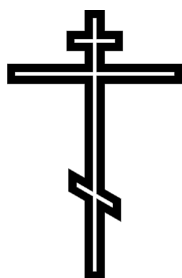

У СУГЫНЬ

Ү СҮГЫНЬ

Библейым кусарыше институт
2007

У Сугынь

Шымлаш савыктыме

Книгам савыктыше “Финн Библий Ушем”
да “Аваинмедиа” дене пырля пашам ышта.

© Библийым кусарыше институт
Хельсинки 2007

Йошкар-Олаште савыктыме, 2007 ий

ISBN 978-952-5634-12-9

Марла У Сугынь
Новый Завет на марийском языке
The New Testament in the Mari language

Юмын Шомакым шочмо марий йылме дене лудаш кумылан шергакан иза-шольо ден ака-шүжар-влакым духовный куан дене саламлем. Святой Возымашым – У Сугыньым – кызытсе марий йылмыш тичмашын кусарымаш мучашыш шуын. Тиде моткоч күлешан да поро паша.

Кажне калык Юмын Шомакын шочмо йылме дене лекмыжым кугу исторический событий семын акла. Тыге ме христиан цивилизацийын кугу пушентгышкыже ушнена. Түрлө кундемаште илыше марий калык христиан веран шергакан поянлыкшым ынде шочмо йылме дене шымлен кертеш. Святой Возымаш марий-влакын духовный илышыштыже, национальный культурым вияндымаште, общественный, шке ешысе да кажне егын илышыштыже кече еда кучылталташ тўналеш манын ўшанем.

У Сугыньым марий йылмыш кусарымаште тыршыше чыла ег-влак ўмбаке: священник да кусарыше-влак, Библийым кусарыше Институтын пашаенже, Библий Общество Ушемьн консультантышт-влак ўмбаке – Юмын благословенийжым ўжам.

архиепископ + Иоанн

ИОАНН

Архиепископ Йошкар-Олинский и Марийский

Пагалыме лудшо!

Тыйын кидыштет марий йылмыш кусарыме У Сугынь. Тиде книга – Библийын, христиан-влакын Святой Возымашыштын, ужашыже. Библийыште кок ужаш уло: Тошто да У Сугынь. Икымше ужаш, Тошто Сугынь, пешак ожнысо книга-влак гыч шога, нуным мемнан саман деч 1900-400 ий наре ончыч возымо. Тошто Сугынь Юмын Израиль калыклан пуымо сугыньжо (ойпидышыже) нерген каласкала. Тиде сугынь Юмын калыклан пуымо законным шуктен шогымашеш негызлалтын да айдеме тукумым чыла калык дене ыштыме у сугыньлан ямдылен. У сугынь нерген Библийын кокымшо ужашыже, У Сугынь, каласкала.

У Сугынь – тиде Господьна Иисус Христос, Юмын Эрге, нерген каласкалыше книга, вет у сугыньым Юмо Тудын гоч пуэн. Сугыньын негызше – утарыме нерген увер: Иисус Христосым Господьлан да Утарышылан шотлышо да Тудлан ўшаныше кажне айдемым Юмо утара. У Сугынь Христосын шочмыжо, Тудын туныктымыжо, öрыктарыше пашам ыштымыже, Христосым ыресеш пудален сакыме да Тудын ылыжмыже нерген каласкала.

У Сугыньышто 27 книга уло. Нуным Иисус Христосын мланде ўмбалне илымыж деч вара возымо, да христиан Черкын икымше Апостолжо-влак нине книгаг возеныт. Тудо жапыште Рим империйын эрвел ужашыштыже, христиан Черке шочмо кундемлаштат, грек йылме кугыжаныш йылме лийын, сандене У Сугынят грек йылме дене возалтын.

У Сугыньын тўнгалтыш ныл книгажым Евангелий, вес семынже Поро Увер, маныт. «Евангелий» – тиде грек мут («эуангелион»), «поро увер» але «куан увер» манмым ончыкта. Поро Уверым возышо святой Апостол-влак, Матфей, Марк, Лука да Иоанн, Иисус Христосын илымыже, туныктымыжо да пашаже, Тудын ыресеш колымыжо да ылыжмыже нерген каласкалат. Евангелий деч вара верым Лукан возымо «Святой Апостол-влакын пашашт» книга налеш, тудо тылеч вара мо лийме нерген каласкала: Поро Уверын, Иерусалим гыч тўнгалын, Изи Азий, Греций да Рим марте шарлымыж нерген ойла. «Святой Апостол-влакын пашашт» почеш Апостол-влакын серышышт каят. Тўнгалтыште уло Черкылан колтымо (соборный) шым серыш – Христослан ўшаныше чыла енлан возымо серыш-влак.

Нуным святой Апостол-влак Иаков, Петр, Иоанн да Иуда возеныт, ты серышлаште ўшаныше чыла еглан келшен толшо туныктымаш уло. Моло Серышыже – Апостол Павелын серышыж-влак. Шке серышлаштыже святой Апостол Павел, мутлан, ўшанымаш нерген туныкта да тудо жапысе тўрлө йодыш шотышто кагашым пуа, тылеч посна серыш-влакым кōлан колтымым раш каласа, ег-влакым да черке-влакым лўмышт дене ончыкта. У Сугыньын пытаргыш книгаже «Святой Иоанн Богословлан почмаш» маналтеш. Ужмашын полшымыж дене книга мыланна Юмын Кугыжанышын саман мучашысе сенгемыж нерген каласкала. Тудын тўн шонымашыже да уло У Сугыньын рўдыжō тыге йонга: «Тўня кугыжаныш мемнан Господьнан да Тудын Христосшын лие! Тудо курым-курымеш кугыжаланащ тўналеш». (Почмаш 11:15.)

Вес йылмыш кусарыме чот шотышто Библий тўнямбалсе икымше верым налеш. 2006 ийлан У Сугыньым але Тошто Сугыньым 1144 йылмыш, а Библийым тўрысnek 429 йылмыш кусарыме.

Кызыт кидышкет кучымо У Сугынь – тачысе марий литератур йылме дене кусарыме икымше тичмаш У Сугынь. Кусарыше-влак грекла возымын шонымашыжым раш пуаш тыршеныт. Нине йылмын чонгымо радамже чот ойыртемалтмылан кōра грекла возымо гыч марий йылмыш мут почеш мутым кусарашат ок лий. Тыге кусарыме умылаш лийдыме лиеш ыле да Святой Возымашын шонымыжым тичмашын ончыктен ок керт ыле. Тидын дене кусарышылан Серышлаште эн чот кучедалаш логалеш. Кусарыме годым Российыште Библийым кусарыме традицийым шотыш налме.

У Сугыньын книгаж-влак тошто грек йылме дене возымо лийынытат, марла кусарымымат грекла возымо дене сайын тагастарен ыштыме. У Сугыньым возышо-влакын шке кидышт дене серыме оригиналышт мемнан дека шуын огытыл гынат, шуко кидвозыш аралалт кодын, нунын кокла гыч эн тоштышт мемнан саманын II-III курымышто возымо лийыныт. Нине кидвозыш южо вере икте-весешт деч изиш ойыртемалтат, но ойыртема кугу огыл да христиан ўшанымашын туныктымеш шотышто нимом ок вашталте. Ты изданийысе текст руш Синодальный Библии дене келшен толеш. Синодальный кусарымаште южо вере грек текстыште лийдыме шомакым пуртымо. Тыгай годым марла У Сугыньышто квадрат скобкым кучылтмо.

Южо вере сноскышто грек ойым вес семын кусарыме пуалтеш,
молан манаш гын южгунам ик ойымак тўрлын умылаш лиеш.
А У Сугыньым возышо шке шомакшым вик Тошто Сугынь гыч
налеш гын, ты шомакым кушеч налмым сноскышто ончыктым.
Тошто Сугыньым марий йылмыш але кусарыме огыл, сандене
Тошто Сугыньын книгаж-влакын лўм кўчыкемдымашыштым
рушла кучылтмо.

Тиде книга мучаште лудшо-влаклан полшаш ямдылыме
ешартыш-влак улыт: Библий мутер, марла-рушла мутер, карт-
влак, кўчыкемдымаш списке, тыгак Библийысе текстым марла
кусарымын историйже нерген кўчык очерк.

Кызыт марла У Сугыньым шымлаш савыктыме книга семын
лукмо. Библийым кусарыше институт тиде неле пашам мучашке
шуктышо кусарышылан да редактор-влаклан таум ышта. Тыгак
ме кусарымым лудшо да тудым саемдаш полшышо пайдале
ойым пуышо чыла марий енлан таум каласена.

Тек Христосын тулжо У Сугынь гоч марий калыкын корны-
жым волгалтара!

Библийым кусарыше институт

ВУЙЛЫМАШ

Святой Евангелий:	
Матфейын возымо Евангелий	1
Маркын возымо Евангелий	66
Лукан возымо Евангелий	106
Иоаннын возымо Евангелий	172
Святой Апостол-влакын пашашт	222
Уло Черкылан колтымо «соборный» серышыже:	
Святой Апостол Иаковын серышыже	290
Святой Апостол Петрын 1-ше серышыже	297
Святой Апостол Петрын 2-шо серышыже	305
Святой Апостол Иоаннын 1-ше серышыже	310
Святой Апостол Иоаннын 2-шо серышыже	318
Святой Апостол Иоаннын 3-шо серышыже	319
Святой Апостол Иудан серышыже	321
Святой Апостол Павелын серышыже-влак:	
Римлян-влаклан колтымо серышыже	324
Коринфян-влаклан колтымо 1-ше серышыже	354
Коринфян-влаклан колтымо 2-шо серышыже	381
Галат-влаклан колтымо серышыже	399
Ефесян-влаклан колтымо серышыже	409
Филиппыште илыше-влаклан колтымо серышыже ...	419
Колоссян-влаклан колтымо серышыже	426
Фессалоникиште илыше-влаклан колтымо	
1-ше серышыже	433
Фессалоникиште илыше-влаклан колтымо	
2-шо серышыже	439
Тимофейлан колтымо 1-ше серышыже	442
Тимофейлан колтымо 2-шо серышыже	450
Титлан колтымо серышыже	456
Филимонлан колтымо серышыже	460
Еврей-влаклан колтымо серышыже	462
Святой Иоанн Богословлан почмаш	484
Ешартыш-влак:	
У Сугынь мутер	518
Марла-рушла изи мутер	538
Күчыкемдымаш-влак	540
Библийым марий йылмыш кусарыме нерген	542
Библийысе верла гыч карт-влак	551

МАТФЕЙЫН ВОЗЫМО СВЯТОЙ ЕВАНГЕЛИЙ

1 ГЛАВА

1-17 Иисус Христосын тукумвожшо. 18-25 Иисус Христосын шочмыжо.

¹ Авраам тукум Эргын, Давид тукум Эргын Иисус Христосын тукумвожшо: ² Авраам деч Исаак шочын, Исаак деч Иаков, Иаков деч Иуда ден иза-шольыж-влак шочыныт, ³ Иуда деч Фарес ден Зара шочыныт – нунын авашт Фамарь улмаш, Фарес деч Есром шочын, Есром деч Арам, ⁴ Арам деч Аминадав, Аминадав деч Наассон, Наассон деч Салмон, ⁵ Салмон деч Вооз шочын – аваже Рахав лийын, Вооз деч Овид шочын – аваже Руфь улмаш, Овид деч Иессей шочын, ⁶ Иессей деч Давид кугыжа шочын.

Давид кугыжа деч Соломон шочын – аваже Урийын ватыже лийын, ⁷ Соломон деч Ровоам шочын, Ровоам деч Авий, Авий деч Аса, ⁸ Аса деч Иосафат, Иосафат деч Иорам шочын, Иорам деч Озий, ⁹ Озий деч Иоафам, Иоафам деч Ахаз, Ахаз деч Езекий шочын, ¹⁰ Езекий деч Манассий, Манассий деч Амон, Амон деч Иосий, ¹¹ Иосий деч Иоаким шочын, Иоаким деч Иехоний да тудын шольыж-влак шочыныт. Тидыже калыкым Вавилоныш кусарыме годым лийын.*

¹² Вавилоныш нангаймеке, Иехоний деч Салафиил шочын, Салафиил деч Зоровавель, ¹³ Зоровавель деч Авиуд, Авиуд деч Елиаким шочын, Елиаким деч Азор, ¹⁴ Азор деч Садок, Садок деч Ахим, Ахим деч Елиуд шочын, ¹⁵ Елиуд деч Елеазар, Елеазар деч Матфан, Матфан деч Иаков шочын, ¹⁶ Иаков деч Иосиф, Мариян марийже, шочын, а Мария деч Христос манме Иисус шочын.

¹⁷ Тыге, Авраам деч тўнгалын, Давид марте чылаже латныл йыжын. Давид деч тўнгалын, Вавилоныш кусарымешке латныл йыжын. Вавилоныш кусарыме гыч тўнгалын, Христос марте латныл йыжын.

* 1:11 Иисус Христосын шочмыж деч ончыч кудымшо курымышто калыкым виеш кусарыме.

¹⁸ Иисус Христос тебе кузе шочын. Тудын Мария Аваже Иосифлан сөрымө улмаш. Ушнымышт деч ончыч Мариян Святой Шүлыш деч нелеммыже пале лийын. ¹⁹ Мариям марлан налшаш Иосиф, поро да чын ыштыше ег лийынат, ўдырым намысыш пурташ огыл манын, шыпак шөрлынеже улмаш. ²⁰ Но кунам тидын нерген шонкален, Господьын Суксыжо омешыже кончен да каласен: «Иосиф, Давид тукым эрге, тыланет сөрымө Мариям шке декет налшаш ит лўд. Тудын көргыштө илышым налшыже Святой Шүлыш деч улеш. ²¹ Мария Эргым ышта, да тый Тудым Иисус манын лўмдет, вет Тудо язык деч шке калыкшым утара».*

²² Господьын пророк гоч ойлымыжо шукталтше манын, чыла тиде лийын. Пророк каласен:

²³ «Тебе, Ёдыр нелемеш да Эргым ышта, тудым Еммануил манын лўмдаш тўнгалыт». Тиде лўмжө «Мемнан дене Юмо» манме лиеш.**

²⁴ Иосиф мален кынелын, чылажымат Господьын Суксыжо ойлымо семын ыштен: тудлан сөрымө Мариям шке декше налын, ²⁵ но Мария Икымше Шочшыжым, Эргым, ыштымешке, Тудым пален огыл. Эргым Иисус манын лўмден.

2 ГЛАВА

*1-12 Эрвел гыч толио ушан ег-влак*** Иисуслан вуйым сават.
13-15 Египетш куржмаш. 16-18 Ирод Вифлеемыште аза-влакым
пуштедыкта. 19-23 Египет гыч пўртылмаш.*

¹ Ирод кугыжаланаме годым Иудейысе Вифлеемеш Иисус шочмеке, эрвел гыч Иерусалимыш ушан ег-влак толынйт да йодыныт: ² «Иудей-влакын кызыт гына шочшо Кугыжашт кушто? Ме эрвелне Тудын шўдыржым**** ужынна да Тудлан вуйым саваш толынна». ³ Тидым колмеке, Ирод кугыжа да уло Иерусалим тургыжланаш тўнгалыныт. ⁴ Израиль калыкыште чыла архиерей ден закон туныктышо-влакым поген, Ирод нунын

* 1:21 Иисус лўм «Господь утара» манме лиеш. Книга мучаште мутерым ончо.

** 1:23 Ис 7:14, 8:8-10.

*** Ушан ег-влак – волхва-влак, мудреч-влак.

**** 2:2 «Ме эрвелне Тудын шўдыржым» – грек мут-влакым «Тудын шўдыр нўл-талтмыжым» манынат кусарапш лиеш.

деч йодыштын: «Христос кушан шочшаш?»⁵ Нуно вашештеныт: «Иудейысе Вифлеемыште. Пророк гоч тыге возымо:

⁶ ”Тый Вифлеем, Иуда мландысе ола,
Иудан моло кугу олаж-влак деч пырчат изи отыл:
тый дечет Мыйын Израиль калыкемым
вўден кайыше Вуйлатыше лектеш”».*

⁷ Тунам Ирод эрвел ушан-влакым шкеж деке шолып ўжын да нунын деч шўдыр кунам шочмо жапым раш пален налын. ⁸ Нуным Вифлеемыш колтымо годым каласен: «Кайыза да Икшыве нерген чылажымат пален налза. Тудым кычал мумеке, мыламаат уверым пуыза, тунам мыят Тудын деке вуем саваш миен кертам».

⁹ Кугыжам колыштмеке, нуно корныш лектыныт. Эрвелне улмо годым ужмо шўдырышт нунын ончылно каен, а вара, Икшыве тураш шумеке, чарнен шогалын. ¹⁰ Шўдырым ужын, ушан ег-влак моткоч чот куаненыт. ¹¹ Нуно пўртыш пуреныт, Икшыве ден Мария Аважым ужыныт, кумык возыныт да Йочалан вуйым савеныт. Вара нуно кондымо поянлыкыштым луктыныт, Икшывылан шўртнў, ладын да смирна ўй пўлекыштым пуэныт.

¹² Ирод деке пўртылаш огыл манын, шижтарымашым нуно омешышт ужыныт, сандене шке элышкышт вес корно дене каеныт.

¹³ Ушан ег-влак кайымеке, Иосифын омешыже Господьын Суксыжо кончен да ойлен: «Кынел, Икшыве ден Тудын Аважым пырля нал да Египетыш курж, пўртылаш кўштымешкем, туштак лий. Ирод, пушташ шонен, йочам кычалаш тўналеш». ¹⁴ Иосиф кынелын, йўдым Икшывым да Тудын Аважым пырля налын да Египетыш каен. ¹⁵ Иродын колымешкыже, туштак лийын. Тыге Господьын пророк гоч ойлымыжо шукталтын. Пророк ойлен: «Мый Шкемын Эргым Египет гыч ўжынам».**

¹⁶ Ушан ег-влакын ондалымыштым ужмеке, Ирод моткоч чот шыдешкен, Вифлеемыште да тудын воктенысе илемлаште кок ияш да тылеч изирак чыла эрге азам пушташ шке егже-влакым колтен. Ийготым тудо ушан ег-влак деч пален улмаш.

¹⁷ Тыге Иеремий пророк гоч каласыме шукталтын. Тудо ойлен:

¹⁸ «Рамаште йўк-йўан, мўгырен шортмо,
йўсын кычкырыме шокта.

* 2:6 Мих 5:2.

** 2:15 Ос 11:1.

Рахиль шке йочаж-влак верч шортеш,
нунышт уке улыт, сандене ынеже лыплане».*

¹⁹ Ирод колымеке, Египетыште Иосифын омешыже Господьын Суксыжо кончен ²⁰ да ойлен: «Кынел, Икшыве ден Тудын Аважым нал да Израиль мландыш кае. Икшывын чонжым налаш шонышо-влак коленыт». ²¹ Иосиф кынелын, Икшыве ден Тудын Аважым пырля налын да Израиль мландыш пörтылын. ²² Иудейыште Ирод олмеш Архелай эргыже кугыжаланыме нерген колмеке, тушко мияш лудын, а омыж дене каҥашым налмеке, Галилей кундемыш каен. ²³ Миен шумеке, Назарет луман олаште илаш тунгалын. Тыге пророк-влак гоч ойлымо «Назорей маналташ тунгалеш» манме шомак шукталтын.

3 ГЛАВА

1-12 Тынеш Пуртышо Иоанн. 13-17 Иисусым тынеш пуртымаш.

¹ Тиде жапыште Тынеш Пуртышо Иоанн толын да Иудей ир мландыште увертарен туныкташ тунгалын. ² Тудо ойлен: «Языкым касарыктен, Юмо деке савырныза! Пылпомыш Кугыжаныш ынде лишемын!» ³ Исаия пророк тудын нергенак тыге каласен:

«Ир мландыште кычкырышын йукшо шокта:
Господьлан корным ямдылыза,
Тудын йолгорныжым вияшым ыштыза!»**

⁴ Иоанн верблюд меж вургеман улмаш, кыдалыштыже шүштö үштö лийын, кочкишыжо шурнышырчык да ир мукш муй лийыныт. ⁵ Тудын деке Иерусалим, уло Иудей да Иордан эңер воктенысе чыла вер гыч шуко калык толын. ⁶ Нуно языкштым почын ойленыт, да Иоанн нуным Иордан эңереш тынеш пуртен.

⁷ Тынеш пураш толшо шуко фарисей ден саддукей-влакым ужмеке, Иоанн нунылан каласен: «Те, шем кишкын шочшыж-влак! Ончыкылык шыде логалме деч утлен куржаш кө тыланда каҥашым пуэн? ⁸ Языкым касарыктен, Юмо деке савырнымыланда келшен толшо саскам шочыктыза. ⁹ ”Мемнан ачана Авраам” манын, көргыштыда ида шоно. Тыланда ойлем: Юмо

* 2:18 Иер 31:15.

** 3:3 Ис 40:3.

теве нине кү-влак гычат Авраамын икшывыж-влакым ыштен кергеш. ¹⁰ Ынде пушенге вож воктене товар ямде кия: сай саскам пуыдымо чыла пушенгым руат да тулыш шуат. ¹¹ Языкдам касарыктен, Юмо деке савырныза манын, мый тендам вуд дене тынеш пуртем, но почешем Толшо мый дечем виянрак, мый Тудын йолчиемжым нумалашат ом йөрө. Тудо тендам Святой Шұлыш да тул дене тынеш пурта. ¹² Тудын кидыштыже кольмо, Тудо Шкенжын идымжым эрыкта: шыданжым клатыш пога, а арважым йорташ лийдыме тулеш йўлалта».

¹³ Тунам Иисус Галилей гыч Иордан энер воктеке Иоанн деке тынеш пураш толын. ¹⁴ Но Иоанн Тудым чарен ойлен: «Мыйым Тый тынеш пуртышаш улат ыле, а Тый мый декем толынат!» ¹⁵ Иисус вашештен: «Ынде тек тыге лиеш. Тидын дене ме күлеш семын Юмын эрыкшым* шуктена». Тунам Иоанн тынеш пурташ келшен. ¹⁶ Тынеш пуртымо деч вара Иисус тунамак вуд гыч лектын. Тудлан пылпомыш почылтын, да Тудо Юмын Шұлышым ужын. Шұлыш көгөрчен семын волен да ўмбақыже толын. ¹⁷ Пылпомыш гыч йўк шоктен: «Тиде Мыйын йоратыме Эргым, Мыйын поро кумылем Тудын дене».

4 ГЛАВА

1-11 Иисусым тергымаш. 12-17 Иисус Галилейыште ышташ тўнгалеш.

18-22 Иисус икымше тунемшыж-влакым ўжеш.

23-25 Иисусын калык верч тыршымыже.

¹ Иисусым диавол тергыже манын, Шұлыш Тудым ир мландыш нангаен. ² Нылле кече да нылле йўд нимом кочде пўтым кучымеке, Иисус пытартышлан шужымым шижын. ³ Тудын деке алгаштарыше миен да ойлен: «Тый Юмын Эрге улат гын, нине кү-влаклан киндыш савырнаш күштө». ⁴ Но Иисус вашештен: «Возымо:

”Айдеме кинде дене гына огыл,

а Юмын умшаж гыч лекше кажне шомак дене ила”».**

⁵ Тунам диавол Тудым Иерусалим святой олашке нангаен, храм леведыш тўрыш шогалтен ⁶ да ойлен: «Тый Юмын Эрге улат гын, ўлыкө төрштө, возымо вет:

* 3:15 Эрык – воля, желание.

** 4:4 Втор 8:3.

”Тудо Суксыж-влаклан Тыйын нерген кўшта:
йолет дене кўэш ит шўртнӧ манын,
нуно Тыйым кидешышт нумал нангаят”».*

⁷ Иисус тудлан каласен: «Тыгак возымо: ”Господь Юметым ит терге”».**

⁸ Ынде диавол Тудым пеш кўкшӧ курык ўмбаке намиен, тўнясе чыла кугыжанышым, мо дене чапланымыштым ончыктен ⁹ да ойлен: «Кумык возын ончыланем вуетым совет гын, чыла тидым Тылат пуэм». ¹⁰ Тунам Иисус тудлан ойлен: «Мый дечем коран, сатана! Возымо:

”Господь Юметлан, сукен, вуйым саве,
ик Тудланак веле служитле”».**

¹¹ Тунам диавол Тудым коден каен, а Суксо-влак толыныт да Иисуслан служитлаш тўналыныт.

¹² Иоанным кучен петырыме нерген колмеке, Иисус Галилейыш каен. ¹³ Назаретым коден, теныз воктен верланыше Завулон ден Неффалим кундемысе Капернаумыш илаш толын.

¹⁴ Тыге Исаия пророк гоч каласыме шукталтын. Тудо ойлен:

¹⁵ «Завулон мланде ден Неффалим мланде,
теныз деке кайыме корно,
Иордан вес вел кундем,
чын Юмым палыдыме-влакын Галилейже –

¹⁶ пычкемыште илыше калык
кугу волгыдым ужын,
колымаш ўмылан вельште шинчыше-влаклан
волгыдо волгалтын».**

¹⁷ Тиде жап гыч Иисус увертарен туныкташ тўналын. Тудо ойлен: «Языкым касарыктен, Юмо деке савырныза: Пылпомыш Кугыжаныш лишемын».

¹⁸ Галилей теныз воктеч кайымыж годым Тудо кок изакшолякым, Петр манме Симоным да тудын Андрей шольжым, ужын. Нуно колызо лийыныт, тиде жапыште вапшыштым вўдыш кышкеныт. ¹⁹ Иисус нунылан ойлен: «Почешем кайыза, Мый тендам айдеме кучышым ыштем». ²⁰ Нуно тунамак вапшыштым коденыт да Иисус почеш каеныт. ²¹ Тушеч умбакырак ошкылмеке,

* 4:6 Пс 90:11-12.

** 4:7 Втор 6:16.

*** 4:10 Втор 6:13.

**** 4:15-16 Ис 9:1-2.

вес кок изак-шолякым, Зеведейын Иаков ден Иоанн эргыж-влакым ужын. Нуно ачашт дене пырля пушышто лийыныт да вапшыштым ачаленыт. Иисус нунымат ўжын. ²² Нуно тунамак пушыштым, ачаштым коденыт да Иисус почеш каеныт.

²³ Иисус уло Галилей мучко коштын да синагоглаште туныктен, Кугыжанышын Поро Увержым каласкален, ег-влакым тўрлө чер да ўнардыме улмышт деч паремден. ²⁴ Тудын нерген мут уло Сирий мучко шарлен. Туешкыше, тўрлө чер дене орланыше да корштен йөсланыше, ия кучыман, тылзе кушмо годым орланыше, йыжындыме ег-влакым чыланыштымат Иисус дече конденыт, да Тудо нуным паремден. ²⁵ Иисус почеш Галилей, Декаполис*, Иерусалим, Иудей да Иордан эгер вес могыр гыч шуко калык коштын.

5 ГЛАВА

*1-12 Чын тиал. 13-16 Шинчал да волгыдо. 17-20 Закон нерген.
21-26 Шыдешкен илыме нерген. 27-32 Яжарланыме да ойырлымо нерген.
33-37 Товатлыме нерген. 38-42 Ўчым шуктыммо нерген.
43-48 Тушмандам йөратыза.*

¹ Калык тўшкам ужмеке, Иисус курыкыш кўзен, а кунам шинчын, воктекеже тунемшыж-влак миеныт. ² Иисус ойлаш тўнгалын, нуным тыге туныктен:

³ «Шкеныштым Юмын ончылно изилан ужшо-влак поро пиалан улыт:

Пылпомыш Кугыжаныш – нунын.

⁴ Ойгырышо-влак поро пиалан улыт:

нуно лыпландарыме лийыт.

⁵ Ўнгышө-влак поро пиалан улыт:

нуно уло мландым наследство семын налыт.

⁶ Көн кочмо-йўмө шумо семын

чыным шуктымым ужмыжо шуэш,

поро пиалан: тудо темеш.

⁷ Чаманыше-влак поро пиалан улыт:

нуно чаманыме лийыт.

⁸ Яндар шўман-влак поро пиалан улыт:

нуно Юмым ужыт.

* 4:25 «Декаполис» – Лу ола.

⁹ тыныслыкым кондышо-влак поро пиалан улыт:
нуно Юмын шочшыжо-влак манын лўмдалтыт.

¹⁰ Чын ыштыме верч поктылмо-влак поро пиалан улыт:

Пылпомыш Кугыжаныш – нунын.

¹¹ Кунам тендам Мыланем көра вурсат, поктылыт да тендан нерген түрлө осал шоякым каласкалат, те поро пиалан улыда. ¹² Куаныза да йывыртиза, пылпомышто тыланда кугу суап лиеш: тендан деч ончыч илыше пророк-влакымат тыгак поктылыныт.

¹³ Те мландын шинчалже улыда. Шинчал шинчалан лиймым чарна гын, кузе тудым уэш шинчаланым ышташ? Ынде тудо нимолан ок йөрө, тудым луктын шуат да ең-влак тошкат велле. ¹⁴ Те тўнян волгыдыжо улыда. Курык ўмбалне шогышо ола шылын огеш керт. ¹⁵ Чўктымеке, лампым ате йымаке огыл, а лампыпўкеныш шындат, да пўртыштө тудо чылалан волгалтара. ¹⁶ Тек тендан волгыдыдат ең-влак ончылно тыгак волгалтара. Тек нуно поро пашадам ужыт да Пылпомышсо Ачадам чапландарат.

¹⁷ Законым але пророк-влакын туныктымыштым корандаш толынам манын ида шоно. Мый корандаш огыл, а шукташ толынам. ¹⁸ Тыланда чынак ойлем: чыла тиде шукталтмешке, пылпомыш да мланде пытыме марте, закон гыч ик изи букват, ик удыралтышат ок йом. ¹⁹ Тыгеракын, кө эн изи ик кўштымашым пудырта да весымат тыге ышташ туныкта гын, тудо Пылпомыш Кугыжаныште эн изилан шотлалташ тўналеш, а кө кўштымым шукта да тидлан ең-влакым туныкта, тудо Пылпомыш Кугыжаныште кугулан шотлалтеш. ²⁰ Тыланда ойлем: Юмын эрыкшым* закон туныктышо ден фарисей-влак деч утларак ўшанлын шуктен огыда шого гын, те Пылпомыш Кугыжанышыш пурен огыда керт.

²¹ Кугезе-влаклан ойлымым те колында: ”Ит пушт”. Кө пуштеш, суд ончылно мутым кучышаш.** ²² А Мый тыланда ойлем: кө шкенжын лишылжылан арам шыдешкен ила, суд ончылно мутым кучышаш, а кө лишыл еңжым нимолан йўрдымө манеш – Синедрион ончылно мутым кучаш тўналеш, а кө весым ”ораде” манеш, тудо тамык тулыш логалеш.

²³ Тугеже тый, жертвенник деке надыретым кондышетла, лишыл енетын ўмбакет өпкеже улмым тушто шарналтет гын,

* 5:20 Эрык – воля, желание.

** 5:21 Исх 20:13, Втор 5:17.

²⁴ надыретым тиде вер ончылан кодо, ондак кае да лишылет дене сӧрасе, вара веле пӧртыл да надыретым пу. ²⁵ Тавалыше ег дене корнышто пырля улмыда годымак писын сӧрасе. Уке гын, тудо тыйым судьялан пуа, а тудыжо ороллан пуа да тыйым казама-тыш шындат. ²⁶ Тылат чынак ойлем: чыла пуышашлыкетым пы-таргыш ырет марте тӱлымешке, тушечын от лек.

²⁷ Кугезе-влаклан мом каласымым те колында: ”Ит яжар-лане”.* ²⁸ А Мый тыланда ойлем: кӧ ўдырамаш ўмбаке сутла-нен онча, ынде шке шӱм-чоныштыжо тудын дене яжарланен. ²⁹ Тыйым пурла шинчат алгаштара гын, тудым луктын шу. Уло капет тамыкыш кудалгалтмешке, посна ужашет пыта гын, ты-лат сайрак лиш. ³⁰ Тыйым пурла кидет алгаштара гын, тудым руал ойыро да ӧрдыжкӧ шу. Уло капет тамыкыш кудалтыме лий-меш, посна ужашет пыта гын, тылат сайрак.

³¹ Тыгак каласыме: ”Кӧ ватыжым ойырен колта, тудо ватыж-лан ойырлымо нерген кагазым пуышаш”.** ³² А Мый тыланда ойлем: кӧ ватыжым яжарланыме титак деч посна ойыра, тудо ўдырамашым яжарланымашке шӱка, а кӧ ойырен колтымым марлан налеш, тудо яжарлана.

³³ Кугезе-влаклан тыге ойлымымат те колында: ”Товатлы-метым ит пудырто, Господь ончылно товатлыметым шуктен шого”.*** ³⁴ А Мый тыланда ойлем: йӧршын ида товатле. Ида товатле пылпомыш дене: тудо Юмын престолжо. ³⁵ Ида товатле мланде денат: тудо Юмын йолым шындыме верже. Иерусалим дене ида товатле: тудо кугу Кугыжан олаже. ³⁶ Шке вует дене ит товатле: тый ик ўп пырчымат ошышкат, шемышкат савырен от керг. ³⁷ ”Туге” але ”уке” манын веле каласыза, тылеч утыжо – осал дечын.

³⁸ Мом ойлымым те колында: ”Шинчалан – шинча, пӱйлан – пӱй”.**** ³⁹ А Мый тыланда ойлем: осалым ыштыше ваштареш ида шогал. Кӧ тыйын пурла шӱргетым сова гын, весыжымат тудлан савырал. ⁴⁰ Тувыретым шупшын налаш манын, кӧ тый денет судитлалтнеже, тудлан ўмбал вургеметымат пу. ⁴¹ А кӧ тыйым

* 5:27 Исх 20:14, Втор 5:18.

** 5:31 Втор 24:1.

*** 5:33 Лев 19:12, Втор 23:21.

**** 5:38 Исх 21:24.

ик менгым виеш пеленже коштыкта, * тудын дене кокытым кае.
⁴² Тый дечет йодшылан пу, кўсын налаш шонышо деч тупынь ит савырне.

⁴³ Мом ойлымым те колында: ”Лишылетым йөрәте,** тушманетым ужмышудымо лий”. ⁴⁴ А Мый тыланда ойлем: тушмандам йөрәтыза, тендам каргышылан порым тыланыза, тендам ужмышудымо-влаклан порым ыштыза, тендам вурсышо да поктылшо верч кумалза. ⁴⁵ Тунам те Пылпомышсо Ачадан чын шочшыжо улыда. Осал-влакланат, поро-влакланат Тудо шке кечыжым луктеш, чын ыштышыланат, чын огыл ыштышыланат йўрым колта.

⁴⁶ Те шкендам йөрәтыше-влакым йөрәтеда гын, тидланже тыланда могай суап лиеш? Йозак погышо-влакат тыгак огыт ыште мо? ⁴⁷ Те шкендан лишыл-влакдам гына саламледа гын, мом поснак сайым ыштеда? Чын Юмым палыдыме-влакат тыгак огыт ыште мо? ⁴⁸ Сандене, Пылпомышсо Ачада могай поро, тугаяк поро лийза.

6 ГЛАВА

1-4 Йорлылан полшымо нерген. 5-15 Кумалме нерген. 16-18 Пўтым кучымо нерген. 19-21 Пылпомышсо поянлык. 22-23 Кап да шинча. 24-34 Юмо да поянлык. Тыршыме да тургыжланыме.

¹ Шекланыза, йорлылан полшымыда годым калык ончылно, шкендам еҥ-влаклан ончыкташ төчен, нимом ида ыште, уке гын, Пылпомышсо Ачада деч суапым огыда нал.

² Тугеже, йорлылан полшымет годым тидын нерген ит кычкыре. Сайла кояш төчышө-влак, еҥ моқтымым вучен, синагоглаште да уремлаште тыге ыштылыт. Тыланда чынак ойлем: нуно шкеныштын суапыштым ынде налыныт. ³ А кунам тый йорлылан полшет, пурла кидетын мом ыштымыжым шола кидет ынже пале, ⁴ тыйын полшымет тек шолып лиеш. Еҥлан койдымым ужно Ачат тылат шинчаш койшын пўртылта.

⁵ А кумалмет годым сайла кояш төчышө гай ит лий. Нуно, еҥ ончылно шкеныштым ончыкташ манын, синагоглаште да

* 5:41 Сенген налме элыште илышым Рим сарзе шке ўзгаржым ик мильым виеш нумалыктен кертын.

** 5:43 Лев 19:18.

урем луклаште шогал кумалаш йӧратат. Тыланда чынак ойлем: нуно шкеныштын суапыштым ынде налыныт. ⁶ А тый, кунам кумалат, пӧлемышкет пуро, омсатым петыре, пеленет улшо ужаш лийдыме Ачатлан кумал. Енлан койдымым ужшо Ачат тылат шинчаш койшын пӧртылта. ⁷ Кумалмыда годым Юмым палыдыме ең-влак семын утыжым ида ойло. Нуно шомакышт шукылан кӧра юмо колеш шонат. ⁸ Нунын гай ида лий, вет Ачада тыланда мо кӱлешым йодмыда деч ончычак пала. ⁹ А те тыге кумалза:

Пылпомышто улшо мемнан Ачана!

Тыйын святой лӱмет мокталтше,

¹⁰ Тыйын Кугыжанышет толжо,

Тыйын эрыкет мланде ӱмбалнат

пылпомышсо гаяк лийже.*

¹¹ Мемнан илышаш киндым, тачылыкым, мыланна пу.

¹² Ең-шамычын мыланна ыштыме языкыштым

кудалтымына гаяк

мемнан языкнамат кудалте.**

¹³ Языкышке*** мемнам ит пурто,

осал дечын мемнам утаре.

Вет Тыйын Кугыжанышет, куатет, чапет курым-курымеш.

Аминь.

¹⁴ Ең-влакын сулыкыштым кудалтеда гын, Пылпомышсо Ачада тенданымат кудалта. ¹⁵ А ең-влакын сулыкыштым огыда кудалте гын, Пылпомышсо Ачадат тендан языкдам ок кудалте.

¹⁶ Пӱтым кучымыда годым сайла кояш тӧчышӧ-влак семын шӱлыккан тӱсым ида нал. Нуно ойгырышыла коймышт дене пӱ-тым кучымыштым ең-влаклан ончыктынешт. Тыланда чынак ойлем: нуно шке суапыштым ынде налыныт. ¹⁷ А тый пӱтым кучымет годым вуешет ӱйым шӱрӧ да шӱргетым муш. ¹⁸ Тунам пӱтым кучыметым ең-влак огыл, а пеленет улшо ужаш лийдыме Ачат пала. Тудыжо енлан койдымым ужеш да тылат шинчаш койшын пӧртылта.

* 6:10 Эрык – воля, желание. Лийже – тидым «шукталтше» маньнат кусарап лиеш.

** 6:12 Грекла возымаште: «Мыланна парымыш пурешпо-влакын парымыштым ме кузе кудалтена, мемнанат парымнам тугак кудалте». «Парым» мутым тыште важмалдыкын кучылтмо, тудо языкым ончыкта. Тагастаре: Лука 11:4.

*** 6:13 Языкышке – грекла: алгаптарыманшке (искушенийышке).

¹⁹ Шкаланда мланде ўмбалсе поянлыкым ида пого, тыште тудым когарш ден рўдангыш пытарат, вор-влак кўнчен пурат да шолыштыт. ²⁰ Пылпомышсо поянлыкым шкаланда погыза, пылпомышто когаршат, рўдангышат огыт пытаре, вор-влакат кўнчен огыт пуро да огыт шолышт. ²¹ Кушто тендан поянлыкда, туштак шўмдат лиеш.

²² Капетын лампыже – шинчат. Тугеже, шинчат яндар гын, уло капет волгыдо лиеш, ²³ а шинчат начар гын, уло капет пычкемыш лиеш. Тугеже, тыйын волгыдет пычкемыш гын, пычкемышыже могайрак!

²⁴ Нигö кок озалан тарзыланен ок керт: иктыжым ужмышудымо лиеш да весыжым йöрата, але иктыжлан чоным пуэн ышта, весыжым ок шотло. Те ик жапыштак Юмылан да поянлык-лан служитлен огыда керт.

²⁵ Сандене тыланда ойлем: мом кочкина да мом йўына манын, чонда верч ида азаплане, ўмбақына мом чиена манын, капда нергенат ида ойгыро. Кочкиш деч чон да чиём деч кап шергырак огыл мо?

²⁶ Кавасе кайык-влакым ончалза: нуно огыт ўдö, огыт түред, амбарышкат огыт опто, тендан Пылпомышсо Ачада нуным пукша. Те нунын деч шергырак огыдал мо? ²⁷ А тендан кокла гыч кö азапланамыж дене кеч ик кынергутлан кап кугытшым* кужемден кергеш? ²⁸ Молан вургем верч азапланеда? Пасусо лий пеледыш-влак кузе кушкыт, шекланыза: пашам огыт ыште, огыт шўдырö. ²⁹ Но тыланда ойлем: поянлыкше дене чапланен гынат, Соломонат нунын кокла гыч иктыж гаят чиен огыл. ³⁰ Таче пасушто кушшо, а эрла конгашке шуышаш шудымат Юмо тыге чикта гын, тендам, шагал ўшаныше-влак, Тудо утларакат сайын ок чикте мо?

³¹ Тыгеже, ида тургыжлане. ”Мом мыланна кочкаш?”, ”Мом йўаш?” але ”Мом чияш?” манын ида ойло. ³² Чыла тидым чын Юмым палыдыме ен-влак кычалыт, а Пылпомышсо Ачада тыланда чыла тиде кўлмым пала. ³³ Эн чот Юмын Кугыжанышым да Тудын чынжым кычалза, тунам чыла тиде тыланда пырля пуалтеш. ³⁴ Тугеже, эрласе кече нерген ида тургыжлане, вет эрласе кечын шкенжын азапланамыже уло: кажне кечылан шке тургымжо сита.

* 6:27 «Кап кугытшым»: грек ойым «ўмыржым» манынат кусараш лиеш.

7 ГЛАВА

1-6 Вес еным судитлыме нерген. 7-12 Сөрвалыза, кычалза, пералтыза. 13-14 Шыгыр капка. 15-23 Пушенгым саскаж дене палат. 24-29 Кок негыз.

¹ Ида судитле, тунам теат огыда судитлалт. ² Кузе весым судитледа, теат тугак судитлыме лийыда; могай вуса дене те виседа, тугай денак тыландат висалтеш. ³ Молан тый лишылетын шинчаштыже шўкым ужат, а шкендыныште пырням от шиж? ⁴ Але шкендын шинчаштет пырня улмо ўмбач кузе лишылетлан ”ане, мый тыйын шинчат гыч шўкым луктам” манын каласет? ⁵ Сайла кояш тўчышў! Ондак шке шинчат гыч пырням лук, вара веле лишылетын шинчаж гыч шўкым кузе лукташ, ужат.

⁶ Нимо святойым пий-влаклан ида пу, сўсна-влак ончыко ракывотшердам ида кышке, уке гын, тудым йолышт дене тошкат, ўмбакада кержалтын, тендам пурын кўрыштыт.

⁷ Сўрвалыза – тыланда пуалтеш, кычалза – муыда, пералтыза – тыланда почылтеш, ⁸ вет сўрвалыше налеш, кычалше муэш, пералтышылан почылтеш.

⁹ Эргыда киндым йодеш гын, тендан коклаште тудлан кўм пуышо айдеме уло мо? ¹⁰ Але колым йодшо эргыжлан кишкым пуышо? ¹¹ Тыгеже, те осал улмо ўмбачат шочшыланда сай пўлекым пуэн моштеда гын, Пылпомышсо Ачада йодшылан порым ок пу мо?

¹² Ен-влакым шкаланда мом ыштыктынеда, шкежат нунылан тидымак ыштыза. Закон ден пророк-влакын туныктымышт тыгае.

¹³ Шыгыр капкаш пурыза, вет колымашке нангайыше капка лопка, корно кумда, шукын тиде корно дене каят. ¹⁴ Илышыш нангайыше капка шыгыр, корно ангысыр, шагалынже тудым кычал муыт.

¹⁵ Шояк пророк-влак деч шекланыза. Нуно тендан деке шорык коваштым чиен толыт, а кўргыштышт опкын пире улыт.

¹⁶ Нуным те саскашт дене паледа. Иман вондо гыч виноградым, лопшудо гыч смоква саскам погат мо? ¹⁷ Сай пушенге сай саскам пуа, а уда пушенгын саскажат йўрдымў. ¹⁸ Сай пушенге йўрдымў саскам шочыктен ок керт, а уда пушенге сай саскам шочыктен ок керт. ¹⁹ Сай саскам пуыдымо чыла пушенгым руат да тулыш шуат. ²⁰ Тыгеже, шояк пророк-влакым саскашт дене паледа.

²¹ Мыланем ”Господь, Господь” манше-влак кокла гыч Пылпомыш Кугыжанышыш чыланжак огыт пуро, тушко Пылпомышсо

Ачамын эрыкшым* шуктышо-влак веле логалыт. ²² Суд кечын Мыланем шукын ойлаш тўнгалыт: ”Господь! Господь! Ме Тыйын лўмет дене огыл мо пророкла ойленна? Тыйын лўмет дене огыл мо иям поктен луктынна да Тыйын лўмет дене огыл мо шуко чудым ыштенна?” ²³ Тунам нунылан увертарем: ”Мый тендам нигунам пален омыл. Закондымылыкым ыштыше-влак, Мый дечем коранза!”

²⁴ Кө Мыйын нине шомакем колыштеш да ойлымем семын ышта, тудо пөртшым кў ўмбалам чонгышо ушан ег гай лиш. ²⁵ Йўр талын йўрын, энгер сер гыч лектын, озыркан мардеж пуаш тўнгалын да пөрт ўмбаке керылтын. Но пөрт сўмырлен огыл, вет тудо кў ўмбалам негызлыме улмаш. ²⁶ А кө Мыйын нине шомакем колыштеш да ойлымем семын ок ыште, пөртшым ошма ўмбалам чонгышо шонен моштыдымо ег гай лиш. ²⁷ Йўр талын йўрын, энгер сер гыч лектын, озыркан мардеж пуаш тўнгалын да пөрт ўмбаке керылтын. Пөрт сўмырлен, сўмырлымыжө пеш кугу лийын».

²⁸ Иисус ойлен пытарымеке, калык Тудын туныктымыжлан пеш öрын: ²⁹ нуным закон туныктышо да фарисей-влак семын огыл, а власть улшан семын туныктен.

8 ГЛАВА

*1-4 Проказе чераным паремдымаш. 5-13 Шўдывуйын** тарзыжым паремдымаш. 14-17 Иисус шуко егым паремда. 18-22 Почешем кайыза. 23-27 Иисус тўтан мардежым чара. 28-34 Иисус иям поктен луктеш.*

¹ Курык гыч Иисусын волымекеже, почешыже шуко ег каен. ² Теве Иисус деке проказе черан лишемын да ончыланже возын каласен: «Господь, паремдынет гын, мыйым эрныктен кертат». ³ Иисус кидым шуялтен, тудым тўкалтен да каласен: «Паремдынем, эрналт». Проказе черже тунамак пытен. ⁴ А Иисус тудлан ойлен: «Шеклане, тидын нерген нигöлан ит ойло, но кай, шкендым иерейлан ончыкто да Моисейын шўдымö надырым пу. Тидын дене тый паремметым ончыктет».

⁵ Кунам Иисус Капернаумыш толын, Тудын деке шўдывуй миен да полышым йодын: ⁶ «Господь, мөнтгыштем тарзем кия,

* 7:21 Эрык – воля, желание.

** Шўдывуй – книга мучаште мутерым ончо.

тудо йыжындыме да моткоч орлана». ⁷ Иисус тудлан каласен: «Мый миём да тудым паремдем». ⁸ Шүдывуй вашештен: «Господь, пörтыш пурыметым мый ом шого. Тарзем паремже манын, мутым гына пелеште. ⁹ Мый шкежат кид йымалсе ең улам, мыйынат кид йымалнем сарзе-влак улыт. Иктылан ойлем: ”Кае” – тудо кая, весыжлан ”Тышке тол” манам – тудо толеш, тарземлан ойлем: ”Тидым ыште” – тудо ышта». ¹⁰ Тидым колмеке, Иисус öрын да почешыже толшо-влаклан каласен: «Тыланда чынак ойлем: тыгай кугу ўшанымашым Израильыштат вашлийын омыл. ¹¹ Тыланда ойлем: эрвел ден касвел гыч шукын толыт да Пылпомыш Кугыжаныште Авраам, Исаак да Иаков дене пырля ўстелтöреш верланат. ¹² А кө шочынак Кугыжанышын эргыже лийын, нуным пычкемышке луктын кудалтат. Тушто шортмаш да пўйым пурмаш лиеш». ¹³ Иисус шүдывуйлан каласен: «Кае, тек тылат ўшанымет семынак лиеш». Шүдывуйын тарзыже тунамак паремын.

¹⁴ Иисус Петрын пörтышкыжö толын да тудын шокшымужо дене орланен кийыше оньыкуважым* ужын. ¹⁵ Иисус тудын кидшым тўкалтен, да шокшымужо пытен. Оньыкува кынелын да нуным унам ыштен.

¹⁶ Кас шумеке, Иисус деке ия кучыман шуко еңым конденыт. Тудо осал шўлышым шомак дене поктен луктын да чыла черлым паремден. ¹⁷ Тыге Исаия пророк гоч каласыме шомак шукталтын. Исаия ойлен:

«Тудо ўмбакаже мемнан туешкымынам налын,
чернам нумал нангаен».**

¹⁸ Шке йырже шуко калыкым ужын, Иисус вес серыш вончаш каласен. ¹⁹ Тунам закон туныктышо ик ең лишемын да Тудлан каласен: «Туныктышо! Кеч-кушко Тый кает, мый почешет миём». ²⁰ Иисус тудлан ойлен: «Рывыж-влакын илыме рожышт уло, кавасе кайык-влакын – пыжашышт, а Айдеме Эргылан*** вуйым нигушан энерташ». ²¹ Тунемшыж кокла гыч весе Тудлан каласен: «Господь, ондак ачамым тояш каяш эрыкым пу». ²² Но Иисус тудлан ойлен: «Почешем кае, колышо-влакыштым тояш колышо-влакым кодо».

* 8:14 Оньыкува – ватыжын аваже.

** 8:17 Ис 53:4.

*** 8:20 Айдеме Эрге – книга мучаште мутерым ончо.

²³ Иисус пушыш шинчын, тунемшыж-влак Тудын деке уш-неныт. ²⁴ Тенгыз ўмбалне пеш тале тўтан тўгалын, толкын-влак пуш гоч лупшалтыныт, а Иисус мален. ²⁵ Тунемшыж-влак Тудын деке лишемыныт, помыжалтареныт да каласеныт: «Господь, мемнам утаре, пытена!» ²⁶ Иисус нунылан ойлен: «Молан тынар лўдыда, шагал ўшаныше-влак?» Вара кынел шогалын, мардежлан чарнаш да тенгызлан шыпланаш кўштен, да пешак тымык лийын. ²⁷ Ен-влак ўрын ойленит: «Кў тиде? Мардежат, тенгызат Тудын мутшым колыштыт!»

²⁸ Иисус вес серысе Гергеса калыкын илыме кундемшыкыже толын. Тудым ия кучыман кок ен вашлийын, нуно шўгарла гыч лектыныт. Пешак ажгыныше лийынытат, тиде корно дене нигў коштын кертын огыл. ²⁹ А теве нуно кычкыреныт: «Иисус, Юмын Эрге, Тыйын мемнан дене мо пашат? Тый мемнам жап шудеак орландараш толынат?» ³⁰ Умбалне кугу сўсна кўтў коштын. ³¹ Ия-влак Иисус деч йодыныт: «Мемнам поктен луктат гын, сўсна кўтўшкў колто». ³² Тудо нунылан каласен: «Кайыза». Нуно лектыныт да сўсна кўргыш пуреныт. Тунам уло кўтў тура сер гыч тенгызыш шунгалтын да вўдыш пурен каен.

³³ Кўтўчў-влак куржыныт, да олашке мийымеке, чылажымат увертареныт, ия кучыман-влак дене мо лийымат каласкаленыт. ³⁴ Тунам олесе уло калык Иисусым вашлияш лектын, Тудым ужмеке, шке кундемышт гыч каяш йодын.

9 ГЛАВА

1-8 Иисус йыжындыме енгым паремда. 9-13 Иисус Матфейым ўжеш.

14-17 Пўтў нерген. 18-26 Вуйлатышын ўдыржў да черле ўдырамаш.

27-31 Кок сокырым паремдымаш. 32-34 Йылмыдымым паремдымаш.

35-38 Кўтўчў деч посна кодшо шорык-влак.

¹ Иисус пушыш шинчын, вес могырыш вончен да шке олашкыже толын. ² Теве Тудын деке йыжындыме енгым вакшышеш пыштен конденыт. Иисус, нунын ўшанымыштым ужын, йыжындыме енлан каласен: «Ит лўд, эргым, тыйын языкет кудалтыме лиеш».

³ Тунам закон туныктышо-влак кокла гыч южышт шке кўргыштышт шонкаленыт: «Тудо Юмым мыскыла». ⁴ Нунын шонымыштым пален, Иисус каласен: «Молан те шўмыштыда удам шонкаледа?» ⁵ Можым куштылгырак каласаш: ”Тыйын

языкет кудалтыме лиеш” але ”Кынел да ошкыл” манаш? ⁶ Но те пален лийза: Айдеме Эргын мланде ўмбалне языкым кудалташ властьше уло». Вара йыжындыме енлан ойлен: «Кынел, вакшышетым нал да мўнгышкет кае». ⁷ Тудо кынелын да мўнгыжў каен. ⁸ Тидым ужмеке, калык ўрын да айдемылан тыгай вийым пуышо Юмым чапландарен.

⁹ Иисус, ола гыч лекшыжла, йозак окса погымо верыште шинчыше Матфей лўман еным ужын. «Почешем кай», – ойлен тудлан. Матфей кынелын да Иисус почеш каен.

¹⁰ Пўртыштў Иисусын кочмыж годым тушко йозак погышо да языкан-влак шукин толыныт, Иисус да тунемшыж-влак дене пырля кочкыныт. ¹¹ Тидым ужмеке, фарисей-влак Иисусын тунемшыж-влаклан каласеныт: «Молан тендан Туныктышыда йозак погышо да моло языкан-влак дене пырля кочкеш да йўэш?» ¹² Иисус тидым колын да нунылан ойлен: «Таза енлан огыл эмлызе кўлеш, а черлылан. ¹³ Мийыза, тунемза: ”Надырым огыл, а чаманымым ужмем шуэш”* манме мо лиеш? Мый чын ыштыше-влакым ўжаш огыл, а языкан-влакым языкыштым касарыкташ да Юмо деке савырнаш ўжаш толынам».

¹⁴ Тунам Иоаннын тунемшыж-влак Иисус деке толыныт да ойлениыт: «Молан ме да фарисей-влак чўчкыдын пўтым кучена, а Тыйын тунемшет-влак пўтым огыт кучо?» ¹⁵ Иисус нунылан каласен: «Каче пеленышт улмо годым сўаныш толшо уна-влак ойгырен кертыт мо? Но тугай жап толын шуэш, кунам каче нунын деч налалтеш, тунам пўтым кучат. ¹⁶ Тошто вургемеш ошемдыдыме куэм дене тумышым нигў ок шынде, вет тыгай тумыш туртеш, вургемжым кушкедеш, да рож утларак кугемеш. ¹⁷ Тыгак шуын шудымо йошкар аракам тошто шувышыш огыт теме, уке гын, шувыш кушкедла, аракажат йога, шувышыжат йўрдымў лиеш. Шуын шудымо аракам у шувышыш опталман, тунам тидыжат, тудыжат аралалтеш».

¹⁸ Иисусын тидын нерген ойлымыж годым Тудын деке ик вуйлатыше лишемын да кумык возын ойлен: «Ўдырем кызыт гына колыш, но, миен, ўмбақыже кидетым пыште – илаш тўналеш». ¹⁹ Иисус кынелын да тунемшыж-влак дене пырля тудын почеш каен.

²⁰⁻²¹ Латкок ий вўр йоген орланыше ўдырамаш Иисус деке шенгечше миен. «Тудын вургемжым гына тўкалтем гын, па-

* 9:13 Ос 6:6.

ремам», манын шонен, сандене Иисусын вургем тўржим тўкалтен. ²² Иисус, шентеке савырнен, ўдырамашым ужын да каласен: «Ит лўд, ўдырем, ўшанымет тыйым утарен». Ўдырамаш тунамак таза лийын.

²³ Вуйлатышын пўртышкыжў миен шумеке, Иисус шиялтыш дене шоктышо-влакым да йўкланыше тўшкам ужын. ²⁴ Нунылан ойлен: «Тышеч лекса, ўдыр колен огыл, мала веле». Но Тудым воштылыныт. ²⁵ Калыкым поктен лукмеке, Иисус ўдыр деке пурен да кидше гыч кучен. Ўдыр кынелын. ²⁶ Тидын нерген шомак тусо чыла кундем мучко шарлен.

²⁷ Иисусын тушечын кайымыж годым почешыже кок сокыр ошкылын да кычкырен: «Давидын Эргыже, мемнам чамане!» ²⁸ А пўртыш пурымекыже, Иисус деке нине сокыр-влак лишемыныт. Иисус нунылан каласен: «Мый тидым ыштен кертмемлан ўшанеда мо?» «Туге, Господь», – вашештеныт. ²⁹ Тунам Иисус нунын шинчаштым тўкалтен да каласен: «Тек ўшанымыда самынак лиеш». ³⁰ Нунын шинчашт почылтын. Иисус пенгыдын ойлен: «Шекланыза, тидын нерген нигў ынже пале». ³¹ А нунышт лектыныт да Иисус нерген кундемышт мучко чыла вере каласкаленыт.

³² Сокыр-влак лекме годым Иисус деке ия кучыман йылмыдыме еным вўден конденыт. ³³ А иям поктен лукмеке, йылмыдыме ен мутланаш тўнгалын. Калык ўрын ойлен: «Израильыште тыгайым нигунам ужын огытыл». ³⁴ А фарисей-влак каласеныт: «Тудо ия-влакын тўраштын вийже дене иям поктен луктеш».

³⁵ Иисус чыла олашке да ялышке миен коштын, синагоглаште туныктен, Пылпомыш Кугыжанышын Поро Увержым каласкален да ен-влакым тўрлў чер, тўрлў туешкыме деч паремден. ³⁶ Калыкым ужын, Иисус тудым чаманен: нуно ярныше, кудалтен кодымо, кўтўчў деч посна кодшо шорык тўшка гай лийыныт. ³⁷ Тунам тунемшыж-влаклан ойлен: «Тўредаш пеш шуко, а пашаен шагал. ³⁸ Тугеже пашаен-влакым тўредаш колтыжо манын, лектышын Озаж деч йодын кумалза».

10 ГЛАВА

1-15 Иисус латкок Апостолжым калык коклаш колта. 16-25 Ончыкылык поктылмаш. 26-31 Кө деч лүдаш? 32-33 Христосым палыме нерген почын ойлымаш. 34-39 Керде, а тыныслык огыл. 40-42 – 11:1 Суапым налмаш.

¹ Шкенжын латкок тунемшыжым ўжынат, Иисус нунылан осал шўлышым поктен лукташ, чыла тўрлө черым да туешкымым паремдаш властыым пуэн. ² Латкок Апостолын лўмышт тыгай: нунын кокла гыч икымшыже Петр манын лўмдымө Симон, тудын Андрей шольыжо, Зеведейын Иаков эргыже, тудын Иоанн шольыжо, ³ тыгак Филипп да Варфоломей, Фома да йозак погышо Матфей, Алфейын Иаков эргыже да Фаддей манме Леввей, ⁴ Кананит Симон да Иисусым ужалыше Искарот манме Иуда.

⁵ Иисус нине латкокуытым калык коклаш колтен, нунылан тыгай кангашым пуэн: «Чын Юмым палыдыме-влак деке ида кай, самарий калыкын олашкыже ида пуро. ⁶ Лучо Израиль калыкысе йомшо шорык-влак деке кайыза. ⁷ Коштмыда годым увертарыза: ”Пылпомыш Кугыжаныш ынде лишемын!” ⁸ Черлым паремдыза, колышым ылыжтыза, проказе чераным эрныктыза, иям поктен лукса. Яра налында, ярак пуыза. ⁹ Корнышко шөртньө, ший, вўргене оксамат калташ ида пыште, ¹⁰ пеленда сумкамат, вес вургемымат, йолчиемымат, пондымат ида нал. Вет пашаен кочкышыжым сулен налеш.

¹¹ Кеч-могай олаш але ялыш пурюмеке, тушто келшен толшо еным кычал муза, вес вере кайымешкыда тудын денак кодса. ¹² Пөртыш пуремыда годым ”суртыштыда тыныслык лийже” манын саламлыза. ¹³ Нуно келшен толшо улыт гын, тендан тыланыме тыныслыкда тушан кодеш. Келшен толшо огытыл гын, тыланымыда тек тендан декак пөртылеш. ¹⁴ А кушто тендам огыт пурто да шомакдам огыт колышт гын, тудо пөрт але тудо ола гыч лекса, йол гычда пуракым почкалтыза. ¹⁵ Тыланда чынак каласем: суд кечын Содом ден Гоморра мландылан тиде ола деч куштылгырак лиеш.

¹⁶ Мый шорык-влакым пире коклашке колтымо семын тендам колтем, сандене кишке гай ушан, көгөрчен гай титакдыме лийза.

¹⁷ Ен деч шекланыза, вет нуно тендам судитлаш пуат, синаголаштышт кыраш тўналыт. ¹⁸ Мыланем көра тендам вуйлатыше ден кугыжа-влак ончыко кучен намият, тидыже нунылан

да чын Юмым палыдыме-влаклан Мыйын нерген таныклымаш лиш. ¹⁹ Кунам тендам кучыктат, кузе але мом ойлымо нерген ида тургыжлане: мом ойлышаш, тыланда тудо жапыште пуалтеш, ²⁰ вет те огыл ойлаш тўналыда, а көргыштыда улшо Ачадан Шўлышыжө.

²¹ Изаже шольжым, ачаже эргыжым пушташ пуа, а йоча-влак ача-авашт ваштареш кынелыт да нуным пуштыт. ²² Мыйын лўмемлан көра чылан тендам ужмышудымо лийыт. А кө мучаш марте чытен лектеш, тудо утаралтеш. ²³ Тендам ик олаште поктылаш тўналмеке, весышке куржса. Тыланда чынак ойлем: Айдеме Эрге толмешке, Израильысе ола-влакым эртен огыда шукто.

²⁴ Тунемшыже туныктышыж деч кугу огыл, тарзат озаж деч кугу огыл: ²⁵ тунемше шке туныктышыж гай, а тарзе шке озаж гай лиш гын, сита. Сурт озам веельзевул манын лўмдат гын, мөнгысыжө-влакым тыгак лўмдаш огыт тўнал мо?

²⁶ Тыгеракын, ең-влак деч ида лўд: нимо шылтен аралыме почылтде ок код, нимогай шолып чараш лекде ок код. ²⁷ Мом Мый тыланда пычкемыште ойлем, волгыдышто каласкалыза. Мо нерген пылышыш шыпак ойлымым колыда, леведыш ўмбач увертарыза. ²⁸ Капым пуштшо, но чоным пуштын кертдыме-влак деч ида лўд. Чонымат, капымат тамыкыште пытарен Кертше деч лўдса.

²⁹ Тыгыде ик оксалан огыл мо кок пөрткайыкым ужалат? Тендан Ачадан эрыкше* деч посна нунын кокла гыч иктыжат мланде ўмбаке садак ок камвоч. ³⁰ А тендан вуйысо ўп пырчыдамат чыла шотлымо. ³¹ Тугеже, ида лўд, те шуко пөрткайык дечат шерге улыда.

³² Кө ең ончылно Мыйым палымыж нерген почын ойла, тудым палымом нерген Мыят Пылпомышсо Ачам ончылно почын ойлем. ³³ А кө ең ончылно Мый дечем коранеш, Мыят Пылпомышсо Ачам ончылно тудын деч коранам.

³⁴ Мый мланде ўмбаке тыныслыкым кондаш толынам манын ида шоно. Тыныслыкым огыл, кердым кондаш толынам: ³⁵ эрге ден ачам, ўдыр ден авам, шешке ден авалийшым икте-весе ваштареш шогалташ толынам. ³⁶ Айдемылан мөнгысыжө-влак тушманыш савырнат.**

* 10:29 Эрык – воля, желание.

** 10:35-36 Мих 7:6.

³⁷ Кө шке ачажым але аважым Мыйым йөратыме деч чот йөрата, Мыланем йөрышө огыл, але кө эргыжым але ўдыржым Мыйым йөратыме деч чот йөрата, Мыланем йөрышө огыл. ³⁸ Тыгак кө шке ыресшым ок нал да почешем ок кай, тудо Мыланем йөрышө огыл. ³⁹ Шке чонжым аралаш төчышө чонжым йомдара, а Мыйын верч чонжым йомдарыше – муэш.

⁴⁰ Тендам порын вашлийше Мыйымат порын вашлиеш, а Мыйым порын вашлийше Мыйым Колтышымат порын вашлиеш. ⁴¹ Иктаж-кө пророк гын, да тидлан көра тудым ала-кө порын вашлиеш гын, пророкын гаяк суапым налеш. Иктаж-кө чын ыштыше гын, да тидлан көра тудым ала-кө порын вашлиеш гын, чын ыштышын гаяк суапым налеш. ⁴² Тыланда чынак ойлем: кө нине изирак-влак кокла гыч иктыжлан, тудо Мыйын тунемшем улмылан веле, корка йўштө вўдым йўаш пуа гынат, суапым налде ок код».

11 ГЛАВА

2-19 Тынеш Пуртышо Иоаннын колтымо егже-влак. 20-24 Титакыштым шиждыме ола-влаклан ойго. 25-30 Мый декем толза да каныза.

¹ Латкок тунемшыжлан тыгай кангашым пуымеке, Иисус тусечын каен да тиде кундемысе олалаште туныктен каласкалаш тўналын.

² Христос мом ыштыме нерген колмеке, казаматыште шинчыше Иоанн Тудын деке кок тунемшыжым йодаш колтен: ³ «Толшашлыкше Тый улат, але мыланна весым вучыман?» ⁴ Иисус нунылан вашештен: «Кайыза, ужмыдам-колмыдам Иоаннлан каласкалыза: ⁵ сокыр-влак ужыт, окшак-влак коштыт, проказе черан-влак эрнат, чокрак-влак колыт, колышо-влак ылыж кынелыт, йорло-влак* Поро Уверым каласкалат. ⁶ Ондалалтын, кө Мый дечем ок коран, тудо поро пиалан».

⁷ Иоаннын тунемшыж-влак кайымеке, тудын нерген Иисус калыклан каласкалаш тўналын: «Те ир мландыш мом ончаш лектында? Мардеж дене лўнгышө омыжым мо? ⁸ Мом те ужаш миенда? Шергакан вургемым чийыше айдемым мо? Шергакан вургеман-влак кугыжа-влакын кўполатыштышт улыт. ⁹ Те

* 11:5 «Йорло-влак»: грек ойым «Йорло-влаклан» маньнат умылаш лисш. Тыгак – Лк 7:22.

мом ончаш лектында? Пророкым? Туге, тыланда ойлем, тудо пророк, но пророк деч кугурак.¹⁰ Возымо: ”Теве Тый дечет ончыч Мый Шкемын Суксем колтем. Тудо Тыйын ончылно корным ямдыла”. Тидым Иоанн нергенак каласыме.*¹¹ Тыланда чынак ойлем: ўдырамаш-влак деч шочшо коклаште Тынеш Пуртышо Иоанн деч кугурак ег уке, но Пылпомыш Кугыжаныште эн изижат тудын деч кугу.¹² Тынеш Пуртышо Иоаннын калыклан каласкалаш тўнгалме жап гыч тачысе кече мартеат Пылпомыш Кугыжаныш вий дене налалтеш,** да вийым пыштыше-влак тудым налыт.¹³ Вет чыла пророк ден закон Иоанн марте ончык ужын ойланыт.¹⁴ Палынеда гын, тудо – толшаш Илия.¹⁵ Кўн колышташ пылышыже уло, тек колеш.

¹⁶ Но тиде тукымым кў дене тангастарем? Тудо пазарыште шинчыше йоча-влак гай. Нуно йолташышт-влаклан кычкырат:¹⁷ ”Ме тыланда шиялтыш дене шоктышна, а те ыжда кушто, ме тыланда ойган мурым мурышна, а те ыжда шорт”.¹⁸ Иоанн толын, ок коч, ок йў, а ойлат: ”Тудын кўргыштыжў ия!”¹⁹ Айдеме Эрге толын, кочкеш, йўэш, а ойлат: ”Ончалза, тева кочкаш да йўаш йўратыше Айдеме, йозак погышо ден языкан-влакын йолташышт”. Икшывыж-влакым ужын, Юмын уш-акылжым чынлан шотлат».

²⁰ Вара Иисус южо олесе калыкым языкым касарыктыде да Юмо деке савырныде илымыштлан шылталаш тўнгалын, вет Тудын куатле пашаж-влак кокла гыч эн шукушт нине олалаште ончыктымо лийыныт.²¹ «Ойго тылат, Хоразин! Ойго тылат, Вифсаида! Могай куатле паша-влак тендан дене лийыныт, тугаяк паша-влак Тир ден Сидонышто лийыт ыле гын, нуно шукертак, чоштыра вургемым чиен, ўмбакышт ломыжым шавен, языкыштым касарыктен, Юмо деке савырнат ыле.²² Тыланда ойлем: суд кечын Тир ден Сидонлан тендан деч куштылгырак лиеш.²³ Тый, кавашке шумеш нўлтымў Капернаум, тамыкыш сўмыралме лият! Тыйын уремлаштет ончыктымо куатле паша-влак гай Содомышто лийыт ыле гын, тудо таче мартеат шога ыле.²⁴ Тыланда ойлем: суд кечын Содом мландылан тый дечет куштылгырак лиеш».

* 11:10 Мал 3:1.

** 11:12 «Вий дене налалтеш» – грек мут-влакым «Куат дене толеш» манынат кусараш лиеш.

²⁵ Тиде жапыште Иисус ойлен: «Ачай, пылпомышын да мландын Господьшо! Тый уш-акылан дечат, кугу ушан дечат шылтымым изи-влаклан почынат, сандене Тыйым чапландарем. ²⁶ Туге, Ачай, тыгай лийын Тыйын поро эрыкет*. ²⁷ Ачам чыла Мыйын кидышкем пуэн. Эргым Ача деч моло нигö ок пале, Ачамат Эрге да көлан Эрге палдарынеже, нунын деч моло нигö ок пале.

²⁸ Орлыкышто илыше да нелым ужшо-шамыч, чылан Мый декем толза, Мый тендам тынысландарем. ²⁹ Мыйын нумалтышем шке ўмбақыда налза да Мый дечем тунемза, вет Мый ўнышö да пушкыдо кумылан улам. Тунам чонланда тынысым муыда. ³⁰ Вет Мыйын нумалтышем нумалаш поро, Мыйын туныктымем** куштылго».

12 ГЛАВА

1-8 Христос да шуматкече. 9-14 Кошкышо кидан айдеме. 15-21 Ойырен налме тарзе. 22-32 Иисус ден веельзевул. 33-37 Пушенге да тудын саскаже. 38-42 Палым ончыкташ йодмаш. 43-45 Осал шўльшыш пöртылмыжö. 46-50 Иисусын аваже да иза-шольыжо-влак.

¹ Тиде жапыште Иисус икана шурно пасу гоч шуматкечын кен. Тунемшыж-влак шуженыт, сандене шурно парчам күраш да кочкаш тўналыныт. ² Фарисей-влак тидым ужыныт да Иисуслан каласеныт: «Теве, шуматкечын мом ышташ чарыме, тунемшет-влак тудым ыштат». ³ Иисус нунылан вашештен: «Пеленже лийше-влак дене пырля шужымеке, Давид мом ыштыме нерген те лудын огыдал мо? ⁴ Давид Юмын пöртыш пурен да нунын дене пырля надыр киндым кочкын. Тиде киндым Давидланат, енге-влакланат кочкаш ок лий улмаш, тидыжым иерей-влак веле ыштен кертыныт. ⁵ Але законышто лудын огыдал: иерей-влак шуматкече еда храмыште шуматкече законом пудыртат гынат, тиде титаклан ок шотлалт. ⁶ Но тыланда каласем: тыште храм деч Кугурак шога. ⁷ ”Надырым огыл, а чаманымым ужмем шуэш” манын возымым те умыледа ыле гын, титакдыме-влакым титаканыш огыда лук ыле.*** ⁸ Вет Айдеме Эрге шуматкечыланат Оза».

* 11:26 Эрык – воля, желание.

** 11:30 «Туныктымем»: грекла 'нумалгышем'.

*** 12:7 Ос 6:6.

⁹ Тушечын коранмеке, Иисус нунын синагогышкышт пурен.
¹⁰ Тушто ик еннын пел кидше кошкышо улмаш. Титаклаш амалым кычалын, Иисус деч йодыныт: «Шуматкечын черлым паремдаш лиеш мо?»
¹¹ Иисус нунылан каласен: «Тендан кокла гыч иктаж-көн ик шорыкшо уло да шуматкечын шорыкшо вынемыш пурен кая гын, але ок лук?»
¹² Айдеме шорык деч мыняр пачаш шерге! Тыгеже, шуматкечын порым ышташ лиеш». ¹³ Вара черле енлан ойлен: «Кидетым шуялте». Тудыжо шуялтен, кидше төрланен да весыж гаяк таза лийын.
¹⁴ Фарисей-влак лектыныт да Иисусым кузе пушташ манын кангашаш тўнгалыныт.

Но Иисус тидын нерген пален налын да тушечын каен.
¹⁵ Почешыже шуко калык миен, Тудо чылам паремден,
¹⁶ но Шкенжын нерген ег ончылно каласкалаш чарен.
¹⁷ Тыге Исаия пророк гоч каласыме шомак шукталтын. Тудо ойлен:

¹⁸ «Теве Мыйын ойырен налме Шочшем,
 Мыйын Йоратымем,
 Тудын дене Мыйын поро кумылем.
 Мый Тудын ўмбаке Шўлышем пыштем,
 да Тудо порын судитлымем калык-влаклан увертара.

¹⁹ Тудо ок ўчаше, ок кычкыре,
 йўкшым уремлаште нигө ок кол.

²⁰ Порын судитлымым сенымашке лукмешке,
 тодылалтше омыжым ок пудырто,
 эннын кийыше йытын рўдым ок йөртө.

²¹ Калык-влак Тудын лўмжылан ўшаным пыштат».*

²² Тунам ия кучыман сокыр да йылмыдыме енним Иисус дече вўден конденит. Иисус тудым паремден, тиде ег ынде мутланенат, ужынат кертын.
²³ Уло калык чот öрын да ойлен: «Паремдышыже Давидын Эргыже огыл дыр?»
²⁴ Фарисей-влак тидым колынытат, каласеныт: «Тудо ия-влакым вес семын огыл, а веельзевулын, ия төран, вийже дене поктен луктеш».

²⁵ Но Иисус нунын шонымыштым пален да ойлен: «Кеч-могай кугыжаныш көргыштө шке коклаштышт сар тўнгалеш гын, тудо пустангеш, да кеч-могай олаште але суртышто шелалтмаш лиеш гын, шоген ок сене.
²⁶ А сатана сатанам поктен луктеш гын, тудо шке ваштарешыже шогалын, тыгеже кузе тудын кугыжанышыже шоген кертеш?
²⁷ Мый иям веельзевулын вийже дене поктен луктам гын, тендан эргыда-влак көн вийже дене поктен луктыт?

* 12:18-21 Ис 42:1-4.

Сандене нуно тендам судитлыше лийыт. ²⁸ А Мый Юмын Шўлыш дене ия-влакым поктен луктам гын, тыгеже Юмын Кугыжаныш тендан деке ынде шуын.

²⁹ Виян еным ондак пидын пыштыде, иктаж-кõ кузе тудын суртышкыжо пурен да погыжым аген кертеш? Пидын пыштымеке веле суртшым агаш лиеш. ³⁰ Кõ Мый денем пырля огыл, тудо – Мыйын ваштареш, да кõ Мый денем пырля ок пого, тудо шалатылеш. ³¹ Сандене тыланда ойлем: айдемын кеч-могай языкше да мыскылымыже касаралтеш, но Святой Шўлышым мыскылымаш ок касаралт. ³² Кõ Айдеме Эрге ваштареш мутым ойла, тудлан тиде касаралтеш, но кõ Святой Шўлыш ваштареш ойла гын, кызытсе курымыштат, шушаш курымыштат титакше ок касаралт.

³³ Але пушенгыжымат, саскажымат сайлан шотлыза, але пушенгымат, саскажымат йõрдымылан шотлыза, вет пушенгым саскаж дене палат. ³⁴ Шем кишкын шочшыж-влак! Тендан мутда кузе поро лийын кертеш, кунам те шкеже осал улыда? Вет айдемын шўмжõ мо дене темын, тудак йылмыж гыч лектеш. ³⁵ Поро ен шўм поянлыкше гыч порым луктеш, а осал ен шўм осалже гыч осалым луктеш. ³⁶ Тыланда ойлем: арам каласыме кажне мутыштан ен-влак суд кечын мутым кучаш тўналыт. ³⁷ Мутетлан кõра тый чыныш лектат, да мутетлан кõрак титаканыш лектат».

³⁸ Тунам закон туныктышо ден фарисей-влак кокла гыч икмынярышт каласеныт: «Туныктышо! Ме палдарыше палым ончыктымемым ужнена». ³⁹ Но Тудо вашештен: «Юмо деч коранше да осал тукум палдарыше палым кычалеш, но Иона пророкын палыж деч моло тудлан ок пуалт. ⁴⁰ Кузе Иона китын кõргыштыжõ кум кече да кум йўд лийын, тугак Айдеме Эргат кум кече да кум йўд мланде кõргыштõ лиеш. ⁴¹ Ниневий олаште илыше-влак суд кечын тиде тукум дене пырля кынелыт да тудым титаканыш луктыт. Вет Ионан шижтарен ойлымыжым колмеке, нуно, языкыштым касарыктен, Юмо деке савырненыт. А тыште Иона деч Кугурак шога.* ⁴² Кечывалвел ўдырамаш кугыжа суд кечын тиде тукум дене пырля кынелеш да тудым титаканыш луктеш, вет тудо Соломонын ушан мутшым колышташ мландын вес мучашыж гыч толын, а тыште Соломон деч Кугурак шога.**

* 12:40-41 Иона 2:1,3:5.

** 12:42 3 Цар 10:1-10.

⁴³ Айдеме көргө гыч лекмеке, каналташ верым кычалын, осал шүлыш вүддымө ир мландыште коштеш, но ок му. ⁴⁴ Тунам ойла: ”Кудалтен кодымо верышке мөнгеш пörтылам”. Пörтылмекеже ужеш: илыме верже яра, арун ўштын да эрыктен шындыме. ⁴⁵ Вара кая, пеленже шкеж деч осал шым шүлышым налеш, да чыланат айдемын көргыш илаш пурат. Тудлан мучаште тўналтыш годсо деч ударак лиеш. Тиде осал тукым денат тыгак лиеш».

⁴⁶ Иисус калыклан але ойлен пытарен огыл, тиде жапыште Аваже да изаж-влак тўжвалне шогеныт да Тудын дене кутырынешт улмаш. ⁴⁷ Иктыже Иисуслан каласен: «Ават ден изат-влак тўнө шогат, нуно Тый денет мутланынешт». ⁴⁸ Ойлышылан Иисус вашештен: «Кө Мыйын авам да кө Мыйын иза-шольым улыт?» ⁴⁹ Вара кидше дене тунемшыж-влакым ончыктен да ойлен: «Теве Мыйын авам ден иза-шольым-влак. ⁵⁰ Кө Пылпомышсо Ачамын эрыкшым* шукта, тудо Мыйын иза-шольым, ака-шўжарем да авам».

13 ГЛАВА

1-23 Ўдышö нерген туштен каласымаш. 24-30 Шўкшудо нерген туштен каласымаш. 31-35 Горчице нöшмö да ру нерген туштен каласымаш. 36-43 Шўкшудо нерген туштен каласымым умылтарымаш. 44-50 Тойымо поянык, ракывотшиер пырче да вапи нерген туштен каласымаш. 51-52 У да тошто поянык. 53-58 Иисус Назаретшыте.

¹ Тиде кечынак Иисус пörт гыч лектын да теныз воктеке миен шинчын. ² Тудын деке шуко калык погыненат, Иисус пушыш шинчын, а уло калык серыште шоген. ³ Туштен каласыме гоч Тудо нунылан шуком ойлен.

«Теве ўдышö ўдаш лектын, – ойлен. ⁴ – Ўдымыж годым южо пырчыже корно воктеке возын. Кайык-влак чонештен толыныт да нуным чўнген пытареныт. ⁵ Весышт кўан да шагал рокан верыш возыныт, да рок келге огыл улмылан көра нуно пеш вашке шытен лектыныт. ⁶ Кече лекмеке, озым лывыжген, вожшо укелан көра кошкен. ⁷ Южо пырчыже шўкшудо коклаш возын. Шўкшудо кушкын, озымым тўрыс пызырен. ⁸ А южо пырче сай мландыш возын да лектышым пуэн: иктыже шўдö пачаш, весыже

* 12:50 Эрык – воля, желание.

кудло, южышт кумло пачаш. ⁹ Көн колышташ пылышыже уло, тек колеш».

¹⁰ Тунемшыж-влак Иисус деке миеныт да йодыныт: «Молан нунылан туштен ойлет?» ¹¹ Иисус вашештен: «Пылпомыш Кугыжанышын тайне-влакшым умылаш тыланда ўшанен пуымо, а нунылан тиде пуалтын огыл. ¹² Вет көн уло, тудлан пуалтеш да тудын лын лиеш, а көн уке, тудын мо улыжат налалтеш. ¹³ Нуно ончат гынат, огыт уж, колыштыт гынат, огыт кол, огыт умыло, садлан нунылан туштен каласкалем. ¹⁴ Исаиян пророкла ойлымыжо нунылан шукталтеш, тудо ойлен:

”Пылыш дене колыштыда, но огыда умыло,
шинча дене ончеда, но огыда уж.

¹⁵ Тиде калыкын шўмжө пешкыдемын,
пылышышт дене пыкше колыт,
шинчаштым куменыт.

Сандене нуно шинчашт дене огыт уж,
пылышышт дене огыт кол,
шўмышт дене огыт умыло,
Мыланем нуным паремдаш манын,
Мый декем огыт савырне. *

¹⁶ А тендан шинчада ужын кертмыж дене, пылышда колын кертмыж дене пиалан улыт. ¹⁷ Тыланда чынак ойлем: шуко пророк ден чын ыштыше тендан ужмыдам ужнешт ыле, но ужын огытыл, тендан колмыдам колнешт ыле, но колын огытыл.

¹⁸ Тыгеракын, ўдышө нерген туштен каласымем мом ончыкта – колыштса: ¹⁹ Пылпомыш Кугыжаныш нерген шомакым колмеке, айдеме тудым ок умыло гын, осал толешат, шўмешыже ўдымым налын кая. Корно воктен ўдымө пырче теве көм ончыкта. ²⁰ Кўан рокеш ўдымө пырчыже шомакым колшо да куанымыж дене вигак шўмышкыжө пыштыше айдемым ончыкта. ²¹ Вожшо укеат, тыгай айдеме шуко жап огеш чыте. Шомаклан көра нелылык але поктылмаш толмеке, тудо вигак өрдыжкө коранеш. ²² Шўкшудо коклаш ўдымө пырчыже – тиде Юмын шомакым колшо айдеме, но тиде илыш верч тургыжланымаш да поянлыкым йөратымаш саде шомакым пызыралыт, да тудо саскадыме лиеш. ²³ Сай мландыш ўдымө пырче шомакым колыштшо да умылышо ег лиеш. Тыгай-влак саскам пуат: иктыже шўдө пачаш, весыже кудло, южышт кумло пачаш».

* 13:14-15 Ис 6:9-10.

²⁴ Вес гана калыклан Иисус тыге туштен каласен: «Пылпомыш Кугыжанышым шке пасуэшыже сай урлыкашым ўдышө ең дене танастараш лиеш. ²⁵ Ең-влак малыме годым тудын тушманже толын да шыдан коклашке шўкшудым ўден коден. ²⁶ Кунам озым лектын, парчам колтен, тунам шўкшудат кояш тўналын. ²⁷ Тарзе-влак оза деке толыныт да каласеныт: ”Оза, тый пасуэшет сай урлыкашым ўден отыл мо? Шўкшудо тушто кушеч лектын?” ²⁸ ”Тидым тушман ыштен”, – вашештен оза. А тарзыж-влак тудлан ойленит: ”Ала ме, тушко миен, сомылен кышке-на?” ²⁹ Но тудо каласен: ”Уке, шўкшудым сомылымыда годым пырля шыданымат кўрын кертыда. ³⁰ Тўредаш тўналмешке тидыжымат, тудыжымат пырля кушкаш кодыза. Тунам тўредше-влаклан кўштем: ”Эн ондак шўкшудым поген налза да, йўлалташ манын, кылташ пидса, а шыданым клатышкем опыза”».

³¹ Адак нунылан туштен каласкален: «Пылпомыш Кугыжаныш – айдемын шке пасуэшыже ўдымө горчицын нөшмыж гай. ³² Тудо чыла моло нөшмө деч изи гынат, кушкын шумекыже, пакчаше кушкыл коклаште эн кугу лиеш, пушенге гайыш савырна, сандене кавасе кайык-влак чонештен толыт да укш коклаштыже илаш тўналыт».

³³ Адак нунылан туштен каласкален: «Пылпомыш Кугыжаныш – ру гай. Ўдырамаш тудым кум виса ложаш дене варен, тыгеракын, уло руаш шуын».

³⁴ Иисус чыла тидым калыклан туштен ойлен, туштен каласыде, нунылан нимом ойлен огыл. ³⁵ Тыге пророк гоч ойлымо шомак шукталтын:

«Туштен ойлаш йылмем рудем,
тўням ыштыме годсек шылтымым почын каласем».*

³⁶ Вара Иисус калыкым колтен да пörтыш пурен. Тунемшыж-влак Тудын кўдыкө миеныт да каласеныт: «Пасусо шўкшудо нерген туштен каласыметым мыланна умылтаре».

³⁷ Иисус нунылан вашештен: «Сай урлыкаш пырчым ўдышыжө – тиде Айдеме Эрге, ³⁸ пасу – тўня лиеш, а сай урлыкаш пырчыже – тиде Кугыжанышын эргыже-влак, шўкшудо – осалын тарзыж-влак. ³⁹ Шўкшудым ўдышө тушманже диавол лиеш, тўредмаш – тиде кызытсе курымын мучашыже, тўредше-влак – Суксо улыт. ⁴⁰ Кузе шўкшудым погат да тулеш йўлалтат, кызытсе курым мучаш годымат тугак лиеш: ⁴¹ Айдеме Эрге

* 13:35 Пс 77:2.

шке Суксыж-влакым колта, а нунышт Тудын Кугыжанышыж гыч закондымылыкым ыштыше да алгаштарыше-влакым чыланаштым погат,⁴² нуным тулан конгаш кудалтат. Тушто шортмаш да пўйым пурмаш лиеш.⁴³ Тунам чын ыштыше-влак Ачаштын Кугыжаныште кече семын волгалтыт. Көн колышташ пылышыже уло, тек колеш.

⁴⁴ Пылпомыш Кугыжанышым пасуэш тойымо поянлык денат таңастараш лиеш. Айдеме тойымо поянлыкым муэш да уэш шылта, вара куанымыж дене кая да, чыла погыжым ужален, тиде пасуем налеш.

⁴⁵ Пылпомыш Кугыжаныш адакше йытыра ракывотшер пырче-влакым кычалше сатучо гай.⁴⁶ Пешак шергакан ик ракывотшер пырчим кычал мумеке, каен да, уло погыжым ужален, тудым налын.

⁴⁷ Адакшым Пылпомыш Кугыжаныш – тенгызыш кышкыме вапш гай. Тудо чыла түрлө колым поген.⁴⁸ Вапш тичак кол логалмеке, тудым серышке шўдырен луктыныт. Колызо-влак шинчыныт: сай колжым атыш ойырен оптеныт, а йордымыжым луктын кудалтеныт.⁴⁹ Кызытсе курым пытыме годымат тыгак лиеш: Суксо-влак толыт, осал-влакым чын ыштыше кокла гыч ойырат⁵⁰ да тулан конгаш кудалтат. Тушто шортмаш да пўйым пурмаш лиеш».

⁵¹ Иисус нунын деч йодын: «Те чыла тидым умылышда?» Тунемшыж-влак Иисуслан ойленил: «Туге, Господь». ⁵² Иисус нунылан каласен: «Тыгеракын, Пылпомыш Кугыжанышын тунемшыже улшо закон туныктышо кажныжат клатше гыч у да тошто поянлыкым лукшо сурт оза гай лиеш».

⁵³ Нине туштен каласкалымым ойлен пытарымеке, Иисус тушечын каен.⁵⁴ Тудо кушмо кундемышкыже миен, тысе синагогышто туныктен. Ен-влак öрын-лўдын ойленил: «Кушечын тиде Айдемын тыгай уш-акылже да чудым ыштыше вийже?»⁵⁵ Але Тудо плотникын эргыже огыл? Аваже Мария лўман огыл мо? Але Иаков, Иосий, Симон да Иуда Тудын изашт огытыл?⁵⁶ Тудын акаже-влак мемнан коклаште чылан огытыл мо? Кушечын Тудын чыла тыгайже?»⁵⁷ Нуно Тудлан ўшанен огытыл. Иисус нунылан каласен: «Шке олаштыже да мөнгысыжö-влак коклаште веле пророк чапдыме лиеш». ⁵⁸ Ўшанышт уклан көра тушто чудым шуко ончыктен огыл.

14 ГЛАВА

1-12 Тынеш Пуртышо Иоаннын колымыжо. 13-21 Вич тўжсем енгым пукушымаш. 22-33 Иисус вўд ўмбац кая. 34-36 Геннисаретыште черле-влакым паремдымаш.

¹ Тудо жапыште Иисус нерген Ирод тетрарх колын. ² Тудо тарзыж-влаклан каласен: «Тиде Тынеш Пуртышо Иоанн. Тудо колымаш гыч ылыж кынелын, сандене чудым ыштыше вийже уло». ³ Вет Ирод шкенжын Филипп изажын Иродиада ватыж верч Иоанным кучыктен да, шинчырлен, казаматыш шындыктен улмаш. ⁴ Иоанн тудлан ойлен: «Тыланет Иродиада дене илаш ок лий». ⁵ Ирод Иоанным пуштнеже улмаш, но калык деч лўдын, вет Иоанным пророклан шотленыт.

⁶ Иродын шочмо кечыжым палемдыме годым Иродиадан ўдыржў уна-влак ончылно куштен да Иродлан пешак келшен, ⁷ сандене ўдыр шкаланже мом йодеш, тудым пуаш Ирод товатлен сўрен. ⁸ Аважын кўштымыж почеш ўдыр ойлен: «Тынеш Пуртышо Иоаннын вуйжым мыланем кызытак кўмыжыш пыштен пу». ⁹ Кугыжа ойганен, но уна-влак ончылно товатленат, ўдырын йодымыжым шукташ кўштен ¹⁰ да казаматышке Иоаннын вуйжым руал ойыраш колтен. ¹¹ Тудын вуйжым кўмыжыш пыштен конденыт да ўдырлан пуэныт, а тудыжо аважлан нангаен. ¹² Иоаннын тунемшыж-влак толыныт, капшым налыныт да тоеныт, вара каеныт да Иисуслан увертареныт.

¹³ Тидын нерген колмеке, Иисус пушыш шинчын да тымык верыш шкетын каен. Калык тидын нерген пален налын, олала гыч йолын почешыже миен. ¹⁴ Серыш лекмеке, пеш шуко калыкым ужынат, Иисус ен-влакым чаманен да нунын кокласе черле-влакым паремден.

¹⁵ Кас шумеке, тунемшыж-влак Тудын деке миеныт да ойленыт: «Тиде – калык илыдыме вер, жап шуко эртен. Ен-влак, яллаш каен, шкаланышт кочкышым налын кертышт манын, нуным колто». ¹⁶ Но Иисус каласен: «Кайымышт ок кўл, те нунылан кочкаш пуыза». ¹⁷ Тунемшыж-влак Тудлан ойленыт: «Мемнан тыште вич сукур кинде да кок кол веле». ¹⁸ Иисус каласен: «Тидым Мый декем кондыза». ¹⁹ Калыклан шудо ўмбаке шинчаш кўштен, вич сукур кинде ден ден кок колым налын да, пылпомышко ончалын, благословитлен. Вара, киндым тодылын, тунемшыж-влаклан пуэн, а тунемшыж-влак – калыклан. ²⁰ Чылан теммешке кочкыныт, да кодшо катыш дене латкок комдым теменыт. ²¹ Йоча

ден ўдырамашым шотлаш огыл гын, чылаже вич тўжем наре ен кочкын.

²² Тунамак Иисус тунемшыж-влаклан пушыш шинчаш, Тудын деч ондак вес серыш вончаш кўштен, а Шкеже калыкым ужаташ кодын. ²³ Калыкым ужатен колтымеке, Иисус шкет кумалаш курыкыш кўзен. Кастене тушто шкет лийын. ²⁴ А пушынде теныз покшелне улмаш, ваштареш мардеж лийынат, тудым виян толкын кырен.

²⁵ Йўдым, нылымше орол годым, Иисус тунемшыж-влак деке теныз ўмбач ошкеден миен. ²⁶ Тудын теныз ўмбач ошкеден толмыжым ужын, нуно ўрткеныт да ойленыт: «Тиде шинчаш койшо!» Лўдмышт дене кычкыреныт. ²⁷ Но Иисус тунамак нунылан каласен: «Чулым лийза, ида лўд. Тиде Мый улам». ²⁸ Петр Тудлан вашештен: «Господь, тиде Тый улат гын, мылам Тый декет вўд ўмбач ошкеден мияш шўдў». ²⁹ «Тол», – каласен Иисус. Иисус деке каяш манын, Петр пушгыч лектын да вўд ўмбач ошкеден каяш тўнгалын, ³⁰ но виян мардеж пуымым шижын да лўдынат, пурен каяш тўнгалын да кычкырен: «Господь, мыйым утаре!» ³¹ Иисус тунамак кидшым шуялтен, Петрым руалтен кучен да ойлен: «Шагал ўшаныше! Молан тый кокыте шонаш тўнгалыч?» ³² Пушыш шичмекышт, мардеж чарнен. ³³ Пушышто шинчыше-влак лишемыныт, Иисус ончылно вуйым савеныт да Тудлан каласеныт: «Тый чынжымак Юмын Эрге улат».

³⁴ Тенгызым вончымеке, Геннисарет кундемыш толыныт. ³⁵ Тудо верыште илыше-влак, Иисусым палымеке, чыла лишыл верлашке уверым колтеныт, да Тудын деке чыла черле-влакым конденыт. ³⁶ Нуно Иисусын вургем урвалтыжым гына тўкалташ йодыныт, да кў тўкнен, паремын.

15 ГЛАВА

1-20 Юмын кўштымыжў да айдемын йўлаже. 21-28 Ханаан калык ўдырамашын ўшанымыже. 29-31 Иисус ен-влакым паремда. 32-39 Ныл тўжем енгым пукишмаш.

¹ Тунам Иерусалим гыч Иисус деке фарисей ден закон туныктышо-влак толыныт да ойленыт: ² «Молан Тыйын тунемшет-влак ача-кочана-влакын йўлаштым пудыртылыт? Киндым кочмышт деч ончыч кидым огыт муш». ³ Иисус нунылан вашештен: «А молан те шке йўлаланда кўра Юмын кўштымы-

жым пудыртылыда? ⁴ Вет Юмо кўштен: ”Ача-аватым пагале”, тыгак ”Кө шке ачаж але аваж нерген осал мутым ойла, тудым тек пуштыт”.^{*} ⁵ А те ойледи: кө ачажлан але аважлан ”Мом тыланет пуышаш улам ыле, тидым Юмылан надыр шотеш пуэнам” манын каласа, ⁶ тудо ачаж-аважым ок пагале гынат кертеш. Тыге те шке йўлаланда көра Юмын кўштымыжым өрдыжеш кодеда. ⁷ Сайла кояш төчышө-влак! Кунам Исаия тендан нерген пророкла ойлен, чын лийын. Тудо каласен:

⁸ ”Тиде калык Мый декем мутшо дене лишемеш,

Мыйым йылмыж дене пагала,
но нунын шўмышт Мый дечем мўндырнө.

⁹ Арам нуно Мылам кумалыт:

Мыйын туныктымем олмеш
айдемын кўштымым веле туныктат”^{**}.

¹⁰ Иисус Шкеж деке калыкым ўжын да каласен: «Колыштса да умылыза. ¹¹ Умшашке мо пура, тудо айдемым ок амырте, а умша гыч лекше – айдемым амырта».

¹² Тунам тунемшыж-влак лишемыныт да ойленил: «Палет мо, ойлыметым колын, фарисей-влак өпкелалтыныт». ¹³ Иисус вашештен: «Мыйын Пылпомышсо Ачам шынден огыл гын, кечмогай кушкылымат вожге сомылат. ¹⁴ Фарисей-влакым шотыш ида нал, нуно сокыр-влакын сокыр вўден коштыктышышт улыт. А сокыр сокырым вўда гын, коктынат вынемыш пурен каят».

¹⁵ Петр Тудлан каласен: «Тиде туштен каласыметым мыланна умылтаре». ¹⁶ «Теат але огыда умыло мо? – йодын Иисус. ¹⁷ – Эшеат огыда ыгле мо: умшашке пурышо – айдемын көргыж гоч эрта да тўжваке лектеш, ¹⁸ а умша гыч лекше – шўм гыч лектеш, тидыже айдемым амырта. ¹⁹ Вет шўм гыч осал шонымо, пуштмо, ен вате дене коштмо, яжарланыме, шолыштмо, шойышт таныклыме, мыскылыме лектыт. ²⁰ Тидыже айдемым амырта, а кидым мушде кочмыжо айдемым ок амырте».

²¹ Тушеч лекмеке, Иисус Тир ден Сидон кундемшыке каен. ²² Теве тиде кундемшыте илыше Ханаан калык ўдырамаш толын да Тудлан кычкырен: «Господь, Давидын Эргыже! Мыйым чамане! Ўдырем осал шўлыш дене шучкын орлана!» ²³ Но Иисус тудлан ик мутымат вашештен огыл. Тунемшыж-влак Иисус деке лишемыныт да йодыныт: «Коранаш тудлан кўштө,

* 15:4 Исх 20:12, 21:17; Втор 5:16.

** 15:8-9 Ис 29:13.

почешна кычкыра». ²⁴ Иисус каласен: «Мыйым Израиль калык кокласе йомшо шорыкышт дека веле колтымо». ²⁵ А ўдырамаш Иисус дека миен, кумык возын да ойлен: «Господь, полшо мыланем!» ²⁶ Тудыжо вашештен: «Йоча деч киндым шупшын налын, пийлан кудалташ сай огыл». ²⁷ «Господь, тидыже тыгак, – каласен ўдырамаш. – Но пий-влакат озаштын ўстембач камвочшо пудыргым кочкыт.» ²⁸ Тунам Иисус тудлан каласен: «О, ўдырамаш, тыйын ўшанымашет пешак кугу, тек тыланет шонымет семянак лиеш». Тудо жапыштак ўдыржӧ паремын.

²⁹ Иисус тусеч каен, Галилей тенгыз дека толын, курыкыш кўзен да тушан шинчын. ³⁰ Тудын дека моткоч шуко калык лишемын, пырля окшакым, сокырым, йылмыдымым, чолакым да шуко молым конденыт да Иисусын йол воктекше пыштеныт. Тудо нуным паремден. ³¹ Йылмыдымым ойлаш тўналшым, чолакым тазам, окшакым коштын кертшым, сокырым ужаш тўналшым ужомеке, калык моткоч ӧрын да Израильын Юмыжым моктен.

³² А Иисус тунемшыж-влакым Шкеж дека ўжын да нунулан каласен: «Нине ен-влакым чаманем. Нуно ынде кум кече Мый денем улыт, а кочкашышт нимо уке. Корнышто ынышт ярне манын, нуным шужышым ынем колто». ³³ Тунемшыж-влак вашештеныт: «Тынар шуко еным пукшаш ситыше киндым ир мландыште кушто муына?» ³⁴ «Тендан кунар киндыда уло?» – йодын Иисус. «Шым сукур кинде да икмыняр изи кол», – каласеныт нуно. ³⁵ Тунам Иисус ен-влаклан мланде ўмбаке шинчаш кўштен. ³⁶ Шым сукур киндым да колым налын, Иисус тауштен пелештен да тодылын, тунемшыж-влаклан пуэн, а нунушт – калыклан. ³⁷ Чылан теммешке кочкыныт, кодшо катышым шым комдо тич погеныт. ³⁸ Ўдырамаш ден йочам шотлаш огыл гын, кочшо енге ныл тўжем лийын.

³⁹ Калыкым колтымеке, Иисус пушыш шинчын да Магдала кундеммыш каен.

16 ГЛАВА

1-4 Кава гыч палдарыше палым ончыкташ йодмаш. 5-12 Фарисей ден саддукей-влакын рушит. 13-20 Петр Иисусым Христос манеш. 21-28 Иисус Шкенжын колымыж да ылыжмыж нерген каласкала.

¹ Иисус дека саддукей ден фарисей-влак толыныт. Тудым тергаш манын, палдарыше палым ончыкташ йодыныт. ² Иисус

нунылан вашештен: «Кастене те ойледи: ”Кава йошкарге – сай игече лиеш”.³ А эрдене эрак те каласеда: ”Кава шемалге-йошкарге – таче начар игече лиеш”. Сайла кояш төчышө-влак! Кава тўсым ончен, могай игече лийшашым паледа, а жапын палыж-влакым умылтарен огыда мошто.⁴ Юмо деч коранше да осал тукум палдарыше палым кычалеш, но Иона пророкын палыж деч моло тудлан ок пуалт». Иисус нуным коден каен.

⁵ Вес могырыш вончымеке, тунемшыж-влак пеленышт киндым налаш мондымыштым пален налыныт. ⁶ Иисус нунылан каласен: «Эскерыза, фарисей ден саддукей-влакын руышт деч шекланыза». ⁷ А нуно шке коклаштышт ойлениыт: «Ме киндым налын огынал». ⁸ Тидым Иисус пален да нунылан каласен: «Те, шагал ўшаныше-влак! Киндым пеленна налын огынал манын, молан ойледи? ⁹ Алят огыда умыло? Вич тўжем енлан вич сукур кинде ситыме нерген ала огыда шарне? Утен кодшо киндым мыняр комдым погенда? ¹⁰ Але ныл тўжем енлан шым сукур кинде ситымым огыда шарне? Утен кодшо киндым мыняр комдым погенда? ¹¹ Мый тыланда кинде нерген огыл ойлышым. Кузе те тидым огыда умыло? Фарисей ден саддукей-влакын руышт деч шекланыза». ¹² Тунам нуно умыленыт: Иисус киндыш пыштыме ру деч огыл, а фарисей ден саддукей-влакын туныктымышт деч шекланаш кўштен.

¹³ Филипп-Кесарий кундемышке толмеке, Иисус тунемшыж-влак деч йодын: «Мыйым, Айдеме Эргым, ен-влак кўлан шотлат?» ¹⁴ Нуно каласеныт: «Иктышт – Тынеш Пуртышо Иоаннлан, весышт – Илиялан, а южышт – Иеремий пророклан але моло пророк-влак кокла гыч иктыжлан». ¹⁵ «А те кузе шотледа, Мый кў улам?» – йодын Иисус. ¹⁶ Симон-Петр вашештен: «Тый Христос, ылыше Юмын Эргыже улат». ¹⁷ Иисус тудлан вашештен: «Ионан Симон эргыже, тый пиалан улат: тыланет тидым айдеме огыл, а Пылпомышо Ачам почын. ¹⁸ Мый тылат ойлем: тый Петр, Кў, улат. Тиде Кў ўмбалам Мый Шкемын Черкем шындем, тамыкын капкаже тудым ок сене. ¹⁹ Мый тыланет Пылпомыш Кугыжанышын сравошчо-влакым пуэм. Мом тый мланде ўмбалне пидат, пылпомыштат пидме лиеш, мом мланде ўмбалне рудет, пылпомыштат рудымо лиеш». ²⁰ Тунам Иисус, Шкенжын Иисус Христос улмыж нерген нигўлан каласкалалаш огыл манын, тунемшыж-влаклан чарен.

²¹ Тудо жап гыч Иисус Шкеж дене мо лийшаш нерген тунемшыж-влаклан ойлаш тўнгалын: тудо Иерусалимыш кая да тушто

калык кугуракмыт, архиерей ден закон туныктышо-влаклан кӧра шуко орлыкым ужеш, Тудым пуштыт да кумшо кечын ылыжеш.

²² Петр Тудым ӧрдыжкӧ ўжын нангаен да ваштареш ойлаш тўналын: «Юмо аралыже! Господь, Тый денет тиде ынже лий».

²³ Тудыжо, Петр деке савырнен, каласен: «Коран Мый дечем, сатана! Тый Мыйым алгаштарынет, тыйын шонымет айдемын, а Юмын огыл».

²⁴ Вара Иисус тунемшыж-влаклан ойлен: «Кӧ почешем кайынеже гын, шке эрыкшым* кудалтыже, шке ырештым налже да почешем ошкылжо. ²⁵ Вет кӧ шке чонжым утарынеже, тудо йомдара, а кӧ чонжым Мыйын верч йомдара, тудо чонжым муэш. ²⁶ Айдеме уло тўням кидышкыже налеш, а чонжылан зияным конда гын, тудлан могай пайда? Айдеме, мом пуэн, шке чонжым сулен налеш? ²⁷ Вет Айдеме Эрге Ачажын чапше дене Суксыж-влак дене пырля толеш да кажнылан пашаж семын пуа. ²⁸ Тыланда чынак каласем: тыште шогышо кокла гыч южышт шке Кугыжанышыж дене толшо Айдеме Эргым ужмешке огыт коло».

17 ГЛАВА

1-13 Волгалт вашталтмаи. 14-21 Осал шўлыш деч йочам паремдымаи.

22-23 Иисус шке колмыж да ылыжмыж нерген угыч оила.

24-37 Храмлан йозак.

¹ Куд кече эргымеке, Иисус пеленже Петрым, Иаковым, тудын Иоанн шольыжым налын да нуным кўкшӧ курыкыш посна намиен. ² Тушто шинчаончылнышт волгалт вашталтын: шўргыжӧ кече гае волгалтын, вургемже волгыдо гае ошо лийын. ³ Теве нунылан Моисей ден Илия конченит, нуно Иисус дене мутланенит. ⁴ Тунам Иисуслан Петр каласен: «Господь, тыште улмына моткоч сай. Шонет гын, кум омашым ыштена: иктым Тыланет, иктым Моисейлан, Илиялан иктым». ⁵ Тудын ойлымыж годым нуным волгыдо пыл леведын, да пыл гыч йўк шоктен: «Тиде Мыйын йӧратыме Эргым, Тудын дене Мыйын поро кумылем, Тудым колыштса». ⁶ Тыгайым колмеке, тунемше-влак чот лўдмышт дене мланде ўмбаке кумык шунгалтыныт. ⁷ Но Иисус нунын деке миен, кидше дене тўкалтен да каласен:

* 16:24 Эрык – воля, желание.

«Кынелза, ида лүд». ⁸ А шинчам почын ончалмекышт, нуно Иисус деч молым нигөм ужын огытыл.

⁹ Курык гыч волымышт годым Иисус чарен ойлен: «Айдеме Эрге колымаш гыч ылыж кынелмешке, тыште ужмыдам иктыланат ида ойло». ¹⁰ Тунемшыж-влак Тудын деч йодыныт: «Вара молан закон туныктышо-влак эн ондак Илия толшаш маныт?»

¹¹ Иисус вашештен: «Чын, Илия ондак толеш да чылажымат төрлен ямдыла. ¹² Но тыланда ойлем: Илия толынат, а ең-влак тудым пален огытыл, тудын дене мом шоненыт, тудым ыштеныт. Тыгак Айдеме Эргат нунын деч орлыкым ужеш». ¹³ Иисус Тынеш Пуртышо Иоанн нерген ойла манын, тунемшыж-влак тунам улыленыт.

¹⁴ Кунам нуно калык деке толыныт, Иисус деке ик ең миен, Тудын ончылан сукен шинчын ¹⁵ да ойлен: «Господь, мыйын эргым чамане. Тудо тылзе кушмо годым пешак орлана, чўчкыдынак тулыш төршта але вўдыш шунгалтеш. ¹⁶ Мый тудым Тыйын тунемшет-влак деке намиенам, но нуно паремден кертын огытыл». ¹⁷ Иисус каласен: «О, ўшаныдыме да локтылалтше тукум! Мылам тендан дене пырля мыняр лийман? Мылам тендам кунар чытыман? Тудым Мый декем тышке кондыза». ¹⁸ Иисусын күштен ойлымекыже, рвезын көргыж гыч ия лектын, икшыве тунамак паремын.

¹⁹ Вара, посна кодмеке, тунемшыж-влак Иисус деке лишемыныт да йодыныт: «Молан ме тудым поктен луктын кертын огынал?» ²⁰ Иисус нунылан каласен: «Ўшаныдымыланда көра. Тыланда чынак ойлем: тендан ўшанымашда кеч горчице нөшмө наре лиеш да тиде курыкклан ”Тышечын тушко кусно” манын ойледа гың, тудо кусна ыле, тендан ыштен кертдыме нимо ок лий ыле. ²¹ Тиде тукумым* кумалме да пўтым кучымо дене веле поктен лукташ лиеш».

²² Галилейыште лиймышт годым Иисус нунылан каласен: «Айдеме Эрге айдеме-влакын кидышкышт пуалтеш, ²³ да Тудым пуштыт, но кумшо кечын ылыж кынелеш». Тунемшыж-влак моткочак ойганеныт.

²⁴ Кунам нуно Капернаумыш толыныт, Петр деке храмлан кок драхмаш йозакым** погышо-влак лишемыныт да каласеныт:

* 17:21 «Тиде тукумым» – тидым «тыгай ия-влакым» манын улылыман.

** 17:24 Кок драхмаш йозак – иудей пөръенг ий еда кок драхмым храмлан пуышаш улмаш. Ончо Исх 30:13.

«Тендан Туныктышыда йозакым тўла?»²⁵ «Тўла», – вашештен тудо. Петр пörтыш пурымекке, Иисус мутым луктын: «Тый кузе шонет, Симон? Тўнясе кугыжа-влак йозакым але лўм оксам* кö деч погат? Шке эргышт деч але öрдыж-влак деч?»²⁶ Петр Тудлан ойлен: «Öрдыж-влак дечын». Иисус каласен: «Тыгеже эрге-влак тўлымаш деч эрыкан улыт.²⁷ Но йозакым погышо-влакым сырыкташ огыл манын, теныз деке кае, энгырым шу, эн ондак логалше колым нал. Умшажым почмекет, тушто ныл драхмаш оксам** муат. Тудым нал да шке олмешетат, Мыйын олмешемат тўлö».

18 ГЛАВА

1-11 Пылпомыш Кугыжаныште эн кугу. 12-14 Йомшо шорык нерген туштен ойлымаш. 15-20 Языкым ыштыше йолташ. 21-35 Титакым кудалташ тореш лийше тарзе нерген туштен ойлымаш.

¹ Изиш варарак Иисус деке тунемшыж-влак лишемыныт да каласеныт: «Пылпомыш Кугыжаныште кö эн кугу?»² Иисус йочам ўжын, тудым нунын коклашке шогалтен³ да каласен: «Тыланда чынак ойлем: те огыда вашталт да йоча гай огыда лий гын, Пылпомыш Кугыжанышыш пурен огыда керт.⁴ Тыгеже, кö шкенжым тиде йоча гай изилан шотла, тудо Пылпомыш Кугыжаныште эн кугу,⁵ а кö Мыйын лўмемлан кöра ик тыгай икшывым йöратен налеш, тудо Мыйымат йöратен налеш.

⁶ Но Мыланем ўшаныше тыгай изирак-влак кокла гыч иктыжым чын корно гыч кö коранда, тудын шўйышкыжö вакш-кўм сакен, теныз пундашке пуртен колтат гын, тудлан сайрак лиеш ыле.⁷ Алгаштарымаш шукылан кöра тўнялан ойго! Алгаштарымаш толде огеш керт, но көн гоч толеш, тудо енлан ойго.⁸ Тыйым кидет але йолет алгаштарынеже гын, тудым руал ойыро да шке дечет öрдыжкö кудалте: курымаш тулыш кок кидан але кок йолан кудалтыме лиймешке, илышыш чолак але окшак лийын пураш тыланет сайрак.⁹ Шинчат тыйым алгаштарынеже гын, тудым луктын шу: тулан тамыкыш кок шинча ончен кудалтыме лиймешке, илышыш пел шинчан пураш тыланет сайрак.¹⁰ Шекланыза, нине изирак-влак кокла гыч

* 17:25 Лўм окса – подать.

** 17:27 «Ныл драхмаш окса» – грекла возыманште «статир».

чыланыштымат пагалыза. Тыланда ойлем: пылпомышто нунын Суксышт Пылпомышсо Ачамын чурийжым эреак ужын шогат.

¹¹ Айдеме Эрге йомшо-влакым кычал муаш да утараш толын.

¹² Те кузе шонеда? Иктаж-көн шүдö шорыкшо уло да иктыже йомеш гын, индешле индешыжым курыкеш коден, йомшыжым кычалаш ок кай мо? ¹³ Тыланда чынак ойлем: кычал муэш гын, йомдымо индешле индеш шорыкшылан куанyme деч утларак тудлан куана. ¹⁴ Тыгак тендан Пылпомышсо Ачаданат нине изирак-влак кокла гыч иктыжымат йомдарымыже ок шу.

¹⁵ Лишылет тыйын ваштареш языкым ыштен гын, титакше нерген тудын дене посна мутлане. Тыйым колыштеш гын, лишылетым пörтылтенат. ¹⁶ А огеш колышт гын, пырля эше ик еным але кокытым нал. ”Тек кок але кум таныклышын ойлымышт дене чыла титаклыме мут пенгыдемдыме лиеш”.^{*} ¹⁷ Нунымат огеш колышт гын, черке погынымаш ончылно каласе. Черке погынымаште ойлымымат шотыш ок нал гын, тек тудо тыланет чын Юмым палыдыме але йозак погышо гай лиеш.

¹⁸ Тыланда чынак ойлем: мом те мландүмбалне пидыда, тудак пылпомыштат пидме лиеш; мом мландүмбалне рудеда, пылпомыштат рудымо лиеш. ¹⁹ Тыгак тыланда чынак ойлем: тендан кокла гыч кокытшо мланде үмбалне иктаж-мо нерген сөрвалаш мутланен келша гын, Пылпомышсо Ачам мом йодмыштым чылажымат шукта, ²⁰ вет кушто Мыйын лүмемлан көра коктын але кумытын погынат, тушто Мый нунын коклаште лиям».

²¹ Тунам Иисус деке Петр миен да каласен: «Господь! Мыйын ваштареш языкым ыштылше лишылемын титакшым мыняр гана кудалтышаш улам? Шым гана марте мо?» ²² Иисус тудлан ойлен: «Шым гана марте манын, тылат ом ойло, а шым гана шымле пачаш марте.

²³ Пылпомыш Кугыжанышым шке тарзыж-влакын оксам кучылтмыштым тергаш шонышо кугыжа дене тагастараш лиеш.

²⁴ Тергаш тўналмекыже, тудын деке лу тўжем талант** парыман ик еным конденыт. ²⁵ Парымжым пörтылтен кертын огылат, кугыжа тудым шкенжымат, ватыжымат, йочаж-влакымат, уло погыжымат ужалаш да парымжым пörтылташ шүден. ²⁶ Тунам тарзе тудын ончылан кумык возын сөрвален: ”Оза, мыйым

* 18:16 Втор 19:15.

** 18:24 Ик талант – латвич ияш пашадар.

чамане, чыталте, чыла тўлем”.²⁷ Кугыжа тиде тарзым чаманен, тудым эрыкыш колтен да уло парымжым кудалтен.

²⁸ Тиде тарзе, уремыш лекмекеже, вес тарзым вашлийын. Тудыжо тудлан шўдө динарийым* пуышаш улмаш. Тиде еным кучен да пикташ тўнгалын. ”Мыланем парыметым пёртылтө!” – ойлен. ²⁹ Тунам йолташыже, тудын ончылан кумык возын, сөрвалаш тўнгалын: ”Мыйым чамане, чыталте, мый чыла тўлем”. ³⁰ Но тудо келшен огыл, каен да, парымым тўлымешкыже, казаматыш петырыктен шынден.

³¹ Мо лиймым вес тарзе-влак ужыныт да пешак ойганеныт, нуно кугыжа деке каеныт да чыла каласкаленыт. ³² Тунам кугыжа тудым ўжыктен да ойлен: ”Осал тарзе! Мыйым сөрвалышыч да чыла пуышашетым кудалтышым. ³³ Тугеже, тыйым чаманымем семынак шке йолташетым чаманышаш отыл ыле мо?” ³⁴ Чот шыдешкыше кугыжа, парымжым тўлен пытарымешке, тудым орландарыше-влак кидыш пуэн.

³⁵ Тендан кокла гыч кажныже лишылже-влакын титакыштым уло кумылын ок кудалте гын, Пылпомышсо Ачамат тендан дене тыгак ышта».

19 ГЛАВА

1-12 Вате-марий ойырлымо нерген. 13-15 Иисус йоча-влакым благословитла. 16-30 Поян ден Иисус.

¹ Нине шомакым ойлен пытарымеке, Иисус Галилей гыч лектын да Иудей кундемын Иордан энгер вес могырысо ужашышкыже толын. ² Тудын почеш шуко калык миен, да Иисус нуным тушто паремден.

³ Тудын деке фарисей-влак лишемыныт да терген ойленит: «Айдемылан кеч-могай амал денат шке ватыжым ойырен колташ лиеш мо?» ⁴ Тудо нунылан вашештен: «Пўрышө** тўнгалтыштак нуным пөрьен ден ўдырамашым ыштен. Тыге возымым лудын огыдал мо?» ⁵ Вара каласен: «Сандене пөрьен ачаж ден аважым кода, шке ватыж дене ушна, да нуно коктын ик кап да чон лийыт.*** ⁶ Тыгеракын, нуно ынде кокыт огыл, а икте улыт.

* 18:28 Динарий – ик кечаш пападар.

** 19:4 Пўрышө – Творец, тўням Ыштыше.

*** 19:4-5 Быт 1:27, 2:24.

Мом Юмо ушен, айдеме ынже ойыро». ⁷ Нуно Тудлан ойленит: «Кузе вара ойырымо нерген кагазым пуаш да вате деч ойырлаш лийме нерген Моисей законом коден?»* ⁸ Иисус нунылан ойлен: «Тендан пешкыде шүмланда көра Моисей тыланда ватым ойырен колташ эрыкым пуэн, а тўналтыште тыге лийын огыл. ⁹ Мый тыланда ойлем: кө жарланыме титак деч посна шке ватыжым ойырен колта да весым марлан налеш, тудо жарлана. Ойырен колтым марлан налшат жарлана». ¹⁰ Тунемшыж-влак Иисуслан ойленит: «Айдеме ватыж дене шкенжым тыге кучышаш гын, ўдырым налманат огыл». ¹¹ Тудыжо нунылан каласен: «Тыгай ойым чылан огыл илышыш пуртен кертт. Көлан тыге пўралтын, тудо веле кертеш. ¹² Южышт кап шот дене ўдырым налын кертдымак шочынит, весыштым ўдыр налаш йордымым ен-влак ыштеныт, а кумшышт Юмын Кугыжанышлан көра шкеныштым мужыран кертдымым ыштеныт. Кө тыгай ойым илышыш пуртен кертеш гын, пуртыжо».

¹³ Йоча-влак ўмбаке кидым пыштыже да нунын верч кумалже манын, Иисус деке икшыве-влакым конденит. Тунемшыж-влак нуным чареныт. ¹⁴ Но Иисус каласен: «Йоча-влакым пуртыза, Мый декем толаш нунылан ида чаре, вет Пылпомыш Кугыжаныш – нунын гай ен-влакын». ¹⁵ Вара йоча-влак ўмбаке кидым пыштена, тушечын каен.

¹⁶ Теве икте толын да Иисуслан каласен: «Поро Туныктышо! Курымашлык илышым налаш манын, мый могай поро пашам ыштышаш улам?» ¹⁷ Иисус тудлан ойлен: «Молан тый Мыйым поро манат? Юмо деч моло нигө поро огыл. Тый илышыш пурынет гын, күштымым шукто». ¹⁸ «Могайым?» – йодын. Иисус каласен: «”Ит пушт”, ”Ит жарлане”, ”Ит шолышт”, ”Шойыштын, ен ўмбаке таныклен ит ойло”, ¹⁹ ”Ача-аватым пагале”, ”Лишылетымат шкендым йоратыме семынак йорате”».** ²⁰ Самырык ен вашештен: «Чыла тидым мый самырык годсекак шуктен шогем. Эше мо мыланем огеш сите?» ²¹ Иисус каласен: «Тичмашлыкыш шунет гын, мый, мо тыйын уло, чыла ужале да оксажым йорло-влаклан пуэде. Тунам пылпомышто тыйын поянлыкет лиеш. Вара Мый декем тол да почешем кае». ²² Тыгай шомакым колмеке, ен ойганен корангын. Тудо моткоч поян улмаш.

* 19:7 Втор 24:1.

** 19:18-19 Исх 20:12-16, Лев 19:18.

²³ А Иисус тунемшыж-влаклан каласен: «Тыланда чынак ойлем: поян енлан Пылпомыш Кугыжанышке пураш неле. ²⁴ Адак тыланда ойлем: верблюдлан имышу вошт лекташ куштылго огыл, а поянлан Юмын Кугыжанышыш пураш эшеат нелырак». ²⁵ Тунемшыж-влак, тидым колмеке, чот öрын каласеныт: «Тугеже кö утаралт кертеш?» ²⁶ А Иисус нунын үмбаке ончалын да ойлен: «Айдеме тидым ыштен ок керт, но Юмо чылажымат кертеш».

²⁷ Тунам Петр вашештен: «Теве ме чыла коденна да Тыйын почешет каенна. Тидлан мыланна мо лиеш?» ²⁸ А Иисус нунылан каласен: «Тыланда чынак ойлем: кунам у саман тўнгалеш да Айдеме Эрге чапланыше престолышкыжо шинчеш, тунам теат, почешем кайыше-влак, Израильын латкок тукумжым судитлаш латкок престолыш шинчыда. ²⁹ Кö пöртым, иза-шольым, акашўжарым, ача-авам але ватым, але икшыве-влакым, але мландым Мыйын лўмем верч кода, шўдö пачаш шуко налеш, да тудлан курымашлык илыш пуалтеш. ³⁰ А ончылсо-влак шукынжо шентелне да шентелсе-влак шукынжо ончылно лийыт.

20 ГЛАВА

1-16 Виноград агаште ыштыше-влак нерген туштен ойлымаш. 17-19 Иисус шке колымыж да ылыжмыж нерген кумшо гана каласкала. 20-28 Иаков ден Иоаннын йодмышт. 29-34 Кок сокырым паремдымаш.

¹ Пылпомыш Кугыжанышым сурт оза дене тагастараш лиеш. Эрдене эрак тудо пашазе-влакым шке виноград агашкыже тарлаш лектын. ² Кечылан ик динарий дене тўлаш мутланен келшымеке, пашазе-влакым виноград агаш колтен. ³ Кумшо шагат годым* тудо адак уремыш лектын да пазарыште паша деч посна шогылтшо ен-влакым ужын. ⁴ Нунылан ойлен: ”Теат мыйын виноград агашкеш кайыза, вочшаш пашадарым тыландат тўлем”. Нунат каеныт. ⁵ Кудымшо шагат, индешымше шагат жапыштат оза угыч лектын да тыгак ыштен. ⁶ Латикымше шагат жапыште адак уремыш лектын да яра шогышо вес ен-влакым ужын. ”Те молан тыге кечыгут паша деч посна шогедат?” – нунын деч йодын. ⁷ ”Мемнам нигö тарлен огыл”, – нунышт каласеныт. ”Теат мыйын виноград агашкеш кайыза, да вочшаш пашадарым налыда,” – нунылан манын.

* 20:3 «Кумшо шагат годым» – мемнан жап дене индеш шагат эр.

⁸ Кас шумеке, виноград анган озаже паша виктарышылан каласен: ”Пашаен-влакым ўж, пытартышлан тарлыме-влак деч тўнгалын, эн ондак тарлыме марте пашадарым тўлө”. ⁹ Латикымше шагат жапыште тарлыме-влак толыныт да ик динарий гыч налыныт. ¹⁰ Эн ондак тарлыме-влакше миеныт да оксам шуқырак пуат шоненыт, но нунат динарий гычак налыныт. ¹¹ Оксам налмекышт, сурт озалан өпкелен ойлаш тўнгалыныт: ¹² ”Пытартышлан толшо-влак ик шагат веле пашам ыштеныт, а ме кечыгут пелтыше кече йымалне пашам ыштенна, но тый нунылан мемнан висак тўленат!” ¹³ Нунын кокла гыч иктыжлан оза каласен: ”Йолташ, мый тыйым ондален омыл. Але тый ик динарийлан пашам ышташ келшен отыл? ¹⁴ Шкендыным нал да кай. Кунар тылат пуэнам, мучаште тарлыме саде енланат тунарак тўлынем. ¹⁵ Мыланем шке оксам дене шонымем семын ышташ ок лий мо? Але поро улмемлан кōра кōранет?”

¹⁶ Тыге шенгелнысе-влак ончылно лийыт, а ончылно-со-влак – шенгелне. Ўжмө – шуко, ойырен налме – шагал.

¹⁷ Иерусалим деке тайыл ваштареш кўзымө годым корнышто Иисус латкок тунемшыжым өрдыжкө ўжын да нунылан ойлен: ¹⁸ «Теве ме Иерусалимыш миен шуына. Айдеме Эрге архиерей ден закон туныктышо-влаклан кучен пуалтеш. Нуно Тудым пушташ пунчалыт ¹⁹ да чын Юмым палыдыме калыкын кидыш мыскылаш, сола дене кыраш да ыресеш пудален сакаш пуат, но кумшо кечын Тудо ылыж кынелеш».

²⁰ Тунам Иисус деке Зеведейын эргыж-влакын аваже эргыж-влак дене пырля толын да, кумык возын, Тудын деч ала-мом йодын. ²¹ Иисус тудлан каласен: «Мом йоднет?» Ўдырамаш ойлен: «Кугыжаныштет нине кок эргым гыч иктыжым пурла могырышкет, весыжым шола могырышкет шындаш мутым пу». ²² Иисус вашештен: «Те мом йодмыдам огыда пале. Мыйын йўшаш чаше гыч йўын але Мыйын тынеш пурымем семын тынеш пурен кертыда мо?» «Кертына», – вашештеныт. ²³ Иисус нунылан ойлен: «Мыйын йўшаш чаше гыч теат йўаш тўнгалыда, Мыйын тынеш пурымем семын теат тынеш пуреда, но воктекем пурла але шола вельш шындаш Мый дечем огыл, а Ачам нине верым кōлан ямдылен, нунын лийыт».

²⁴ Моло лу тунемшыже, тиде мутланыме нерген колмеке, кок изак-шоляклан чот сыреныт. ²⁵ Иисус нуным Шкеж деке ўжын да каласен: «Калык-влакын вуйлатышышт нунын дене

озаланат, да виянышт калык-влакым кид йымалнышт кучат. Те тидым паледа. ²⁶ Но тендан коклаштыда тек тыге ок лий. Тендан коклаште кӧ кугу лийнеже, тудо тек тарзыда лиеш; ²⁷ тендан кокла гыч кӧ ончылно лийнеже, тек тыланда кул лиеш. ²⁸ Айдеме Эргат Шкаланже тарзыланыкташ огыл, а тарзе лияш да, шуко айдемым тӱлен налаш манын, шке чонжым пуаш толын».

²⁹ Иерихон гыч лекмышт годым Иисус почеш шуко калык ошкылын. ³⁰ Теве корно воктене шинчыше кок сокыр ег, воктече Иисус эртыме нерген колмеке, кычкыраш тӱнгалын: «Господь, Давидын Эргыже, мемнам серлаге!» ³¹ Калык нунылан шып лияш кӱштен, но нуно чотрак веле кычкыраш тӱнгалыныт: «Господь, Давидын Эргыже, мемнам серлаге!» ³² Иисус шогалын, нуным Шкеж деке ӱжын да каласен: «Те Мый дечем мом ыштымым вучеда?» ³³ «Господь, мемнан шинчана почылтшо ыле», – нуно ойленит. ³⁴ Иисус нуным чаманен, шинчаштым тӱкалтен, шинчашт тунамак ужаш тӱнгалын, да нине ег-влак Иисус почеш каеныт.

21 ГЛАВА

1-11 Иисус Иерусалимыш миен шуэш. 12-17 Иисус храм гыч сатучо-влакым поктен луктеш. 18-22 Кошкышо смоква пушенге. 23-27 Иисусын властьюе нерген йодыш. 28-32 Кок эрге нерген туштен каласымаш. 33-46 Виноград анам кучышо-влак нерген туштен каласымаш.

¹ Иерусалим деке лишеммышт годым Елеон курыкеш* верланыше Виффагий деке шумекышт, Иисус кок тунемшыжым ончык колтен ² да нунылан каласен: «Ончылно койшо ялыш мийыза. Миен шумекыда, йолыштен шогалтыме вӱльӧ оселым ужыда, пеленже самырык осел лиеш, нуным мучыштарыза да Мый декем кондыза. ³ Тыланда иктаж-кӧ иктаж-мом каласа гын, тыге вашештыза: ”Нуно Господьлан кӱлыт”. Тудо тунамак нуным колта». ⁴ Пророк гоч ойлымо шомак шукталтше манын, тыге лийын. Пророк ойлен:

⁵ «Сионын ӱдыржылан каласыза:
теве тыйын Кугыжат тый декет толеш,
Тудо – ӱнгышӧ,
вӱльӧ осел ден самырык оселым,

* 21:1 «Елеон курык» – грекла возымаште «Олив курык» але «Олив пушенган курык».

кычкыме оселын чомажым, кушкыж шинча».*

⁶ Тунемшыж-влак каеныт да, кузе Иисус кўштен, тугак ыштеныт. ⁷ Вўльб осел ден самырык оселым конденыт, нунын ўмбак вургемыштым шарен пыштеныт, Иисус кушкыж шинчын. ⁸ Тушто моткоч шуко калык лийын, иктышт вургемыштым корнеш шареныт, а весьышт пушенге укшым пўчкеденыт да корныш оптеныт. ⁹ Ончылно кайыше калыкат, почеш толшо-влакат виян кычкыреныт:

«Осанна** Давидын Эргыжлан!

Господь лўм дене Толшо

тек моктымо лиеш!

Тек осанна пылпомышто йонгалтеш!»

¹⁰ Кунам Тудо Иерусалимыш пурен, уло ола пудыранен, да чыланат йодыштыныт: «Кб Тиде?» ¹¹ А ен-влак вашештеныт: «Тиде Иисус, Галилейысе Назарет гыч Пророк».

¹² Иисус Юмын храмыш пурен да ужалыше ден наледыше-влакым чылаштымат тушечын поктен луктын. Окса вашталтыше-влакын ўстелыштым да кбгбрчен ужалыше-влакын тентгылыштым савырен шуэн ¹³ да нунылан ойлен: «Возымо: ”Мыйын пбртем кумалме пбрт лиеш”, а те тудым агыше-влакын пыжашышкышт савыренда».**

¹⁴ Храмыште Иисус деке сокыр ден окшак-влак миеныт, Тудо нуным паремден. ¹⁵ Иисусын ыштыме брыктарыше пашаж-влакым ужын да йоча-влакын «Осанна Давидын Эргыжлан!» манын храмыште кычкырымыштым колын, архиерей ден закон туныктышо-влак шыдешкенытат, ¹⁶ Тудлан каласеныт: «Мом ойлымыштым Тый колат?» «Колам, – Иисус нунылан вашештен. – Возымо: ”Изи икшывын да чызе кочшын умшашт гч Тый моктымашым ямдыленат”. Але те тидым нигунам лудын огыдал?»**** ¹⁷ Вара нуным коден, ола деч брдыжсб Вифанийыш каен да туштак йбдым эртарен.

¹⁸ Эрдене эрак олашке пбртылмыж годым Иисус шужымым шижын. ¹⁹ Корно воктене смоква пушенгым***** ужмеке, тудын

* 21:5 Ис 62:11, Зах 9:9. «Сионын ўдыржб» – Иерусалим манын умылыман.

** 21:9 Осанна – тиде мут ’утаре’, ’полшо’ манмым ончыкта.

*** 21:13 Ис 56:7, Иер 7:11.

**** 21:16 Пс 8:3.

***** 21:19 Смоква пушенге – саскан пушенге, кызытсе йылымште саскажым эн чбчкыдын инжир маныт.

деке лишемын, лышташ деч молым муын огылат, пушентгылан каласен: «Тек тый дечет саска ынде нигунам ынже шоч». Смоква пушенге тунамак кошкен. ²⁰ Тунемшыж-влак, тидым ужмеке, öрыныт да ойлениыт: «Кузе тыге смоква пушенге кенета кошкыш?» ²¹ А Иисус нунылан вашештен: «Мый тыланда чынак ойлем: Юмылан ўшанымашда лишеш да кокыте огыда шоно гын, смоква пушенге дене ыштыме гайым веле огыл ыштен кертыда, а тиде курыклан ”Нöлтгалт да тенгызыш шунгалт” манын каласеда гынат, тыгак лишеш. ²² Кумалмыда годым мом ўшанен йодыда, чылажымат налыда».

²³ Храмыш пурен туныктымыж годым Иисус деке архиерей ден калык кугурак-влак миеныт да каласеныт: «Могай власть дене Тый чыла тидым ыштет? Кö Тыланет тидым ышташ властыым пуэн?» ²⁴ Иисус нунылан вашештен каласен: «Мыят тыланда йодышым пуэм. Тудлан вашештеда гын, Мыят могай власть дене чыла тидым ыштымем каласем. ²⁵ Иоаннын тынеш пуртымыжо кушеч лийын: Пылпомыш гыч але айдеме деч?»

Нуно шке коклаштышт канашеныт: «Пылпомыш гыч манына гын, Тудо мыланна каласа: ”Молан вара те тудлан ўшанен огыдал?” ²⁶ Айдеме деч манына гын, калык деч лўдаш логалеш, вет Иоанным чылан пророклан шотлат». ²⁷ Сандене нуно Иисуслан вашештеныт: «Огына пале». Тудат нунылан каласен: «Тугеже Мыят могай власть дене тидым ыштымем ом ойло».

²⁸ «Кузе те шонеда? Ик енын кок эргыже улмаш. Иктыж деке миен да каласен: ”Эргым, мий, таче виноград агаштем пашам ыште!” ²⁹ ”Ыштыме ок шу”, – тудыжо вашештен, а вара öкынен да каен. ³⁰ Ача вес эргыж деке миен да тидымак каласен. ”Каем, оза”, – манын тидыже, но каен огыл. ³¹ Кокыт гыч кудыжо ачажын кўштымыжым шуктен?» «Икымшыже», – Тудлан ойлениыт. Иисус нунылан каласен: «Тыланда чынак ойлем: яжар ўдырамаш да йозак погышо-влак Юмын Кугыжанышыш тендан деч ондак каят. ³² Вет Иоанн тендан деке чын илымын корныж дене толын, те тудлан ўшанен огыдал, а яжар ўдырамаш да йозак погышо-влак тудлан ўшаненыт. Те тидым ужында гынат, варажымат öкынен огыдал да тудлан ўшанен огыдал.

³³ Вес туштен каласымым колыштса. Ик сурт оза лийын. Тудо агашыже виноградым шынден, йырже печым печен, саска вўдым темден лукмо верым кўнчен келыштарен, башным ыштен. Вара агажым виноградым куштышо-влаклан кучаш пуэн

да шкеже каен. ³⁴ Саска поген налме жап шумеке, виноград лектышлан тарзыж-влакым виноград ончышо-влак деке колтен.

³⁵ А виноградым ончышо-влак тудын тарзыж-влакым руалтен кученыт, иктым кыреныт, весым пуштыныт, кумшо ўмбаке кўм кышкеныт. ³⁶ Ынде тудо ончычсо деч шукырак тарзым колтен, но нунын денат тугак ыштеныт. ³⁷ Пытаргышлан нунын деке эргыжым колтен да ойлен: ”Эргым ончылно нуно вожылыт”.

³⁸ Но виноградым ончышо-влак, эргыжым ужмеке, икте-весылан ойланыт: ”Тиде наследник. Айста миена да тудым пуштына, тунам наследствыжым ме налына”. ³⁹ Тудым руалтен кученыт, виноград ага гыч луктын шуэныт да пуштыныт.

⁴⁰ Ага оза, толмекыже, виноградым куштышо-влак дене мом ышта?» ⁴¹ Иисуслан вашештеныт: «Нине осал-влакым чаманыде пытара, а виноград агажым весе-влаклан кучаш пуа. Шке жапыште саскам поген пуышо ег-влак агажым ончаш тўнгалыт».

⁴² Иисус нунылан ойлен: «Возымаште каласыме:

”Чонгышо-влакын йўрдымыш лукмо кўышт

негыз пусак кў лийын:

тидыже Господь деч,

мемнан шинча ончылнына моткоч ўрыктарыше”.

Те тидым нигунам лудын огыдал мо?* ⁴³ Мый тыланда ойлем: Юмын Кугыжаныш тендан деч налалтеш да Кугыжанышын саскажым шочыктышо калыклан пуалтеш. ⁴⁴ Кў тиде кў ўмбаке камвозеш, тудо пудырга, а кўн ўмбаке кў камвозеш, тудым пытара».

⁴⁵ Иисусын туштен каласкалымыжым колыштмеке, архиерей ден фарисей-влак шкешт нерген ойлымым умыленыт. ⁴⁶ Нуно Тудым руалтен кучаш йўным кычалыныт, но Иисусым ег-влак пророклан шотленыт, сандене калык деч лўдыныт.

22 ГЛАВА

1-14 Сўан нерген туштен каласымаи. 15-22 Кесарьлан йозак. 23-33 Ылыжме нерген йодыи. 34-40 Эн кугу кўитымаи. 41-46 Христос кўн Эргыже?

¹ Иисус умбакыже туштен каласкален: ² «Пылпомыш Кугыжанышым шкенжын эргыжлан сўан пайремым ыштыше кугыжа дене тагастараш лиш. ³ Сўаныш ўжмў-влакым погаш тудо

* 21:42 Пс 117:22-23.

шке тарзыж-влакым колтен, а уна-влакын толмышт шуын огыл. ⁴ Тудо адак вес тарзыж-влакым колтен, колтымыж годым кўштен: ”Ўжмө-влаклан каласыза: теве пайрем кочкышым ямдылен шуктымо, ўшкыжымат, өрдыктарыме презымат шўшкылмө, чыла ямде, сўан пайремышке толза”. ⁵ Но ўжмө-влак тидым шотыш налын огытыл. Иктышт шке пасушкыжо, а весышт торгаяш каеныт, ⁶ молышт кугыжан тарзыж-влакым кученыт, торжан койыныт да пуштыныт. ⁷ Тидын нерген колмеке, кугыжа моткоч шыдешкен, шке сарзыж-влакым колтен да пуштшо-влакым пытарен, нунын олаштым йўлалтен.

⁸ Вара тарзыж-влаклан каласен: ”Сўан пайрем ямде, но ўжмө-влак йөрдимө лийыныт. ⁹ Ынде корнывожлаш кайыза да көм муыда, чылаштымат сўанышке ўжса”. ¹⁰ Тарзе-влак уремышке лектыныт, көм гына муыныт, чылаштымат конденыт: осалжымат, порыжымат. Тыгеракын пайрем ўстелтөрыш калык тич темын.

¹¹ Уна-влакым ончаш пуремеке, кугыжа сўан вургемым чийыдыме еным ужын ¹² да тудлан манын: ”Йолташ, кузе тый тышке сўан вургем деч посна пуренат?” Тудыжо нимом пелештен огыл. ¹³ Тунам кугыжа тарзе-влаклан каласен: ”Кидшым-йолжым пидын, тудым налза да пычкемышыш луктын кудалтыза. Тушто шортмаш да пўйым пурмаш лиеш. ¹⁴ Вет ўжмө – шуко, ойырен налме – шагал”».

¹⁵ Тунам фарисей-влак каеныт да Иисусым кузе-гынат мутешыже кучаш манын кангашеныт. ¹⁶ Нуно Тудын деке шкеныштын тунемшыштым да Ирод велке шогышо-влакым колтеныт. «Туныктышо! – ойланыт нуно. – Ме Тыйын чын улметым да Юмын корныжлан чын почеш туныктымемым палена. Тый енлан йөраш төчымө нерген от шоно, Тыланет чылан иктөр улыт. ¹⁷ Тыгеже мыланна каласе: Тый кузе шонет, кесарьлан йозакым тўлаш лиеш але уке?» ¹⁸ Но, нунын чояланымыштым пален, Иисус каласен: «Сайла кояш төчышө-влак, молан те Мыйым тергеда? ¹⁹ Йозак тўлымө оксадам Мыланем ончыктыза». Нуно Тудлан динарийым конденыт. ²⁰ Иисус йодын: «Көм тышан сўретлыме? Көн тыште лўмжө сералтын?» ²¹ Тудлан каласеныт: «Кесарьын». Тунам нунылан ойлен: «Тыгеже кесарьлан кесарьыным, а Юмылан Юмыным пуыза». ²² Тидым колын, нуно өрыныт да Иисусым коден каеныт.

²³ Колышо ылыж огеш кынел манын шотлышо саддукей-влак тудо кечын миеныт да Иисус деч йодыныт: ²⁴ «Туныктышо, Мои-

сей каласен: ”Кө йочаж лийде кола гын, тудын ватыжым изаже але шольыжо марлан налшаш да тудын тукумжым шуйышаш”.*

²⁵ Мемнан дене шым изак-шоляк лийын: икымшыже ўдырым налын да колен, йочаже лийын огылат, ватыже шольыжлан кодын. ²⁶ Кокымшо денат, кумшо денат, чыла шымытышт денат тыгак лийын. ²⁷ Чылашт деч вара ўдырамашат колен. ²⁸ Тыгеже, ылыжмеке, ўдырамаш шымыт гыч кудыжын ватыже лиеш? Вет тудо чылаштынат ватышт лийын».

²⁹ Иисус нунылан вашештен: «Те Возымашымат, Юмын куатшымат огыда пале, сандене йомын коштыда. ³⁰ Ылыж кынелмеке, ўдырымат огыт нал, марланат огыт лек, пылпомышто Юмын Суксыж-влак гай лийыт. ³¹⁻³² Колымаш гыч ылыж кынелмаш нерген Юмын тыланда каласымыжым, ”Мый Авраамын Юмыжо, Исаакын Юмыжо, Иаковын Юмыжо улам”*** манмым, лудын огыдал мо? Юмо колышо-влакын Юмышт огыл, а ылыше-влакын Юмышт!» ³³ Калык, тидым колмеке, Иисусын туныктымыжлан öрын шоген.

³⁴ Саддукей-влакын ойлымыштлан Иисус мучашым пыштен манмым колын, фарисей-влак пырля погыненыт. ³⁵ Нунын кокла гыч иктыже, закон туныктышо, Иисусым тергаш манын йодын: ³⁶ «Туныктышо, законышто могай кўштымаш эн кугу?»

³⁷ Иисус тудлан каласен: «”Господь Юметым уло шўмет, уло чонет, уло умылымашет дене йöрате”.*** ³⁸ Тиде икымше да эн кугу кўштымаш. ³⁹ Кокымшыжат тыгаяк кугу: ”Лишылетымат шкендым йöратыме семынак йöрате”.**** ⁴⁰ Мемнан пўтынь законна ден пророк-влакын туныктымышт нине кок кўштымашеш негызлалтыт».

⁴¹ Фарисей-влакын пырля лиймышт годым Иисус нунын деч йодын: ⁴² «Христос нерген те мом шонедат? Тудо көн Эргыже?» Тудлан ойланыт: «Давидын». ⁴³ Нунылан Иисус каласен: «А Шўлыш кумыландыме годым Давид Тудым молан вара Господь манеш? Давидше ойлен:

⁴⁴ ”Господь мыйын Господемлан каласен:

* 22:24 Втор 25:5.

** 22:32 Исх 3:6.

*** 22:37 Втор 6:5.

**** 22:39 Лев 19:18.

Тыйын тушманет-влакым йол йымакет пыштымешкем,
пурла велыштем шинче”.*

⁴⁵ Тугеже, Давид Тудым Господь манеш гын, кузе Тудо Эргыже лийын кертеш?» ⁴⁶ Иисуслан нигӱат ик мутымат вашештен кертын огыл, тиде кече деч вара Тудын деч нигӱ нимом йодаш тоштын огыл.

23 ГЛАВА

1-36 Фарисей ден закон туныктышо-влаклан шижстарымаш.

37-39 Иерусалим верч ойгырымаш.

¹ Тунам Иисус калыклан да туземшыж-влаклан ойлаш тўна-лын: ² «Закон туныктышо ден фарисей-влак Моисейын лўмжӱ дене ойлат. ³ Тыгеракын, мом нуно тыланда шукташ кўштат, чыла шуктыза, но нунын семын ида ыште, вет нуно ойлат, а огыт ыште. ⁴ Закон туныктышо ден фарисей-влак неле, нумалаш йӱсӱ нумалтышым пидыт да еҥ-влакын вачўмбақышт пыштат, а шкешт тудым парняшт денат ынешт тарвате. ⁵ Чыла ыштымыштым еҥ-влак ужышт манын веле ыштат. Шкаланышт Возымаш ойым пыштыме поснак кугу калтам, вургемысе пешак кужу йолвам налыт.** ⁶ Пайрем годым эн пагалыме верым налаш да синагоглаште ончылно шинчаш йӱратат, ⁷ еҥ-влакын калык погынымо верлаште саламлымышт, «Равви, равви» манын ойлымышт нунылан келша.

⁸ А тендам еҥ-влак равви манын ынышт лўмдӱ, вет тендан Туныктышыда икте, тиде – Христос, теже чыланат изак-шоляк гае улыда. ⁹ Мландўмбалне нигӱмат Ача манын ида лўмдӱ. Тендан Ачада икте, Тудо пылпомышто. ¹⁰ Тендам еҥ-влак ”илыш корным ончыктышо” манын ынышт лўмдӱ. Тендан илыш корным Ончыктышыда икте веле – Христос. ¹¹ Тек тендан кокла гыч эн кугужо тарзыда лиеш, ¹² вет кӱ шкенжым кўшкӱ шында, волтымо лиеш, а кӱ шкенжым ўлыкӱ шында, нӱлталтеш.

¹³ Ойго тыланда, закон туныктышо ден фарисей-влак, сайла кояш тӱчышӱ-влак! Пылпомыш Кугыжанышым айдемылан

* 22:44 Пс 109:1.

** 23:5 Иудей пӱрҥен-влак тыгай калтам сангангышт да шола кидыштышт, кынервуй деч кўшнӱ, пижыктеныт. А йолваже-влак Юмылан ойырымым ончыктеныт, да нуным ўмбал вургемын луклашкыже верландареныт. Ончо Числ 15:37-41, Втор 6:6-8.

петыреда; шкежат тушко огыда пуру, пураш шонышыжымат огыда пурто. ¹⁴ Ойго тыланда, закон туныктышо ден фарисей-влак, сайла кояш төчышö-влак! Те тулык ўдырамаш-влакын суртыштым йорлештареда да лўмжылан гына кужу жап кумалыда. Тидлан тендам поснак пенгыде суд вуча. ¹⁵ Ойго тыланда, закон туныктышо ден фарисей-влак, сайла кояш төчышö-влак! Кеч иктым шкендан ўшанымашкыда савыраш манын, тенызымат, мландымат эртеда, а савырымекеыда, тудым тамыкын эргыжым, шкендан деч кок пачаш ударакым, ыштеда.

¹⁶ Ойго тыланда, вўден коштыктышо сокыр-влак! Те ойледи: ”Кö храм дене товатла, товатлымыже нимом ок шого, а кö храмысе шöртньö дене товатла, тудо товатлымыжым шуктышаш”.

¹⁷ Ушдымо да сокыр-влак! Можо кугурак: шöртньö але шöртньым святитлыше храм? ¹⁸ Тыгак те ойледи: ”Кö жертвенник дене товатла, товатлымыже нимом ок шого, а кö жертвенникыште кийыше надыр дене товатла, тудо товатлымыжым шуктышаш”.

¹⁹ Ушдымо да сокыр-влак! Можо кугурак: надырже але тудым святитлыше жертвенникше? ²⁰ Тыгеже, жертвенник дене товатлыше тудын дене да жертвенникыште мо уло, чылаж денат товатла. ²¹ Храм дене товатлыше тудын дене да тушто Илыше дене товатла. ²² Пылпомыш дене товатлыше Юмын престолжо да тушто Шинчыше дене товатла.

²³ Ойго тыланда, закон туныктышо ден фарисей-влак, сайла кояш төчышö-влак! Те пўртньыкын, укропын да каламбырын лектыш гыч луымшо ужашыжым Юмылан пуэда, а законысо эн кўлешанжым: порын судитлымым, чаманымым, ўшанле улмым öрдыжеш кодеда. Тидыжымат ышташ кўлеш ыле, весыжымат öрдыжеш кодыман огыл. ²⁴ Вўден коштыктышо сокыр-влак, те шынам шўрен кодеда, а верблюдым нелыда!

²⁵ Ойго тыланда, закон туныктышо ден фарисей-влак, сайла кояш төчышö-влак! Те корка ден кўмыжын тўжвал могыржым эрыктеда, туге гынат көргышт агымаш да чын огыл денак темын.

²⁶ Сокыр фарисей! Корка ден кўмыжын тўжвал могырышт ару лийже манын, ондак көргö могырыштым эрыкте.

²⁷ Ойго тыланда, закон туныктышо ден фарисей-влак, сайла кояш төчышö-влак! Те ошемдыме тойымо вер гай улыда: тўжвач ончымаште моторын койыт, а көргышт колышо-влакын лудегышт да тўрлö йырнык дене темыныт. ²⁸ Тўжвал могырым теат ег ончылно чын ыштышыла койыда, а чонда сайын кояш төчымö да закондымылык дене темын.

²⁹ Ойго тыланда, закон туныктышо ден фарисей-влак, сайла кояш төчышө-влак! Пророк-влаклан чапле шўгарым ямдыле-да, чын ыштыше-влакын шарныктыш кўыштым сōрастареда ³⁰ да ойлeда: ”Ме ачана-влакын* илымышт годым илена ыле гын, пророк-влакын вўрыштым йоктарымаште нунын дене пырля огына лий ыле”. ³¹ Тыгеракын, шкендан ваштареш шке таныкледа: те пророкым пуштедыше-влакын эргышт улыда. ³² Ынде ачада-влакын ыштымыштым мучашыш шуктыза.

³³ Кишке-влак, шем кишкын шочшыж-влак! Титаканыш лукмо да тамыкыш колтымо деч кузе куржын утледа ыле? ³⁴ Мый тендан деке тебе пророк-шамычым, ушан ег да туныктышо-влакым колтем, а те иктыштым пуштыда, пудален сакеда, весыштым синагоглаштыда сола дене кыраш да ола гыч олашке поктылаш тўналыда. ³⁵ Тыгеракын, мландўмбалне йоктарыме чыла титакдыме вўр тендан ўмбагыда возеш. Чын ыштыше Авельын вўржө гыч тўналын, храм ден жертвенник коклаш тендан пуштмо Захарийын, Варахийын эргыжын, вўржө марте те чыла вўр верч мутым кучеда. ³⁶ Тыланда чынак ойлем: тиде тукумлан чыла тидын верч мутым кучаш логалеш.

³⁷ Иерусалим, Иерусалим! Тый пророк-влакым пуштедет, тый декет колтымо-влакым кўм кышкен пытарет. Кайык шке шулдыржо йымаке игыж-влакым погымо семын мыняр гана Мый тыйын шочшет-влакым погынем ыле, но те тореш лийында! ³⁸ А ынде тендан пōртда яра кодеш. ³⁹ Тыланда ойлем: ”Господьын лўмжө дене Толшо тек моқтымо лиеш”*** манмешкыда, те Мыйым огыда уж».

24 ГЛАВА

1-2 Храмым шалатыме нерген ончылгоч каласымаш. 3-14 Орлыкын тўналмыже. 15-28 Кугу йōсланымаш. 29-31 Айдеме Эрге толмо нерген. 32-35 Смокван туныктымыжо. 36-44 Кече ден шагатше пале огыл. 45-51 Ушанле тарзе ден йōрдымō тарзе.

¹ Храм гыч Иисус лектын каен. Храм оралте-влакым ончыкташ манын, тунемшыж-влак Тудын деке лишемыныт. ² Иисус

* 23:30 Ача-влак – тиде мут дене Библийыште чўчкыдынак ожно илыше кугезе-влакым але ача-коча-влакым ончыктат.

** 23:39 Пс 117:26.

нунылан каласен: «Чыла тидым ужыда? Тыланда чынак ойлем: тыште кў ўмбалаң кў огеш код, чыла шалатыме лиеш».

³ А Иисус Елеон курык ўмбалне шинчыме годым Тудын деке тунемшыж-влак посна миеныт да йодыныт: «Мыланна каласе, кунам тиде лиеш? Тыйын толметым да кызытсе курымын пытымыжым могай палдарыше пале ончыкта?»

⁴ Иисус нунылан вашештен: «Шекланыза, нигöат тендам ынже ондале. ⁵ Шукын Мыйын лўмем дене толыт да ойлаш тўнгалыт: ”Мый Христос улам”. Шукыштым ондалат. ⁶ Тыгак сар йўкым да сар нерген увер-влакым колыда. Шекланыза, ида лўд, чыла тиде лийшаш, но тиде але мучаш огыл. ⁷ Калык ўмбаке калык кынелеш, кугыжаныш ўмбаке – кугыжаныш, верын-верын шужымаш, мор да мланде чытырналтмаш лиеш. ⁸ Тиде чылажат – орлыкын* тўнгалтышыже. ⁹ Тунам тендам орландараш кучат да пуштедаш тўнгалыт, Мыйын лўмемлан көра тендам чыла калык ужмышудымо лиеш. ¹⁰ Тунам шукышт корангыт, икте-весым кучыктен пуаш тўнгалыт, икте-весым ужмышудымо лийыт. ¹¹ Шояк пророк-влак ятыр лектыт да шукым ондалат. ¹² Закондымылык чыла вере шукемеш, садлан шукыштын йöратымашышт йўкша. ¹³ Но мучаш марте чытыше утаралтеш. ¹⁴ Кугыжанышын тиде Поро Увержым тўня мучко каласкалат, тудыжо чыла калыклан таныклымаш лиеш, вара мучаш толеш.

¹⁵ Тыгеракын, Даниил пророкын каласыме гае йырнык пустаңмашым** святой верыште ужмекыда – лудшо тек умыла – ¹⁶ Иудейыште улшо-влак тек курыкышко куржыт. ¹⁷ А кө леведыш ўмбалне, тек шке пöртшö гыч иктаж-мом налаш ок воло. ¹⁸ Кө пасушто, тек шкенжын вургемжым налаш мöнгеш ок пöртыл. ¹⁹ Ойго лиеш тудо кечылаште мўшкыран ўдырамаш ден чызым пукшышо ава-влаклан! ²⁰ Тыланда телым але шуматкечын куржаш ынже логал манын, Юмым сöрвалыза.

²¹ Тунам тугай кугу азап лиеш, могайже тўня тўнгалтыш гыч кызыт марте лийынжат огыл да огешат лий. ²² Тиде кече-влак огыт кўчыкемдалт ыле гын, иктат утлен ок код ыле, но ойырен налме ең-влаклан көра тиде кече-влак кўчыкемдыме лийыт. ²³ Тунам иктаж-кө тыланда ”Теве тыште Христос” але ”Тушто” манеш гын, ида ўшане. ²⁴ Вет шояк христос ден шояк пророк-

* 24:8 «Орлык»: грекла возымым «азам ыштыме годсо орлык» семын умылыман. Тыгак – Мк 13:8.

** 24:15 Дан 9:27.

влак лектыт да, лиеш гын, ойырен налме-влакымат ондалаш манын, палдарыше кугу пале ден чудо-влакым ыштат. ²⁵ Теве Мый тыланда ончылгоч ойлышым. ²⁶ Тыгеже, тыланда ”Тудо ир мландыште” маныт гын, ида лек, ”Теве Тудо көргө пөлемыште” маныт – ида ўшане. ²⁷ Кузе волгенче эрвелне волгалтеш да касвелнат коеш, Айдеме Эргын толмыжат тугаяк лиеш. ²⁸ Кушто колышо кап лиеш, тушко курныж-влак погынат.

²⁹ Тиде пагытыште лийше азап деч вара тунамак кече пычкемышалтеш, тылзе волгалтарымыжым чарна, шўдыр-влак кава гыч камвозыт да пылпомыш куат-влак вер гыч тарванат. ³⁰ Тунам каваште Айдеме Эргын палдарыше палыже коеш да, кавасе пыл ўмбалне кугу куат да чап дене толшо Айдеме Эргым ужын, мландўмбалсе чыла калык шорташ тўнгалеш.* ³¹ Тудо Суксыж-влакым кугу йўкан пуч шергылтме годым колта, нунышт тўнян ныл могоржо гыч, каван ик тўржө гыч тўнгалын вес тўрышкыжө шумеш, Тудын ойырен налме енге-влакым погат.

³² Смоква пушенге деч тунемза. Кунам тудын укшлаже ылыжыт да лышташым колтат, тунам паледа: кенез лишемеш. ³³ Тыштат тыгак. Кунам ойлымемын шукталтмыжым ужыда, палыза: тудо лишнак, омса воктенак. ³⁴ Тыланда чынак ойлем: чыла тиде лиймешке тиде тукум ок пыте. ³⁵ Кава ден мланде пытат, но Мыйын шомакем огеш пыте.

³⁶ Тиде кече да шагат кунам толын шуэш, нигө ок пале: пылпомышсо Суксо-влакат огыт пале, тидым ик Ачам гына пала. ³⁷ Кузе Нойын илыме кечылаштыже лийын, Айдеме Эрге толмо годымат тугак лиеш. ³⁸ Вўд ташлыме деч ончыч Нойын ковчегыш шичме кечыже марте ен-влак кочкиныт, йўыныт, ўдырым налыныт, марлан лектыныт. ³⁹ Вўд ташлымаш тўналмешке да чылаштым пытарымешке, мо лийшашым умылен огытыл. Айдеме Эрге толмо годымат тыгак лиеш. ⁴⁰ Тунам пасушто кок ен лиеш, иктыже налалтеш, весыже кодеш. ⁴¹ Кок ўдырамаш кидвакш дене йонгышта, иктыже налалтеш, весыже кодеш.

⁴² Тыгеракын, шекланен шогыза, Господьдан толмо жапшым те огыда пале вет. ⁴³ Но тидым те паледа: могай йўд орол годым вор толшашым пөрт оза пала гын, ок мале да пөргышкыжө кўнчен пураш ок пу ыле. ⁴⁴ Тугеже теат ямде лийза, вет кунам огыда вучо, Айдеме Эрге тунам толеш.

* 24:30 Дан 7:13.

⁴⁵ Моло тарзым вуйлаташ да нунылан шке жапыштыже кочкышым пуаш озан шогалтыме ўшанле да ушан тарзыже кӧлиеш? ⁴⁶ Толмекыже, тиде тарзын кўлеш семын ыштымыжым оза ужеш гын, тарзыже пиалан. ⁴⁷ Тыланда чынак ойлем: уло погыжым ончаш тудым шогалта. ⁴⁸ А осал тарзе шўмыштыжӧ ”Мыйын озам эше ок тол” шона ⁴⁹ да моло тарзым кыраш да йўшӧ-влак дене пырля кочкаш-йўаш тўналеш гын, ⁵⁰ озаже вучыдымо кечын да палыдыме шагатыште толын лектеш. ⁵¹ Оза тудым покшеч руалын шелеш да сайын кояш тӧчышӧ-влакын ужшаш орлыкштым ужыкта. Тушто шортмаш да пўйым пурмаш лиеш.

25 ГЛАВА

1-13 Лу ўдыр нерген туштен каласымаш. 14-30 Кум тарзе нерген туштен каласымаш. 31-46 Калык-влакым судитлымаш.

¹ Тунам Пылпомыш Кугыжаныш лу ўдыр гай лиеш. Ўдыр-влак, лампыштым налын, качым вашлияш лектыныт. ² Нунын кокла гыч визытше ушан, визытше шонен моштыдымо лийыныт. ³ Шонен моштыдымо-влак лампыштым налыныт, но йўлалташ ўйым пеленышт налын огытыл, ⁴ а ушан-влакышт лампе дене пырля атешышт ўйжымат налыныт. ⁵ Каче кучалтынат, чылан нералтеныт да мален колтеныт. ⁶ Но пелйўдым кычкырыме шергылтын: ”Теве каче толеш, тудым вашлияш лекса!”

⁷ Тунам ўдыр-влак чылан кынелыныт да лампыштым тӧрлатеныт. ⁸ Шонен моштыдымо-шамыч ушан-влаклан каласеныт: ”Мыланна ўйдам пуыза, мемнан лампына-влак йӧрат”. ⁹ А ушанышт вашештеныт: ”Уке, тудо мыланна чылалан ок сите. Лучо ужалыше-влак деке кайыза да шкаланда налза”. ¹⁰ Налаш кайымекышт, каче толын, ямде лийше-влак тудын дене пырля сўан пайремыш пуреныт, почешышт омсам петыреныт. ¹¹ Вара моло ўдыр-влак толыныт да ойленят: ”Оза, оза! Мыланна поч”. ¹² А тудыжо нунылан вашештен: ”Тыланда чынак ойлем: тендам ом пале”.

¹³ Тыгеже, шекланен шогыза, вет Айдеме Эрге толмо кечымат, шагатымат огыда пале.

¹⁴ Мо лийшашым тыгеат ончыкташ лиеш: Вес элыш кайымыж деч ончыч айдеме шкеж деке тарзыж-влакым ўжын да погыжым нунылан ўшанен коден. ¹⁵ Иктылан вич талант оксам, весылан

коктым, кумшылан иктым – кажныштлан вийышт шутымо семын пуэн да тунамак каен. ¹⁶ Вич талантым налшыже тунамак миен да, окса гыч оксам ыштен кучылтын, ешартыш вич талантым ыштен налын. ¹⁷ Тыгак кок талантым налшыжат ешартыш кок талантым ыштен налын. ¹⁸ А ик талантым налшыже каен, лакым кўнчен да озажын оксажым мландыш тоен.

¹⁹ Ятыр жап эртымеке, тарзе-влакын озашт пўртылын да оксам кузе кучылтмыштым терген. ²⁰ Вич талантым налше тарзе ешартыш вич талантымат конден да ойлен: ”Оза, тый мылам вич талантым пуэнат, а тебе ешартыш вич талантым мый нунын дене ыштен налынам”. ²¹ Озаже тудлан каласен: ”Сай! Тый поро да ўшанле тарзе улат. Изиште ўшанле лийынат, тыйым шукым ончаш шогалтем. Озатын куан пайремышкыже тол”. ²² Кок талантым налше тарзат толын да ойлен: ”Оза, тый мылам кок талантым пуэнат, а тебе вес кок талантым нунын дене ыштен налынам”. ²³ Оза тудланат каласен: ”Сай! Тый поро да ўшанле тарзе улат. Изиште ўшанле лийынат, тыйым шукым ончаш шогалтем. Озатын куан пайремышкыже тол”.

²⁴ Ик талантым налшат толын да каласен: ”Оза, мый тыйын пентгыдын йодшо айдеме улметым паленам: кушто ўден отыл, тушто тўредат, кушто урлыкашым шавен отыл, тушто погет. ²⁵ Мый лўдынам, сандене каенам да тыйын талант оксатым мландыш тоенам, тебе тыйын оксат”. ²⁶ Оза тудлан вашештен: ”Йўрдымў да йолагай тарзе! Кушто мый ўден омыл, тушто тўредмем, кушто урлыкашым шавен омыл, тушто погымом тый паленат, ²⁷ сандене оксамым торгайыше-влаклан пуаш кўлеш ыле, пўртылмекем, шкемыным парыш дене налам ыле. ²⁸ Тыгеракын, налза тудын деч талантым да лу талантан енлан пуыза. ²⁹ Кўн уло, тудлан пуалтеш да тудын лын лиеш, а кўн уке – улыжат налалтеш. ³⁰ А йўрдымў тарзым пычкемышышке луктын кудалтыза. Тушто шортмаш да пўйым пурмаш лиеш”». [Тидым каласымеке, Иисус йўкшым кугемден ойлен: «Кўн колышташ пылышыже уло, тек колеш».]

³¹ «Чыла святой Суксо-влак дене пырля чапланен толмеке, Айдеме Эрге шке чапшын престолышкыжо шинчеш. ³² Тудын ончыко калык-влак чылан погынат, да кузе каза деч шорыкым кўтўчў ойыра, Тудат тугак ен-влакым икте-весе деч ойыра. ³³ Шорык-влакым Шкеж деч пурла могырыш шогалта, а каза-влакым – шола могырыш.

³⁴ Вара Кугыжа Шкеж деч пурлаште улшыштан каласа: ”Ачамын суапландарымыже-влак, толза. Тўням ыштыме годымак тыланда ямдылыме Кугыжанышым те кызыт наследник семын налза. ³⁵ Вет Мый шужышо лийынам, те Мылам кочкышым пуэнда; йўмем шуын, те Мыйым йўктенда; өрдыж ег лийынам, те Мыйым суртышкыда пуртенда. ³⁶ Чара лийынам, те Мыйым чиктенда; черле лийынам, те Мый декем коштында; казаматыште лийынам, Мый декем ужаш миенда”. ³⁷ Тунам чын ыштыше-влак Тудлан вашештат: ”Господь, кунам ме Тыйым шужышым ужинна да пукшен улына? Але кунам ме йўмет шумым ужинна да Тылат йўаш пуэнна? ³⁸ Кунам йот ег улметым ужинна да суртышкына пуртенна? Кунам Тыйым чарам ужинна да чиктенна? ³⁹ Кунам ме Тыйым черлым але казаматыште ужинна да Тый декет миенна?” ⁴⁰ А Кугыжа нунылан каласа: ”Тыланда чынак ойлем: мом те нине изирак иза-шольым-влак кокла гыч иктыжлан ыштенда, чылажымат Мыланем ыштенда”.

⁴¹ Вара шола могырышто улшо-влаклан каласа: ”Каргыме-влак, Мый дечем коранза, диавол ден тудын суксыж-влаклан ямдылыме курымашлык тулыш кайыза. ⁴² Вет Мый шужышо лийынам, те Мылам кочкаш пуэн огыдал; йўмем шуын, те Мыйым йўктен огыдал; ⁴³ өрдыж ег лийынам, Мыйым пуртен огыдал; чара лийынам, Мыйым чиктен огыдал; черлат лийынам, казаматыштат лийынам, а те Мый декем коштын огыдал”. ⁴⁴ Тунам нунат Тудлан вашештат: ”Господь! Кунам ме Тыйым шужышым але йўмө шушым, але өрдыж улшым, але чарам, але черлым, але казаматыште ужинна да Тылат полшен огынал?” ⁴⁵ Тудо нунылан вашешта: ”Тыланда чынак ойлем: мом те нине изирак-влак кокла гыч иктыжлан ыштен огыдал, Мылам ыштен огыдал”. ⁴⁶ Нинышт, мутым кучен, курымеш орланат, а чын ыштыше-влак курымашлык илышыш каят.»

26 ГЛАВА

1-5 Иисус ваитареш шолып мутланен келишмаш. 6-13 Иисусым үй дене шўрымаш. 14-16 Иисусым ужалаш Иуда йўным кычалеш. 17-25 Кугече кочкыш. 26-30 Святой кас кочкыш. 31-35 Петрын корангмыж нерген Иисус ончылгоч каласкала. 36-46 Иисус Гефсиманийыште. 47-56 Иисусым кучен нангайымаш. 57-68 Синедрион ончылно. 69-75 Петрын корангмыже.

¹ Чыла тидым ойлен пытарымеке, Иисус тунемшыж-влакклан каласен: ² «Те паледа: кок кече гыч Кугече лиеш, да Айдеме Эрге ыресеш пудален сакаш пуалтеш».

³ Тунам Каиафа лўман архиерейын кудывечышкыже архиерей, закон туныктышо, калык кугурак-влак погыненыт ⁴ да Иисусым чояланен кучаш да пушташ пырля пунчалыныт. ⁵ Но ойленыт: «Калык коклаште пудыранымаш ынже лий манын, тидым пайрем годым ыштыман огыл».

⁶ Иисусын Вифанийыште проказе черан манме Симонын пўртыштыжō улмыж годым ⁷ ик ўдырамаш лишемын, алебастр кў атеш шергакан миром ўстелтōрысō Иисус деке намиен да Тудын вуйышкыжо опталын. ⁸ Тидым ужын, тунемшыж-влак шыдешкеныт да ойленыт: «Молан тыгай арам кучылт пытарымаш? ⁹ Тиде миром шергын ужалаш да оксажым йорло-влакклан пуэдаш лиеш ыле». ¹⁰ Но Иисус вуеш налмыштым паленат, нунылан каласен: «Молан ўдырамашым тургыжландареда? Тудо Мылам поро пашам ыштен. ¹¹ Йорло-влак эре тендан дене лийыт, а Мый тендан дене эре ом лий. ¹² Тиде миром ўмбакем опталмыж дене тудо Мыйым тояш ямдылен. ¹³ Тыланда чынак ойлем: уло тўня мучко, кушто гына Поро Уверым каласкалаш огыт тўнал, тыгак тиде ўдырамашын мом ыштымыж нерген ойлаш да шкенжым шарнаш тўналыт».

¹⁴ Тунам латкокыт гыч иктыже, Искарот Иуда манын лўмдымыжō, архиерей-влак деке каен ¹⁵ да каласен: «Мый Тудым тыланда ужалем гын, мыланем мом пуэда?» Нуно тудлан кумло ший оксам темленыт. ¹⁶ Тылеч вара Иуда Иисусым ужалаш йōнан жапым кычалаш тўналын.

¹⁷ Шергинде пайремын икымше кечынжак тунемшыж-влак Иисус деке лишемыныт да каласеныт: «Кугече кочкышым кушто кочнет? Кушан тудым ямдылена?» ¹⁸ Тудо ойлен: «Олашке ик ен деке кайыза да тудлан каласыза: ”Туныктышына ойла: Мыйын жапем лишнак, тунемшем-влак дене пырля тыйын пўртыштет

кугече кочкышым эртарынем»¹⁹. Иисус кузе күштен, тунемшыж-влак тугак ыштеныт да кугече кочкышым ямдыленыт.

²⁰ Кас шумеке, Иисус латкок тунемшыж дене пырля кочкаш верланен, ²¹ а кочмышт годым каласен: «Тыланда чынак ойлем: тендан кокла гыч иктыже Мыйым ужала». ²² Нуно пешак ойганеныт, кажныже Тудын деч йодышташ тўнгалын: «Господь, мыяк огыл дыр?» ²³ Иисус вашештен: «Мый денем пырля кидым кўмыжыш шуялтыше Мыйым ужала. ²⁴ Чын, Айдеме Эрге нерген кузе возымо, тиде илыш гыч Тудо туге кая, но Айдеме Эргым ужалышылан ойго лиеш: ок шоч гын, тиде еглан сайрак ыле». ²⁵ Тунам Тудым ужалыше Иуда каласен: «Равви, тиде мый омыл дыр?» Иисус тудлан ойлен: «Шке тидым каласышыч».

²⁶ Кочмышт годым Иисус киндым налын, благословитлен, тодылын, тунемшыж-влаклан пуэн да каласен: «Налза, кочса: тиде Мыйын Капем». ²⁷ Вара чашым налын, тауштен пелештен, нунылан пуэн да каласен: «Тышечын чыланат йўза. ²⁸ Тиде – языкыштым кудалташ манын, шуко ег верч йоктарыме Мыйын у сугынь Вўрем. ²⁹ А тыланда каласем: Ачамын Кугыжаныштыже тендан дене пырля у йошкар аракам йўмө кече шумешке, Мый виноград саска гыч ыштымым ом йў». ³⁰ Нуно псаломым муреныт, вара Елеон курыкыш каеныт.

³¹ Тунам Иисус нунылан ойлен: «Тиде йўдым те чылан Мый дечем корангыда, вет возымо: ”Кўтўчыжым перен шуэм, да шорык кўтў шалана”.^{*} ³² Но, ылыж кынелмекем, Мый тендам Галилейыште вашлиям». ³³ Петр Тудлан каласен: «Тый дечет чылан корангыт гынат, мый нигунам ом коран!» ³⁴ Иисус вашештен: «Тылат чынак каласем: тиде йўдымак, агытан муралтымешке, тый кум гана Мыйын нерген ”Тудым ом пале” манат». ³⁵ Петр ойлен: «Мылам Тый денет пырля колаш логалеш гынат, Тыйын нерген ”ом пале” ом ман!» Моло тунемшыж-влакат тыгак ойленыт.

³⁶ Вара Иисус тунемшыж-влак дене пырля Гефсиманий манме верыш толын да нунылан каласен: «Мый тушко кумалаш каем, тыште шинчыза». ³⁷ Пеленже Петрым да Зеведейын кок эргыжым налын. Иисус ойгыраш да йўсланах тўнгалын. ³⁸ Тудо ойлен: «Мыйын чонем колышаш гай ойганен, тыште лийза да Мыйын семынак теат ида мале». ³⁹ Изиш ордыжкырак коранмеке, кумык возын сўрвален: «Ачай! Лиеш гын, тиде чаше

* 26:31 Зах 13:7.

Мыйым эртен кайыже, туге гынат Мыйын шонымо семын огыл, а Тыйын шонымет семын лийже».

⁴⁰ Иисус тунемшыж-влак деке толын, нуным мален кийышым ужын да Петрлан ойлен: «Але вара Мый денем пырля ик шагатымат малыде эргарен кертын огыдал? ⁴¹ Алгаштаралташ огыл манын, шекланыза, кумалза. Чон чулым, но кап вийдыме».

⁴² Адак кокымшо гана Иисус корангын да сөрвален: «Мыйын Ачам! Мыйын йӱде, тиде чаше эртен каен ок керт гын, тек Тыйын шонымет семын лиеш». ⁴³ Пӱртылмекыже, тунемшыж-влакым адакат малышым ужын, нунын шинчаштым омо пызырен улмаш. ⁴⁴ Нуным коден, Иисус уэш корангын да, тудымак ойлен, кумшо гана кумалын. ⁴⁵ Вара тунемшыж-влак деке пӱртылын да нунылан каласен: «Те алят маледа да канеда? Жап лишемын, Айдеме Эрге языкан-влакын кидыш пуалтеш. ⁴⁶ Кынелза, каена: тебе Мыйым ужалыше лишемеш».

⁴⁷ Иисусын ойлымыж годымак латкок тунемшыж гыч иктыже, Иуда, толын, тудын дене пырля архиерей ден калык кугурак-влакын колтыммо кугу тӱшка улмаш. Нуно кердан, шугынян лийыныт. ⁴⁸ Ужалыше нунылан Иисусым тыге палдараш сӱрен улмаш: «Кӱм мый шупшалам, Иисус лиеш. Тудым кучыза». ⁴⁹ Иуда тунамак Иисус деке миен да ойлен: «Куане, * Равви!» Вара Тудым шупшалын. ⁵⁰ Иисус тудлан каласен: «Йолташ, тый тидлан верч толынат мо?» Тунам толшо-влак воктекеже миеныт, Иисус ӱмбаке кидыштым нӱлталыныт да руалтен кученыт.

⁵¹ Тыгодым Иисус дене пырля улшо кокла гыч иктыже кердыжым шупшын луктын, архиерейын тарзыжым руалын, пылышыжым ойырен шуэн. ⁵² Иисус тудлан ойлен: «Кердетым верышкыже пыште, кердым налше-влак керде дечак пытат. ⁵³ Але Мый Ачам деч кызытак пылышым йодын ом керт шонет? Тудо Мыланем латкок легион дечат шуко Суксыж-влакым колта ыле. ⁵⁴ Но мо лийшаш, тидыже кузе вара Возымаште каласыме семын шукталтын кергеш?»

⁵⁵ Вара Иисус толшо-влаклан ойлен: «Аген коштшо ӱмбаке лекмыла, кердым, шугыным налын, те Мыйым кучаш толында. Кече еда тендан ончылно храмыште туныктен шинченам, а те Мыйым руалтен кучен огыдал. ⁵⁶ Но пророк-влакын возымышт шукталтышт манын, чыла тиде лийын».

* 26:49 «Куане» – грек йылмыште тидыже кӱштыман огыл, а саламлыме мут.

Тунам чыла тунемшыж-влак Иисусым коден куржыныт.

⁵⁷ Иисусым кучышо-влак Тудым Каиафа архиерей деке конденыт, тушкыжо закон туныктышо да калык кугурак-влак погыненыт. ⁵⁸ А Петр ордыжтырак лийын, Иисус почеш архиерейын кудывечыже марте миен. Тушко пурымеке, умбакыже мо лийшашым ужаш шонен, тарзе-влак дене пырля шинчын.

⁵⁹ Архиерей-влак, калык кугурак-влак да уло Синедрион, Иисусым пушташ амалым муаш манын, Тудын ваштареш шояк таныклымашым кычалыныт, ⁶⁰ но шукын шояклен таныкленыт гынат, муын огытыл. Пытартышлан, шояк таныклыше кок ет толын ⁶¹ да каласен: «Тудо ойлен: ”Мый Юмын храмжым шалатен да кум кечыште угыч ыштен кертам”». ⁶² Архиерей кынен шогалын да Иисуслан каласен: «Тый нимом от вашеште? Ваштарешет титаклен ойлымылан мом каласет?» ⁶³ А Иисус шып шоген. Архиерей Тудлан ойлен: «Илыше Юмо ончылно сөрвалем, мыланна каласе: Тый Христос, Юмын Эрге улат мо?» ⁶⁴ Иисус тудлан ойлен: «Шке тидым каласышыч. Адакшым тыланда ойлем: тидеч вара те Айдеме Эргын Виян Юмын пурла могырыштыжо шинчымыжым да кавасе пыл үмбалне толмыжым ужыда».*

⁶⁵ Тунам архиерей шке вургемжым кушкедын да каласен: «Тудо Юмым мыскыла! Адак могай таныклыше-влак мыланна кўлыт! Теве ынде те Юмым мыскылымыжым колда! ⁶⁶ Те кузе шонеда?» Синедрионын моло енже-влак вашештеныт: «Титакан, колышаш!» ⁶⁷ Тунам нуно Иисусын шўргышкыжō шўведеныт, Тудым кыреныт, южышт шўргыж гыч совкаленыт ⁶⁸ да ойленыт: «Эй, Христос, пророк улат гын, кō Тыйым перыш – каласе!»

⁶⁹ Петр тўжвалне, кудывечыште, шинчен. Тудын деке ик тарзе ўдыр миен да каласен: «Тыят Галилей гыч толшо Иисус дене пырля лийынат». ⁷⁰ «Мом тый ойлет, ом пале», – чылан ончылно Петр шōрен ойлен. ⁷¹ Капка деке лекмыж годым тудым весе ужын да тушто улшо-влаклан каласен: «Тиде енат Назорей Иисус дене пырля лийын». ⁷² Петр «Тиде Айдемым ом пале» манын адакат товатлен каласен. ⁷³ Изиш лиймеке, тушто шогышо-влак тудын деке миеныт да ойленыт: «Чынак, тыят нунын кокла гыч улат, кузе кутырымет тыйым палдара». ⁷⁴ Тунам Петр «тиде Айдемым ом пале» манын, Юмо ончылно товатлен ойлаш тўнгалын. Тунамак агытан муралтен. ⁷⁵ Петр Иисусын каласыме мутшым

* 26:64 Пс 109:1, Дан 7:13.

шарналтен: «Агытан муралтымешке, кум гана Мыйын нерген ”ом пале” манын каласет». Вара тушечын лектынат, чон йөсын шортын.

27 ГЛАВА

1-2 Иисусым Понтий Пилатын кидышке пуат. 3-10 Иудан колымыжо. 11-14 Пилатын йодыштмыжо. 15-26 Пушташ пунчалмаш. 27-31 Сарзевлакын игылтмышт. 32-44 Иисусым пудален сакымаш. 45-56 Иисусын колымыжо. 57-61 Иисусым тойымаш. 62-66 Шүгарым оролымаш.

¹ Эрдене эрак архиерей ден калык кугурак-влак, чылан погынен, Иисусым пушташ пуымо нерген кагашеныт. ² Вара Тудым пидын нангаеныт да Понтий Пилатын, вуйлатышын, кидыш пуэныт.

³ Иисусым пушташ судитлымым пален налмеке, Тудым кучыктен пуышо Иуда чот öкынен да архиерей ден калык кугурак-влакын пуымо кумло ший оксаштым мөнгеш пöртылтен. ⁴ «Титакдыме вүрым ужален, мый языкым ыштенам», – манын. Нунышт тудлан каласеныт: «Мыланнаже мо? Шке ончо». ⁵ Храмыште оксажым кудалтен, Иуда лектын каен да пикталтын.

⁶ Архиерей-влак оксам налыныт да каласеныт: «Тидым храмын казнаш пышташ ок лий. Тидыже – вүрын акше». ⁷ Мутланен келшымеке, тиде окса дене көршөк ыштышын пасужым йот эл гыч толшо-влакым тояш налыныт. ⁸ Сандене тиде пасум таче мартеат «Вүр пасу» маныт. ⁹ Тыге Иеремий пророк гоч каласыме шомак шукталтын, тудо ойлен: «Нуно кумло ший оксам, Израиль эрге-влакын тудо Айдемылан палемдыме акым, налыныт ¹⁰ да, Господь мылам кўштымыж семынак, тиде окса дене көршөк ыштышын пасужым тўлен налыныт».*

¹¹ А Иисус вуйлатыше ончык шогалын. Вуйлатыше Тудын деч йодын: «Тый иудей-влакын Кугыжашт улат?» Иисус тудлан каласен: «Шке тидым каласышыч». ¹² А кунам Иисусым архиерей ден калык кугурак-влак титакленыт, Тудо нимомат вашештен огыл. ¹³ Тунам Пилат Тудлан ойлен: «Тыйын ваштарешет кунар таныклат, от кол мо?» ¹⁴ Но Иисус ик титаклымыштланат вашештен огыл, садлан вуйлатыше пешак öрын.

* 27:9-10 Иер 32:9, Зах 11:12-13.

¹⁵ Петырен шындыме кокла гыч калыкын ойырен налме ик еным Кугече пайрем годым вуйлатыше эрыкыш луктеш улмаш.

¹⁶ Тунам петырымаште чылалан палыме Варавва лўман ен шинчен. ¹⁷ Тыгеракын, калык погынымеке, Пилат нунын деч йодын: «Тыланда мый Вараввам але Христос манын лўмдымө Иисусым колтем? Кудыжым колтыктынеда?» ¹⁸ Пилат пален: Иисусым кōранымыштлан кōра тудын кидыш пуэныт.

¹⁹ Тунам, судитлыме верыште шинчымыж годым, тудлан ватыже каласаш колтен: «Саде чын ыштыше Айдемылан нимом ит ыште, мый таче Тудын верч омо дене чот йōсланенам». ²⁰ Но архиерей ден калык кугурак-влак Вараввалан эрыкым йодаш, а Иисусым пуштыкташ манын, калыкым таратеныт. ²¹ Вуйлатыше калык тўшка деч адак йодын: «Нине кокыт гыч кудыжым колтыктынеда?» Нуно каласеныт: «Вараввам». ²² Пилат нунылан ойлен: «Мом вара мый Христос манме Иисус дене ыштем?» Тудлан чылан вашештеныт: «Тек пудален сакыме лиеш!» ²³ Вуйлатыше каласен: «Могай осалым Тудо ыштен?» Но нуно эшеат виян кычкыреныт: «Тек пудален сакыме лиеш!»

²⁴ Пилат ужын: нимо ок полшо, а пудыранымаш утыр виянеш веле, сандене, вўдым налын, калык ончылно кидшым мушкын да каласен: «Тиде чын ыштыше Айдемын вўржылан мый титакан омыл, шке ончыза». ²⁵ Уло калык вашештен: «Тудын вўржō мемнан да икшывына-влак ўмбалне!» ²⁶ Тунам Пилат нунылан Вараввам колтен, а Иисусым сола дене кырыктен, пудален сакаш пуэн.

²⁷ Вара вуйлатышын сарзыже-влак Иисусым преторийыш намиеныт,* Тудын йырже уло полкым погеныт. ²⁸ Иисусын вургемжым кудашыныт да йошкар вургемым чиктеныт. ²⁹ А вара, шуанвондо дене вуйшўдышым тодын, Тудын вуйышкыжо пыштеныт да пурла кидышкыже тоям кучыктеныт. Сарзе-влак, ончыланже сукен шинчын, Иисусым игылтын ойленыт: «Куане, иудей-влакын Кугыжашт!» ³⁰ Тудын ўмбаке шўведеныт, тояжым налын, вуйжо гыч кыреныт. ³¹ Тудым игылтмекышт, ўмбачше йошкар вургемым кудашыныт, шке вургемжым чиктеныт да пудален сакаш нангаеныт.

³² Лекмышт годым нуно Кириней гыч улшо Симон лўман еным вашлийыныт, тудлан Иисусын ыресшым нумал нангайыктеныт. ³³ Нуно Голгофа манме верыш миеныт, тиде лўмжō

* 27:27 Преторий – вуйлатышын илыме кўполатше, тыгак судитлыме вер.

«санга вер» манмым ончыкта. ³⁴ Тушто Иисуслан шекш дене варыме укусым йўаш пуэныт. Иисус подыл ончен, но ынеже йў улмаш.

³⁵ Иисусым пудален сакымеке, шывагам кучен, вургемжым пайленыт ³⁶ да Тудым оролен шинченыт. ³⁷ Иисусын вуй ўмба-ланже Тудын титакшым ончыктен возымым пижыктеныт: «Тиде Иисус, иудей-влакын Кугыжашт». ³⁸ Тудын дене пырля кок агышым пудален сакеныт: иктыжым пурла могыреш, весыжым шола могыреш.

³⁹ Эртен кайыше-влак, вуйым рўзен, Иисусым игылт ойленыт: ⁴⁰ «Тый, храмым шалатен да кум кечыште угыч чонен кертше, ынде Шкендым Шке утаре! Тый Юмын Эрге улат гын, ырес гыч воло». ⁴¹ Тыгак архиерей-влакат закон туныктышо, калык кугурак ден фарисей-влак дене пырля игылт ойленыт: ⁴² «Молым утарен, а Шкенжым утарен ок керт. Тудо Израильын Кугыжаже гын, тек ынде ырес гыч вола, тунам Тудлан ўшанена. ⁴³ Тудо Юмылан ўшанен. Юмо Тудым утарынеже гын, тек кызыт утара, вет Тудыжо Шкенжым Юмын Эрге манын». ⁴⁴ Иисус дене пырля пудален сакыме агыше-влакат Тудым тыгак вурсеныт.

⁴⁵ Кудымшо шагат* гыч индешымше шагат марте уло мланде мучко пычкемыш лийын. ⁴⁶ Индешымше шагат жапыште Иисус виян йўк дене кычкыралын: «Или, Или! Лама савахфани?» Тидыже «Юмем, Юмем! Молан Мыйым коденат?» манме лиеш.** ⁴⁷ Воктен шогышо-влак кокла гыч южышт тидым колын ойленыт: «Тудо Илиям ўжеш». ⁴⁸ Нунын кокла гыч иктыже тунамак куржын миен, губкым налын, укусеш нўртен, тоя вуеш керын да Иисуслан йўаш пуэн. ⁴⁹ А молышт ойленыт: «Вучалте, ончалына, Илия Тудым утараш толеш мо?» ⁵⁰ Но Иисус адакат чот кычкыралын, да чонжо лектын. ⁵¹ Тунамак храмысе пўрдыш кўшычын ўлыкў кокыте кушкедлен, мланде чытырналтын, кугу кў-влак шелалтыныт, ⁵² шўгар рож-влак почылтыныт. Колышо шуко святойын капышт ылыжыныт ⁵³ да шўгар гыч лектыныт, Иисусын ылыж кынелмекыже, нуно святой олашке пуреныт да шукылан конченыт. ⁵⁴ Шўдывуй да тудын дене пырля Иисусым оролышо-влак, мланде чытырымым да мо лиймым ужмеке, пешак лўдыныт да ойленыт: «Тудо чынжымак Юмын Эрге улмаш».

* 27:45 Куд шагат – мемнан жап дене тура кечывалым.

** 27:46 Пс 21:2.

⁵⁵ Тушто тыгак шуко ўдырамаш лийын да ўрдыж гыч ончен шоген, нуно Иисус почеш Галилей гычак толыныт да Тудлан служитленит улмаш. ⁵⁶ Нунын коклаште Мария Магдалина, Иаков ден Иосийын Мария авашт да Зеведейын эргыж-влакын авашт лийыныт.

⁵⁷ А кас шумеке, Аримафей гыч улшо Иосиф лўман поян ен толын. Тудат Иисусын тунемшыже лийын. ⁵⁸ Тудо, Пилат деке миен, Иисусын капшым йодын. Пилат капым пуаш кўштен. ⁵⁹ Иосиф капым налын, тудым яндар йытын вынер дене вўдылын ⁶⁰ да шкаланже ямдылыме у шўгарыш пыштен. Шўгаржым курык сангаш кўнчымў улмаш. Иосиф шўгар анжым кугу кў дене петырен да каен. ⁶¹ Туштак Мария Магдалина ден вес Мария лийыныт, нуно шўгар ваштареш шинченит.

⁶² Вес кечын, кугарня эрлашыжым, архиерей ден фарисей-влак Пилат деке погыненыт ⁶³ да ойленит: «Озана, ме шарналтышна, саде ондалышет илымыж годым ”Кум кече эртымеке, Мый ылыж кынелам” манын каласен. ⁶⁴ Садлан кумшо кече марте шўгаржым оролаш кўштў. Уке гын, тунемшыж-влак Тудын капшым, йўдым толын, шолышт кертыт да калыклан ”Колымаш гыч ылыжын” манын ойлаш тўналыт. Тунам пытаргыш ондалымыже икымше дечат ударак лиеш». ⁶⁵ Пилат нунылан каласен: «Оролда улыт, кайыза, моштымыда семын оролыза». ⁶⁶ Нуно каеныт да шўгарым оролаш шогалтеныт, кўэшыже печатьым пыштеныт.

28 ГЛАВА

*1-10 Ылыж кынеламаш. 11-15 Сарзе-влакын ойлымшыт.
16-20 Тунемшыж-влаклан Иисусын кўштымыжў.*

¹ Шуматкече деч вара, арнян икымше кечын волгалташ тўналме годым, Мария Магдалина ден вес Мария шўгарым ончаш толыныт. ² Теве мланде виян чытырналтын: Господьын Суксыжо пылпомыш гыч волен, шўгар деке миен да ангысе кўм коранден, ўмбакыже шинчын. ³ Суксын тўсшў волгенче гай улмаш, вургемже лум гай ошо. ⁴ Туддеч лўдын, оролышо-влак чытыраш тўналыныт да колышо гай лийыныт.

⁵ А Суксо мутшым ўдырамаш-влак велке савырен ойлен: «Те ида лўд. Палем, те пудален сакыме Иисусым кычалыда. ⁶ Тудо тыште уке, ойлымыжо семынак ылыжын, лишкырак толза да Господьын кийыме вержым ончалза. ⁷ Вара писынрак кайыза да

Тудын тунемшыж-влаклан каласыза: Тудо колымаш гыч ылыжын да тендам Галилейыште вашлиеш. Тушто Тудым ужыда. Мый кызыт тыланда ойлышашем каласенам».

⁸ Ёдырамаш-влак шўгар деч писын корангыныт, лўдын да чот куанен, Иисусын тунемшыж-влаклан увертараш куржыныт. ⁹ Теве тунемшыж-влаклан увертараш кайымышт годым Иисус нуным вашлийын да каласен: «Куаныза!» Нуно лишемыныт, ончыланже сукен, вуйым савен, йолжым ондалыныт. ¹⁰ Иисус ойлен: «Ида лўд, мийыза да лишыл йолташем-влаклан Галилейыш каяш каласыза. Нуно Мыйым тушто ужыт».

¹¹ Ёдырамаш-влак кайымеке, орол кокла гыч южышт олашке пуреныт, архиерей-влаклан мо лиймым чыла увертареныт. ¹² А нунышт калык кугурак-влак дене погыненыт, канашен налмеке, сарзе-влаклан шуко оксам пуэныт ¹³ да ойленыт: «Тудын тунемшыж-влак йўдым толыныт да малымына годым капшым шолышт нантаеныт манын каласыза. ¹⁴ Вуйлатыше деке тидын нерген увер миен шуэш гын, ме тудым ўшандарена, да тыланда нимо шотыштат азапланыме ок кўл». ¹⁵ Сарзе-влак, оксам налын, каласыме семынак ыштеныт. Нунын ойлымыштым иудей-влак коклаште тачысе кече мартеат шаркалат.

¹⁶ А латик тунемшыже Галилейыш Иисусын кўштымў курык ўмбаке каен. ¹⁷ Иисусым ужмеке, ончыланже кумык возыныт, а южышт кокытеланеныт. ¹⁸ Иисус нунын деке лишемын да каласен: «Мылам пылпомышто да мландўмбалне пўтынь власть пуалтын. ¹⁹ Сандене кайыза да чыла калык-влакым туныктыза. Ача, Эрге да Святой Шўлыш лўмеш нуным тынеш пуртыза, ²⁰ тыланда чыла кўштымем шуктен шогаш туныктыза. Тўня пытымешке, Мый кече еда тендан дене пырля лиям. Аминь».

МАРКЫН ВОЗЫМО СВЯТОЙ ЕВАНГЕЛИЙ

1 ГЛАВА

*1-8 Тынеш Пуртышо Иоанн. 9-13 Иисусым тынеш пуртымаш да тергымаш.
14-20 Икымше тунемшыж-влак. 21-28 Капернаумысо синагогышто.
29-34 Иисус шуко егым паремда. 35-39 Иисус Галилейыште туныктен
каласкала. 40-45 Проказе черан егым паремдымаш.*

¹ Юмын Эрге Иисус Христосын Евангелийжын тўналтышыже.

² Пророк-влакын книгагыштыт тыге возымо:

«Теве Тыйын ончылнет

Мый Шкемын Суксем колтем,

Тудо Тылат корным ямдыла.

³ Ир мландыште кычкырышын йўкшў шокта:

”Господьлан корным ямдылыза!

Тудын йолгорныжым вияшым ыштыза!”»*

⁴ Иоанн толын. Тудо еҥ-влакым ир мландыште тынеш пуртен да языкыштым касарыкташ манын, язык верч оҥкынен, тынеш пураш туныктен. ⁵ Тудын деке уло Иудей эл да Иерусалимысе калык лектыныт. Нуно шке языкыштым почын ойленыт, да Иоанн чыланыштымат Иордан эҥереш тынеш пуртен.

⁶ Иоанн верблюд меж вургемым чиен коштын, кыдалыштыже шўштў ўштў лийын. Тудо шурнышырчыкым да ир мўкшын мўйжым кочкын илен. ⁷ Иоанн тыге увертарен: «Мыйын почешем мый дечем Виянрак толеш. Мый Тудын йолчием кылжым, кумык лийын, рудашат ом йўрў. ⁸ Мый тендам вўд дене тынеш пуртем, а Тудо тендам Святой Шўлыш дене тынеш пурташ тўналеш».

⁹ Тудо жапыште Галилейысе Назарет гыч Иисус толын, да Иоаннлан Шкенжым Иордан эҥереш тынеш пуртыктен. ¹⁰ Вўд гыч лекмыж годым Иисус шелалт почылтшо пылпомышым да ўмбагыже кўгўрчен семын вольшо Святой Шўлышым ужын.

* 1:2-3 Мал 3:1, Ис 40:3.

¹¹ Пылпомыш гыч йўк шоктен: «Тый Мыйын йөратыме Эргым улат, Мыйын поро кумылем Тый денет!»

¹² Тидын деч вара Святой Шўлыш Иисусым вигак ир мландыш нангаен. ¹³ Тушто, ир мландыште, Тудо нылле кече лийын, да сатана Тудым алгаштараш төчен. Иисус янлык-влак коклаште лийын, Тудлан Суксо-влак служитленыт.

¹⁴ Иоанным кучен петырыме деч вара Иисус Галилейыш толын да Юмын Кугыжанышын Поро Увержым каласкален ¹⁵ ойлен: «Жап шуын, Юмын Кугыжаныш ынде лишемын. Языкым касарыктен, Юмо деке савырныза да Евангелийлан ўшаныза!»

¹⁶ Галилей теныз сер воктене коштмыж годым Иисус вўдышкō вапшым кышкыше Симон ден тудын Андрей шольыжым ужын. Нуно колызо лийыныт. ¹⁷ Нунылан Иисус каласен: «Мыйын почешем кайыза. Мый тендам айдеме кучышым ыштем!» ¹⁸ Нуно тунамак вапшыштым коденыт да Тудын почешыже каеныт.

¹⁹ Умбакырак торлымеке, Иисус Зеведейын Иаков ден Иоанн эргыж-влакым ужын. Нуно пушышто шинченыт да вапшым тумыштеныт. ²⁰ Иисус нунымат тунамак ўжын. Нуно, Зеведей ачаштым да тарлыме пашаен-влакым пушеш коден, Тудын почеш каеныт.

²¹ Иисус тунемшыж-влак дене Капернаумыш миен. Икымше шуматкечынак Тудо синагогыш пурен да туныктен. ²² Калык Тудын туныктымыжлан өрын. Нуным закон туныктышо-влак семын огыл, а власть улшан семын туныктен.

²³ Тиде жапыштак тысе синагогышто осал шўлыш кучыман ең улмаш да кычкыраш тўнгалын: ²⁴ «Назарет Иисус, мемнам ит логал! Мом Тый мемнан дене ыштынет? Мемнам пытараш толынат? Кō улметым мый палем, Тый Юмын Святойжо улат!»

²⁵ Но Иисус осал шўлышым чарен каласен: «Шып лий! Кōргыж гыч лек!» ²⁶ Осал шўлыш тиде еным чытырыктен да, чот кычкыралын, тудын кōргыж гыч лектын. ²⁷ Чылан чот лўдыныт да икте-весешт деч йодыштыныт: «Мо тиде? Тиде могай у туныктымаш? Тиде Айдеме осал шўлыш-влакланат виян кўшта, да нунышт Тудын мутшым колыштыт». ²⁸ Тунамак Иисус нерген ойлымо шомак уло Галилей мланде мучко шарлен.

²⁹ Синагог гыч лектын, нуно тунамак Иаков да Иоанн дене пырля Симон ден Андрейын мōнгышкышт каеныт. ³⁰ Симонын оньыкуваже шокшымужо дене черле киен, тудын нерген Иисуслан вигак ойленыт. ³¹ Иисус тудын деке миен, кидшым кучен да

кынелаш полшен. Шокшымужо тунамак пытен, да ўдырамаш уна-влакым ончаш тўнгалын.

³² Кастене, кече шичмеке, Иисус деке черле-влакым да иян кид йымакыже логалше-влакым чыланыштымат намиенит. ³³ Омса ончыко уло ола погынен. ³⁴ Иисус тўрлө чер деч шуко еным паремден. Тудо ятыр иям поктен луктын, но нунылан ойлаш кўштен огыл, вет Тудым, Тудо Христос улмым нуно паленыт.

³⁵ Иисус эрдене эрак волгыжаш тўнгалме деч ончыч кынелын, тымык верыш каен да тушто кумалын. ³⁶ Симон да тудын дене пырля лийше-влак Иисус почеш вашкеныт. ³⁷ Тудым мумеке, Тудлан ойланыт: «Чыланат Тыйым кычалыт». ³⁸ Иисус нунылан манын: «Лишыл яллашке да олалашке каена. Мыланем туштат туныктен каласкалаш кўлеш. Тидланак Мый толынам». ³⁹ Тудо уло Галилей мучко коштын, синагоглаште увертарен каласкален, ия-влакым поктен луктын.

⁴⁰ Иисус деке проказе черан ег лишемын, Тудын ончылан сукен шинчын да сөрвален йодын: «Паремдынет гын, мыйым эрныктен кертат». ⁴¹ Иисус тудым чаманен, кидшым шуялтен, тудын деке тўкнен да каласен: «Паремдынем, эрналт!» ⁴² Иисус тыге пелештымеке, тиде енын проказе черже тунамак пытен, тудо эрнен. ⁴³ Тиде еным Иисус тунамак поктен колтен, но тылеч ончыч тудлан пентгыдын каласен: ⁴⁴ «Шеклане, тидын нерген нигöлан нимом ит ойло. Кай да шкендым иерейлан ончыкто, эрналтмет лүмеш Моисейын кўштымö надыржым намие. Тидын дене тый паремметым ончыктет». ⁴⁵ Но тудо каен да шкеж дене мо лийме нерген чылалан каласкалаш тўнгалын. Тидлан көра олашке Иисус ег ончылно пурен кертын огыл. Тудо олала деч öрдыжтö, тымык верлаште, лийын. Иисус деке калык чыла верла гычат миен.

2 ГЛАВА

1-12 Иисус йыжындыме еным паремда. 13-17 Иисус Левийым ўжееш. 18-22 Пүтö нерген йодыш. 23-28 Иисус да шуматкече.

¹ Икмыняр кече гыч Иисус уэш Капернаумыш толын, да ег-влак мөнгыштö улмыж нерген колыныт. ² Вашке тушко тунар калык погынен, омса воктенат вер кодын огыл. Иисус нунылан Юмын шомакым ойлен. ³ Тудын деке ныл пöр'ен йыжындыме еным нумал конден. ⁴ Калык шуко улмылан көра Иисус деке

лишемын кертын огытылат, Тудын тураште пöрт леведышым ронченыт, вакшышыште кийыше черле еным рож гыч волтеныт.

⁵ Иисус нунын ўшанымыштым ужын да йыжындыме айдемылан каласен: «Эргым, тыйын языкет кудалтыме лиеш!»

⁶ Тушто законом туныктышо икмыняр ег шинчен. Нуно шке семьинышт шоненыт: ⁷ «Молан Тудо тыге Юмым мыскылен ойла? Юмо деч моло кө айдемын языкшым кудалтен кертеш?» ⁸ Нунын тыге шонымыштым Иисус шке шўлышыж дене тунамак шижын да нунылан каласен: «Шўмыштыда молан тыге шонеда? ⁹ Можо куштылгырак? Йыжындыме еглан ”Тыйын языкетым Юмо кудалта” але ”Кынел, вакшышетым нал да ошкыл” манмыже?»

¹⁰ Но те пален лийза: Айдеме Эргын мланде ўмбалне языкым кудалташ властыше уло». Иисус йыжындыме еглан каласен:

¹¹ «Тыланет ойлем: кынел, вакшышетым нал да мөнгышкет кай».

¹² Чылан ончылно тудо тунамак кынелын, вакшышыжым погалтен да лектын каен. Тиде чылам чот öрыктарен, ег-влак Юмым чапландареныт да ойленыт: «Тыгайым ме нигунам ужын огынал!»

¹³ Иисус угыч тенгыз деке лектын. Уло калык Тудын деке толын, да Иисус нуным туныктен.

¹⁴ Йозак оксам погымо вер воктеч эртен кайымыж годым Иисус тушто Алфейын Левий эргыже шинчымым ужын да тудлан каласен: «Почешем мий». Левий кынелын да Тудын почешыже каен. ¹⁵ Вара Иисус Левийын пöртыштыжö кочкын. Тудын да тунемшыж-влак дене пырля йозак погышо да моло языкан ег-влакат шукын кочкыныт, вет Тудын почеш коштышо коклаште тыгайже шуко лийын. ¹⁶ Нунын дене пырля Иисусын кочмыжым ужмекышт, закон туныктышо ден фарисей-влак Тудын тунемшыж-влаклан ойленыт: «Кузе Тудо йозак погышо да языкан-влак дене пырля кочкеш да йўэш?» ¹⁷ Иисус тидым колын да нунылан каласен: «Таза еглан огыл эмлызе күлеш, а черлылан. Мый чын ыштыше-влакым огыл, языкан-влакым языкыштым касарыкташ да Юмо деке савырнаш ўжаш толынам».

¹⁸ Иоаннын да фарисей-влакын тунемшышт пўтым кученыт. Иисус деке толыныт да ойленыт: «Молан Иоанн ден фарисей-влакын тунемшышт пўтым кучат, а Тыйын тунемшет-влак огыт кучо?» ¹⁹ Иисус нунылан вашештен: «Сўан пайремыште каче дене пырля лийше уна-влак пўтым кучен кертыт мо? Нунын пеленышт каче але улмо годым пўтым кучен огыт керт. ²⁰ Но

тугай жап толын шуэш, кунам каче нунын деч налалтеш, тунам, тудо кечылаште, пўтым кучат. ²¹ Тошто вургемеш ошемдыдыме куэм дене тумышым нигö ок шынде. Тыгай тумыш туртеш да вургемым кушкедеш. Рож утларак кугемеш. ²² Тошто шувышыш шуын шудымо йошкар аракам нигö ок опто, тыгай арака тошто шувышым кушкедеш. Аракажат йоген пыта, шувышыжат йöрдымö лиеш. Шуын шудымо аракам у шувышыш оптат».

²³ Икана шуматкечын Иисус шурно пасу гоч эртен. Тунемшыже-влак, кайышыштла, шурно парчам кўраш тўнгалыныт. ²⁴ Фарисей-влак Иисуслан ойленит: «Ончо, мом нуно ыштат! Тидым шуматкечын ышташ ок лий». ²⁵ Иисус вашештен: «Кунам Давид да пеленже лийше-влак шуженыт да кочкашышт нимо лийын огыл, тунам тудын мом ыштымыж нерген те лудын огыдал мо? ²⁶ Надыр киндым иерей-влаклан веле кочкаш лиеш гынат, Авиафар архиерей годым Давид Юмын пöртыш пурен да тиде киндым кочкын, пырля лийше-влакланат пуэн».* ²⁷ Вара Иисус каласен: «Шуматкече айдемылан, а айдеме шуматкечылан огыл. ²⁸ Тыгеже Айдеме Эрге шуматкечыланат оза!»

3 ГЛАВА

1-6 Иисус кошкышо кидан еным паремда. 7-12 Галилей тенгыз воктене. 13-19 Иисус латкок Апостолжым ойырен налеш. 20-30 Ия тöран вийжым кучылтеш манын, Иисусым титаклат. 31-35 Иисусын Аваже да изаже-влак.

¹ Иисус адак синагогыш миен. Тушто кошкышо кидан ен лийын. ² Шуматкечын Иисус тиде еным паремда мо манын, Тудым титаклаш амалым кычалше-влак эскереныт. ³ Иисус кошкышо кидан енлан ойлен: «Кынел да ончык лек». ⁴ Вара нунын деч йодын: «Шуматкечын мом ышташ лиеш, порым але осалым? Чоным утараш але пытараш?» Нуно нимом ойлен огытыл. ⁵ Шўмышт тынар кўэмалтмылан ойганен, Иисус ўмбакышт шыдын ончалын да тиде енлан каласен: «Кидетым шуялте». Тудо шуялтен, да кидше весыж гаяк таза лийын. ⁶ Фарисей-влак лектыныт да Ирод велке шогышо-влак дене пырля тунамак Иисус ваштареш кангашаш тўнгалыныт. Нуно Тудым пытарынешт улмаш.

* 2:25-26 Ончо Лев 24:5-9, 1 Цар 21:2-6.

⁷⁻⁸ Иисус тунемшыж-влак дене пырля теныз деке каен. Почешыже Галилей, Иудей, Иерусалим, Идумей гыч, Иордан эгер вес могырым, Тир ден Сидон верла гычат моткоч шуко калык миен. Иисусын мом ыштымыжым чыла колын, нуно Тудын деке моткоч шукын толыныт. ⁹ Тудым кугу калык тўшка ынже шыгыремде манын, тунемшыж-влаклан пушым ямдым кучаш кўштен. ¹⁰ Вет Иисус ятыр еным паремден, сандене черан-влак, Тудын деке тўкнаш манын, чылан ончыко шенгын пуреныт. ¹¹ Осал шўлыш-влак, Тудым ужын, ончыланже шунгалтыныт да кычкыренит: «Тый Юмын Эрге улат!» ¹² Шкенжым палымым ышташ огыл манын, Иисус нуным пенгыдын шижтарен.

¹³ Иисус курык ўмбаке кўзен да, кўм ойырен налын, Шкеж деке ўжын. Нуно Тудын деке миеныт. ¹⁴ Латкокытшым пеленже лияш шогалтен. Тудо нуным увертарен каласкалаш колтынеже улмаш, ¹⁵ нунылан черлым паремдаш да иям поктен лукташ властьым пуэн.

¹⁶ Тиде Симон – Иисус тудым Петр манын лўмден –, ¹⁷ Зеведейын Иаковшо ден Иаковын Иоанн шольыжо – Иисус нуным Воанергес манын лўмден, тиде «кўдырчын эргыж-влак» манмым ончыкта –, ¹⁸ Андрей, Филипп, Варфоломей, Матфей, Фома, Иаков – Алфейын эргыже –, Фаддей, Симон Кананит ¹⁹ да Искарот манме Иуда – тудо вараракше Иисусым ужален.

²⁰ Нуно пўртышкў пуреныт, тушко адак шуко ег погынен. Тидлан кўра Иисус да тунемшыж-влак киндым кочкашат ярсен огытыл. ²¹ Чыла тидын нерген колмеке, Иисусын лишылже-влак Тудым пеленышт налаш каеныт. Тудо ушым йомдарен манын, ег-влак ойленыт. ²² Иерусалим гыч толшо закон туныктышо-влак ойленыт: «Тудын кўргыштыжў веельзевул уло. Ия-влакын тўраштын вийже дене иям поктен луктеш». ²³ Тунам Иисус, нуным Шкеж деке ўжын, нунылан туштен ойлен: «Кузе сатана шкенжым шке поктен луктын кертеш? ²⁴ Кугыжаныш шелалтеш да шкеж ваштареш шке кынелеш гын, тудо шоген ок сенге, ²⁵ да ешыште икте ваштареш весе кынелеш гын, тыгай ешат илен ок сенге. ²⁶ Сатана шкенжын ваштареш шке кынелеш да кокыте шелалтеш гын, тудо шоген ок сенге, тудлан мучаш толын. ²⁷ Виян озам ондак пидын пыштыде, тудын пўртышкыжў пурен погыжым нигў аген ок керт. Пидме деч вара веле пўртшым аген кертеш. ²⁸ Тыланда чынак ойлем: кеч-кунар мыскыла гынат, айдемын шочшыжын кеч-могай языкшат, мыскылымыжат касаралтеш, ²⁹ но кў Святой

Шўлышым мыскыла гын, тудын языкше нигунам ок касаралт. Тудо курымешлан титаканыш лукмо лиеш». ³⁰ Кӧргыштыжӧ осал шўлыш уло манмылан Иисус тыге ойлен.

³¹ Иисусын Аваже да изаж-влак толыныт. Нуно тўжвалне шо-геныт, Иисусым ўжаш колтеныт. ³² Тудын йырже енг-влак шин-ченыт. Иисуслан каласеныт: «Уремыште Ават, изат да акат-влак Тыйым йодыт». ³³ А Иисус нунылан вашештен: «Кӧ Мыйын авам да кӧ Мыйын иза-шольым-влак улыт?» ³⁴ Тудо йырже шинчыше-влакым ончалын да каласен: «Теве Мыйын авам да иза-шольым-влак. ³⁵ Кӧ Юмын эрыкшым* шукта, тудо Мыйын иза-шольым, ака-шўжарем да авам».

4 ГЛАВА

1-20 Ёдышӧ нерген туштен ойлымаш. 21-25 Волгыдо нерген. 26-29 Урлыкаш нерген. 30-34 Горчице пӧшмӧ нерген. 35-41 Иисус тўтан мардежым лыпландара.

¹ Иисус адак теңыз воктене туныкташ тўналын. Тудын деке калык пешак шуко погынен, сандене Иисус пушыш шинчынат, сер деч торлен, а уло калык теңыз серыште лийын. ² Туштен ойлымо дене Иисус нуным шукулан туныктен. Туныктымж годым нунылан ойлен: ³ «Колыштса! Теве ўдышӧ ўдаш лектын. ⁴ Ёдымыж годым икмыняр пырче корно воктеке возын. Кайык-влак чонгештен толыныт да нуным чўнгтен пытареныт. ⁵ Вес пырче-влак кўан да шагал рокан верышке возыныт. Рок келге огыл улмылан кӧра нуно пеш вашке шытен лектыныт. ⁶ Кече лекмеке, озым лывыжген, вожшо уклан кӧра кошкен. ⁷ Икмынярже шўкшудо коклаш возын. Шўкшудо кушкын да нуным пызыралын. Садлан шурно лектышыже лийын огыл. ⁸ А икмынярже сай мландыш возын, шытен лектын, кушкын да лектышым пуэн: кудо кумло, кудо кудло, а кудыжо шўдӧ пырчым». ⁹ Вара Иисус каласен: «Кӧн колышташ пылышыже уло – тек колеш!»

¹⁰ Иисус шкет кодмеке, Тудын йыр лийше-влак да латкок ту-немшыже Тудын деч туштен ойлымыж нерген йодыныт. ¹¹ Иисус вашештен: «Юмын Кугыжанышын тайныж-влакым умылаш ты-ланда пуымо, а тўжвалсе-влаклан чылажат туштен каласыме гоч веле пуалтеш. ¹² Сандене

* 3:35 Эрык – воля, желание.

”Шинчашт дене ончат да огыт уж,
пылышышт дене колыт да огыт умыло,
Мый декем огыт савырне, да языкыштым ом кудалте”».*

¹³ Вара Иисус каласен: «Тиде туштен ойлымым огыда умыло? Кузе вара те моло туштен ойлымем умылен кертыда? ¹⁴ Ёдышо шомакым ўда. ¹⁵ Корно воктене ўдымё тебе мом ончыкта: Юмын шомакшым айдеме колеш веле, тунамак сатана толеш да тудын шўмеш ўдымё шомакым налын кая. ¹⁶ Кўан мландыш ўдымё – тидыже Юмын шомакшым колмеке, тудым вигак шўмыш куанен пыштыше айдеме. ¹⁷ Тыгай айдеме вожшо укелан кўра кужу жап чытен огеш керт. Кунам Юмын шомаклан кўра нелылык але поктылмаш толеш, тудо вигак ўрдыжкё корангеш. ¹⁸ А шўкшудо коклашке ўдымё – тидыже Юмын шомакшым колшо айдеме, ¹⁹ но тудын шўмышкыжё тиде илыш верч тургыжланымаш, поянлыкым йўратымаш да моло кумыл шупшмаш пурат, шомакым пызырат, сандене шомак саскадыме лиеш. ²⁰ А сай мландыш ўдымё урлыкаш – тидыже Юмын шомакшым колшо да шўмышкыжё пыштыше айдеме. Тыгай-влак лектышым пуат: кудо кумло, кудо кудло, а кудыжо шўдё пачаш».

²¹ Иисус каласен: «Лампым ате йымаке але олымбал йымак шындаш кондат мо? Уке, тудым лампыпўкеныш шындаш кондат. ²² Шылтыме нимо койде ок код, тоен шындымат пален налде ок код. ²³ Кўн колышташ пылышыже уло – тек колеш!»

²⁴ Вара ешарен: «Мом колмыда нерген шоналтыза. Могай виса дене те виседа, тыландат, колыштшо-влаклан, тугай денак висалтеш да ешаралтеш. ²⁵ Кўн уло, тудлан пуалтеш. А кўн уке гын, тудын мо улыжат налалтеш.»

²⁶ Иисус каласен: «Юмын Кугыжаныш тыгай: мланде ўмбаке айдеме пырчым ўда. ²⁷ Кече да йўд-влак эртат. Айдеме мала да кынелеш, пырче шытен лектеш да кушкеш. Кузе тиде лиеш, айдеме ок пале, ²⁸ мланде шке кушта. Ондак озым лектеш, кушкеш, парчам колта, вара парча пырче дене темеш. ²⁹ Шурно шумеке, айдеме тунамак сорла дене тўредаш колта, вет тўредме жап шуын».

³⁰ Иисус ойлен: «Юмын Кугыжанышым мо дене тагастараш лиеш? Могай туштен каласыме дене тудым ончыкташ? ³¹ Тудо горчице нўшмё гай. Мланде ўмбаке ўдымё годым горчице нўшмё мландўмбалсе чыла моло кушкыл нўшмё дечат изи.

* 4:12 Ис 6:9-10.

³² Ёдымеке, кушкын шогалеш да пакчасе моло кушкыл деч кугу лиеш. Кугу укш-влакым шарен колта, нунын ёмылешышт кавасе кайык-влакат шылын кертыт».

³³ Шуко тыгай туштен каласкалымаш дене Иисус нунылан колышт кертмышт семын Юмын шомакым ойлен. ³⁴ Туштен ойлымо деч посна Тудо туныктен огыл. А тунемшыж-влаклан посна улмышт годым чылажымат умылтарен.

³⁵ Тудо кечынак, кастене, Иисус тунемшыж-влаклан каласен: «Вес серышке вончена». ³⁶ Тунемшыж-влак калыкым коденыт да пушышто улшо Иисусым пеленышт налыныт. Нунын деке вес пуш-влакат ушненыт.

³⁷ Виян тутан мардеж тарванен. Толкын-влак пуш тұр гоч лупшеныт, пушышко вуд темаш тұнгалын. ³⁸ А пушын шенгел ужашыштыже, вуйжым тонедыш ёмбаке пыштен, Иисус мален. Тунемшыж-влак Тудым помыжалтеныт да каласеныт: «Туныктышо! Ме пытена. Тый тидын нерген от шоналте мо?»

³⁹ Иисус кынелын, мардежым чарен да тенызлан кўштен: «Шып лий! Чарне!» Мардеж шыпланен, да моткоч тымык лийын. ⁴⁰ Тудо тунемшыж-влаклан ойлен: «Молан те тыгай лўдшө улыда? Кузе ёшанымашда уке?» ⁴¹ Нуным кугу лўдмаш авалтен, икте-весыштлан ойланыт: «Кө Тиде? Тудым мардежат, тенызат колыштыт!»

5 ГЛАВА

1-20 Осал шўлышаным паремдымаш. 21-43 Ёдырым ылыжтымаш да вўр ёгымо черан ёдырамашым паремдымаш.

¹ Нуно тенгызын вес серышкыже, Гадара кундемыш, миеныт.

² Иисусын пуш гыч волымекыже, осал шўлыш кучыман пўрбен Тудын ваштареш шўгарла гыч тунамак лектын.

³ Тиде ен шўгар-влакыште илен. Тудым нигө шинчырленат кертын огыл. ⁴ Кунар гана тудым кидге-йолге шинчырленыт гынат, тудо эреак шинчырым кўрыштын, кўртньө кепшылым шалатылын. Нигө тудым лыпландарен кертын огыл. ⁵ Ёдшө-кечыже тудо шўгарлаште да курыклаште лийын, кычкырен да шкенжым кўэш кырен.

⁶ Иисусым тора гыч ужынат, куржын миен, Тудын ончылан вуйым савен сукен ⁷ да виян кычкыралын: «Иисус, Кўшнысө Юмын Эргыже, Тыйын мый денем мо пашат? Юмын ончылно

сөрвален йодам, мыйым ит орландаре!»⁸ Вет Иисус каласен: «Осал шүлыш, тиде айдеме көргө гыч лек!»⁹ Вара йодын: «Тыйын лүмет кузе?» Тудо вашештен: «Легион мыйын лүмем. Ме шукын улына». ¹⁰ Тиде кундем гыч нуным поктен колташ огыл манын, тудо Иисусым чот сөрвален.

¹¹ Тушто, курык воктене, кугу сөсна күтү коштын. ¹² Осал шүлыш-влак Иисус деч йодыныт: «Мемнам сөсна күтүшкө колто, нунын көргыш пураш эрыкым пу». ¹³ Иисус нунылан тунамак эрыкым пуэн. Осал шүлыш-влак лектыныт да сөсна көргыш пуреныт. Уло күтү, кок түжем наре сөсна, тура сер гыч тензыш керылтын да пурен каен. ¹⁴ Күтүчө-влак куржыныт да тидын нерген олаште, яллаште каласкаленыт. Мо лиймым ончаш ең-влак миеныт. ¹⁵ Иисус деке мийымекышт, ия легион кучем гыч лекше еным ужыныт, тудо вургеман да яндар уш-акылан шинчен. Нуно моткоч лүдыныт. ¹⁶ Ужшо-влак тиде ең да сөсна-влак дене мо лийме нерген нунылан каласкаленыт. ¹⁷ Ең-влак Иисусым шке кундемышт гыч каяш сөрвалаш тўналыныт.

¹⁸ Кунам Иисус пушыш шинчын, ия кучем гыч лекше ең Тудын пелен лияш йодын. ¹⁹ Иисус келшен огыл, каласен: «Мөнгышкет кае, да мом тыланет Господь ыштен, кузе тыйым чаманен, мөнгысет-влаклан ойло». ²⁰ Тиде ең каен да тудын дене Иисус мом ыштыме нерген Декаполис* кундемыште каласкалалаш тўналын. Тудын ойлымыжо чыламат öрыктарен.

²¹ Иисус, пушыш шинчын, мөнгеш вес могырыш вончымеке, йырже шуко калык погынен. Тудо тенгыз серыште лийын. ²² Теве тушко синагогын Иаир лўман ик вуйлатышыже миен. Иисусым ужмеке, Тудын йол воктекыже кумык возын ²³ да чот сөрвален: «Мыйын ўдырем колаш кия. Утаралтше, илыше кодшо манын, тудын деке миен, кидетым ўмбакыже пыште!» ²⁴ Иисус тудын дене пырля каен.

Иисус почеш моткоч шуко калык тарванен. Чылан Тудым шыгыремденыт. ²⁵ Калык тўшкаште латкок ий вўр йогымо чер дене орланыше ўдырамаш лийын. ²⁶ Тудо шуко эмлызе дене йөсым чытен эмлалтын, тидлан чыла погыжым пытарен, да нимогай пайдам налын огыл, утларак веле начарештын. ²⁷ Тудо Иисус нерген колын, калык кокла гыч Тудын деке шенгечше миен, вургемжым тўкалтен. ²⁸ «Тудын вургемышкыже тўкнем веле гынат, утаралтам», – шонен ўдырамаш. ²⁹ Тунамак вўр

* 5:20 Декаполис 'Лу ола' манме лиеш.

йогымыжо чарнен. Капыштыже чер пытымым тудо шижын. ³⁰ Иисус көргыж гыч вий лекмым вигак шижын. Тудо калык коклаште савырнен да йодын: «Кө Мыйын вургемышкем тукныш?» ³¹ Тунемшыж-влак Тудлан каласенят: «Тыйым тынар калык шыгыремда, а Тый кө тукнымө нерген йодат?» ³² Тидым ыштышым ужаш манын, Иисус йыр ончалын. ³³ Лүдмыжлан көра чытырыше ўдырамаш, шкеж дене мо лиймым пален, Тудын деке миен, кумык возын да чыла чыным ойлен. ³⁴ Иисус тудлан каласен: «Ўдырем, тыйым ўшанымашет утарен! Тыныслык дене кай да таза лий».

³⁵ Иисус але ойленат пытарен огыл, синагог вуйлатышын пөртшө гыч уверым конденят: «Тыйын ўдырет колен, мом эше Туныктышым азапландарет?» ³⁶ Иисус нине мутым колын да Иаирлан каласен: «Ит лүд, ўшане гына!» ³⁷ Шкеж дене пырля Петрым, Иаковым да тудын Иоанн шольыжым гына налын. Мольлан иктыланат почеш мяш күштен огыл. ³⁸ Синагог вуйлатышын пөртышкыжө миен шумек, йүк-йүаным колын, мўгырен шортшо-влакым ужын. ³⁹ Иисус пөртыш пурен да каласен: «Те молан йүкланеда да шортыда? Ўдыр колен огыл, тудо мала». ⁴⁰ Тудым воштылыныт. Но Иисус чылаштымат поктен луктын. А Шкеже ўдырын ачажым, аважым да пеленже лийше-влакым налын, ўдыр кийыме пөлемыш пурен. ⁴¹ Йочан кидшым кучен, Иисус тудлан каласен: «Талифа куми!» Тидыже «Ўдыр, тылат ойлем: кынеш» манме лиеш. ⁴² Ўдыр тунамак кынешын да кошташ тўнгалын. Тудлан латкок ий наре лийын. Чылан моткочак өрыныт. ⁴³ Мо лийме нерген нигөлан каласкалаш огыл манын, Иисус чоткыдын күштен. А ўдырлан кочкаш пуаш шүден.

6 ГЛАВА

1-6 Назаретъште ильшие-влак Иисуслан огыт ўшане. 7-13 Иисус латкок Апостолжым колта. 14-29 Тынеш Пуртышо Иоаннын колымыжо. 30-44 Вич тўжсем енгым теммеш пукшымаш. 45-52 Иисус вўд ўмбач кая. 53-56 Геннисаретъште черле-влакым паремдымаш.

¹ Иисус тушечын лектын каен да кушмо кундемышкыже толын, тунемшыж-влакат пырля лийыныт. ² Шуматкече шумек, Тудо синагогышто туныкташ тўнгалын. Иисусым колыштшо-влак коклаште шукушт өрын йодыштыныт: «Кушечын Тудын чыла тиде? Могай кугу уш-акыл Тудлан пуалтын? Могай чудо-влак

Тудын кид дене ышталтыт! ³ Тудыжо плотник, Мариян эргыже, Иаковын, Иосийын, Иудан да Симонын шольышт огыл мо? Тудын акаж-влакат мемнан коклаште огытыл мо?» Нуно Тудлан ўшанен огытыл. ⁴ Но Иисус нунылан каласен: «Шке олаштыже, родо-тукым коклаштыже да суртыштыжо веле пророк чап деч посна лиеш». ⁵ Тудо тыште нимогай чудым ыштен кертын огыл. Икмыняр еным гына, ўмбакышт кидым пыштен, паремден. ⁶ Нине енын ўшанышт укелан Иисус öрын.

Вара Иисус тиде кундемысе илемлаште коштын да туныктен. ⁷ Иисус латкок тунемшыжым ўжын да кокыт дене шеледен колташ тўналын. Тудо нунылан осал шўлышым поктен лукташ вийым пуэн ⁸ да корнышко пондо деч молым нимом налаш кўштен огыл: киндымат, сумкамат, ўштеш оксамат, ⁹ но йолышко тыглай йолчиемым чияш, а кок вургемым чияш огыл. ¹⁰ Нунылан ойлен: «Пёртышкө пурымекыда вес вере кайымешкыда туштак илыза. ¹¹ Иктаж-могай верыште тендам огыт пурто, але ынешт колышт гын, тушеч лекса да йол гычда пуракым почкалтыза. Тидыже нунылан ончылгоч шижтарымаш лиеш. Чынак тыланда ойлем: суд кечын Содом ден Гоморралан тиде ола деч куштылгырак лиеш». ¹² Тунемше-влак каеныт, языкым касарыкташ да Юмо деке савырнаш туныктен коштыныт. ¹³ Нуно шуко иям поктен луктыныт да шуко черлым ўй дене шўрен паремденыт.

¹⁴ Ирод* кугыжат Иисус нерген колын, вет Тудын лўмжө чыла вере палыме лийын. Ирод ойлен: «Тиде Тынеш Пуртышо Иоанн колымаш гыч ылыжын, сандене Тудын гоч тыгай чудо-влак лийыт». ¹⁵ Весышт – Илия манын ойлениыт. А кумшышт – пророк але пророк кокла гыч иктыж гай маныныт. ¹⁶ Тидын нерген колмеке, Ирод каласен: «Тиде мыйын кўштымем почеш вуйжым руал ойырымо Иоанн. Тудо колымаш гыч ылыжын».

¹⁷ Ирод шкеже Иоанным кучаш кўштен да казаматыш петырен улмаш. Тидым Филипп изажын Иродиада ватыжлан көра ыштен. Иродиадам Ирод марлан налын, ¹⁸ сандене Иоанн тудлан каласен: «Тыланет изатын ватыж дене илаш ок лий». ¹⁹ Но Иродиада Иоаннлан сырымым көргыштыжө кучен да тудым пушташ шонен. Туге гынат кертын огыл. ²⁰ Ирод пален: Иоанн чын ыштыше да святой айдеме, сандене тудын деч лўдын да тудым арален. Иоаннын ойлымыжым колыштын, Ирод шуко ыштен, тудым колышташ йöратен.

* 6:14 Ирод – Ирод Антипа, Перей ден Галилейын вуйлатышыже.

²¹ Иродиадалан келшыше йӧн Иродын шочмо кечын лектын. Ирод чыла тӧралан, сарзе-влакын вуйлатышыштлан да Галилейысе эн пагалыме еҥ-влаклан пайремым ыштен. ²² Иродиадан ўдыржӧ тушко пурен да куштен, Иродланат, тудын дене пырля кочшо унаж-влакланат чот келшен. Кугыжа ўдырлан каласен: «Мом шонет – йод, мый пуэм». ²³ Тудлан эше товатлен: «Кеч-мом йодат гынат, пел кугыжанышем марте пуэм». ²⁴ Ўдыр лектын да аваж деч йодын: «Мом йодаш?» Аваже вашештен: «Тынеш Пуртышо Иоаннын вуйжым». ²⁵ Ўдыр тунамак кугыжа дека писын пурен да каласен: «Тынеш Пуртышо Иоаннын вуйжым мыланем, кўмыжеш пыштен, кызытак пу». ²⁶ Кугыжа чот ойганен, но чыла уна ончылно товатлымыжлан кӧра тореш ынеж каласе улмаш. ²⁷ Иоаннын вуйжым кондаш кўштен, тудо тунамак оролым колтен. ²⁸ Орол казаматыш каен да Иоаннын вуйжым руал ойырен. Вара тудым кўмыжыш пыштен конден да ўдырлан пуэн. А ўдыр аважлан пуэн.

²⁹ Иоаннын тунемшыж-влак, тидын нерген колмеке, толыныт, тудын капшым налыныт да шўгарыш пыштеныт.

³⁰ Апостол-влак Иисус дека погыненыт да мом ыштымышт, калыкым молан туныктымышт нерген чылажымат ойленыт. ³¹ Иисус нунылан каласен: «Ӧрдыжкырак, тымык верыш, посна каена, тушто изиш каналтыза». Вет шуко еҥ толмо-кайымылан кӧра нунын кочкашыштат жапышт лийын огыл.

³² Нуно, пушыш шинчын, тымык верыш посна каеныт. ³³ Но шукышт кайымыштым ужыныт да нуным паленыт, почешышт чыла ола гыч куржыныт, тушко ондакрак миен шуыныт да Тудын дека погыненыт. ³⁴ Серыш лекмеке, шуко калыкым ужынат, Иисус нуным чаманен. Еҥ-влак кўтўчӧ деч посна кодшо шорык тўшка гай лийыныт. Нуным шукылан туныкташ тўгалын.

³⁵ Ятыр жап эртымеке, тунемшыж-влак Иисус дека миеныт да ойленыт: «Вержат тыште калык илыдыме, ынде жапат шуко эртен. ³⁶ Калыкым колто. Тек нуно лишыл яллашке да илемлашке каят да шкаланышт киндым налыт, вет кочкаш нимошт уке». ³⁷ Но Иисус вашештен: «Те нунылан кочкаш пуыза». Тунемшыж-влак каласеныт: «Ме кок шўдӧ динарийлан киндым налаш кайышаш да нунылан кочкаш пуышаш улына мо?» ³⁸ Тудо йодын: «Тендан кунар киндыда уло? Мийыза, ончалза». Пален налмекышт, нуно ойленыт: «Вич сукур кинде да кок кол». ³⁹ Иисус калыкым ужар шудо ўмбаке тўшкан-тўшкан шындаш кўштен. ⁴⁰ Витле

да шүдө ең дене чыланат радам дене шинчыныт. ⁴¹ Иисус вич кинде ден кок колым кидыш налын, пылпомышко ончалын да благословитлен. Вара киндым тодылын, калыклан пуэдышт манын, тунемшыж-влаклан пуэн. Тиде кок колымат чылалан пайлен. ⁴² Чылан теммешке кочкыныт. ⁴³ Кодшо катыш дене латкок комдым поген теменит. Тыгак кодшо колымат погеныт. ⁴⁴ Кочшо пөръен-влак вич тўжем нарын лийыныт.

⁴⁵ Тунамак Иисус тунемшыж-влаклан, пушыш шинчын, вес велысе Вифсаида велке Шкеж деч ондакрак вончаш кўштен. А Шкеже калыкым ужатен колташ кодын. ⁴⁶ Нуным колтымеке, курыкыш кумалаш каен.

⁴⁷ Кас шуын. Пуш тенгыз покшелне улмаш, а Иисус шкетын серыште лийын. ⁴⁸ Тунемшыж-влакын мардеж ваштареш пуш дене нелын ийын кайымыштым ужынат, Иисус йўдым, нылымше орол годым, тенгыз ўмбаач ошкеден толын да нунын воктеч эртен кайынеже улмаш. ⁴⁹ Тенгыз ўмбаач ошкылшо Иисусым ужмекышт, тунемшыж-влак шинчаланна коеш шоненыт да кычкыраш тўналыныт. ⁵⁰ Чыланат Тудым ужныт да моткоч лўдыныт, но Иисус тунамак нунын дене мутланаш тўналын да каласен: «Чот шогыза, ида лўд, тиде Мый улам». ⁵¹ Тудо нунын деке пушыш шинчын, мардеж чарнен. Тунемшыж-влак öрын-лўдын шогеныт. ⁵² Нуно але кинде дене лийымат умылен огытыл. Нунын шўмышт кўэмалтше улмаш.

⁵³ Вес веке вончымеке, нуно Геннисарет кундемыш шуыныт да серыш лектыныт. ⁵⁴ Пуш гыч волен гына шуктеныт, тусо калык Иисусым пален ⁵⁵ да тиде кундем мучко куржтал савырнен. Кушто улмыж нерген колмеке, черле-влакым тушко вакшышеш нумал кондаш тўналыныт. ⁵⁶ Кушко гына Тудо миен, – олашке, ялышке але илемышке, – черле-влакым уремыш нумал луктыныт да кеч Тудын вургем урвалтыж деке тўкнаш черле-влаклан эрыкым пуаш Иисус деч йодыныт. Тудын деке тўкнышö-влак чылан паремыныт.

7 ГЛАВА

1-23 Кугезе-влакын йўлаит. 24-30 Финикий ўдырамашын ўшанымыже. 31-37 Чокракым паремдымаш.

¹ Иисус деке Иерусалим гыч фарисей да законом туныктышо икмыняр ең погынен. ² Тудын тунемшыж кокла гыч икмыня-

рышт амыргыше кид дене, кидым мушде киндым кочмыштым ужомеке, нуным шылталеныт. ³ Вет фарисей ден чыла моло иудей, кугезыштын тошто йўлаштым шуктен, кидым сайын мушде огыт коч. ⁴ Пазар гыч толмекышт, нуно мушкылтде огыт коч. Эше шуко моло йўлам шуктат, мутлан, коркам, көршөкым, вўргене подым да олымбалым мушмо йўлаштым.

⁵ Вара фарисей ден закон туныктышо-влак Иисус деч йодыныт: «Молан Тыйын тунемшет-влак ача-кочана-влакын йўлашт почеш огыт иле? Молан нуно мушдымо кид дене киндым кочкыт?» ⁶ Тудо нунылан каласен: «Сайла кояш төчышө-влак, тендан нерген Исаия пророк чын ойлен. Возымо:

”Тиде калык Мыйым шомак дене пагала,
но нунын шўмышт Мый дечем пешак мўндырнө.

⁷ Арам нуно Мылам кумалыт:

Мыйын туныктымем олмеш
айдемын кўштымым веле туныклат”.*

⁸ Те Юмын кўштымыж деч корангында, айдемын илыш-йўлажым кучеда. Те кружкам да коркам мушкыда да тыгайым эше шуко молым ыштеда».

⁹ Иисус умбакыже ойлен: «Шкендан йўладам шукташ манын, те Юмын кўштымыжым моштен корандеда. ¹⁰ Моисей каласен: ”Шке ачат-аватым пагале”, тыгак ”Кө шке ача-аваж нерген осал мутым ойла, тудым тек пуштыт”.** ¹¹ А те вес семын ойледи. Кө ачажлан але аважлан ”Мом тыланет пуышаш улам ыле, тиде корван*** – тидым Юмылан сөренам” манеш гын, ¹² шке ачажлан але аважлан ок полшо гынат йөра маныда. ¹³ Тыге те Юмын шомакшым шкендан йўлада дене өрдыжеш кодеда. Тыгайым те шуко ыштеда».

¹⁴ Иисус уло калыкым Шкеж деке ўжын да каласен: «Мыйым чыланат колыштса да умылыза. ¹⁵ Айдемын көргыш тўжвач пурышо нимоат тудым амыртен огеш керт. Мо айдемын көргыж гыч лектеш, тидыже тудым амырта. ¹⁶ Көн колышташ пылышыже уло – тек колеш!»

¹⁷ Кунам Иисус калык кокла гыч пөртышкө пурен, тунемшыж-влак Тудын деч туштен каласымыж нерген йодыныт. ¹⁸ Тудо каласен: «Теат огыда умыло мо? Айдеме көргыш тўжвач пуры-

* 7:6-7 Ис 29:13.

** 7:10 Исх 20:12, 21:17.

*** 7:11 Корван – еврей мут. Тудо Юмылан пуаш сөрымө надырым ончыкта.

шо кокла гыч нимоат тудым амыртен огеш керт. Тидым огыда умыло мо? ¹⁹ Тиде айдемын шүмышкыжө огыл, а пагарышкыже логалын, тўжваке лектеш». Тыге кеч-могай кочкышым ару манын. ²⁰ Тудо умбакыже ойлен: «Айдемын көргыж гыч мо лектеш, тудо айдемым амырта. ²¹ Көргө гыч, айдемын шүмжө гыч осал шонымаш, жарланымаш, ең вате дене коштмаш, пуштмаш, ²² шолыштмаш, опкынланымаш, осаллык, ондалымаш, вожылдымаш, көранымаш, мыскылымаш, кугешнымаш, ушдымылык лектыт. ²³ Чыла тиде осалже айдемын көргө гыч лектеш да тудым амырта».

²⁴ Иисус тушечын Тир да Сидон кундемышке каен. Тудо ик пөртышкө пурен да тидын нерген нигө ынже пале манын шонен, туге гынат шинчаш перныде кодын кертын огыл. ²⁵ Тудын толмыж нерген ик ўдырамаш пален налын, ўдыржө осал шўлыш кучыман улмаш. Иисус деке ўдырамаш миен да йол воктеkyже кумык возын. ²⁶ Ўдырамаш чын Юмым палыдыме улмаш, Сирийысе Финикийыште шочын. Тудо ўдыржын көргыж гыч иям поктен лукташ Иисусым сөрвален. ²⁷ Иисус тудлан каласен: «Тек ондак йоча-влак кочкын темыт. Нунын деч киндым шупшын налын, пийлан кудалташ сай огыл». ²⁸ «Туге, Господь, – вавештен ўдырамаш, – но пий-шамычат йоча-влакын камвозыктым пудыргым ўстел йымалне кочкыт». ²⁹ Иисус тудлан каласен: «Тыге каласыметлан көра кае, ўдыретын көргыж гыч ия лектын». ³⁰ Ўдырамаш мөнгыжө миен да йочажым вакшышыште кийышым ужын. Ия тудын көргыж гыч лектын улмаш.

³¹ Иисус адак Тир да Сидон кундем гыч лектын да Декаполис верла гоч Галилей теңыз деке миен. ³² Иисус деке чокрак да йөсын ойлышо еным конденыт да тудын ўмбаке кидым пышташ йодыныт. ³³ Иисус тиде еным калык тўшка деч өрдыжкө нангаен, парняжым тудын пылышышкыже пыштен, шўвалын да тудын йылмыжым тўкалтен, ³⁴ вара пылпомышко ончалын, кугун шўлалтен да тудлан каласен: «Еффафа!» Тиде мутшо «почылт» манме лиеш. ³⁵ Тиде енын пылышыже тунамак почылтын да йылмыжат рудалтын. Тудо раш ойлаш тўнгалын. ³⁶ Тидын нерген Иисус нигөланат каласкалаш күштен огыл, но Тудо кунар утларак чарен, ең-влак тунар шукурак каласкаленыт. ³⁷ Нуно чот өрын ойленыт: «Тудо чыла сайын ышта: чокрак-влакым колын кертшым ышта, йылмыдыме-влакым – ойлен кертшым!»

8 ГЛАВА

1-10 Ныл тўжем еным пукишымаш. 11-13 Юмын палым ончыкташ йодмаш. 14-21 Ирод ден фарисей-влакын руышт. 22-26 Вифсаидаште сокырым паремдымаш. 27-30 Петр Иисусым Христос манеш. 31-38 – 9:1 Иисус Шкенжын колымыж да ылыжмыж нерген каласкала.

¹ Тиде кечылаштак моткоч шуко ен погынен, а кочкашышт нимо лийын огыл. Иисус тунемшыж-влакым Шкеже деке ўжын да каласен: ² «Нине еным чаманем. Нуно ынде кум кече Мый денем пырля улыт, а кочкашышт нимо уке. ³ Мый нуным шужышым мўнгышкышт колтем гын, корнеш ярнат. Южышт тора гыч толшо улыт». ⁴ Тунемшыж-влак Тудлан вашештеныт: «Чылам пукшаш манын, тыште, ир мландыште, кушеч тынар киндым налаш лиеш?» ⁵ Иисус нунын деч йодын: «Тендан киндыда кунар уло?» Нуно вашештеныт: «Шымыт». ⁶ Иисус калыкклан мланде ўмбалам верланаш кўштен. Вара тиде шым киндым налын, Юмылан таум ыштен, тодылын да тунемшыж-влакклан, пуэдышт манын, пуэн. А нунышт киндым калыкклан пуэденыт. ⁷ Нунын икмыняр изи колыштат лийын. Иисус тидымат благословитлен да шеледен пуаш кўштен. ⁸ Чылан кочкын темыныт. Вара кодшо кинде катышым шым комдым погеныт. ⁹ Кочшо-влак ныл тўжем нарын лийыныт. Иисус калыкым колтен, ¹⁰ тунамак тунемшыж-влак дене пырля пушышко шинчын да Далмануф кундемыш каен.

¹¹ Иисус деке фарисей-влак ўчашаш манын миеныт. Тудым тергаш шонен, палдарыше палым ончыкташ йодыныт. ¹² Иисус келгын шўлалтен да пелештен: «Молан тиде тукум палдарыше палым йодеш? Мый тыланда чынак ойлем, тиде тукумлан пале ок пуалт». ¹³ Нуным коден, уэш пушыш шинчын да вес серыш вончен.

¹⁴ Тунемшыж-влак пеленышт киндым налаш монденыт. Пушышто нунын ик сукур гына лийын. ¹⁵ Иисус нунылан кўштен: «Ончыза, фарисей-влакын руышт деч да Иродын ружо деч шекланыза». ¹⁶ А нуно шке коклаштышт шонкаленыт: «Мемнан киндына уке». ¹⁷ Тидым пален, Иисус каласен: «Те молан киндына уке манын ойледа? Те алят огыда ыngle да огыда умыло мо? Шўмда алят кўэмалтше мо? ¹⁸ Тендан шинчада уло, огыда уж? Пылышда уло, огыда кол? Огыда шарне? ¹⁹ Вич сукур киндым вич тўжем енлан тодыл пуымем деч вара те кодшо катышыж дене мыняр комдым теменда?» «Латкокытым», – вашештеныт.

²⁰ «А кунам Мый шым суқыр киндым ныл тўжем енлан тодыл пуэнам, мыняр комдо кодшо катышым погенда?» «Шымы-тым», – вашештеныт нуно. ²¹ Иисус нунылан каласен: «Те кузе огыда умыло?»

²² Вифсаидаш толмекыже, Иисус деке соқырым конденыт да тудын деке тўкнаш йодыныт. ²³ Иисус соқыр еным кидше гыч кучен, ял гыч вўден луктын. Вара тудын шинчашкыже шўвалын, ўмбакаыже кидшым пыштен да йодын: «Иктаж-мом ужат?» ²⁴ Тудыжо ончалын да ойлен: «Мый эртен кайыше ен-влакым ужам, нуно пушентгыла койыт». ²⁵ Иисус тудын шинчаж ўмбаке уэш кидшым пыштен. Иисус тудлан ончалаш кўштен, да тудо паремын, чыла раш ужаш тўнгалын. ²⁶ Иисус тудым мўнгыжў колтен да каласен: «Ялышке ит пуро да тушто тидын нерген ни-гўлан ит каласкале».

²⁷ Иисус тунемшыж-влак дене пырля Филипп-Кесарий вок-тенысе яллашке каен. Корнышто Иисус нунын деч йодын: «Мыйым калык кўлан шотла?» ²⁸ Тунемшыж-влак вашештеныт: «Иктышт – Тынеш Пуртышо Иоаннлан, весышт – Илиялан, кум-шышт – пророк кокла гыч иктыжлан». ²⁹ Тудо нунын деч йодын: «А те кузе шотледа, Мый кў улам?» Петр вашештен: «Тый Христос улат». ³⁰ Шкеж нерген ни-гўлан каласаш огыл манын, Иисус нуным чарен.

³¹ Вара Айдеме Эргын шуко орлыкым ужшашыж нерген Иисус тунемшыж-влаклан туныкташ тўнгалын. Калык кугурак, архиерей ден закон туныктышо-влак Тудым йўрдымыш луктыт. Тудым пуштыт, но кум кече гыч Тудо ылыж кынелеш. ³² Тидын нерген шылтыде ойлен. А Петр Иисусым ўрдыжкў ўжын да шўрен ойлаш тўнгалын. ³³ Но Иисус савырнен, тунемшыж-влак ўмбаке ончалын да Петрлан пентыдын каласен: «Коран Мый дечем, сатана! Тыйын шонымет айдемын, а Юмын огыл». ³⁴ Вара Иисус калыкым да тунемшыж-влакым Шкеж деке ўжын да каласен: «Кў почешем кайынеже, шке эрыкшым* кудалтыже, шке ыресшым налже да почешем ошкылжо. ³⁵ Вет кў шке чонжым утарынеже, тудо йомдара, а кў чонжым Мыйын верч да Поро Увер верч йомдара, тудо чонжым утара. ³⁶ Уло тўням кидышкыже налеш, но чонжылан зияным конда гын, айдемылан могай пайда? ³⁷ Айдеме мо дене чонжым сулен налеш? ³⁸ Яжарланыше да языкан тиде тукым коклаште Мый дечем да Мыйын шомакем

* 8:34 Эрык – воля, желание.

деч кӧ вожылеш, Айдеме Эргат Ачажын чапше дене святой Суксо-влак дене пырля толмыж годым тудын деч вожылеш».

9 ГЛАВА

2-13 Волгалт вашталтмаш. 14-29 Осал шӱльши дене орланыше рвезым паремдымаш. 30-32 Иисус угычын Шкенжын колымыж да ылыжмыж нерген каласкала. 33-37 Кӧжӧ кугурак? 38-41 Кӧ мемнан ваштареш огыл, тудо мемнан верч. 42-50 Алгаштарыме нерген.

¹ Тудо нунылан эше каласен: «Тыланда чынак ойлем: Юмын Кугыжанышын уло куат дене толмыжым ужмешке, тыште шогышо кокла гыч южышт огыт коло».

² Куд кече гыч Иисус пеленже Петрым, Иаковым, Иоанным налын да нуным кӱкшӧ курык ӱмбаке посна намиен. Тушто нунын ончылно волгалт вашталтын. ³ Тудын вургемже йылгыжше, лум гай моткоч ошо лийын. Тӱнямбалсе ик ошемдышат тыге ошемден ок керт. ⁴ Нунылан Илия ден Моисей конченыт да Иисус дене мутланеныт. ⁵ Петр Иисуслан каласен: «Равви! Тыште улмына моткоч сай. Айста кум омашым ыштена: иктым Тыланет, иктым Моисейлан да Илиялан иктым». ⁶ Тунемше-влак пеш чот лӱдыныт, сандене Петр мом ойлымыжымат пален огыл. ⁷ Но тиде жапыште нуным пыл леведын, а пыл лонга гыч йӱк шоктен: «Тиде Мыйын йӧратыме Эргым, Тудым колыштса!» ⁸ Тунамак, йырымваш ончалмекышт, воктенышт Иисус деч молым ынде нигӧм ужын огытыл.

⁹ Курык гыч волымышт годым Тудо кӱштен ойлен: «Айдеме Эргын колымаш гыч ылыж кынелмешкыже, мом ужмыдам нигӧлан ида каласкале». ¹⁰ Нуно Иисусын мутшым ушыш пыштеныт да, колымаш гыч ылыж кынелмаш мом ончыкта манын, икте-весеышт деч йодыштыныт.

¹¹ Тунемшыж-влак Иисус деч йодыныт: «Но кузе законом тунныктышо-влак ондак Илия толшаш манын ойлат?» ¹² «Чын, – вашештен Иисус, – Илия ондак толеш да чылажымат тӧрлен ямдыла. А возымо семын Айдеме Эрге шуко орланышаш да ӱлык шындыме лийшаш. ¹³ Тыланда ойлем: Илият ынде толын, тудын дене мом шонымыштым ыштеныт. Тудын нерген тыгак возымо».

¹⁴ Моло тунемшыж-влак деке мӧнгеш пӧртылмекыже, Иисус нунын йыр шуко калыкым да тунемше-влак дене ӱчашыше

закон туныктышо-влакым ужын. ¹⁵ Иисусым ужмеке, уло калык öрын, ең-влак Тудын деке куржын миеныт да саламленыт. ¹⁶ Иисус закон туныктышо-влак деч йодын: «Мо нерген те нунын дене үчашеда?» ¹⁷ Ең тўшка гыч икте вашештен: «Туныктышо, мый Тый декет йылмыдыме шўлыш кучыман эргым конденам. ¹⁸ Кеч-кушто осал шўлыш тудым куча, мланде ўмбаке йöрыкта. Эргымын умша гычше шоң лектеш, тудо пўйым пуреш, тўнеш. Мый тунемшет-влак деч эргымын көргö гыч осал шўлышым поктен лукташ йодынам, но нуно кертын огытыл». ¹⁹ Иисус каласен: «О, ўшаныдыме тукум! Мыняр Мылам эше тендан дене лийман? Мыняр Мылам тендам чытыман? Тудым Мый декем кондыза».

²⁰ Рвезым Тудын деке конденыт. Иисусым ужын, осал шўлыш рвезым тунамак чытырыктен. Рвезе мланде ўмбаке йöрлын, пöрдалын, да умша гычше шоң лекташ тўнгалын. ²¹ Ачаж деч Иисус йодын: «Кунамсек тудын дене тыге лийын?» Тудо вашештен: «Йоча годсекак. ²² Пытараш манын, осал шўлыш тудым шуко гана тулышкат, вўдышкат шуэн. Но иктаж-мом ыштен кертат гын, мемнам чамане, мыланна полшо!» ²³ Иисус тудлан каласен: «Иктаж-мыняр ўшанен кертат гын – ўшаныше чыла ыштен кертеш». ²⁴ Йочан ачаже тунамак шинчавўд йöре кычкыралын: «Господь, мый ўшанем! Ўшанен моштыдымемлан полшо».

²⁵ Калык погынымым ужын, Иисус осал шўлышлан шўден: «Йылмыдыме да сонгыра шўлыш, Мый тыланет кўштем: тудын көргö гыч лек да ит пöртыл!» ²⁶ Осал шўлыш кычкыралын, рвезым чот чытырыктен да көргыж гыч лектын. Рвезе колышо гай лийын. «Колыш», – ятыр ең ойлен. ²⁷ Но Иисус тудым кидше гыч кучен, кынелашыже полшен, рвезе кынел шогалын.

²⁸ Кунам Иисус пöртышкö пурен, тунемшыж-влак, Тудын дене шкет кодмеке, йодыныт: «Молан ме тиде шўлышым поктен луктын кертын огынал?» ²⁹ Иисус вашештен: «Тыгай шўлышым кумалме да пўтым кучымо дене веле поктен лукташ лиеш».

³⁰ Иисус ден тунемшыж-влак, тиде верым коден, Галилей вошт эрген каеныт. Нунын кушто улмыштым Иисус ынеже палдаре улмаш. ³¹ Тудо тунемшыж-влакым туныктен да нунылан ойлен: «Айдеме Эрге айдеме кидышке пуалтеш, да Тудым пуштыт. Пуштмеке, кумшо кечын Тудо ылыж кынелеш». ³² Но тиде шомакым нуно умылен огытыл, а Тудын деч йодаш лўдыныт.

³³ Иисус Капернаумыш толын. Пörтышкö пуримекеже, Тудо нунын деч йодын: «Те корнышто мо нерген кутырышда?»

³⁴ Но тунемшыж-влак нимом пелештен огытыл, вет нуно шке коклаштышт кöжö кугурак манын корнышто үчашеныт. ³⁵ Тунам Иисус шинчын, шке йырже латкок тунемшыжым поген да каласен: «Кö эн ончылно лийнеже, тек тудо эн шентелне да чылалан тарзе лиеш». ³⁶ Иисус йочам налын, нунын коклашке шогалтен, öндалын да ойлен: ³⁷ «Кö тидын гай ик йочам Мыйын лüмем верч йöратен налеш гын, Мыйым налеш. А кö Мыйым налеш, тудо Мыйым огыл, Мыйым Колтышым налеш».

³⁸ Иисуслан Иоанн каласен «Туныктышо! Тыйын лüмет дене иям поктен лукшо ик еным ужынна. Тудо мемнан дене пырля огыл, садлан ме тудым чарышна». ³⁹ Но Иисус вашештен: «Тудым ида чаре. Кö Мыйын лüмем дене чудым ышта, тудо Мыйын нерген вигак осалым ойлен ок керг. ⁴⁰ Кö тендан ваштареш огыл, тудо тендан верч шога. ⁴¹ Тыланда чынак ойлем: Мыйын лüмемлан кöра да Христосын улмыланда верч кö тыланда корка вüдым йüаш пуа гынат, тудо суапым налде ок код.

⁴² А Мыланем үшаныше тыгай изирак-влак кокла гыч иктыжым чын корно гыч кö коранда гын, тудын шüйышкыжö вакшкүм сакен, тенызыш шуат гын, тудлан сайрак лиеш ыле. ⁴³ Кидет тыйым алгаштарынеже гын, тудым руал шу. Тамыкысе йöрташ лийдыме тулыш кок кидан логалмешке, илышыш пел кидан пураш тыланет сайрак. ⁴⁴ Тамыкыште ”нунын шукшыштат ок коло, тулат ок йöрö”. ⁴⁵ Йолет тыйым алгаштарынеже гын, тудым руал шу. Тамыкыш йöрташ лийдыме тулыш кок йолан кудалтыме лиймешке, илышыш пел йолан пураш тыланет сайрак. ⁴⁶ Тамыкыште ”нунын шукшыштат ок коло, тулат ок йöрö”. ⁴⁷ Шинчат тыйым алгаштарынеже гын, тудым луктын шу. Тулан тамыкыш кок шинчан кудалтыме лиймешке, Юмын Кугыжанышыш пел шинчан пураш тыланет сайрак. ⁴⁸ Тамыкыште ”нунын шукшыштат ок коло, тулат ок йöрö”.

⁴⁹ Кажне ег тул дене шинчалтыме лиеш, да кажне надыр шинчал дене шинчалтыме лиеш. ⁵⁰ Шинчал сай. Но шинчал шинчалан лиймым чарна гын, мо дене тудым угыч шинчаланым ыштен кертыда? Тендан көргыштыда шинчал лийже, да икте-весе дене келшен илыза».

10 ГЛАВА

*1-12 Мужырагме да ойырлымо нерген. 13-16 Иисус ден йоча-влак.
17-31 Поян. 32-34 Иисус шке колымыж да ылыжмыж нерген кумшо гана
ойла. 35-45 Иаков ден Иоаннын йодмышт. 46-52 Иисус Вартимей лўман
сокырым паремда.*

¹ Иисус, тушечын кайымеке, Иордан вес могогырысо Иудей кундеммыш толын. Тудын деке адакат калык погынен, Иисус нуным ончычсо семынак туныктен.

² Тудын деке фарисей-влакат толыныт. Нуно Тудым тергаш шонен йодыныт: «Марийлан ватыжым ойырен колташ лиеш мо?» ³ Иисус вашештен йодын: «А мом тыланда Моисей шўден?» ⁴ Нуно ойланыт: «Моисей ойырлымо нерген кагазым возаш да ойырлаш лиеш манын». * ⁵ Иисус вашештен: «Пешкыде шўман улмыланда кўра Моисей тыгай законом тыланда возен. ⁶ Тўналтыштак, кунам Юмо тўням да еҥ-влакым ыштен, нунылан пўрҥен ден ўдырамаш лияш пўрен. ⁷ Сандене пўрҥен ачаж ден аважым кода, шке ватыж дене ушна, ⁸ да нуно коктын ик кап да чон лийыт. ** Тыгеракын, нуно ынде кокыт огыл, а икте улыт. ⁹ Мом Юмо ушен, айдеме ынже ойыро».

¹⁰ Пўртыштў тунемшыж-влак Иисус деч тидын нергенак угыч йодыныт. ¹¹ Иисус нунылан тыге вашештен: «Кў шке ватыжым ойырен колта да весым марлан налеш, ватыж ваштареш яжарланыме языкым ышта. ¹² А вате, марийже деч ойырлен, вesyлан марлан лектеш гын, тудат яжарлана».

¹³ Нунын деке тўкныжў манын, Иисус деке йочаштым конденыт. Но тунемшыж-влак кондышо-влакым чареныт. ¹⁴ Кунам Иисус тидым ужын, шыдешкен да каласен: «Йоча-влакым Мый декем пуртыза, нуным ида чаре, вет Юмын Кугыжаныш – нунын гай еҥ-влакын. ¹⁵ Тыланда чынак ойлем: кў Юмын Кугыжанышым йоча семын порын ок вашлий, тудо тушко пурен ок керт». ¹⁶ Иисус йоча-влакым ондалын, нунын ўмбаке кидшым пыштен да нуным благословитлен.

¹⁷ Иисусын корныш лекмыж годым Тудын дек ик еҥ куржын миен, ончыланже сукен шинчын да йодын: «Поро Туныктышо! Курымашлык илышым налаш манын, мыланем мом ыштыман?» ¹⁸ Иисус тудлан каласен: «Молан тый Мыйым поро манат?»

* 10:4 Втор 24:1.

** 10:6-8 Быт 1:27, 2:24.

Юмо деч моло нигö поро огыл. ¹⁹ Тудын кўштымыжым тый палет: ”Ит яжарлане”, ”Ит пушт”, ”Ит шолышт”, ”Шойыштын, ен ўмбаке таныклен ит ойло”, ”Енғыным ондален ит нал”, ”Ача-аватым пагале”... * ²⁰ «Туныктышо, – вашештен ен, – чыла тидым самырык годсек мый шуктен шогем.» ²¹ Иисус тудын ўмбаке йöратен ончалын да каласен: «Икте гына тыланет ок сите: кае да уло погетым ужале, оксажым йорло-влаклан пу. Тунам пылпомышто тыйын поянлыкет лиеш. Вара тол, ыресетым нал да почешем кай». ²² Но тыгай ойлан пöръен шўлыканын да ойганен корангын. Тудо моткоч поян улмаш.

²³ Иисус йырваш ончалын да тунемшыж-влаклан каласен: «Поян енлан Юмын Кугыжанышыш пураш моткоч йöсö!» ²⁴ Нине мутшо тунемшыж-влакым чот лўдыктен, но Иисус уэш каласен: «Икшывем-влак, поянлыклан ўшаныше-влаклан Юмын Кугыжанышыш пураш моткоч йöсö! ²⁵ Верблюдлан имышу вошт лекташ куштылго огыл, а поянлан Юмын Кугыжанышыш пураш эшеат нелырак». ²⁶ Тунемшыж-влак эшеат чот öрыныт да икте-весышт деч йодыштыныт: «Тыгеже кө утаралт кертеш?» ²⁷ Иисус нунын ўмбаке ончалын да каласен: «Ен-влаклан тиде ышташ лийдыме, но Юмылан огыл. Юмо чыла ыштен кертеш».

²⁸ Тунам Петр ойлаш тўналын: «Теве ме чыла коденна да Тыйын почешет каенна». ²⁹ Иисус каласен: «Тыланда чынак ойлем: кө гына Мыйын верч да Поро Увер верч пöртым, иза-шольым, ака-шўжарым, ача-авам, ватым, йочам але пасум коден, ³⁰ тудо ынде кызытсе саманыште, шыгыремдылме жапыште, шўдö пачаш шукырак пöртым, иза-шольым, ака-шўжарым, авам, йочам, пасум налде ок код. А шушаш саманыште тудо курымаш илышым налде ок код. ³¹ Туге гынат ончылсо-влак шукышт шентелне да шентелсе-влак шукышт ончылно лийыт».

³² Нуно корно дене Иерусалим велкыла тайыл ваштареш кўзеныт. Иисус ончылно ошкылын, а тунемшыж-влак öрыныт, почешыже лўдын каеныт. Тудо латкок тунемшыжым адак Шкеж деке ўжын да Шкеж дене мо лийшаш нерген каласкалаш тўналын: ³³ «Теве ме Иерусалимыш миен шуына. Айдеме Эрге архиерей ден закон туныктышо-влаклан кучен пуалтеш. Нуно Тудым пушташ пунчалыт да чын Юмым палыдыме-влакын кидыш пуат. ³⁴ Тудым игылтыт, ўмбакеже шўведат, сола дене кырат, а вара пуштыт. Но кумшо кечын Тудо ылыж кынелеш».

* 10:19 Исх 20:12-16, Втор 24:14.

³⁵ Иисус деке Зеведейын Иаков ден Иоанн эргышт лишемын- ныт. «Туныктышо, – каласеныт нуно, – мом Тый дечет йодына, мыланна ыште.» ³⁶ Тудо йодын: «Те Мый дечем мом ыштымым вучеда?» ³⁷ Нуно маныныт: «Кунам чапыштет лият, мыланна иктыжлан пурла могырыштет, весыжлан шола могырыштет шинчаш пу». ³⁸ Иисус нунылан каласен: «Те мом йодмыдам огы- да пале. Мыйын йўшаш чаше гыч йўын кертыда мо? Мыйын тынеш пурымем семын тынеш пурен кертыда мо?» ³⁹ «Кертына», – вавештеныт нуно. Иисус нунылан ойлен: «Мыйын йўшаш чаше гыч теат йўаш тўгалыда. Тынешат Мыйын семынак пуреда. ⁴⁰ Но воктекем пурла да шола вельш шындаш Мый дечем огыл, а нине верым кўлан ямдылыме, нунын лийыт».

⁴¹ Тиде мутланыме нерген моло лу тунемшыже колмеке, Иа- ков ден Иоаннлан сыреныт. ⁴² Иисус нуным Шкеж деке ўжын да каласен: «Те паледа: калык-влакын вуйлатышыштан шот- лалтше-шамыч нунын дене озаланат, да виянышт калык-влакым кид йымалнышт кучат. ⁴³ Но тендан коклаште тек тыге огеш лий. Тендан коклаште кў кугурак лийнеже, тудо тек тарзыда лиеш, ⁴⁴ кў ончылно лийнеже, чылаштынат кулжо лийшаш. ⁴⁵ Айдеме Эргат Шкаланже тарзыланыкташ огыл, а тарзе лияш да шуко айдемым тўлен налаш манын, шке чонжым пуаш толын».

⁴⁶ Нуно Иерихоныш миен шуыныт. Тунемшыж-влак да шу- ко калык дене пырля Иерихон гыч Иисусын лекмыж годым Тимейын Вартимей эргыже, сокыр кўчызў, корно воктене шин- чен. ⁴⁷ Воктечынже Назорей Иисус эртымем пален налмеке, тудо кычкыраш тўгалын: «Иисус, Давидын Эргыже! Мыйым серлаге!» ⁴⁸ Шыпланыже манын, тудым шукын чареныт. Но Вар- тимей утларак чот веле кычкырен: «Давидын Эргыже! Мыйым серлаге!» ⁴⁹ Иисус чарнен шогалын да тудым ўжаш каласен. Сокырым ўжаш миеныт да каласеныт: «Ит лўд! Кынел, Тудо тыйым ўжеш». ⁵⁰ Вартимей ўмбал вургемжым кудаш кудалтен, кынелын да Иисус деке миен. ⁵¹ Иисус йодын: «Тый Мый де- чем мом ыштымым вучет?» Тудо манын: «Раввунни, шинчам почылтшо». ⁵² Тунам Иисус тудлан каласен: «Кае, тыйым ўша- нымет утарен». Сокырын шинчаже тунамак почылтын да тудо Иисус почеш корно дене каен.

11 ГЛАВА

1-11 Иисус Иерусалимыш пура. 12-14 Саскадыме смоква пушенге. 15-19 Иисус храм гыч сатучо-влакым поктен луктеш. 20-26 Кошкышо смоква пушенге. 27-33 Иисус деч Тудын властьше нерген йодыштыт.

¹ Иерусалим деке лишеммышт годым нуно Елеон курыкысо Виффагий ден Вифаний деке миеныт. Иисус кок тунемшыжым ончык колтен ² да нунылан манын: «Ончылныда улшо ялыш кайыза. Тушко пурымекыда, те тымарте нигöат кушкыждымо, йолыштен шогалтыме самырык оселым тунамак ужыда. Тудым мучыштарыза да вуден кондыза. ³ ”Молан тидым ыштеда?” манын йодыт гын, каласыза: ”Осел Господьлан күлеш, вашке тудым монтеш колта”».

⁴ Тунемшыж-влак каеныт, уремыште капка воктеке йолыштен шогалтыме самырык оселым ужыныт да тудым мучыштареныт. ⁵ Тушто шогышо кокла гыч южышт нунылан ойленит: «Мом те ыштеда? Молан самырык оселым мучыштареда?» ⁶ Тунемше-влак Иисус кузе күштымö семынак ойленит. Ен-влак нуным колтеныт.

⁷ Нуно самырык оселым Иисус деке конденит, осел үмбак вургемыштым пыштеныт. Иисус кушкыж шинчын. ⁸ Шукынжо корнеш вургемыштым шареныт, молышт – пушенге гыч пүчкын налме укшым. ⁹ Ончыч кайыше калыкат, шентеч мийыше-влакат кычкыреныт:

«Осанна!

Господь лум дене Толшо

тек моктымо лиеш!

¹⁰ Мемнан Давид ачанан Господь лум дене лишемше

кугыжанышыже

тек моктымо лиеш!

Тек осанна пылпомышто йонгалтеш!»*

¹¹ Иерусалимыш мийымеке, Иисус храмыш пурен. Чыла ончен савырнен, но кас шуынат, латкок тунемшыж дене пырля Вифанийыш каен.

¹² Вес кечын Вифаний гыч лекмышт годым Иисусын кочмыжо шуын. ¹³ Тудо тора гычак лышташ дене леведалтше смоква пушенгым ужын. Ала саскаже уло манын, лишкырак ончалаш миен, но пушенге деке лишеммеке, лышташ деч молым нимомат

* 11:9-10 Пс 117:26.

муын огыл. Саска лийме жап але шуын огыл улмаш. ¹⁴ Тунам Иисус смоква пушентгылан каласен: «Тыйын саскатым ынде нигө нигунам ынже коч!» Тунемшыж-влак Тудын мутшым колыныт.

¹⁵ Иерусалимыш мийымекышт, Иисус храмыш пурен да тушеч сатум ужалыше ден налше-влакым поктен лукташ тўнгалын. Тудо окса вашталтыше-влакын ўстельштым да кўгўрчен ужалыше-влакын тенгылыштым савыркален кышкен, ¹⁶ храм кудывече гоч ўзгарым нумал каяш чылалан чарен. ¹⁷ Тудо нуным тыге туныктен: «”Мыйын пўртем чыла калык-влакын кумалме пўртышт лиеш” манын возымо огыл мо? А те тудым агыше-влакын пыжашышкышт савыренда!»

¹⁸ Архиерей ден закон туныктышо-влак тидым колыныт. Иисусын туныктымыжо калыкым чот ўрыктарен, сандене нуно Тудын деч лўдыныт да, Тудым кузе пытараш манын, йўным кычалаш тўнгалыныт.

¹⁹ Кастене Иисус ола гыч лектын каен.

²⁰ Эрдене эрак, эртен кайымышт годым, нуно смоква пушентгым вож марте кошкен шогалшым ужыныт. ²¹ Мо лиймым шарналтен, Иисуслан Петр ойлен: «Равви, ончо! Тыйын каргыме смоква пушентгет кошкен!»

²² Иисус каласен: «Юмылан ўшаныза. ²³ Тыланда чынак ойлем: кў тиде курыкланат ”Нўлталт да тенгызыш шунгалт” манын кўшта да, шўмыштыжў кокытеланыде, кўштымыж семын лиеш манын ўшана гын, тыгак лиеш. ²⁴ Сандене тыланда ойлем: кумалмаштыда мом йодыда, чылажымат налына манын ўшаныза, тунам йодмыда шукталтеш. ²⁵ Кунам кумал шогеда, тендан ваштареш ен-влакын титакыш пурымыштым кудалтыза, тунам Пылпомышсо Ачадат титакдам кудалта. ²⁶ Ендын титакшым огыда кудалте гын, Пылпомышсо Ачадат тендан языкдам ок кудалте».

²⁷ Иисус тунемшыж-влак дене пырля адак Иерусалимыш толын. А кунам Иисус храмыште коштын, Тудын деке архиерей, закон туныктышо ден калык кугурак-влак миеныт. ²⁸ Нуно йодыныт: «Могай власть дене Тый чыла тидым ыштылат? Кў Тыланет тидым ышташ властым пуэн?» ²⁹ Иисус нунылан вашештен: «Мыят тыланда йодышым пуэм. Мыйын йодышлан вашештыза, тунам Мыят могай власть дене чыла тидым ыштымем каласем. ³⁰ Иоаннын тынеш пуртымыжо Пылпомыш гыч

* 11:17 Ис 56:7.

але айдеме деч лийын? Мыланем вашмутым пуыза». ³¹ Нуно шке коклаштышт кагашеныт: «Пылпомыш гыч манына гын, Тудо каласа: ”Вара молан те тудлан ўшанен огыдал?”» ³² Айдеме деч манына гын...» Нуно калык деч лўдыныт, Иоанным чыланат пророкланак шотленыт. ³³ Сандене нуно Иисуслан вашештеныт: «Огына пале». Иисус каласен: «Тугеже Мыят могай власть дене тидым ыштымем ом ойло».

12 ГЛАВА

*1-12 Виноград ангам кучышо-влак нерген туштен каласымаш.
13-17 Кесарьлан йозак. 18-27 Ылыжме нерген йодыш. 28-34 Эн тўн
кўштымаш. 35-37 Христос – Тудо кўн Эргыже? 38-40 Иисус закон
туныктышо-влак деч шекланаши кўшта. 41-44 Тулык ўдырамашын надырже.*

¹ Иисус нунылан туштен ойлаш тўнгалын. «Ик ен пасуэшыже виноградым шынден. Тудын йырже печым печен, саска вўдым темден лукмо верым кўнчен да башнўым чонен. Вара ангам виноград куштышо-влаклан кучаш пуэн да шкеже каен.

² Жап шумек, виноград ончышо-влак деч саскам налаш манын, оза нунын деке тарзыжым колтен. ³ Нунышт тарзым кученыт, тудым кыреныт да нимо деч посна колтеныт. ⁴ Тунам оза нунын деке вес тарзым колтен, но тудын ўмбаке кўм кышкеныт, вуйжым сусыртеныт да, мыскылен, мўнгеш колтеныт. ⁵ Оза эше вес тарзым колтен. Тудыжым пуштыныт. Оза шуко молымат колтен, но нуно чыланыштымат але кыреныт, але пуштыныт. ⁶ Озан эше икте кодын: йўратыме эргыже. Пытартышлан нунын деке тудым колтен. ”Эргым ончылно нуно вожылыт”, – ойлен тудо. ⁷ Но виноградым ончышо-влак икте-весеыштан ойланыт: ”Тиде наследник. Айста тудым пуштына, наследствыже мемнан лиеш”. ⁸ Нуно тудым руалтен кученыт, пуштыныт да виноград ана гыч луктын кудалтеныт.

⁹ Виноград анган озаже ынде мом ышта? Тудо мия, виноград ончышо-влакым пыта, а виноград ангам весылан пуа. ¹⁰ Але Возымаште тидым те лудын огыдал:

”Чонгышо-влакын йўрдымыш лукмо кўшшт
негыз пусак кў лийын:

¹¹ тидыже Господь деч,
 мемнан шинча ончылнына моткоч öрыктарыше”».*

¹² Иудей-влакын вуйлатышышт Иисусын туштен ойлымыжо нунын нерген улмым умыленит, сандене Иисусым тунамак руалтен кучынешт улмаш. Но нуно калык деч лүдыныт да Иисусым коден каенит.

¹³ Иисусым мутешыже кучаш манын, Тудын деке икмыняр фарисей ден Ирод велке шогышо-влакым колтеныт. ¹⁴ Нунышт миеныт да Тудлан ойленит: «Туныктышо! Тыйын чын улметым ме палена. Тый енлан йöраш төчымö нерген от шоно, Тыланет чыла ен иктöр, Юмын корныжлан чын туныктет. Кесарьлан йозакым тўлаш лиеш але уке? Тудым ме тўлышаш улына але уке?»

¹⁵ Иисус нунын сайла кояш төчымыштым пален да каласен: «Молан Мыйым тергеда? Мылам ончалаш динарийым кондыза».

¹⁶ Тудлан оксам конденит. Иисус йодын: «Кöм тышан сўретлыме? Кöн лўмжö сералтын?» Нуно вашештеныт: «Кесарьын». ¹⁷ Тунам Иисус нунылан каласен: «Тыгеже кесарьлан кесарьыным, Юмылан Юмыным пуыза». Нуно Тудлан чот öрыныт.

¹⁸ Вара Иисус деке саддукей-влак толыныт. Нуно колышо огеш ылыж манын шотленит. Нуно йодыныт: ¹⁹ «Туныктышо! Моисей мыланна тыге возен: иктаж-кöн ватан, но йочадыме изаже але шольыжо кола гын, тудын ватыжым изаже але шольыжо марлан налшаш. Тидыжым колышын тукумжым шуяш ыштыман.** ²⁰ Шым изак-шоляк лийын. Кугуракше ўдырым налын, йочан лийдеак колен. ²¹ Сандене тулыкеш кодшо ватыжым шольыжо марлан налын. Но шольыжат колен, тудынат йочаже лийын огыл. Тыгак лийын кумшо денат. ²² Чыла шымыт тудым марлан налын, иктыштынат йочашт кодын огыл. Чылашт деч вара ўдырамашат колен. ²³ Ылыжмекышт, кузе лиеш? Тудо шымытыштынат ватыже лийын гын, колымаш гыч ылыж кынелмеке, кöн ватыже лиеш?»

²⁴ Иисус каласен: «Те Возымашым да Юмын куатшым огыда пале, сандене йонгылыш лийыда. ²⁵ Колымаш гыч ылыж кынелмеке, ен-влак ўдырымат огыт нал, марланат огыт лек. Нуно пылпомышто Суксо гай лийыт. ²⁶ Колышо-влакын ылыжмышт нерген Моисейын книгагытыже те лудын огыдал мо? Йўлышö

* 12:10-11 Пс 117:22-23.

** 12:19 Втрп 25:5.

вондер* гыч Юмо Моисейлан ойлен: ”Мый Авраамын Юмыжо, Исаакын Юмыжо, Иаковын Юмыжо улам”.** 27 Юмо колышо-влакын Юмышт огыл, Тудо илыше-влакын Юмышт! Те моткочак йонгылыш лийыда».

28 Закон туныктышо кокла гыч иктыже, нунын ўчашымыштым да Иисусын сайын вашештымыжым колмеке, Тудын деке миен йодын: «Кўштымаш кокла гыч эн тўнжө кудо?» 29 Иисус вашештен: «Эн тўн кўштымаш тиде: ”Израиль, колышт! Мемнан Господь Юмына – ик Господь веле. 30 Господь Юметым уло шўмет, уло чонет, уло умылымашет, уло виет дене йорате”. Тиде эн тўн кўштымаш.*** 31 Кокымшо кўштымаш тыгаяк кугу: ”Лишылетым шкендым йоратыме семынак йорате”.**** Нине кок кўштымаш деч кугужо уке».

32 Закон туныктышо Тудлан каласен: «Моткоч сай, Туныктышо! Тый чыным каласышыч: Юмо икте веле, Тудын деч моло вес Юмо уке. 33 Юмым уло шўм, уло уш-акыл, уло чон, уло вий дене йоратыме, лишылымат шкендым йоратыме семын йоратыме – йўлалтен пуымо да моло надыр дечат кўлешанрак».***** 34 Закон туныктышын шот дене вашештымыжым ужын, Иисус тудлан каласен: «Тый Юмын Кугыжаныш деч тораште отыл». Тылеч вара Иисуслан нигөат йодышым пуэдаш тоштын огыл.

35 Храмыште туныктен ойлымыж годым Иисус йодын: «Закон туныктышо-влак кузе Христосым Давидын Эргыже манын кергыт? 36 Святой Шўлыш кумыландыме дене Давид шкеже ойлен:

”Господь мыйын Господемлан каласен:

Тыйын тушманет-влакым йол йымакет пыштымешкем,
пурла вельштем шинче”.*****

37 Давид шкеже Тудым Господь манеш гын, кузе Тудо Давидын эргыже лийын кергеш?» Шуко калык Иисусым кумылын колыштын.

38 Иисус туныктымаштыже ойлен: «Закон туныктышо-влак деч шекланыза. Нуно чапле вургемым чийымым, калык по-

* 12:26 Йўлыпцө вондер – купина.

** 12:26 Исх 3:6.

*** 12:29-30 Втор 6:4-5.

**** 12:31 Лев 19:18.

***** 12:32-33 Втор 4:35, 6:5.

***** 12:36 Пс 109:1.

гынымо верлаште лиймышт годым шкаланышт вуй савымым йöратат, ³⁹ синагоглаште эн ончылно шинчынешт, пайремыште эн пагалыме верым налнешт. ⁴⁰ Нуно тулык ўдырамаш-влакын суртыштым йорлештарат да лўмжылан гына кужу жап кумалыт. Тыгай-влакым поснак пенгыде суд вуча».

⁴¹ Иисус надыр оксам пыштыме вер ваштареш шинчын да калык тушко надырым кузе пыштымым ончен. Шуко поянже оксам ятыр пыштен. ⁴² Вара ик йорло тулык ўдырамаш толын да кок лептам, вес семынже кодрантым* пыштен. ⁴³ Иисус тунемшыж-влакым Шкеж деке ўжын да каласен: «Тыланда чынак ойлем: тиде йорло тулык ўдырамаш надырым чыла моло ен деч шуқырак пыштен. ⁴⁴ Нуно утышт деч пыштеныт, а тудо шкенжын йорлылыкшо деч мо улыжым, ылышыжлан мо кўлмым чыла пуэн».

13 ГЛАВА

1-2 Храмым шалатыме нерген ончылгоч каласымаш. 3-13 Энгекын тўнгалмыже. 14-23 Кугу йöсланымаш. 24-31 Айдеме Эргын толмыжо. 32-37 Кече ден шагатше пале огыл.

¹ Храм гыч Иисус лекме годым тунемшыж-влак кокла гыч иктыже Тудлан ойлен: «Туныктышо! Ончал, могай кў-влак! Могай оралте-влак!» ² Иисус тудлан вашештен: «Тый нине кугу оралтым ужат. Но тыште кў ўмбалам кў ок код, чыла шалатыме лиеш».**

³ Елеон курыкышто храм ваштареш шинчымыж годым Иисус деке Петр, Иаков, Иоанн да Андрей йодыш дене посна миеныт. ⁴ «Мыланна каласе, кунам чыла тиде лиеш? Тидлан жап шумым могай палдарыше пале ончыкта?»

⁵ Иисус нунылан ойлаш тўнгалын: «Шекланыза, нигöат тендам ынже ондале. ⁶ Мыйын лўмем дене шукин толыт да ойлат: ”Тиде Мый улам”, да ятырыштым ондалат. ⁷ Кунам те сар йўкым да сар нерген увер-влакым колыда, ида лўд. Чыла тиде лийшаш, но тиде але мучаш огыл. ⁸ Калык ўмбаке калык кы-нелеш, кугыжаныш ўмбаке – кугыжаныш. Верын-верын мланде

* 12:42 Кодрант – тыгыде окса единице.

** 13:2 Мемнан саманысе 70-шо ийлаште храмым шалатеныт да угыч чончен огытыл.

чытырналтеш, шужымаш да калык пудыранымаш толыт, но тиде – орлыкын тўнгалтышыже веле.

⁹ Шекланен шогыза! Тендам судитлаш пуат, синагоглаште кыраш тўнгалыт. Мыланем верч тендам вуйлатыше да кугыжавлак ончыко шогалтат. Тиде нунылан таньклымаш лиеш. ¹⁰ Но тылеч ондак чыла калык коклаште Поро Уверым каласкалыман. ¹¹ Кунам тендам судыш кучен нангаят, мом ойлышаш нерген ончылгоч ида азаплане. Мо тыланда тудо шагатыште пуалтеш, тудымак ойлыза, вет те огыл ойлаш тўнгалыда, а Святой Шўлыш. ¹² Изаже шольжым, ачаже шочшыжым пушташ пуат, а йоча-влак ача-авашт ваштареш кынелыт да нуным пуштыт. ¹³ Мыйын лўмем верчын тендам чыланат ужмышудымо лийыт, но кō мучаш марте чытен лектеш, утаралтеш.

¹⁴ Кушто лийшаш огыл, тушто Даниил пророкын ойлымо йырнык пустанмашым ужмекыда* – лудшо тек умыла –, Иудейыште улшо-влак тек курыкышко куржыт. ¹⁵ Кō пōрт леведыш ўмбалне гын, тек ок воло да пōртшō гыч иктаж-мом налаш ок пуру. ¹⁶ Кō пасушто, тек вургемжым налаш ок пōртыл. ¹⁷ Ойго лиеш тудо кечылаште мўшкыран ўдырамаш ден чызым пукшышо ава-влаклан! ¹⁸ Тендан куржмыда телым ынже лий манын, Юмым сōрвалыза. ¹⁹ Тудо кечылаште тугай кугу орлык лиеш, могайже тўня тўнгалтыш гыч, Юмо тудым пўрымō** деч вара, але лийынжат огыл да нигунам огеш лий. ²⁰ Тиде кечевлакым Господь огеш кўчыкемде ыле гын, иктат утлен ок код ыле. Но ойырен налме енже-влаклан кōра тиде кече-влакым кўчыкемден.

²¹ Тунам тыланда ”Теве тыште Христос!” але ”Тушто Христос!” манын иктаж-кō каласа гын, ида ўшане. ²² Вет шояк христос ден шояк пророк-влак лектыт да ойырен налме-влакымат лийме семын ондалаш тўрлō палдарыше пале ден чудым ыштат. ²³ Теже шекланыза! Тыланда Мый чылажымат ончылгочак каласенам.

²⁴ Но тунам, тиде азап деч вара, кече пычкемышалтеш, тылзе волгалтарымыжым чарна, ²⁵ шўдыр-влак кава гыч камвозыт да пылпомыш вий-влак вер гыч тарванат. ²⁶ Тунам ен-влак Айдеме Эргын кугу куат да чап дене пыл ўмбалне толмыжым ужыт.***

²⁷ Тудо Суксыж-влакым колта да тўнян ныл могыржо гыч,

* 13:14 Дан 9:27.

** 13:19 Пўрымō – ыштыме.

*** 13:26 Дан 7:13-14.

пылпомышын ик тўржө гыч тўналын, вес тўрышкыжө шумеш шке ойырен налме еңже-влакым пога.

²⁸ Смоква пушенге нерген туштен ойлымо деч тунемза. Кунам тудын укшлаже ылыжыт да лышташым колтат, те паледа: вашке кенеж толеш. ²⁹ Тыштат тыгак. Кунам ойлымемын шукталтмыжым ужыда, палыза: тудо лишнак, омса воктенак. ³⁰ Тыланда чынак ойлем: чыла тиде шукталтмеш, тиде тукым пытен ок шу. ³¹ Кава ден мланде пытат, но Мыйын шомакем огеш пыте.

³² Тиде кече да шагат кунам толын шуэш, нигө ок пале: пылпомышсо Суксо-влакат, Эргат огыт пале, Ача веле пала. ³³ Сандене шекланыза, кумалза, ида мале. Тиде жап кунам толмым те огыда пале. ³⁴ Тидым кужу корныш кайыше ең дене тагастараш лиеш. Тудо пөртшым тарзыж-влаклан ончаш кода, кажне тарзылан посна пашам пуа, а капка ороллан шекланаш кўшта. ³⁵ Теат шекланен шогыза! Вет сурт оза кунам пөртылшашым огыда пале: ала кастане, ала пелйўдлан, ала агытан мурымо дене пырля, ала эрдене эрак. ³⁶ Тудо вучыдымын толеш, сандене шекланыза, тендам мален кийышым ынже уж. ³⁷ Мом тыланда ойлем, чылалан ойлем: шекланен шогыза!»

14 ГЛАВА

1-2 Иерей-влак Иисусым пушташ шонат. 3-9 Вифанийыште Иисусым миро дене шўрымаш. 10-11 Иисусым Иуда ужала. 12-21 Кугече кас кочкыш. 22-26 Святой кас кочкыш. 27-31 Тунемшыж-влакын корангышты нерген Иисус ончылгоч каласа. 32-42 Гефсиманийыште Иисусын кумалмыже. 43-52 Иисусым кучен нангайымаш. 53-65 Синедрион ончылно. 66-72 Петрын коранмыже.

¹ Кок кече гыч Кугече да Шергинде пайрем тўналшаш улмаш. Архиерей ден закон туныктышо-влак, Иисусым чояланен кучаш да пушташ манын, йөнным кычалыныт. ² Нуно ойленыт: «Пайрем годым тидым ышташ ок лий. Калык пудыранен кертеш».

³ Кунам Иисус Вифанийыште проказе черан Симонын пөртыштыжө лийын да кочкын, тушко ик ўдырамаш пурен, нард гыч лукмо пеш шергакан яндар миром алебастр кў атеш конден. Тудо ате шўйым пудыртен, а ўйжым Иисусын вуйышкыжо опталын.

⁴ Южышт, вуеш налын, икте-весыштлан ойленыт: «Молан миром арам кучылтмаш? ⁵ Тиде миром кум шўдө утла ди-

нарийлан ужален, оксажым йорло-влаклан пуэдаш лиеш ыле». Нуно ўдырамашым шылталеныт.

⁶ Но Иисус каласен: «Тудын деч коранза, мом тудым тургыжландареда? Тудо Мылам поро пашам ыштен. ⁷ Йорло-влак тендан дене эре лийыт, те кунам шонеда, нунылан порым ыштен кертгыда. А Мый тендан дене эре ом лий. ⁸ Тудо мо кертмыжым ыштен: ончылгочак Мыйын капем тояш шўрен ямдылен. ⁹ Тыланда чынак ойлем: уло тўня мучко, кушто гына Поро Уверым каласкалаш тўнгалыт, тыгак тиде ўдырамашын мом ыштымыж нерген ойлаш да шкенжым шарнаш тўнгалыт».

¹⁰ Латкок тунемшыж кокла гыч иктыже, Искарriot манме Иуда, Иисусым ужалаш манын, архиерей-влак деке каен. ¹¹ Иудам колыштмеке, нуно куаненыт да тудлан ший оксам пуаш сўреныт. Иисусым ужалаш манын, Иуда йўнан жапым вучаш тўнгалын.

¹² Шергинде пайремын икымше кечынже, кунам йўла почеш кугече пачам шўшкылаш кўлеш улмаш, тунемше-влак Иисус деч йодыныт: «Тый кугече кочкышым кушто кочкаш шонет? Ме тудым ямдылаш кушко каена?» ¹³ Тунам Иисус нунын кокла гыч кокытшылан каласен колтен: «Олаш кайыза. Тушто те кувшин дене вўдым нумал ошкылшо еным вашлийыда. Тудын почешыже кайыза. ¹⁴ Кудо пўртыш пура, тудо сурт озалан каласыза: ”Туныктышо пўлем нерген йодеш: тунемшыж-влак дене пырля кугече пачам кушто кочкын кертеш?” ¹⁵ Тиде ен тыланда йонгыдо да тидлан ямдылыме, ўштын шындыме кўшыл пўлемым ончыкта. Тушан мыланна чыла ямдылыза». ¹⁶ Тунемшыж-влак каеныт, олашке пуреныт. Чылажат Иисус ойлымо семынак лийын. Нуно кугече кочкышым ямдыленыт.

¹⁷ А кастане тушко латкок тунемшыж дене пырля Иисус толын. ¹⁸ Кунам нуно ўстелтўрыштў лийыныт да кочкыныт, Тудо каласен: «Тыланда чынак ойлем: тендан кокла гыч иктыже, кў кызыт Мый денем пырля кочкеш, Мыйым ужала». ¹⁹ Тунемшыж-влак ойганыныт, икте почеш весе Тудын деч йодышташ тўнгалыныт: «Мыяк огыл дыр? Мыяк огыл дыр?» ²⁰ Иисус каласен: «Тиде – латкокыт гыч иктыже, кў кўмыжыш Мый денем пырля киндым тушкалта. ²¹ Айдеме Эрге нерген кузе возымо, тиде илыш гыч Тудо туге кая, но Айдеме Эргым ужалышылан ойго лиеш! Окшоч гын, тиде енлан сайрак ыле».

²² Кочмышт годым Иисус киндым налын, благословитлен, тодылын, тунемшыж-влаклан пуэн да каласен: «Налза, кочса.

Тиде – Мыйын Капем». ²³ Вара чашым налын, тауштен пелештен да нунылан пуэн. Чыланат тушеч йуыныт. ²⁴ Иисус ойлен: «Тиде – Мыйын шуко ег верч йоктарыме у сугынь Вүрем. ²⁵ Тыланда чынак ойлем: Юмын Кугыжаныште у йошкар аракам йүмө кече шумешке, Мый виноград саска гыч ыштымым ом йү».

²⁶ Нуно Юмылан таум ыштен муреныт, вара Елеон курыкыш каеныт.

²⁷ Иисус нунылан ойлен: «Чылан те Мый дечем тиде йүдым кораныда. Возымо: ”Күтүчыжым перен шуэм, да шорык күтү шалана”.* ²⁸ Но, ылыж кынелмекем, Мый тендам Галилейыште вашлиям». ²⁹ Петр Тудлан каласен: «Чылан Тый дечет кораныт гынат, мый тидым ом ыште!» ³⁰ Иисус вашештен: «Тыланет чынак ойлем: таче, тиде йүдымак, агытан кок гана муралтымешке, тый кум гана Мыйын нерген ”Тудым ом пале” манат». ³¹ Но Петр чотрак ўшандарен ойлен: «Тый денет пырля мылам колаш логалеш гынат, мый Тыйын нерген ”ом пале” манын ом ойло!» Моло тунемшыжат тидымак ойленыт.

³² Нуно Гефсиманий манме верыш толыныт, да Иисус тунемшыж-влаклан каласен: «Мыйын кумалмем годым тыште шинчыза». ³³ Тудо Шкеж дене пырля Петрым, Иаковым да Иоанным налын. Иисусым шучкылык да неле йөсланымаш авалташ тўналын. ³⁴ Тудо манын: «Мыйын чонем колышаш гай ойганен. Тыште лийза да ида мале».

³⁵ Изиш өрдыжкырак коранмеке, Иисус мланде үмбаке кумык возын. Лиеш гын, тиде шагат Мый дечем эртен кайыже ыле манын кумалын. ³⁶ Тудо ойлен: «Авва! Ачай! Тый чыла кертаат. Тиде чашым Мый дечем коранден нангае, но тек Мыйын шонымо семын огыл, а Тыйын шонымет семын лиеш».

³⁷ Вара Тудо тунемшыж-влак деке пörтылын, нуным малышым ужын да Петрлан ойлен: «Симон, тый малет? Ик шагатымат малыде эртарен кертын отыл? ³⁸ Алгаштаралташ огыл манын шекланыза, кумалза. Чон чулым, но кап вийдыме».

³⁹ Иисус уэш каен да тудо мут денак кумалын. ⁴⁰ Пörтылмекыже, тунемшыж-влакым адакат малышым ужын. Нунын шинчагомдышышт нелемын, да Иисуслан мом вашешташат пален огытыл.

* 14:27 Зах 13:7.

⁴¹ Кумшо гана толмеке, Иисус каласен: «Те алят маледа да канеда! Сита! Жап шуын. Айдеме Эрге языкан-влак кидыш пуалтеш. ⁴² Кынелза, каена: теве Мыйым ужалыше лишемеш».

⁴³ Иисус але ойленат пытарен огыл, латкокыт гыч иктыже, Иуда, да тудын дене пырля шуко калык керде да шугыньо дене толын. Нуным архиерей, закон туныктышо ден калык кугурак-влак колтеныт. ⁴⁴ Ужалыше нунылан Иисусым тыге палдараш сӧрен улмаш: «Кӧм мый шупшалам, тиде Иисус. Тудым кучыза да шекланен нангайыза». ⁴⁵ Толмеке, Иуда вик Иисус деке миен да манын: «Равви! Равви!» Вара Иисусым шупшалын. ⁴⁶ Иисус ўмбаке кидыштым нӧлталыныт да Тудым руалтен кученыт. ⁴⁷ Тушто шогышо кокла гыч иктыже кердыжым луктын да архиерейын тарзыжым руалын, тудын пылышыжым ойырен шуэн.

⁴⁸ Иисус нунылан каласен: «Аген коштшо ўмбаке лекмыла, кердым, шугыным налын, те Мыйым кучаш толында. ⁴⁹ Кече еда храмыште тендан дене лийынам да калыкым туныктенам, а те Мыйым руалтен кучен огыдал. Но Возымаште каласыме шукталтшаш». ⁵⁰ Иисусым коден, чыла тунемшыже куржын пытен.

⁵¹ Но ик самырык пӧрӧенг Иисус почеш каен. Тудын чара могырыштыжо вынер леведыш веле лийын. Тудым руалтен кученыт, ⁵² а тудо, леведышыжым коден, нунын деч чараматын куржын.

⁵³ Иисусым архиерей деке нангаеныт, да тушко чыла архиерей, калык кугурак да закон туныктышо-влак погыненыт. ⁵⁴ Петр ӧрдыжтырак лийын, Тудын почеш архиерейын кудывечышкыже пурен да тарзе-влак дене пырля тул воктене ырыктен шинчен.

⁵⁵ Архиерей-влак да уло Синедрион, Иисусым пуштыкташ амалым муаш манын, Тудын ваштареш таныклымашым кычалыныт, но муын кертын огытыл. ⁵⁶ Тудын ваштареш шояклен таныклыше шукын лийыныт, но нунын таныклымашт ваш-ваш келшен толын огытыл. ⁵⁷ Южышт шогалыныт да Иисус ваштареш шояклен тыге ойленыт: ⁵⁸ «Ме Тудын тыгай ойлымыжым колынна: ”Мый ен-влакын кид дене ыштыме тиде храмым шалатем да, айдеме кид тўкныде, кум кечыште весым чонген шогалтем”». ⁵⁹ Но нунын тыгай таныклымаштат икте-весе дене келшен толын огытыл.

⁶⁰ Тунам архиерей кынел шогалын, ончык лектын да Иисус деч йодын: «Ваштарешет титаклен ойлымыштлан Тый нимом от вашеште?» ⁶¹ Но Иисус шып шоген, нимом вашештен огыл. Архиерей Тудын деч адак йодын: «Тый Христос, моктымо Юмын Эргыже, улат мо?» ⁶² «Мый, – вашештен Иисус, – те Айдеме Эргын Куатан Юмын пурла могырыштыжо шинчымыжым да кавасе пыл ўмбалне толмыжым ужыда.»* ⁶³ Тунам архиерей вургемжым кушкедын** да каласен: «Адак могай таныклыше-влак мыланна кўлыт! ⁶⁴ Те Юмым мыскылымыжым колда. Тидлан мом каласеда?» Иисус титакан да колышаш манын чылан келшенит.

⁶⁵ Тунам южышт Тудын ўмбаке шўведаш тўнгалыныт. Иисусын шўргыжым петыренит, Тудым перенит да ойленит: «Ынде пророкла каласе!» Тарзе-влакат Иисусым кыренит.

⁶⁶ Кунам Петр ўлнө, кудывечыште, лийын, тушко архиерейын тарзе ўдыржө-влак кокла гыч иктыже толын. ⁶⁷ Тул воктене ырыктыше Петрым ужын, тўсленрак ончалын да ойлен: «Тыят Назарет гыч толшо тиде Иисус дене пырля лийынат». ⁶⁸ Но Петр тореш ойлен. «Мом тый ойлет – мый ом пале да ом умыло», – манын да ончыл кудывечыш лектын. Тунам агытан муралтен. ⁶⁹ Ёдыр тудым адак ужын да тушто шогышо-влаклан ойлен: «Тиде егат нунын кокла гыч». ⁷⁰ Петр адакат тореш каласен. Изиш лиймеке, воктен шогышо-влак тудлан ойленит: «Чынак тый нунын кокла гыч улат. Тыят Галилей гыч улат, тыйын ойлыметат нунын гай». ⁷¹ Петр Юмо ончылно товатлен ойлаш тўнгалын: «Көн нерген ойледа, мый Тудым ом пале». ⁷² Тунам агытан кокымшо гана муралтен, да Петр Иисусын ойлымыжым шарналтен: «Агытан кок гана муралтымешке тый кум гана Мыйын нерген ”Тудым ом пале” манат». Вара тудо шорташ тўнгалын.

* 14:62 Дан 7:13.

** 14:63 Вургемым кушкедмаш кугу ойгым, удалан шотлымым ончыкта.

15 ГЛАВА

1-5 Иисус Пилат ончылно. 6-15 Иисус але Варавва? 16-20 Сарзе-влак Иисусым игылт орландарат. 21-32 Ыресеш пудален сакымыш. 33-41 Иисусын колымышжо. 42-47 Иисусым тойымыш.

¹ Эрдене эрак архиерей, калык кугурак, закон туныктышо да уло Синедрион кутырен келшаш погыненыт. Нуно Иисусым пидыныт, тушеч нангаеныт да Пилатын кидышкыже пуэныт. ² Пилат Иисус деч йодын: «Тый иудей-влакын Кугыжашт улат?» Иисус вашештен: «Шке тидым каласышыч». ³ Архиерей-влак Иисусым шукулан титакленыт. ⁴ Пилат Тудын деч адак йодын: «Тый нимом от вашеште? Ужат, Тыйын ваштареш кунар титаклымаш уло». ⁵ Но Иисус нимом вашештен огыл, тидыже Пилатым öрыктарен.

⁶ Кажне пайремлан Пилат кучен петырыме-влак коклагыч иктыжым калык йодмо почеш эрыкыш колта улмаш. ⁷ Тунам Варавва лüман ег шке йолташыж-влак дене пырля петырымаште лийын, калык пудыранымаш годым нуно еным пуштыныт. ⁸ Молгунамсе семынак ыштыже манын, Пилат деч калык кычкырен йодаш тüнгалын. ⁹ Пилат вашештен каласен: «Тыланда иудей-влакын Кугыжаштым луктын колтем гын, йöрамо?» ¹⁰ Тудо пален: архиерей-влак көранымышт дене Иисусым тудын кидышкыже пуэныт. ¹¹ Но архиерей-влак эрыкыш Иисусым огыл, а Вараввам лукташ йодаш калыкым таратеныт. ¹² Пилат адак калык деч йодын: «Кöм иудей-влакын Кугыжашт маныда, Тудын дене те мылам мом ыштыктынеда?» ¹³ «Тудым ыресеш пудален саке!» – калык тüшка кычкырен. ¹⁴ Пилат йодын: «Могай осалым Тудо ыштен?» Но калык эшеат виян кычкырен: «Тудым ыресеш пудале!»

¹⁵ Пилат, калыклан йöраш манын, Вараввам эрыкыш колтен, а Иисусым сола дене кырыктен да ыресеш пудален сакаш пуэн.

¹⁶ Сарзе-влак Иисусым преторийын көргö кудывечышкыже нангаеныт да тушко уло полкым үжын конденыт. ¹⁷ Нуно Тудлан шемалге-йошкар вургемым чиктеныт, шуанвондо дене вуйшüдышым тодыныт да вуйышкыжо пыштеныт. ¹⁸ «Куане,* иудей-влакын Кугыжашт!» – Тудым саламлаш тüнгалыныт. ¹⁹ Нуно Тудым вуй гыч тоя дене кыреныт, үмбагыже шüведеныт, ончыланже, сукен возын, Тудлан вуйым савеныт. ²⁰ Игылтын

* 15:18 «Куане» – грек йылмыште тидыже саламлыме мут.

чарнымекышт, Иисус ўмбач шемалге-йошкар вургемым кудашыныт, шке вургемжым чиктеныт, вара пудален сакаш нангаеныт.

²¹ Эртен кайыше ик енлан, Кириней гыч Симонлан, Александр ден Руфын ачаштлан – тудо пасу гыч толын – Иисусын ыресшым өкым нумалыктеныт. ²² Иисусым Голгофа манме верыш конденыт, тиде лўмжө «санга вер» манмым ончыкта. ²³ Иисуслан смирна дене варыме йошкар аракам пуэныт, но Тудо йўын огыл. ²⁴ Иисусым ыресеш пудалыше-влак, кōлан мом налаш шывагам кучен, шке коклаштышт вургемжым шеледеныт. ²⁵ Тудым ыресеш пудален сакыме годым кумшо шагат* лийын. ²⁶ Титакшым ончыктен возымо улмаш: «Иудей-влакын Кугыжашт». ²⁷ Аген коштшо кок еным Иисус дене пырля пудален сакеныт, иктыжым пурла могырыш, весыжым шола могырыш. ²⁸ Тыге Возымаште улшо «Законом пудыртышо коклаш пуртеныт» манме шомак шукталтын.

²⁹ Эртен кайыше-влак Иисусым игылтыныт да вуйым рўзен ойленыт: «Эй, храмым шалатен да кум кечыште чонен шогалтен кертше! ³⁰ Шкендым Шке утаре да ырес гыч воло!» ³¹ Архиерей ден закон туныктышо-влакат шке коклаштышт игылтыныт: «Молым утарен, а Шкенжым утарен ок керт. ³² Тек тиде Христос, Израильын Кугыжаже, ынде ырес гыч вола. Тидым ужмеке, ме Тудлан ўшанена». Иисус дене пырля пудален сакыме ег-влакат Тудым игылтыныт.

³³ Кудымшо шагат** гыч индешымше шагат марте уло мланде ўмбалне пычкемыш лийын. ³⁴ Индешымше шагатыште Иисус виян йўк дене кычкыралын: «Элои, Элои, ламма савахфани?» Тидыже «Юем, Юем, молан Мыйым кудалтен коденат?» манме лиш.*** ³⁵ Тидым колмеке, тушто шогышо кокла гыч южышт ойленыт: «Теве Тудо Илиям ўжеш». ³⁶ Ик ен куржын миен, губкым уксусеш нōртен да тоя вуеш керын. Вара Иисуслан йўкташ намиен да каласен: «А ынде ончалына, Илия Тудым ырес гыч волташ толеш мо?» ³⁷ Но Иисус чот кычкыралын, да чонжо лектын.

³⁸ Тунам храмысе пўрдыш кўшычын ўлыкō кокыте кушкедлен. ³⁹ Иисус воктене шогышо шўдывуй Тудын тыге кычкыралын

* 15:25 Кумшо шагат – мемнан жап дене кандаш шагат эртымеке.

** 15:33 Куд шагат – мемнан жап дене тура кечывалым.

*** 15:34 Пс 21:2.

колымыжым ужын да каласен: «Тиде Айдеме чынжымак Юмын Эргыже лийын!»

⁴⁰ Тушто ўдырамаш-влакат лийыныт, нуно өрдыж гыч онченыт. Нунын коклаште Мария Магдалина, изирак Иаков ден Иосийын Мария авашт да Саломия лийыныт, ⁴¹ Иисус Галилейыште лийме годым нуно Тудын почеш коштыныт да Тудлан служитленыт. Иерусалимыш Иисус дене пырля толшо шуко моло ўдырамашат тыштак лийын.

⁴² Кас лишемын. Тунам шуматкече вашеш кугарня лийын, сандене ⁴³ Синедрионын пагалыме енже, Аримафей гыч Иосиф, толын – тудо шкежат Юмын Кугыжанышым вучен –, Пилат деке пураш тоштын да Иисусын капшым йодын. ⁴⁴ Иисус чынак колен шуктен мо манын, Пилат өрын. Тудо шўдывуйым ўжыктен да Иисус шукертак колен мо манын йодын. ⁴⁵ Тидым шўдывуй деч пален налмеке, Иисусын капшым Иосифлан пуаш сөрен. ⁴⁶ Иосиф йытын вынерым тўлен налын, Иисусын капшым волтен, вынереш вўдылын да курык сангаш кўнчымө шўгареш пыштен. Шўгар аным кў дене петырен. ⁴⁷ Мария Магдалина ден Иосийын Мария аваже Иисусым кушан пыштымым онченыт.

16 ГЛАВА

1-8 Ылыж кынемаш. 9-20 Иисусын лишылже-влаккан кончымыжо.

¹ Шуматкече эртымеке, Иисусын капшым шўраш каяш манын, Мария Магдалина, Иаковын Мария аваже да Саломия тамле пушан ўйым оксала налыныт. ² Шуматкече эрлашын, эрдене эрак, кече лекме годым, нуно шўгар деке каеныт. ³ Шке коклаштышт кутыреныт: «Мыланна шўгар ан гыч кўм кө коранда?»

⁴ Ончалыныт да ужныт: кўм өрдыжкө корандыме. Тудо пеш кугу улмаш. ⁵ Нуно көргышкө пуреныт, тушто пурла могырышто шинчыше ош вургеман рвезым ужныт да чот лўдыныт. ⁶ Но тудо нунылан ойлен: «Ида лўд. Те ыресеш пудален сакыме Назарет Иисусым кычалыда. Тудо ылыж кынелын, тыште уке. Те-ве Тудым пыштыме вер. ⁷ А ынде кайыза да Тудын тунемшыж-влаккан да Петрлан тыге каласыза: ”Тудо тендам Галилейыште вашлиеш. Кузе тыланда ойлен, тушто Тудым ужыда”».

⁸ Ўдырамаш-влак лектыныт да шўгар деч куржыныт. Нуным лўдмаш авалтен, да лўдын чытыреныт. Нуно лўдмышт дене нигöлан нимом ойлен огытыл.

⁹ Шуматкече эрлашын эрден эрак ылыж кынелмекше, Иисус эн ондак Мария Магдалиналан кончен. Иисус тудын көргыж гыч шым иям поктен луктын улмаш. ¹⁰ Мария Магдалина каен да Иисус дене пырля лийше, Тудын верч ойгырышо да шортшоваклан тидын нерген увертарен. ¹¹ Иисус ила да Тудым Мария ужын манмым кунам колыныт, ўшанен огытыл.

¹² Вара Иисус нунын кокла гыч коктыштлан ялыш кайымышт годым вес сын дене кончен. ¹³ Нине кок ен пөртылыныт да мольштлан каласкаленыт, но нуныланат ўшанен огытыл.

¹⁴ Вараракше Иисус латик тунемшыжлан кочмышт годым кончен. Тудо ўшаныдымыштлан да күэмалтше шўман улмыштлан нуным шылтален ойлен. Вет нуно Тудым ылыж кынелшым ужшо ен-ваклан ўшанен огытыл. ¹⁵ Нунылан каласен: «Тўня мучко кайыза да Юмын ыштыме уло тўнялан Поро Уверым каласкалыза. ¹⁶ Кө Поро Уверлан ўшана да тынеш пура – утаралтеш, но кө ок ўшане – судитлалтеш. ¹⁷ Ўшаныше-вак пелен тыгай палдарыше пале-вак лийыт: Мыйын лўмем дене нуно иям поктен лукаш, у йылме дене кутыраш тўналыт. ¹⁸ Нуно кидышкышт кишкым налын кертыт, да колымашым кондышо иктаж-мом йўыт гын, тиде нунылан энтекеым ок ыште. Кидыштым черле ўмбаке пыштат, да нунышт паремыт».

¹⁹ Господь, нунылан тидым ойлымеке, пылпомышко нёлталтын* да Юмын пурла вельшкыже шинчын. ²⁰ Тудын тунемшыж-вак каеныт да чыла вере увертарен туныктеныт. Господь нунын дене пырля ыштен да тўрлө палдарыше пале дене шомакым пентыдемден. Аминь.

* 16:19 «Нёлталтын» – грекла возымаште тыште да моло тугаяк верлаште «налаттын».

ЛУКАН ВОЗЫМО СВЯТОЙ ЕВАНГЕЛИЙ

1 ГЛАВА

1-4 Ончылмут. 5-25 Тынеш Пуртышо Иоаннын шочмыж нерген ончылгоч каласымаш. 26-38 Иисусын шочмыж нерген ончылгоч каласкалымаш. 39-56 Елисавета деке Мария ужаш мия. 57-66 Тынеш Пуртышо Иоаннын шочмыжо. 67-80 Захарийын пророкла ойлымыжо.

¹ Мемнан коклаште мо лийме да сайын палыме паша нерген шукын возаш тўнгалыныт. ² Нуно тўналтыш гычак чыла тидым ужшо да Шомаклан служитлыше-влакын мыланна каласкалымыштым возат. ³ Сандене мыят, тўналтыш гыч чыла шымлен лекмеке, тидым тыланет, кугун пагалыме Феофил, радамын возаш шонен пыштышым. ⁴ Тыланет мом туныктымын ўшанле улмыжым палет манын, мый ужнем.

⁵ Иудейын Ирод кугыжаже годым Авийын черетыштыже служитлыше* Захарий лўман иерей улмаш. Тудын ватыжат Аарон тукум гыч улмаш, лўмжө Елисавета лийын. ⁶ Нуно коктынат Юмын ончылно чын ыштыше лийыныт, Господьын уло кўштымыж да шўдымыж почеш шылталаш лийдымын иленыт. ⁷ Но Елисавета йочам ыштен кертдыме улмаш, сандене нунын йочашт лийын огыл. Нуно коктынат шонго лийыныт.

⁸ Икана Захарий радам почеш шке черетше дене Юмын ончылно служитлен. ⁹ Иерей-влакын йўлашт почеш шывагам кучымекышт, тудлан Господьын храмышкыже тўтыраш пураш логалын, ¹⁰ а тамле пушым тўтырымө годым шуко калык тўнө кумалын.

¹¹ Тунам Захарийлан Господьын Суксыжо кончен, тудо тўтырымө жертвенник деч пурла могырышто шоген. ¹² Тудым ужмеке, Захарий чот öрын, тудым лўдмаш авалтен. ¹³ Но Суксо тудлан каласен: «Захарий, ит лўд. Тыйын сөрвалыметым колмо. Елисавета ватет тылат эргым ышта, да тый тудым Иоанн манын лўмдет. ¹⁴ Тыланет куанымаш да йывыртымаш лиш,

* 1:5 Иерусалимысе храмыште служитлыше иерей-влак коло ныл сменялан пайлыме лийыныт. Нунын кокла гыч кандашымшыже – Авийын черетше, ончо 1 Пар 24:10.

эргычын шочмыжлан шукын йывырташ тўналыт. ¹⁵ Господь ончылно тудо пеш кугу лиеш. Тудо йошкар аракамат, моло руштыктарышымат йўаш ок тўнал, ава кўргыштў лиймыж годымак Святой Шўлыш дене темалтеш. ¹⁶ Израиль эрге коклагыч шукыштым Господь деке, нунын Юмышт деке, пўртылта. ¹⁷ Господь ончыко ямдылыме калыкым лукташ манын, Илиян гай вий-куат да шўлыш дене тудо Господь деч ончыч толеш, ачавлакын шўмыштым шочшышт деке пўртылта, чын ыштышевлак семын шонаш мут колыштдымо-влакым савыра».

¹⁸ Захарий Суксылан каласен: «Тиде чын улмым кушеч мый палем? Мый шонго улам, ватемат ынде самырык огыл». ¹⁹ Суксо вашештен: «Мый Гавриил улам, Юмын ончылно шогем, тыланет ойлаш да тиде куан уверым каласаш мыйым колтымо. ²⁰ Теве тый мутланен кертдыме лият, чыла тиде шукталтме кече марте ойлен от керт. Шке жапыштыже шукталтшаш шомакемлан тый ўшанен отыл, сандене тыге лиеш».

²¹ А калык Захарийым вучен да храмыште юватылмыжлан ўрын. ²² А лекмеке, Захарий нунылан нимом ойлен кертыв огыл. Нуно умыленыт: храмыште тудо кончымашым ужын. Захарий кидше дене ончыктылын, но йылмыдымак кодын. ²³ А служитлыме кечыже-влак эртымеке, Захарий мўнгыжў пўртылын.

²⁴ Икмыняр жап гыч Елисавета ватыже нелемын, тудо вич тылзе шылын илен да ойлен: ²⁵ «Тидым мылам Господь ыштен! Тиде кечылаште Тудо ўмбакем ончалын, ен-влак деч чытен илыме намысем ўмбакем коранден».

²⁶ Кудымшо тылзын Юмо Гавриил Суксым Галилейысе Назарет манме олашке колтен. ²⁷ Тудо Давид тукум гыч Иосиф лўман пўрўенлан сўрымў ўдыр деке колтымо улмаш. Ўдырын лўмжў Мария лийын. ²⁸ Суксо Тудын деке пурен да каласен: «Поро пўрымашан, йывырте!* Тый денет Господь. Ўдырамаш-влак коклаште Тый благословитлыме улат!» ²⁹ А Мария, тудым ужмеке, тыгай мутлан аптыранен да саламлымаш мом ончыкта манын шонкален. ³⁰ Суксо Тудлан каласен: «Мария, ит лўд. Тый Юмын порылыкшым налынат. ³¹ Тый нелемат да Эргым ыштет. Тудлан Иисус лўмым пуэт. ³² Тудо пеш кугу лиеш да Кўшнысў Юмын Эрге манын лўмдалтеш. Господь Юмо Тудлан Давид ачажын престолжым пуа. ³³ Тудо курымеш Иаков тукумын

* 1:28 «Йывырте» – грек йылмыште тидыже саламлыме мут.

Кугыжаже лиеш, Тудын кугыжа улмыжлан мучаш ок лий». ³⁴ Суксылан Мария каласен: «Кузе тиде лийын кертеш? Мый пөрреным ом пале». ³⁵ Суксо Тудлан вашештен: «Ўмбакет Святой Шўлыш вола, Кўшнысö Юмын куатше Тыйым леведеш. Санденак шочшаш Аза святой лиеш, Тудым Юмын Эрге манын лўмдат. ³⁶ Теве Тыйын Елисавета родетат, шонго гынат, мўшкыран, тудын эрге шочеш. Тудым чылан йочам ыштен кертдымылан шотленыт, ынде кудымшо тылзе Елисавета нелемше. ³⁷ Юмын ик мутшат ышталт кертдыме ок лий». * ³⁸ Мария каласен: «Мый Господьын тарзыже улам. Тек Мыланем ойлымет семынак лиеш». Суксо Тудын деч корангын.

³⁹ Тиде кечылаште Мария тарванен да курыкан кундемысе Иудан олашкыже вашкен каен. ⁴⁰ Тудо Захарийын пörтышкыжö пурен да Елисаветам саламлен. ⁴¹ Кунам Мариян саламлымыжым Елисавета колын, мўшкырыштыжö азаже тарванен, да Елисавета Святой Шўлыш дене темын. ⁴² Тудо виян кычкыралын: «Ўдырамаш-влак коклаште Тый благословитлыме улат! Тый дечет Шочшат благословитлыме! ⁴³ Мый декем Господемян Аваже толын. Кушеч мылам тыгай пиал! ⁴⁴ Кунам саламлымет пылышышкеш шоктыш, көргыштем азам куанен тарваныш. ⁴⁵ Ўшаныше – поро пиалан, вет Господьын Тудлан каласымыже шукталтеш».

⁴⁶ Мария каласен:

«Мыйын чонем Господым мокта,

⁴⁷ Юмылан, Мыйым Утарышылан, көргö шўлышем куана.

⁴⁸ Тудо ўнышö тарзе Ўдыржö веке ончалтышыжым савырен, тиде жап гыч чыла тукум Мыйым поро пиалан манаш тўналеш:

⁴⁹ куатан Юмо Мылам моткоч кугу порылыкым ыштен. Тудын лўмжö святой!

⁵⁰ Тудлан лўдын кумалше-влаклан тукум гыч тукумыш Тудо шке порылыкшым ончыкта.

⁵¹ Тудо шке кидшын куатшым ончыктен, кугешныше шонымашым шўмыштышт кучышо-влакым шалатен колтен.

⁵² Виян-влакым престол гыч сўмыралын, ўнышö-влакым нöлталын,

* 1:37 Тиде почеламутым «Юмын ыштен кертдыме нимо уке» манынат умылаш лиеш.

⁵³ шужышо-влакым поро дене темен,
пойышо-влакым нимо деч посна колтен.

⁵⁴⁻⁵⁵ Мемнан ачана-влаклан ойлымыж семын,

Авраам ден тудын тукумжылан

порылыкшым курымеш шарнен,

Тудо Шкенжын Израиль шочшыжым йӱратен налын».

⁵⁶ Елисавета дене Мария кум тылзе наре лийын, вара мӱн-
гыжӱ пӱртылын.

⁵⁷ Елисаветалан азам ышташ жап шуын, тудо эргым ыштен.

⁵⁸ Господь тудын деке моткоч поро лийме нерген пошкудо да
родо-тукумжо колыныт да тудын дене пырля куаненыт.

⁵⁹ Кандашымше кечын азалан пӱчмӱ йӱлам эртараш толы-
ныт да тудым ачажын лӱмжӱ дене Захарий манын лӱмдынешт
улмаш. ⁶⁰ Но азан аваже каласен: «Уке. Тудым Иоанн манын

лӱмдена». ⁶¹ Елисаветалан каласеныт: «Но тыгай лӱманже ты-
йын тукумышто иктат уке». ⁶² Кид дене ончыктыл, азан ачаж
деч тудым кузе лӱмдынеже манын йодыныт. ⁶³ Захарий изи
оұам йодын да возен: «Тудын лӱмжӱ Иоанн». Чылан ӱрыныт.

⁶⁴ Тунамак Захарийын умшаже почылтын, йылмыже рудалтын,
тудо ойлаш да Юмым чапландараш тӱнгалын.

⁶⁵ Тыште илыше-влак чылан чот лӱдыныт. Чыла тидын нерген
Иудейын курыкан кундемже мучко каласкаленыт. ⁶⁶ Кӱ тидын
нерген колын гын, чылан шӱмыш пыштеныт да ойленыт: «Тиде
йоча мо лиеш?» Вет тудын пелен Господьын кидше лийын.

⁶⁷ Иоаннын ачаже, Захарий, Святой Шӱлыш дене темын да
пророкла ойлен каласкален:

⁶⁸ «Израильын Господь Юмыжо моктымо лийже!

Тудо шке калыкше деке лишемын

да тудлан эрыкыш лекмашым ямдылен.

⁶⁹⁻⁷⁰ Ожнысо святой пророкшо-влак гоч

мом сӱрымыжым ыштен:

Давид шочшыжын тукумжо гыч

Тудо мыланна виян Утарышым луктын.

⁷¹ Тушманна-влак деч, мемнам ужмышудымо-влакын
чыланыштын кидышт гыч Господь утара.

⁷² Тыге Тудо ачана-влаклан порылыкшым ончыкта
да Шкенжын святой сугыньжым шарна.

⁷³⁻⁷⁵ Авраам ачаланна товатлымыжым монден огыл:

мемнам тушман кид йымач эрыкыш луктеш,
 да, Тудын ончылно святойын да чын ыштен,
 Тудлан илышаш кечына мучко лүдде служитлен кертына.

⁷⁶ А тый, йоча,

Күшнысö Юмын пророкшо манын лүмдалтат,
 Господь ончылно кает, Тудлан корным ямдылет да

⁷⁷ Тудын калыкшылан утаралтмаш

языкыштым кудалтымыж дене лиймым палдарет.

⁷⁸ Тыге мемнан Юмына шүм порылыкшо дене
 күшыч мыланна Эр Волгыдым колтен –

⁷⁹ Тудыжо пычкемыште да колымаш ўмылыштö
 шинчыше-влакым волгалтара

да тыныслык корныш мемнан ошкылнам виктара».

⁸⁰ А йоча кушкын да шүм-чон шўлышыжö пенгыдемын. Израиль калык ончык лекшаш кече шумешке, тудо ир мландыште илен.

2 ГЛАВА

1-7 Иисусын шочмыжо. 8-21 Кўтўчö да Суксо-влак. 22-38 Иисусым храмыш кондат. 39-40 Назаретмыш пöртылмаш. 41-52 Латкок ияш Иисус храмыште.

¹ Тиде жапыште Август кesarь деч калыкым уло мланде мучко шотлен возаш күштымаш лектын. ² Тиде икымше шотлен возымашым Квиринийын Сирийыште вуйлатымыж годым эртареныт. ³ Чылан шке тукумыштын олашке возалташ каеныт. ⁴ Иосиф Давидын родо-тукумжо гыч лийын, сандене Галилейысе Назарет ола гыч Иудейышке, Давидын Вифлеем лўман олашкыже, каен. ⁵ Возен шотлымашке Иосиф тудлан сöрымö Мария ўдыр дене пырля каен. Мария нелемше улмаш. ⁶ А кунам нуно Вифлеемыште лийыныт, Мариялан азам ышташ жап шуын. ⁷ Мария Икымше Шочшыжым, Эргым, ыштен, Тудым вўдылын, шудо шерчаш пыштен. Унапöртыштö нунылан вер лийын огыл.*

⁸ Тудо кундемыште кўтўчö-влак пасушто лийыныт, нуно йўдым кўтўм ороленыт. ⁹ Теве ончыкышт Господьын Суксыжо лектын да Господьын чапше нуным волгалтарен. Кўтўчö-влак

* 2:7 «Икымше Шочшо» – грек мут тиде йоча икымше манын веле ончыкта, вес шочшыжо лийын але уке ок ончыкто. Шудо шерча – ясла.

чот лүдыныт, ¹⁰ но Суксо каласен: «Ида лүд! Мый тыланда кугу куаным увертарем, тидыже уло калыклан йывыртываш лиеш: ¹¹ таче Давидын олаштыже тыланда Утарыше – Христос, Господь – шочын. ¹² Теве тыланда пале: те вүдыл пыштыме Азам муыда, Тудо шудо шерчаште кия». ¹³ Кенета тиде Суксо дене пырля пылпомышсо сарзе-влак шукын лектыныт да Юмым чапландареныт:

¹⁴ «Юмылан күшнө чап лийже!

Мландүмбалне тыныслык,

ен-влак дене Юмын поро кумылжо!»

¹⁵ Суксо-влакын пылпомышко пörтылмекышт, күтүчö-влак икте-весеыштлан ойленит: «Айста Вифлеемыш каена, Господь мо нерген увертарымым, тушто мо лиймым ончалына». ¹⁶ Нуно вашкен каеныт, мийымекышт, Мариям, Иосифым да шудо шерчаште кийыше Азам муыныт. ¹⁷ Нуным ужмекышт, тиде Йоча нерген Суксын мом ойлымыжым каласкаленыт. ¹⁸ Тидым колшо-влак күтүчö-влакын каласкалымыштлан чылан чот öрыныт. ¹⁹ А Мария чыла тидым шүмышкыжö пыштен да арален. ²⁰ Мом ужмо-колмыштлан Юмым моктен да чапландарен, күтүчö-влак мөнгеш пörтылыныт. Чылажат Суксо каласыме семынак лийын.

²¹ Кандашымше кече шумеке, кунам Азалан пүчмö йўлам эртараш жап шуын, тудлан Иисус лўмым пуэныт. Аважын нелеммыж деч ончычак Суксо Тудым тыге лўмден.

²² Моисейын законжо почеш эрныме йўлам эртарыме кече шумеке, Иисусым, Господь ончык намияш манын, Иерусалимыш конденит, ²³ вет Господьын законыштыжо возымо: «Эн ондак шочшо кажне эрге аза Господьлан святитлыме лийшаш».*

²⁴ Тыгак нуно Господьын законышто ойлымо семын кок кедым але кок көгөрчен игым надырлан пуышаш улыт улмаш.**

²⁵ Иерусалимыште Симеон лўман чын ыштыше да Юмым пагалыше ен лийын. Тудо Израильым лыпландарымым вучен, да ўмбалныже Святой Шўлыш лийын. ²⁶ Господьын Христосшым ужмо деч ончыч колымашым от уж манын, Симеонлан Святой Шўлыш увертарен. ²⁷ Шўлышын кумыландымыж дене тудо храмыш толын. Кунам Иисусын ача-аваже, законышто возымо йўлам Тудын шотышто шукташ манын, Азам тушко конденит,

* 2:23 Исх 13:2,12.

** 2:24 Лев 12:8.

²⁸ Симеон Тудым кидышкыже налын, Юмым моктен каласен:

²⁹ «Ынде, Господь, шомакетым шуктен,

шке тарзетым тыныслык дене колтет:

³⁰ мыйын шинчам Тыйын пуымо утарымашым ужо,

³¹ тудым Тый чыла калык ончылно ямдыленат.

³² Тудо чын Юмым палыдыме-влаклан чыным почшо
волгыдо,

Тыйын Израиль калыкетлан чап лиеш».

³³ Иисус нерген мом ойлымылан Иосиф ден Азан Аваже öры-
ныт. ³⁴ Симеон нуным благословитлен, а Азан Мария Аважлан
каласен: «Теве Тудлан көра Израильыште шуко ен камвочшаш
да шуко ен кынешшаш. Тудо үчашымашлан амал лиеш. ³⁵ Тыге
шукыштын шүмеш шылтыме шонымашышт почылтеш. Тыйы-
нат чонет вошт керде эрта».

³⁶ Туштак Асир тукум гыч Фануилын Анна пророк үдыржө
лийын. Тудо пешак шонго улмаш. Үдыр жапше деч вара Анна
шым ий марийже дене пырля илен, ³⁷ а вара кандашле ныл ий
теммешке* тулык лийын илен. Храм деч тудо корангын огыл,
йүдшө-кечыже кумалын да пүтым кучен Юмылан служитлен.
³⁸ Тиде жапыште Анна нунын деке миен да Юмым моктен, Ие-
русалимыште утарымым вучышо-влаклан чылаштлан Иисус
нерген каласкален.

³⁹ Господын законжо почеш чыла ыштымеке, нуно Гали-
лейышке, шкеныштын Назарет олашкышт, пörтылыныт. ⁴⁰ Йоча
кушкын, шүм-чон шүлышыжө пенгыдемын, ушым поген. Юмын
порылыкшо Тудын дене лийын.

⁴¹ Иисусын ачаж ден Аваже кажне ийын Иерусалимыш Куге-
че пайремыш коштыныт. ⁴² Тудлан латкок ий теммеке, нуно
йўла почеш ончычсо семынак Иерусалимыш пайремыш миеныт.
⁴³ Пайрем кече-влак пытымеке, нуно мөнгышкышт каеныт,
а Рвезе Иисус Иерусалимеш кодын. Тидым Иосиф ден Тудын
Аваже пален огытыл, ⁴⁴ Тудо пырля мийыше-влак дене ошкеда,
шоненыт. Тыге нуно кечыгут каеныт, вара Эргыштым родо-
тукум да палыме коклаште кычалаш тўнгалыныт. ⁴⁵ Иисусым
муын огытылат, Иерусалимыш пörтылыныт да Тудым тушто
кычалыныт.

* 2:37 «Кандашле ныл ий теммешке» – тидым «кандашле ныл ий» манын ку-
сарашат лиеш.

⁴⁶ Иисусым кум кече гыч храмыште муыныт. Тудо туныктышо-влак коклаште шинчен, нуным колыштын да йодышым пуэден. ⁴⁷ Иисусым колыштшо-влак чылан Тудын уш-акылжылан да вашештымыжлан öрыныт. ⁴⁸ Тудым ужмеке, ачаж ден Аваже чот öрыныт. Аваже Тудлан ойлен: «Эргым, молан Тый мемнан дене тыге ыштенат? Тыйын ачат да Мый, чот ойгырен, Тыйым кычалынна». ⁴⁹ Тудо нунылан каласен: «Молан те Мыйым кычалында? Мо Ачамын, Мыйын тушто лийшашем але те пален огыдал?» ⁵⁰ Но нуно мом ойлымыжым умылен огытыл. ⁵¹ Иисус ачаж да Аваж дене пырля каен, Назаретыш пöртылын да чыла шотыштат мутыштым колыштын. А Аваже чыла тидым шүмыштыжö арален. ⁵² Иисус кушкын да ийгот ешаралтме семын ушым поген, Тудым Юмат, енг-влакат утларак да утларак йöратеныт.

3 ГЛАВА

1-20 Тынеш Пуртышо Иоаннын увертарымыже. 21-22 Иисусым тынеш пуртымаш. 23-38 Иисусын тукымвожшо.

¹ Тиверий кесарь латвизымше ий кугыжаланыме годым, кунам Иудейым Понтий Пилат вуйлатен, Галилейын тетрархше Ирод лийын, тудын Филипп изаже – Итурейын да Трахонит кундемын тетрархышт, Лисаний – Авилинейын тетрархше ² да Анна ден Каиафа архиерей лийыныт, ир мландыште Захарийын Иоанн эргыжлан Юмо деч шомак лийын. ³ Тудыжо Иордан энгер кундемысе чыла вер мучко каен да языкыштым касарыкташлан, язык верч öкынен, тынеш пураш туныктен. ⁴ Исаия пророкын шомакшым возыман книгаште кузе каласыме, туге лийын:

«Ир мландыште кычкырышын йöкшö шокта:

Господьлан корным ямдылыза,

Тудлан йолгорным вияшым ыштыза!

⁵ Чыла корем темалтше,

а чонга ден курык иземышт,

корно савыртыш-влак вийнышт,

лакылан корно-влак тöр лийышт –

⁶ Юмын утарымашыжым чыла илыше ужеш».*

* 3:4-6 Ис 40:3-5.

⁷ Тынеш пураш толшо ең-влаклан Иоанн ойлен: «Шем кишкын шочшыж-влак! Ончыкылык шыде логалме деч утлен куржаш кӧ тыланда кангашым пуэн? ⁸ Языкым касарыктен, Юмо деке савырнымыланда келшен толшо саскам шочыктыза да ”Мемнан ачана – Авраам” манын, кӧргыштыда шонаш ида тӱнал. Тыланда ойлем: Юмо теве нине кӱ-влак гычат Авраамлан икшыве-влакым ыштен кертеш. ⁹ Ынде пушенте вож воктене товарат ямде кия: сай саскам пуыдымо чыла пушентым руат да тулыш шуат».

¹⁰ «Мом ме ыштышаш улына?» – тудын деч калык йодыштын. ¹¹ Иоанн вашештен: «Кӧн кок вургемже уло, тек иктыжым вургем укеанлан пуа. Кӧн кочкишыжо уло, тек тыгак ышта». ¹² Йозак погышо-влакат тынеш пураш толыныт. Нуно тудын деч йодыныт: «Туныктышо, ме мом ыштышаш улына?» ¹³ Тудо вашештен: «Погаш палемдыме деч шуко ида йод». ¹⁴ Сарзе-влак тудын деч йодыныт: «А ме мом ыштышаш улына?» Тудо каласен: «Нигӧм ида шыгыремде, ең ӱмбаке вуйым ида ший, пашадарда дене серлагыза».

¹⁵ Калык моткоч вучен, Иоанн нерген Христос огыл гын манын, чылан шӱмыштышт шонкаленыт. ¹⁶ Но Иоанн чылан ончылно каласен: «Мый тендам вӱд дене тынеш пуртем, но Весе толеш, Тудо мый дечем Виянрак. Мый Тудын йолчием кылжымат рудаш ом йӧрӧ. Тудо тендам Святой Шӱлыш да тул дене тынеш пурта. ¹⁷ Тудын кидыштыже кольмо, идымжым эрыкта да шыданым клатышкыже пога, а арважым йӧрташ лийдыме тулеш йӱлалта».

¹⁸ Калыкым тӱрлын туныктен, Иоанн Поро Уверым каласкален. ¹⁹ А Ирод тетрархлан тудын шке изажын Иродиада ватыж дене илыме шотышто да моло осал пашаже шотышто Иоанн шылтален ойленат, ²⁰ Ирод тудым казаматыш петырен, осал пашашкыже тидымат ешарен.

²¹ Уло калык тынеш пуримо годым Иисусат тынеш пурен, а кунам Тудо кумалын, пылпомыш почылтын. ²² Кӧгӧрченла койшо кап дене Тудын ӱмбаке Святой Шӱлыш волен. Пылпомыш гыч йӱк шоктен: «Тый Мыйын йӧратыме Эргым улат, Мыйын поро кумылем Тый денет!»

²³ Шке служитлымыжым тӱнгалмыж годым Иисуслан кумло ий наре лийын. Тудо Иосифын Эргыже манын шоненыт. Иосифын ачаже Илий лийын, ²⁴ тудыжын – Матфат, Левий, Мелхий, Ианнай, Иосиф, ²⁵ Маттафий, Амос, Наум, Еслим, Наггей, ²⁶ Мааф,

Маттафий, Семей, Иосиф, Иуда, ²⁷ Иоаннан, Рисай, Зоровавель, Салафиил, Нирий, ²⁸ Мелхий, Аддий, Косам, Елмодам, Ир, ²⁹ Иосий, Елиезер, Иорим, Матфат, Левий, ³⁰ Симеон, Иуда, Иосиф, Ионан, Елиаким, ³¹ Мелеай, Маинан, Маттафай, Нафан, Давид, ³² Иессей, Овид, Вооз, Салмон, Наассон, ³³ Аминадав, Арам, Есром, Фарес, Иуда, ³⁴ Иаков, Исаак, Авраам, Фарра, Нахор, ³⁵ Серух, Рагав, Фалек, Евер, Сала, ³⁶ Каинан, Арфаксад, Сим, Ной, Ламех, ³⁷ Мафусал, Енох, Иаред, Малелеил, Каинан, ³⁸ Енос, Сиф, Адам, Юмо.

4 ГЛАВА

*1-13 Иисусым тергымаш. 14-15 Иисус Галилейыште служитлаш тўнгалеш.
16-30 Назаретысе синагогышто. 31-37 Капернаумысо синагогышто.
38-41 Иисус шуко егым паремда. 42-44 Иисус синагоглаште туньктен
каласкала.*

¹ Святой Шўлыш дене темын, Иисус Иордан энгер деч пөртылын, да Тудым Шўлыш ир мландышке нангаен. ² Тушто Тудым нылле кече диавол алгаштараш тӧчен. Тиде жапыште Иисус нимом кочкын огыл, а нине кече-влак эртымеке, шужымым шижын. ³ Диавол Тудлан ойлен: «Тый Юмын Эрге улат гын, тиде кўлан киндыш савырнаш кўштӧ». ⁴ Иисус вашештен: «Возымо: ”Айдеме кинде дене гына огыл, а Юмын кажне шомакше дене ила”».*

⁵ Вара диавол Тудым кўкшӧ курык ўмбаке кўшкӧ кўзыктен, уло тўнян чыла кугыжанышыжым иктатыште ончыктен ⁶ да каласен: «Нине кугыжаныш-влакым да нунын мо дене чапланымыштым мый Тыйын кид йымакет пуэм. Чыла тиде мылам пуалтын, а мый кӧлан пуынем, тудлан пуэн кертам. ⁷ Сукалтен, Мыланем вуетым совет гын, чылажат Тыйын лиеш». ⁸ Иисус вашештен: «Мый дечем коран, сатана! Возымо:

”Шке Господь Юметлан, сукалтен, вуйым саве,
ик Тудланак веле служитле”».**

⁹ Вара сатана Тудым Иерусалимыш нангаен, храм леведыш тўрыш шогалтен да каласен: «Тый Юмын Эрге улат гын, тышеч ўлыкӧ тӧрштӧ. ¹⁰ Возымо вет:

* 4:4 Втор 8:3.

** 4:8 Втор 6:13, 10:20.

”Тудо Суксыж-влаклан Тыйым аралаш кўшта:

¹¹ йолет кўэш ынже шўртньö манын,
нуно Тыйым кидешышт нумал нангаят”».*

¹² Иисус вашештен: «Каласыме: ”Господь Юметым ит терге”».**

¹³ Чыла алгаштараш төчымыжым пытарымеке, диавол Тудын деч жаплан корангын.

¹⁴ Иисус Галилейыш пörтылын, Святой Шўлышын куатше Тудын дене лийын. Тудын нерген уло кундем мучко мут шарлен.

¹⁵ Иисус нунын синагоглаште туныктен, да чылан Тудым чапландареныт.

¹⁶ Иисус Назаретыш толын – тиде олаште Тудым ончен-куштеныт – да молгунамсе семынак шуматкечын синагогыш пурен. Тудо Возымашым лудаш шогалын. ¹⁷ Иисуслан пророк Исаиян книгажым пуэныт. Тудым почын да тыге возымо верым муын:

¹⁸⁻¹⁹ «Господьын Шўлышыжö Мыйын ўмбалнем –

Тудо Мыйым йорло-влаклан

Поро Уверым шараш шўрен палемден,

тодылалтше кумылан-влакым төрлагаш колтен.

Кучен петырыме-влаклан эрыкыш колтымо нерген,

сокыр-влаклан шинчашт почылтмо нерген увертараш,

индыралтше-влакым эрыкыш лукташ,

Господьын порылык ийже толын шумо нерген увертараш

Тудо Мыйым колтен».***

²⁰ Иисус книгаг петырен, синагог полышкалышылан пуэн да шинчын. Синагогышто улшо-влакын чылаштын шинчашт Тудын ўмбаке виктаралтын. ²¹ Иисус ойлаш тўнгалын: «Таче колыштмо тиде возымаш ынде шукталте». ²² Чылан «Тудо чын» маныныт да Тудын умшаж гыч лекше порылык шомаклан пешак öрыныт. Нуно ойланыт: «Тудо Иосифын эргыже огыл?» ²³ Иисус нунылан вашештен: «Те Мыланем калыкмутым каласеда: ”Паремдыше, Шкендым Шке паремде! Капернаумышто мо лиймым ме колынна, тудымак тыште шке кундемыштетат ыште”. ²⁴ Тыланда чынак ойлем, – Иисус умбакыже ойлен, – нимогай пророкым шке кундемыштыже огыт пагале. ²⁵ Чынже дене каласем: Илия илыме годым, кунам пылпомыш петырнен, кум ий да куд тылзе кукшо шоген да уло эл мучко кугу шужымаш тўнгалын,

* 4:10-11 Пс 90:11-12.

** 4:12 Втор 6:16.

*** 4:18-19 Ис 61:1-2, 58:6.

Израильыште шуко тулык ўдырамаш лийын, ²⁶ но нунын кокла гыч иктыж декат Илиям колтымо огыл, а Сидонысо Сарепташте илыше тулык ўдырамаш деке колтымо. ²⁷ Елисей пророк илыме годымат Израильыште проказе черан ең шуко лийын, но нунын кокла гыч иктат эрнен огыл, а Сирий гыч толшо Нееман веле».

²⁸ Тидым колмеке, синагогышто чылан чот шыдешкеныт, ²⁹ кынелыныт да Иисусым ола гыч поктен луктыныт. Нунын олашт курыкеш чонгымо улмаш. Иисусым шўкал шуаш манын, курык сер деке нангаеныт, ³⁰ но Тудо нунын покшеч эртен каен да корангын.

³¹ Галилейысе Капернаум олаш Иисус толын да шуматкечын калыкым туныктен. ³² Туныктымыжлан чылан ўрыныт: Тудын шомакше куатан лийын.

³³ Синагогышто шакше ия шўлыш кучыман ең лийын, да тудо уло йўкын кычкыралын: ³⁴ «Мемнам кодо, Назарет Иисус, мом Тый мемнан дене ыштынет? Мемнам пытараш толынат? Кў улметым мый палем, Тый Юмын Святойжо улат!» ³⁵ Но Иисус осал шўлышым чарен каласен: «Шып лий! Кўргыж гыч лек!» Ия тиде еңым синагог покшелан йўрыктен да, нимогай энгекеым ыштыде, тудын кўргыж гыч лектын. ³⁶ Чылан ўрынлўдын шогеныт да икте-весе ыштлан ойленыт: «Тиде мо тыгай! Тудо куат да власть дене осал шўлыш-влаклан кўшта, а нунышт лектыт». ³⁷ Тудын нерген йырым-йырысе чыла верлашке шомак шарлен.

³⁸ Иисус синагог гыч лектын да Симонын пўртышкыжў пурен. Симонын онькуваже шокшымужо дене чот орланен, да Иисусым тудлан полшаш йодыныт. ³⁹ Тудын деке лишеммеке, Иисус шокшымужылан лекташ кўштен. Чер ўдырамашым коден. Ўдырамаш тунамак кынелын да уна-влакым ончаш тўнгалын. ⁴⁰ А кўн тўрлў чер дене орланыше лишыл еңже лийын гын, кече шичме годом чылан Иисус деке нуным конденыт. Тудыжо кажне черле ўмбаке кидым пыштен да паремден. ⁴¹ Тыгак шуко еңын кўргыж гыч ия-влак кычкырен лектыныт: «Тый Христос, Юмын Эрге улат!» Но Иисус нунылан тыге ойлаш эрыкым пуэн огыл, вет нуно Тудын Христос улмыжым паленыт.

⁴² Эрдене эрак Иисус лектын да тымык верыш каен. Калык тўшка Тудым кычалын, а кычал мумеке, Иисус нунын деч ынже кай манын чараш тўченыт. ⁴³ Но Тудо, «Мый Юмын Кугыжаныш нерген Поро Уверым моло олаштат каласкалышаш улам, тидлан

Мыйым колтымo», манын ⁴⁴ да Галилейысе синагоглаште увертарен каласкален.

5 ГЛАВА

1-11 Иисус икымше тунемшыж-влакым ўжеш. 12-16 Проказе чераным паремдымаш. 17-26 Йыжындыме енгым паремдымаш. 27-32 Левийым ўжмаш. 33-39 Пўтым кучымо нерген йодыш.

¹ Икана Иисус Геннисарет ер воктене шоген, а калык, Юмын шомакым колаш манын, Тудым йыраваш шыгыремден. ² Серыште Иисус кок пушым ужын. А пуш гыч волышо колызовлак вапшыштым мушкыныт. ³ Ик пушыжо Симонын лийын. Иисус тушко шинчын да сер деч корангаш тудын деч йодын, пуш гыч ен-влакым туныктен.

⁴ А вара, ойлен чарнымеке, Симонлан каласен: «Келге верыш кае. Колым кучаш тушан вапш-влакдам шуыза». ⁵ «Туныктышо, – вaшештен Симон, – ме йўдвошт тыршенна да нимом кучен огынал. Но Тый каласет гын, мый вапшым шуэм.» ⁶ Нуно тыгак ыштеныт да тунар шуко колым кученыт, вапшыштат кўрышталташ тўгалын. ⁷ Полшаш толышт манын, кидым рўзен вес пушысо йолташышт-влакым ўжыныт. Нунышт толыныт. Кок пушге кол дене туге теменыт, пушыштат вўдыш волаш тўгалын.

⁸ Тидым ужмеке, Иисус ончылан Симон-Петр суken шинчын да каласен: «Господь, мый дечем коран, мый языкан айдеме улам!» ⁹⁻¹⁰ Симон да чылан, кў тудын дене пырля лийын, – тыгак йолташыже-влак, Зеведейын Иаков ден Иоаннже – тынар шуко кучымылан ўрын-лўдын шогеныт. Но Иисус Симонлан каласен: «Ит лўд. Тылеч вара тый айдемым кучышо лият». ¹¹ Вара, кок пушге серыш лукмеке, нуно чыла коденыт да Тудын почеш каеныт.

¹² Икана Иисусын ик олаште лиймыж годым уло капге проказе черан ен толын. Иисусым ужмеке, кумык возын да сўрвален ойлаш тўгалын: «Господь, паремдынет гын, мыйым эрныктен кертат». ¹³ Иисус кидым шуялтен, тудым тўкалтен да каласен: «Паремдынем, эрне». Проказе черже тунамак пытен. ¹⁴ Тидын нерген нигўлан ойлаш огыл манын, Иисус тудлан чарен, да кўштен каласен: «Кай да шкендым иерейлан ончыкто. Эрналтмет лўмеш Моисей кўштымў семын надырым пу. Тидын

дене тый паремметым ончыктет». ¹⁵ А Иисус нерген мут утларак веле шарлен, пеш шуко калык Тудым колышташ да черыштым паремдыкташ толын. ¹⁶ Но Тудо тымык верыш кумалаш коштын.

¹⁷ Ик кечын, кунам Иисус туныктен, Тудым колыштшо-влак коклаште Галилей ден Иудейысе чыла ял гыч да Иерусалим гыч толшо фарисей ден закон туныктышо-влак шинченят. Господьын куатше черле-влакым паремдымаште палдырнен.

¹⁸ Теве пörьен-влак, вакшышеш нумалын, йыжындыме еным конденят да, Иисус ончык пышташ манын, пörтыш пурташ төченят. ¹⁹ Калык шукулан көра кузе пурташ йöным муын огытылат, нуно пörт леведыш үмбаке күзеныт, леведышым рончен, тудым вакшышыжге ег коклашке Иисус ончыко волтеныт. ²⁰ Нунын үшанымыштым ужын, Тудо каласен: «Айдеме, тыйын языкет касаралтеш».

²¹ Закон туныктышо ден фарисей-влак шонкалаш тунгалыныт: «Юмым мыскылышыже кө тиде тыгай? Юмо деч моло кө айдемын языкшым касарен кертеш?» ²² Иисус, нунын тыге шонкалымыштым паленат, вашештен каласен: «Те мом шүмыштыда шонкаледа? ²³ Мом куштылгырак каласаш: ”Тыйын языкет касаралтеш” але ”Кынел да ошкыл” манаш? ²⁴ Но те пален лийза: Айдеме Эргын мланде үмбалне языкым касараш властыше уло». Йыжындыме еглан Иисус каласен: «Тылат ойлем: кынел, вакшышетым нал да мөнгышкет кае». ²⁵ Черле тунамак, нунын ончылнак, кынелын, вакшышыжым погалтен да, Юмым чапландарен, мөнгыжө ошкылын.

²⁶ Чылам кугу лүдмаш авалтен, чылан Юмым чапландареныт да лүдын ойленыт: «Таче ме кугу öрыктарымашым ужна».

²⁷ Тылеч вара Иисус лектын да йозак погымо верыште шинчыше Левий лүман йозак погышым ужын. Тудлан ойлен: «Почешем кае». ²⁸ Тудо кынелын, чыла коден да Иисус почеш каен. ²⁹ Левий шке пörтыштыжө Тудлан кугу сийым ямдылен. Тушто нунын дене пырля йозак погышо-влак да молат шукин кочкыныт.

³⁰ Фарисей да нунын кокла гычак закон туныктышо-влак Иисусын тунемшыж-влаклан öпкелен ойленыт: «Молан те йозакым погышо да языкан-влак дене пырля кочкыда да йўыда?»

³¹ Иисус нунулан вашештен: «Таза еглан огыл эмлызе күлеш, а черлылан. ³² Мый чын ыштыше-влакым огыл, а языкан-влакым языкым касарыкташ да Юмо деке савырнаш үжаш толынам».

³³ Иисуслан каласенит: «Молан Иоаннын тунемшыж-влак, тыгак фарисей-влакын тунемшыштат чўчкыдын пўтым кучат да кумалыт, а Тыйын – кочкыт да йўйт?» ³⁴ Иисус нунылан вaшештен: «Ўдырым налше качын сўан калык дене пырля лиймыж годым нунылан пўтым кучыктен кертыда мо? ³⁵ Но жап шуэш, нунын деч качым налыт, тунам нуно тиде кечылаште пўтым кучаш тўналыт».

³⁶ Тыгак нунылан туштен каласен: «У вургем гыч кушкед налын, тошто вургемыш нигō тумышым ок шынде – ужымат кушкедеш, тоштыжланат у куэм дене ыштыме тумыш келшен ок тол. ³⁷ Шуын шудымо йошкар аракам нигōат тошто шувышыш ок опто – шуын шудымо арака шувышым кушкедеш, шкежат йога, шувышыжат йордымō лиеш. ³⁸ Шуын шудымо аракам у шувышыш опталман, тунам коктынат аралалтыт. ³⁹ А тошто аракам йўмеке, нигōнат у аракам тунамак йўмыжō ок шу, вет ойла: ”Тоштыжо сайрак”».

6 ГЛАВА

1-5 Тунемше-влак шуматкечын шурно парчам кўрыт. 6-11 Кошкышо кидан ег. 12-16 Латкок Апостол. 17-19 Иисус черле-влакым паремда. 20-26 Чын пнал да ойго нерген. 27-36 Тушмандам йўратыза. 37-42 Ида судитле. 43-45 Пушенге ден саска. 46-49 Кок негыз.

¹ Кугечын кокымшо кечыж деч вара икымше шуматкечын Иисус шурно пасу гоч эртен. Тунемшыж-влак шурно парчам кўрыныт да, кидеш туржын, кочкыныт. ² Южо фарисейже каласен: «Шуматкечын мом ышташ ок лий, тугайым те молан ыштеда?» ³ Иисус нунылан каласен: «Шкежат, пеленже лийше-влакат шужымеке, Давид мом ыштыме нерген те лудын огыдал мо? ⁴ Надыр киндым иерей деч молылан нигōлан кочкаш ок лий гынат, тудо Юмын пōртыш пурен, тиде киндым налын да кочкын, пырля лийше-влакланат пуэн». ⁵ Вара нунылан каласен: «Айдеме Эрге шуматкечыланат оза».

⁶ Вес шуматкечынат Иисус синагогыш пурен да туныктен. Тушто ик ег лийын, тудын пурла кидше кошкышо улмаш. ⁷ Закон туныктышо ден фарисей-влак Иисусым титаклаш амалым кычалыныт, шуматкечынат паремда мо манын эскереныт. ⁸ Но Иисус, нунын шонымыштым пален, кошкышо кидан еглан каласен: «Кынел да ончык лек». Тудо кынелын да ончыко лектын. ⁹ Тунам

Иисус нунылан каласен: «Мый тендан деч йодам: шуматкечын мом ышташ лиеш? Порым але осалым? Чоным утараш але пытараш?» Нуно шып шогеныт. ¹⁰ Иисус йырым-йыр чыланышт ўмбаке ончалын да тудо енлан каласен: «Кидетым шуялте». Тудо тыгак ыштен, кидше весыж гаяк таза лийын. ¹¹ Нуно чот ажгыненыт да Иисус дене мом ышташ манын, шке коклаштышт мутланеныт.

¹² Тиде кечылаште Иисус курыкыш кумалаш күзен да тиде йўдым Юмылан кумалын эртарен. ¹³ А кунам волгыжын, шке тунемшыж-влакым ўжын да нунын кокла гыч латкоkyтым ойырен налын. Нуныштым Апостол манын лўмден: ¹⁴ Симонным – тудымак Петр манын лўмден – тудын Андрей шольжым, Иаковым, Иоанным, Филиппым, Варфоломейым, ¹⁵ Матфейым, Фомам, Алфейын Иаков эргыжым, Зилот манме Симонным, ¹⁶ Иаковын Иуда эргыжым да Искариот манме Иудам. Тудыжо вара Иисусым ужалыше лийын.

¹⁷ Нунын дене пырля волымеке, Иисус тўр верыш шогалын. Шуко тунемшыже да уло Иудей гыч, Иерусалим гыч, тенгыз воктенысе Сидон ден Тир верла гыч шуко калык Тудын дене пырля лийын. ¹⁸ Нуно Иисусым колышташ да черыштым паремдыкташ толыныт. Осал шўлыш орландарыме-влакат паремдыме лийыныт. ¹⁹ Иисус деч вий лектын шоген да чылам паремден, сандене уло калык Тудын деке тўкнаш тўчен.

²⁰ Тунемшыж-влак ўмбаке ончен, Иисус ойлаш тўнгалын:

«Те, шкендам Юмын ончылно изилан ужшо-влак,
поро пиалан улыда:

Юмын Кугыжаныш – тендан.

²¹ Те, кызыт шужышо-влак, поро пиалан улыда:
темше лийыда.

Те, кызыт шортшо-влак, поро пиалан улыда:
те куанен воштылаш тўнгалыда.

²² Кунам Айдеме Эрге верч ен-влак тендам ужмышудымо лийыт, шкешт деч корандат, вурсат да лўмдамат осаллан шотлат – те поро пиалан улыда. ²³ Тудо кечын куаныза, йывыртыза: пылпомышто тыланда кугу суап лиеш. Нунын ачашт-влак пророк-влак денат тыгак ыштеныт.

²⁴ Поян-влак, а тыланда ойго:

те шке йывыртымашдам налында.

²⁵ Кў кызыт темше, ойго тыланда:
те шужымашым ужаш тўнгалыда.

Кө кызыт воштылеш, ойго тыланда:

те ойгыраш да шорташ тўғалыда!

²⁶ Кунам тендам чыла ең мокта – ойго тыланда: нунын ачашт-влак шояк пророк-влакым тыгак моктеныт.

²⁷ Но тыланда, кө Мыйым колыштеш, ойлем: тушмандам йөратыза. Тендам ужмышудымо-влаклан порым ыштыза, ²⁸ тендам каргышылан порым тыланыза, тендам вурсышо верч кумалза.

²⁹ Кө тыйым ик могыр шүргет гыч сова, вес могыржымат тудлан савырал, да кө ўмбал вургеметым шупшын налеш, тудлан тувыретымат налашыже ит торешлане. ³⁰ Кө тый дечет йодеш, чылалан пу, а кө тыйыным налеш, мөнгеш ит йод.

³¹ Ең-влакым шкаланда мом ыштыктынеда, шкеат нунылан тидымак ыштыза. ³² Те шкендам йөратыше-влакым йөратеда гын, тидланже тыланда могай суап? Вет языкан-влакат, кө нуным йөрата, тудымак йөратат. ³³ Кө тыланда порым ышта, теат нунылан порым ыштеда гын, тидланже тыланда могай суап? Языкан-влакат тыгак ыштат. ³⁴ Кө деч мөнгеш налын кертмылан ўшанеда, тудлан веле кўсын пуэда гын, тидланже тыланда могай суап? Тунарак мөнгеш налаш манын, языкан-влакат языканлан кўсын пуат.

³⁵ А те шке тушмандам йөратыза, порым ыштыза, мөнгеш налаш шоныде, кўсын пуыза. Тунам тыланда кугу суап лиеш, да те Кўшнысö Юмын шочшыжо лийыда. Тудо таум ыштыдыме ден осал-влак деке поро. ³⁶ Тугеже, шке Ачада гаяк чаманыше лийза.

³⁷ Еңым ида судитле, тунам теат огыда судитлалт. Нигөм титаканыш ида лук, тунам теат титаканыш огыда лукталт. Еңын титакшым кудалтыза, да тенданат титакда кудалтыме лиеш.

³⁸ Пуыза, да тыландат пуалтеш. Тичмаш виса дене висен, темден да көвален тыланда пыштен пуалтеш. Могай виса дене те виседа, тыландат тугай денак висалтеш».

³⁹ Иисус нунылан тыге туштен ойлен: «Соқыр ең соқырым вўдышö лийын кертеш мо? Нуно коктынат вынемыш огыт камвоч? ⁴⁰ Тунемшыже туныктышыж деч кугу огеш лий, а тунем пытарымекыже, кажныже туныктышыж гай лиеш. ⁴¹ Молан тый лишылетын шинчаштыже шўкым ужат, а шкендыныште пырням от шиж? ⁴² Але кузе лишылетлан ”Йолташ, пу-ян, мый тыйын шинчат гыч шўкым луктам” каласен кертат, кунам шке шинчаштет пырням от уж? Сайла кояш тöчышö! Ондак шке

шинчат гыч пырням лук, вара веле лишылетын шинчаж гычын шўкым кузе лукташ – ужат.

⁴³ Уда саскам пуышо сай пушенге уке, сай саскам пуышо уда пушенгат уке. ⁴⁴ Кеч-могай пушенгым саскаж дене палат. Иман вондер гыч смоква саскам огыт пого, а шуркалыше вондер гыч виноградым пўчкын огыт нал. ⁴⁵ Поро айдеме шўмжын поро поянылыкше гыч порылыкым луктеш, осал ег шўмжын осалже гыч осалым луктеш. Вет айдемын шўмжө мо дене темын, тудымак йылмыже ойла.

⁴⁶ Мыйым молан ”Господь, Господь!” манын ўжыда? А мом кўштем, тудым огыда ыште. ⁴⁷ Мый декем толшо, шوماкем колыштшо да шуктышо айдеме кө гай? Мый тидым тыланда каласем. ⁴⁸ Тудо – пёртым чонгышыла келге вынемым кўнчышө да кў ўмбалан негызым пыштыше ег гай. Вўд ташлыме годым тиде пёрт ўмбаке эгер шунгалтын, но тудым тарватен кертын огыл, вет пёртын негызше кў ўмбалан пыштыме. ⁴⁹ А Мыйын шوماкем колыштшо, но тудым шуктыдымо ег – мланде ўмбалан негыз деч посна пёртым чонгышо айдеме гай. Пёрт ўмбаке эгер шунгалтын, да тудо тунамак сўмырлен. Шаланымыже шучко лийын».

7 ГЛАВА

1-10 Шўдывуйын тарзыжым паремдымаш. 11-17 Наиньште тулык ўдырамашын эргыжым ылыжтымаш. 18-35 Тынеш Пуртышо Иоаннын колтымо егже-влак. 36-50 Фарисей да языкан ўдырамаш.

¹ Ойлышашыжым калыклан чыла каласкален пытарымеке, Иисус Капернаумыш пурен. ² Ик шўдывуйын тарзыже черле улмаш да колышаш гай киен. Тарзыжым шўдывуй пешак аклен. ³ Иисус нерген колмеке, тарзыжым утараш толаш йодын, шўдывуй Тудын деке иудей кугурак-влакым колтен. ⁴ Иисус деке толмеке, нуно сөрвален йодаш тўнгалыныт: «Тиде ег тудлан полшыметым шога. ⁵ Тудо мемнан калыкым йөрата, мыланна синагогым чоңыктен».

⁶ Иисус нунын дене пырля каен. Шўдывуйын пёртшө деке лишемме годым шўдывуй йолташыж-влакым Иисуслан тыге каласаш колтен: «Господь, уто пашам ит ыште. Пёртыш пурыметым мый ом шога. ⁷ Мый шкемым Тый декет мияш йордымылан шотлем. Мутым гына пелеште, тунам мыйын тар-

зем паремеш. ⁸ Мый шкежат кид йымалсе ең улам, мыйынат вуйлатыме сарзем-влак улыт. Иктылан ойлем ”Кае” – тудо кая, весылан ”Тышке тол” манам – тудо толеш, тарземлан ойлем ”Тидым ыште” – тудо ышта». ⁹ Тидым колмеке, Иисус тудлан öрын да почешыже кайыше калык веке савырнен каласен: «Тыланда ойлем, тыгай ўшанымашым Мый Израиль калык коклаштат вашлийын омыл». ¹⁰ А Иисусым ўжаш колтымо-влак, мөнгö пöртылмекышт, черле лийше тарзым тазам ужыныт.

¹¹ Тидын деч вара Наин лўман олашке Иисус каен. Тудын дене пырля тунемшыж-влак гыч шукынжо да кугу калык тўшка лийын. ¹² Кунам Тудо ола капка деке лишемын, тушечын колышым нумал луктыныт. Тидыже аважын ик шкет эргыже улмаш, аваже тулык лийын. Ёдырамаш дене пырля ола гыч шуко калык лектын. ¹³ Кунам Господь ўдырамашым ужын, тудым чаманен да каласен: «Ит шорт». ¹⁴ Вара миен да колышым нангайыме верым тўкалтен, нумал кайыше-влак шогалыныт. Иисус каласен: «Рвезе, тылат ойлем: кынел!» ¹⁵ Колышо кынел шинчын да мутланаш тўгалын. Иисус тудым аважлан пöртылтен.

¹⁶ Чылан чот лўдыныт, Юмым чапландарен, нуно тыге ойленйт: «Мемнан кокла гыч кугу пророк лектын. Юмо шке калыкше деке лишемын». ¹⁷ Тудын нерген тыгай мут уло Иудейыште да воктенысе чыла верлаште шарлен.

¹⁸ Чыла тидын нерген Иоаннлан тудын тунемшыже-влак каласеныт. ¹⁹ Иоанн шкеж деке кок тунемшыжым ўжын да нуным Иисус деке йодаш колтен: «Толшашлык Тый улат, але мыланна весым вучыман?» ²⁰ Пöръеҥ-влак Иисус деке толыныт да каласеныт: «Тынеш Пуртышо Иоанн мемнам Тый декет ”Толшашлык Тый улат, але мыланна весым вучыман?” манын йодаш колтен». ²¹ Тиде жапыште Иисус шуко еным чер, орланымаш, осал шўлыш деч паремден, шуко сокырын шинчажым почын. ²² Иисус вашештен: «Кайыза, мом ужмыдам-колмыдам Иоаннлан каласкалыза:

сокыр-влак ужыт,
окшак-влак коштыт,
проказе черан-влак эрнат,
сонгыра-влак колыт,
колышо-влак ылыжыт,
йорло-влак Поро Уверым каласкалат.

²³ Ондалалтын, кө Мый дечем ок коран, тудо поро пиалан!»

²⁴ Иоаннын колтымо еҥ-влак кайымеке, Иисус калыклан Иоанн нерген каласкалаш тўнгалын: «Те ир мландыш мом ончаш лектында? Мардеж дене лўнгышō омыжым мо? ²⁵ Мом те ужаш миенда? Шергакан вургемым чийыше айдемым мо? Чапле вургеман-влак да ракатланен илыше-влак кугыжа-влакын полатыштышт улыт. ²⁶ Те мом ончаш лектында? Пророкым? Туге, тыланда ойлем, тудо пророк, но пророк деч кугурак. ²⁷ Возымо: ”Теве Тый дечет ончыч Мый Шкемын Суксем колтем. Тудо Тыйын ончылно корнетым ямдыла”. * Тидым Иоанн нергенак каласыме. ²⁸ Тыланда ойлем, ўдырамаш-влак деч шочшо коклаште Тынеш Пуртышо Иоанн деч кугу ик пророкат уке, но Юмын Кугыжаныште эн изижат тудын деч кугу».

²⁹ Тудым колыштшо уло калык, тыгак йозак погышо-влакат Иоанн дене тынеш пурымо дене Юмын чын улмыжлан ўшанымыштым ончыктеныт. ³⁰ А фарисей да закон туныктыш-влак, Иоанн дене тынеш пурен огытылат, Юмын эрыкше** деч кораныныт.

³¹ Господь умбакыже ойлен: «Тиде тукымысо еҥ-влакым кō дене Мылам тангастараш? Кō гай нуно улыт? ³² Нуно пазар уремыште икте-васылан ”Ме тыланда шиялтыш дене шоктышна, а те ыжда кушто, ме тыланда тойымо мурым мурышна, а те ыжда шорт” манын кычкырен шинчыше йоча гай улыт. ³³ Тынеш Пуртышо Иоанн толын, киндымат ок коч, виноград аракамат ок йў, а те ойледи: ”Тудын кōргыштыжō ия!” ³⁴ Айдеме Эрге толын, кочкеш, йўэш, а те ойледи: ”Теве кочкаш да йўаш йōратыше Айдеме, йозак погышо ден языкан-влакын йолташышт”. ³⁵ Ушакылын чыла шочшыжо-влак уш-акылым чыныш луктыныт».

³⁶ Ик фарисей шкеж деке Иисусым кочкаш ўжын. Иисус фарисейын пōртышкыжō пурен да ўстелтōрыштō верланен. ³⁷ Теве тиде олаште илыше языкан ўдырамаш Иисусын фарисейын пōртыштыжō кочмыжым пален налын да алебастр кў атеш миром конден. ³⁸ Вара Тудын шентеке йол воктекеже верланен, чот шортын, Иисусын йолжым шинчавўдшō дене нōрташ тўнгалын, ўпшō дене ўштын, Тудын йолжым шупшалын да миром шўрен. ³⁹ Тидым ужмеке, Иисусым ўжшō фарисей шке семынже шоналтен: «Тиде Еҥ чынжымак пророк лиеш ыле гын, могай

* 7:27 Мал 3:1.

** 7:30 Эрык – воля, желанис.

ўдырамаш Тудын деке тўкнымым пала ыле, вет ўдырамашыже языкан».

⁴⁰ Но Иисус тудлан каласен: «Симон, Мый тыланет иктым каласынем». «Ойло, Туныктышо», – вашештен тудыжо. ⁴¹ «Арымеш пуышо ик енғын кок кўсын налшыже улмаш. Иктыже вич шўдө динарийым пуышаш, весыже – витлым. ⁴² Но нунын тўлаш нимошт лийын огылат, тудо когыныштынат кўсын налмыштым кудалтен. Тыгеже нунын кокла гыч кудыжо арымеш пуышым утларак йөрата?» ⁴³ Симон вашештен: «Мыйын шонымаште, кудын шуқырак парымжым кудалтен, тудыжо». Иисус каласен: «Тый чын шонет».

⁴⁴ Вара, ўдырамаш велке савырнен, Симонлан каласен: «Тиде ўдырамашым ужат? Мый пөртышкет тольым, тый йолым мушкаш вўдым шыч пу, а тудо Мыйын йолем шинчавўдшө дене нёртыш да ўпшө дене ўштө. ⁴⁵ Тый Мыйым шыч шупшал, а тиде ўдырамаш толмем деч вара Мыйын йолем шупшалмым ок чарне. ⁴⁶ Тый вуешем ўйым шыч йыге, а тудо миро дене Мыйын йолем шўрыш. ⁴⁷ Сандене тылат каласем: тудын шуко языкше касаралтеш, вет тудо тыгай кугу йөратымашым ончыктен. Көн шагал языкше касаралтеш, тудо шагал йөрата». ⁴⁸ Ўдырамашлан Иисус каласен: «Тыйын языкет касаралтын».

⁴⁹ Тудын дене пырля ўстелтөрыштө лийше-влак шке семынышт шонаш тўнгалыныт: «Кө Тудо тыгай, айдемын языкшымат касара?» ⁵⁰ Но Иисус ўдырамашлан каласен: «Ўшанымет тыйым утарен, тыныслык дене кай».

8 ГЛАВА

1-3 Иисус дене пырля коштио ўдырамаш-влак. 4-15 Ўдышйө нерген туштен ойлымаш. 16-18 Волгыдо нерген. 19-21 Иисусын Аваж ден изаж-влак. 22-25 Иисус тўтан мардежым чара. 26-39 Осал шўлышаным паремдымаш. 40-56 Иаирын ўдыржым ылыжтымаш да вўр йогымо черан ўдырамашым паремдымаш.

¹ Тылеч вара Иисус ола гыч олашке, ял гыч ялыш Юмын Кугыжанышын Поро Увержым каласкален коштын. Тудын дене пырля латкок тунемшыже, ² тыгак чер да осал шўлыш деч паремдыме икмыняр ўдырамаш лийын: Магдалина манын лўмдымө Мария – тудын көргыж гыч шым ия лектын – ³ Иродын полатыште вуйлатыше Хузан Иоанна ватыже, Сусанна да шуко молат. Нунышт мо улышт дене Иисуслан служитленыт.

⁴ Икана, кунам калык пешак шуко погынен да Тудын деке енг-влак чыла олала гыч толыныт, Иисус нунылан туштен каласкален: ⁵ «Ўдышö шурным ўдаш лектын. А ўдымыж годым южо пырчыже корно воктеке возын, тушто нуным тошкен пытареныт, кавасе кайык-влак чўнгеныт. ⁶ Вesyшт кўан верыш возыныт, шытен лекмекышт, кошкеныт, вет нунылан вўдыжгö ситен огыл. ⁷ А южышт шўкшудан верыш логалыныт, нунын дене пырля шўкшудо кушкын да озымым пызыралын. ⁸ А южышт сай мландыш возыныт, шытен лектыныт да шўдö пачаш шуко пырчим пуэныт». Тидым каласымеке, Иисус кычкыралын: «Көн колышташ пылышыже уло, тек колеш!»

⁹ Тиде туштен ойлымыжо мом ончыкта манын, тунемшыж-влак Иисус деч йодыныт. ¹⁰ Тудо вашештен: «Юмын Кугыжанышын тайныж-влакым умылаш тыланда пуалтын, а молылан чылажат туштен каласыме гоч пуалтеш. Тидлан көра ”ончат да огыт уж, колыштыт да огыт умыло”.*

¹¹ Тиде туштен каласыме тебе мом ончыкта: шурно урлыкаш – тиде Юмын шомакше. ¹² Корно воктеке вочшо пырче – тиде нуно улыт, көмыт шомакым колыт, но вара диавол толеш да ынышт ўшане, ынышт утаралт манын, шўмышт гыч шомакым нангая. ¹³ А кўан верыш вочшо пырче – тиде нуно улыт, көмыт шомакым колыт да, куанен, шўмыш пыштат, ик жап ўшанат, но вожышт укеат, алгаштарен тергыме годым корангыт. ¹⁴ Шўкшудан верыш логалшыже – тиде нуно улыт, көмыт шомакым колыт, но тысе илышыште тургыжланыме, поянлыкым погымо да ракатланыме дене пызырналтыт, сандене саскашт кушкын ок шу. ¹⁵ А сай мландыш вочшыжо – тиде нуно улыт, көмыт шомакым колмеке, тудым поро да яндар шўмыштö аралат, чытымашышт дене саскам пуат». [Тидым каласымеке, Иисус кычкыралын: «Көн колышташ пылышыже уло, тек колеш!»]

¹⁶ «Лампым чўктымеке, нигö тудым ате дене ок петыре але олымбал йымаке ок шынде. А пурышо-влак волгыдым ужышт манын, тудым лампыпўкеныш шындат. ¹⁷ Вет чыла шылтыме чараш лектеш, чыла шолыпат палыме лиеш да чараш лектеш. ¹⁸ Тыгеже, кузе колыштмыдам эскерыза. Көн уло, тудлан пуалтеш, а көн уке, тудын мо уло манын шопа, тудыжат налалтеш.»

¹⁹ Иисус деке Аваж ден изаж-влак толыныт, но калык шукулан көра воктекеже миен кертын огытыл. ²⁰ Иисуслан увертаре-

* 8:10 Ис 6:9-10.

ныт: «Тыйын Ават ден изат-влак тўнө шогат, Тыйым ужнешт». ²¹ Но Тудо нунылан каласен: «Юмын шомакшым колыштшо да шуктышо-влак Мыйын авам ден иза-шольым-влак улыт».

²² Ик кечын Иисус тунемшыж-влак дене пырля пушыш шинчын да нунылан каласен: «Ерын вес серышкыже вончена». Нуно пуш дене каеныт. ²³ Кайымышт годым Иисус мален колтен. Ер ўмбалне тўтан мардеж лектын, пушыш вўд темаш тўнгалын, нуно лўдыкшыш логалыныт. ²⁴ Тунемшыж-влак Иисус деке лишемыныт, Тудым помыжалтеныт да каласеныт: «Туныктышо! Туныктышо! Пытена!» Иисус помыжалтын да мардеж ден вўд толкынлан чарнаш кўштен. Нуно лыпланеныт, тымык лийын. ²⁵ «Кушто тендан ўшанымашда?» – тунемшыж-влак Иисус каласен. Нуно икте-весыштлан лўдын-ўрын ойлениыт: «Кў Тиде? Мардежланат, вўдланат кўшта, а нунышт Тудым колыштыт!»

²⁶ Нуно Галилей ваштареш верланыше Гадара кундемыш пуш дене миеныт. ²⁷ Кунам Иисус серыш лектын, Тудым ондакше олаште илыше, шукертсек ия-влак кучыман ен вашлийын. Тудыжо вургем деч посна коштын, пўртыштў огыл, а шўгар-влакыште илен. ²⁸ Иисусым ужмеке, тудо кычкыралын, ончыланже шунгалтын да кугу йўкын ойлен: «Иисус, Кўшнысў Юмын Эргыже, Тыйын мый денем мо пашат? Тый дечет сўрвален йодам, мыйым ит орландаре!» ²⁹ Иисус тиде енын кўргыж гыч осал шўлышлан лекташ кўштен, сандене тудо тыге ойлен. Тиде еным ия кужу жап орландарен улмаш. Тудын кидшым-йолжым шинчырленит, пидыныт, тудым ороленыт, но пўрўен шинчырым кўрыштын, ия тудым ир мландыш поктен нангаен. ³⁰ Иисус тудын деч йодын: «Тыйын лўмет кузе?» «Легион», – каласен тудо. Тудын кўргыштыжў шуко ия улмаш. ³¹ Пундашдыме келгытыш каяш ынже кўштў манын, нуно Иисусым сўрваленыт.

³² Туштак, курыкышто, кугу сўсна кўтў коштын. Ия-влак сўсна кўргыш пураш эрыкым Иисус деч йодыныт. Иисус тидлан эрыкым пуэн. ³³ Ия-влак, тиде енын кўргыж гыч лекмеке, сўсна-влак кўргыш пуреныт. Кўтў тура сер гыч ерыш шунгалтын да пурен каен.

³⁴ Мо лиймым ужмеке, кўтўчў-влак куржыныт, олаште да яллаште тидын нерген каласкаленыт. ³⁵ Мо лиймым ончаш ен-влак толыныт. Иисус деке лишеммеке, ия-влак деч утарыме айдемым ужыныт. Тудо Иисусын йол воктенже шинчен, вургеман да яндар уш-акылан лийын. Нуно чот лўдыныт. ³⁶ Ужшо-влак

ия кучыман ең кузе утаралтме нерген нунылан каласкаленыт.³⁷ А Гадара кундемысе калыкым лүдмаш авалтенат, Иисусым шкешт деч каяш йодыныт. Иисус пушыш шинчын да мөнгеш каяш тарванен.³⁸ Көн көргө гыч ия-влак лектыныт, тудо айдеме Иисус дене пырля каяш сөрвален йодын. Но Иисус тудым Шкеж деч колтен да ойлен:³⁹ «Мөнгышкет пörтыл да Юмо тыланет могой кугу пашам ыштыме нерген каласкале». Тудо каен да Иисус тудлан мом ыштыме нерген уло ола мучко каласкален.

⁴⁰ Кунам Иисус мөнгеш пörтылын, Тудын толмыжлан калык тüşка куанен, чылан Тудым вученыт.⁴¹ Теве Иаир лүман ең толын, тудо синагог вуйлатыше лийын. Иисусын йол воктекеже кумык возын да мөнгыжө пураш сөрвален йодын.⁴² Тудын латкок ияш ик шкет ўдыржө колаш киен.

Иисус кайыме годым чыла могоырым калык Тудым шыгыремден.⁴³ Ик ўдырамаш вүр йогымо дене латкок ий орланен. Эмлызе-влаклан тудо уло погыжым кучылт пытарен, но иктат тудым паремден кертын огыл.⁴⁴ Тудо шенгечын миен да Иисусын вургем тўржым тўкалтен, да вүр йогымыжо тунамак чарнен.⁴⁵ «Кө Мый декем тўкныш?» – йодын Иисус, но тўкен огынал маньн, чылан ойланыт. Тунам Петр да тудын дене пырля лийше-влак каласеныт: «Туныктышо! Калык Тыйым йыр авырен да шыгыремда, а Тый Мый декем кө тўкныш маньн ойлет!»⁴⁶ «Ала-кө Мый декем тўкныш, Мый көргем гыч вий лекмым шижым», – Иисус ойлен.⁴⁷ Тунам ўдырамаш, шолыпеш кодын кертдымыжым ужын, Иисус деке чытырен миен да ончыланже кумык возын. Молан Тудын деке тўкнымыжө да кузе иканаште тўрланымыж нерген уло калык ончылно ойлен.⁴⁸ Тудлан Иисус каласен: «Ўдырем, чот шого, тыйым ўшанымашет утарен. Тыныслык дене кае».

⁴⁹ Иисус але ойленат пытарен огыл, синагог вуйлатышын пörтшө гыч ик ең толын да каласен: «Тыйын ўдырет колен. Туныктышым ит тургыжландаре».⁵⁰ Но Иисус тидым колын да Иаирлан ойлен: «Ит лүд, ўшане веле, тунам ўдырет утаралтеш».⁵¹ Пörт деке шумо годым Петр, Иоанн, Иаков, ўдырын ачаж ден аваж деч молым Иисус пураш чарен.⁵² Ўдыр верч чылан йўкын шортыныт да чот ойгыреныт. Но Иисус каласен: «Ида шорт, тудо колен огыл, мала веле».⁵³ Ўдыр колымым паленытат, ең-влак Иисусым воштылыныт.⁵⁴ Но Иисус, чылам поктен колтымеке, ўдырым кид гыч налын да виян каласен: «Ўдыр,

кынел!»⁵⁵ Ёдырын чонжо пёртылын, тудо тунамак кынелын. Иисус тудлан кочкаш пуаш кўштен.⁵⁶ Ёдырын ачаж ден аваже чот ёрыныт. Мо лийме нерген нигёлан каласаш огыл манын, Иисус нунылан кўштен.

9 ГЛАВА

1-6 Иисус латкок Апостолжым калык коклаш колта. 7-9 Иродын тургыжланымыже. 10-17 Вич тўжем егым теммеш пукишмаш. 18-22 Иисусым Петр Христос манеш. Иисус кольшашыж нерген каласкала. 23-27 Христос почеш кайыше-влак деч йодмаш. 28-36 Волгалт вашталтмаш. 37-43 Осал шўлыш дене орланыше рвезым паремдымаш. 44-45 Шке кольшашыж нерген Иисус угыч ойла. 46-48 Кёжё кугурак. 49-50 Кё тендан ваштареш огыл, тудо тендан верч. 51-56 Самарийысе ял Иисусым ок нурто. 57-62 Иисус почеш.

¹ Иисус латкок тунемшыжым поген, нунылан чыла иям пок-тен лукташ, чер деч паремдаш вийым да властьюм пуэн,² Юмын Кугыжаныш нерген увертарен каласкалаш да черлым паремдаш нуным колтен.³ Тудо нунылан ойлен: «Корныш нимом ида нал: пондымат, сумкамат, киндымат, оксамат, вес вургемымат.⁴ Могай пёртыш пуреда, вес вере кайымешкыда туштук илыза.⁵ А кушто тендам порын огыт вашлий, тудо ола гыч лекмыда годым йол гычда пуракымат почкалтыза: тидыже нунын ваштареш таныклымаш лиеш». ⁶ Тунемшыж-влак каеныт, ял гыч ялыш коштыныт, Поро Уверым каласкаленыт да чыла вере ег-влакым паремденыт.

⁷ Тетрарх Ирод чыла лийше нерген колын да, мом шонаш, пален огыл, вет иктышт тиде Иоанн ылыж кынелын маныныт,⁸ весышт – Илия толын, а южышт акрет годсо пророк кокла гыч иктыже ылыж кынелын маныныт.⁹ Ирод каласен: «Иоаннын вуйжым мый руал ойырыктенам, а кён нерген мый тыгайым колам, Тидыже кё тугай?» Ирод Иисусым уждеже улмаш.

¹⁰ Пёртылмекышт, Апостол-влак чыла мом ыштымыштым Иисуслан каласкаленыт. Иисус, нуным пырля налын, Вифсаида манме ола воктенсе тымык верыш посна каен.¹¹ Но калык тидым пален налын да почешыже миен. Иисус нуным порын вашлийын, Юмын Кугыжаныш нерген нунылан каласкален, кём паремдаш кўлын гын, паремден.

¹² Кече кас вельш тайнен. Латкок тунемшыже Тудын деке лишемын да ойлен: «Калыкым колто, тек нуно воктенсе илем

ден яллашке каят, малаш верым да кочкышым кычалыт. Тыште ме калык илыдыме верыште улына». ¹³ Иисус нунылан каласен: «Те нунылан кочкаш пуыза». Нуно вашештеныт: «Мемнан вич кинде да кок кол веле. Чыла нине еҥ-влаклан кочкышым налаш ме кайышаш улына мо?» ¹⁴ Вет тыште вич тўжем наре пўрбен лийын. Иисус тунемшыж-влаклан каласен: «Нуным тўшка дене витлын-витлын шындыза». ¹⁵ Тыгак ыштеныт, чылам шынденыт. ¹⁶ Иисус, вич киндым да кок колым налын, пылпомышко ончалын, нуным благословитлен, тодылын да калыклан шеледаш манын, тунемшыж-влаклан пуэн. ¹⁷ Чылан теммешке кочкыныт, да нунын деч кодшо кинде катышым эше латкок комдым погеныт.

¹⁸ Икана, кунам Иисус шкет кумалын да тунемшыж-влак пырля лийыныт, Тудо нунын деч йодын: «Калыкыште Мыйым кўлан шотлат?» ¹⁹ Нуно вашештеныт: «Тынеш Пуртышо Иоанн улат маныт иктышт, весышт Илия улат маныт, а южышт акрет годсо пророк кокла гыч иктыже ылыж кынелын маныт». ²⁰ Тудо йодын: «А те Мыйым кўлан шотледа?» Петр вашештен: «Юмын Христосшылан». ²¹ Но тидын нерген нигўлан ойлаш огыл манын, Иисус тунемшыж-влаклан пентгыдын кўштен ²² да каласен: «Айдеме Эрге шуко орлыкым ужшаш. Калык кугурак, архиерей ден закон туныктышо-влак Тудым йўрдымыш луктыт. Тудым пуштыт, но кумшо кечын Тудо ылыж кынелеш».

²³ А вара Иисус чылалан каласен: «Кў Мыйын почешем кайы-неже гын, тек шке эрыкшым* кудалтыже, шке ыресшым налже да почешем ошкылжо. ²⁴ Вет кў чонжым утарынеже, тудым йомдара, а кў шке чонжым Мыйын верч йомдара, тудо чонжым утара. ²⁵ Айдеме уло тўням кидышкыже налеш да шкенжым шке йомдара, але энгекем чыта гын, тудлан могай пайда? ²⁶ Кў Мый дечем да Мыйын шомакем деч вожылеш, Айдеме Эргат Шкенжын, Ачажын да святой Суксо-влакын чапышт дене толмыж годым тудын деч вожылеш. ²⁷ Тыланда чын ойлем: тыште шогышо кокла гыч южышт Юмын Кугыжанышым уж-мешке огыт коло».

²⁸ Тыге ойлымо деч вара кандаш кече наре эртымеке, Петрым, Иоанным да Иаковым пырля налын, Иисус курыкыш кумалаш кўзен. ²⁹ Кумалмыж годым Тудын чурий сынже волгалт вашталтын, вургемже ошо, йылгыжше лийын. ³⁰ Теве Тудын

* 9:23 Эрык – воля, желание.

дене кок пөръен мутланен, тиде Моисей ден Илия лийыныт, ³¹ нуно чапланен конченыт да Иисусын тиде тўнйесе илыш гыч Иерусалимыште кайышашыж нерген ойланыт. ³² Петр да тудын дене пырля лийше-влакым омо сенен, а, помыжалтмекышт, Иисусын чапшым да пеленже шогышо кок еным ужыныт. ³³ Нунын Иисус деч ойырлымышт годым Петр Тудлан каласен: «Тунныктышо, тыште улмына моткоч сай! Айста ме кум омашым ыштена: иктым Тыланет, иктым Моисейлан да Илиялан иктым». Мом ойлымыжым тудо пален огыл.

³⁴ Петр але ойленат пытарен огыл, пыл толын да нуным леведын. Нунын пыл лонгашке пурымекышт, тунемшыж-влак чот лўдыныт. ³⁵ А пыл гыч йўк шоктен: «Тиде Мыйын йоратыме Эргым. Тудым колыштса!» ³⁶ Тиде йўк чарнымеке, Иисусым нуно шкетшым ужыныт. Тунемшыж-влак шып лийыныт, мом ужмышт нерген тиде кечылаште нигöлан ойлен огытыл.

³⁷ Вес кечын, курык гыч волымекышт, Иисусым шуко калык вашлийын. ³⁸ Калык кокла гыч ик пөръен кычкыралын: «Тунныктышо, Тыйым сөрвалем, эргым ўмбаке ончал! Тудо мыйын икте веле. ³⁹ Осал шўлыш тудым куча: эргым кенета кычкыраш тўналеш, а тиде шўлыш тудым чытырыкта, умшаж гыч шоным йоктара, тудым орландарен, пыкше ойырла. ⁴⁰ Тудым поктен лукташ мый Тыйын тунемшет-влакым йодынам, но нуно тидым ыштен кертын огытыл». ⁴¹ Иисус вашештен: «О, локтылалтше да ўшаныдыме тукым! Мыняре эше Мылам тендан дене пырля лийман да тендам чытыман? Эргычым тышке кондо». ⁴² Кунам эргыже лишемын, ия тудым йорыктен шуэн да чытырыкташ тўналын, но Иисус осал шўлышым чарен, рвезым паремден да тудым ачажлан пуэн. ⁴³ Юмын кугу куатшылан чылан моткоч öрыныт.

Иисусын мом ыштымыжлан чылан öрын шогымо годым тунемшыж-влаклан Тудо каласен: ⁴⁴ «Колыштса да нине шомакем шарныза: Айдеме Эрге айдеме кидыш ужалыме лийшаш». ⁴⁵ Но нине шомак мом ончыктымым нуно пален огытыл, тидым нунын деч шылтыме улмаш да нуно тидым умылен огытыл, а Иисус деч тиде ойлымыжо нерген йодаш лўдыныт.

⁴⁶ Нунын коклаштышт көжö кугурак манын, тунемшыж-влак шонаш тўналыныт. ⁴⁷ Иисус нунын шўм шонымыштым паленат, йочам налын, Шке воктекеже шогалтен ⁴⁸ да нунылан каласен: «Кö Мыйын лўмем верч тиде йочам йоратен налеш, тудо

Мыйым налеш. А кө Мыйым налеш, тудо Мыйым Колтышым налеш. Кө тендан кокла гыч эн изи, тудо – кугу».

⁴⁹ Тунам Иисуслан Иоанн каласен: «Туныктышо, Тыйын лүмет дене иям поктен лукшо ик еным ме ужынна, но тудо мемнан дене пырля ок кошт, садлан ме тудлан чарышна». ⁵⁰ Иисус Иоаннлан вашештен: «Ида чаре. Кө тендан ваштареш огыл, тудо тендан верч».

⁵¹ Кунам Иисусым пылпомышко налме жап лишемын, Тудо Иерусалимыш каяш шонен. ⁵² Шкеж деч ончыч увертарыше-влакым колтен. Нунышт, Тудлан мо кўлешым чыла ямдылаш манын, Самарийысе ялыш миеныт. ⁵³ Но тусо-влак Тудым шкешт деке пуртен огытыл, вет Тудын корныжо Иерусалимыш виктаралтын. ⁵⁴ Тидым ужмеке, тунемшыже-влак Иаков ден Иоанн каласеныт: «Господь, шонет гын, ме Илия ыштыме семын туллан пылпомыш гыч волаш да нуным пытараш кўштена». ⁵⁵ Но Иисус нунын деке савырнен да чарен каласен: «Могай шўлышын улмыдам те огыда пале. ⁵⁶ Айдеме Эрге айдеме чоным пытараш огыл, а утараш толын». Вара вес ялыш каеныт.

⁵⁷ Корнышто улмышт годым Иисуслан ик ен ойлен: «Господь, кеч-кушко Тый кает, мый почешет мием». ⁵⁸ Тудлан Иисус вашештен: «Рывыж-влакын илыме рожышт уло, кавасе кайык-влакын – пыжашышт, а Айдеме Эргылан вуйым нигушан энгерташ».

⁵⁹ А весылан каласен: «Почешем кае». Но тудыжо ойлен: «Господь, ондак ачамым тояш каяш эрыкым пу». ⁶⁰ Иисус каласен: «Колышо-влакыштым тояш колышо-влакым кодо, а тый кае да Юмын Кугыжаныш нерген увертаре».

⁶¹ Вес ен Иисуслан ойлен: «Господь, мый Тыйын почешет каем, но ондак монтгысем-влак дене чеверласаш эрыкым пу». ⁶² Иисус каласен: «Кө шогавуйым куча, а вара шентеке онча, тудо Юмын Кугыжанышлан ок йөрө».

10 ГЛАВА

1-12 Иисус шымле тунемшыжым колта. 13-16 Титакыштым шиждыме ола-влаклан ойго. 17-20 Шымле тунемшын пörтылмыжö. 21-24 Иисусын куанже. 25-37 Поро чонан самарий ег нерген туштен ойлымаш. 38-42 Марфа ден Мариян мөггыштыш.

¹ Тылеч вара Господь эше шымле тунемшым ойырен налын да Шкеж деч ончыч кажне олашке, кажне верышке, кушко Шке кайынеже улмаш, кокыт дене колтен. ² Тудо нунылан ойлен: «Түредшаш пеш шуко, а пашаен шагал. Тыгерак, пашаен-влакым түредаш колтыжо манын, лектышын Озаж деч йодын кумалза. ³ Кайыза! Мый тендам пача-влакым пире коклашке колтымо се-мын колтем. ⁴ Окса калтамат, сумкамат, йолчиемымат пеленда ида нал, корнышто нигö дене ида саламлалт.

⁵ Кунам иктаж-могай пörтыш пуреда, ондак ойлыза: ”Тиде пörтлан тыныс лийже!” ⁶ Тушто тыныслыкын егже уло гын, тендан тыныслыкда тудын дене кодеш, а уке гын, тендан деке пörтылеш. ⁷ Тиде пörтешак кодса, мом темлат, кочса, йüза: пашаен пашадаржым сулен налеш. Ик сурт гыч весыш ида кусныл.

⁸ Иктаж-могай олашке мийымеке, тендам порын вашлийыт гын, мом тыланда пуат, тудым кочса, ⁹ тушто улшо черле-влакым паремдыза да ойлыза: ”Юмын Кугыжаныш тендан деке лишемын”. ¹⁰ А иктаж-могай олашке мийымеке, тендам порын огыт вашлий гын, уремышке лекса да каласыза: ¹¹ ”Тендан олаште мемнан деке пижше пуракымат ме тыланда почкалтен кодена. Туге гынат палыза: Юмын Кугыжаныш ынде тендан деке лишемын”. ¹² Тыланда ойлем: суд кечын Содомлан тиде ола деч куштылгырак лиеш.

¹³ Ойго тылат, Хоразин! Ойго тылат, Вифсаида! Могай чудо-влак тендан дене лийыныт, тугаяк чудо-влак Тир ден Сидонышто лийыт ыле гын, нуно шукертак, чоштыра вургемым чиен да ломыжышто шинчен, языкыштым касарыктен, Юмо деке савырнат ыле. ¹⁴ Но суд кечын Тир ден Сидонлан тендан деч куштылгырак лиеш. ¹⁵ А тый, кавашке шумеш нöлтымö Капернаум, тамыкыш сüмыралме лият! ¹⁶ Кö тендам колыштеш, тудо Мыйым колыштеш, кö шкеж деч тендам коранда, Мыйым коранда. А кö шкеж деч Мыйым коранда, Мыйым Колтышымат коранда».

¹⁷ Шымле тунемшыже куанен пörтылыныт да ойленят: «Господь, Тыйын лüмет верч мутнам ия-влакат колыштыт!» ¹⁸ Но

Иисус нунылан каласен: «Мый пылпомыш гыч волгенче семын сатана камвочмым ужинам. ¹⁹ Теве тыланда кишкым, скорпионым да тушманын уло вийжым тошкалаш властьым пуэм – нимоат тыланда энтеким ок ыште. ²⁰ Но шўлыш-влак мутдам колыштмылан огыл, а тендан лўмдам пылпомышто возымылан куаныза!»

²¹ Тиде татыштак Иисус Святой Шўлыш дене йывырген да каласен: «Ачай, пылпомышын да мландын Господьшо! Тый ушакылан дечат, кугу ушан дечат тидым шылтенат да изи-влаклан почынат, сандене Тыйым чапландарем! Теве, Ачай, тыгай лийын Тыйын поро эрыкет!»* ²² Тунемшыж-влак деке савырнен, Тудо ойлен: «Ачам Мылам чыла пуэн. Эрге кў улмым Ача деч моло нигў ок пале, Ача кў улмым Эрге да кўлан Эрге почаш шона, тудын деч моло нигў ок пале».

²³ Вара, тунемшыж-влак деке савырнен, нунылан посна каласен: «Те мом ужыда, тудым ужшо шинча пиалан! ²⁴ Мый тыланда ойлем: мом те ужыда, тудым шуко пророк ден кугыжа ужнешт ыле, но ужын огытыл, мом те колыда, тудым колнешт ыле, но колын огытыл».

²⁵ Иисусым тергаш шонен, закон туныктышо ик ег кысел шогалын да каласен: «Туныктышо, курымашлык илышым налаш манын, мый мом ыштышаш улам?» ²⁶ Иисус йодын: «Законышто мом возымо? Тушто тый мом лудат?» ²⁷ Тудо вашештен: «Шкендын Господь Юметым уло шўмет дене, уло чонет дене, уло виет дене да уло умылымашет дене йўрате. Лишылетым шкендым йўратыме семынак йўрате».** ²⁸ Иисус каласен: «Тый чын вашештышыч. Тыге ыштет гын, илаш тўнгалат». ²⁹ Но закон туныктышо, шкенжым чыныш лукташ шонен, Иисус деч йодын: «А кў мыйын лишылем?»

³⁰ Иисус тудлан вашештен: «Ик ег Иерусалим гыч Иерихоныш каен да агыше-влакын кидышкышт логалын. Нуно тудын вургемжым кудаш налыныт, кырен сусыртеныт да пеле колышым кудалтен каеныт. ³¹ Тиде корно денак иерейлан волаш логалын. Кийышым ужмеке, корно вес могыр дене эртен каен. ³² Левий тукым егат тыгак ыштен: тиде верыш миен шумеке, сусыргышым ужын, корно вес могыр дене эртен каен. ³³ А

* 10:21 «Святой Шўлыш дене йывырген» – грек мут-влакым тыгеат кусарап лиеш: «Иисусын кўргыжў йывырген». Эрык – воля, желание.

** 10:27 Втор 6:5, Лев 19:18.

Самарий гыч ик корныен тудын деке миен лектын, а ужмеке, чаманен, ³⁴ лишемын, сусыржым үй да йошкар арака дене мушкын пидын, шке оселжо ўмбаке кўзыктен шынден, унагудыш нангаен да тудым ончен. ³⁵ А вес кечын, тушеч кайымешке, унагудо озалан кок динарийым луктын пуэн да каласен: ”Тудым ончо, мом утыжым кучылтат гын, пörтылмем годым мый тылат ешарен пуэм”. ³⁶ Тыйын шонымаште, агыше-влак кидыш логалше енлан нине кумыт гыч кудыжо лишыл лийын?» ³⁷ Закон туныктышо вашештен: «Кö тудлан порым ыштен, тудо». Иисус каласен: «Кае, тят тыгак ыште».

³⁸ Корно дене эртымышт годым Иисус ик ялыш пурен. Тыште Марфа лўман ўдырамаш Тудым шке пörтышкыжö пуртен. ³⁹ Ўдырамашын Мария лўман шўжарже лийын. Тудыжо Иисусын йол воктекеже шинчын да ойлымыжым колыштын. ⁴⁰ Марфан унам ончымо сомылкаже пеш шуко лийын. Лишке миен, тудо каласен: «Господь! Шўжарем уло сомылым шкетланем кудалтен. Тидын нерген Тый от шоналте мо? Тудлан каласе, мылам полшыжо!» ⁴¹ «Марфа, Марфа! – вашештен Иисус. – Тый шуко верч тургыжланет, азапланет, ⁴² а кўлешанже икте веле. Мария сай ужашым ойырен налын, тидыже тудын деч ок налалт.»

11 ГЛАВА

1-13 Кумалме нерген. 14-23 Иисус але веельзевул. 24-26 Осал шўлышын пörтылмыжö. 27-28 Чын пиал. 29-32 Палдарыше палым ончыкташ йодмаш. 33-36 Волгалтарыме нерген. 37-54 Фарисей ден закон туныктышо-влакым титаклымаш.

¹ Икана Иисус ик вере кумалын, а кунам чарнен, тунемшыж-влак кокла гыч иктыже Тудлан каласен: «Господь, кумалаш мемнам туныкто. Иоаннат шке тунемшыж-влакым туныктен».

² Иисус нунылан каласен: «Кумалмыда годым тыге ойлыза:

Пылпомышто улшо мемнан Ачана!

Тыйын святой лўмет мокталтше,

Тыйын Кугыжанышет толжо,

Тыйын эрыкет мланде ўмбалнат

пылпомышо гаяк лийже.*

³ Мыланна илышаш киндым кече еда пу.

* 11:2 Эрык – воля, желание. Лийже – тидым «шукталтше» манынат кусарап лиш.

⁴ Мемнан языкнам кудалте,
вет меат мыланна языкым ыштыше-влакын
титакыштым кудалтена,
языкышке* мемнам ит пурто,
осал дечын мемнам утаре».

⁵ Вара нунылан каласен: «Ала тендан кокла гыч иктаж-кудыжо пелйүдлан шке йолташыж деке мия да ойла: ”Йолташ, мылам кум сукур киндым күсын пу, ⁶ корныш лекше йолташем пурен, а мыйын үстембак шындаш нимо уке”. ⁷ А тудыжо пөрт көргө гыч вашешта: ”Мыйым ит тургыжландаре. Омса ынде тўкылмө, йочам-влак воктенем вакшышыште улыт, мый тылат тидым пуаш кынелын ом керт”. ⁸ Тыланда ойлем, йодшын йолташыже улмыжлан көра ок кынел да ок пу гынат, чарныде йодмыжлан көра кынелеш да кунар күлеш, тунар пуа.

⁹ Мый тыланда каласем: сөрвалыза – тыланда пуалтеш, кычалза – муыда, пералтыза – тыланда почыт, ¹⁰ вет каже сөрвалыше налеш, кычалше муэш, пералтышылан почыт. ¹¹ Эргыда киндым йодеш гын, тудлан кү моклакам пуышо, але колым йодеш гын, тудлан кол олмеш кишкым пуышо ача тендан коклаште уло мо? ¹² Але эрге муным йодеш гын, тендан кокла гыч кө тудлан скорпионым пуа? ¹³ Тыгеже, те осал улмо үмбачат шочшыланда тўрлө порым пуэн моштеда гын, пылпомышсо Ачана Тудын деч йодшылан Святой Шўлышым огеш пу мо?»

¹⁴ Икана Иисус ен көргө гыч йылмыдыме иям поктен луктын. Кунам ия лектын, йылмыдыме ен ойлаш тўнгалын, да калык чот öрын. ¹⁵ Но южышт ойленит: «Веельзевулын, ия төран, вийже дене Тудо ия-влакым поктен луктеш». ¹⁶ А весышт, Тудым тергаш шонен, палдарыше палым ончыкташ йодыныт.

¹⁷ Но Иисус нунын шонымыштым пален да каласен: «Кечмогай кугыжаныш шке көргыштыжө шелалтеш гын, тудо пустанеш, да суртышто шелалтмаш лиеш гын, тудо сўмырла. ¹⁸ Сатана шке ваштарешыже шогалеш гын, кузе тудын кугыжанышыже шоген кертеш? А те ойледа, пуйто Мый ия-влакым веельзевулын вийже дене поктен луктам. ¹⁹ Мый нуным веельзевулын вийже дене поктен луктам гын, тендан эргыда-влак көн вий дене поктен луктыт? Сандене нуно тендам судитлыше лийыт. ²⁰ А Мый Юмын кидше дене иям поктен луктам гын, тыгеже Юмын Кугыжаныш тендан деке ынде шуын. ²¹ Кунам шке пөртшым

* 11:4 Языкышке – грекла: алгаптарымашке (искушенийышке).

виян да саркуралан ең орола, погыжо аралалт кодеш. ²² А кунам тудын деч виянрак ўмбақыже кержалтеш да тудым сенга, тудын ўшанлылан шотлымо саркуралжым шупшын налеш да аген налмыжым шеледа.

²³ Кө Мый денем пырля огыл, тудо Мыйын ваштареш шога, да кө Мый денем пырля ок пого, тудо шалатылеш.

²⁴ Айдеме көргө гыч лекмеке, каналташ верым кычалын, осал шўлыш вўддымө кундемыште коштеш, но огеш му да ойла: ”Мый коден кайыме верышкем пўртылам”. ²⁵ Пўртылмеқыже, тудым арун ўштын да эрыктен шындымым ужеш. ²⁶ Тунам кая да шкеж деч осалрак шым шўлышым пырля налеш, чыланат пурат да тушто илаш тўналыт. Тиде айдемылан мучаште тўналтыш годсо деч ударак лиеш».

²⁷ Кунам Тудо тидын нерген ойлен, калык кокла гыч ик ўдырамаш йўкым кугемден каласен: «Тыйым нумалше мўшкыр да Тыйым пукшышо чызе поро пиалан улыт!» ²⁸ Иисус вашештен: «Юмын шомакым колыштшо да шуктен шогышо-влак поро пиалан улыт!»

²⁹ Иисус йыр калык шуқырак погынен. Тудо нунылан ойлаш тўналын: «Тиде тукум осал! Палдарыше палым йодеш, но пророк Ионан палыж деч моло тудлан ок пуалт. ³⁰ Кузе Иона Ниневийыште илыше-влаклан палдарыше пале лийын, Айдеме Эргат тиде тукумлан тыгак лиеш. ³¹ Кечывалвел ўдырамаш кугыжа суд кечын тиде тукум ең-влак дене пырля кынелеш да нуным титаканыш луктеш, вет тудо Соломонын ушан мутшым колышташ мландын вес тўржө гыч толын, а тыште Соломон деч Кугурак уло. ³² Ниневий олаште илыше-влак суд кечын тиде тукум дене пырля кынелыт да тудым титаканыш луктыт, вет Ионан увертарен туныктымыжым колмеке, нуно, языкым касарыктен, Юмо деке савырненыт. А тыште Иона деч кугурак уло.

³³ Лампым чўктымеке, тудым нигө ок шылте але ате дене ок петыре. Пўртыш пурышо-влак волгыдым ужышт манын, лампыпўкеныш шындат. ³⁴ Капын волгалтарышыже – шинча. Тугеже, шинчат яндар лиеш гын, уло капет волгыдо лиеш, а шинчат начар гын, капетат пычкемыш лиеш. ³⁵ Шеклане, тыйын волгыдет пычкемыш ынже лий. ³⁶ Тыйын уло капет волгыдо да тушто нимогай пычкемыш вер уке гын, тый лампын йолгышо тулжын волгалтарыме гай волгыдо лият».

³⁷ Кунам Иисус ойлен пытарен, ик фарисей Тудым шкеж деке кочкаш ўжын. Иисус пўртыш пурен, ўстелтўреш верланен. ³⁸ Кочмо деч ончыч Тудо кидшым мушкын огылат, фарисей, тидым ужмеке, чот ўрын. ³⁹ Но Господь тудлан каласен: «Тевете, фарисей-влак, ате ден кўмыжым тўжвач эрыктеда, а кўргыда опкынланен агымаш да осаллык дене темын. ⁴⁰ Шонен моштыдымо-влак! Кў тўжвалым ыштен, Тудак огыл мо кўргыжымат ыштен? ⁴¹ Мода уло, тудым йорло-влаклан пуыза, тунам тыланда чылажат ару лиеш. ⁴² А тыланда ойго, фарисей-влак! Те пўртньыкын, рута шудын да чыла пакчасаскан луымшо ужашыжым Юмылан пуэда, а шкендам чын кучымым да Юмым йўратымым кўлешлан огыда шотло. Тидыжымат ыштыман ыле, тудыжымат ўрдыжеш кодыман огыл ыле. ⁴³ Тыланда ойго, фарисей-влак! Синагогышто ончылно шинчымым да калык погынымо верлаште тыланда вуй савымым йўратеда. ⁴⁴ Ойго тыланда, закон туныктышо ден фарисей-влак! Те, сайла кояш тўчышў-влак! Те шинчалан койдымо шўгар-влак гай улыда. Нунын ўмбалне енг-влак коштыт, но тидым огыт пале».

⁴⁵ Закон туныктышо кокла гыч иктыже Иисуслан каласен: «Туныктышо, тыгайым ойлен Тый мемнамат вурсет!» ⁴⁶ Но Иисус каласен: «Закон туныктышо-влак, тыландат ойго. Те енг ўмбака пеш неле нумалтышым пыштеда, а шкеже тудым ик парня денат огыда тўкалте. ⁴⁷ Ойго тыланда! Те пророк-влакчан чапле шўгарым ыштеда, а нуным ачада-влак пуштыныт. ⁴⁸ Тыгете ачада-влакын ыштылмыштым палымыдам да сайлан шотлымыдам ончыктеда: нуно пророк-влакым пуштеденыт, а те пророк-влакчан чапле шўгарым чонгеда. ⁴⁹ Санденак Юмын Ушакылже ойлен: ”Мый нунын деке пророк ден Апостол-влакым колтем, иктыштым нуно пуштыт, весыштым поктылаш тўналыт”. ⁵⁰⁻⁵¹ Тыгеже, чыла пророкын тўням ыштыме деч тўнгалын йоктарыме вўржў, Авельын вўржў деч тўнгалын, жертвенник ден святой вер коклаш пуштмо Захарийын вўржў марте, тиде тукумлан тўлыкталтеш. Туге, тыланда ойлем, тиде тукумлан тўлыкталтеш. ⁵² Закон туныктышо-влак, ойго тыланда! Те шинчымашын срабочшым налында: шкеат пурен огыдал, пураш шоннышыланат чаракым ыштенда».

⁵³ Кунам Иисус нунулан тидым ойлен, закон туныктышо ден фарисей-влак Тудым тушманла ончаш да шуко нерген йодышташ тўналыныт, ⁵⁴ Тудым иктаж-могай мутеш кучаш да титаклаш тўченыт.

12 ГЛАВА

1-3 Сайла кояш төчымö вшитареш шижтарымаш. 4-7 Кө деч лүдаш.

8-12 Иисусым палыме нерген почын ойлымаш. 13-21 Уидымо поян нерген туштен каласымаш. 22-34 Тыршыме да тургыжланыме нерген. 35-48 Шке озажым вучышо тарзе. 49-53 Иисус – шелалтмашын амалже. 54-59 Жапын палыже.

¹ Тиде жапыштак тўжемле енан тугай кугу тўшка погынен, икте-весым шыгыремденыт. Иисус ондак Шкенжын тунемшыж-влаклан ойлаш тўналын: «Фарисей-влакын руышт деч шекланыза, тидыже – нунын сайла кояш төчымышт. ² Нимо шылтен аралыме почылтде ок код, нимогай шолып чараш лекде ок код. ³ Мом те пычкемыште ойленда, волгыдо годым колыт. Мом көргө пөлемыште пылышыш шып ойленда, пөрт леведыш ўмба кычкыраш тўналыт.

⁴ Мый тыланда, йолташем-влаклан, ойлем: көмыт капым пуштыт, но вара нимом ыштен огыт керт, нунын деч ида лүд. ⁵ Кө деч лүдаш, Мый тыланда ончыктем: пуштмеке, тамыкыш сўмырал шуаш көн властьше уло, Тудын деч лүдса. Туге, тыланда ойлем: тебе кө деч лүдса!

⁶ Вич пөрткайыкым кок ассарий оксалан* огыт ужале мо? А Юмо нунин кокла гыч иктыжымат монден огыл. ⁷ А тендан вуйысо ўп пырчыдамат чыла шотлымо. Ида лүд! Те чыла пөрткайык деч шергырак улыда!

⁸ Мый тыланда ойлем: кө ен-влак ончылно Мыйым палымыж нерген почын ойла, Айдеме Эргат Юмын Суксыж-влак ончылно тудым палымыж нерген почын ойла. ⁹ А кө ен ончылно Мый дечем коранеш, тудат Юмын Суксыж-влак ончылно корандыме лиеш. ¹⁰ Кө Айдеме Эрге ваштареш мутым каласа, тудлан тиде касаралтеш, но Святой Шўлышым мыскылен ойлышылан ок касаралт.

¹¹ Кунам тендам синагоглашке кондат, вуйлатыше да власть улшан-влак деке намият, кузе аралалташ да мом ойлаш манын ида тургыжлане. ¹² Мом ойлаш күлеш, Святой Шўлыш тендам тудо шагатыште туныкта».

¹³ Калык тўшка гыч ик ен Иисуслан ойлен: «Туныктышо, мыйын изамлан наследством мый денем пайлаш каласе».

¹⁴ Тудлан Иисус вашештен: «Айдеме, кө Мыйым тендан судьяда

* 12:6 Ассарий – тыгыде окса.

лияш але погыдам пайлаш шогалтен?»¹⁵ Вара Тудо чылалан ойлен: «Ончыза, опкынланымаш деч шекланыза. Айдемын поянлыкше моткоч шуко гынат, погыжо тудлан илышым ок пу».

¹⁶ Иисус нунылан туштен каласен: «Ик поян егын пасужо сай лектышым пуэн¹⁷ да тудо шке семынже шонкален: ”Мом мылам ышташ? Чыла поген налме лектышым нигушто аралаш”.¹⁸ Вара каласен: ”Теве мом ыштем: клат-влакем рончем да кугурак-влакым чонем. Тушко уло киндем, погем чумырем¹⁹ да шкаланем каласем: ”Чонем, тыйын шуко ийлан ситыше кугу погет уло. Кане, коч, йў, куанен иле””.²⁰ Но Юмо тудлан каласен: ”Ушдымо! Тиде йўдымак чонетым тый дечет налыт. Тыйын ямдылымет кўлан кодеш?”²¹ Кў шкаланже поянлыкым пога, а Юмын ончылно поян огыл, тудын дене тыге лиеш».

²² А тунемшыж-влаклан Иисус каласен: «Сандене Мый тыланда ойлем: мом кочкаш манын, чонда верч ида азаплане, мом чияш манын, капда верч ида тургыжлане.²³ Чон кочкыш деч да кап вургем деч шергырак.²⁴ Кайык-влакым шекланыза: нуно огыт ўдў, огыт тўред, нунын клатыштат, амбарыштат уке, а Юмо нуным пукша. А те кайык деч кунаре шергырак улыда!²⁵ Тендан кокла гыч кў тургыжланыме дене шке кап кугытшым* кеч кынергут наре кужемден кертеш?²⁶ А те тыгай изимат ыштен огыда керт гын, молыж нерген мом тургыжланеда?»

²⁷ Кузе лилий пеледыш-влак кушкыт, шекланыза: нуно пашам огыт ыште, огыт шўдырў. Но тыланда ойлем: Соломонат, поянлыкше дене чапланен гынат, нунын кокла гыч иктыж гаят чиен огыл.²⁸ Таче пасушто кушшо, а эрла конгаш шуышаш шудым Юмо тыге чикта гын, тендамат, шагал ўшаныше-влакым, ок чикте мо?²⁹ Мом кочкаш, мом йўаш ида кычал да тидын нерген ида тургыжлане.³⁰ Тиде тўнясе калык-влак чыла тидым кычалыт, а тендан Ачада тыланда тиде кўлым пала.³¹ Эн ончы те Юмын Кугыжанышым кычалза, тунам чыла тиде тыланда пырля пуалтеш.

³² Изи кўтў, ит лўд! Ачада тыланда Кугыжанышым пуаш сайлан шотлен.³³ Погыдам ужалыза да оксажым йорло-влаклан пуыза, тўганен кертдыме окса калтам шкаланде ыштыза, пытыдыме пылпомышсо поянлыкым погыза, тушко вор ок лишем, тушто когарш ок локтыл.³⁴ Кушто тендан поянлыкда, туштак шўмдат лиеш.

* 12:25 «Кап кугытшым»: грек мутым «Ўмыржым» манынат кусараш лиеш.

³⁵ Тек ўштыда эре ўшталме да лампыда чўктымө лиеш, ³⁶ шкеныштын озаштым сўан пайрем гыч вучышо ең-влак гай лийза. Кунам толеш да пералта, нуно тунамак тудлан почаш ямде улыт. ³⁷ Оза пөртылмыж годым тарзыж-влакым малыде вучышым ужеш гын, пиалан улыт. Тыланда чынак ойлем, тудо шке ўштыжым ўшталеш, тарзыж-влакым ўстелтөрыш шында да нуным ончаш тўналеш. ³⁸ Тудо йўдым, кокымшо але кумшо орол годым, толеш гынат, тарзыж-влакын тыге ыштымыштым ужеш гын, нуно пиалан улыт. ³⁹ Пален лийза, вор мыняр шагатлан толшашым пөрт оза пала ыле гын, ок мале да пөртышкыжө кўнчен пураш ок пу ыле. ⁴⁰ Теат ямде лийза: могай шагатыште те огыда вучо, тунам Айдеме Эрге толеш».

⁴¹ «Господь, тиде туштен каласымашым мыланна ойлет але чылалан?» – Петр Тудын деч йодын. ⁴² Господь вашештен: «Кө моло тарзым вуйлаташ да нунылан шке жапыштыже киндым висен шеледаш озан шогалтыме ўшанле да ушан озанлык вуйлатыше? ⁴³ Толмекыже, тиде тарзын кўлеш семын ыштымыжым оза ужеш гын, тарзыже пиалан. ⁴⁴ Тыланда чыным ойлем: уло погыжым ончаш тудым шогалта. ⁴⁵ А тудо тарзе шўмыштыжө ”Мыйын озам эше ок тол” манын шоналта да кочкаш, йўаш, рушташ, моло тарзе ўдырамашымат, пөръенымат кыраш тўналеш гын, ⁴⁶ озаже вучыдымо кечын да палыдыме шагатыште толеш. Оза тудым покшеч руалын шелеш да ўшаныдыме-влак дене ыштымыж семынак ышта. ⁴⁷ Тарзе озажын шонымыжым пала, ок ямдылалт да тудын шонымыж семын ок ыште гын, тудо чот кыралтеш. ⁴⁸ А тарзе озажын шонымыжым ок пале да кырымым сулышо иктаж-мом ышта гын, тудо шагалрак кыралтеш. Көлан шуко пуымо, тудын деч шуко йодалтеш, көлан шуко ўшаныме, тудо шукырак пуышаш.

⁴⁹ Мый мланде ўмбаке тулым кондаш толынам, ынде тулым йўлаш тўналшым пешак ужнем ыле! ⁵⁰ Тынеш пурымо дене Мый тынеш пурышаш улам. Тыге лийын шумешке, кузе Мый йөсланем! ⁵¹ Мый мланде ўмбаке тыныслыкым кондаш толынам манын, те шонеда мо? Уке, каласем Мый, шелалтмашым кондаш толынам. ⁵² Пөртыштө визытын улыт гын, тылеч вара нуно шелалтыт: кумытын кокыт ваштареш, коктын кумыт ваштареш лийыт. ⁵³ Ача эргыж ваштареш лиеш, эрге ачаж ваштареш, ава ўдыржө ваштареш, ўдыр аваже ваштареш, авалийше шке шешкыж ваштареш, а шешке авалийшыж ваштареш».

⁵⁴ А вара Иисус калыклан каласен: «Касвел могырым пыл кўзымым ужыда гын, те тунамак ойледа: ”Йўр лиеш”. Тыгак лиеш. ⁵⁵ А кунам кечывалвел гыч мардеж пуа, шокшо лиеш маныда. Тыгак лиеш. ⁵⁶ Сайын кояш тӧчышӧ-влак! Мланде ўмбаке да кавашке ончен, мом ужмыдам умылтарен моштеда, а кузе кызытсе жапым умылен огыда мошто? ⁵⁷ Кузе чын ышташ, молан шке ынеда умыло?

⁵⁸ Тыйым титаклыше ег дене вуйлатыше деке кайымет го-дым корнышто тудын дене мутланен келшаш чылажымат ыште, уке гын, тудо тыйым судьялан пуа, а судья – ороллан, тудыжо тыйым казаматыш шуа. ⁵⁹ Тылат каласем: пытаргыш ыр марте тўлымешке, тушечын от лек».

13 ГЛАВА

1-5 Пыташ огыл манын, языкда деч коранза. 6-9 Саскадыме пушенге нерген. 10-17 Шуматкечын ўдырамашым паремдымаш. 18-21 Горчице нӧимӧ да ру нерген туштен ойлымаш. 22-30 Шыгыр омса. 31-35 Иерусалим верч Иисус ойгыра.

¹ Тиде жапыште тушко мийыше икмыняр ег Иисуслан Галилей гыч толшо-влак нерген ойлен: Пилат нунын вўрыштым надрышт дене варен. ² Иисус нунылан вашештен: «Нунын дене тыге лийын гын, нине ег-влак Галилейыште илыше моло деч языканрак лийыныт манын шонеда мо? ³ Тыланда ойлем: уке! Но, языкдам касарыктен, Юмо деке огыда савырне гын, чылан тыгак пытеда. ⁴ Але Силоам башне камвочмо го-дым йымалныже колышо латкандаш ег Иерусалимыште моло илыше деч титаканрак лийын, шонеда? ⁵ Тыланда ойлем: уке! Но, языкдам касарыктен, Юмо деке огыда савырне гын, чылан тыгак пытеда».

⁶ Иисус тыге туштен каласен: «Ик егын виноград агаштыже смоква пушенгым шындыме улмаш. Тудо пушенгыште саскам кычалаш миен, но муын огыл ⁷ да виноград ончышылан каласен: ”Ынде кумшо ий тиде смоква пушенгыште саскам кычалаш толам, но ом му. Тудым ру! Молан верым арам налын шога?” ⁸ Но тудыжо вашештен: ”Оза, эшеат ик ийлан тудым кодо, мый йырже кўнчем да терысым оптем. ⁹ Ала саскам пуаш тўналеш. А уке гын, вес ийлан руэт”».

¹⁰ Иисус шуматкечын ик синагогышто туныктен. ¹¹ Тушто черландарыше шўлыш дене латкандаш ий орланыше ўдырамаш лийын. Тудо пўгыр лийын да вийнен кертын огыл. ¹² Тудым ужмеке, Иисус Шкеж деке ўжын да каласен: «Ўдырамаш, тый чер дечет утлет». ¹³ Вара ўмбакаже кидшым пыштен. Ўдырамаш тунамак вийнен шогалын да Юмым чапландараш тўнгалын.

¹⁴ А Иисусын шуматкечын паремдымыжлан синагог вуйлатыше сырен да калыклан каласен: «Пашам ышташ куд кече уло, нине кечылаште шкендам паремдыкташ толза, а шуматкечын огыл». ¹⁵ Но Господь тудлан вашештен: «Сайла кояш тўчышў! Тендан кокла гыч кажныже шуматкечын ўшкыжшым але оселжым, шудо шерча гыч мучыштарен, йўкташ огеш нангае мо?» ¹⁶ Авраамын тиде ўдыржым сатана латкандаш ий шинчырлен кучен. Тиде кепшыл деч шуматкечын тудым утараш ок лий ыле мо?» ¹⁷ Кунам тыге ойлен, Тудын ваштареш лийше-влак чылан вожылыныт, а уло калык Иисусын ыштыме чыла чапле пашажлан куанен.

¹⁸ Иисус каласен: «Юмын Кугыжаныш могай? Мо дене Мылам тудым тангастараш?» ¹⁹ Тудо горчице нўшмў гай, тудым айдеме налын да шкенжын пакчашыже ўден, а тудо кушкын, кугу пушентгыш савырнен, да укш коклаштыже кавасе кайык-влак пыжашым оптеныт».

²⁰ Иисус адак каласен: «Юмын Кугыжанышым Мылам мо дене тангастараш?» ²¹ Тудо ру гай, тудым ўдырамаш кум виса ложаш дене варен, тыгеракын, уло руаш шуын».

²² Иисус ола гыч олашке, ял гыч ялыш коштын да ен-влакым туныктен. Тудо Иерусалимыш корным кучен. ²³ Ик ен Тудын деч йодын: «Господь! Утаралтше ен-влак шагал улыт?»

Иисус нунылан каласен: ²⁴ «Шыгыр капка гыч пураш уло вийын тыршыза. Тыланда ойлем, шукын пураш тўчат, но огыт керг. ²⁵ Жап шуэш, пўрт оза кынелеш да омсам петыра, тунам те тўжвалне лийыда, омсам пералташ да ойлаш тўнгалыда: ”Господь, Господь, мыланна поч!” А Тудо тыланда вашештен каласа: ”Те кў да кушеч улыда, Мый ом пале”. ²⁶ Тунам те ойлаш тўнгалыда: ”Ме Тый денет пырля кочкын-йўын улына, Тый мемнан уремлаште туныктенат”. ²⁷ А Тудо вашешта: ”Тыланда ойлем: те кў да кушеч улыда, Мый ом пале. Чын огыл ыштыше-влак, чылан Мый дечем коранза!”

²⁸ Кунам Авраамым, Исаакым, Иаковым да чыла пророкым Юмын Кугыжаныште ужыда, а шкендам – поктен колтым, те

шорташ да пуйым пураш тўғалыда. ²⁹ Эрвел да касвел, йўдвел да кечывалвел гыч толыт да Юмын Кугыжаныште үстелтөреш верланат. ³⁰ Тунам южо шентелнысе ончылно лийыт, а ончылнысо – шентелне».

³¹ Тудо кечынак икмыняр фарисей толын да Иисуслан ойлен: «Лек да тышечын кае, Ирод Тыйым пуштнеже». ³² Иисус нунылан вашештен: «Кайыза, тиде рывыжлан каласыза: тачат, эрлат иям поктен луктам да еным паремдем, а кумшо кечын шке пашам пытарем. ³³ Но Мый тачат, эрлат, кумыштат коштшаш улам, вет пророклан Иерусалим деч өрдыжеш колаш ок лий.

³⁴ Иерусалим, Иерусалим! Пророк-влакым пуштедыше да тый декет колтымо-влакым кўм кышкен пытарыше! Кайык игыж-влакым шулдыржо йымак погымо семын мыняр гана Мый тыйын шочшет-влакым погынем ыле, но те тореш лийында! ³⁵ А ынде тендан пөртда яра кодеш. Тыланда ойлем: ”Господь лўм дене Толшо тек моктымо лиеш!”* – манмешкыда, те Мыйым огыда уж».

14 ГЛАВА

1-6 Фарисейын пöртыштыжö. 7-14 Оза ден уна-влакым туныктымаш. 15-24 Кугу найрем нерген туштен каласымаш. 25-33 Иисусын тунемшыже лияш. 34-35 Тамдыме шинчал.

¹ Икана Иисус ик вуйлатыше фарисейын пöртышкыжö шуматкечын кочкаш миен. Тушто лийше-влак Тудым эскереныт. ² Теве Иисус ончылно – кўпнышö черан ен. ³ Иисус закон туныктышо ден фарисей-влак деч йодын: «Шуматкечын паремдаш лиеш?» ⁴ Нуно пелештен огытыл. Иисус тиде еным тўкалтен да паремден, вара колтен. ⁵ А нунылан каласен: «Тендан кокла гыч иктаж-кудыдан оселжо але ўшкыжшö тавыш пурен кая гын, шуматкечынат тунамак огыда лук мо?» ⁶ Тидлан нуно нимом вашештен кертын огытыл.

⁷ Иисус уна-влакын сайрак верыш логалаш тöчымыштым шекланен, нунылан туштен каласен: ⁸ «Тыйым сўаныш иктаж-кö ўжеш гын, сайрак верым ит нал, вет тый дечет утларак пагалыме енымат ўжын кертыныт. ⁹ Тыгай годым тыйымат, тудымат ўжшö оза, толмекыже, тылат каласа: ”Тиде верым тудлан пу”. Тунам,

* 13:35 Пс 117:26.

вожылмашке пурен, эн түреш верланашет логалеш. ¹⁰ А кунам тыйым үжыт, мий да түр верым нал. Тунам тыйым үжшө оза, мийымекеже, тыланет каласа: ”Йолташ, ончыланрак верлане”, да тый денет пырля үстелтөрыштө улшо чыла ег ончылно тылат чап лиеш. ¹¹ Кеч-көат, шкенжым күшкө шында гын, волтымо лиш, а шкенжым үлыкө шындыше нөлталтеш».

¹² Иисус Тудым үжшө фарисейлан ойлен: «Кечывал але кас сийым ыштымет годым йолташет-влакым, иза-шольычым, родо-тукуметым, поян пошкудет-влакым ит үж. Нуно шкештат тыйым үжын да тидын дене тылат түлен керттыт. ¹³ Сийым ыштымет годым йорло, чолак, окшак, сокыр-влакым үж, ¹⁴ тунам тый пиалан лият: нунын тылат түлаш нимошт уке. Тыланет чын ыштыше-влакын ылыж кынелмышт годым түлалтеш».

¹⁵ Тидым колмеке, үстелтөрысö кокла гыч иктыже Иисуслан каласен: «Юмын Кугыжаныште киндым кочшо – поро пиалан!»

¹⁶ А Иисус тудлан каласен: «Ик ег кугу кас сийым ыштен да шуко унам үжын. ¹⁷ Кунам сийым кочкаш жап шуын, үжмө-влаклан ”Толза, ынде чыла ямде” манын каласаш тарзыжым колтен. ¹⁸ Но чылан, миен ом керт манын, ик ой дене умылтараш тўналыныт. Икымше тудлан каласен: ”Мый мландым налынам, мылам ончал савырнаш күлеш, вуеш ит нал, миен ом керт”.

¹⁹ Кокымшо каласен: ”Мый вич мужыр үшкыжым налынам, нуным тергаш каем, вуеш ит нал, миен ом керт”. ²⁰ Кумшо каласен: ”Мый үдырым налынам, сандене миен ом керт”. ²¹ Тарзе пөртылын да озажлан тидым увертарен. Тунам суртоза чот сырен да тарзыжлан каласен: ”Оласе урем ден изуремлашке писынрак кае да тышке йорло, чолак, сокыр да окшак-влакым кондо”.

²² Варарак тарзе ойлен: ”Оза, тыйын күштыметым шуктымо, но эше яра вер кодын”. ²³ Тунам оза тарзыжлан ойлен: ”Корно ден ял уремлашке кае, тышке толаш чыла еным үшандаре, тек пөртема уна дене темеш! ²⁴ Тыланда ойлем, үжмем-влак кокла гыч иктыжат мыйын кас кочкышем тамлен ок ончо! Вет үжмө – шуко, ойырен налме – шагал”».

²⁵ Иисус дене пырля моткоч шуко ег коштын. Тудо нунын деке савырнен каласен: ²⁶ «Кö Мый декем толеш, но ачажым, аважым, ватыжым, йочаж-влакым, иза-шольыжым, ака-шўжаржым, шке илышыжымат ужын кертдыме ок лий гын, тудо Мыйын тунемшем лийын ок керт. ²⁷ Кö шке ыресшым ок нумал да почешем ок кай, тудо Мыйын тунемшем лийын ок керт.

²⁸ Тендан кокла гыч иктаж-кудыжо башньым ыштынеже гын, чонен шукташ мо кўлешым да окса ситышашым шотлаш ондак ок шич мо? ²⁹ Негызым пыштымеке, башньым ыштен пытарен огеш керт гын, тидым ужшо-влак чылан тудым воштылаш ³⁰ да ойлаш тўнгалыт: ”Тиде айдеме чоҥаш тўнгалын, а пытарен керт-тын огыл”.

³¹ Але кугыжа вес кугыжа ваштареш сар дене кайынеже гын, лу тўжем сарзыж дене ўмбақыже толшо коло тўжеман ваштареш шогаш вийже сита мо манын, тудо ондак шинчын ок каҥаше мо? ³² Огеш сите гын, тушманже тораште улмо годымак тудын деке тыныслык ойпидышым йодаш еҥже-влакым колта.

³³ Тендан денат тыгак: кў уло погыж деч ок коран гын, Мыйын тунемшем лийын ок керт.

³⁴ Шинчал – сай, но тудо шинчалан лиймым чарна гын, кузе тудым уэш шинчаланым ышташ? ³⁵ Тыгай шинчал мландышкат, терысышкат пышташ ок йўрў, тудым луктын шуат. Кўн колыш-таш пылышыже уло, тек колеш!»

15 ГЛАВА

1-10 Йомшо шорык ден йомдарыме окса нерген туштен ойлымаш.

11-32 Йомын коитио эрге нерген туштен каласымаш.

¹ Йозак погышо ден языкан-влак Иисус деке колышташ чылан толыныт. ² Фарисей ден закон туныктышо-влак ўпкелен ойленыт: «Тиде Еҥ языкан-влакым Шкеж деке лишемда да нунын дене пырля кочкеш!»

³ Иисус тунам нунылан тыге туштен каласен: ⁴ «Тендан кокла гыч ик еҥын шўдў шорыкшо уло да иктыжым йомдара гын, индешле индешыжым ир мландеш коден ок кае да йомшыжым мумешке ок кычал мо? ⁵ А мумеке, куана да шорыкшым вачышкыже пышта. ⁶ Мўнтыжў толмеке, йолташыж ден пош-кудыж-влакым ўжын, оила: ”Мый денем пырля куаныза: мый йомшо шорыкем муынам!” ⁷ Тыланда каласем: языкым касарыкташ амалышт укеан индешле индеш чын ыштыше дене таҥастарымаште, шке языкшым касарыктыше да Юмо деке савырныше языкан ик еҥ верчат пылпомышто тидын семынак утларак куан лишеш.

⁸ Лу драхме оксаже уло да иктыжым йомдара гын, могай ўдырамаш, лампым чўктен, пўртым ўштын, мумешкыже тыршен

ок кычал? ⁹ А мумеке, йолташ ўдырамаш да пошкудыж-влакым ўжеш да каласа: ”Мый денем пырля куаныза, мый йомдарыме оксам муынам!” ¹⁰ Тыланда ойлем: языкшым касарыктен Юмо деке савырныше языкан ик ег верчат Юмын Суксыж-влак коклаште тыгаяк куан лиеш».

¹¹ Иисус умбакыже ойлен: «Ик енын кок эргыже лийын. ¹² Изиракше ачажлан каласен: ”Ачай! Мылам логалшаш пого пайым ойырен пу”. Ача нунылан погым пайлен пуэн. ¹³ Икмыняр кече эртымеке, изирак эргыже чыла поген да тора элыш каен. Тушто шала илен да шке пайжым шоналтыде кучылтын. ¹⁴ Чыла шалатыл пытарымекше, тиде элыште кугу шужымаш тўнгалын, да эргылан нужнам чыташ логалын. ¹⁵ Тудо тиде элысе ик ег деке пашаш пураш йодын миен, а садыже шке пасушкыжо сўснам кўташ колтен. ¹⁶ Тудо сўсналан пукшымо отыза дене мўшкыржым темаш шонен, но тидыжымат нигў пуэн огыл.

¹⁷ Тунам тудо шонаш тўнгалын да шкаланже каласен: ”Ачамын кунар шуко тарлалтше енге уло, чылалан кинде утымеш сита, а мый шужен колем! ¹⁸ Каем, ачам деке пўртылам да каласем: ’Ачай! Мый Пылпомыш ваштареш да тыйын ончылнет языкым ыштенам. ¹⁹ Ынде эргыч маналташат ом йўрў, мыйым тарлалтше-влакет коклаш нал”’. ²⁰ Тудо кынелын да ачаж деке каен.

Эше тораште улмыж годымак ачаже тудым ужын да чаманен, ваштарешыже куржын миен, шўйжў гыч ўндалын да шупшалын. ²¹ Эргыже тудлан каласен: ”Ачай! Мый Пылпомыш ваштареш да тыйын ончылнет языкым ыштенам. Ынде эргыч маналташат ом йўрў”. ²² Но ача тарзыж-влаклан каласен: ”Эн сай вургемым кондыза да тудлан чиктыза. Кидышкыже шергашым* да йолышкыжо йолчиемым пуыза. ²³ Ўрдыктарыме презым вўден кондыза да шўшкылза, кочкаш да куан пайремым эртараш тўнгалына! ²⁴ Мыйын тиде эргым колен ыле, ынде ылыжын, йомын ыле, ынде мумо”. Нуно куан пайремым эртараш тўнгалыныт.

²⁵ А кугурак эргыже пасушто лийын. Пўртылмыж годым, пўрт деке лишеммеке, куанен мурымо йўк-йўаным колын. ²⁶ Тарзе-влак кокла гыч иктыжым ўжын да йодын: ”Тиде мо тыгай?” ²⁷ Тудыжо вавештен: ”Тыйын шольыч толын. Тудо илыше да таза пўртылынат, ачат ўрдыктарыме презым шўшкылын”.

* 15:22 Шергашым пуымыжо кугу пагалымашым ончыкта.

²⁸ Кугурак эргыже сырен, пörтышкат ынеж пуру улмаш. Ачаже лектын да тудым пураш ұжын, ²⁹ но тудо ачажлан вашештен: ”Теве мый тыланет тынар ий пашам ыштем, тыйын күштыметым ик ганат шуктыде коден омыл, но тый мылам йолташем-влак дене пайремым эртараш каза пачамат пуэн отыл. ³⁰ А кунам тиде эргыч, яжар-влак дене коштын поянлыкетым пытарымеке толын, тый тудлан öрдыктарыме презым шүшкылынат!” ³¹ Но ача тудлан каласен: ”Эргым, тый эре мый денем пырля улат. Мыйын мо уло, чылажат тыйын. ³² А кызыт куанаш да йывырташ күлеш: тыйын тиде шольыч колен ыле, ынде ылыжын, йомын ыле, ынде мумо”».

16 ГЛАВА

1-15 Ондалыше озанлык виктарыше нерген туштен каласымаш.

16-18 Закон да Юмын Кугыжаныш. 19-31 Поян ден Лазарь.

¹ Иисус тунемшыж-влаклан каласен: «Ик поянын озанлык виктарышыже лийын. Озан погым кучылт пытара манын, тудын ұмбак вуйым шийыныт. ² Озаже тудым шкеж деке ұжын да каласен: ”Тыйын нерген мый мом колам! Озанлыкым виктарымет нерген рашемден пу, ынде тыланет вуйлаташ ок лий”. ³ Тунам озанлык виктарыше шоналтен: ”Мом мылам ышташ? Оза мыйым тиде паша гыч луктын колта. Күнчаш вием ок сите, йодышт кошташ вожылам. ⁴ Палем, мом ышташ! Озанлык виктарыме паша гыч луктын колтымеке, мыйым пörтышкышт налше ен-влакым кузе муаш палем”. ⁵ Озажлан парымыш пурышо ен-влакым кажныжым посна ұжын. Икымшыж деч йодын: ”Мыйын озамлан кунар пуышашет уло?” ⁶ ”Шүдö виса ұйым”, – вашештен тудыжо. Озанлык виктарыше каласен: ”Күсын кагазетым нал, шич да писын возо: витле”. ⁷ Вара весе деч йодын: ”А тый кунар пуышаш улат?” ”Шүдö виса шыданым”, – тудыжо вашештен. Тудлан каласен: ”Күсын кагазетым нал да кандашле манын возо”. ⁸ Йöным мумыжлан ондалыше вуйлатышым озаже моктен. Тиде тўнян икшывыж-влак шке кокласе пашаштышт волгыдын шочшыж деч ушанрак ыштат.

⁹ Мый тыланда ойлем: чын огыл поянлык дене шкаланда йолташым ыштыза, тыге ыштеда гын, нужнаш кодмекыда, тендам курымашлык илыме верыш налыт.

¹⁰ Кө изиште ўшанле, тудо кугуштат ўшанле. Кө изиште ўшанле огыл, тудо кугуштат ўшанле огыл. ¹¹ Тыгеже те чын огыл поянлык шотышто ўшанле лийын огыдал гын, кө тыланда чын поянлыкым ўшана? ¹² Ен поянлык шотышто ўшанле лийын огыдал гын, кө тыланда шкенданым пуа? ¹³ Нимогай тарзе кок озалан тарзыланен огеш керт: иктыжым ужмышудымо лиеш да весыжым йӱрата, але иктыжлан кумылын ышта, весыжым ок шотло. Те ик жапыштак Юмылан да поянлыклан служитлен огыда керт».

¹⁴ Оксам йӱратыше фарисей-влакат чыла тидым колыныт да Иисусым воштылыныт. ¹⁵ Но Тудо нунылан каласен: «Те ен ончылно чын ыштышыла кояш тӱчеда, но Юмо тендан шӱмдам пала. Мом ен-влак аклат, Юмын ончылно йырнык веле.

¹⁶ Закон ден пророк-влак Иоанн марте лийыныт. Тудо жап гыч Юмын Кугыжаныш увертарен туныкталтеш да керек-кӱат уло вийын тыршен тушко пура. ¹⁷ Но кава ден мланде пытат гынат, законышто ик удыралтышат ок йом. ¹⁸ Кӱ, шке ватыжым ойырен колтен, весым марлан налеш – тудо яжарлана. Марийжын ойырен колтымым марлан налшат яжарлана.

¹⁹ Ик ен поян улмаш, мотор шемалге-йӱшкар йытын вургемым чиен, кече еда ракатланен кочкын-йӱын. ²⁰ Тыгак Лазарь лӱман йорло ен лийын, тудо поянын капка ончылныжо йоранше киен ²¹ да поянын ўстембачше луктын кудалтыме кинде пудыргым кочнеже улмаш. Пий-влак тудын йоражым нулаш толыныт.

²² Вара Лазарь колен да Суксо-влак тудым Авраам воктеке нангаеныт. Поянат колен, тудым тоеныт. ²³ Тамыкыште орланымыж годым кӱшкӱ ончалын да тораште Авраамым, а воктенже Лазарьым ужын. ²⁴ Поян кычкыралын: ”Авраам, ачай! Мыйым чамане, Лазарьым мый декаем колто, тек парнявуйжым вӱдеш нӱртен, йылмем юалтара. Мый тиде тулышто моткоч орланем”. ²⁵ Но Авраам вашештен: ”Эргым, шарналте, тый порылык ужашетым илымет годым налынат, а Лазарь – осал ужашым. Ынде тыште тудын ойгыжым корандыме, а тый орланет. ²⁶ Тылеч посна мемнан ден тендан коклаш пеш кугу поргемым* ыштыме: тендан дека вончаш шонышо вончен ок керт. Тушечат мемнан дека нигӱ вончен ок керт”. ²⁷ Тунам поян каласен: ”Тугеже, ачай, тый дечет йодам: Лазарьым ачамын суртышкыжо колто. ²⁸ Мыйын вич иза-шольым уло. Нунат тиде орлык верыш ынышт логал

* 16:26 Поргем – пропасть.

манын, тек тудо шижтара”.²⁹ Авраам вашештен: ”Нунын Моисей ден пророк-влакышт уло, тек нуным колыштыт”.³⁰ Поян каласен: ”Уке, Авраам ачай! Теве иктаж-кӧ колышо нунын деке мия гын, тунам, языкыштым касарыктен, Юмо деке савырнат”.³¹ Но Авраам тудлан каласен: ”Моисей ден пророк-влакым огыт колышт гын, нуным колымаш гыч ылыж кынешат ўшандарен огеш керт”».

17 ГЛАВА

1-6 Алгаштарыме, титакым кудалтыме да ўшаныме нерген.

7-10 Тарзе мом ыштышаш. 11-19 Таум ыштен моштыза.

20-37 Юмын Кугыжаныш толмо нерген.

¹ А шке тунемшыж-влаклан Иисус каласен: «Алгаштарымаш толде огеш керт, но кӧн гоч толеш, тудлан ойго! ² Айдеме ик тыгай изиракшым чын корно гыч коранда гын, тудлан пеш уда лишеш. Шўйышкыжӧ вакшкўм сакат да теңызыш шуат гын, тудлан сайрак лишеш ыле. ³ Тугеже шкендам шекланен шогыза! Тыйын лишылет тыйын ваштареш языкым ышта гын, тудым шылтале. Языкше деч коранеш гын, титакшым кудалте. ⁴ Тыйын ваштареш кечылан шым гана титакыш пура да кечылан шым гана ”вуеш ит нал, языкем деч корангам” манеш гын, титакшым кудалте».

⁵ Апостол-влак Господьлан ойленил: «Мемнан ўшанымашнам шукемде». ⁶ Господь каласен: «Тендан ўшанымашда кеч горчице нӧшмӧ кугыт лишеш да теве тиде смоква пушентылан ”Вожге лек да теңызыш кусно!” маныда ыле гын, тудо тендам колыштеш ыле.

⁷ Тендан кокла гыч иктаж-кудыжын куралше але кўтўчӧ тарзыже уло гын, пасу гыч тарзе пӧртылмеке, оза тудлан ”Писынак лишем, ўстелтӧрыш тол!” манын ойла мо? ⁸ Уке, тудо каласа: ”Мылам кас кочкышым ямдыле, ўштым ўштал да кочмем-йўмем годым мылам ўстембаке конден шого, тылеч вара шкеат кочкат да йўат”. ⁹ Кўштымым шуктымылан тарзыжлан таум ышта мо? Тыге ом шоно. ¹⁰ Теат тыгак. Чыла кўштымым ыштымекеда ойлыза: ”Ме йӧрдымӧ тарзе веле улына, мом ыштышаш лийынна, тудым гына ыштенна”».

¹¹ Иерусалимыш кайымыж годым Иисус Самарий ден Галилей кокла гыч эртен. ¹² Ик ялыш пурымыж годым Тудым прока-

зе черан лу пөрьен вашлийын. Нуно өрдыжкырак шогалыныт¹³ да кычкыраш тўналыныт: «Иисус, Туныктышо, мемнам серлаге!»¹⁴ Нуным ужмеке, Иисус каласен: «Кайыза да иерей-влак-лан шкендам ончыктыза».

Кайымышт годым нуно проказе черышт деч эрненит.¹⁵ Нунын кокла гыч иктыже, пареммыжым ужмеке, мөнгеш пөртылын, уло йўкын Юмым чапландарен.¹⁶ Иисусын йолжо ончылан тудо кумык возын да таум ыштен. Тиде ең Самарий гыч лийын.¹⁷ Иисус йодын: «Чыла лу ең огыл мо эрнен? Индешыже кушто улыт?»¹⁸ Кузе тиде йот тукум ең деч молыжо иктыжат Юмым чапландараш ыш пөртыл?»¹⁹ Вара тудлан каласен: «Кынел да кае, тыйым ўшанымашет утарен».

²⁰ Юмын Кугыжаныш кунам толеш манын, фарисей-влак Иисус деч йодыныт. Иисус нунылан вашештен: «Юмын Кугыжанышыже палдырнен ок тол.²¹ ”Теве тудо тыште”, але ”Теве тушто” манын, нигө ойлен огеш керт, вет Юмын Кугыжаныш – тендан көргыштө».*

²² А тунемшыж-влак-лан Иисус каласен: «Тугай жап толеш, кунам Айдеме Эргын кеч ик кечыжым моткоч ужмыда шуэш, но огыда уж.²³ Тыланда ойлат: ”Теве Тудо тыште!” але ”Теве тушто!” Но те верешдак кодса, почешышт ида курж.²⁴ Шке кечынже Айдеме Эрге уло пылпомышым ик тўр гыч вес тўрыш йолген волгалтарыше волгенче гай лиеш.²⁵ Но тылеч ончыч Тудо шуко орланышаш, да тиде тукум Тудым шкеж деч коранда.

²⁶ Ной годым кузе лийын, Айдеме Эрге годымат тугак лиеш.²⁷ Нойын ковчегыш шичме кечыже марте кочкиныт, йўыныт, ўдырым налыныт, марлан лектыныт. Тудо кечын вўд ташлымаш тўналын да чылам пытарен.²⁸ Лот годымат кузе лийын, туге лиеш: кочкиныт, йўыныт, налыныт, ужаленыт, кушкылым шын-денит, пөртым чоненыт,²⁹ но Содом гыч Лот лекме кечын пыл-помыш гыч йўлышө киш тул йўр йўрын да чылам пытарен.³⁰ Айдеме Эрге толмо кечынат тыгак лиеш.

³¹ Тиде кечын кө пөрт леведыш ўмбалне лиеш, а ўзгарже пөртыштө, тек тудым налаш ок воло. Кө пасушто лиеш, тек мөнгеш ок пөртыл.³² Лотын ватыж нерген шарналтыза!**³³ Кө шке чонжым арален кодаш тōча, тудо чонжым йомдара. А кө тудым йомдара, тудо чонжым утарен кода.³⁴ Тыланда ойлем: тудо

* 17:21 «Көргыштө» – тидым «коклаште» манын кусарапат лиеш.

** 17:32 Ончо: Быт 19:15-26.

йўдым кок енг ик вакшышыште кия, иктыже налалтеш, весыже кодеш. ³⁵ Кок ўдырамаш пырля йонгышта, иктыже налалтеш, весыже кодеш. ³⁶ Кок енг пасушто лиеш, иктыже налалтеш, весыже кодеш». ³⁷ Тунемшыж-влак тунам Тудын деч йодыныт: «Господь, кушто тиде лиеш?» Иисус вашештен: «Кушто колышо кап, тушко курныж-влакат погынат».

18 ГЛАВА

1-8 Тулык ўдырамаш ден судья нерген туштен ойлымаш. 9-14 Фарисей ден йозак погышо нерген туштен ойлымаш. 15-17 Иисус да йоча-влак. 18-30 Поян вуйлатыше. 31-34 Иисус шке колымыж да ылыжмыж нерген кумшо гана каласкала. 35-43 Иерихон воктене сокыр кўчызым паремдымаш.

¹ Нойыде эре кумалаш кўлмө нерген Иисус тунемшыж-влак-лан туштен каласкален: ² «Ик олаште судья лийын. Тудо Юмо деч лўдын огыл, енг деч вожылын огыл. ³ Тиде олаштак тулык ўдырамаш илен, судья деке шуко гана миен да ойлен: ”Мый денем тавалыше деч арален нал”. ⁴ Но тудыжо кужу жап нимом ынеж ыште улмаш, а вара шкаланже шке каласен: ”Мый Юмо дечат ом лўд, енг дечат ом вожыл гынат, ⁵ тиде ўдырамашым арален налам, вет тудо мылам ласкалыкым ок пу. Уке гын, тышке коштмыж дене мыйым нойыктара”».

⁶ Господь йодын: «Тиде чын огыл ыштыше судьян мом ойлымыжым те колыда? ⁷ Кеч вучыкта гынат, йўдшө-кечыже польшымы йодын сөрвалыше, ойырен налме енге-влакым Юмо арален ок нал мо? ⁸ Тыланда ойлем: Тудо нуным вашке арален налеш. Но, толмекыже, Айдеме Эрге мланде ўмбалне ўшанымашым муэш мо?»

⁹ Чын ыштыше улына манын ўшаныше да молыштым шотлыдымо южо енлан Иисус тыге туштен ойлен:

¹⁰ «Кок енг храмыш кумалаш пурен, иктыже фарисей лийын, весыже – йозак погышо. ¹¹ Фарисей шогалын да шке шотшо дене тыге кумалын: ”О, Юмо! Мый моло енг гай агыше, осалланыше, яжарланыше але тиде йозак погышо гай омыл, тидлан Тылат таум ыштем. ¹² Мый арнялан кок гана пўтым кучем, ыштен налмем гыч луымшо ужашыжым Тылат пуэм”. ¹³ А йозак погышо өрдыжтырак шоген, шинчажымат пылпомышко ынеж нөлтал улмаш, шкенжым онг гыч кырен ойлен: ”Юмо! Мыйым, языканым, чамане!” ¹⁴ Тыланда ойлем, фарисей огыл, а йозак по-

гышо монтгыжӧ чыныш лукмо пӧртылын. Вет шкенжым кӱшкӧ шындыше кеч-кӧат волтымо лиеш, а шкенжым ӱлыкӧ волтышо нӧлттымӧ лиеш».

¹⁵ Нунын деке тӱкныжӧ манын, Иисус деке изи йоча-влакымат нумал конденыт. Тидым ужын, тунемшыж-влак нуным чареныт, ¹⁶ но Иисус йоча-влакым Шкеж деке ӱжын каласен: «Йоча-влакым Мый декем пуртыза, нуным ида чаре, вет Юмын Кугыжаныш – нунын гай ен-влакын. ¹⁷ Тыланда чынак ойлем: кӧ Юмын Кугыжанышым йоча семын порын ок вашлий, тудо тушко пурен ок керт».

¹⁸ Вуйлатыше ик ен Иисус деч йодын: «Поро Туныктышо, курымашлык илышым налаш манын, мый мом ыштышаш улам?» ¹⁹ Иисус йодын: «Молан тый Мыйым поро манат? Юмо деч моло нигӧ поро огыл. ²⁰ Тудын кӱштымыжым тый палет: ит яжарлане, ит пушт, ит шолышт, шойыштын, ен ӱмбаке таныклен ит ойло, ача-аватым пагале».* ²¹ Тудыжо Иисуслан вашештен: «Мый чыла тидым самырык годсекак шуктем». ²² Тидым колмеке, Иисус каласен: «Тылат эше икте ок сите: мо тыйын уло, чыла ужале да оксажым йорло-влаклан шеледен пу. Тунам пылпомышто тыйын поянлыкет лиеш. Вара тол да почешем кае». ²³ Тудыжо, тидым колмеке, чот ойганен. Тудо пешак поян лийын.

²⁴ Иисус, тудын ойганимыжым ужын, тыге каласен: «Поян енлан Юмын Кугыжанышыш пураш кунар йӧсӧ! ²⁵ Верблюдлан имышу вошт лекташ куштылго огыл, а поянлан Юмын Кугыжанышыш пураш эшеат нелырак». ²⁶ Колыштшо-влак Иисус деч йодыныт: «Тыгеже, кӧ утаралт кертеш?» ²⁷ Иисус вашештен: «Мом айдеме ыштен огеш керт, Юмо кертеш». ²⁸ Тунам Петр каласен: «А тебе ме, чыла коден, Тыйын почешет каенна». ²⁹ «Тыланда чынак ойлем, – каласен Иисус, – кӧ гына Юмын Кугыжаныш верч пӧртым, ача-авам, иза-шольым, ака-шӱжарым, ватым але йоча-влакым коден, ³⁰ тудо кызытсе курымышто ятыр пачаш шуко налеш, а шушаш курымышто курымаш илышым налеш.»

³¹ Иисус латкок тунемшыжым Шкеж деке ӱжын да нунылан каласен: «Тебе ме Иерусалимыш миен шуына, да Айдеме Эрге нерген пророк-влакын возымышт чылажат шукталтеш. ³² Тудым чын Юмым палыдыме-влакын кидыш пуат, игылташ, вурсаш, ӱмбакыже шӱведаш тӱнгалыт. ³³ Сола дене кырымеке, Тудым

* 18:20 Исх 20:12-16.

пуштыт, но кумшо кечын ылыж кынешеш». ³⁴ Но тунемшыж-влак тиде ойлымо гыч нимом умылен огытыл. Иисусын каласымаште мо нерген ойлымо, нунын деч шылтыме лийын, сандене ынлен огытыл.

³⁵ Кунам Иисус Иерихон деке лишемын, корно воктене ик сокыр йодышт шинчен. ³⁶ Воктечше ег тўшка эртымым колмеке, йодын: «Мо тиде тыгай?» ³⁷ Тудлан Назорей Иисус эрта манын вашештеныт. ³⁸ Сокыр кычкыраш тўгалын: «Иисус, Давидын Эргыже! Мыйым серлаге!» ³⁹ Ончылно кайыше-влак тудлан шып лияш кўштеныт, но тудо эшеат чот кычкырен: «Давидын Эргыже! Мыйым серлаге!» ⁴⁰ Иисус шогалын да тудым Шкеж деке кондаш кўштен. Сокыр лишеммеке, Иисус тудын деч йодын: ⁴¹ «Тый Мый дечем мом ыштымым вучет?» «Господь, шинчам почылтшо», – вашештен тудо. ⁴² Иисус тудлан каласен: «Шинчат почылтшо! Тыйым ўшанымашет утарен». ⁴³ Сокыр тунамак ужаш тўгалын да, Юмым чапландарен, Иисус почеш каен. Тидым ужын, уло калык Юмым моктен.

19 ГЛАВА

1-10 Йозакым погышо Закхей. 11-27 Лу мина окса нерген туштен ойлымаш. 28-44 Иисус Иерусалимыш пура. 45-48 Иисус храм гыч сатучо-влакым поктен луктеш.

¹ Иерихоныш пурymeке, Иисус ола гоч эртен. ² Туштак Закхей лўман ег лийын, тудо йозак погышо-влакым вуйлатен, поян лийын. ³ Иисусым, Кө Тудо манын, пешак ужнеже улмаш, но изи капан улмыжлан калык шентгеч ужын кертын огыл. ⁴ Тунам тудо ончык куржын, Иисусым ужаш манын, Тудын эртышаш корно воктенсе смоква пушентгыш күзен. ⁵ Тиде верыш миен шумеке, Иисус кўшкө ончалын, тудым ужын да каласен: «Закхей, писынак воло! Мый таче тыйын монтгыштет лийшаш улам». ⁶ Тудыжо писын волен да Иисусым, куанен, унам ыштен. ⁷ Тидым ужын, чылан өпкелен ойлаш тўгалыныт: «Языканын ег деке пурен!» ⁸ Закхей ончыко лектын да Господьлан каласен: «Господь, пел погем йорло-влаклан пуэм, а кө деч ондален налынам гын, ныл пачаш шукырак пёртылтем!» ⁹ Иисус тудлан каласен: «Таче тиде пёртыш утаралтмаш толын, вет тиде егат Авраамын эргыже. ¹⁰ А Айдеме Эрге йомшым кычал муаш да утараш толын».

¹¹ Тидым колыштшо-влаклан Иисус эше туштен каласкален, вет Тудо Иерусалим воктене лийын да, Юмын Кугыжаныш вашке толеш манын, еҥ-влак шоненыт. ¹² Иисус ойлен: «Лүмлө тукым гыч лекше ик еҥ, кугыжа лийын пörтылаш манын, мўндыр элыш каен. ¹³ Кайымыж деч ончыч шкеж деке лу тарзыжым ўжын, нунылан лу минам* пуэн да каласен: ”Мыйын толмешкем, моштен кучылтса”. ¹⁴ Но тысе илыше-влакын тудым ужмышт шуын огылат, почешыже еҥ-влакым ”Тудо мемнан кугыжана ынже лий, тиде мыланна ок келше” манын каласаш колтеныт.

¹⁵ Кугыжа лийын пörтылмекыже, кө мом ыштен налмым палаш манын, саде еҥ оксам налше тарзе-влакым шкеж деке ўжаш күштен. ¹⁶ Икымше толын да каласен: ”Оза, тыйын ик минат лу мина парышым пуэн”. ¹⁷ ”Сай, поро тарзе, – тудлан кугыжа каласен. – Изи пашаште ўшанле лийметлан мый тылат лу олам вуйлаташ пуэм.” ¹⁸ Кокымшо толын да каласен: ”Оза, тыйын ик минат вич мина парышым пуэн”. ¹⁹ Кугыжа тудлан каласен: ”Тыйым вич олам вуйлаташ шогалтем”.

²⁰ А кумшо толын да ойлен: ”Оза, теве тыйын минат. Шовычеш пўтырал пыштен, мый тудым араленам. ²¹ Мый тый дечет лўдынам. Тый чаманыдыме еҥ улат: мом пыштен отыл, налат, мом ўден отыл, тудым тўредат”. ²² Кугыжа тудлан каласен: ”Йордымō тарзе, шке мутет денак тыйым судитлем. Тый паленат: мый чаманыдыме еҥ улам, мом пыштен омыл, налам, мом ўден омыл, тудым тўредам. ²³ Молан тый мыйын оксам торгайыше-влаклан пуэн отыл? Тунам мый, толмекем, оксам парыш дене налам ыле”. ²⁴ Вара воктенже шогышо-влаклан каласен: ”Тудын деч минам налза да, көн лу минаже уло, тудлан пуыза”. ²⁵ ”Оза, – каласеныт нунышт, – тудын лу минаже уло!” ²⁶ ”Мый тыланда ойлем: көн уло, тудлан пуалтеш, а көн уке, улыжат налалтеш. ²⁷ А нунын кугыжашт лиймем ваштареш шогышо тушманем-влакым тышке кондыза да ончылнем руал пуштса”».

²⁸ Тидым ойлымеке, Иисус умбакыже Иерусалим велке тайыл ваштареш күзен. ²⁹ Елеон манме курыкеш верланыше Виффагий ден Вифаний деке лишемме годым Иисус кок тунемшыжым колтен: ³⁰ «Ончылно койшо ялыш кайыза. Тушко пурымеке, йолыштен шогалтыме самырык оселым ужыда. Тудым але нигō нигунам кушкыжын огыл. Мучыштарыза да вўден кондыза.

* 19:13 Мина – шўдō кечаш пашадар, але шўдō динарий.

³¹ ”Молан мучыштареда?” манын, тендан деч иктаж-кө йодеш гын, тыге вашештыза: ”Тудо Господьлан күлеш”».

³² Колтымo тунемшыж-влак каеныт да Иисус каласыме се-мынак чыла лиймым ужныт. ³³ Кунам нуно самырык оселым мучыштараш тўнгалыныт, оаж-влак нунылан ойленыт: «Те молан оселым мучыштареда?» ³⁴ Нунышт вашештеныт: «Тудо Господьлан күлеш». ³⁵ Вара самырык оселым Иисус деке вўден конденыт, тупшым вургемышт дене леведыныт да ўмбакаже Иисусым шынденыт. ³⁶ Кайымыж годым еҥ-влак вургемыштым корнеш шареныт.

³⁷ Елеон курык гыч волаш тўнгалме верыш Иисус миен шумо годым уло тунемшыж-влак куанымышт дене чыла ужмо чудылан кугу йўкын Юмым мокташ тўнгалыныт:

³⁸ «Тек Господь лўм дене толшо Кугыжа
моктымo лиеш!

Пылпомышто тыныслык да күшнў чап лийже!»*

³⁹ Калык тўшкаште лийше фарисей-влак кокла гыч южышт Иисуслан каласеныт: «Туныктышо, тунемшет-влакым чаре!»

⁴⁰ Но Тудо нунылан каласен: «Тыланда ойлем, нуно шыпланат гын, кү-влак кычкыраш тўнгалыт».

⁴¹ Иисус ола деке лишемын. Олам ужмеке, тудын верч шор-тын колтен ⁴² да каласен: «О, тыланет тыныслыкым мо конда, шке кечетын тыят палет ыле гын! Но кызыт тидым тыйын шин-чат деч шылтыме. ⁴³ Теве тугай кече-влакым тыланет ужаш ло-галеш, кунам тушманет-влак йырет чашмам нўлтат, тыйым авырен налыт да чыла могырым шыгыремдаш тўнгалыт. ⁴⁴ Шке декет Юмо лишемме жапым пален отыл, сандене нуно тыйым мланде ўмбаке сўмыралыт да икшывет-влакым кырен пытарат да олмыштет кү ўмбалам күм огыт кодо.

⁴⁵ Иисус храмыш пурен да тушто сатум ужалыше да налше-влакым поктен лукташ тўнгалын. ⁴⁶ Нунылан ойлен: «Возымо: ”Мыйын пўртем – кумалме пўрт”,** а те тудым агыше-влакын пыжашышкышт савыренда!»

⁴⁷ Иисус кече еда храмыште туныктен. Архиерей, закон ту-ныктышо да калык вуйлатыше-влак Тудым пушташ йўным кычалыныт. ⁴⁸ Но Тудын дене мом ышташ, нуно пален огытыл. Вет Иисус воктене эре калык лийын да тўткын колыштын.

* 19:38 Ончо: Пс 117:26.

** 19:46 Ис 56:7.

20 ГЛАВА

1-8 Иисус деч властьше нерген йодыштыт. 9-19 Виноград ангам кучышо-влак нерген туштен каласымаш. 20-26 Кесарьлан йозакым тўлымаш. 27-40 Блызме нерген йодыш. 41-44 Христос кӧн Эргыже? 45-47 Закон туныктышо-влак деч шекланыза.

¹ Ик кечын храмыште Иисусын калыкым туныктымыжо да Поро Уверым каласкалымыже годым архиерей, закон туныктышо да калык кугурак-влак лишемыныт ² да ойланыт: «Мыланна каласе, могай власть дене Тый чыла тидым ыштылат? Кӧ Тыланет тидым ышташ властым пуэн?» ³ Иисус каласен: «Мыят тыланда йодышым пуэм, Мыланем каласыза: ⁴ Иоаннын тынеш пуртымыжо Пылпомыш гыч але айдеме деч лийын?» ⁵ Нуно икте-весышт дене кутыренит: «Пылпомыш гыч манына гын, Тудо каласа: ”Вара молан те тудлан ўшанен огыдал?” ⁶ Айдеме деч манына гын, ўмбақына кўм кышкен, уло тиде калык мемнам пуштеш. Иоанн пророк лийын манын, нуно ўшанат». ⁷ Сандене нуно вавештеныт: «Тиде кушеч, ме огына пале». ⁸ Иисус каласен: «Тугеже Мыят могай власть дене тидым ыштымем ом ойло».

⁹ Вара калыклан Иисус тыге туштен каласкалаш тўнгалын: «Ик ег анашыже виноградым шынден. Вара анажым виноград куштышо-влаклан кучаш пуэн, а шкеже кужу жаплан лектын каен. ¹⁰ Жап шумек, тарзыжым виноград ончышо-влак деке колтен. Нунышт тудлан саска ужашым пуышаш улыт улмаш. Но виноград ончышо-влак тарзым кыренит, нимо деч посна мӧнгеш колтеныт. ¹¹ Тунам вес тарзым колтен, тидыжымат кыренит, мыскыленыт да нимо деч посна поктен колтеныт. ¹² Ынде кумшым колтен, тудымат сусыртеныт да луктын шуэныт.

¹³ Тунам виноград анган озаже каласен: ”Мом мылам ышташ? Йӧратыме эргым колтем, ала тудым ужмекышт вожылыт”. ¹⁴ Но виноградым куштышо-влак, тудым ужмек, икте-весышт дене канашеныт: ”Тиде наследник! Айста тудым пуштына, тунам наследствыже мыланна кодеш”. ¹⁵ Ага гыч луктын шуымеке, тудым пуштыныт. Виноград анган озаже ынде нунын дене мом ышта? ¹⁶ Мия, виноград ончышо-влакым пуштеш, а анажым весе-влаклан пуа».

Тидым колыштшо-влак кычкыралыныт: «Тыге ынже лий!»
¹⁷ Иисус нунын ўмбаке тўткын ончалын да йодын: «”Чонгышо-

влакын йӱрдымыш лукмо кӱышт негыз пусак кӱ лийын”* манме Возымашысе шомак мом вара ончыкта? ¹⁸ Кӱ тиде кӱ ӱмбаке камвозеш, тудо пудырга, а кӱн ӱмбаке кӱ камвозеш, тудым пытара».

¹⁹ Тыге туштен ойлымыжо нунын нерген улмым умыленятат, закон туныктышо ден архиерей-влак тунамак Иисус ӱмбаке кидым нӱлталнешт улмаш, но калык деч лӱдыныт.

²⁰ Иисусым эскераш тӱнгалыныт да чын ыштышыла кояш тӱчышӱ еҥ-влакым Тудым шекланаш колтеныт. Нунышт Иисусым, иктаж-могай мутеш кучен, вуйлатышын кидыш судитлаш пуышаш улыт улмаш. ²¹ Нуно Тудын деч йодыныт: «Туныктышо! Ме палена: Тыйын ойлымет да туныктымет чын. Еҥ-влакым от ойыркале, а чыла еҥым Юмын корныжлан чын почеш туныктет. ²² Мыланна кесарьлан йозакым тӱлаш лиеш але уке, каласе». ²³ Иисус нунын чояланымыштым ужын да каласен: «Молан Мыйым тергеда? ²⁴ Мыланем динарий оксам ончыктыза: кӱн тушто сӱретше да кӱн лӱмжӱ?» Нуно вашештеныт: «Кесарьын». ²⁵ Иисус каласен: «Тугеже кесарьлан кесарьыным, Юмылан Юмыным пуыза». ²⁶ Нуно калык ончылно Тудым мутеш кучен кертын огытыл, вашмутшылан ӱрын, шып лийыныт.

²⁷ Колымаш гыч ылыж кынелмаш уке манын шотлышо икмыняр саддукей Иисус деке толын да Тудлан тыгай йодышым пуэн: ²⁸ «Туныктышо! Моисей мыланна возен: ”Кӱн изаже але шольыжо ватан лийын кола, а йочаже лийын огыл гын, тунам тудын ватыжым изаже але шольыжо марлан налшаш. Тидыжым колышын тукумжым шуяш ыштыман”.** ²⁹ Шым изакшоляк лийын. Кугуракше, ӱдырым налмеке, колен, йочаже лийын огыл. ³⁰ Вара шольыжо тиде ӱдырамашым налын, тудат йочадыме колен, ³¹ а вара кокымшо шольыжо тиде ӱдырамашым марлан налын. Тыгак лийын чыла шымытышт денат: йочадыме лийынак коленыт. ³² Эҥ почеш ӱдырамашат колен. ³³ Колышшо-влак ылыжме годым нунын кокла гыч кудыжын ватыже лиеш? Вет тудо шымытшынат ватыже лийын».

³⁴ Иисус вашештен: «Тиде саманыште еҥ-влак ӱдырым налыт, марлан лектыт, ³⁵ но колымаш гыч ылыж кынелаш да шушаш саманыш логалаш йӱрышӱ-влак тушто ӱдырымат огыт нал, марланат огыт лек. ³⁶ Ынде нуно коленат огыт керт, а Суксо

* 20:17 Пс 117:22.

** 20:28 Втрп 25:5.

гай лийыт. Нуно Юмын икшывыже, ылыж кынеше, улыт. ³⁷ Колышо-влакын ылыжмыштым Моисеят йўлышö вондер нерген ойлымаште ончыктен. Моисей Господьым Авраамын Юмыжо, Исаакын Юмыжо да Иаковын Юмыжо манын.* ³⁸ Юмо колышо-влакын Юмышт огыл, а илыше-влакын, Тудлан чылан илыше улыт».

³⁹ Тунам закон туныктышо-влак кокла гыч южышт каласеныт: «Туныктышо, Тый сайын каласышыч». ⁴⁰ Ынде нуно Тудын деч нимом йодаш тоштын огытыл.

А Иисус нунылан каласен: ⁴¹ «Кузе енг-влак Христосым Давидын Эргыже манын ойлат? ⁴²⁻⁴³ Давид шкежат Псалтирь книгаште ойлен:

”Господь мыйын Господемлан каласен:

Тыйын тушманет-влакым йол йымакет пыштымешкем,
пурла велыштем шинче”.**

⁴⁴ Тугеже Давидат Тудым Господь манеш. Кузе Христос Давидын Эргыже лийын кертеш?»

⁴⁵ Кунам уло калык Иисусым колыштын, тунемшыж-влаклан Тудо каласен: ⁴⁶ «Закон туныктышо-влак деч шекланыза. Нуно чапле вургемым чийымым, калык погынымо верлаште лиймышт годым шкаланышт вуй савымым йöратат, синагоглаште эн ончылно шинчынешт, пайремыште эн пагалыме верым налнешт. ⁴⁷ Нуно тулык ўдырамаш-влакын суртыштым йорлештарат да лўмжылан гына кужу жап кумалыт. Нуным поснак пенгыде судитлымаш вуча».

21 ГЛАВА

1-4 Тулык ўдырамашын надырже. 5-6 Храмым шалатыме нерген ончык ужсын каласымаш. 7-19 Энгекын тўнгалмыже. 20-24 Иерусалимым шалатыме нерген ончык ужсын каласымаш. 25-28 Айдеме Эргын толмыжо. 29-38 Смоква пушенгын туныктыммыжо. Ида мале.

¹ Ончалынат, Иисус надыр оксам оптымо верыш поян-влакын надырым пыштымыштым ужын. ² Кок лепта оксам пыштыше йорло тулык ўдырамашымат ужын ³ да каласен: «Тыланда чынак ойлем: тиде йорло тулык ўдырамаш чыла деч шуко пыштен. ⁴ Чылан нуно утен кодшышт деч Юмылан надырым ойыреныт,

* 20:37 Исх 3:3,16.

** 20:42-43 Пс 109:1

а тудо шкенжын йорлылыкшо деч илышлан кўлешыжым чыла пыштен».

⁵ Могай мотор кў да шергакан пөлек дене сōрастарыме манын, южышт храм нерген ойланыт. Тунам Иисус каласен: ⁶ «Мом те кызыт ужыда, тудо шалатыме лиеш. Жап шуэш, тыште кў ўмбалам кў ок код».

⁷ Иисус деч йодыныт: «Туныктышо, а тидыже кунам лиеш? Тиде вашке лийшашым могай палдарыше пале шижтара?»

⁸ Иисус вашештен: «Тендам ынышт ондале манын шекланыза. Мыйын лўмем дене шукын толыт да ойлаш тўналыт: ”Тиде Мый улам”, ”Жап лишемын!” Нунын почеш ида кай. ⁹ Кунам сар ден пуламыр нерген колыда, ида лўд. Ондак тыге лийшаш, но иканаште мучаш ок лий».

¹⁰ Вара нунылан Иисус каласен: «Калык ваштареш калык кынелеш, кугыжаныш ваштареш – кугыжаныш. ¹¹ Тўрлө вере моткоч кугу мланде чытырналтмаш лиеда, шужымаш да мор шарла, лўдыктышө да öрыктарыше кугу палдарыше пале-влак пылпомыш гыч лийыт.

¹² Но чыла тиде лиймешке, тендан ўмбаке кидым нөлталаш да поктылаш тўналыт. Мыйын лўмемлан көра тендам синагоглаште судитлаш да казаматыш шындаш кондат, кугыжа да вуйлатыше-влак ончыко намят. ¹³ Тунам те Мыйын нерген таныкледа. ¹⁴ Шкендам арален ойлымо нерген ончылгоч ида азаплане манын, шўмышкыда пыштыза. ¹⁵ Мый тыланда тугай ушым да шомакым пуэм, ваштареш шогышо ик егат мутдам ўчашен сенен але шомакланда тореш ойлен ок керт. ¹⁶ Тендам ача-авадат, иза-шольыдат, родо-тукымда да йолташда-влакат ужалат. Тендан кокла гыч южыштым пуштыт, ¹⁷ да Мыйын лўмем верчын тендам чыланат ужмышудымо лийыт. ¹⁸ Но тендан вуй гычда ик ўп пырчат ок йом. ¹⁹ Чытымыда дене шке чондам утарыза.

²⁰ Кунам Иерусалимым сарзе-влак йыр авырен налмым ужыда, палыза: тудын пытыме жапше толын шуын. ²¹ Иудейыште улшо-влак тунам тек курыкыш куржыт. А кө олаште – тек тудым коден кая, а кө воктенже, тек тушко ок пуро. ²² Тидыже ўчым шуктымо кече-влак улыт: Возымаште мом каласыме, тунам чыла шукталтеш. ²³ Ойго лиеш тудо кечылаште мўшкыран ўдырамаш ден чызым пукшышо ава-влаклан! Тиде мландыште кугу нелылык лиеш, тиде калык ўмбаке шыде возеш: ²⁴ шукышт пўсө керде йымалан колат, весыштым чыла калык коклашке

пленыш нангаят. Чын Юмым палыдыме-влак, нунын жапышт мучашыш шумешке, Иерусалимым тошкаш тўнгалыт.

²⁵ Кечыште, тылзыште да шўдырлаште палдарыше пале-влак лийыт. Тенгыз лўшка, пудырана, дамланде ўмбалсекалык-влакым кугу тургыжланымаш, йўсылык авалта. ²⁶ Тўняшке шучкылык лишеммым ужын, ег-влак лўдын вучымышт дене колышаш гай лийыт, вет кавасе вий-влак вер гыч тарванат. ²⁷ Тунам ег-влак Айдеме Эргын кугу куат да чап дене пыл ўмбалне толмыжым ужыт.* ²⁸ Кунам тиде шукталташ тўнгалеш, кынелза да вуйдам нўлталза: тендам эрыкыш лукмо жап лишемеш».

²⁹ Иисус нунылан туштен каласен: «Ончалза смоквам да моло пушенгым. ³⁰ Кунам нунын лышташышт лекмым ужыда, те паледа: вашке кенез толеш. ³¹ Тыштат тыгак: кунам ойлымемын шукталтмыжым ужыда, Юмын Кугыжаныш лишне улмым палыза. ³² Тыланда чынак ойлем: чыла тиде лиймешке, тиде тукым ок пыте. ³³ Кава ден мланде пытат, но Мыйын шомакем огеш пыте.

³⁴⁻³⁵ Тыгеже, шекланыза, руштмо, чот йўмў, тысе илыш верч тургыжланыме дене шўмда ынже нелем, уке гын, тиде кече тендам вапшла вучыдымын леведеш, вет тиде кече тўня кумдыкысо чыла илыше ўмбаке толеш. ³⁶ Чыла тиде лийшашым чытен лекташ да Айдеме Эрге ончыко шогалаш йўрышў лияш манын, эре шекланен шогыза да кумалза».

³⁷ Кече еда Иисус храмыште туныктен, а йўдым, ола гыч лектын, Елеон манме курыкышто эртарен. ³⁸ А эрдене эрак уло калык Тудым колышташ храмыш погынен.

22 ГЛАВА

1-6 Иисус ваитареш шолып мутланен келишымаш. 7-13 Кугечылан ямдылалтмаш. 14-23 Святой кас кочкыш. 24-30 Кўжў кугурак. 31-34 Петрын коранмыжым ончык ужын ойлымаш. 35-38 Окса калта, сумка да керде. 39-46 Елеон курыкышто Иисусын кумалмыже. 47-53 Иисусым кучен нангайымаш. 54-62 Петрын коранмыже. 63-65 Сарзе-влакын игылт воштылмышит да ордандарымышит. 66-71 Синедрион ончылно.

¹ Кугече манын лўмдымў Шергинде пайрем лишемын. ² Архиерей ден закон туныктышо-влак Иисусым пытараш йўным кычалыныт, но калык деч лўдыныт.

* 21:27 Дан 7:13.

³ А латкок тунемшыж гыч иктын, Искарриот манме Иудан көргыш, сатана пурен. ⁴ Иудаже архиерей да оролышо-влакын вуйлатышышт дека каен, Иисусым нунылан кузе ужален кучыктымо нерген мутланен. ⁵ Нуныжо куаненыт да тудлан оксам пуаш сөреныт. ⁶ Иуда келшен да Иисусым калык уке годым ужалаш йӱнан жапым кычалаш тӱнгалын.

⁷ Шергинде кече толын шуын, тунам кугече пачам шӱшкылман улмаш. ⁸ Петр ден Иоаннлан Иисус каласен колтен: «Кайыза да мыланна кугече кочкышым ямдылыза». ⁹ Нунышт йодыныт: «Кушан Тый ямдылыктынет?» ¹⁰ Иисус вашештен: «Кунам олаш пуреда, кувшин дене вӱдым нумал кайыше еным вашлийыда. Почешыже кайыза. Кудо пӱртыш пура, тушко пурыза. ¹¹ Сурт озалан каласыза: ”Туныктышына тый дечет йодеш: ”Мылам тунемшем-влак дене кугече кочкышым кочкаш пӱлемет кушто?”” ¹² Тудо тыланда йонгыдо да ӱштын шындыме кӱшыл пӱлемым ончыкта, тушан ямдылыза». ¹³ Нуно каеныт. Кузе Иисус ойлен, чылажат тугак лийын, да кугече кочкышым ямдыленыт.

¹⁴ Жап шумек, Иисус ӱстелтӱреш верланен, а Тудын дене пырля – латкок Апостол. ¹⁵ Нунылан Иисус каласен: «Орлыкым чытымем деч ончыч Мый тендан дене тиде кугече кочкышым моткоч кочнем ыле! ¹⁶ Тыланда ойлем: Юмын Кугыжаныште тудо шукталтмешке, тылеч вара Мый тудым ом коч». ¹⁷ Иисус чашым налын, тауштен да ойлен: «Тидым налза да шке коклаштыда пайлыза. ¹⁸ Тыланда ойлем: Юмын Кугыжаныш толмешке, виноград саска гыч ыштымым ом йӱ».

¹⁹ Вара киндым налын, тауштен да тодылын, тунемшыж-влаклан пуэн да каласен: «Тиде тендан верч пуымо Капем. Мыйым шарнен, тыге ыштыза». ²⁰ Кас кочкыш деч вара Иисус чашым тыгак налын да ойлен: «Тиде чаше – тендан верч йоктарыме Мыйын Вӱрем гоч пуымо у сугынь. ²¹ А тебе Мыйым ужалышын кидше Мыйын кидем дене пырля ӱстембалне. ²² Чын, Айдеме Эрге ончылгоч палемдыме корным эртышаш. Но кө Тудым ужала, тудо айдемылан – ойго!» ²³ Тидым кө ышта манын, нуно икте-весе деч йодышташ тӱнгалыныт.

²⁴ Тунемшыж-влак, шке коклаштышт көжӱ кугураклан шотлалтшаш манын, ӱчашаш тӱнгалыныт. ²⁵ Но Иисус нунылан каласен: «Калык-влакын кугыжашт нунын дене озаланат, да власть улшан-влакым ”порым ыштыше” маныт. ²⁶ А тендан тыге ынже лий. Тек тендан коклаште кугуракше изирак гай лиеш, а вуйлатышыже – тарзе гай. ²⁷ Кӱжӱ кугурак: ӱстелтӱрыштӱ улшо

але тудым ончышо? Ёстелтöрысö огыл мо? Но теве Мый тендан коклаште тарзе гай улам.

²⁸ А тергымаш-влакым чытымом годым те Мый денем пырля кодын да. ²⁹ Сандене Ачам Мылам пуымо семынак Мыят тыланда Кугыжанышым пуэм, ³⁰ да те Мыйын Кугыжаныште ёстелтöрыштем кочкыда-йöыда, престолышто шинчаш да Израильын латкок йыжыг тукумжым судитлаш тунгалыда».

³¹ А Господь ойлен: «Симон, Симон, сатана тендам шыдан семын шоктын ойыраш йодын. ³² Но ёшанымашет ынже пыте манын, Мый тыйын верч кумалынам. Пöртылмекет, иза-шольо-влакетын ёшанымашыштым пенгыдемде». ³³ Петр каласен: «Господь, мый Тый денет казматышкат, колашат каяш ямде улам!» ³⁴ Иисус вашештен: «Петр, тылат ойлем, таче агытан муралтымешке, Мыйын нерген тый кум гана ”Тудым ом пале” манат».

³⁵ Иисус нунын деч йодын: «Кунам Мый тендам окса калта, сумка да йолчием деч посна колтенам, тыланда иктаж-мо ситен огыл мо?» Нуно вашештеныт: «Чыла ситен». ³⁶ Иисус каласен: «Но ынде, кöн окса калтаже уло, тудым налже, сумкамат налже, а кöн кердыже уке, тек шке вургемжым ужала да налеш. ³⁷ Возымо: ”Законом пудыртышылан шотленыт”*. Тыланда ойлем: тиде шомак Мыйын илышыштем шукталтшаш. Мыйын шотышто чылажат мучашыш шуэш». ³⁸ Нуно каласеныт: «Господь, теве тыште кок керде!» Иисус вашештен: «Сита!»

³⁹ Иисус лектын да молгунамсе семынак Елеон курыкыш каен. Почешыже тунемшыж-влак миеныт. ⁴⁰ Верышке миен шумеке, Тудо нунылан каласен: «Алгаштаралташ огыл манын, сөрвален кумалза». ⁴¹ А Шкеже нунын деч кум шуымо наре торлен да, сукен шинчын, кумалын: ⁴² «Ачай! Тиде чашым Мый дечем коранден нангаяш шонет ыле гын! Но тек Мыйын шонымо семын огыл, а Тыйын эрыкет** семын лиеш». ⁴³ Пылпомыш гыч Суксо кончен да Тудлан вийым пуэн. ⁴⁴ Йöсланымыж дене Иисус эшеат чот кумалын, Тудын пужвудшö мландышке йогышо вур чучалтыш гай лийын. ⁴⁵ Кумалмеке, Тудо кынелын, тунемшыж-влак деке пöртылын да ужын: нуно ойгырымышт дене мален колтеныт. ⁴⁶ Тудо нунылан каласен: «Те молан маледа? Кынелза да, алгаштаралташ огыл манын, сөрвален кумалза».

* 22:37 Ис 53:12.

** 22:42 Эрык – воля, желанис.

⁴⁷ Тудо але ойленат пытарен огыл, калык тўшка толын лектын, а ончылно латкокыт гыч иктыже, Иуда лўманже, ошкылын. Тудо, шупшалаш манын, Иисус деке лишемын. Иисусым тыге палдараш лийын улмаш: «Кём мый шупшалам, Тудо – Иисус».

⁴⁸ Иисус тудлан каласен: «Иуда, Айдеме Эргым шупшалмет дене ужалет мо?»

⁴⁹ Иисус йыр шогышо тунемшыж-влак, мо лийшашым ужмеке, каласеныт: «Господь, керде дене руалаш гын веле?» ⁵⁰ Нунын кокла гыч иктыже архиерейын тарзыжын пурла пылышыжым руал ойырен. ⁵¹ «Сита, чарныза!» – Иисус каласен, тарзын пылышыжым тўкалтен да паремден.

⁵² А Шкенжын ўмбаке погынен толшо архиерей, храм орол вуйлатыше да калык кугурак-влаклан каласен: «Аген коштшо ўмбаке лекмыла, кердым, шугыным налын толында. ⁵³ Мый кече еда храмыште тендан коклаште лийынам, но те Мыйын ўмбакем кидым нўлталын огыдал. А кызыт тендан жапда да пычкемышын властыше».

⁵⁴ Нуно Иисусым кученыт да архиерейын пўртышкыжў нангаеныт. Петр ўрдыжтырак почешышт ошкылын. ⁵⁵ Кудывече покшелне тулым олтенит, ен-влак тул йыр шинчыныт, Петрат коклашкышт шинчын. ⁵⁶ Тудым тул воктене шинчышым ужмеке да тўткын ончалмеке, ик тарзе ўдыр каласен: «Тиде енат Тудын дене пырля лийын». ⁵⁷ Но Петр шўрен ойлен: «Ўдырамаш, мый Тудым ом пале!» ⁵⁸ Изиш варарак вес ен тудым ужын да каласен: «Тыят нунын кокла гыч улат». Петр вашештен: «Айдеме, мый нунын кокла гыч омыл!» ⁵⁹ Шагат наре эртен, эше икте ўшандарен ойлен: «Чынжымак, тиде енат Тудын дене лийын, вет тудо Галилей гычак». ⁶⁰ Петр вашештен: «Мо нерген тый ойлет, ом пале».

Тунамак, тидым ойлымыж годым, агытан муралтен. ⁶¹ Господь, савырналын, Петр ўмбаке ончалын. Петр Господьын кузе ойлымыжым шарналтен: «Агытан муралтымешке, Мыйым ом пале манын, тый кум гана каласет». ⁶² Петр тушечын лектын да чон йўсын шортын.

⁶³ Иисусым оролен кучышо-влак Тудым игылт воштылыныт да кыреныт. ⁶⁴ Тудын шинчажым петыреныт, шўргў гыч совкаленыт да йодыныт: «Пророк улат гын, кў Тыйым совыш – каласе!» ⁶⁵ Тудым шуко тўрлў вес шомак денат мыскыленыт.

⁶⁶ Кече лекмеке, калыкын кугуракше, архиерей да закон туныктышо-влак погыненыт, Иисусым Синедрионышт ончыко

нангаеныт. ⁶⁷ Нуно йодыныт: «Тый Христос улат гын, мыланна каласе». Иисус вашештен: «Тыланда каласем гын, те огыда ўшане. ⁶⁸ А Шке тендан деч йодам гын, огыда вашеште да Мыйым огыда колто. ⁶⁹ Но тылеч вара Айдеме Эрге куатан Юмын пурла мogyрыштыжо шинчаш тўналеш».* ⁷⁰ Чылан йодыныт: «Тугеже тый Юмын Эрге улат?» Иисус вашештен: «Тиде Мый улам манын, те ойледа». ⁷¹ Тунам нуно каласеныт: «Молан мыланна эше таныклыме кўлеш? Ме тидым Шкеж дечак колна!»

23 ГЛАВА

1-5 Иисус Пилат ончылно. 6-12 Иисус Ирод ончылно. 13-25 Пушташ пунчалмаш. 26-43 Ыресей пудален сакымаш. 44-49 Иисусын колымыжо. 50-56 Иисусым тойымаш.

¹ Тунам нуно чылан кынелыныт да Иисусым Пилат деке нангаеныт. ² Иисусым титаклаш тўнгалыныт: «Ме ужынна: тиде Ен мемнан калыкым пудырата, кесарьлан йозакым тўлаш чара, Шкенжым Христос-Кугыжа улам манеш». ³ Иисус деч Пилат йодын: «Тый иудей-влакын Кугыжашт улат?» Иисус вашештен: «Тый тидым каласышыч». ⁴ Архиерей-влаклан да калыклан Пилат ойлен: «Тиде Айдемым нимо шотыштат титаканым ом уж». ⁵ Но нуно ўшандарен ойленит: «Тудо калыкым пудыратылеш, уло Иудей мучко туныкта. Тўнгалынже Галилей гыч, а ынде тышке толын».

⁶ Галилей нерген колмеке, Пилат йодын: «Тудо Галилей гыч мо?» ⁷ Иисус Иродын кучымо кундем гыч улмым пален налмеке, Тудым Ирод деке колтен. Тиде жапыште Ирод шкежат Иерусалимыште лийын.

⁸ Ирод шукертак Иисусым ужнеже улмаш, сандене, Тудым ужмеке, чот куанен. Иисус нерген ончычак шуко колын улмаш, да ынде иктаж-могай палдарыше палым ончыктыжо, шонен. ⁹ Иисуслан шуко йодышым пуэден, но Иисус нимом вашештен огыл. ¹⁰ Архиерей ден закон туныктышо-влак туштак шогеныт да Тудым чот титакленыт. ¹¹ Иродат шке сарзыж-влак дене пырля Тудым намыслен да воштылын, а вара чапле вургемым чиктен да Пилат деке мўнгеш колтен. ¹² Тиде кечын Ирод ден Пилат йолташыш савырненыт, ондакше икте-весе дене тушман лийыныт.

* 22:69 Пс 109:1.

¹³ Архиерей да вуйлатыше-влакым, тыгак калыкым поген,
¹⁴ Пилат нунылан ойлен: «Калыкым пудыратылше семын те тиде Айдемым мый декем конденда. Теве мый тендан ончылно Тудым шымлен лектым, но тендан титаклыме дене келшыше ик титакшымат шым му. ¹⁵ Иродат муын огыл, Тиде Енгом тудын деке колтенам. Пушташ йӧрышым Тудо нимом ыштен огыл. ¹⁶ Мый Тудым сола дене кыраш кӱштем, а вара колтем». ¹⁷ А Пилатлан кучен петырыме-влак кокла гыч иктыжым нунылан пайрем годым эрыкыш колташ кӱлын.

¹⁸ Но уло калык кычкыраш тӱнгалын: «Тудлан колымаш! А мыланна Вараввам луктын колто!» ¹⁹ Олаште ала-могай пуламырым нӧлтмылан да еным пуштмылан Вараввам петырен шындыме улмаш. ²⁰ Иисусым эрыкыш лукташ шонен, Пилат угыч нунылан ойлен. ²¹ А нуно кычкыренит: «Пудален саке! Ыресеш пудален саке!» ²² Кумшо гана Пилат каласен: «Могай осалым Тудо ыштен? Тудым пушташ мый ни могай амалым ом уж. Тудым сола дене кыраш кӱштем, вара колтем». ²³ Иисусым ыресеш пудален сакаш манын нуно, чот кычкырен, пентгыдын шогенит. Мучашлан, архиерей-влак дене пырля кычкырен сененит. ²⁴ Пилат нунын йодмыштым шукташ шонен пыштен. ²⁵ Пуламырым нӧлтмылан да еным пуштмылан казаматыш шындымым нунын йодмышт почеш эрыкыш луктын, а Иисусым шонымышт семын пушташ пуэн.

²⁶ Кунам Иисусым нангаенит, Кириней гыч Симоным руалтен кученит. Тудо пасу гыч пӧртылеш улмаш. Ёмбакыже ыресым пыштеныт да Иисус почеш нумал нангайыктенит. ²⁷ Иисус почеш моткоч шуко ег каен, Тудын верч ойгырен шортшо ӱдырамаш-влакат лийынит. ²⁸ Иисус нунын велке савырнен да каласен: «Иерусалимын ӱдыржӧ-влак, Мыйын верч ида шорт. Шкендан верч да йочада верч шортса. ²⁹ Тугай жап толеш, кунам ойлаш тӱнгалыт: ”Йочам ыштен кертдыме, азам ыштыдыме да чызым пукшыдымо-влак пиалан улыт”. ³⁰ Тунам курык-влаклан ”Мемнан ӱмбаке камвочса!”, чонга-влаклан ”Мемнам леведса!” манын ойлаш тӱнгалыт.* ³¹ Ужар пушенге дене тыге ыштат гын, кукшыж дене мо лиеш?»

³² Иисус дене пырля пушташ осалым ыштыше кок енымат нангаенит. ³³ А кунам Санга манме верыш толыныт, тушто Иисусым да осалым ыштыше-влакым ыресеш пудаленыт –

* 23:30 Ос 10:8.

иктыжым пурла могыреш, весыжым шола могыреш. ³⁴ Иисус ойлен: «Ачай, титакыштым кудалте, нуно мом ыштат, огыт умыло». Шывагам кучен, Тудын вургемжым шеледеныт.

³⁵ Калык ончен шоген. Вуйлатыше-влакат нунын дене пырля игылт воштылыныт да ойленыт: «Тиде Айдеме молым утарен. Тудо Христос, Юмын Ойырен налмыже гын, тек ынде Шкенжым утара!» ³⁶ Сарзе-влакат Тудым игылтыныт. Лишемыныт, уксу-сым темленыт ³⁷ да ойленыт: «Тый иудей-влакын Кугыжашт улат гын, Шкендым утаре!» ³⁸ Тудын вуйжо ўмбалне грек, рим да еврей буква дене возымо лийын: «Тиде – иудей-влакын Кугыжашт».

³⁹ Пудален сакыме осал еҥ кокла гыч иктыже Тудым мыскылен ойлен: «Тый Христос улат гын, Шкендым Шке да мемнамат утаре!» ⁴⁰ А весыже тудым шылтален ойлен: «Тый Юмо деч от лўд мо? Шкендымат тыгак мутым кучыктат! ⁴¹ Мемнам чын судитленыт, ме пашаланна келшышын налынна, а Тудо нимом удам ыштен огыл». ⁴² Вара Иисуслан каласен: «Господь, шке Кугыжанышкет мийыметет, мыйым шарналте!» ⁴³ Иисус тудлан вашештен: «Тыланет чынак ойлем: тачак Мый денем пырля райыште лият».

⁴⁴⁻⁴⁵ Кудымшо шагат наре лийын.* Кече пычкемышалтын, пўтынь мланде ўмбалне индешымше шагат марте пычкемыш лийын. Храмысе пўрдыш тунам покшеч кушкедлен. ⁴⁶ Иисус уло йўкын кычкыралын: «Ачай, Тыйын кидышкет чонем пуэм!»** Тидым ойлымеке, чонжо лектын.

⁴⁷ Шўдывуй, мо лиймым ужмеке, Юмым чапландарен да ойлен: «Тиде Айдеме чынжымак чын ыштыше улмаш». ⁴⁸ Пудален сакымым ончаш погынышо-влак, мо лиймым ужмеке, шкеныштым он гыч кырен, мўнгышкышт шаланен каеныт. ⁴⁹ Иисусын чыла палымыже, тыгак Галилей гыч Тудын почеш толшо ўдырамаш-влак, ўрдыжтў шогеныт да тидым онченыт.

⁵⁰ Теве Иосиф лўман еҥ толын. Тудо Синедрионын еҥже лийын, поро, чын ыштыше айдеме. ⁵¹ Тудо Синедрионын пунчалже да пашаже дене келшен огыл. Иосиф иудей-влакын Аримафей олашт гыч лийын да Юмын Кугыжанышым вучен. ⁵² Тудо Пилат деке толын да Иисусын капшым йодын. ⁵³ Иосиф капшым волтен, йытын вынереш вўдылын да кў курык сангаш кўнчымў шўгар рожыш пыштен. Тиде шўгареш иктымат эше

* 23:44 Кудымшо шагат – мемнан жап дене тура кечывалым.

** 23:46 Пс 30:6.

пыштен огытыл. ⁵⁴ Тунам кугарня лийын, шуматкече тўналшаш улмаш.

⁵⁵ Иисус дене пырля Галилей гыч толшо ўдырамаш-влакат Иосиф почеш коштыныт да шўгарым, Иисусын капшым тушко кузе пыштым онченит. ⁵⁶ Олашке пўртылмеке, тўрлө тамлын ўпшышым да миром ямдыленит. Законын кўштым шуктен, нуно шуматкечын каненит.

24 ГЛАВА

1-12 Ылыж кышелмаш. 13-35 Еммаусьш кайыме корнышто. 36-49 Ылыжше Иисусын тунемшыж-влаклан кончымыжо. 50-53 Иисусын пылпомышко нўлтатмыже.

¹ Шуматкече эрлашыжым, эрдене эрак, ўдырамаш-влак, ямдылыме ўйыштым налын, шўгар деке толыныт. Нунын дене пырля икмыняр вес ег лийын. ² Нуно ужныт: шўгар аным петырыше кўм корандыме. ³ А кўргышкў пурюмеке, Господь Иисусын капшым муын огытыл. ⁴ Кунам ўдырамаш-влак мом ужмыштлан ўрыныт, кенета ончылнышт йылгыжше вургеман кок пўрўен лектын шогалын. ⁵ Лўдмышт дене ўдырамаш-влак вуйыштым кумык сакеныт, да пўрўен-влак нунылан ойленит: «Молан те илышым колышо-влак коклаште кычалыда? ⁶ Тудо тыште уке, а ылыж кышелын. Эше Галилейыште улмыж годым мом тыланда ойлен, шарналтыза: ⁷ ”Айдеме Эрге языкан ег-влакын кидыш пуалтшаш, пудален сакыме лийшаш да кумшо кечын ылыж кышелшаш”». ⁸ Нуно Тудын мутшым шарналтенит.

⁹ Шўгар деч пўртылмеке, чыла тидым латик тунемшыжлан да чыла молылан каласкаленит. ¹⁰ Ўдырамаш-влак Мария Магдалина, Иоанна, Иаковын Мария аваже да молат лийыныт. Нуно Апостол-влаклан тидым каласкаленит, ¹¹ но нунылан мутышт так ойлыштмыла чучын, ўдырамаш-влаклан ўшанен огытыл. ¹² Туге гынат Петр тунамак шўгар деке куржын. Ончалаш пўгырнымеке, вўдылмў вынер кийымым веле ужын да, мо лиймылан ўрын, мўнгеш пўртылын.

¹³ Тиде кечынак Иерусалим гыч Еммаус манме ялыш – тиде корным йолын кок шагатыште эрташ лиеш улмаш* – кок

* 24:13 Кок шагат кайыме корно – грекла: кудло стадий. Ик стадийын кутышыжо 185 метр наре.

тунемшыже каен ¹⁴ да, мо лийын, чылаж нергенат шке коклаштышт мутланеныт. ¹⁵ Мутланымышт да шонкалымышт годым Иисус Шкежат нунын деке лишемын да пырля ошкылын. ¹⁶ Но нунын шинчашт сокыр гай лийын, нуно Тудым пален огытыл. ¹⁷ Иисус нунылан каласен: «Кайышыла те мо нерген мутланеда? Молан те шўлыканы улыда?» ¹⁸ Иктыже, Клеопа лўманже, Иисуслан каласен: «Тиде кечылаште тушто мо лийме нерген палыдымыже Иерусалимыш толшо-влак коклаште Тый веле улат докан». ¹⁹ Иисус йодын: «Мо нерген?» Нуно каласеныт: «Назарет Иисус дене мо лийме нерген. Тудо пророк лийын, Юмо да уло калык ончылно паша денат, шомак денат виян, ²⁰ но мемнан архиерейна да вуйлатышына-влак Тудым кучен пуэныт да пушташ пунчалым луктыктеныт, Тудым ыресеш пудален сакеныт. ²¹ А ме ўшанен улына: кō Израильым эрыкыш лукшаш, тиде – Тудо. Но але тиде чыла огыл: Иисус дене тыге лиймылан таче кумшо кече, ²² а теве мемнан ўдырамаш коклагыч икмынряже мемнам öрыктарыш. Нуно эрдене эрак шўгар деке каеныт, ²³ Тудын капшым муын огытылат, пöртылыныт да ойленыт: мыланна Суксо-влакат конченыт да Иисус ила маньныт. ²⁴ Мемнан дене пырля лийше коклагыч икмынрярышт шўгар деке каеныт да ўдырамаш-влак каласкалыме гайымак ужыныт, но Тудым Шкенжым ужын огытыл».

²⁵ Иисус каласен: «Могай те шонен моштыдымо айдеме улыда! Мом пророк-влак ойленыт, тудлан ўшанаш тендан шўмда могай юватылше! ²⁶ Христос тиде орланымаш гоч эртышаш да вара чапышкыже шушаш огыл ыле мо?» ²⁷ Вара Моисей деч да чыла пророк деч тўнгалын, Шкеж нерген уло Возымаште мом каласыме, нунылан умылтарен.

²⁸ Кудо ялыш каеныт, тушко лишеммеке, Иисус умбакыжат каяш шонышыла койын. ²⁹ Но Клеопа да вес тунемшыже Тудым чареныт: «Мемнан дене пырля код, кече кас велке тайнен». Нунын дене кодаш манын, Иисус пöртыш пурен. ³⁰ Нунын дене ўстелтöрыштö лиймыж годым Иисус киндым налын, благословитлен, тодылын да нунылан пуэн. ³¹ Тунам шинчашт почылтын да нуно Тудым паленыт, но Иисус нунылан койдымо лийын. ³² Тунемшыж-влак икте-васылан ойленыт: «Мыланна корнышто ойлымыжо, Возымашым умылтарымыже годым шўмнаыш йўлö мо?»

³³ Нуно кынелыныт да тунамак Иерусалимыш пöртылыныт. Тушто пырля погынышо латик Апостол да моло тунемшыж деке

миеныт. ³⁴ Погынышо-влак каласеныт: «Господь чынжымак ылыж кынелын да Симонлан кончен». ³⁵ А Клеопа ден йолташыже корнышто мо лийме да киндым тодылмыж годым кузе Иисусым палымышт нерген каласкаленыт.

³⁶ Нунын каласкалымышт годымак Иисус Шкежак коклаштышт шоген да ойлен: «Тыныслык лийже тыланда!» ³⁷ Нуно, чот öрын да лüдын, шüлышым ужына, шоненыт. ³⁸ Иисус нунын деч йодын: «Молан те тыге öрыда? Молан тендан шüмыштыда кокыте шонымаш шочеш? ³⁹ Мыйын кидем да йолем ончалза – тиде Мый Шке улам. Мыйым тüкалтыза да ончалза. Шüлышын капшат, лужат уке, а Мыйын, шкеат ужыда, уло». ⁴⁰ Тыге ойлышыла, нунылан кидше ден йолжым ончыктен. ⁴¹ Нуно куанымышт да öрмышт дене эше üшанен огытылат, Иисус йодын: «Тендан иктаж-могай кочкышда тыште уло?» ⁴² Нуно кüэштме кол ужашым да карашан мüйым пуэныт. ⁴³ Иисус налын да ончылныштак кочкын.

⁴⁴ Вара каласен: «Эше тендан дене пырля улмем годым тидын нергенак ойленам: Мыйын нерген Моисейын законыштыжо, пророк-влакын книгаштышт да Псаломлаште возымо чылажат шукталтшаш». ⁴⁵ Возымашым умылен кертышт манын, вара ушыштым почын. ⁴⁶ Иисус каласен: «Тыге возымо: Христос орланышаш да кумшо кечын колымаш гыч ылыж кынелшаш улмаш. ⁴⁷ Иерусалим гыч тüнгалын, уло калык-влаклан Тудын лüм дене язык деч коранме да языкым касарыме нерген увертараш кüлеш. ⁴⁸ Те тидлан таныклыше улыда. ⁴⁹ А Ачам мом сöрен, Мый тыланда тудым колтем. Кüшыч волышо куат тендам вüдылмешке, Иерусалим олашак кодса».

⁵⁰ Иисус тунемшыж-влакым ола гыч Вифаний марте луктын, тушто Тудо кидшым нöлталын да нуным благословитлен. ⁵¹ Тыгерак лийын: благословитлымыж годымак Иисус нунын деч торлен да пылпомышко нöлталтын. ⁵² Нуно Тудлан, суken, вуйым савеныт. Вара Иерусалимыш чот куанен пöртылыныт ⁵³ да эре храмыште лийыныт, Юмым чапландареныт да моктеныт. Аминь.

ИОАННЫН ВОЗЫМО СВЯТОЙ ЕВАНГЕЛИЙ

1 ГЛАВА

1-18 Шомак айдеме лийын. 19-34 Тынеш Пуртышо Иоаннын таныклымыже. 35-42 Эн ончычсо тунемшыж-влак. 43-51 Иисус Филипп ден Нафанаилым үжеш.

¹ Тўнгалтыште Шомак улмаш.

Шомак Юмо дене улмаш,
да Шомак Юмо улмаш.

² Тўнгалтыштак Тудо Юмо дене улмаш.

³ Мо ышталтын, чылажат Тудын гоч лийын,
Тудын деч посна нимо ышталтын огыл.

⁴ Тудын кўргыштыжў илыш улмаш,
а илыш – ен-влаклан волгыдо.

⁵ Волгыдо пычкемыште волгалтеш
да тудым пычкемыш авалтен огыл.

⁶ Теве Юмо айдемым колтен, тудын лўмжў Иоанн. ⁷ Чылан Волгыдо нерген уверым колышт да ўшанышт манын, Иоанн Волгыдо нерген таныклаш толын. ⁸ Тудо шкеже Волгыдо лийын огыл, а Волгыдо нерген таныклаш колтымо улмаш. ⁹ Но чын Волгыдо улмаш. Тудо тўняшке толшо чыла айдемымат волгалтара.*

¹⁰ Тўняште Тудо улмаш,
тўня Тудын гоч ышталтын,
но тўня Тудым пален огыл.

¹¹ Тудо шкенжын-влак деке** толын,
но шкенжын-влак Тудым порын вашлийын огытыл.

¹² А кўмыт Тудым порын вашлийыныт
да Тудын лўмжылан ўшаненыт,
нунылан Юмын икшывыже лияш властыым пуэн***

* 1:9 Тидым тыгеат кусарап лиеп: «Чыла енгым волгалтарыше чын Волгыдо тўняшке толеш улмаш».

** 1:11 «Шкенжын-влак деке»: тидым «Шке мландышкыже» манынат кусарап лиеп.

*** 1:12 «Властыым пуэн» – але: йўным ыштен.

¹³ Нуно вўр деч огыл, кап кумыл деч огыл,
пөръен кумыл деч огыл, а Юмо деч шочыныт.

¹⁴ Шомак капанын да мемнан коклаште илен.

Ме Тудын чапшым,

Ачан Ик Шкет Эргыжын гай чапшым, ужынна.

Тудо порылык да чын дене темын улмаш.

¹⁵ Иоанн, Тудын нерген таныклен, виян ойлен: «Мый ойленам: мыйын почеш Толшо мыйын ончылно лие, вет Тудо мый дечем ондак улмаш. Тиде – Тудо».

¹⁶ Тудын тичмашлыкше деч ме чылан

порылык ўмбаке порылыкым налынна.

¹⁷ Закон Моисей гоч пуалтын,

а порылык ден чын Иисус Христос гоч толыныт.

¹⁸ Юмым нигö нигунам ужын огыл,

Ачан көргыштö улшо Ик Шкет Эрге

Тудым палдарен.

¹⁹ Иоаннын таныклымыже теве тыгай. Иудей-влак тудын деч кө улат манын йодаш Иерусалим гыч иерей-влакым да Левий тукым еҥ-влакым колтеныт. ²⁰ Тудо, нимом шылтыде, тура ойлен, мый Христос омыл манын увертарен. ²¹ Нуно йодыныт: «Тый вара кө улат? Тый Илия улат?» «Уке», – вашештен. «Але саде пророк* улат?» «Уке», – каласен тудо. ²² Нуно ойленыт: «Тый кө улат? Мемнам колтышо-влаклан вашмутым пуышаш улына. Тый Шкендым көлан шотлет?» ²³ Тудо пророк Исаиян мутшо дене вашештен: «Господьлан корным вияшым ыштыза манын, ир мландыште кычкырышын йўкшö** улам». ²⁴ А колтымо-влак фарисей кокла гыч лийыныт. ²⁵ Нуно Иоанн деч йодыныт: «Тый Христосат, Илият да саде пророкат отыл гын, молан еҥ-влакым тынеш пуртет?» ²⁶ Иоанн вашештен: «Мый вўд дене тынеш пуртем, но тендан коклаште Весе уло – те Тудым огыда пале, ²⁷ Тиде Тудо, кө мыйын почешем толеш да мый дечем ончылно лиеш, мый Тудын йолчием кылжымат рудаш ом йөрö». ²⁸ Чыла тиде Вифаварыште, Иордан энер вес могырышто, лийын. Тушто Иоанн тынеш пуртен.

* 1:21 Иудей-влак кугу пророкым вученыт. Нунын шонымышт почеш, тыгай пророк Христос деч ончыч толпаш улмаш.

** 1:23 Ис 40:3.

²⁹ Вес кечынже Иоанн тудын деке толшо Иисусым ужын да ойлен: «Теве Юмын Пачаже, * Тудо тўнян языкшым Шке ўмбақыже налеш! ³⁰ Мыйын почеш толшо Айдеме мый дечем ондак лийын, сандене Тудо мый дечем ончылно манын, кўн нерген ойленам, тиде – Тудо. ³¹ Кў Тудо, мый шкеат пален омыл, но Израильлан палыме лийже манын, мый вўд дене тынеш пурташ толынам». ³² Иоанн таныклен ойлен: «Пылпомыш гыч кўгўрчен семын Шўлыш волымым да Тудын дене кодмым мый ужым. ³³ Кў Тудо, мый шкеат пален омыл, но мыйым вўд дене тынеш пурташ Колтышо каласыш: ”Шўлыш кўн ўмбақыже волымым да кў дене кодмым ужат, Тудо – Святой Шўлыш дене тынеш пуртышо”. ³⁴ Мый тидым ужым да таныклем: Тудо – Юмын Эрге».

³⁵ Вес кечын Иоанн угыч туштак шоген, тудын дене пырля кок тунемшыже лийын. ³⁶ Воктене коштшо Иисусым ужмеке, Иоанн ойлен: «Теве Юмын Пачаже!» ³⁷ Тидым колмеке, Иоаннын кок тунемшыже Иисус почеш каеныт. ³⁸ Тудыжо савырнен, почешыже ошкылмыштым ужынат, нунылан ойлен: «Тыланда мо кўлеш?» Нуно йодыныт: «Равви, кушто Тый илет?» Равви мутшо туныктышо манме лиеш. ³⁹ Тудо ойлен: «Ончалаш толза». Жап лу шагат наре улмаш. ** Нуно Тудын дене пырля каеныт, кушто илымыжым ужыныт да кас марте Тудын дене лийыныт.

⁴⁰ Иоаннын мутшым колшо да Иисус почеш кайыше кок ег гыч иктыже Симон-Петрын Андрей шольыжо лийын. ⁴¹ Тудо эн ондак Симон изажым кычал муын да тудлан каласен: «Ме Мессийым муынна». Мессий мутшо Христос манме лиеш. ⁴² Вара тудым Иисус деке намиен. Иисус тудым ончалын каласен: «Тый Ионан Симон эргыже улат. Тыйым Кифа манын лўмдаш тўнгалыт». Тиде лўмжў Петр, вес семынже кў манме лиеш.

⁴³ Вес кечын Иисус Галилейыш каяш шонен пыштен. Тудо Филиппым вашлийын да ойлен: «Почешем кае!» ⁴⁴ Филипп Вифсаида гыч улмаш, Петр ден Андреят тиде ола гычак лийыныт. ⁴⁵ Филиппше Нафанаилым вашлийын да тудлан каласен: «Кўн нерген Моисей законеш возен, да кўн нерген пророк-влакат сереныт, ме Тудым муынна. Тиде Иисус, Назарет гыч Иосифын эргыже». ⁴⁶ Нафанаил вашештен: «Назарет гыч иктаж-мо сай лийын кертеш мо?» Филипп тудлан ойлен: «Тол да ончо».

* 1:29 Пача – рушла Библийыште «Агнец».

** 1:39 «Лу шагат наре»: мемнан жап дене кечывал деч вара ныл шагат наре лийын.

⁴⁷ Иисус, Шкеж деке лишемше Нафанаилым ужмеке, тудын нерген каласен: «Теве чынжымак Израиль ең, тудын нимогай шоякшат уке». ⁴⁸ Нафанаил йодын: «Мыйым кушеч палет?» Тидлан Иисус вашештен: «Филипп тыйым ўжмө деч ончычак тыйым смоква пушенге йымалне ужынам ыле». ⁴⁹ Нафанаил каласен: «Равви, Тый Юмын Эрге улат, Тый Израильын Кугыжаже улат!» ⁵⁰ Иисус тудлан вашештен: «Тыйым смоква пушенге йымалне ужынам манын ойлымемлан көра ўшанет? Тылеч кугуракымат ужаш тўңалат». ⁵¹ Вара ешарен: «Чынак, чынак тыланда ойлем: тылеч вара почмо пылпомышым да Юмын Суксыж-влакын Айдеме Эрге деке волымым да күзымым ужыда».

2 ГЛАВА

1-12 Кана олаште сўан. 13-22 Иисус храм гыч сатучо-влакым поктен луктеш. 23-25 Иисус чыла пала.

¹ Кумшо кечын Галилейысе Кана олаште сўан лийын. Тушто Иисусын Аважат улмаш. ² Сўаныш Иисусымат тунемшыж-влак дене пырля ўжыныт. ³ Йошкар арака пытен, да Иисусын Аваже Тудлан ойлен: «Нунын йошкар аракашт уке». ⁴ Иисус вашештен: «Ўдырамаш, Мыланемже да Тыланетше мо вара? Мыйын жапем але шуын огыл». ⁵ Аваже тарзе-влаклан ойлен: «Мом Тудо каласа, ыштыза».

⁶ Иудей-влакын эрныме йўлаштым эртараш тушто куд кў ате лийын. Кажнышкыже кок-кум печке* наре вўд пурен. ⁷ Иисус тарзе-влаклан каласен: «Атылашке вўдым темыза». Нуно тич теменйт. ⁸ «А ынде коштал налза да сўанвуйлан нангайыза», – ойлен Иисус. Нуно нангаеныт. ⁹ Кунам сўанвуй йошкар аракаш савырныше вўдым подыл ончен, – а кушеч налмым тудо пален огыл, вўдым коштал налше тарзе-влак веле паленыт, – тудо шкеж деке качым ўжын ¹⁰ да ойлен: «Кеч-кўат ондак сай йошкар аракам йўкта, шуко йўмекышт веле – начарракым. А тый сай аракам тымарте араленат».

¹¹ Туге Иисус Галилейысе Канаште палдарыше палыже-влаклан тўңалтышым ыштен. Тидын дене Тудо шке чапшым ончыктен. Тунемшыж-влак Тудлан ўшаненыт.

* 2:6 «Печке» – 40 литр наре.

¹² Тылеч вара Иисус Капернаумыш миен, Тудын дене пырля Аваже, изаже да тунемшыж-влак лийыныт. Но тушто икмыняр кече веле шогеныт.

¹³ Иудей-влакын Кугечышт лишемын, да Иисус Иерусалимыш толын. ¹⁴ Храм кудывечыште ўшкыжым, шорыкым, көгөрченым ужалыше-влакым да оксам вашталтыл шинчыше-влакым ужын. ¹⁵ Кандыра дене солам ыштен, Иисус нуным храм гыч чыланыштымат – шорыкге, ўшкыжге – поктен луктын, оксам вашталтылше-влакын оксаштым йоктарен, ўстелыштым савырал шуэн. ¹⁶ Көгөрченым ужалыше-влаклан Тудо ойлен: «Кайык-влакым тышечын нангайыза! Ачамын пөртшым ужалкалыме пөртыш ида савыре!» ¹⁷ Тыгодым тунемшыж-влак кузе возымым шарналтеныт:

«Тыйын пөртетын чапше верч тыршымаш

Мыйын чонем йўлалта».*

¹⁸ Тунам иудей-влак вашештеныт: «Тыге ышташ Тыланет эрыкым пуымым мыланна могай палдарыше пале дене ончыктет?» ¹⁹ Иисус каласен: «Тиде храмым шалатыза, Мый тудым кум кечыште угыч нөлтем». ²⁰ Иудей-влак ойланыт: «Тиде храмым нылле куд ий чоненыт, а Тый тудым кум кечыште нөлтен шындынет?» ²¹ А Иисусын ойлымо храмже Тудын капше лийын. ²² Иисусын колымаш гыч ылыж кынелмекеже, тунемшыж-влак Тудын тыге ойлымыжым шарналтеныт да Возымашланат, Иисусын ойлымыжланат ўшаненыт.

²³ Кунам Иисус Иерусалимыште Кугече пайремыште лийын, Тудын ыштыме палдарыше палыже-влакым шуко еҥ ужын да лўмжылан ўшанаш тўнгалын. ²⁴ Но Иисус нунылан Шкенжым ўшанен пуэн огыл, вет Тудо чыланыштымат пален. ²⁵ Айдеме нерген Тудлан нигөн умылтарымыже кўлын огыл, айдемын чоныштыжо мо улмым Тудо Шке пален.

3 ГЛАВА

1-21 Иисус ден Никодим. 22-36 Иисус ден Тынеш Пуртышио Иоанн.

¹ Фарисей-влак коклаште Никодим лўман еҥ лийын. Тудо иудей вуйлатыше гыч иктыже улмаш. ² Икана Иисус деке йўдым толын да Тудлан каласен: «Равви, ме палена: Тый Юмо деч тол-

* 2:17 Пс 68:10.

шо Туныктышо улат, вет Юмо пеленже ок лий гын, нигӧат Тыйын ыштыме гай палдарыше палым ыштен ок керт». ³ Иисус тудлан вашештен: «Чынак, чынак тыланет ойлем: кӧ кӱшычын* ок шоч гын, тудо Юмын Кугыжанышым ужын ок керт». ⁴ Никодим Тудлан ойлен: «Шонго ег кузе шочын кертеш? Тудо, аважын кӧргышкыжӧ мӧнгеш пурен, кокымшо гана шочын кертеш мо?»

⁵ Иисус вашештен: «Чынак, чынак тыланет ойлем: кӧ вӱд деч да Шӱлыш деч ок шоч, тудо Юмын Кугыжанышыш пурен ок керт. ⁶ Кап деч шочшо кап лиеш, Шӱлыш деч шочшо – шӱлыш. ⁷ Тыланда кӱшычын шочаш кӱлеш манын ойлымемлан ит ӧр. ⁸ Шӱлыш** кушто шона, тушто шӱла. Тудын йӱкшым колат, но тудо кушечын толеш да кушко кая – от пале: Шӱлыш деч шочшо кажне ег денат тыгак лиеш».

⁹ Никодим йодын: «Кузе тыге лийын кертеш?» ¹⁰ Иисус вашештен: «Тый Израильын туныктышыжо улат да тидым от пале? ¹¹ Чынак, чынак тылат ойлем: ме мом палена, тудым ойлена, мом ужынна, тудым таныклена, но те мемнан таныклымынам ынеда колышт. ¹² Тиде тӱнясе нерген ойлымемлан огыда ӱшане гын, пылпомышсо нерген ойлымемлан кузе ӱшанен кертыда? ¹³ Пылпомышто улшо Айдеме Эрге деч моло нигӧат пылпомышко кӱзен огыл. Пылпомыш гыч волышо Айдеме Эрге веле тушко кӱзен. ¹⁴ Кузе Моисей ир мландыште кишкым*** нӧлталын, Айдеме Эргат тыгак нӧлталме лийшаш. ¹⁵ Тудлан ӱшаныше-влак ынышт йом, курымаш илышым налышт манын, тыге лиеш. ¹⁶ Юмо тӱням туге йӧратен, Ик Шкет Эргыжымат пуэн; Эргыжлан ӱшаныше иктат ынже йом, а курымашлык илышым налже манын, тыге ыштен.

¹⁷ Юмо Эргыжым мландӱмбаке тӱням титаканыш лукташ огыл, а тӱня Тудын гоч утаралтше манын колтен. ¹⁸ Эргылан ӱшаныше титаканыш ок лукталт, а ӱшаныдыме уже титаканыш лукталтын, вет тудо Юмын Ик Шкет Эргыжын лӱмжылан ӱшанен огыл. ¹⁹ Судитлымаш тидак: тӱняшке волгыдо толын, но пашашт осаллан кӧра ег-влак пычкемышым волгыдо деч утларак йӧратеныт. ²⁰ Удам ыштыше кеч-кӧат волгыдым ужмышудымо лиеш да, пашаже чарашке ынже лек манын, волгыдо деке ок

* 3:3 «Кӱшычын» – грек мутым «уэпш» маньнат кусарап лиеш. Тыгак – 3:7.

** 3:8 Грек йылмыште ик мутак «шӱлыш» ден «мардеж» шомакым ончыкта.

*** 3:14 «Кишке» – книга мучаште «Той дене ыштыме кишке» мутым ончо.

тол, вет пашаже – осал. ²¹ А Юмо дене ушнен ыштыме пашаже койжо манын, чын почеш ыштыше ег волгыдо деке толеш».

²² Тылеч вара Иисус тунемшыже-влак дене пырля Иудей мландыш каен, тушто нунин дене пырля лийын да тынеш пуртен. ²³ А тиде жапыште Салим воктенысе Енонышто Иоаннат тынеш пуртен, тушто вуд шуко лийын. Тудын деке ег-влак миеныт, Иоанн нуным тынеш пуртен. ²⁴ Иоанн але казаматыш шындыме лийын огыл.

²⁵ Иоаннын тунемшыж-влак да иудей-влак коклаште эрныме йўлам шуктымо нерген ўчашымаш лектын. ²⁶ Нуно Иоанн деке миеныт да каласеныт: «Равви, Иордан вес могырышто тый денет пырля лийше Айдеме, кўн нерген тый таныкленат, теве Тудо тынеш пурта, да чылан Тудын деке каят».

²⁷ Иоанн вашештен: «Пылпомыш гыч ок пуалт гын, айдеме нимом налын ок керт. ²⁸ Мый ойленамыс: ”Мый Христос омыл, мый Тудын деч ончыч колтымо улам”. Тиде шомакым шке колында. ²⁹ Кўн марлан налшаш ўдыржў уло, тудо каче. Качын йолташыже, тудым колыштын, воктенак шога, качын йўкшым колын, куан дене темеш. Кызыт мыйын тиде куанем шукталтын. ³⁰ Тудлан кушман, а мылам иземман.

³¹ Кўшыч Толшо чылашт деч кўшнў. Мланде деч шочшо шкежат мланде веле да мланде деч шочшо семын ойла. Но кў пылпомыш гыч толеш, Тудо чылашт деч кўшнў. ³² Мом Тудо ужын да колын, тудын нергенак таныкла, но Тудын таныклен ойлымыжым нигў шўмышкыжў ок пыште. ³³ Кў Тудын таныклен ойлымыжым шўмышкыжў пышта, тидын дене Юмын чын улмыжым пенгыдемден ончыкта. ³⁴ Кўм Юмо колтен, Тудо Юмын шомакым ойла: Шўлышым Юмо виса дене огыл пуа. ³⁵ Ача Эргым йўрата да чыла Тудын кидыш пуэн. ³⁶ Кў Эргылан ўшана, тудын курымашлык илышыже уло, а кў Эргын мутшым ок колышт, тудо илышым ок уж: Юмын шыдыже тудын ўмбалне кодеш».

4 ГЛАВА

1-42 Иисус самарий ўдырамаш дене мутлана. 43-54 Вуйлатышын эргыжым паремдымаш.

¹ Иисус тунемше-влакым Иоанн деч шуқырак пога, тынешат тудын деч утларак пурта манмым фарисей-влак колыныт. Тидын

нерген пален налмеке, Иисус – ² кеч Тудо Шкеже тынеш пуртен огыл, а тидым тунемшыж-влак шуктеныт – ³ Иудейым коден да мөнгеш Галилейыш каен. ⁴ Тудлан Самарий гоч эрташ кўлын.

⁵ Теве Иисус Самарийысе Сихарь лўман олаш толеш, тудыжо Иаковын Иосиф эргыжлан пуымо мланде воктене верланен. ⁶ Тушто Иаковын тавыже лийын. Иисус корнышто ноенат, таве воктеке шинчын. Жап кудымшо шагат наре* улмаш.

⁷ Самарий ўдырамаш вўдлан толын. Иисус тудлан ойлен: «Мылам йўаш пу». ⁸ Тудын тунемшыж-влак кочкышым налаш олаш каеныт улмаш. ⁹ Ўдырамаш вашештен: «Тый иудей улат, а мый – самарий ўдырамаш. Кузе Тый мый дечем йўаш йодат?» Вет иудей-влак самарий калык дене кылым огыт кучо.**

¹⁰ Иисус вашештен: «Юмын пөлекшым да тый дечет кө йўаш йодмым палет ыле гын, тый шке Тудын деч йўаш йодат ыле, да Тудо тыланет илыше вўдым пуа ыле». ¹¹ Ўдырамаш Тудлан ойлен: «Поро ен, коштал налаш Тыйын нимөзт уке, а таве келге. Кушеч Тый илыше вўдшым налат? ¹² Тиде тавым мыланна Иаков ачана пуэн, тышечын тудо шкежат йўын, эргыж-влакат, вольыкшат йўыныт. Тый Шкендым Иаков деч кугураклан шотлет мо?» ¹³ Иисус вашештен: «Кө тиде вўдым йўэш, тудын йўмыжө адак шуэш. ¹⁴ А кө Мыйын пуымо вўдым йўэш гын, тудын йўмыжө нигунам ок шу. Мыйын пуымо вўдем тудын көргыштыжө курымашлык илышыш йогышо памашыш савырна». ¹⁵ «Поро ен, – ўдырамаш Тудлан ойлен, – мылам тыгай вўдым пу, тунам йўмем ок шу да мылам тышке вўдлан коштмо ок кўл ыле.»

¹⁶ Иисус каласен: «Кае, мариетым тышке ўжын кондо». ¹⁷ Ўдырамаш вашештен: «Мыйын марием уке». «Чын каласышыч, тыйын мариет уке, – тудлан Иисус ойлен. ¹⁸ – Тыйын вич мариет лийын, а кызыт кө дене илет, тыйын мариет огыл. Тый чыным ойлышыч.» ¹⁹ Тудлан ўдырамаш ойлен: «Поро ен, мый ужам, Тый пророк улат. ²⁰ Мемнан ачана-влак Юмылан тиде курыкышто кумалыныт, а те ойледа: кушто кумалман, тудо верже Иерусалимыште».

²¹ Иисус тудлан ойлен: «Мылам ўшане, ўдырамаш: жап толеш, кунам Ачалан тиде курыкыштат огыл, Иерусалимыштат огыл кумалаш тўналыда. ²² Көлан те кумалыда, огыда пале, а

* 4:6 «Кудымшо шагат наре» – мемнан жап дене тура кечывал.

** 4:9 «Кылым огыт кучо» – тидым «Пырля кўмыж-совлам огыт кучылт» манын кусарапат лисш.

ме Көлан кумалмынам палена: утарымаш иудей-влак деч лектеш. ²³ Но жап шуэш, тудо ынде толынат, кунам чын кумалше-влак Ачалан Шүлыш дене да чын дене кумалаш тўнгалыт, тыгай кумалше-влакым Ача Шкаланже кычалеш. ²⁴ Юмо – тиде Шүлыш, садлан Тудлан кумалше-влак Шүлыш дене да чын дене кумалшаш улыт».

²⁵ Ёдырамаш каласен: «Мый Христос манме Мессийын толшашыжым палем. Кунам Тудо толеш, мыланна чыла увертара».

²⁶ Иисус вашештен: «Тиде Мый улам, тый денет ойлышо».

²⁷ Тиде жапыште тунемшыж-влак пёртылыныт. Ёдырамаш дене мутланымыжлан нуно чот ёрыныт, туге гынат «Мом тый йодыштат?» але «Тудын дене молан мутланет?» манын, иктыштат каласен огытыл. ²⁸ Вуд атыжым коден, ёдырамаш олашке каен да еҥ-влаклан каласен: ²⁹ «Мийыза, кузе илыдем нерген мылам чыла каласыше Еҥым ончалза. Тудо ала Христос?» ³⁰ Еҥ-влак ола гыч лектыныт да Иисус деке каеныт.

³¹ Тиде жапыштак тунемшыж-влак Иисуслан темленит: «Равви, коч!» ³² Иисус вашештен: «Мыйын тугай кочкышем уло, могай нерген те огыда пале». ³³ Тунемшыж-влак шке коклаштышт ойленыт: «Ала иктаж-кө Тудлан кочкышым конден?» ³⁴ Иисус нунылан манын: «Мыйым Колтышын эрыкшым* шуктымаш да пашажым ыштымаш – Мыйын кочкышем. ³⁵ Але те огыда ойло: ”Эше ныл тылзе – тўредме жап тўнгалеш”. Но Мый тыланда ойлем: вуйдам нёлталза, шурнывечым ончалза, ынде тудо ошемын, тўредаш шуын! ³⁶ Тўредше шке пашадаржым налеш да курымашлык илышлан саскам пога, тыге ёдышат, тўредшат пырля куанат. ³⁷ ”Икте ёда, весе тўредеш” манын каласыме шомак тыште чыныш лектын. ³⁸ Мо верч шкеже тыршен огыдал, тудым тўредаш тендам колтенам. Весе-влак пашам ыштеныт, а те нунын паша саскаштым погада».

³⁹ Самарийысе тиде олаште илыше кокла гыч шукынжо ёдырамашын таныклымыжлан көра Иисуслан ўшаненыт. Ёдырамаш ойлен: «Мом мый ыштенам, мыланем чыла каласкален».

⁴⁰ Самарий еҥ-влак, Иисус деке толмеке, Тудым шкешт дене кодаш йодыныт. Иисус тушто кок кечылан кодын. ⁴¹ Кунам Иисус Шке ойлен, Тудлан утларак шукын ўшаненыт. ⁴² Нуно ёдырамашлан ойленыт: «Ынде ме тыйын ойлыметлан көра

* 4:34 Эрык – воля, желание.

огыл Тудлан ўшанена. Ме Тудым шке колна да Тудын чынжымак тўням Утарыше Христос улмыжым палена».

⁴³ Кок кече гыч Иисус тушеч лектын да Галилейыш каен. ⁴⁴ Пророкым шке кундемыштыже огыт пагале манын, Тудо Шкеак ойлен. ⁴⁵ Кунам Галилейыш толын, тусо калык Иисусым порын вашлийын: нуно шкештат Иерусалимысе пайремыш миеныт улмаш да, мом тушто ыштен, чыла ужныт.

⁴⁶ Галилейысе Кана олашке Иисус угыч толын, тушто Тудо вўдым йошкар аракаш савырен. Теве Капернаумышто кугыжан тўражын эргыже черле киен. ⁴⁷ Иудей гыч Галилейыш Иисусын толмыж нерген колмеке, тўра Тудын деке каен да эргыжым паремдаш мияш сўрвален, тудыжо колышаш гай улмаш. ⁴⁸ Иисус тудлан каласен: «Палдарыше палым да чудым огыда уж гын, те огыда ўшане». ⁴⁹ Кугыжан тўраже ойлен: «Господь, мыйын эргымын колымыж деч ончыч тол». ⁵⁰ Иисус каласен: «Мўнгышкет кае, тыйын эргыч илаш тўнгалеш». Тиде ен Иисусын шомакшылан ўшанен да каен. ⁵¹ Корнышто лиймыж годымак тарзыж-влак тудым вашлийыныт да эргыч илен кодын манын каласеныт. ⁵² Мыняр шагат годым куштылгырак лийын манын, тудо нунын деч йодын. Нуно вашештеныт: «Шокшымужо тентече шымше шагатыште* пытен». ⁵³ Ачаже умылен: кунам Иисус «Тыйын эргыч илаш тўнгалеш» манын, тидыже тудо шагатыштак лийын. Тунам шкежат, тудын мўнгысыжў-влакат ўшаненыт.

⁵⁴ Тыге Иисус кокымшо гана, Иудей гыч Галилейыш толын, палдарыше палым ончыктен.

5 ГЛАВА

1-18 Йўштылмў вер воктене паремдымаш. 19-29 Юмын Эргын властьше. 30-47 Иисус нерген таньклен ойлымаш.

¹ Тылеч вара иудей пайрем лийын, да Иисус Иерусалимыш толын. ² Иерусалимыште Шорык капка воктене йўштылмў вер лийын, тудым еврейла Вифезда маныныт. Пеленже леведме вич кудывече улмаш. ³ Тушто моткоч шуко черле, сокыр, окшак да кошкышо киен. Нуно вўд пудыранымым вученыт, ⁴ вет Госпо-

* 4:52 «Шымше шагатыште» – кызытсе жап дене кечывал деч вара икымше шагатыште лисш.

ддын Суксыжо йўштылмө верыш коклан-коклан волен да вўдым пудыратен; пудыратыме деч вара кө эн ондак вўдыш пурен, тудо ең кеч-могай чер дечат паремын. ⁵ Тушто чер дене кумло кандаш ий орланыше ең лийын. ⁶ Тудым кийышым ужмеке, кужун черле улмыжым паленат, Иисус йодын: «Паремнет мо?» ⁷ «Господь, – вашештен черле, – вўд пудыраныме годым йўштылмө верышке пураш полшышо мыйын нигө уке. Миен шумешкем, ала-кө весе мый дечем ончыч пурен шуэш.» ⁸ Иисус тудлан ойлен: «Кынел, вакшышетым нал да ошкыл». ⁹ Айдеме тунамак паремын, вакшышыжым налын да ошкылын.

А тудо кечыже шуматкече лийын. ¹⁰ Иудей-влак паремдыме еңлан ойленил: «Таче шуматкече. Вакшышетым нумал каяш тылат ок лий». ¹¹ Тудыжо вашештен: «Мыйым Паремдыше мылам каласен: ”Вакшышетым нал да ошкыл”». ¹² Нунышт йодыныт: «”Вакшышетым нал да ошкыл” манше Еңже кө?» ¹³ Но кө Тудо, паремше ең пален огыл: Иисус тудо верыште шогышо калык коклаш пурен улмаш. ¹⁴ Варарак Иисус тудым храмыште вашлийын да каласен: «Теве тый паремынат. Тый денет нимо ударак ынже лий манын, тылеч вара языкым ит ыште». ¹⁵ Тунам тиде ең иудей-влак деке каен да увертарен: тудым паремдышыже Иисус улмаш.

¹⁶ Шуматкечын тыгайым ыштымыжлан иудей-влак Иисусым шыгыремдаш тўнгалыныт да Тудым пушташ йўным кычалыныт. ¹⁷ Но Иисус нунылан вашештен: «Мыйын Ачам эре ышта, Мыят ыштем». ¹⁸ Сандене иудей-влакын Иисусым пушташ шонымышт эшеат утларак пентгыдемын. Тудо шуматкече нерген законом пудыртен веле огыл, но эше Юмым Шкемын Ачам манын, тидын дене Шкенжым Юмо дене тўр шынден.

¹⁹ Но Иисус нунылан вашештен каласен: «Чынак, чынак тыланда ойлем: Эрге Шке гыч нимом ыштен огеш керт, Ачан мом ыштымыжым онча да тидым веле ышта. Вет мом Ача ышта, Эргат тыгак ышта. ²⁰ Ача Эргым йўрата да мом Шке ышта, чылажымат Тудлан ончыкта. Тудлан нине паша деч кугуракымат ончыкта, да те але чот өрыда. ²¹ Кузе Ача колышовлакым ылыжтен кынелта, тыгак Эргат, көм шона, ылыжта. ²²⁻²³ Ача нигөм огеш судитле, Ачам пагалыме семынак Эргымат чылан пагалышт манын, Тудлан чыла судитлымашым пуэн. Кө Эргым ок пагале, Эргым колтышо Ачамат ок пагале.

²⁴ Чынак, чынак тыланда ойлем: кө Мыйын шомакем колыштеш да Мыйым Колтышылан ўшана, тудын курымашлык

илышыже уло. Тудо ок судитлалт, а ынде колымаш гыч илышыш куснен. ²⁵ Чынак, чынак тыланда ойлем: жап толеш, тудо ынде толын, кунам колышо-влак Юмын Эргын йүкшым колыт да ылыжыт. ²⁶ Вет кузе Ача шке көргыштыжө илышым куча, тугак Эргыланат илышым шке көргыштыжө кучаш пуэн. ²⁷ Судитлашат властым Эргылан пуэн, вет Тудыжо – Айдеме Эрге. ²⁸ Тидлан ида өр, вет жап толеш, кунам шүгарысе-влак чылан Тудын йүкшым колыт ²⁹ да лектыт – кө порым ыштен, тудо илаш кынеш, кө осалым ыштен, титаканыш лукталташ кынеш.

³⁰ Мый шке гычын нимом ыштен ом керт, кузе Мылам ойлымо, туге судитлем. Мый шке эрыкем огыл, а Мыйым колтышо Ачан эрыкшым шуктем, сандене Мыйын судитлымем чын.* ³¹ Мый Шке нергенем Шке таныклен ойлем гын, Мыйын таныклымем чын огыл, ³² но Мыйын нерген Весе таныкла, а Мый палем: Мыйын нерген Тудо мом ойла – тиде чын. ³³ Те Иоанн деке шкендан ендам колтенда, да тудо чын верч таныклен. ³⁴ Айдеме деч огыл Мый таныклымашым налнем, но те утаралтса манын, Мый тидым ойлем. ³⁵ Иоанн волгалтарен йўлышө лампе гайлийын, а те тудын волгыдыштыжо шагал жап куанынеда ыле.

³⁶ Но Иоаннын таныклымыж деч кугу таныклымем уло: тиде – Ачан Мылам шукташ пуымо паша. Мыйын ыштыме тиде паша Мыйым Ача колтымо нерген таныкла. ³⁷ Тыгак Мыйым колтышо Ача Мыйын нерген Шкеак таныкла. Тудын йүкшым те нигунам колын огыдал, тўсшымат ужын огыдал. ³⁸ Тудын шомакшат чоныштыда огеш код, вет көм Тудо колтен, Тудлан те огыда ўшане. ³⁹ Те Возымашым шымледа, тушто курымашлык илышым муына манын ўшанеда. А Возымаш Мыйын нерген таныкла! ⁴⁰ Но илышым налаш Мый декем ынеда тол.

⁴¹ Айдемын чапландарымыжым ынем нал, ⁴² но Мый тендам палем: Юмым йөратымашда тендан уке. ⁴³ Мый Ачамын лўмжө дене толынам, а те Мыйым порын огыда вашлий. Но весе шке лўмжө дене толеш гын, те тудым кумылын вашлийыда. ⁴⁴ Кузе те ўшанен кертыда? Те икте-веседа деч чапландарымым вучеда, а Ик Шкет Юмо деч чапым огыда кычал.

⁴⁵ Ача ончылно тендам Мый титаклаш тўнгалам манын ида шоно: те Моисейлан ўшаным пыштенда, тудо – тендам титаклыше. ⁴⁶ Те Моисейлан ўшанеда ыле гын, Мыламат ўшанеда

* 5:30 Эрык – воля, желание.

ыле, тудыжо Мыйын нерген возен.⁴⁷ Но тудын возымыжлан огы-
да ўшане гын, кузе Мыйын мутемлан ўшанен кертыда?»

6 ГЛАВА

1-15 Вич тўжем егым теммеш пукшымаш. 16-21 Иисус вўд ўмбач кая.

22-59 Илышын киндыже. 60-71 Иисус деч шуко тунемшыже коранеш.

¹ Иисус тылеч вара Галилей тенгызын, Тивериадан, вес се-
рышкыже вончен. ² Иисус почеш шуко ег каен, вет черле-влакым
ōрыктарышын паремдымыжым ужныт. ³ Иисус курыкыш кўзен
да тушто тунемшыж-влак дене шинчен. ⁴ Иудей-влакын Кугече
пайремышт лишемын.

⁵ Иисус ончалын, тўшкан толшо калыкым ужын да Филипп-
лан ойлен: «Нуным пукшаш кушто киндым налаш?» ⁶ Мом ыш-
тышашым Тудо пален, йодышым тунемшыжым тергаш веле
пуэн. ⁷ Филипп Тудлан вашештен: «Нунылан кажныжлан кеч
изиш логалже манын, кок шўдō динарияш киндат ок сите». ⁸ Ту-
немшыж-влак кокла гыч иктыже, Симон-Петрын Андрей шоль-
ыжо, Иисуслан ойлен: ⁹ «Тыште ик рвезын вич шож киндыже
да кок изи колжо уло, но тынар калыклан тидыже мо?» ¹⁰ Иисус
каласен: «Ег-влаклан шинчаш кўштыза». Тудо верыште чока
шудо кушкын. Мланде ўмбаке вич тўжем наре пōрѐен шинчын.
¹¹ Тунам Иисус киндым налын, Юмылан тауштен, тунемше-
влаклан шеледен пуэн, а нунышт – шинчыше-влаклан. Кол денат
тыгак ыштен. Чылан шонымо наре налыныт. ¹² Кунам ег-влак
кочкын темыныт, Иисус тунемшыж-влаклан каласен: «Кодшо
катыш-влакшым погыза, нимо ынже йом». ¹³ Нуно погеныт
да вич сукур шож киндым кочшо-влак деч кодшо катыш дене
латкок комдым теменыт.

¹⁴ Ег-влак, Иисусын ыштыме палдарыше палыжым ужмеке,
ойлаш тўнгалыныт: «Чынже денак, тиде – тўняшке толшашлык
Пророк!» ¹⁵ Ег-влакын мяш, Тудым руалтен кучаш да кугы-
жалан шогалташ шонымыштым пален, Иисус угыч шкетын ку-
рыкыш каен.

¹⁶ Кас лишеммеке, Тудын тунемшыж-влак тенгыз деке воле-
ныт ¹⁷ да, пушыш шинчын, тенгыз вес мogyрысо Капернаумыш
каяш лектыныт. Пычкемышалтын, а Иисус нунын деке толын
огыл улмаш. ¹⁸ Виян мардеж пуэн, да тенгыз чот толкыналтын.

¹⁹ Иктаж коло вич-кумло стадий* наре эртымеке, тенгыз ўмбалне ошкылшо Иисусым ужыныт, Тудо пуш деке лишемын. Чылан лўдын колтеныт. ²⁰ Иисус каласен: «Ида лўд, тиде Мый улам!» ²¹ Тудым пушыш шындынешт улмаш, да кушко кайынешт улмаш, пушышт тунамак тушко шуын.

²² Тенгыз вес сереш кодшо калык эрлашыжым умылен: тыште Тудын тунемшыж-влак кайыме ик пуш деч моло пуш лийын огыл, Иисус тунемшыж-влак дене пырля шинчын огыл, а тунемшыж-влак Тудын деч посна каеныт улмаш. ²³ Тиде жапыште вес пуш-влак Тивериада гыч толыныт, кушто еҥ-влак Господьын тауштымо киндыжым кочкыныт, тудо вер лишнак шогалыныт. ²⁴ А кунам еҥ-влак тушто Иисусат, тунемшыж-влакат уке улмым ужыныт, пушыш шинчыныт да Капернаумыш Иисусым кычалаш каеныт.

²⁵ Тудым тенгызын вес серыштыже мумеке, нуно йодыныт: «Равви, Тый кунам тышке толынат?» ²⁶ Иисус вашештен: «Чынак, чынак тыланда ойлем: те палдарыше пале-влакым ужмылан огыл, а киндым теммеш кочмыланда Мыйым кычалыда. ²⁷ Пытышашлык кочкыш верч огыл, а курымашлык илышыш кондышо кочкыш верч тыршыза. Тудым тыланда Айдеме Эрге пуа, вет Юмо Ача Тудын ўмбалам шке палыжым пыштен». ²⁸ Нуно йодыныт: «Юмын пашажым ышташ манын, мом ыштышаш улына?» ²⁹ Иисус вашештен: «Юмын пашаже теве тыгай: кѳм Тудо колтен, Тудлан ўшаныза».

³⁰ Нуно йодыныт: «Мыланна ужаш да Тыйын шомакетлан ўшанаш манын, могай палдарыше палым ончыктет? Мом Тый ыштет?» ³¹ Мемнан ачана-влак ир мландыште манным кочкыныт. Возымо: ”Тудо нунылан кочкаш пылпомыш гыч киндым пуэн”**. ³² Иисус вашештен: «Чынак, чынак тыланда ойлем: Моисей огыл тыланда пылпомыш гыч киндым пуэн, а Мыйын Ачам пылпомыш гыч чын киндым тыланда пуа. ³³ Пылпомыш гыч Вольшо да тўнялан илышым Пуышо – тиде Юмын кинде».

³⁴ «Господь, – каласеныт Тудлан, – мыланна тыгай киндым эреак пу!» ³⁵ Иисус нунылан каласен: «Мый илышын киндыже улам. Мый декем толшо еҥ ок шужо, Мыланем ўшанышын йўмыжѳ нигунамат ок шу. ³⁶ А те Мыйым ужында да огыда ўшане манын, Мый тыланда ойленам. ³⁷ Кѳм Мылам Ача пуа,

* 6:19 «Коло вич-кумло стадий» вич-куд менге лиш.

** 6:31 Пс 77:24, 104:40.

Мый декем толеш, да Мый декем толшым өрдыжкө поктен ом колто, ³⁸ вет Мый шке эрыкем огыл, а Мыйым колтышо Ачан эрыкшым шукташ пылпомыш гыч толынам. ³⁹ Мыйым колтышо Ачан эрыкше тыгай: көм Тудо Мылам пуэн, нунын кокла гыч нигөм йомдараш огыл, а пытаргыш кечын чылам ылыжташ. ⁴⁰ Мыйым Колтышын эрыкше тыгай: Эргым ужшо да Тудлан ўшаныше каже ең курымаш илышан лийже. Пытаргыш кечын Мый тудым ылыжтем».*

⁴¹ «Мый пылпомыш гыч волышо кинде улам» манмыжлан иудей-влак Тудын ваштареш өпкелен ойлаш тўнгалыныт. ⁴² Нуно ойленит: «Тидыже Иосифын Иисус эргыже огыл мо? Ме Тудын ачажымат, Аважымат палена. ”Мый пылпомыш гыч воленам” манын, кузе Тудо ойлен кертеш?» ⁴³ Нунылан Иисус каласен: «Шке коклаштыда өпкелен ида ойло. ⁴⁴ Мыйым колтышо Ача ўжын ок кондо гын, Мый декем нигө толын ок керт. Пытаргыш кечын Мый тудым ылыжтем. ⁴⁵ Пророк-влакын книгагыштыт возымо: ”Нуным чыланыштым Юмо туныкта”.** Кө Ачам колеш да Тудын деч тунемеш, тудо Мый декем толеш. ⁴⁶ Туге гынат Ачам нигө ужын огыл. Кө Юмо деч толын, Тудо веле Ачам ужын. ⁴⁷ Чынак, чынак тыланда ойлем: кө Мыланем ўшана, тудын курымашлык илышыже уло. ⁴⁸ Мый илышын киндыже улам. ⁴⁹ Тендан ачада-влак ир мландыште манным кочкыныт, но коленыт. ⁵⁰ А пылпомыш гыч волышо кинде тыгай: кө тудым кочкеш, ок коло. ⁵¹ Мый пылпомыш гыч волышо илыше кинде улам. Кө тиде киндым кочкеш, курым-курымеш ила. Мыйын пуышаш киндем – Мыйын Капем, Мый тудым тўнян илышыж верч пуэм».

⁵² Тунам иудей-влак коклаште ўчашымаш тўнгалын, нуно ойленит: «Кузе тиде Ең шке Капшым мыланна кочкаш пуэн кертеш?» ⁵³ Иисус нунылан каласен: «Чынак, чынак тыланда ойлем: Айдеме Эргын Капшым огыда коч да Вўржым огыда йў гын, тендан илышда ок лий. ⁵⁴ Кө Мыйын Капем кочкеш да Вўрем йўэш, тудын курымашлык илышыже уло, да пытаргыш кечын Мый тудым ылыжтем. ⁵⁵ Мыйын Капем – чынак кочкыш, Мыйын Вўрем – чынак йўыш. ⁵⁶ Мыйын Капем кочшо да Вўрем йўшө Мый денем ушнен шога, а Мый тудын дене ушнен

* 6:38-40 Эрык – воля, желание. Тыште «Мый» мутым Эрге манын улымыман.

** 6:45 Ис 54:13.

шогеҥ. ⁵⁷ Илыше Ача Мыйым колтен, да Мый Ача дене илем, тугак Мыйым кочшат Мый денем илаш тўналеш. ⁵⁸ Пылпомыш гыч волышо кинде тиде. Тудо ачада-влакын кочмо маннышт гай огыл. Нуно коленыт, а кў тиде киндым кочкеш, тудо курым-курымеш ила».

⁵⁹ Тидым Иисус Капернаумысо синагогышто туныктымыж гыдым ойлен.

⁶⁰ Тидым колын, Тудын тунемшыж кокла гыч шукынжо ойленыт: «Могай чыташ лийдыме шомак-влак! Кў тидым колышт кертеш?» ⁶¹ Тыгай шомакшылан тунемшыж-влакын ѓпкелымыштым пален, Иисус нунылан каласен: «Те тидлан мо ондалалтыда? ⁶² Ондак лийме верышкыже Айдеме Эргын кўзымыжым ужыда гын, мо лиеш вара? ⁶³ Илышым ыштыше – тиде Юмын Шўлыш, айдемын кап ден чонжо нимогай пайдам ок кондо. Мыйын тыланда ойлымо шомак – тиде Шўлыш да илыш. ⁶⁴ Но тендан коклаште южышт огыт ўшане». Кўмыт огыт ўшане да кў Тудым ужала, Иисус тўналтыш гычак пален. ⁶⁵ Тудо умбакыже ойлен: «Сандене Мый тыланда ойленам: Ачам деч ок пуалт гын, нигў Мый декем толын ок керт».

⁶⁶ Тылеч вара тунемшыж-влак кокла гыч шукынжо Тудын деч кораныныт да Тудын дене ынде пырля коштын огытыл. ⁶⁷ Тунам Иисус латкок тунемшыж деч йодын: «Ала теат коран каяш шонедат?» ⁶⁸ Симон-Петр вашештен: «Господь, кў деке ме каена? Курымашлык илышын шомакше Тый денет. ⁶⁹ Ме ўшанена да палена: Тый Христос, илыше Юмын Эргыже улат».

⁷⁰ Иисус нунылан вашештен: «Мый Шке огыл мо тендам латкокытым ойырен налынам? А тендан кокла гыч иктыже диавол!» ⁷¹ Тидым Тудо Искариот манме Симонын Иудаже нерген ойлен. Иуда, латкок тунемшыж гыч иктыже, вараже Иисусым ужалыше лийшаш улмаш.

7 ГЛАВА

*1-24 Иисус Иерусалимышке Омаш шогалтыме пайремыш кая.
25-44 Иисус – тиде Христос мо? 45-53 Иудей вуйлатыше-влакын ўшаныдымышт.*

¹ Иисус тылеч вара Галилей мучко коштын. Иудей-влак Тудым пушташ йўным кычалыныт, садлан Иудейыште коштмыжо шуын огыл.

² Иудей-влакын Омаш шогалтыме пайремышт лишемын. ³ Иисуслан изаж-влак каласенят: «Тиде верым кодо, Иудейыш кае. Могай пашам ыштет, тунемшет-влакат тек ужыт. ⁴ Чылалан палыме лияш шонышо ег нимом йышт огеш ыште. А Тый тугай пашам ыштет гын, Шкендым тўнялан палдаре!» ⁵ Вет изаж-влакат Тудлан ўшанен огытыл. ⁶ Иисус нунылан вашештен: «Мыйын жапем але толын шуын огыл, но тыланда кеч-могай жапат йўра. ⁷ Тўня тендам ужмышудымо лийын ок керт, а Мыйым ужмыжо ок шу, вет тудын пашаже осал манын таныклем. ⁸ А те пайремыш кайыза. Мый тиде пайремыш эше ом кай, Мыйын жапем але шуын огыл». ⁹ Тидым ойлымеке, Иисус Галилееш кодын.

¹⁰ Но кунам изаж-влак пайремыш каенят, Иисусат тушко каен, но калык ончылно огыл, а йышт миен. ¹¹ Пайрем годым иудей-влак Иисусым кычалыныт. «Кушто Тудо?» – йодыштыныт нуно. ¹² Тудын нерген калык коклаште шуко мутланымаш лийын. «Тудо поро», – ойленят иктышт, а весышт каласенят: «Уке, Тудо калыкым ондала». ¹³ Но иудей-влак деч лўдмыштлан кўра Тудын нерген нигў ег ончылно ойлен огыл.

¹⁴ Пайрем кыдалне Иисус храмыш толын лектын да туныкташ тўналын. ¹⁵ Иудей-влак ўрын ойленят: «Кушеч Тудо, тунемдыме Айдеме, Возымашым пала?» ¹⁶ Иисус каласен: «Мыйын туныктымем – Мыйын огыл, а Мыйым Колтышын туныктымыжо. ¹⁷ Кў Тудын эрыкшым* шуктынеже, тудо тиде туныктымаш кушеч лекмым пален налеш: тидыже Юмо деч лектеш але Мый Шке гыч ойлем. ¹⁸ Кў шке гыч ойла, шкаланже чапым кычалеш, а кў Тудым Колтышылан чапым кычалеш, Тудо чын, да шояже уке. ¹⁹ Моисей тыланда законом пуэн огыл мо? Но тендан кокла гыч иктыжат законом ок шукто! Молан те Мыйым пуштнеда?» ²⁰ Калык тўшка вашештен: «Тыйын кўргыштет ия мо? Кў Тыйым пуштнеже?» ²¹ Иисус нунылан вашештен каласен: «Мый ик пашам ыштенам, да те чылан чот ўрыда. ²² Моисей тыланда пўчмў йўлам шукташ кўштен, а те шуматкечынат айдемылан пўчмашым ыштеда. Чынжым, тиде Моисей деч огыл, ача-влак деч толеш. ²³ Моисейын законжым пудырташ огыл манын, шуматкечынат айдеме дене пўчмў йўлам эртарат гын, шуматкечын айдемым тўрысnek паремдымемлан Мылам сыреда мо? ²⁴ Тўжвач ончен огыл, а чын судитлыза».

* 7:17 Эрык – воля, желание.

²⁵ Иерусалимыште илыше кокла гыч южышт ойленыт: «Көм пуштнешт, тиде Ен Тудо огыл мо? ²⁶ Но тебе Тудо калык ончылно ойла, да нимом Тудлан огыт каласе. Ала чынжымак Христос улмыжым вуйлатыше-влак пален налыныт? ²⁷ Но тиде Айдемын кушеч улмыжым шинчена. А кунам Христос толеш, Тудын кушеч улмыжым нигö ок пале».

²⁸ Храмыште туныктышыла, Иисус виян ойлен: «Те Мыйымат, кушеч улмемат паледа? А Мый Шке дечем толын омыл. Мыйым Колтышо чын улеш, те Тудым огыда пале, ²⁹ а Мый Тудым палем, вет Мый Тудын деч толынам, да Тудо Мыйым колтен». ³⁰ Тунам нуно Иисусым кучынешт улмаш, но але Тудын жапше толын огыл, сандене Тудын ўмбаке нигö кидым нөлталын огыл. ³¹ Но калык тўшка гыч шукынжо Тудлан ўшаненыт да ойленыт: «Кунам Христос толеш, палдарыше палым тиде Айдеме деч шуко ончыкта мо?»

³² Калыкыште Иисус нерген тыге мутланымым фарисей-влак колыныт. Тунам фарисей ден архиерей-влак Тудым кучаш шке енгыштым колтеныт. ³³ А Иисус ойлен: «Эше изиш тендан дене лиям, а вара Мыйым Колтышо деке каем. ³⁴ Те Мыйым кычалаш тўгалыда, но огыда му. Кушто Мый лиям, тушко те миен огыда керт». ³⁵ Тунам иудей-влак шке коклаштышт ойленыт: «Кушко, мемнан муаш лийдыме могай верышке, Тудо кайынеже? Эллин-влак коклаште шаланен илыше-влак деке кайынеже мо? Эллин-влакым туныкташ тўгалеш гын веле? ³⁶ ”Те Мыйым кычалаш тўгалыда, но огыда му” да ”Кушто Мый лиям, тушко те миен огыда керт” манмыж дене мом каласынеже?»

³⁷ Пайремын пытаргыш эн кугу кечынже Иисус кысел шогалын да виян йўк дене ойлен: «Көн йўмыжö шуэш, тек Мый декем толеш да йўэш! ³⁸ Кө Мыланем ўшана, Возымаште каласыме семын тудын көргыж гыч илыше вўдан энгер-влак йогаш тўгалыт!» ³⁹ Тудлан ўшаныше-влак Шўлышым налшаш улыт ыле, да Шўлыш нерген Иисус тыге ойлен. Тиде жаплан Святой Шўлыш але пуалтын огыл, вет Иисус але чапышкыже нөлталтын огыл.

⁴⁰ Тыгай шомакым колмеке, калык гыч шукынжо каласеныт: «Тиде чынжымак саде пророк!» ⁴¹ А весышт ойленыт: «Тиде Христос». Южышт маныныт: «Христос Галилей гыч толеш мо? ⁴² Возымаште каласыме вет, Христос – Давидын урлыкшо, Тудо Вифлеем гыч, Давидын шочмо верже гыч, толеш». ⁴³ Иисус верч

калык ўчашен шелалтын. ⁴⁴ Южышт Тудым кучынешт улмаш, но Иисус ўмбаке нигө кидым нөлталын огыл.

⁴⁵ А колтымо ең-влак архиерей ден фарисей-влак деке пörтылыныт. Нунышт йодыныт: «Молан Тудым те кучен ышда кондо?» ⁴⁶ Нуно вашештеныт: «Тиде Ең семын але иктат нигунамат ойлен огыл». ⁴⁷ Фарисей-влак нунылан каласеныт: «Тендамат ондалыме мо? ⁴⁸ Вуйлатыше але фарисей-влак кокла гыч иктажкө Тудлан ўшанен мо? ⁴⁹ А тиде калык законом ок умыло, тудо – каргыме!» ⁵⁰ Но нунын кокла гыч иктыже, Иисус деке йўдым толшо Никодим, нунылан каласен: ⁵¹ «Айдемым ондак колыштде да мом ыштымыжым пален налде, мемнан закон титаканыш лүктеш мо?» ⁵² Нуно каласеныт: «Тыят Галилей гыч улат мо? Возымашым шымле – умылет: пророк Галилей гыч лийын ок керт». ⁵³ Вара нуно чылан мөнгышкышт шаланен каеныт.

8 ГЛАВА

1-11 Яжарланыше ўдырамаш. 12-20 Иисус храмыште Шке нергенже оила. 21-30 Иисус кайышашыж нерген каласкала. 31-47 Авраамын шочшыж-влак да сатанан шочшыж-влак. 48-59 Иисус ден Авраам.

¹ А Иисус Елеон курыкыш каен. ² Эрдене эрак Тудо угыч храмыш толын. Уло калык Иисус деке лишемын, да Тудо нуным туныкташ шинчын. ³ Тиде жапыште законом туныктышо да фарисей-влак тушко ик ўдырамашым конденит, тудым яжарланымыж годым кученыт. Ўдырамашым чылан ончык шогалтен, ⁴ нуно Иисуслан ойленит: «Туныктышо, тиде ўдырамашым яжарланымыж годым кучымо. ⁵ Тыгай енгым кўм кышкен пушташ Моисей мыланна законышто кўштен. А Тый мом каласет?» ⁶ Иисусым титаклаш амалым муаш манын, тергаш шонен, нуно тыге ойленит.

Но Иисус, пуйто нуным ужде, кумык лийын, мландеш парняж дене возен. ⁷ Но кунам нуно Тудым умбакыжат йодыштыныт, Иисус, вуйым нөлталын, нунылан каласен: «Кө тендан кокла гыч языкдыме, тек тудо эн ондак ўдырамаш ўмбаке кўм шуа». ⁸ Угычын кумык лийын да мландеш возен. ⁹ Тидым колын, титакан улмыштым шўмышт дене шижын, нуно, кугурак гыч тўнгалын, пытартыш ең марте икте почеш весе каеныт. Иисус шкет кодын, ўдырамаш веле шке верыштыжак шоген. ¹⁰ Иисус вуйжым нөлталын, ўдырамаш деч молым нигөм ужын огылат,

тудлан каласен: «Ўдырамаш, кушто тыйын титаклышет-влак улыт? Тыйым нигö титаканыш луктын огыл мо?»¹¹ «Нигö, Господь», – вашештен ўдырамаш. Иисус каласен: «Мыят тыйым титаканыш ом лук. Кае, умбакыже языкым ит ыште».

¹² Иисус адак калыкклан ойлен: «Мый тўнян волгыдыжо улам, кö почешем кая, тудо пычкемыште ок кошт, а илыш волгыдан лиеш».

¹³ Фарисей-влак каласеныт: «Теве Тый Шке нергенет Шке таныклен ойлет. Тыйын таныклымет чын огыл». ¹⁴ Иисус вашештен: «Мый Шкемын нерген Шке таныклем гынат, Мыйын таныклымем чын, вет кушеч толынам да кушко каем, Мый палем, а те, кушеч Мый толынам да кушко каем, огыда пале. ¹⁵ Те айдемын висаже дене судитледа, а Мый нигöм ом судитле. ¹⁶ Но Мый судитлем гынат, Мыйын судитлымем чын лиеш, вет Мый шкет омыл: Мыйым колтышо Ача Мый денем пырля. ¹⁷ А тендан законышто возымо: кок егын таныклымыже чын улеш. ¹⁸ Шкемын нерген Мый Шке таныклем, тыгак Мыйын нерген Мыйым колтышо Ача таныкля». ¹⁹ Нуно йодыныт: «А кушто Тыйын Ачатше?» Иисус вашештен: «Те Мыйымат, Мыйын Ачамат огыда пале. Те Мыйым паледа ыле гын, Мыйын Ачамат паледа ыле».

²⁰ Тидым Иисус храмыште туныктымыж годым надыр оксам пыштыме вер воктене каласен. Нигö Тудым кучен огыл, Тудын жапше але шуын огыл улмаш.

²¹ Иисус нунылан адак каласен: «Мый каем, те Мыйым кычалаш тўналыда, но языкешда коледа. Кушко каем, те тушко миен огыда керт». ²² Иудей-влак ойленыт: «Кушко каем, те тушко миен огыда керт манын, молан Тудо ойла? Тудо Шкенжым Шке пуштнеже мо?» ²³ Иисус вашештен: «Те тышеч, ўлычын, улыда, а Мый – кўшыч. Те тиде тўня гыч улыда, а Мый тиде тўня гыч омыл. ²⁴ Сандене тыланда языкешда коледа манын ойлышым. Тиде Мый Улам* манын огыда ўшане гын, чылан языкешда коледа!» ²⁵ Нуно йодыныт: «Тыгеже Тый кö улат?» Иисус вашештен: «Кузе тыланда ойленам, тўналтыш гычак [Улшо]. ²⁶ Тендан нерген Мый шуко ойлен да тендам шуко шотышто судитлен кертам. Но Мыйым Колтышо – чын, да мом Мый Тудын деч колынам, тудым тўнялан ойлем».

* 8:24 «Мый Улам» – Юмын лўмжö, тудым Исход (Лекман) книгаште (3:14) кучылтмо. (Ончо тыгак – Ин 8:28 да 13:19.)

²⁷ Ача нерген Иисус ойла манын, нуно умылен огытыл. ²⁸ Тудо нунылан ойлен: «Кунам Айдеме Эргым нөлталыда, тунам умыледа: тиде Мый Улам, Мый шке гыч нимом ом ыште, да мом Мылам Ачам туныктен, тудым ойлем. ²⁹ Мыйым Колтышо – Мый денем пырля, Ача Мыйым шкетем коден огыл, вет Мый эре Тудлан келшышым ыштем». ³⁰ Иисусын тидым ойлымыж годым шукушт Тудлан ўшанаш тўнгалыныт.

³¹ Тудлан ўшаныше иудей-влаклан Иисус каласен: «Те Мыйын шомакем кучен иледа гын, Мыйын чын тунемшем-влак улыда, ³² тунам те чыным пален налыда, а чын тендам эрыканым ышта». ³³ Нуно ваштареш каласеныт: «Ме Авраамын урлыкшо улына да нигунам нигөн кулжо лийын огынал! Кузе Тый ”Эрыкан лийыда” манат?» ³⁴ Иисус нунылан вашештен: «Чынак, чынак тыланда ойлем: кө языкым ышта – языкын кулжо. ³⁵ А кул суртеш курымеш ок код, эрге курымеш кодеш. ³⁶ Эрге тендам эрыкыш луктеш гын, те чынжымак эрыкан лийыда. ³⁷ Палем, те Авраамын урлыкшо улыда, но садак Мыйым пушташ шонеда, вет тендан чонышто Мыйын шомакемлан вер уке. ³⁸ Мом мый Ачам пелен ужынам, тудын нерген ойлем. Тыгак теат, шке ачада пелен мом ужында, тудымак ыштеда».

³⁹ «Мемнан ачана – Авраам!» – вашештеныт нуно. Иисус нунылан ойлен: «Те чынжымак Авраамын шочшыжо лийыда ыле гын, Авраам семын ыштеда ыле. ⁴⁰ Мый чыным Юмо деч колынам да тыланда увертаренам, а те кызыт Мыйым пушташ шонеда. Авраам тыгайым ыштен огыл. ⁴¹ Те ачада семын ыштеда».

Нуно каласеныт: «Ме яжарланыме дене шочын огынал. Мемнан Ачана икте: Юмо!» ⁴² Иисус нунылан вашештен: «Юмо тендан Ачада лиеш ыле гын, те Мыйым йөратеда ыле, вет Мый Юмо деч лектынам да толынам. Мый Шке дечем толын омыл, Юмо Мыйым колтен. ⁴³ Те Мыйын шомакем колыштын огыда керт, сандене ойлымем огыда умыло. ⁴⁴ Те шке ачадан, диаволын, шочшыжо улыда, ачадан сутланымыжым ыштынеда. А тудо тўнгалтыш гычак айдемым пуштшо лийын да чыныште шоген керттын огыл, вет тудын дене чын уке. Кунам шойыштеш, шкенжыным ойла, вет тудо шояче да шоякын ачаже. ⁴⁵ А Мый чыным ойлем, сандене те Мылам огыда ўшане. ⁴⁶ Тендан кокла гыч кө Мыйым языканыш луктын кертеш? А Мый чыным ойлем гын, молан Мыланем огыда ўшане? ⁴⁷ Кө Юмо деч, тудо Юмын мутшым колеш. Те Юмо деч огыдал, садлан огыда кол».

⁴⁸ Иудей-влак Иисуслан каласенят: «Тый Самарий гыч улат, да көргыштет ия. Чыным огыл мо ме ойлена?» ⁴⁹ Иисус вашештен: «Мыйын көргыштем ия уке, Мый шке Ачам пагалем, а те Мыйым орледа. ⁵⁰ Мый Шкаланем чапым ом кычал, Кычалше да Судитлыше весе уло. ⁵¹ Чынак, чынак тыланда ойлем: кө Мыйын шомакем шуктен толеш, колымашым нигунам ок уж».

⁵² Иудей-влак вашештенят: «Теве ынде ме Тыйын көргыштет ия улмым палена. Авраам колен, пророк-влакат коленыт. А Тый ойлет: ”Кө Мыйын шомакем шуктен толеш, колымашым нигунам ок уж”! ⁵³ Але Тый мемнан Авраам ачана дечат кугурак улат? Авраам колен, пророк-влакат коленыт. Тый Шкендым көлан шотлет?»

⁵⁴ Иисус вашештен: «Мый Шкемым Шке чапландарем гын, Мыйын чапем – нимо. Көм те мемнан Юмына маныда, Тудо, Мыйын Ачам, Мыйым чапландара. ⁵⁵ Те Тудым нигунам пален огыдал, а Мый Тудым палем. Мый Тудым ом пале манам гын, Мый тендан семынак шояче лиям. Но Мый Тудым палем да шомакшым шуктем. ⁵⁶ Тендан Авраам ачада Мыйын кечем ужаш куанен вучен, а ужмеке, пешак йывыртен».

⁵⁷ «Тылат витле ият уке, а Авраамым ужынат?» – иудей-влак каласенят. ⁵⁸ Иисус вашештен: «Чынак, чынак тыланда ойлем: Авраам лийме деч ончычак Мый Улам».* ⁵⁹ Тунам нуно Тудын ўмбаке кышкаш күм руалтен налыныт, но Иисус шинча ончыч йомын да храм гыч лектын. Тудо нунын кокла гыч эртен да умбаке каен.

9 ГЛАВА

1-12 Сокры шочшо еным паремдымаш. 13-34 Фарисей-влак паремме нерген йодыштыт. 35-41 Сокры чон.

¹ Иисус, эртышыжла, шочынак сокры еным ужын. ² Тунемшыж-влак Иисус деч йодыныт: «Равви, тудо молан сокры шочын? Кө языкым ыштен: тудо шке але ача-аваже?» ³ Иисус вашештен: «Тудо шкенжын языкшылан, ача-аважын языкыштлан көра огыл сокры, а Юмын пашаже тудын ўмбалне почылтшаш. ⁴ Кечывал кече улмо годым Мыйым Колтышын пашажым ыштышаш улам; йўд лиеш, тунам нигө пашам ыштен ок керт. ⁵ Тўняште

* 8:58 «Мый Улам» – 8:24 умылтарымым ончо.

улмем годым тўнялан волгыдо улам». ⁶ Тыге ойлымеке, Иисус мланде ўмбаке шўвалын, шўвылжым рок дене варен, сокырын шинчашкыже вартышым шўрен ⁷ да тудлан каласен: «Силоам йўштылмө верышке кае да мушкылт». Силоам «колтымо» манме лиеш. Тудо каен, мушкылтын да ужын кертше пöртылын.

⁸ Тудын пошкудыжо да сокыр улмыжым ончыч ужшо ен-влак йодыныт: «Тидыже кўчен шинчышет огыл мо?» ⁹ Иктышт каласеныт: «Тиде – тудо». Весышт ойланыт: «Тиде тудла коеш веле». Шкеже каласен: «Тиде мый улам». ¹⁰ Нуно йодыныт: «Кузе тыйын шинчат почылтын?» ¹¹ Тудо ойлен: «Иисус манме Ен вартышым ыштыш, шинчашкем йыгыш да каласыш: ”Силоамыш, йўштылмө верышке, кае да мушкылт”. Мый кайышым, мушкылтым да ужаш тўнгалыым». ¹² «Кушто тиде Енже?» – нунышт йодыныт. «Ом пале», – тудо вашештен.

¹³ Ондак сокыр лийше тиде еным фарисей-влак деке конде-ныт. ¹⁴ Кунам Иисус вартышым ыштен да сокырын шинчажым почын, шуматкече лийын. ¹⁵ Фарисей-влакат кузе ужаш тўнгалмыж нерген йодыныт. Тудо вашештен: «Тиде Ен мыйын шинчаш вартышым пыштыш, мый мушкылтым да ынде ужам». ¹⁶ Тунам фарисей кокла гыч южышт каласеныт: «Тиде Ен Юмо деч огыл. Шуматкече нерген законом ок шукто». Весышт ойланыт: «Но языкан ен тыгай палдарыше пале-влакым ыштен кертеш мо?» Тыге нуно кок тўшкалан шелалтыныт. ¹⁷ Сокыр деч адак йодыныт: «Тый шкеже Тудын нерген мом каласет? Вет тыйын шинчатым почын». Тудыжо вашештен: «Тиде – пророк».

¹⁸ Ужаш тўнгалшы ача-аважым ўжын кондымешке, тиде ен сокыр лиймылан да ужаш тўнгалмылан иудей-влак ўшанен огы-тыл. ¹⁹ Ача-аваже деч йодыныт: «Тиде тендан эргыда? Сокыр шочын манын, те ойледа? Ындыже кузе тудо ужеш?» ²⁰ Ача-аваже вашештеныт: «Тиде мемнан эрге да тудо сокыр шочын манын, ме палена. ²¹ А кузе ынде ужаш тўнгалын да шинчажым кө почын, тидым ме огына пале. Шкеж дечын йодса. Тудо кугу, шке каласен кертеш». ²² Иудей-влак деч лўдынытат, ача-аваже тыге вашештеныт, вет кө Иисусын Христос улмыжлан ўшанымыжым почын ойла, кажнымат синагог деч корандаш иудей-влак кутырен келшенит. ²³ Сандене сокыр шочшын ача-аваже каласеныт: «Тудо кугу, шкеж дечын йодса».

²⁴ Соқыр лийше еңым коқымшо гана ұжыныт да тудлан каласенйт: «Юмым чапландаре!* Ме палена, тиде Ең языкан». ²⁵ Тудо вашештен: «Языканы але уке, мый ом пале. Иктым палем: мый соқыр лийынам, а ынде ужам». ²⁶ Нуно адак йодыныт: «Тый денет мом ыштен? Кузе шинчатым почын?» ²⁷ Соқыр лийше вашештен: «Мый тидым тыланда каласенам, а те ышда колышт. Молан те эше икана колнеда? Ала теат Тудын тунемшыже лийнеда?» ²⁸ Нуно вурсен ойланыт: «Тиде тый Тудын тунемшыже улат, а ме Моисейын тунемшыже улына. ²⁹ Ме палена, Моисейлан Юмо ойлен. А тиде Ең кушеч, ме огына пале». ³⁰ Тиде ең вашештен: «Тидыжак öрыктара: Тудын кушеч улмыжым те огыда пале, а Тудо мыйын шинчам почын. ³¹ Ме палена, языкан-влакым Юмо ок колышт, а Тудын деч лүдшым да Тудын эрыкшым** шуктышым колыштеш. ³² Соқыр шочшын шинчажым иктаж-кө почмо нерген нигунам колалтын огыл. ³³ Тиде Ең Юмо деч ок лий гын, нимом ыштен ок керт ыле». ³⁴ Нуно каласеныт: «Тый тұрыс-нек языкеш шочынат, а эше мемнам туныктет!» Вара тудым пок-тен луктыныт.

³⁵ Соқыр лийшым пок-тен лукмо нерген Иисус колын да, вашлиймеке, йодын: «Юмын Эргылан тый ұшанет?» ³⁶ Тудо вашештен: «Господь, ұшанен керташ манын, кө Тудо, мылам каласе». ³⁷ Иисус каласен: «Тый Тудым ужынат. Кө тый денет мутлана – Тудо». ³⁸ «Ўшанем, Господь!» – манын да Тудлан, суken, вуйым савен. ³⁹ Иисус каласен: «Тиде тўняшке Мыйын толмем тўнялан суд лиеш: соқыр-влак ужаш тўнгалыт, а ужшо-влак соқыр лийыт». ⁴⁰ Тидым колмеке, Иисус воктене шогышо южо фарисей Тудлан каласен: «Меат соқыр улына мо?» ⁴¹ Иисус вашештен: «Те соқыр лийыда ыле гын, титакан огыда лий ыле. Но те ойле-да: ”Ме ужына”, сандене тендан титакда ўмбаланда кодеш».

10 ГЛАВА

1-21 Иисус – поро күтүчө. 22-42 Иудей-влакын Иисус деч коранмышт.

¹ «Чынак, чынак тыланда ойлем: кө шорык кудывечыш капка гыч ок пуру, а пече гоч вонча, тудо вор да агыше. ² Но

* 9:24 «Юмым чапландаре»: тиде ой тудын деч товатлымашым йодмым ончыкта.

** 9:31 Эрык – воля, желание.

кө капка гыч пура, тудо шорык күтүчө. ³ Орол тудлан капкам почеш, шорык-влак йүкшым колыштыт. Тудо шке шорыкшо-влакым лүмышт дене үжеш да вүден луктеш. ⁴ А шке шорыкшо-влакым чылаштым лукмеке, тудо нунын ончылно кая, шорык-влак почешыже мият, вет нуно тудын йүкшым палат. ⁵ Öрдыж ең почеш нуно огыт кай, тудын деч кудалыт, вет öрдыж еңын йүкшым огыт пале.»

⁶ Иисус нунылан тыге туштен ойлен, но мо нерген каласкалымыжым нуно умылен огытыл, ⁷ сандене Иисус умбакыже ойлен: «Чынак, чынак тыланда ойлем: Мый шорык-влаклан капка улам. ⁸ Мый дечем ончыч толшо-влак чылан вор да агыше лийыныт. Но шорык-влак нуным колыштын огытыл. ⁹ Мый капка улам: кө Мыйын гоч пура, тудо утаралтеш: пура, лектеш, олыкым муэш. ¹⁰ Вор агаш, пушташ да пытараш веле толеш. Мый илышым, тичмаш илышым, кондаш толынам.

¹¹ Мый поро күтүчө улам, поро күтүчө шорык-влак верч илышыжым пуа. ¹² А тарлалтше ең чын күтүчө огыл, шорык-влак шкенжын огытыл, пире толмым ужмеке, шорык-влакым коден куржеш. Пире нуным руалта да шалатен колта. ¹³ Тудо ең тарлыме веле, сандене шорык-влак верч ок тургыжлане. ¹⁴⁻¹⁵ Мый поро күтүчө улам. Кузе Ача Мыйым пала да Мый Тудым палем, тугак Мыят шкемыным палем да нуно Мыйым палат. Шорык-влак верч Мый илышемат пуэм. ¹⁶ Мыйын вес шорык-влакemat улыт, нуно тиде кудывече гыч огытыл, Мый нунымат күтышаш улам. Нунат Мыйын йүкем колыт, тыге ик күтү да ик Күтүчө лиеш.

¹⁷ Илышем угыч налаш манын, Мый тудым пуэм, садлан Ача Мыйым йөрата. ¹⁸ Мый дечем илышым нигө ок нал, Мый тудым Шке пуэм. Тудым пуаш властем уло, тудым мөнгеш налашат властем уло. Ачам Мылам тыге ышташ күштен».

¹⁹ Тыге манмыжлан көра иудей-влак адак кок тўшкалан шелалтыныт. ²⁰ Нунын кокла гыч шукынжо ойленыт: «Тудын көргыштыжө ия, Тудо ушдымо лийын. Молан те Тудым колыштыда?» ²¹ Весышт каласеныт: «Ия кучыман ең тыге ок ойло. Сокры еңын шинчажым ия почын ок керт».

²² Теле улмаш. Иерусалимыште Храмым уэмдыме пайрем лийын. ²³ Иисус храмыште, Соломонын леведышан кудывечыштыже, коштын. ²⁴ Иудей-влак Тудым йыр авыреныт да йодыныт: «Тый мемнам мыняр жап эше умылыдымаште кучет?

Тый Христос улат гын, вик каласе». ²⁵ Иисус вашештен: «Мый тыланда каласенам, но те огыда ўшане. Ачамын лўмжө дене ыштыме пашам Мыйын нерген таныкла. ²⁶ Но кузе Мый тыланда ойленам, те Мыйын шорык-влакем огыдал, сандене огыда ўшане. ²⁷ Мыйын шорыкем-влак йўкем колыштыт, Мый нуным палем, да нуно почешем каят. ²⁸ Мый нунылан курымашлык илышым пуэм. Нуно нигунам огыт йом, нуным Мыйын кид гыч нигө руалтен ок нал. ²⁹ Нуным Мылам пуышо Ачам чыла дечат кугу. Ачамын кидше гыч нуным нигө руалтен налын огеш керт, ³⁰ а Мый да Ача икте улына».

³¹ Тудым пушташ манын, иудей-влак угыч кўм руалтеныт. ³² Иисус каласен: «Мый тыланда Ачам деч лекше шуко поро пашам ончыктенам. Кудыж верч Мыйын ўмбаке кўм кышкынеда?» ³³ Иудей-влак вашештеныт: «Поро пашалан огыл ме Тыйын ўмбаке кўм кышкынена, а Юмым мыскылыметлан. Тый, айдеме, Шкендым Юмо манат!» ³⁴ Иисус нунылан каласен: «Тендан законыштыда ”Мый каласенам: те юмо улыда”^a манын возымо огыл мо? ³⁵ Тыгеже Юмын шомакшым колшо-влак юмо маналтыт, а ме палена: Возымаш укеш лектын ок керт. ³⁶ Ача Мыйым святитлен да тўняшке колтен. Мый Юмын Эрге улам манам гын, кузе те Юмым мыскылет манын кертыда? ³⁷ Мый Ачамын пашажым ом ыште гын, Мылам ида ўшане. ³⁸ А ыштем гын, Мыйын шомакемлан огыда ўшане гынат, пашамлан ўшаныза, тунам паледа да ўшанеда: Ача Мый денем ушнен шога, а Мый Ача дене ушнен шогем». ³⁹ Нуно адак Тудым кучаш тўченыт, но Иисус нунын кидышт деч корангын.

⁴⁰ Иисус угыч Иордан эгер вес вельш каен, кушто Иоанн ондак тынеш пуртен, тудо верыш миен да тушан кодын. ⁴¹ Иисус дече шуко ен миен. Нуно ойленыт: «Иоанн ик палдарыше палымат ыштен огыл, но мом тудо тиде Ен нерген ойлен, чылажат чын». ⁴² Тушто Иисуслан шукын ўшаненыт.

* 10:34 Пс 81:6.

11 ГЛАВА

*1-16 Лазарьын колымыжо. 17-37 Лазарьын акаж-влакым Иисус лыпландара.
38-44 Иисус Лазарьым ылыжта. 45-57 Иисус ваитареш мутланен
келшымаш.*

¹ Лазарь лүман ик ег черле улмаш. Тудо Вифаний гыч, акак-шўжарак Мария ден Марфа илыме ял гыч, лийын. ² Марияже тудо улмаш, кō Господьым миро дене шўрен да Тудын йолжым ўпшō дене ўштын. Черланыше Лазарь тудын изаже лийын. ³ Шўжарже-влак Иисуслан каласаш колтеныт: «Господь, Тый кōм йōратет, тудо черле». ⁴ Тидым колмеке, Иисус каласен: «Тиде черланы-маш колымашлан огыл, а Юмын чапшылан: тидын гоч Юмын Эргыже чаплана». ⁵ Марфам, тудын шўжаржым да Лазарьым Иисус йōратен. ⁶ Лазарьын черланымыж нерген колмеке, тиде вереш эше кок кечылан кодын, ⁷ а вара тунемшыж-влаклан каласен: «Мōнгеш Иудейыш каена». ⁸ Тудлан тунемшыж-влак ойленыт: «Равви, иудей-влак кызыт гына ўмбакет кўм кышкен пуштнешт ыле, а Тый угыч тушко кает?» ⁹ Иисус нунылан вашештен: «Кече кутыш латкок шагат огыл мо? Кō кечывалым коштеш, ок шўртньō: тудо тиде тўнян волгыдыжым ужеш. ¹⁰ Кō йўдым коштеш, шўртня: тудын дене волгыдо ок лий». ¹¹ Тыге ойлымеке, Иисус ешарен: «Мемнан Лазарь йолташна мален колтен, но Мый тудым помыжалтараш каем». ¹² Тунемшыж-влак ойленыт: «Господь, мала гын, тугеже тōрлана». ¹³ Иисус нунылан Лазарь колымо нерген ойлен, но нуно тыглай малыме нерген каласкала шоненыт. ¹⁴ Тунам Иисус вик каласен: «Лазарь колен. ¹⁵ Мый тушто лийын омыл, сандене тендан верч куанем: ынде те ўшанаш тўгалыда. Но ынде тудын деке каена». ¹⁶ Йыгыр манын лўмдымō Фома моло тунемше-влаклан каласен: «Меат каена да Иисус дене пырля колена».

¹⁷ Тушко мийымеке, Лазарь ынде нылымше кече шўгарыште кийымым Иисус пален налын. ¹⁸ Вифаний Иерусалим воктенак, иктаж латвич стадий* нарыште лийын, ¹⁹ да изашт верч ойгырымодеч лыпландараш Марфа ден Мария деке шуко иудей миен улмаш. ²⁰ Иисус толмо нерген колмеке, Марфа Тудым вашлияш лектын. А Мария мōнгыштō шинчен.

²¹ Марфа Иисуслан каласен: «Господь, Тый тыште лият ыле гын, мыйын изам ок коло ыле! ²² Но мый кызытат палем: Тый

* 11:18 «Латвич стадий» – кум менге.

мом Юмо деч йодат, Тудо Тылат пуа». ²³ Иисус тудлан ойлен: «Тыйын изат ылыж кынелеш». ²⁴ Марфа вашештен: «Палем, пы- тартыш кечын ылыж кынелтыме годым ылыжеш». ²⁵ Иисус каласен: «Мый ылыжмаш да илыш улам. Кө Мылам ұшана, тудо кола гынат, илаш тўналеш. ²⁶ А кө ила да Мылам ұшана, нигө нигунам ок коло. Тидлан тый ұшанет?» ²⁷ Марфа ойлен: «Туге, Господь. Тый Христос, Юмын Эрге, Кө тўняшке толшаш, Тудо улат манын ұшанем».

²⁸ Тыге ойлымеке, Марфа каен, Мария шўжаржым ордыжкө ўжын да каласен: «Туныктышо тыште, Тудо тыйым ўжеш». ²⁹ Мария, тидым колын, писын кынелын да Иисус деке каен. ³⁰ Иисус але ялыш пурен огыл, а кушто Тудым Марфа вашлийын, тудо верыштак лийын. ³¹ Мариян писын кынелмыжым да лектын кайымыжым ужмеке, пўртыштө пырля лийше да тудым лып- ландарыше иудей-влак почешыже каеныт, тудо шўгар деке шор- таш кая шоненыт. ³² А Мария, Иисус улмо верыш мийымеке, Ту- дым ужын, йол воктеке кумык возын да каласен: «Господь, Тый тыште лият ыле гын, изам ок коло ыле!» ³³ Тудын шортмыжым да тудын дене пырля толшо иудей-влакын шортмыштым ужын, Шкеат шўлыкангын да кумылжо тодылалтын. ³⁴ Тудо каласен: «Те Лазарьым кушан пыштенда?» Нуно вашештеныт: «Господь, миен ончал». ³⁵ Иисусын шинчавўдшө лектын. ³⁶ Иудей-влак ой- леныт: «Ончыза, кузе тудым йўратен». ³⁷ А нунын кокла гыч южышт каласеныт: «Тудо сокырын шинчажым почын. Лазарь ынже коло манын, Тудо иктаж-мом ыштен ок керт ыле мо?»

³⁸ Адакат шўлыкангын, Иисус шўгар деке миен. Шўгар курык кўргыштө лийын, анжым кў петырен. ³⁹ Иисус каласен: «Кўм корандыза». Колышын Марфа шўжарже Тудлан ойлен: «Господь, ынде ўпшаш тўналын, колымыжлан нылымше кече». ⁴⁰ Иисус тудлан вашештен: «Ўшанет гын, Юмын чапшым ужат манын, Мый тыланет ойлен омыл мо?» ⁴¹ Кўм колышо кийыме шўгар ан деч коранденыт. Иисус пылпомышко ончалын да каласен: «Ачай, Мыйым колметлан Тылат тауштем. ⁴² Мыйым эре колат манын палем, но Мыйым Тыйын колтыметлан ўшанышт манын, йыр шогышо ен-влаклан кўра тыге ойлышым». ⁴³ Тыге каласымеке, виян йўк дене кычкыралын: «Лазарь, лек!» ⁴⁴ Колышо лектын, кидше да йолжо тойымо вынер дене пўтырымө лийын, шўргыжө шовыч дене вўдылмө. Иисус нунылан каласен: «Тудым рудыза да колтыза».

⁴⁵ Мария деке мийыше да Иисус мом ыштымым ужшо иудей-влак кокла гыч шукынжо Иисуслан ўшаненыт. ⁴⁶ Но южышт фарисей-влак деке каеныт да Иисус мом ыштыме нерген каласкаленыт. ⁴⁷ Архиерей ден фарисей-влак Синедрионым погеныт да ойланыт: «Мыланна мом ышташ? Тиде Ен палдарыше палым шуко ышта. ⁴⁸ Тудым тыгак кодена гын, чылан Тудлан ўшанаш тўналыт. Тунам римлян-влак толыт да мемнан калык-намат, святой вернамат пытарат». ⁴⁹ Нунын кокла гыч иктыже, Каиафа, тудо ийысе архиерей, нунылан каласен: «Нимом те огыда пале! ⁵⁰ Уло калык пытымешке, калык верч ик ен кола гын, мыланна сайрак лиеш манын огыда умыло». ⁵¹⁻⁵² Тиде шкенжын шонымыжо лийын огыл, тиде ийын архиерей лийынат, пророк-ла ойлен: Иисус калык верч, да тиде калык верч веле огыл, а Юмын шаланен илыше икшывыж-влакымат иктыш ушашлан колышаш. ⁵³ Тиде кече гыч нуно Иисусым пушташ шонен пыштеныт. ⁵⁴ Садлан кўра иудей-влак коклаште Иисус Шкенжым палдарен коштын огыл. Тушеч ир мланде воктенысе кундемыш, Ефраим лўман олашке, каен да тушан тунемшыж-влак дене пырля кодын.

⁵⁵ Иудей-влакын Кугечышт лишемын. Эрныме йўлам пайрем деч ончыч шукташ манын, уло эл гыч шукышт Иерусалимыш каеныт. ⁵⁶ Нуно Иисусым кычалыныт да, храм кундемыште шогышыла, шке коклаштышт ойланыт: «Кузе шонеда? Тудо пайремыш ок тол мо?» ⁵⁷ Архиерей да фарисей-влак кўштеныт улмаш: Иисусым кучаш манын, Тудын кушто улмыжым кў пала, увертарышаш.

12 ГЛАВА

1-8 Иисусын йолжым шўрымаш. 9-11 Лазарьым пушташ кутырен келишмаш. 12-19 Иисус Иерусалимыш миен шўэш. 20-36 Иисус Шкенжын колышашыж нерген каласкала. 37-43 Иудей-влакын ўшаныдымышт. 44-50 Иисусын шомакше айдемывм титаканыш луктеш.

¹ Иисус Кугече деч куд кече ончыч Вифанийыш, колымаш гыч Тудын ылыжтыме Лазарьын илыме верыш, толын. ² Тушто Иисус лўмеш кас кочкышым эртареныт. Марфа уна-влакым ончен, а Иисус дене пырля ўстелтўрыштў улшо-влак коклаште иктыже Лазарь лийын.

³ Тунам Мария пеш шергакан ик кремга яндар нард миром налын, Иисусын йолешыже шүрен да шке үпшö дене ўштын. Уло пöрт тамле миро пуш дене темын. ⁴ Иисусын тунемшыж-влак кокла гыч иктыже, Искарриот манме Симонын Иудаже, – варажым Иисусым ужалыше – каласен: ⁵ «Молан тиде миром кум шүдö динарийлан ужалыме да оксажым йорло-влаклан шеледен пуымо огыл?» ⁶ Йорло-влак верч тургыжланамылан огыл, а тудо вор лийын, садлан тыге ойлен: окса яшлык тудын пеленже улмаш, тушко пыштымым нумалын. ⁷ Иисус каласен: «Тудым ида азапландаре. Тидым тудо Мыйым тойымо кечылан арален коден. ⁸ Йорло-влак эре тендан дене лийыт, а Мый тендан дене эре ом лий».

⁹ Иисус Вифанийште улмым пален налмеке, шуко иудей тушко толын, но Иисуслан верч гына огыл, а колымаш гыч Тудын ылыжтыме Лазарьымат ужнешт улмаш. ¹⁰ Тыге архиерей-влак Лазарьымат пушташ шонен пыштеныт, ¹¹ вет тудлан лийын шуко иудей нунын деч корангын да Иисуслан ўшанен.

¹² Пайремыш толшо шуко калык вес кечын, Иисус Иерусалимыш толеш манмым колмеке, ¹³ пальме укшым налын, Тудын ваштареш лектын да кычкырен:

«Осанна!

Господь лўм дене Толшо Израильын Кугыжаже моктымо!»*

¹⁴ Иисус, самырык оселым муын, тудын ўмбаке шинчын. Возымо семын лийын:

¹⁵ «Сион ўдыр, ит лўд!

Теве, самырык оселым кушкыжын, тыйын Кугыжат толеш».**

¹⁶ Тўналтыште тунемшыж-влак тидым умылен огытыл, но варажым, Иисусын шке чапышкыже нöлталтмеке, Тудын нерген тыге возымым да Тудын дене тыге ыштымым нуно шарналтеныт.

¹⁷ Иисусын шўгар гыч Лазарьым ўжмыжö да колымаш гыч ылыжтымыже годым Тудын дене пырля лийше калык мом ужмыж нерген таныклен. ¹⁸ Тыгай палдарыше палым ыштымыж нерген ег тўшка колын улмаш, сандене Тудым вашлияш лектын. ¹⁹ А фарисей-влак шке коклаштышт ойленыт: «Ужыда мо, нимомат ыштен огыда шукто. Уло тўня Тудын почеш кая».

* 12:13 Пс 117:26.

** 12:15 Зах 9:9.

²⁰ Пайремыш Юмылан кумалаш толшо-влак коклаште ик-мынярышт эллин лийыныт. ²¹ Нуно Филипп деке миеныт – тудыжо Галилейысе Вифсаида гыч лийын – да тудын деч йодыныт: «Пагалыме, ме Иисусым ужнена». ²² Филипп каен да тидын нерген Андрейлан ойлен, а вара Андрей ден Филипп тидын нерген Иисуслан каласеныт.

²³ Но Иисус вашештен: «Айдеме Эргын чапланыме жапше шуын. ²⁴ Чынак, чынак тыланда ойлем: шыдан пырче мландыш возеш да ок коло гын, тудо шкетын кодеш, а кола гын, шуко шурным пуа. ²⁵ Кӧ шке чонжым йӧрата, тудо чонжым йомдара, а кӧ тиде тӱняште шке чонжым ужмышудымо, тудо чонжым курымашлык илышлан арален кода. ²⁶ Кӧ Мыланем служитла гын, тек Мыйын почешем кая, кушто Мый улам, туштак тарземат лиеш. Кӧ Мылам служитла гын, тудым Ачам пагала. ²⁷ Ынде чонем моткоч тургыжлана. Мом Мый каласен кертам? Ачай, тиде жап деч Мыйым утаре. Уке, Мый тиде шагатланак кӧра толынам. ²⁸ Ачай, шке лӱметын чапшым ончыкто!» Пылпомыш гыч йӱк шоктен: «Мый тудын чапшым ончыктенам да адак ончыктем». ²⁹ Тушто шогышо калык тидым колын да ойлен: «Тиде кӱдырчӧ». А весышт маныныт: «Тудлан Суксо ойлен». ³⁰ Иисус нунылан вашештен: «Тиде йӱк Мылам верч огыл, калыклан верч лийын. ³¹ Кызыт тиде тӱнялан судитлымаш толын, ынде тиде тӱнян тӧраже* поктен колтымо лиеш. ³² А кунам Мый мландӱмбаач нӧлталме лиям, Мый чылам Шке декем ӱжын налам». ³³ Нине шомакше дене Тудо кузе колышашыжым палдарен.

³⁴ Калык вашештен: «Христос курым-курымеш лиеш манын, ме закон гыч палена. Айдеме Эрге нӧлталме лийшаш манын, кузе Тый ойлет? Тиде Айдеме Эргыже кӧ?» ³⁵ Иисус нунылан каласен: «Эше кӱчык жап волгыдо тендан дене лиеш. Пычкемыш тендам ынже авалте манын, волгыдо годым коштса. Кӧ пычкемыште коштеш, кушко кайымыжым ок пале. ³⁶ Волгыдын икшывыж-влак лияш манын, волгыдо тендан дене улмо годым волгыдылан ӱшаныза». Тидым каласымеке, Иисус нунын шинча ончыч йомын.

³⁷ Ен-влак ончылно Иисус палдарыше палым тынар ончыктен гынат, Тудлан ӱшанен огытыл, ³⁸ вет пророк Исаиян шомакше шукталтшаш улмаш. Исаия ойлен:

* 12:31 «Тиде тӱнян тӧраже» – сатана.

«Господь, мемнан ойлымылан кө ўшанен?
Господьын куатше көлан почылтын?»*

³⁹ Нунын ўшанен кертдымыштын амалжым Исаия вес вере ойлен:

⁴⁰ «Тудо шинчаштым сокырым ыштен
да шўмыштым кўш савырен,
Садлан шинчашт дене огыт уж,
шўмышт дене огыт умыло.
Мыланем нуным паремдаш манын,
Мый декем огыт савырне».**

⁴¹ Иисусын чапшым ужын, Исаия тыге каласен. Иисус нерген тудо ойлен.

⁴² Туге гынат вуйлатыше-влак кокла гычат Иисуслан шукын ўшаненыт, но синагог гыч ынышт коранде манын, фарисей-влакклан лийын, ўшанымыштым почын ойлен огытыл. ⁴³ Нуно ен ончылно чапланымым Юмо деч налме чап деч утларак акленыт.

⁴⁴ Иисус виян йўк дене каласен: «Мыланем ўшаныше Мылам огыл, а Мыйым Колтышылан ўшана. ⁴⁵ Мыйым ужшо Мыйым Колтышымат ужеш. ⁴⁶ Мый волгыдо улам, Мыланем ўшаныше кокла гыч иктат пычкемышеш ынже код манын, тиде тўняшке толынам. ⁴⁷ Кө Мыйын шомакем колыштеш, но ок ўшане, тудым титаканыш ом лук: Мый тўням титаканыш лукташ огыл, а утараш толынам. ⁴⁸ Кө Мыйым шкеж деч коранда да шомакем шўмышкыжө ок пыште, тудын титаканыш лукшыжо уло: Мыйын ойлымо шомакем пытаргыш кечын тудым титаканыш луктеш. ⁴⁹ Вет Шке гыч огыл ойленам, а мом каласаш да мом ойлаш Мыйым колтышо Ача Мылам кўштен. ⁵⁰ Мый палем: Тудын кўштымыжө – курымашлык илыш, тыгеже мом ойлем, Ачан Мылам каласымыже семын ойлем».

* 12:38 Ис 53:1.

** 12:40 Ис 6:9-10.

13 ГЛАВА

1-20 Иисус тунемшыж-влакын йолыштым мушкеш. 21-30 Иисус Тудым кө ужалыме нерген ойла. 31-35 У кўштымаш. 36-38 Петрын коранмыжым ончык ужсын ойлымаш.

¹ Кугече пайрем деч ончыч Иисус, Шкаланже тиде тўня гыч Ача дека куснымо жап шумым паленат, тиде тўняште лийше йоратыме енге-влаклан мучаш марте йоратымашым ончыктен.

² Кас кочкыш жап шумеке, Иисусым ужалаш шонымым Искарриот манме Симонын Иуда эргыжын шўмышкыжō диавол пыштен шуктен улмаш. ³ Иисус пален: Ача Тудын кидыш чылажымат пуэн, Тудо Юмо дечын толын да ынде Юмо декак кая. ⁴ Сандене ўстелтōр гыч кынелын, ўмбал вургемжым кудашын да шўргышовычым ўшталын. ⁵ Вара атыш вўдым пыштен, тунемшыж-влакын йолыштым мушкеш да ўшталме шўргышовычшо дене ўшташ тўнгалын. ⁶ Симон-Петр дека Тудо миен. Тудыжо ойлен: «Господь, Тый мыйын йолем мушнет мо?» ⁷ Иисус вашештен: «Мом Мый ыштем, тый эше от умыло, но вара умылет». ⁸ Петр ойлен: «Тый мыйын йолем курымеш от муш!» Иисус вашештен: «Тыйым ом муш гын, Мый денем тыйын ужашет ок лий». ⁹ Симон-Петр каласен: «Господь, йолем веле огыл, кидемат, вуемат муш!» ¹⁰ Иисус каласен: «Мушкылтшо ең тўрысnek яндар, тудлан йол деч молым мушмо ок кўл. Те яндар улыда, но чылан огыл». ¹¹ Кō Тудым ужала, Иисус пален, сандене «Те чылан огыл яндар улыда» манын каласен.

¹² Нунын йолыштым мушмеке, Иисус ўмбал вургемжым чиен, ўстелтōрыш пōртылын да каласен: «Мом Мый тыланда ыштышым, те умыледа? ¹³ Те Мыйым Туныктышо да Господь маныда. Чын ойледа, Мый Туныктышо да Господь улам. ¹⁴ Мый, Туныктышо да Господь, тендан йолдам мушкынам гын, тугеже теат икте-васыдан йолдам мушшаш улыда. ¹⁵ Кузе Мый тыланда ыштенам, теат тугак ыштыза манын, Мый тыланда корным ончыктенам. ¹⁶ Чынак, чынак тыланда ойлем: тарзе шке озаж деч кугу огыл да колтымат колтышыж деч кугу огыл. ¹⁷ Ынде тидым паледа. Тыгак ышташ тўнгалыда гын, пиалан лийыда. ¹⁸ Чыланда нерген ом ойло: Мый ойырен налме енем-влакым палем. Но Возымаште каласыме: ”Мый денем пырля киндым кочшо Мыйын ўмбаk йолтаганжым нōлталын”.* Тиде шомак

* 13:18 Пс 40:10.

шукталтшаш. ¹⁹ Тыге лиймеке, тиде Мый Улам ўшаныза манын, Мый кызыт, тыге лийме деч ончыч, тыланда тидым ойлем. ²⁰ Чынак, чынак тыланда ойлем: Мыйын колтымо айдемым кө порын вашлиеш, Мыйым порын вашлиеш; а кө Мыйым порын вашлиеш, Мыйым Колтышым порын вашлиеш».

²¹ Тидым ойлымеке, Иисусын чонжо моткоч пудыранен. Тудо вик каласен: «Чынак, чынак тыланда ойлем, тендан кокла гыч иктыже Мыйым ужала». ²² Көн нерген ойла манын умылыде, тунемшыж-влак икте-весе ўмбаке онченыт. ²³ Тунемшыж-влак кокла гыч иктыже – көм Иисус поснак йӱратен – Иисус деке эн лишне лийын. ²⁴ Көн нерген ойла, йодшо манын, Симон-Петр тудлан вуйым савалтен. ²⁵ Иисусын онешыже эгертен, тунемше йодын: «Господь, тидыже кө?» ²⁶ Иисус вашештен: «Тушкалтен, кинде катышым көлан пуэм, тудо». Иисус кинде катышым тушкалтен да Искарriot манме Симонын Иуда эргыжлан пуэн. ²⁷ Иуда кинде катышым налын, да сатана тунамак көргышкыжӱ порен. Иисус Иудалан каласен: «Мом ыштынет, вашкерак ыште». ²⁸ Молан тудлан тидым ойлен, ўстелтӱрысӱ-влак кокла гыч ниӱо умылен огыл. ²⁹ Окса яшлык Иуда дене улмаш, садлан шкаланышт пайремлан мо кўлешым налаш але иктаж-мом йорло-влаклан пуэдаш Иисус кўшта манын, южышт шоненыт. ³⁰ Кинде катышым налмеке, Иуда тунамак лектын каен. Йўд лийын.

³¹ Иуда лекмеке, Иисус каласен: «Теве ынде Айдеме Эрге чапланен, да Тудын гоч Юмо чапланен. ³² Юмын чапше Айдеме Эргын гоч почылтын гын, Юмат Тудын чапшым Шкенжын гоч ончыкта, да тидым вашке ышта. ³³ Икшыве-влак, тендан дене пырля Мый эше кўчык жап лиям. Те вара Мыйым кычалаш тўнгалыда, но мом Мый иудей-влаклан ойленам, кызыт тыландат ойлем: кушко Мый каем, тушко те миен огыда керт. ³⁴ Мый тыланда у кўштымашым пуэм: икте-веседам йӱратыза. Кузе Мый тендам йӱратенам, теат тугак икте-веседам йӱратыза. ³⁵ Тендан коклаште йӱратымаш лиеш гын, Мыйын тунемшем улмыдам чылан палат».

³⁶ Иисус деч Симон-Петр йодын: «Господь, кушко Тый кает?» Иисус вашештен: «Кушко Мый каем, кызыт тый Мыйын почешем миен от керт, но варарак миет». ³⁷ Петр Тудлан ойлен: «Господь, молан мый Тыйын почешет кызыт миен ом керт? Мый Тыйын верч чонемат пыштем». ³⁸ Иисус каласен: «Мыйын верч чонетым пыштет? Чынак, чынак тыланет ойлем: агытан муралтымешке, Мыйым ом пале манын, тый кум гана каласет».

14 ГЛАВА

1-14 Ача деке корно. 15-31 Иисус Святой Шўлышым пуаш сөра.

¹ «Тек тендан шўмда ок тургыжлане. Юмылан ўшаныза да Мылам ўшаныза. ² Ачамын пөртыштыжө илыме вер шуко уло. Тыге огыл гын, Мый тыланда ”Верым ямдылаш каем” манын каласем ыле.* ³ Мый каем да тыланда верым ямдылем, а вара, кушто Мый улам, теат тушто лийза манын, Мый мөнгеш пөртылам да тендам Шке декем налаам. ⁴ А кушко Мый каем, те паледа, корнымат паледа». ⁵ Фома каласен: «Господь, Тый кушко кает, ме огына пале. Кузе ме корным пален кертына?» ⁶ Иисус вашештен: «Мый корно, чын да илыш улам. Мыйын гоч огыл гын, Ача деке иктат миен огеш керт. ⁷ Те Мыйым паледа ыле гын, Ачамат паледа ыле. Тиде жап гыч те Тудым паледа, Тудым ужында».

⁸ Филипп ойлен: «Господь, мыланна Ачам ончыкто, тиде мыланна сита». ⁹ Иисус тудлан каласен: «Мый тынар жап тендан дене улам, а тый, Филипп, Мыйым от пале? Кө Мыйым ужын, тудо Ачам ужын. Кузе тый ”Мыланна Ачам ончыкто” манын ойлет? ¹⁰ Мый Ача дене, а Ача Мый денем ушнен шогымылан от ўшане? Мом Мый тыланда ойлем, Шке гыч огыл ойлем: Мый денем ушнен шогышо Ача шке пашажым ышта. ¹¹ Мыланем ўшаныза: Мый Ача дене ушнен шогем, Ача Мый денем ушнен шога. А Мыйын шомакемлан огыда ўшане гын, ыштыме пашамлан көра Мыланем ўшаныза. ¹² Чынак, чынак тыланда ойлем: мом Мый ыштем, Мылам ўшанышат тудымак ышташ тўналеш да тиддеч кугуракымат ышташ тўналеш, вет Мый Ачам деке каем. ¹³ Мыйын лўм дене Ача деч мом йодыда гын, Мый чылажымат шуктем, да тидын дене Ачан чапше Эргыж гоч коеш. ¹⁴ Мыйын лўмем дене иктаж-мом йодыда гын, Мый тудым ыштем.

¹⁵ Те Мыйым йөратеда гын, Мыйын кўштымем шуктыза. ¹⁶ Мый Ача деч сөрвален йодам, да Тудо тыланда вес Йывыртыктышым пуа, Тудыжо тендан дене пырля курымеш лиш. ¹⁷ Тиде – Чынын Шўлышыжө, тўня Тудым налын ок керт, вет Тудым ок уж да ок пале. Но те Тудым паледа: Тудыжо тендан дене кодеш да тендан дене ушнен шога. ¹⁸ Мый тендам тулыкеш ом кодо,

* 14:2 «Мый тыланда ”Верым ямдылаш каем” манын каласем ыле»: Тыгеат кусарап лисп: «Мый тыланда верым ямдылаш каем манын каласем ыле мо?»

тендан деке толам. ¹⁹ Эше икмыняр жап, да тўня Мыйым ок уж, а те Мыйым ужыда: Мый илем, да теат илаш тўнгалыда. ²⁰ Тудо кечын те умыледа: Мый Ачам дене ушнен шогем, те Мый денем ушнен шогедә, а Мый тендан дене ушнен шогем. ²¹ Мыйын кўштымаш-влакем көн уло да нуным кө шукта, тудо Мыйым йөрәта. А кө Мыйым йөрәта, Ачам тудым йөрәташ тўнгалеш, Мыйт тудым йөрәтем да тудлан Шкемым палдарем».

²² Искарот огыл Иуда ойлен: «Господь, тиде кузе? Молан Тый Шкендым мыланна палдарынет, а тўнйлан огыл?»

²³ Иисус вашештен: «Кө Мыйым йөрәта, тудо Мыйын шомакем шукта. Ачам тудым йөрәташ тўнгалеш, Ме тудын деке миена, тушто Шкаланна илыме верым ыштена. ²⁴ Кө Мыйым ок йөрәте, шомакем ок шукто. А колыштмо шомакда Мыйын огыл, а Мыйым колтышо Ачан. ²⁵ Тидым Мый тыланда тендан дене лиймем годым ойленам. ²⁶ А Ача Мыйын лүмем дене Йывыртыктышым, Святой Шүлышым, колта. Тудыжо тендам чылалан туныкта да, мом Мый ойленам, тыланда чылажымат ушештара.

²⁷ Тыланда тыныслыкым кодем, Шкемын тыныслыкем тыланда пуэм; тўня пуымо семын огыл Мый пуэм. Тек тендан шүмда ок пудыране да ок лүд. ²⁸ Мый каем, но тендан деке угыч толам манын, ойлымем те колда. Те Мыйым йөрәтеда гын, ”Ача деке каем” каласымемлан куанеда ыле, вет Ачам Мый дечем кугу. ²⁹ Тыге лийме деч вара те ўшаныза манын, Мый тидын нерген ончылгоч ойленам. ³⁰ Тылеч вара Мый тендан дене шуко мутланаш ом тўнгал: тиде тўнйан төраже ынде лишемеш. Мыйын ўмбалне тудын нимогай властыше уке. ³¹ Но тўня палыже: Мый Ачам йөрәтем да кузе Тудо Мылам кўштен, туге ыштем. Кынелза, тышеч каена».

15 ГЛАВА

1-17 Виноград пушенге дене тагастарымаш. 18–16:4 Иисуслан ўшаныше-влакым тўнйан ужмышудымыжо.

¹ «Мый чын виноград пушенге улам, а Мыйын Ачам – виноградым куштышо. ² Мыйын саскам пуыдымо чыла укшем Тудо пүчкын ойыра, а саска пуышо чыла укшым, саскаже шуқырак лийже манын, эрыкта. ³ Те ынде ару улыда: Мыйын ойлымо шомакем тендам эрыктен. ⁴ Мый денем ушнен шогыза,

тунам Мыят тендан дене ушнен шогем. Кузе укш шке семынже, пушенге дене ушнен шогыде, саскам пуэн ок керт, тугак теат, Мый денем ушнен огыда шого гын, саскам пуэн огыда керт. ⁵ Мый виноград пушенге улам, а те – укш-влак. Кө Мый денем ушнен шога да көн дене Мыят ушнен шогем, тудо шуко саскам пуа. Мый дечем посна те нимом ыштен огыда керт. ⁶ Кө Мый денем ушнен ок шого, тудо укш семын өрдыжкө кудалталтеш да кошка. А тыгай укш-влакым погат, тулышко кышкат, да нуно йўлат. ⁷ А те Мый денем ушнен шогеда да Мыйын шомакем-влак тендан дене ушнен шогат гын, мом шонеда, тудым йодса, да чыла йодмыдам налыда. ⁸ Кунам те шуко саскам пуэда да Мыйын тунемшем лийыда, тыгай годым Ачам чаплана. ⁹ Кузе Мыйым Ача йөрәтен, тугак Мыят тендам йөрәтенам. Мыйын йөрәтымаштем кодса. ¹⁰ Мый кузе Ачамын күштымыжым шуктен шогенам да Тудын йөрәтымаштыже кодам, тугак теат, Мыйын күштымем шуктен шогеда гын, йөрәтымаштем кодыда.

¹¹ Мыйын куанем тендан лийже да тендан куанда тичмаш лийже манын, Мый тидым тыланда ойленам. ¹² Теве Мыйын күштымем: кузе Мый тендам йөрәтенам, икте-веседам туге йөрәтыза. ¹³ Йолташыж-влак верч илышыжым пуымо деч кугу йөрәтымаш иктынат уке. ¹⁴ Мом Мый тыланда күштем, тудым шуктеда гын, те йолташем улыда. ¹⁵ Ынде тендам тарзе манын ом лүмдө, вет озажын ыштымыжым тарзе ок пале. Мый тендам йолташ маньым: мом Ачам деч колынам, Мый тыланда чылажымат палдаренам. ¹⁶ Те огыл Мыйым ойырен налында, мый тендам ойырен налынам, те кайыза, саскам пуыза да саскада аралалтше манын, тендам шогалтенам. Тыге ыштеда гын, Ача деч мом гына Мыйын лүм дене йодыда, тыланда чыла пуа. ¹⁷ Тидым тыланда күштем: икте-веседам йөрәтыза.

¹⁸ Тўня тендам ужмышудымо лиеш гын, шарныза: тендан деч ончычак Мыйым ужмышудымо лийын. ¹⁹ Те тўня деч лийыда ыле гын, тудо шкенжыным йөрәта ыле. Но те тўня деч огыдал, а Мый тендам тўня деч ойырен налынам, сандене тудын тендам ужмыжо ок шу. ²⁰ Шарныза, тарзе шке озаж деч кугу огыл манын, Мый тыланда ойленам. Мыйым поктылыныт гын, тендамат поктылаш тўнгалыт. Мыйын шомакем шуктеныт гын, тенданымат шукташ тўнгалыт. ²¹ Но чыла тидым нуно тыланда Мыйын лүмемлан лийын ыштат, вет Мыйым Колтышым огыт пале. ²² Мый ом тол да нунылан ом ойло ыле гын, нуно титакан огыт лий ыле, а ынде нуно языкыштым чыныш луктын огыт

керт. ²³ Мыйым ужмышудымо ег Ачамымат ужмышудымо. ²⁴ Мый нунын коклаште нигö весе ыштен кертдыме пашам ом ыште ыле гын, титакан огыт лий ыле. Но ынде нуно Мыйын ыштымем ужыныт да Мыйымат, Мыйын Ачамат ужмышудымо лийыныт. ²⁵ Нунын законысо мут-влак шукталтышт манын, тыге лийын. Туштыжо возымо: ”Амал деч посна Мыйым ужмышудымо лийыныт”.*

²⁶ А Ача деч Мыйын колтымо Йывыртыктыше – Ача деч лекше Чынын Шўлышыжö – тендан деке толмеке, Мыйын нерген таныклаш тўналеш. ²⁷ Теат Мыйын нерген таныкседа, вет те тўналтыш гычак Мый денем улыда.

16 ГЛАВА

*5-16 Святой Шўлыш нерген. 17-24 Шўлык куаныш савырна.
25-33 Иисус тўням сөген.*

¹ Тидым Мый тыланда ида ондалалт манын ойленам. ² Тендам синагог-влак гыч поктен луктыт, да тугай жап лишеш, кунам пуштедышыда-влак тидын дене Юмылан служитлена шонат. ³ Ачамат, Мыйымат огыт пале, садлан нуно тыге ыштат. ⁴ Тыгай жап толмеке, тидын нерген Мыйын каласымем шарныза манын, тыланда тидым ойленам. Але марте тендан дене пырля лийынам, сандене тидын нерген ончыч ойлен омыл.

⁵ Ынде Мыйым Колтышо деке каем, а кушко кает манын, тендан кокла гыч нигö Мый дечем ок йод: ⁶ тидым тыланда каласымемлан көра шўмда шўлык дене темын. ⁷ Но Мый чыным ойлем: Мыйын кайымым тыланда сайрак лишеш. Мый ом кай гын, тендан деке Йывыртыктыше ок тол; а каем гын, Тудым тендан деке колтем. ⁸ Тудо, толмекыже, язык, чын да суд шотышто тўнян йонылыш шонымыжым чарашке луктеш: ⁹ язык шотышто – Мыланем огыт ўшане, языкше тиде; ¹⁰ чын шотышто – Мый Ачам деке каем да тылеч вара те Мыйым огыда уж, чынже тиде; ¹¹ суд шотышто – тиде тўнян төражым ынде судитлыме, судшо тиде.

¹² Тыланда ойлышашем эше шуко уло, но кызытеш тидым шындарен огыда керт. ¹³ Но кунам Тудо, Чынын Шўлышыжö, толеш, тендам чыла чынлан туныкта, вет мом Тудо каласа,

* 15:25 Пс 34:19.

Шке гыч огыл ойла: мом колеш, тудым каласа да тыланда ончыкылыкым увертара. ¹⁴ Тудо Мыйын чапем почын ончыкта, вет мом Тудо тыланда увертара, чыла Мый дечем налеш. ¹⁵ Мо Ачан уло, чылажат Мыйын. Теве молан ”Мый дечем налеш да тыланда увертара” манын каласышым. ¹⁶ Икмыняр жап эрта, да те Мыйым огыда уж, но шукак ок эрте, те Мыйым угыч ужыда, вет Мый Ача деке каем».

¹⁷ Тунам тунемшыж-влак южышт шке коклаштышт ойленит: «Икмыняр жап эрта, да те Мыйым огыда уж, но шукак ок эрте, те Мыйым угыч ужыда манмыж дене Тудо мом каласынеже? Молан ”Мый Ача деке каем” манеш?» ¹⁸ Нуно икте-весе деч йодыныт: «Икмыняр жап манмыже мо тиде тыгай? Мо нерген Тудо ойла, ме огына умыло».

¹⁹ Тудын деч йодаш шонымыштым Иисус пален, сандене каласен: «Икмыняр жап эрта, да те Мыйым огыда уж, но шукак ок эрте, те Мыйым угыч ужыда манмем нерген те икте-весе деч йодыда мо? ²⁰ Чынак, чынак тыланда ойлем: те шорташ да ойгыраш тўналыда, а тўня куанаш тўналеш. Те шўлыканыда, но тендан шўлыкда куаныш савырна. ²¹ Азам ыштыме годым ўдырамаш йўслана, вет тудын жапше шуын, но, азам ыштымеке, тўняшке айдеме шочмылан куана да йўсланымыж нерген ынде ок шарне. ²² Теат ынде шўлыкан улыда, но Мый тендам адак ужам, тунам шўмда куан дене темеш, тиде куаным тендан деч нигō шупшын ок нал. ²³ Тудо кечын те Мылам нимогай йодышым огыда пу. Чынак, чынак тыланда ойлем: Мыйын лўмем дене Ача деч мом йодыда, тыланда чыла пуа. ²⁴ Те але марте Мыйын лўмем дене нимом йодын огыдал. Йодса – тунам налыда, да тендан куанда тичмаш лиеш.

²⁵ Мый тыланда тидым туштен ойленам, но жап шуэш, кунам Мый туштен ойлаш ом тўнал, а Ача нерген вик увертарем. ²⁶ Тудо кечын те Мыйын лўмем дене йодаш тўналыда, а Мый тендан верч Ачам сўрвалаш тўналам манын ом ойло. ²⁷ Те Мыйым йўратеда да Юмо деч толмемлан ўшанеда, садлан Ача Шке тендам йўрата. ²⁸ Мый, Ача деч лектын, тўняш толынам. Кызыт, тўням коден, Ача деке каем».

²⁹ Тудлан тунемшыж-влак каласеныт: «Теве ынде Тый раш, туштыде, ойлет. ³⁰ Ынде ме палена: Тый чыла шинчет да нигōн йодышыжо Тылат ок кўл. Сандене ме ўшанена: Тый Юмо деч толынат».

³¹ Иисус каласен: «Ынде ўшанеда? ³² Теве жап шуэш, тиде жап ынде шуын, кунам те кажныже шке велкыда шаланен пытеда да Мыйым шкетем кодеда. Но Мый шкет омыл, Мый денем пырля Ача. ³³ Мый денем ушнен шогымаште тендан тыныслыкда лийже манын, тыланда тидым ойленам. Тўняште те орланаш тўналыда, но лўддымө лийза: Мый тўням сененам».

17 ГЛАВА

1-26 Иисусын кумалмыже.

¹ Тыге манмеке, Иисус пылпомышко ончалын да каласен: «Ачай, жап шуын, Эргыч Тыйын чапетым ончыктыжо манын, Тудын чапшым ончыкто. ² Көмытым Тудлан ўшанен пуэнат, чылалан курымашлык илышым пубыжо манын, Тый Тудын кидышкыже чыла еным пуэнат. ³ А курымашлык илыш – тиде Тыйым, ик чын Юмым, да Тыйын колтымо Иисус Христосым палымаш. ⁴ Тыйын ўшанен пуымо пашатым шуктен, Мый чапетым мландүмбалне ончыктенам. ⁵ Тўня тўналме деч ончыч Тый денет Мыйын могай чапем лийын, ынде тудо чап денак Тый, Ачай, Мыйым Шке ончылнет чапландаре.

⁶ Тый тўня гыч Мылам ен-влакым пуэнат, да Мый нунылан лўметым палдаренам. Нуно Тыйын лийыныт, нуным Мылам пуэнат. Нуно Тыйын шомакетым кученыт. ⁷ Ынде нуно палат: мом Тый Мылам пуэнат, чылажат Тый дечет лектын. ⁸ Мо ойлышашым Мылам пуэнат, чыла нунылан каласкаленам, тидым нуно порын вашлийыныт, Тый дечет толынам манын, нуно чынжымак умылат, да Мыйым Тыйын колтымылан ўшанат.

⁹ Мый нунын верч сөрвалем, тўня верч огыл сөрвалем, а көм Тый Мылам пуэнат, нунын верч, вет нуно Тыйын улыт, ¹⁰ да мо Мыйын уло – чылажат Тыйын, а мо Тыйын уло – Мыйын. Нунын гоч Мый чапланенам.

¹¹ Тылеч вара Мый тўняште омыл, Тый декет миём, а нуно тўняште кодыт. Святой Ачай! Кузе Ме икте улына, нунат тугак икте лийышт манын, Мылам пуымет-влакым шке лўмешет арален кодо. ¹² Тўняште нунын дене лиймем годым Мылам пуымет-влакым лўмешет Мый араленам да сакленам: Возымаш шукталтше манын кө йомшаш улмаш, тудак веле пытен, моло нигө йомын огыл.

¹³ А ынде Тый декет миём. Мыйын тичмаш куанем нунын лийже манын, тидым тўняште ойлем. ¹⁴ Мый Тыйын шомакетым нунылан каласкаленам да тўня нуным ужмышудымо лийын, вет кузе Мый тўня деч омыл, нунат тўня деч огытыл. ¹⁵ Тўня деч нуным нал манын, Мый ом сөрвале, осал деч нуным арале манын сөрвалем. ¹⁶ Кузе Мый тўня деч омыл, нунат тўня деч огытыл. ¹⁷ Чынет дене нуным святитгле. Тыйын шомакет – чын. ¹⁸ Кузе Тый Мыйым тўняшке колтенат, тугак Мыят нуным тўняшке колтенам. ¹⁹ Нунат чын дене святитлалтышт манын, нунын верч Мый Шкемым Шке пуэм.

²⁰ Нунын верч веле огыл Мый сөрвалем, нунын шомакышлан кōра Мыланем ўшаныше-влак верчат сөрвалем. ²¹ Тек нуно чылан икте лийыт. Кузе Тый, Ачай, Мый денем ушнен шогет да кузе Мый Тый денет ушнем, тек нунат, Мемнан дене ушнен, икте лийыт. Тунам Мыйым Тый колтенат манын, тўня ўшана.

²² Кузе Ме Тый денет икте улына, тугак нунат икте лийышт манын, Мыланем пуымо чапетым Мый нунылан пуэнам. ²³ Кунам Мый нунын дене ушнен шогем, а Тый Мый денем ушнен шогет, нуно тўрысnek икте улыт, тунам тўня пален налеш: Мыйым Тый колтенат да, кузе Мыйым йōратет, тугак нунымат йōратет.

²⁴ Ачай, кушто Мый лиям, Тыйын Мылам пуымо енет-влакат тушто Мый денем пырля лийышт манын шонем. Мыйым тўням негызлыме деч ончычак йōратыметлан кōра Мылам пуымо чапетым тек нунат ужышт. ²⁵ Чын ыштыше Ачай! Тўня Тыйым ок пале, а Мый палем, да нунат Мыйым Тыйын колтыметым паленыт. ²⁶ Мыйым йōратыме гай йōратымашет нунын чоныштышт лийже шонем, Шкеат нунын дене ушнен шогынем, сандене нунылан Тыйын лўметым палдаренам да умбакыжат палдарем».

18 ГЛАВА

1-11 Иисусым ужалымаш да руалтен кучымаш. 12-27 Архиерей ончылно йодыштымаш. Петрын коранмыже. 28-38 Пилатын йодыштымыже. 39– 19:16 Иисусым пушташ пунчалмаш.

¹ Тыге каласымеке, Иисус тунемшыж-влак дене пырля Кедрон йогын вес могырыш каен. Тушто сад лийын, да Иисус ден тунемшыж-влак тушко пуреныт. ² Иудат, Иисусым ужалыше, тиде верым пален. Иисус тунемшыж-влак дене чўчкыдынак

тушан погынен улмаш. ³ Теве Иуда, сарзе тўшкам, тыгак архие-рей ден фарисей-влакын колтыммо тарзе-влакым пырля налын, тушко миен. Нунын понарышт, факелышт да саркуралышт лийыныт.

⁴ Иисус, Шкеж дене мо лийшашым чыла пален, нунын де-ке лектын да йодын: «Те кѳм кычалыда?» ⁵ Нуно вашештеныт: «Назорей Иисусым». Иисус ойлен: «Тиде Мый Улам». Тудым ужалыше Иудат нунын дене пырля шоген. ⁶ «Тиде Мый Улам» манын Иисус каласымеке, нуно шентек чакналтеныт да мланде ўмбаке йѳрлыныт. ⁷ Иисус нунын деч угыч йодын: «Те кѳм кычалыда?» Нуно вашештеныт: «Назорей Иисусым». ⁸ Иисус ой-лен: «Тиде Мый Улам манын, тыланда каласышым. Те Мыйым кычалыда гын, ниным колтыза, тек каят». ⁹ Тыге Тудын Шке ка-ласыме шомакше шукталтын: «Кѳм Тый Мылам пуэнат, нунын кокла гыч иктымат йомдарен омыл».

¹⁰ Симон-Петрын кердыже лийын, тудым руалтенат, архие-рейын тарзыжын пурла пылышыжым руал ойырен. Тарзыже Малх лўман лийын. ¹¹ Петрлан Иисус каласен: «Кердетым ло-дакышкыже пыште. Ачан Мылам пуымо чаше гыч чыла йўшаш омыл мо?»

¹² Тунам вуйлатышыже дене пырля сарзе тўшка да иудей тар-зе-влак Иисусым кученыт да пидыныт. ¹³ Тудым ондак Каиафан Анна лўман онькугызаже деке намиеныт, Каиафаже тиде ий-лан архиерей лийын. ¹⁴ Тудак, уло калык олмеш ик енын колы-мыжо сайрак манын, иудей-влаклан кангашым пуэн улмаш.

¹⁵ Иисус почеш Симон-Петр да вес тунемшыже каеныт. Саде тунемшыже архиерейын палымыже улмаш да Иисус дене пырля архиерейын кудывечышкыже пурен, ¹⁶ а Петр капка ончылан шоген кодын. Вара вес тунемше, архиерейын палымыже, лек-тын, капка орол ўдырамаш дене мутланен келшен да Петрым кудывечыш пуртен. ¹⁷ Тунам капкам оролышо тарзе ўдырамаш Петрлан ойлен: «Тыят тудо Енын тунемшыже кокла гыч отыл мо?» «Уке», – манын Петр. ¹⁸ Йўштѳ улмаш. Тарзе да орол-влак тулым ылыжтеныт да ырыктен шогеныт. Петрат нунын воктене ырыктен шоген.

¹⁹ Архиерей Иисус деч Тудын тунемшыж-влак да туныкты-мыж нерген йодыштын. ²⁰ Иисус вашештен: «Мый уло тўнялан чылан ончылно ойленам. Кушто иудей-влак эре погынат, сина-гогышто але храмыште, Мый эре туныктенам. Мый шолып нимом ойлен омыл. ²¹ Тыгеже молан тый Мый дечем йодат? Мом

нунылан ойленам, колыштшо-влак деч йод. Мом ойлымем нуно палат». ²² Иисус тыге каласымеке, воктеныже шогышо тарзе-влак кокла гыч иктыже Тудым совен да кычкыралын: «Тый архиерейлан кузе вашештет!» ²³ Иисус каласен: «Мый йонылыш ойленам гын, йонылышем ончыкто. А Мый чыным ойлем гын, молан тый Мыйым кырет?» ²⁴ Тунам Анна Тудым архиерей Каиафа деке пидмымак колтен.

²⁵ А Симон-Петр ырыктен шоген. Петр деч йодыныт: «Тыят Тудын тунемшыж кокла гыч отыл мо?» Тудо ваштареш каласен: «Уке». ²⁶ Архиерейын тарзыж-влак кокла гыч иктыже йодын: «А тыйым огыл мо садыште Тудын дене пырля ужынам ыле?» Петр тиде енын родыжын пылышыжым руал ойырен улмаш. ²⁷ Петр адак «Уке» манын. Тунамак агытан муралтен.

²⁸ Иисусым Каиафа деч преторийыш конденыт. Тиде эрдене эрак лийын. Иудей-влак шкешт тушко пурен огытыл, вет шкеныштым амыргыме деч аралынешт да кугече кас кочкышым кочнешт улмаш. ²⁹ Пилат нунын деке лектын да йодын: «Тиде Ен ваштареш могай титаклымашда уло?» ³⁰ Нуно вашештеныт: «Осалым огеш ыште гын, ме Тудым тый декет огына кондо ыле». ³¹ Пилат каласен: «Тудым шке налза да законда почеш судитлыза». Иудей-влак ойленит: «Мыланна нигöмат пушташ ок лий». ³² Иисусын каласыме шомакше шукталтше манын, тыге лийын: Тудо кузе колышашыжым ончылгоч палдарен улмаш.

³³ Пилат мөнгеш преторийыш пурен да Иисусым үжыктен. Тудо йодын: «Тый иудей-влакын Кугыжашт улат мо?» ³⁴ Иисус вашештен: «Тидым шке гыч ойлет але Мыйын нерген весе-влак ойленит?» ³⁵ Пилат вашештен: «Мый иудей улам мо? Шке калыкет да архиерей-влак мылам Тыйым кучен пуэныт. Мом Тый ыштенат?» ³⁶ Иисус каласен: «Мыйын Кугыжанышем тиде тўня деч огыл. Мыйын Кугыжанышем тиде тўня деч лиеш ыле гын, иудей-влакын кидышкышт логалмем ваштареш тарзе-влакым Мыйын верч чот шогат ыле. Но Мыйын Кугыжанышем тышеч огыл». ³⁷ Пилат Тудын деч йодын: «Тугеже Тый Кугыжа улат?» Иисус каласен: «Мый Кугыжа улам манын, тый ойлет. Мый тўняшке чын нерген таныклаш толынам да тидланак шочынам. Кö чын дечын, тудо Мыйын йўкем колыштеш». ³⁸ Пилат каласен: «Мо тугай чын?»

Тыге каласымеке, Пилат иудей-влак деке угыч лектын да нунылан ойлен: «Мый Тудын ниогай титакшым ом му. ³⁹ Тендан тыгай йўлада уло: мый кучен петырыме ик еным тыланда

Кугечылан колтем. Иудей-влакын Кугыжаштым колтем гын, йөра мо?»⁴⁰ Тунам чылан кычкыраш тўнгалыныт: «Тудым огыл! Вараввам!» А Варавваже разбойник лийын.

19 ГЛАВА

17-27 Иисусым пудален сакымаш. 28-37 Иисусын колымыжо. 38-42 Иисусым тойымаш.

¹ Тунам Пилат Иисусым сола дене кырыктен. ² Сарзе-влак шуанвондо дене вуйшўдышым тодыныт да Иисусын вуйышкыжо пыштеныт, Тудлан шемалге-йошкар вургемым чиктеныт. ³ Нуно кычкыреныт: «Куане,^{*} иудей-влакын Кугыжашт!» Шўргыжым совкаленыт.

⁴ Пилат угыч лектын да калыклан ойлен: «Мый Тудым титаклаш нимогай амалымат ом му, тидым пален лийза манын, тебе мый Тудым тендан ончык луктам». ⁵ Шуанвондо вуйшўдышан да шемалге-йошкар вургеман Иисус тунам лектын. Пилат нунылан ойлен: «Тебе Айдеме!» ⁶ Но, кунам архиерей ден тарзе-влак Иисусым ужыныт, нуно кычкыраш тўнгалыныт: «Пудале, Тудым ыресеш пудале!» Пилат нунылан каласен: «Тудым шке налза да пудален сакыза! Мый Тудын нимогай титакшымаат ом му». ⁷ Иудей-влак ойленыт: «Мемнан законна уло, да закон почеш Тудо колышаш, вет Тудо Шкенжым Юмын Эргыжлан шотла».

⁸ Тидым колмеке, Пилат эшеат чот лўдын. ⁹ Тудо угыч преторийыш пурен да Иисус деч йодын: «Тый кушеч улат?» Но Иисус нимом вашештен огыл. ¹⁰ Тунам Пилат каласен: «Мыланем мо от ойло? Тыйым ыресеш пудалашат, эрыкыш колташат властем улмым от пале мо?» ¹¹ Иисус вашештен: «Кўшыч ок пуалт ыле гын, Мыйын ўмбалне тыйын нимогай властет ок лий ыле. Сан-дене тыйын кидышкет Мыйым кучен пуышын языкше кугурак». ¹² Тылеч вара Пилат Тудым эрыкыш лукташ тыршен. Но иудей-влак кычкыреныт: «Тый Тудым колтет гын, кесарьын йолташыже отыл! Кў шкенжым кугыжа улам манеш, тудо кесарьлан тушман!»

¹³ Пилат, тыгай шомакым колмеке, Иисусым луктын да Лифостротон^{**} манме судитлыме верышке шинчын, еврейла тиде

^{*} 19:3 «Куане» – грек йылмыште тидыже саламлыме мут.

^{**} 19:13 Лифостротон – Кўан кўкшака кўвар.

верым Гаввафа маныныт. ¹⁴ Тунам Кугече деч ончычсо кугарня лийын, жап кудымшо шагат* наре улмаш. Пилат иудей-влаклан каласен: «Теве тендан Кугыжада!» ¹⁵ Нунышт кычкырененыт: «Нал, нал, Тудым ыресеш пудале!» Пилат ойлен: «Тендан Кугыжадам ыресеш пудалем мо?» Архиерей-влак вашештеныт: «Кесарь деч моло мемнан кугыжа уке!» ¹⁶ Пудален сакышт манын, тунам Пилат Иисусым нунын кидышкышт пуэн.

Иисусым вӱден нангаеныт. ¹⁷ Иисус, Шкенжын ыресшым нумалын, Санга манме верыш толын, еврейла тиде верже Голгофа маналтеш. ¹⁸ Тушто Тудым ыресеш пудаленыт, а Тудын дене пырля эше кок еным – иктыжым ик могыреш, весыжым вес могыреш, а Иисусым покшелан пудаленыт. ¹⁹ Пилат онгаш возен да ыресеш верандыктен, онгаште серыме лийын: «Назорей Иисус, иудей-влакын Кугыжашт». ²⁰ Тиде возымым шуко иудей лудын, вет Иисусым пудален сакыме верже ола воктенак лийын. Возымыжо еврейла, грекла, римла улмаш. ²¹ Иудей архиерей-влак Пилатлан ойлениыт: «”Иудей-влакын Кугыжашт” манын ит возо. Тыге возо: ”Тиде Ен Шкенжым иудей-влакын Кугыжашт манын лӱмден”». ²² Пилат вашештен: «Мом мый возenam, тудым возenam».

²³ Иисусым пудален сакымекышт, сарзе-влак Тудын вургемжым налыныт да ныл ужашлан шелыныт, кажне сарзылан ик ужаш логалын. Нуно хитонжымат** налыныт, тудыжо ургышдымо, кӱшыч тӱналын ӱлык шумеш пидме улмаш. ²⁴ Нуно икте-весыштлан ойлениыт: «Тидым огына кушкед. Шывагам кучена да ончалына, кӱлан тудо логалеш». Тыгеракын, Возымашын шомакше шукталтын:

«Шке коклаштышт вургемем пайленит,
Мыйын чиeмем верч шывагам кученыт»***

Сарзе-влак тыгак ыштеныт.

²⁵ Иисусын ыресше воктене Аваже, Аважын акаже, Клеопан Мария ватыже да Мария Магдалина шогеныт. ²⁶ Иисус, Аважым да тыштак шогышо йӱратыме тунемшыжым ужын, Аважлан каласен: «Ӱдырамаш, теде Тыйын эргыч». ²⁷ А вара тунемшыжлан ойлен: «Теве тыйын Ават». Тунемшыже Иисусын Аважым тунам шкеж деке налын.

* 19:14 «Кудымшо шагат» – кызытсе жап дене тура кечывал.

** 19:23 Хитон – тувыр.

*** 19:24 Пс 21:19.

²⁸ Чыла шукталттым паленат, Возымаште серыме шукталтше манын, Иисус тылеч вара каласен: «Йӱмем шуэш». ²⁹ Тушто ате тич уккус шоген. Нуно уккусеш нӱртымӱ губкым, иссоп укшеш керын, Тудын умшаж деке нӱлталыныт. ³⁰ Уккусым подылмеке, Иисус каласен: «Ынде чыла шукталте!» Вара вуйжым сакен, да чонжо лектын.

³¹ Тиде кугарня поснак кугу шуматкече вашеш лийынат, кап-влак шуматкечылан ыресеш ынышт код манын, иудей-влак ыресыште кечыше-влакын йолвургыштым пудырташ да капыштым ырес гыч налаш Пилат деч йодыныт. ³² Сарзе-влак толыныт, Иисус дене пырля пудален сакыме кокла гыч ондак иктыжын, вара весыжын йолвургыштым пудыртылыныт, ³³ а Иисус деке мийымеке, Тудым ынде колышым ужыныт, сандене йолвургыжым пудыртен огытыл. ³⁴ Но ик сарзыже Иисусын ӱрдыжшым умдо дене шурастен, тушеч тунамак вӱр да вӱд йоген лектын. ³⁵ Теат ӱшаныза манын, тидым ужшо еҥ таныклен. Тудын таныклымыже чын, тудо чыным ойлымыжым пала. ³⁶ «Тудын лужо пудыртымо ынже лий»* манын Возымаште каласыме шукталтшашлан тиде лийын. ³⁷ А вес верыште Возымаш ойла: «Кӱм шурастеныт, Тудын ӱмбака ончат».**

³⁸ Тылеч вара Аримафей гыч Иосиф Иисусын капшым налаш Пилат деч йодын, Пилат келшен. Иосифше Иисусын тунемшыже лийын, но иудей-влак деч лӱдынат, тидым шылтен. Иосиф миен да Иисусын капшым налын. ³⁹ Иисус деке ондак йӱдым мийыше Никодимат толын, тудо смирна ден алой йӱре ыштыме шӱдӱ кремга вартышым конден. ⁴⁰ Нуно Иисусын капшым налыныт, тамлын ӱпшышӱ вартыш дене вынереш вӱдылыныт. Иудей-влакын тойымо йӱлашт почеш тыге ыштеныт. ⁴¹ Иисусым пудален сакыме верыште сад лийын, а садыште – у шӱгар рож, тушан але нигӱм пыштыме огыл улмаш. ⁴² Иудей-влакын кугарня кечыштлан кӱра, шӱгар воктенак лийынат, Иисусым тушан пыштеныт.

* 19:36 Исх 12:46, Числ 9:12, Пс 33:21.

** 19:37 Зах 12:10.

20 ГЛАВА

*1-10 Иисусын ылыж кытелмыже. 11-18 Мария Магдалиналан Иисус конча.
19-23 Иисус тунемшыж-влаклан конча. 24-31 Иисус ден Фома.*

¹ Шуматкече эрлашыжым, эрдене эрак, волгалташ тўнгал-мешке, Мария Магдалина шўгар деке миен да ужын: ангысе кўм коранден пыштыме. ² Мария тушеч куржын да Симон-Петр ден Иисусын йоратыме вес тунемшыж деке миен, нунылан ойлен: «Господьым шўгар гыч нангаеныт, а кушко Тудым пыштеныт, ме огына пале». ³ Петр да вес тунемшыже тунамак лектыныт да шўгар деке каеныт. ⁴ Нуно пырля куржыныт, но вес тунемше Петр деч писынрак куржын да шўгар деке ондакрак миен шуын. ⁵ Тудо ончалаш манын пўгырнен да тушто вынер кийымым ужын. Но кўргыш пурен огыл. ⁶ Тудын почеш Симон-Петр толын. Тудо шўгарыш пурен да тушто кийыше вынерым ⁷ да Иисусын вуйжым пўтырымō шовычым ужын. Шовычшо вынер дене пырля огыл, а вес верыште посна вўдылмō киен. ⁸ Тунам шўгар деке эн ондак куржын толшо вес тунемшыжат пурен. Тудо ужын да ўшанен. ⁹ Иисус колымаш гыч ылыж кытелшаш манын Возымаште ойлымым нуно але пален огытыл.

¹⁰ Вара тунемшыж-влак мўнгеш пўртылыныт.

¹¹ А Мария тўжвалне шўгар воктене шортын шоген. Шортшыжла шўгарыш пўгырнен ончалын ¹² да ужын: ондак Иисусын кашше кийыме верыште ош вургеман кок Суксо шинча – иктыже вуй тураште, весыже йол мучаште. ¹³ Нуно йодыныт: «Ўдырамаш, тый молан шортат?» Тудыжо вашештен: «Мыйын Господем нангаеныт, да кушко Тудым пыштеныт, мый ом пале». ¹⁴ Тыге ойлышыла, савырнен ончалын да тушто Иисус шогымым ужын. Но тиде Иисус улмым тудо пален огыл. ¹⁵ Иисус тудлан манын: «Ўдырамаш, тый молан шортат? Кўм кычалат?» Тидыже садыште ыштыше манын, Мария шоналтен да Тудлан ойлен: «Поро ег, тый Тудым нангаенат гын, мылам каласе, кушан пыштена, мый Тудым налам». ¹⁶ Иисус тудлан ойлен: «Мария». Мария савырнен шогалын да Тудлан каласен: «Раввун!» Тидыже «туныктышо» манме лиеш. ¹⁷ Иисус тудлан ойлен: «Мый декем ит тўкнō, Мый але Ачам деке пылпомышко кўзен омыл. Мыйын лишылем-влак деке кае да каласе: Мый шке Ачам да тендан Ачада деке, шке Юмем да тендан Юмыда деке кўзем». ¹⁸ Мария Магдалина тунемше-влак деке толын да

нунылан «Мый Господьым ужинам» манын увертарен. Вара мом Иисус каласен, тудым нунылан ойлен.

¹⁹ Тудо кечынак, арнян икымше кечынже, иудей-влак деч лүдынытат, тунемшыж-влак кастене омсам тўкыленыт да пырля шинченыт. Тыгодым Иисус толын да нунын коклашкышт шогалын каласен: «Тыланда тыныслык лийже!» ²⁰ Тыге каласымеке, нунылан шке кидшым, [йолжым] да өрдыжшым ончыктен. Тунемшыж-влак, Господьым ужын, чот куаненыт. ²¹ Иисус кокымшо гана ойлен: «Тыланда тыныслык лийже! Кузе Ача Мыйым колтен, Мыят тендам тугак колтем». ²² Тыге ойлымеке, нунын ўмбаке пуалын да каласен: «Святой Шўлышым налза. ²³ Көн языкшым кудалтеда, тудын языкше кудалтыме лиеш, а көн ўмбалам кодеда, тудын ўмбалам коदेश».

²⁴ Но Иисус толмо годым латкок тунемшыж гыч иктыже, Йыгыр манме Фома, нунын дене лийын огыл. ²⁵ Моло тунемше-влак тудлан каласеныт: «Ме Господьым ужинна!» Тудо вашештен: «Тудын кидыште пуда деч кодшо сусырым ужде, пуда сусырышкыжо парням да өрдыжышкыжө кидем пыштен ончыде, ом ўшане!»

²⁶ Кандаш кече гыч Иисусын тунемшыж-влак адак пörтыштö пырля лийыныт, Фомат нунын коклаште улмаш. Омса тўкылымö лийын гынат, Иисус нунын коклашкышт толын шогалын да каласен: «Тыланда тыныслык лийже!» ²⁷ А вара Фомалан ойлен: «Парнятым тышке шуялте да Мыйын кидем ончал. Кидетым шуялте, тудым өрдыжышкем пыште. Ўшаныдыме огыл, ўшаныше лий!» ²⁸ Фома вашештен: «Мыйын Господем да мыйын Юмем!» ²⁹ Иисус тудлан ойлен: «Мыйым ужынат, садлан тый ўшанет. Көмыт ужде ўшанат, нуно пиалан улыт».

³⁰ Иисус шке тунемшыж-влак ончылно тыгак шуко моло палдарыше палым ыштен, нунышт нерген тиде книгаште возымо огыл. ³¹ Иисус – тиде Христос, Юмын Эрге, улмылан ўшаныза, ўшанымыда дене Тудын лўмжылан көра илышым налза манын, тидым возымо.

21 ГЛАВА

*1-14 Тивериада тенгыз воктене тунемшыж-влаклан Иисусын кончымыжо.
15-19 Иисус ден Петр. 20-25 Иисус да йоратыме тунемшыже.*

¹ Тылеч вара Иисус Тивериада тенгыз воктене тунемшыж-влаклан адак кончен. Теве кузе тиде лийын.

² Симон-Петр, Йыгыр манын лумдымӧ Фома, Галилейысе Кана гыч Нафанаил, Зеведейын эргыж-влак да Иисусын эше вес кок тунемшыже пырля лийыныт. ³ Симон-Петр нунылан ойлен: «Кол кучаш каем». Молышт каласеныт: «Меат тый денет пырля каена». Нуно тунамак каеныт да пушыш шинчыныт, но тудо йӱдым нимом кучен огытыл. ⁴ А кунам эр шуын, серыште Иисус шоген. Но тунемшыж-влак тиде Иисус улмым пален огытыл. ⁵ Нунылан Иисус каласен: «Икшыве-влак, тендан иктаж-могай кочкышда уло?» «Уке», – нуно вашештеныт. ⁶ Иисус ойлен: «Вапшым пуш деч пурла могырыш кудалтыза, тунам кучеда». Нуно вапшым кудалтеныт да кол шукылан кӧра мӧнгеш луктын кертын огытыл. ⁷ Иисусын йоратыме тунемшыже Петрлан каласен: «Тиде Господь!» Тиде Господь манмым колмеке, Симон-Петр кудашме вургемжым кыдалешыже кылден да тенгзыш тӧрштен. ⁸ А моло тунемшыже, кол дене темше вапшым шупшын, сер деке пуш дене ийын миеныт. Сер деке тора лийын огыл, кок шӱдӧ кынергут* наре.

⁹ Серыш лекмекышт, нуно йӱлышӧ тулшолым ужыныт, тудын ӱмбалне кол киен, тушто киндат лийын. ¹⁰ Иисус нунылан каласен: «Кызыт кучымо колдам кондыза». ¹¹ Симон-Петр миен да кугу кол дене темше вапшым мланде ӱмбаке шупшын луктын, чылаже шӱдӧ витле кум кол лийын. Кол тынар шуко лийын гынат, вапш кушкедлен огыл. ¹² Иисус нунылан ойлен: «Толза, кочса». Тый кӧ улат манын, тунемшыж-влак кокла гыч нигӧ Тудын деч йодаш тоштын огыл. Тиде Господь улмым нуно ынде паленыт. ¹³ Иисус миен, киндым налын да нунылан пуэн, кол денат тыгак ыштен. ¹⁴ Колымаш гыч ылыж кынелмыж деч вара шке тунемшыж-влаклан Иисус ынде кумшо гана кончен.

¹⁵ Кочмекышт, Иисус Симон-Петрлан каласен: «Симон, Ионан эргыже, нунын деч чот** Мыйым йоратет мо?» Петр вашештен: «Туге, Господь. Тый палет, мый Тыйым йоратем».

* 21:8 «Кок шӱдӧ кынергут» – 100 метр наре лиш.

** 21:15 «Нунын деч чот»: тидым «Чыла моло деч чот» манынат кусарап лиш.

Иисус ойлен: «Мыйын пачам-влакым күтө». ¹⁶ Кокымшо ганат тудын деч йодын: «Симон, Ионан эргыже, тый Мыйым йоратет мо?» Петр вашештен: «Туге, Господь. Тый палет, мый Тыйым йоратем». Иисус каласен: «Мыйын шорыкем-влакым күтө». ¹⁷ Кумшо ганат Иисус тудлан ойлен: «Симон, Ионан эргыже, тый Мыйым йоратет мо?» Кумшо гана «Мыйым йоратет мо?» манын йодмышлан Петр ойганен. Иисуслан тудо каласен: «Господь, Тый чыла палет. Тый палет, мый Тыйым йоратем». Иисус каласен: «Мыйын шорыкем-влакым күтө. ¹⁸ Чынак, чынак тылат ойлем: кунам тый самырык лийынат, ўштым тый шке ўшталынат да кушко шоненат, тушко каенат. А кунам шонтемат, кидет шаралтет да весе тыйым ўшталта да, кушко ынет кай, нангая». ¹⁹ Могай колымаш дене Петр Юмылан чапым кондышаш улмаш, Иисус тиде мутшо дене палдарен. Тидым ойлымеке, Петрлан каласен: «Почешем кае!»

²⁰ Петр савырнен ончалын да Иисусын йоратыме тунемшыжым ужын. Тудыжо почешышт ошкылын. Тиде тунемшак кас кочкыш годым Иисусын онешыже энертен да йодын: «Господь, кө Тыйым ужала?» ²¹ Петр, тудым ужмеке, Иисус деч йодын: «Господь, тудын дене мо лиеш?» ²² Иисус тудлан ойлен: «Мыйын толмешкем тудо илыше кодшо манын шонем ыле гын, тылатше мо? Тый почешем кае». ²³ Тиде тунемше ок коло манын, изашольо-влак коклаште ойлыштмаш тебе молан шарлен. Но тудо ок коло манын, Иисус каласен огыл. Тудо ойлен: «Мыйын толмешкем тудо илыше кодшо манын шонем ыле гын, тылатше мо?»

²⁴ Тиде тунемшак тидын нерген таныккла да чыла тидым возен. Тудын таныклымыже чын улмым ме палена.

²⁵ Эше шуко весымат Иисус ыштен. Чыла тидым радам дене возаш гын, уло тўняште тынар шуко книгалан вер ок сите ыле, шонем. Аминь.

СВЯТОЙ АПОСТОЛ-ВЛАКЫН ПАШАШТ

1 ГЛАВА

1-5 Ончылмут. 6-11 Иисусын пылпомышко күзен кайымыже.

12-26 Иуда олмеш вес Апостолым сайлымаш.

¹⁻³ Поро Феофил, орланен колымыж деч вара Иисус илыше улмыжым ойырен налме Апостолжо-влаклан тўрлын ўшандарен ончыктен, нылле кече нунылан кончен да Юмын Кугыжаныш нерген каласкален. Нунылан Святой Шўлыш дене кўштымашыжым кодымеке, Иисус пылпомышко нўлталтын. Тўнгалтыш гычак тиде кече марте мом ыштымыже да мом туныктымыж нерген чылажымат икымше книгаште возенам. ⁴ Кунам Иисус Апостол-влак дене пырля погынен, кўштен ойлен: «Иерусалим гыч ида кай, Ачан сўрымыжын шукталтмым вучыза. Тиде сўрымў нерген те Мый дечем колында. ⁵ Иоанн вўд дене тынеш пуртен, а тылеч вара икмыняр кече гыч те Святой Шўлыш дене тынеш пуртымо лийыда».

⁶ Тыгеракын, пырля улмышт годым Апостол-влак Иисус деч йодыныт: «Господь, кызыт мо Израиль кугыжанышым угыч ыштет?» ⁷ Иисус нунылан каласен: «Ачан шке властыше дене палемдыме жап ден кечым тыланда палыме ок кўл, ⁸ но кунам ўмбақыда Святой Шўлыш вола, те вийым налыда – Иерусалимыштат, уло Иудей ден Самарий мучкат, мланде тўр мартеат Мыйын таныклышем лийыда».

⁹ Тыге манмеке, Апостол-влакын шинча ончылныштак Иисус пылпомышко күзен каен, да пыл Тудым нунын шинча ужмышт гыч нангаен. ¹⁰ Тудын торлымыж годым нуно пылпомышко тўткын онченыт. Тунам воктенышт ош вургеман кок пўрўен шогымым ужыныт, ¹¹ нунышт каласеныт: «Галилейын енге-влак, мом тыге пылпомышко ончен шогеда? Тиде Иисусын тендан деч пылпомышко нўлталтмыжым ужында. Кузе Тудо каен, тугак мўнгеш пўртылеш».

¹² Тунам Апостол-влак Елеон манме курык гыч Иерусалимыш пўртылыныт, курыкшо Иерусалим воктене, шуматкече

корно* наре ӧрдыжтӧ верлана. ¹³ Иерусалимыш толмекышт, кӱшыл пачашеш погынымо пӧлемышкышт пуреныт, Петр ден Иаков, Иоанн ден Андрей, Филипп ден Фома, Варфоломей ден Матфей, Алфейын Иаковшо ден Зилот манме Симон да Иаковын Иудаже тыште лийыныт. ¹⁴ Нуно чыланат ик ой дене лым лийде кумалыныт да Юмым сӧрваленыт, нунын дене пырля икмыняр ӱдырамаш, Иисусын Мария Аваже да изаж-влак лийыныт.

¹⁵ Ик кечын, кунам шӱдӧ коло наре еҥ погынен улмаш, Петр тунемше-влак коклашке лектын шогалын да каласен: ¹⁶ «Иза-шольо-влак! Иисусым кучен нангайыше тӱшкам вӱдышӧ лийше Иуда нерген Святой Шӱлыш Возымаште Давид гоч мом ончыл-гоч каласен, тудо шукталтшаш улмаш. ¹⁷ Иуда мемнан кокла гыч иктыже лийын, тудынат тиде служитлыме пашаште шке ужа-шыже улмаш». ¹⁸ Осалым ыштымылан налме оксаж дене мландым налын, но шунгалт возынат, мӱшкыржӧ шелын, чыла кӧргӧ ӱзгарже лектын возын. ¹⁹ Тидын нерген Иерусалимыште чылан пален налыныт, тыгеракын тиде мландыжымат шкеныштын йылмышт дене Акелдама манын лӱмденыт, вес семынже «Вӱран мланде» лиеш. ²⁰ Петр умбакыже ойлен: «Псалтирь книгаште возымо:

”Тек тудын суртшо яра лиеш,
тек тушто нигӧ ок иле”,

да тыгак возымо:

”Тек тудын пашажым весе налеш”.**

²¹⁻²² Сандене Господь Иисусын коклаштына илымыж годым мемнан дене лийше нине еҥ-влак гыч иктыже мемнан дене пырля Тудын ылыж кынелмыжым таныклыше лийшаш. Тудыжо, Иоаннын тынеш пуртымыж гыч тӱнгалын, Иисусын мемнан деч пылпомышко нӧлталтме кечыже марте пеленна коштшо еҥ лийшаш».

²³ Кокытым темленыт: Варсава манме Иосифым, тудым эше Иуст маныныт, да Матфийым. ²⁴⁻²⁵ Погынышо-влак тыге ойлен кумалыныт: «Тый, Господь, чылан шӱмыштым палет. Иуда, логалшаш верышкыже каяш манын, служитлыме пашажым, Апостол вержым кудалтен. Нине кок еҥ гыч кудыжым олмешыже ойыренат, мыланна ончыкто». ²⁶ Вара нуно шывагам*** куче-

* 1:12 Шуматкече корно – ик менге наре.

** 1:20 Пс 68:26, 108:8.

*** 1:26 Шывага – жребий.

ныт, шывага Матфийлан логалын, латик Апостол деке тудым ушеныт.

2 ГЛАВА

1-13 Святой Шўлышын толмыжо. 14-41 Петрын ойлымыжо.

42-47 Ёшаныше-влакын ылышышт.

¹ Витлыгече пайрем толын шумеке, нуно чыланат пырля икоян лийыныт. ² Кенета пылпомыш гыч виян мардеж гай лўшкымö йўк шоктен да нунын погынымо уло пöртым темен. ³ Нунылан йылмын-йылмын шелалтше тулора гай кончен, да кажныж ўмбаке ик посна тулуйлме волен. ⁴ Чыланат Святой Шўлыш дене темыныт да моло йылме дене ойлаш тўнгалыныт, мом Шўлыш ойлаш пуэн, тудым увертареныт.

⁵ Иерусалимыште тўнясе чыла калык кокла гыч толшо, Юмым уло чон дене пагалыше иудей-влак лийыныт. ⁶ Тиде йўк лекмеке, калык погынен да чот öрын: кажныже шке йылмыж дене ойлымым колын. ⁷ Чылан öрыныт да икте-весьштлан öрмалген ойленит: «Нине ойлышо-влакше чыланат Галилей гыч огытыл мо? ⁸ Кузе ме кажныже шкенам шочмо йылмынам колына? ⁹ Ме чылан: парфян калык, мидий калык, еламит-влак, Месопотамийыште, Иудейыште да Каппадокийыште, Понтышто да Асий кундемыште, ¹⁰ Фригийыште, Памфилийыште, Египетыште, Ливийын Кириней воктенысе ужашыштыже ылыше-влак, Рим гыч толшо-влак, иудей-влак, Израильын Юмыжлан кумалше йот калык еҥ-влак, ¹¹ крит да араб калык – чылан ме Юмын кугу пашаж нерген шочмо йылмына дене ойлымыштым колына». ¹² Чылан пеш öрыныт, да, умылен кертде, икте-весьлан ойленит: «Мо тиде тыгай?» ¹³ А южышт игылт воштыл маныныт: «Нуно тамле йошкар аракам утыждене шуко йўыныт».

¹⁴ А Петр моло латик Апостол дене пырля кысел шогалын, йўкым кугемден ойлаш тўнгалын:

«Пагалыме иудей-влак, Иерусалимыште чыла ылыше-влак! Мом ойлымом тўткын колыштса, тидым пален лийза: ¹⁵ нине еҥ-влак тендан шонымыда семын йўшö огытыл, вет кызыт улыжат кече тўнгалмылан кумшо шагат веле.* ¹⁶ Мом те ужыда, тудым пророк Иоиль гоч ончылгоч каласыме:

* 2:15 Кумшо шагат – кызытсе жап дене индешымше шагат эр.

¹⁷ ”Пытартыш кечылаште, – ойла Юмо, –
 Мый чыла айдеме ўмбаке Шўлышемым опталам,
 тунам тендан эргыда ден ўдырда-влак
 пророкла ойлаш тўнгалыт,
 рвезе-влак тўрлө кончышым ужыт,
 а шонго пөръен-влак – омым.

¹⁸ Тудо кечылаште Шкемын Шўлышем
 Мый тарзе-влакем ўмбаке опталам, –
 пөръеннынат, ўдырамашынат, –
 чыланат пророкла ойлаш тўнгалыт.

¹⁹ Өрыктарыше пашам күшнө пылпомышто,
 палдарыше палым ўлнө, мландўмбалне, ончыктем:
 вўрым, тулым да шикш тўргымым.

²⁰ Господьын кўдыратле чапле кечыже толмо деч ончыч
 кече пычкемышалтеш, тылзе вўрыш савырна;

²¹ а, польшыым йодын, Господьын лўмжым ўжшө
 кеч-көат утарыме лиеш”.*

²² Израильын пагалыме енже-влак, тиде ойлымем колыштса:
 Назорей Иисус тыланда Юмын ойырен налме Енже лийын.
 Те шкеат паледа: тидым Юмо тўрлө чудым, өрыктарыше па-
 шам да палдарыше палым тендан коклаштыда Тудын гоч
 ыштымыж дене ончыктен. ²³ Тудо тендан кидышкыда Юмын
 ончылгоч шонен пыштымыже да палымыже семын пуалтын, а
 те Тудым налында да законом палыдыме-влакын полшымышт
 дене ыресеш пудален пуштында. ²⁴ Но Юмо Тудым ылыжтен да
 колымашын орлыкшо гыч утарен – колымашын Тудым кучен
 кертше вийжат лийын огыл. ²⁵ Давид Тудын нерген тыге ойлен:

”Шке ончылнем Господьым эре ужам,
 мыланем тайнышташ огыл манын,
 Тудо мыйын пурла могырыштем.

²⁶ Тидлан көра шўмем куана,
 йылмем йывырта,
 капемат ончыкылыкым ўшанен вучаш тўнгалеш:

²⁷ Тый мыйын чонемым тамыкеш от кодо,
 святоетлан шўйын кияш от пу.

²⁸ Тый мыланем илыш корным ончыктет,
 ончылнет мыйым куан дене темет”.**

* 2:17-21 Иоиль 2:28-32.

** 2:25-28 Пс 15:8-11.

²⁹ Иза-шольо-влак, мемнан Давид кугезе кочана нерген тыланда тура каласаш лиш: тудо колен, тудым тойымо, тудын шўгарже але тачат мемнан дене. ³⁰ Пророк лийынат, Давид пален: Христосым тудын тукумжо гыч шогалташ да тудын престолышкыжо шындаш Юмо товатлен сōрен. ³¹ Христосын ылыж кынелшашым тудо ончылгоч ужын да, чонжо тамыкеш кодымо ок лий, капше шўйын кияш ок тўнал, манын ойлен. ³² Саде Иисусым Юмо ылыжтен, тидым ме чылан таныклена. ³³ Тыгеракын, Юмо Тудым пурла кидше дене* кўзыктен шынден. Иисусшо сōрымō Святой Шўлышым Ача деч налын да опталын, те кызыт тидым ужда да колыда. ³⁴⁻³⁵ Давидше пылпомышко кўзен огыл, но тыге ойлен:

”Господь мыйын Господемлан каласен:

Тыйын тушманет-влакым йол йымакет пыштымешкем,
пурла вельштем шинче”.**

³⁶ Тыгеракын, чумыр Израиль калык пенгыдын палыже: Иисусым, Кōм те ыресеш пудаленда, Юмо Господым да Христосым ыштен».

³⁷ Тиде ой шўмешышт чот логалын. Нуно Петр ден моло Апостоллан каласеныт: «Иза-шольо-влак, мом мыланна ышташ?» ³⁸ А Петр нунылан ойлен: «Юмо языкдам кудалтыже манын, язык деч коранза да Иисус Христос лўмеш чыланат тынеш пурыза, тунам пōлек семын Святой Шўлышым налыда. ³⁹ Мемнан Господь Юмына кōм гына ўжеш, чылаштлан Святой Шўлышым пуаш сōрен: тыландат, шочшыландат, тораште ылыше-влакланат». ⁴⁰ Тыгак шуко моло кумылангыше шомак денат Петр ўшандарен ойлен да канашым пуэден. Тудо каласен: «Тиде пужлышо тукум деч утаралтса». ⁴¹ Тыгеракын, тудын шомакшым порын вашлийше-влак тынеш пуреныт, да ўшаныше-влак тиде кечын кум тўжем наре енлан ешаралтыныт.

⁴² Ўшаныше-шамыч, Апостол-влакын туныктымыштым колыштын, изак-шўжаракла иленыт, киндым тодылын кочкаш да кумалаш погыненыт. ⁴³ Чыла ен лўдын, Апостол-влак гоч Иерусалимыште öрыктарыше паша да палдарыше пале шуко лийын. ⁴⁴ Но ўшаныше-влак пырля лийыныт да чылажат нунын иктеш улмаш. ⁴⁵ Нуно суртыштым да погыштым ужаленыт, оксажым

* 2:33 «Пурла кидше дене» – тидым «Пурла вельшкыже» манынат кусарап лиш.

** 2:34-35 Пс 109:1.

кажнылан кўлмө семын пайлен пуэденыт, ⁴⁶ кече еда храмыште икоян погыненыт, мөнгыштышт киндым пырля тодылыныт, йывыртен да тыматле шүм дене кочкиныт. ⁴⁷ Нуно Юмым моктеныт, да уло калык нунын ўмбаке порын ончен. Господь утарыме-влакым кече еда Черкыш ешарен шоген.

3 ГЛАВА

1-10 Окшак егым паремдымаш. 11-26 Храмыште Петрын ойлымыжо.

¹ Петр ден Иоанн индешымше шагатыште* кумалме жаплан храмыш каеныт. ² Тушто шочынак окшак ег лийын. Тудым кече еда храмын Сöрал манме капка воктеке нумал конденыт да пурышо-влак деч кўчаш шындыныт. ³ Окшак ег храм деке лишемше Петр ден Иоанным ужын да нунын деч кўчен йодын. ⁴ Нуно тудым тўсленрак ончалыныт, вара Петр каласен: «Мемнан ўмбаке ончал». ⁵ Иктаж-мом пуат манын шонен, окшак ег нуным тўткын ончен, ⁶ но Петр каласен: «Шием да шөртнем уке, а мо мыйын уло, тылат тудым пуэм: Назорей Иисус Христос лўмеш кысел да ошкыл». ⁷ Вара тудым пурла кид гычше кучен кыселтен, тунамак окшакын йолкопаже да йолшаклякаже** вийым налыныт. ⁸ Тудо тöрштен кыселын, йол ўмбалныже шоген да кошташ тўнгалын. А вара ошкылын, тöрштылын да Юмым моктен, Апостол-влак дене пырля храмыш пурен. ⁹ Чыла калык коштымжым да Юмым моктымыжым ужын. ¹⁰ Тиде ег храмын Сöрал капкаже воктене ондакше кўчен шинчыше улмым палымеке, тудын дене тыге лиймылан чот лўдыныт да öрыныт.

¹¹ Паремдыме окшак ег Петр ден Иоанн деч корангын огыл, садлан калык öрмыж дене нунын деке Соломонын леведышан кудывечыже манме верыш писын чумырген. ¹² Тидым ужмеке, Петр калыкклан ойлаш тўнгалын:

«Израильын пагалыме енге-влак! Молан те тидлан öрыда? Молан мемнан ўмбаке ончеда, пуйто ме тудын кошташ тўнгалмыжым шке вийна але порылыкна дене ыштенна? ¹³ Авраамын, Исаакын, Иаковын Юмышт, ачана-влакын Юмышт, Иисусын, шке Шочшыжын, чапшым нöлтен. Те Тудым пушташ пуэнда, эрыкыш лукташ пунчалше Пилат ончылно Тудын деке тупынь

* 3:1 Индешымше шагат – кызытсе жап дене кум шагат кечывалым.

** 3:7 Йолшакляка – лодыжка, щиколотка.

савырнен улыда. ¹⁴ Тудо Святой да Чын Ыштыше улмаш, но те Тудын деч корангында да еным пуштшым эрыкыш колташ йодында, ¹⁵ те илышым Пуышым пуштында, но Юмо Тудым колымаш гыч ылыжтен, тидлан ме танык улына. ¹⁶ Иисусын лўм-жылан ўшанымылан кōра тендан ужмо да палыме ег паремын, Иисусын пуымо ўшанымаш тудым тендан ончылан тўрыс та-зам ыштен.

¹⁷ Туге гынат, иза-шольо-влак, палем: те да вуйлатышыда-влак мом ыштымыдам палыде ыштенда. ¹⁸ Тыге Юмо, Шкенжын чыла пророкшо-влак гоч мом увертарен, тудым шуктен: Христос орланен колышаш улмаш. ¹⁹ Тугеже, языкда ўштылалтше манын, языкдам касарыктыза да Юмо деке савырныза. ²⁰ Тек Господь деч тыланда кōргō вийым ылыжтыше жап толеш, тек Тудо тыланда ончылгоч палемдыме Иисус Христосым колта. ²¹ Чыла тōрлымō жап марте Тудо пылпомышто кодшаш. Тиде жап нерген чыла святой пророкшо гоч Юмо шукертсек ойла. ²² Ачана-влаклан Моисей каласен: "Господь Юмына мыйын гай Пророкым шкендан кокла гыч тыланда шогалта, мом гына Тудо тыланда ойла, чыла шотыштат Тудым колыштса. ²³ Тудо Пророкын мутшым колыштдымо кеч-могай ег калык кокла гыч пытарыме лиеш".* ²⁴ Самуил деч тўналын, пророк-влак чыланат, кō гына ойлен, нине кызытсе кече-влак нерген ончылгоч увертареныт. ²⁵ Те пророк-влакын да ачада-влаклан Юмын пуымо сугыньжын эргышт улыда. Сугыньым пуымо годым Юмо Авраамлан ойлен: "Тыйын урлыкет гоч мландўмбалсе чыла тукым суапландаралтеш".** ²⁶ Шкенжын Иисус Шочшыжым ылыжтымеке, Юмо кажныдам осал пашада деч корандаш да благословитлаш Тудым эн ондак тендан деке колтен».

4 ГЛАВА

1-22 Петр ден Иоанн Синедрин ончылно. 23-31 Христослан ўшаныше-влакын кумалмышт. 32-37 Нунын чылажат иктеш лийын.

¹ Петр ден Иоаннын калыклан ойлымышт годым иерей да саддукей-влак, храм орол вуйлатыше нунын деке лишемыныт. ² Нуно сырыше лийыныт, вет Петр ден Иоанн калыкым ту-

* 3:22-23 Втор 18:15-19.

** 3:25 Быт 22:18.

ныктенит, Иисусын ылыжмыж нерген каласкалыме дене колымаш гыч ылыжмым увертаренит. ³ Петр ден Иоанным руалтен кученит, кас лийынат, эр марте казаматыш петыренит. ⁴ А колыштшо-влак кокла гыч шукынжо нунын ойлымыштлан ўшаненит, ўшаныше пөръенже вич тўжем нарыш шуын.

⁵ Вес кечынже Иерусалимыште иудей-влакын вуйлатышышт, калык кугурак-влак да закон туныктышо-влак погыненит. ⁶ Тыштак архиерей Анна, тыгак Каиафа, Иоанн, Александр да архиерей тукум гыч молат лийынит. ⁷ Петр ден Иоанным покшеке луктын шогалтенит да йодыштыныт: «Могай куат дене але кўн лўм дене те тидым ыштенда?» ⁸ Тунам Петр, Святой Шўлыш дене темалтын, нунылан ойлен: «Калык вуйлатыше да Израильысе кугурак-влак! ⁹ Таче мемнан деч черле енлан поро пашам ыштыме да тудын кузе пареммыж нерген вашмутым йодыт гын, ¹⁰ теат палыза, уло Израиль калыкат палыже: ыресеш тендан пудалыме, колымаш гыч Юмын ылыжтыме Назорей Иисус Христосын лўмжў дене тиде айдеме ончылныда таза шога. ¹¹ Тендан, чонгышо-влакын, йўрдымыш лукмо, но пусак негызлан пыштыме кў – Тудо.* Нигў весе утарен огеш керт, ¹² мемнам утарен кертше вес лўмым тўняште ен-влаклан пуымо огыл».

¹³ Петр ден Иоаннын лўддымылыкыштым ужмеке, нунын тунемдыме да тыглай ен улмыштым умылымеке, йодыштшо-влак ўрыныт, тыгодымак Иисус дене пырля лиймыштымат пален налыныт. ¹⁴ А воктенышт шогышо паремдыме еным ужын, ваштареш нимом каласен кертын огытыл. ¹⁵ Нунылан Синедрион гыч лекташ кўштеныт да шке коклаштышт тыге мутланеныт: ¹⁶ «Нине ен-влак дене мыланна мом ыштыман? Нунын гоч чудо лийын, тиде раш, тудын нерген Иерусалимыште илыше-влак чыланат ынде палат, а ме тыгай чудо лийын огыл манын огына керт. ¹⁷ Тиде Иисусын лўмжў нерген нигўлан ойлаш огыл манын, нуным лўдыктен чарена, тунам калык коклаште тидын нерген увер утларак ок шарле». ¹⁸ Апостол-влакым мўнгеш ўжмеке, Иисусын лўмжў нерген нигунам ойлашат, туныкташат ок лий манын, нунылан пенгыдын кўштеныт. ¹⁹ Но Петр ден Иоанн нунылан тыге вашештеныт: «Те шке шоналтыза: Юмо деч утларак тендам колыштына гын, Юмын ончылно тиде чын мо? ²⁰ Мом ужмына да мом колмына нерген ме ойлыде огына

* 4:11 Пс 117:22.

керт». ²¹ Каңашаш погынышо-влак Петр ден Иоанным, тўрлын лўдыктен, эрыкыш колтеныт. Нуным орландараш йўным муын огытыл, вет уло калык окшакын тўрланымыжлан Юмым моктен, ²² вет кўлан тиде паремдыме чудо лийын, тудлан нылле ий утла лийын.

²³ Эрыкыш лекмеке, Петр ден Иоанн шкеныштын-влак деке толыныт да архиерей ден калык кугурак-влакын мом ойлымыштым каласкаленыт. ²⁴ А колыштмеке, чыланат Юмо деке мутыштым ик ой дене савыреныт: «Пылпомышым, мландым, тенгызым да, мо тушто уло, чылажымат пўрышў* Господь Юмо! ²⁵ Тый мемнан Давид ачанам, шке тарзетым, Святой Шўлыш дене тыге ойлыктенат:

”Чын Юмым палыдыме-влак молан толашат,
молан тукум-влак кўлдымў ойым пидыт?

²⁶ Тўнясе кугыжа-влак кынелыныт,
Господь да Тудын Христосшо ваштареш
вуйлатыше-влак пырля погыненыт”.**

²⁷ Чынжымак, Ирод ден Понтий Пилат, чын Юмым палыдыме-влак да Израильысе тукум-влак дене пырля тиде олаште Тыйын шўрен палемдыме Святой Иисус Шочшет ваштареш погыненыт. ²⁸ Мом шке кидет да шонымет дене Тый ончылгоч палемденат, нуно тудым шуктеныт. ²⁹ А кызыт, Господь, нунын лўдыктылмыштым ончал да тарзет-влаклан Тыйын шомакетым лўдде ойлаш вийым пу. ³⁰ Кидетым шуялте, тек черле-влак паремыт, тек Тыйын Святой Иисус Шочшетын лўмжў дене палдарыше пале да ۆрыктарыше паша-влак ышталтыт».

³¹ Кунам нуно кумалмым чарненыт, погынымо верышт чытырналтын, чылан Святой Шўлыш дене темалтыныт да Юмын шомакым лўдде ойлаш тўналыныт.

³² ۆшаныше-влак ик шўм-чонан лийыныт, шкеныштын погышт гыч нигў нимом мыйын манын огытыл, а чыла нунын иктеш улмаш. ³³ Апостол-влак Господь Иисус Христосын ылыж кынелмыж нерген кугу куат дене таныкленыт, да чыланышт пелен Юмын кугу порылыкшо улмаш. ³⁴ Нунын коклаште иктат укеан лийын огыл, вет кўн мландыже але пўртшў лийын, ужаленыт, ужалыме оксажым ³⁵ Апостол-влакын йол воктекышт пыштеныт, да нуножо, кўлан мо кўлын, кажнылан пуэденыт.

* 4:24 Пўрышў – творец.

** 4:25-26 Пс 2:1-2.

³⁶ Теве Кипреш шочшо Иосий лўман Левий тукым ең улмаш, тудым Апостол-влак Варнава манын лўмденыт, вес семынже «лыпландарымашын эргыже» лиеш. ³⁷ Тудын пасужо улмаш. Иосий пасужым ужален, оксажым конден да Апостол-влакын йол воктекышт пыштен.

5 ГЛАВА

*1-11 Ананий ден Сапфира. 12-16 Ёрыктарыше пале ден чудо-влак.
17-42 Апостол-влакым поктылмаш.*

¹ Ананий лўман ик пөрӱен ден Сапфира ватыже погыштым ужаленыт. ² Налме оксаж гыч Ананий икмыняр ужашыжым шкаланже шылтен коден, тидым ватыжат пален. Молыжым конден да Апостол-влакын йол воктекышт пыштен. ³ Но Петр каласен: «Ананий, молан тый сатаналан шўметым авалташ эрыкым пуэнат? Молан тый Святой Шўлышлан шойышташ шоненат да мландылан налме окса гыч ужашыжым шкаланет шылтен коденат? ⁴ Але мландетше ужалыме деч ончыч тыйын лийын огыл? Але тудым ужалымылан налме оксат тыйын лийын огыл? Кузе тый тыгайым ышташ шонен пыштенат? Тый айдемылан огыл, а Юмылан шойыштынат». ⁵ Тыгай шомакым колмеке, Ананий йөрлын да чонжо лектын. Тидым колыштшо-влакым чыланыштымат кугу лўдмаш авалтен. ⁶ А самырык ең-влак тудым леведыныт, нумал луктыныт да тоеныт.

⁷ Иктаж кум шагат эртымеке, тушко ватыжат пурен, мо лиймым тудо пален огыл. ⁸ А Петр тудын деч йодын: «Каласе мылам, тынареш мо те мландыдам ужаленда?» Сапфира вавшештен: «Туге, тынареш». ⁹ Но Петр тудлан каласен: «Молан те Господын Шўлышым тергаш мутланен келшенда? Теве тыйын мариетым тойышо-влакын йол йўкышт омса дека лишемеш, нуно тыйымат нумал луктыт». ¹⁰ Сапфира тунамак тудын йолжо воктеке камвозын, да чонжо лектын. Самырыкрак пөрӱен-влак пуреныт, Сапфирам колышым ужыныт да марийже воктеке луктын тоеныт. ¹¹ Черкым да тидын нерген колшо-влакым чыланыштымат кугу лўдмаш авалтен.

¹² Апостол-влакын кидышт дене калыкыште палдарыше пале да ёрыктарыше паша шуко ышталтын. Ёшаныше-влак Соломонын леведышан кудывечыштыже ик ой дене пырля лийыныт.

¹³ Ордыж ең кокла гыч нунын дека ушнаш иктат тоштын огыл,

туге гынат калык нуным кўкшын аклен. ¹⁴ Утларак да утларак пөръен ден ўдырамаш-влак Господьлан ўшанаш тўнгалыныт, да ўшаныше-влак ешаралтыныт. ¹⁵ Тыгеракын, эртен кайыше Петрын кеч ўмылжө логалже манын, черле-влакым уремышке луктыныт, вакшышыш да кроватьыш пыштеныт. ¹⁶ Тыгак воктенысе олала гыч шукын Иерусалимыш погыненыт, черлым да осал шўлыш кучыман-влакым кондеденыт. Нунышт чылан паремыныт.

¹⁷ А архиерей да тудын дене пырля улшо-влак – нуныжо саддукей тўшка гыч лийыныт – чот кōраненыт, ¹⁸ Апостол-влакым кученыт да калык казаматыш петыреныт. ¹⁹ Но Господьын Суксыжо йўдым казамат омсам почын, нуным луктын да каласен: ²⁰ «Кайыза да храмыште шогалза, тиде илыш-шот нерген калык-лан чыла каласкалыза». ²¹ Тиде мутым колыштын, нуно эрдене эрак храмыш пуреныт да калыкым туныкташ тўнгалыныт. Тыгодымак архиерей да тудын дене пырля улшо-влак, толмекышт, Синедрионым да Израиль эрге-влакын чыла кугуракыштым ўжыныт да Апостол-влакым кондаш шке тарзыштым казаматыш колтеныт. ²² А нунышт, тушко мийымеке, Апостол-влакым казаматыште муын огытыл да, пōртылмекышт, увертареныт: ²³ «Казаматым чоткыдын тўкылен шындыме ыле, орол-влак омса ончылно шогеныт, но кунам ме омсам почна, тушто нигөм ыжна му». ²⁴ Тыгай мутым колмекышт, иерей, архиерей-влак да храм орол вуйлатыше, мо тиде тыгай манын, чот öрыныт. ²⁵ Алакө толын да нунылан каласен: «Казаматыш петырыме пөръен-влакда храмыште шогат да калыкым туныктат». ²⁶ Тунам орол вуйлатыше шкенжын енге-влак дене пырля Апостолмытым кондаш каен. Ёмбақына кўм кышкен, калык мемнам пуштеш манын лўдыныт, сандене Апостол-влакым вийым кучылтде кондедыт.

²⁷ Апостол-влакым кондымеке, Синедрион ончылан шогалтеныт, да архиерей йодышташ тўнгалын: ²⁸ «Тиде Айдемын лўмжө нерген туныкташ ме тыланда пенгыдын чарен огынал мо? Теве те Иерусалимым шкендан туныктымаш дене теменда, да Тудын вўржым мемнан ёмбаке пыштынеда». ²⁹ А Петр да моло Апостол вашештеныт: «Юмым айдеме деч утларак колыштман. ³⁰ Пу менгеш тендан пудален пуштмо Иисусым мемнан ачана-влакын Юмышт ылыжтен. ³¹ Израиль калыкым Шке велкыже савыраш да тудын языкшыым кудалташ манын, Юмо Иисусым

Вуйлатышылан да Утарышылан шогалтен да пурла кидше дене* нёлталын. ³² Чыла тидын шотышто ме Тудын таныклышыже улына, мутшым колыштшо-влаклан Юмын пуымо Святой Шү-лышат тидымак таныкла».

³³ Тидым колын, Синедрионысо-влак пеш чот шыдешкеныт да Апостол-влакым пуштнешт улмаш. ³⁴ Тунам Синедрионнын ик енге, Гамалиил лўман фарисей, чумыр калык коклаште пагалыме закон туныктышо, кынел шогалын да Апостол-влакым икмыняр жаплан лукташ кўштен. ³⁵ А вара каласен: «Израильын пагалыме енге-влак, те нине енг-шамыч дене мом ыштынеда, шке коклаштыда шоналтыза. ³⁶ Тиддеч ончыч, шукерте огыл, шкенжым ала-могай кугуэш ончыктен, Февда толын лектын. Тудын деке ныл шўдö наре енг ушнен. Но Февдам пуштыныт, а тудын велке шогышо-влак чыланат шаланен каеныт, да нимо кодын огыл. ³⁷ Тудын деч вара, калыкым шотлен возымо годым, Галилей Иуда лектын да шке почешыже шуко еным таратен нангаен, но тудынат ўмыржö лугыч лийын, да тудын велке шогышо-влак шаланен пытеныт. ³⁸ Кызыт, мыйын шонымаште, тыге ыштыман: нине енг-влак деч коранза, нуным колтыза. Нунын ышташ шонымо пашашт айдеме деч гын, тудо сўмырла, ³⁹ а Юмо деч гын, те тудым сўмырен огыда керт. Юмо ваштареш шогышо лияш огыл манын шекланыза».

Чылан тудын дене келшеныт. ⁴⁰ Апостол-влакым ўжыктеныт, нуным кырыктеныт, Иисусын лўмжö нерген ойлаш чареныт да колтеныт. ⁴¹ Господь Иисусын лўмжö верч намыслалташ йöрышö лиймыштлан куанен, нуно Синедрион гыч каеныт, ⁴² кече еда храмыште да пöртлаште чарныде туныктеныт да Иисус Христос нерген Поро Уверым шареныт.

6 ГЛАВА

1-7 Шым диаконым шогалтымаш. 8-15 Стефаным руалтен кучымаш.

¹ Тиде кечылаште, тунемше-влак ешаралтме годым, грекла мутланыше иудей-влак «Кече еда польшым пуэдыме годым мемнан кокласе тулык вате-влакым шотыш огыт нал» манын, еврейла ойлышо иудей-влак ўмбак öпкелаш тўнгалыныт. ² Тунам

^{5:31} «Пурла кидше дене»: грек шомакым «Пурла могырышкыжо» манынат кусарап лиеш.

латкок Апостол чыла тунемшым ўжын да нунылан каласен: «Ен-влакым пукшышаш верч Юмын шوماкым өрдыжеш кодена гын, чын огына ыште. ³ Сандене, иза-шольо-влак, Святой Шўлыш да кугу уш дене тич темше шым еным, поро лўмнераным, шкендан кокла гыч ойырыза, нуным служитлыме пашашке шогалтена. ⁴ А ме шкенам умбакыжат кумалмылан да Юмын шوماклан служитлымылан пуэна».

⁵ Тиде ой уло погынымашлан келшен. Нуно Стефаным, ўшанымаш да Святой Шўлыш дене тич темше пөръеным, тыгак Филиппым, Прохор ден Никанорым, Тимон ден Парменым, Антиохий гыч Николайым ойыренит. Николай ончыч чын Юмым палыдыме лийын. ⁶ Нуным Апостол-влак ончылан шогалтенит, Апостол-влак кумалыныт да ўмбақышт кидым пыштеныт.

⁷ Тыгеракын, Юмын шوماкше шарлен. Тунемше-влак Иерусалимыште моткоч ешаралтыныт, иерей-влак кокла гычат пешак шукын ўшанымашын мутшым колыштшо лийыныт.

⁸ А ўшанымаш да вий дене тич темше Стефан калык коклаште өрыктарыше пашам да палдарыше кугу пале-влакым ыштен.

⁹ Южо ен тудын дене ўчашаш тўнгалын. Иктышт либертинец* манме ен-влакын синагогышт гыч лийыныт, весышт Кириней да Александрий гыч улыт улмаш, а южышт Киликий да Асий кундем гыч лийыныт. ¹⁰ Но Шўлыш Стефанлан моткоч кугу ушым пуэн, сандене нуно тудын ваштареш шоген кертын огытыл.

¹¹ Тунам нуно икмыняр еным тыге каласаш таратеныт: «Моисей ден Юмо ўмбаке мыскылен ойлымыжым ме колынна». ¹² Тыге калыкымат, калык кугурак ден закон туныктышо-влакымат таратеныт да Стефаным руалтен кученыт, Синедрион ончыко нангаеныт. ¹³ Шояк таныклыше-влакым луктын шогалтенит, нунышт ойленыт: «Тиде святой вер да мемнан закон ўмбаке осал мут-влакым ойлымым тиде ен ок чарне. ¹⁴ ”Назорей Иисус тиде верым шалата да Моисейын мыланна кодымо йўлам вашталта” манын ойлымыжым ме колынна». ¹⁵ Синедрионышто шинчыше-влак чылан Стефан ўмбаке онченит да тудын чурийже Суксын гай коймым ужыныт.

* 6:9 Либертинец – эрыкыш лукмо кул лийше иудей.

7 ГЛАВА

1-53 Стефанын Синедрионьшто ойлымыжо. 54– 8:1 Стефаным пуштваши.

¹ Тунам архиерей йодын: «Тиде титаклымаш чын мо?» ² Но Стефан ойлаш тўнгалын: «Иза-шольо ден ача-влак, колыштса. Кунам мемнан Авраам ачана але Месопотамийыште лийын да Харраныш эше куснен огыл улмаш, тудлан чапланыше Юмо кончен ³ да каласен: ”Шке мландет гычат, шке тукумет гычат, [шке ачатын суртшо гычат] лек да Мыйын ончыктым мландышке кай”. ⁴ Тунам Авраам Халдей мланде гыч лектын да Харраныште илаш тўнгалын. Ачаже колымеке, тудым Юмо тушечын тендан кызыт илыме тиде мландышке кусарен. ⁵ Авраамлан йолкопа лопкыт мландымат пуэн огыл, но тиде мландым тудлан да урлыкшылан пуаш сӧрен. ^{**} Тунам Авраамын йочаже але лийын огыл. ⁶ Юмо каласен: ”Тыйын тукумет йот мландыште ӧрдыж еҥ семын илаш тўнгалеш, тудым кулыш савырат, ныл шӱдӧ ий шыгыремдылыт. ⁷ Но Мый, – манын Юмо, – тудым кул семын кучышо калыкым судитлем, тылеч вара тукумет тушеч кая да тиде верыште Мыланем служитлаш тўнгалеш”. ^{***8} Вара Юмо Авраамлан пӱчмӧ йӱлам шуктым сугыньым пуэн. Тылеч вара Авраам деч Исаак шочын, да кандашымше кечын тудо Исаак дене пӱчмӧ йӱлам эртарен. Исаакат Иаков дене тыгак ыштен, а Иаков мемнан латкок тӱн кугезыланна ^{****} тидымак ыштен.

⁹ Тӱн кугезе-влак кӧранымышт дене Иосифым Египетыш ужаленыт, но Юмо тудын пелен лийын ¹⁰ да Иосифым чыла орлык деч утарен, кугу ушым пуэн да фараонын, Египет кугыжан, кумылжым тудын деке савырен. Фараонжо Иосифым Египетым да шкенжын чыла озанлыкшым вуйлаташ шогалтен. ¹¹ Шужы-маш да кугу орлык уло Египет ден Ханаан мланде мучко шарленытат, ачана-влак кочкышым муын кертын огытыл. ¹² Египетыште кинде улмо нерген колмеке, тушко Иаков ачана-влакым икымше гана колтен. ¹³ А кокымшо ганалан Иосиф изаж-влаклан кӧ улмыж нерген каласен, да фараон Иосифын родо-тукумжо нерген пален налын. ¹⁴ Иосиф шкеж деке Иаков ачажымат, уло тукумжымат, чылаже шымле вич еҥым, ӱжаш колтен. ¹⁵ Иаков

* 7:3 Быт 12:1.

** 7:5 Быт 13:15.

*** 7:6-7 Быт 15:13-14.

**** 7:8 Тӱн кугезе – патриарх, тукумлан тўнгалтышым пуышо кугу еҥ.

Египетыш куснен, тушан шкежат колен, мемнан ачана-влакат коленыт. ¹⁶ Нуным Сихемыш нангаеныт да Сихем Емморын эргыж-влак деч Авраамын ший дене тӱлен налме шӱгарыш пыштеныт.

¹⁷ Авраамлан Юмын товатлен сӧрымыжӧ шукталтшаш жап лишемме семын Израиль калык Египетыште кушкын да шукемын. ¹⁸ А вара вес кугыжа шогалын, тудо Иосифым пален огыл.* ¹⁹ Тудо мемнан тукым ваштареш чояланен, азашт илыше ынышт код манын, нуным шуэн кодаш ӧкымлен, ачана-влакым шыгыремдылын. ²⁰ Тиде жапыште Моисей шочын, тудо Юмылан келшыше лийын. Тудым кум тылзе ачажын пӧртыштыжӧ ашнененыт. ²¹ А вара, шуэн кодымеке, тудым фараонын ӱдыржӧ налын, шке эргыж семын ончен-куштен. ²² Египет калыкын уло шинчымашыжым Моисейлан туныктеныт. Тудо мутыштат, пашаштат уста лийын.

²³ А кунам Моисейлан нылле ий темын, шке тукымжым, Израиль эрге-влакым, миен ончалаш шонен пыштен. ²⁴ Израиль тукым кокла гыч иктыжлан осалым ыштымым ужмеке, тудым пыдал налын, орландарыме ен верч ӱчым шуктен, египет пӧрӧным пуштын. ²⁵ Нуным Юмо тудын кидше дене утара манын умылат шонен, но нуно умылен огытыл. ²⁶ Вес кечынже, нунын кокла гыч кок ен кредалме годым, Моисей миен да сӧрасаш ӱжын: ”Те родо-тукым улыда, молан икте-весылан осалым ыштеда?” ²⁷ Но лишылжылан осалым ыштыше ен Моисейым шӱкалын да каласен: ”Кӧ тыйым мемнан вуйлатышылан да судьялан шогалтен? ²⁸ Тенгече египет пӧрӧным пуштмет семын ала тый мыйымат пушташ шонет?”** ²⁹ Тыгай шомакым колмеке, Моисей тушечын куржын да Мадиа мландыште ӧрдыж ен семын илаш кодын, тушто тудын кок эргыже шочын.

³⁰ Нылле ий эртымек, Синай курык воктенысе ир мландыште, йӱлышӧ иман вондерын тулыштыжо, тудлан Господьын Суксыжо кончен. ³¹ Тыгай кончымашым ужын, Моисей пеш ӧрын, а кунам ончалаш лишемын, Господьын йӱкшым колын: ³² ”Мый тыйын ача-кочат-влакын Юмышт, Авраамын Юмыжо, Исаакын Юмыжо, Иаковын Юмыжо улам”. Моисей лӱдмыж дене чытыраш тӱналынат, ончаш тоштын огыл. ³³ А Господь тудлан каласен: ”Тыйын шогымо верет – святой мланде, йолчиюметым ку-

* 7:18 Исх 1:7-8.

** 7:26-28 Исх 2:13-14.

даш. ³⁴ Мый калыкемым Египетыште шыгыремдылым ужынам, тудын шортмыжым колынам да тудым утараш воленам. А ынде тол, Мый тыйым Египетыш колтем”.

³⁵ ”Кö тыйым вуйлатышылан да судьялан шогалтен?” манын, нуно Моисейым коранденит. Но иман вондерыште кончышо Суксын полшымыж дене Юмо тудымак нуным вуйлаташ да эрыкыш лукташ колтен.* ³⁶ Египет мландыште, Йошкар тенгыште да нылле ий ир мландыште öрыктарыше паша ден палдарыше палым ыштен, Моисей нуным тушеч луктын. ³⁷ Тиде Моисеяк Израиль эрге-влаклан каласен: ”Юмо тыланда мыйын гай пророкым шкендан кокла гыч шогалта. Тудым колыштса.”**

³⁸ Ир мландеш погынышо калык дене пырля Моисей лийын; Синай курыкышто тудлан ойлышо Суксо дене да мемнан ачана-влак дене тудо ир мландыште улмаш да, мемнан деке шукташ манын, илыше шомакым налын. ³⁹ Мемнан ачана-влак тудын мутшым ынешт колышт улмаш, тудым коранденит да шүмыштышт Египетыш пöртылаш шонымашым кученит. ⁴⁰ Нуно Ааронлан каласенит: ”Мемнам вүден кайыше юмо-влакым ыште. Мемнам Египет мланде гыч лукшо саде Моисей дене мо лийын, огына пале”.*** ⁴¹ Тунам самырык ўшкыжла койшо шояк юмым ыштеныт да тудлан надырым пуэныт, шке кидышт дене ыштыме ўзгар лүмеш куан пайремым эртареныт. ⁴² А Юмо нунын деч савырнен да кавасе шүдыр-влаклан кумалаш коден. Пророк-влакын книгагыштыт тыге возымо:

”Израиль тукум,
але те нылле ий ир мландыште лийме годым
шүшкылмö вольыкым да моло надырым Мыланем
конденда?

⁴³ Молохын скинийжым****
да Ремфан юмыдан шүдыржым те нумалында –
кумалаш шкендан ыштыме сүретдам пеленда нангаенда,
сандене Мый тендам Вавилон вес могырыш кусарем”.*****

⁴⁴ Таныклымын скинийже ир мландыште мемнан ачана-влак пе-

* 7:30-35 Исх 3:2-10.

** 7:37 Втор 18:15.

*** 7:40 Исх 32:1.

**** 7:43 Скиний: мутерым ончо.

***** 7:42-43 Ам 5:25-27. Молох – ханаан калыкын юмыжо, а Ремфан (южо грек кидвозышышто Райфан) – Сатурн планетым тыге лүмдымö, очыни.

лен лийын. Тудыжо Моисейлан Ойлышын кўштымыж почеш, Моисейын ужмо сын дене келшышын ыштыме улмаш. ⁴⁵ Тудым мемнан ачана-влак налыныт да, Юмын поктен колтымо калык-влак деч Навин Иисусын вуйлатымыж почеш тиде мландым сенген налмеке, скинийым тышке нумал конденыт. Давид годсо жап марте тыге лийын. ⁴⁶ Юмо Давид деке порын савырнен, да Иаков тукымын Юмыжлан илыме верым ямдылаш манын, Давид сөрвален йодын. ⁴⁷ А Юмылан пörтым Соломон ыштен. ⁴⁸ Но кид дене ыштыме пörтлаште Кўшнысö Юмо ок иле, пророк тыге ойлен:

⁴⁹ ”Пылпомыш – Мыйын престолем,
мланде – Мыйын йол шындыме верем.
Мыланем могай пörтым чонгеда,
але могай верыште Мый канаш тўнгалам? – оила Господь. –

⁵⁰ Мыйын кидем огыл мо чыла тидым ыштен?”*

⁵¹ Ойым колыштдымо-влак! Тендан дене пўчмö йўлам эртарыме, но шўмда да пылышда Юмым палыдыме ен-влакын гаяк. Ачада-влак семынак теат Святой Шўлышлан эре торешланеда.

⁵² Пророк-влак кокла гыч көм гына тендан ачада-влак поктылын огытыл? Нуно Чын Ыштышын толшашыж нерген ончылгоч увертарыше-влакым пуштыныт, а ынде те Тудым ужалыше да пуштшо лийында. ⁵³ Тыланда Суксо-влак гоч законым пуымо, а те тудым шуктен огыдал».

⁵⁴ Тидым колыштын, Синедрионышто шинчыше-влак ажгыненыт да пўйыштым пурыныт. ⁵⁵ А Святой Шўлыш дене тич темше Стефан пылпомышко ончалын, Юмын чапшым да Юмын пурла могырыштыжо шогышо Иисусым ужын ⁵⁶ да ойлен: «Теве мый почылтшо пылпомышым да Айдеме Эргым ужам, Тудо Юмын пурла могырыштыжо шога». ⁵⁷ Тунам нуно чот кычкыраш тўнгалыныт, пылышыштым петыреныт да Стефан ўмбаке ик ен семын керылтыныт. ⁵⁸ Нуно тудым ола деч öрдыжкö шўдырен луктыныт да, пушташ манын, ўмбаке кўм кышкаш тўнгалыныт. А таныклыше-влак ўмбал вургемыштым Савл лўман самырык пörьенгын йол воктекеже кудаш пыштеныт. ⁵⁹ Стефан ўмбаке кўм кышкеныт, а тудыжо кумалын: «Господь Иисус, мыйын чонем нал». ⁶⁰ Вара пулвуйыш сукалтен, виян йўк дене кычкыралын: «Господь! Тиде языкыштлан нуным ит титакле». Тыге каласымеке, тудо колен.

* 7:49-50 Ис 66:1-2.

8 ГЛАВА

2-3 Христослан ўшаныше-влакым Савл шыгыремдылеш. 4-25 Самарийыште Поро Уверым каласкалымаш. 26-40 Филипп ден Эфиопий гыч толио төра.

¹ А Савл Стефаным пуштмым сайлан шотлен.

Тудо кечын Иерусалимысе черкым пеш чот шыгыремдылаш тўналыныт, да Апостол-влак деч молышт чылан Иудейысе да Самарийысе тўрлө верлашке шаланен каеныт. ² Юмым пагалыше пөръен-влак Стефаным тоеныт да тудын верч чот ойгырен шортыныт. ³ А Савл черкым индырен, пөрт гыч пөртыш коштын, пөръен ден ўдырамаш-влакым шўдырен нангаен да казаматыш петырыктен.

⁴ Тыгеракын, шаланен кайыше-влак Поро Уверым каласкален коштыныт. ⁵ Филипп Самарийысе олаш толын да тысе-влаклан Христос нерген увертарен. ⁶ Филиппын ойлымыжым колын да палдарыше палым ыштымыжым ужын, чылан тудым ик еҥ семын тўткын колыштыныт. ⁷ Вет осал шўлыш кучыман-влак кокла гыч шукуштын кўргышт гыч, чот варгыжын, осал шўлыш-влак лектыныт, а йыжындыме да окшак-влак шукушт паремыныт. ⁸ Тудо олаште моткоч куаненыт.

⁹ Тыште Симон лўман ик пөръен кужу жап юзыланен, кугу еҥ улам манын ўшандарен да Самарийысе калыкым ўрыктарен. ¹⁰ Изижат-кугужат тудым кумылын колыштыныт да «Тиде айдеме – Юмын кугу куатше» манын ойленит. ¹¹ Тудо шуко жап нуным юзыланымыж дене ўрыктарен, садлан нуно тудым колыштыныт. ¹² Но Юмын Кугыжаныш да Иисус Христосын лўмжў нерген Поро Уверым каласкалыше Филиппын ойлымыжлан ўшанаш тўналмеке, пөръенат, ўдырамашат тынеш пуреныт. ¹³ Симон шкежат ўшанен да, тынеш пурымеке, Филипп деч корангын огыл, палдарыше кугу пале ден чудым ужынат, чот ўрын.

¹⁴ Юмын шомакым самарий калыкын шўмыш пыштен вашлиймыштым колмеке, Иерусалимыште улшо Апостол-влак нунын дек Петр ден Иоанным колтеныт. ¹⁵ Ўшаныше-влак Святой Шўлышым налышт манын, Петр ден Иоанн, толмекышт, нунын верч кумалыныт, ¹⁶ вет Святой Шўлыш нунын кокла гыч нигўн ўмбакаат але волен огыл улмаш, нуно Господь Иисус лўм дене тынеш пуртымо гына лийыныт. ¹⁷ Вара ўмбакышт Петр ден Иоанн кидым пыштеныт, да нуно Святой Шўлышым налыныт.

¹⁸ Апостол-влакын кидым пыштымышт гоч Святой Шўлыш пуымым ужынат, Симон нунылан оксам конден ¹⁹ да ойлен:

«Мыламат тыгай властыым пуыза: мыят кӧн ўмбаке кидым пыштем, тудо Святой Шўлышым налже». ²⁰ Но Петр тудлан каласен: «Тек тыйын оксат тый денет пырля пыта: тый Юмын пӧлекшым оксала налаш шоненат! ²¹ Тиде пашаште нимогай ужа-шетат уке. Юмын ончылно тыйын шўмет чын огыл. ²² Тыгеже, тыгай осалет деч коран да Юмым сӧрвале, ала Тудо шўм шонымо титакетым кудалта. ²³ Тыйым кочо шекш дене темалтшым да чын огылын кепшылже дене пидмым ужам». ²⁴ Симонжо вашештен: «Тендан каласыме гыч нимоат мылам ынже логал манын, те мыйын верч Господьым сӧрвалыза».

²⁵ Господь нерген таныклымек да Тудын шомакшым ойлы-меке, Апостол-влак мӧнгеш Иерусалимыш каеныт да корнышто Самарийысе шуко илемлаште Поро Уверым каласкаленыт.

²⁶ Икана Господын Суксыжо Филипплан каласен: «Кынел да кечывалвелыш,* Иерусалим гыч Газашке кайыме тымк корнышко, лек». ²⁷ Тудыжо каяш тарванен. Тиде жапыште корно дене Эфиопийысе ик евнух каен. Тудо Кандакиян – Эфиопийысе ўдырамаш кугыжан – полатыштыже кугу еҥ лийын, ўдырамаш кугыжан чыла погыжлан вуйын шоген. Иерусалимыш кумалаш толын улмаш, ²⁸ а кызыт мӧнгеш каен, орваште шинчен да пророк Исаиян книгажым лудын. ²⁹ Филипплан Шўлыш каласен: «Тиде орва деке лишем да воктеныже кай». ³⁰ Филипп куржын миен да орваште шинчыше еҥын пророк Исаиян книгажым лудмо йўкым колын. Филипп йодын: «Лудметым умылет мо?» ³¹ Тудо вашештен: «Иктаж-кӧ мылам ок умылтаре гын, кузе умылен кертам?» Вара тудо Филиппым пеленже орвашке шинчаш йодын.

³² А Возымашым лудмо шомакше тиде улмаш:

«Тудым шорык семын шўшкылаш нангаеныт,
межым тўредше-влак ончылно кузе пача йўкым ок лук,
Тудат тугак шке умшажым почын огыл.

³³ Тудым ўлыкӧ шындымаште

Тудын чын судшо налалтын.

Тукымжо нерген кӧ каласа?

Вет илышыже мланде ўмбач налалтеш».**

³⁴ Филипплан евнух ойлен: «Поро лий, мыланем каласе: кӧн нерген пророк тыге ойла? Шкеж нерген але иктаж-кӧ весе нерген?»

³⁵ Возымашын тиде шомакше гыч тўнгалын, Филипп тудлан Ии-

* 8:26 «Кечывалвелыш» – тидым «тура кечывалым» манынат кусарап лишеш.

** 8:32-33 Ис 53:7-8.

сус нерген Поро Уверым ойлен. ³⁶ Корно дене эртымышт годым нуно вўд воктеке миен шуыныт. Евнух ойлен: «Теве вўд. Мыйым тынеш пурташ чарак уло мо?» ³⁷ А Филипп тудлан вашештен: «Уло шўмет дене ўшанет гын, тынеш пурташ лиеш». Евнух каласен: «Иисус Христос – Юмын Эрге манын ўшанем». ³⁸ Вара орвам чараш кўштен. Филиппат, евнухат орва гыч воленыт, коктынат вўдыш пуреныт, да Филипп тудым тынеш пуртен.

³⁹ Вўд гыч лекмекышт, Святой Шўлыш евнух ўмбаке волен, а Господьын Суксыжо Филиппым тушеч нангаен. Евнух тудым ынде ужын огыл, куанен, шке корныж дене каен. ⁴⁰ А Филипп Азотышто улмыжым ужын да, Кесарийыш миен шумешкыже, эртышыжла, чыла олалаште Поро Уверым каласкален.

9 ГЛАВА

1-19 Савлын ваишталтмыже. 20-25 Савл Дамаскыште Поро Уверым каласкала. 26-31 Савл Иерусалимыште. 32-35 Энейын пареммыже. 36-43 Тавифам ылыжтымаи.

¹ А Савлын шўмжө Господьын тунемшыж-влакым эше лўдыкташ да пушташ шонен йўлен. Тудо архиерей деке миен да, ² Господьын корныж дене кайыше-влакым кём муэш – пёръенымат, ўдырамашымат – Иерусалимыш пидын кондаш манын, Дамаскысе синагог-влаклан тудын деч серышым йодын налын.

³ Дамаск ола деке миен шушашыж годым корнышто Савл йыр кенета пылпомыш гыч волгыдо йолгалтын. ⁴ Тудо мланде ўмбаке йёрлын да йўкын ойлымым колын: «Савл, Савл! Молан тый Мыйым поктылат?» ⁵ Савл йодын: «Господь, Тый кө улат?» Тудыжо вашештен: «Мый тыйын поктылмо Иисус улам. Куат ваштареш тылат каяш неле». ⁶ Савл лўдмыж дене чытырен каласен: «Господь, мыйым мом ыштыктынет?» Господь ойлен: «Кынел да олашке кае, тылат мом ышташ кўлеш – каласалтеш». ⁷ Савл дене пырля кайыше ен-влак тўнтылген шогеныт. Нуно йўкым колыныт, а нигёмат ужын огытыл. ⁸ Савл мланде ўмбадын кынелын, но шинчажым почмеке, нигём ужын огыл. Тудым Дамаск олашке кид гыч вўден намиеныт. ⁹ Кум кече тудо ужын огыл, кочкынат, йўынат огыл.

¹⁰ Дамаскыште Ананий лўман ик тунемше лийын. Господь тудлан кончымаш гоч каласен: «Ананий!» Тудо вашештен: «Теве

мый, Господь!»¹¹ А Господь тудлан ойлен: «Тарване, Вияш лүман изуремыш кай да Иудан пörтыштыжö Тарс гыч Савлым йод. Тудо кызыт кумалеш.¹² Савл кончымашым ужын, тушто тудын деке Ананий лүман пörьен пурен, ужаш тўналже манын, тудын ўмбаке кидым пыштен».¹³ Ананий вашештен: «Господь, тиде айдеме нерген мый шуко ең деч колынам. Тыйын святой-влакетлан Иерусалимыште тудо шуко осалым ыштен,¹⁴ Тыйын лүметлан кумалше-влакым тыштат эрык деч посна кодаш архиерей-влак тудлан властьым пуэныт».¹⁵ Но Господь тудлан каласен: «Кае, тиде айдеме – Мыйын ойырен налме ате.* Тудо лүмемым калык-влак, кугыжа-влак да Израиль эрге-влак ончылно увертарен шогаш тўналеш.¹⁶ Мыйын лүмем верч Савл кунар шуко орланышаш, Мый тудлан чыла ончыктем».

¹⁷ Ананий каен, пörтыш пурен, Савл ўмбаке кидшым пыштен да каласен: «Савл изай, Господь – толмо корныштет тылат кончышо Иисус – мыйым колтен. Тыйын шинчат почылтшо да тый Святой Шўлыш дене темалт манын, мый толынам».¹⁸ Тунамак Савлын шинча ўмбачше колшўм волен кайыме гай лийын, шинчаже почылтын. Тудо кынелын, тынеш пурен,¹⁹ кочкын да вийже пörтылын.

Савл тунемше-влак дене икмыняр кече Дамаскыште лийын²⁰ да, Иисусым Юмын Эрге манын, синагоглаште тунамак каласкалаш тўналын.²¹ Колыштшо-влак чылан öрыныт да ойленит: «Иисусын лүмжылан кумалше-влакым Иерусалимыште тиде ең поктылын огыл мо? Тышкат тудо тыгай ең-влакым, пидын, архиерей-влак ончык нантаяш толын огыл мо?»²² А Савлын ойлымыжо утларак да утларак вийым налын, Иисус – Христос улеш манын ончыктымыжо Дамаск олаште илыше иудей-влакым моткоч öрыктарен.

²³ Икмыняр жап гыч иудей-влак Савлым пушташ кутырен келшенит.²⁴ Но Савл шолып шонымыштым пален налын. Нуно, тудым пушташ манын, йўдшö-кечыже олан чыла капкаж воктене ороленыт.²⁵ А тунемше-влак, Савлым кугу комдеш шынден, йўдым ола пырдыж гыч волтенит.

²⁶ Савл Иерусалимышке толын да тысе тунемше-влак деке ушнаш тыршен. Туге гынат чыланат тудын деч лўдыныт, тунемше манын ўшанен огытыл.²⁷ Но Варнава тудым пеленже налын, Апостол-влак деке намиен. Савлын корнышто Господьым

* 9:15 Ате – «паша курал» манын умылаш лисш.

ужмыжо, Господьын тудлан ойлымыжо да Савлын Дамаск олаште Иисус лўм дене лўдде ойлымыжо нерген каласкален. ²⁸ Савл нунын дене кодын да Иерусалимыште эрыкан коштын, Господь Иисусын лўмжӧ дене лўдде ойлен. ²⁹ Тыгак грек йылме дене ойлышо иудей-влак дене мутланен да ўчашен, а нунышт тудым пушташ тӧченыт. ³⁰ Тидым пален налмеке, иза-шольо-влак тудым Кесарийыш ужатеныт да Тарсыш колтеныт.

³¹ А Иудей, Галилей да Самарий мучко черке-влак тынысан лийыныт, Господь деч лўдын иленыт,* кушкыныт да виягыныт, да Святой Шўлыш кумылангдыме дене шукемыныт.

³² Теве, чыла вере коштын савырнышыла, Петр Лиддаште илыше святой-влак декат толын. ³³ Тушто тудо Эней лўман ик еным вашлийын, тудыжо ынде кандаш ий вакшышыште йыжындыме киен. ³⁴ Петр тудлан каласен: «Эней, тыйым Иисус Христос паремда, кынел да вакшышетым тӧрлате». Эней тунамак кынелын. ³⁵ Лиддаште да Саронышто илыше-влак чылан тудым ужыныт, Господь велке савырненыт.

³⁶ Иоппийыште Тавифа лўман ўдырамаш тунемше лийын, лўмжӧ серна** манмым ончыкта. Тудо порым ыштен шоген, йорло-влаклан эреак полшен. ³⁷ Тиде кечылаште Тавифа черланен да колен, тудым мушкыныт да кўшыл пачашысе пӧлемыш пыштеныт. ³⁸ Лиддаже Иоппий деч мўндырнак огыл улмаш. Петрын Лиддаште улмыж нерген колмеке, «Жапым шуйкалыде мемнан деке тол» манын йодаш, тунемше-влак тудын деке кок пӧръеным колтеныт. ³⁹ Петр тунамак нунын дене пырля толын. Толын шумекыже, тудым кўшыл пачашысе пӧлемыш пуртеныт. Петр деке шортшо тулык ўдырамаш-влак лишемыныт, илымыж годым Тавифан ыштыме тувыр-влакым да ўмбал вургемым ончыктеныт. ⁴⁰ Петр чыланыштымат луктын колтен. Вара сукалтен шинчын, кумалын да кийыше кап велке савырнен каласен: «Тавифа, кынел!» Тавифа шинчажым почын, вара Петрым ужын да кынел шинчын. ⁴¹ Кидым шуялтен, Петр тудлан кынелаш полшен, вара святой ден тулык вате-влакым ўжын, нунын ончыко илыше Тавифам шогалтен. ⁴² Тидын нерген уло Иоппий мучко увер шарлен, шукышт Господьлан ўшанаш тўна-

* 9:31 Господь деч лўдмаш – Тошто Сугыньысо кумдан палыме ойсавыртыш. Мутлан, «Соломонын ойжым» («Книга Притчей Соломоновых») 9:10, 15:16, 19:23 ончо.

** 9:36 Серна – изи пўчӧ.

лыныт. ⁴³ Петр эше икмыняр жап Иоппийыште коваштым ийлыше Симон лўман ег дене илен.

10 ГЛАВА

1-8 Петрым Корнилий шкеж деке ўжеш. 9-33 Петрлан кончымаш. 34-43 Корнилийын пўртыштыжсё Петрын ойлымыжо. 44-48 Корнилий да моло йот тукым ўмбаке Святой Шўлыш вола.

¹ Кесарийыште Корнилий лўман ик пўрєн лийын, тудо италий манме полкысо шўдывуй улмаш. ² Тудо чыла мўнгысыж дене пырля Юмылан лўдын кумалше да Тудым уло чон дене пагалыше лийын, калык кокласе йорло-влаклан эре полшен шоген да чарныде Юмылан кумалын. ³ Икана Корнилий индешымше шагат годым* кончымаште Юмын Суксыжым раш ужын. Суксо тудын деке пурен да каласен: «Корнилий!» ⁴ Суксо ўмбаке ончен, Корнилий лўдын каласен: «Мо, Господь?» Суксо тудлан вашештен: «Юмо тыйын кумалметым да йорло-влаклан поро пашам ыштыметым шотыш налын. ⁵ А ынде Симон лўман айдемым ўжын кондаш Иоппий олашке ег-влакым колто. Тудым Петр манынат лўмдат. ⁶ Тудо коваштым ийлыше Симон дене уна лийын ила, пўртшў теныз воктене шинча. Тыйым да чыла мўнгысетым утарыше шомакым Петр тыланет ойла». ⁷ Суксо тудлан тыге каласен кайымеке, Корнилий кок тарзыжым да пеленже улшо кокла гыч Юмым уло чон дене пагалыше ик сарзыжым ўжын. ⁸ Мо лиймым каласкалымеке, нуным Иоппийышке колтен.

⁹ Вес кечын, колтымо ег-влак корнышто лийме да ола деке лишемме годым, Петр куд шагатыштырак пўрт леведыш ўмбаке кумалаш кўзен.** ¹⁰ Вара тудо шужымым шижын, кочмыжо шуын. Кочкаш ямдылыме годым тудым кугу ўрмаш авалтен, ¹¹ тудо почылтшо пылпомышым да шкеж деке кўшыч вольшо лопка вынер гайым ужын, тудыжым кылдыме ныл лукшо дене мланде ўмбаке волтеныт. ¹² Тушто мландўмбалсе ныл йолан тўрлў янлык ден вольык, нушкын коштшо, кавасе кайык-влак лийыныт. ¹³ Вара йўк тудлан каласен: «Кынел, Петр, шўшкыл да

* 10:3 Индешымше шагат – кызытсе жап дене 15 шагат.

** 10:9 Пўрт леведыш тусо верланште кўвар гай тўр лийын, чўчкыдынак ег-влак тушто лийыныт.

коч». ¹⁴ Но Петр вашештен: «Уке, Господь, мый нигунам нигогай шакшым але ару огылым кочкын омыл».* ¹⁵ Тунам тудлан йүк кокымшо гана каласен: «Мом Юмо эрыктен, тудым ару огыллан ит шотло». ¹⁶ Тыге кум гана лийын, вара лопка вынер вигак пылпомышко налалтын.

¹⁷ Тиде кончымаш мом ончыкта манын, Петрын öрын шогымыж годым Корнилийын колтымо еңже-влак, Симонын пöртшö кушто улмо нерген йодыштын, пален налмеке, капка воктек толын шогалыныт ¹⁸ да йүкым кугемден йодыныт: «Петр манме Симон тыште уна лийын ила мо?» ¹⁹ Петр эше кончымаш нерген шонкален, а Шүлыш тудлан каласен: «Теве кум ең тыйым кычалеш. ²⁰ Нуным Мый колтенам, сандене кынел, воло да изишат ит кокытелане, нунын дене пырля кай». ²¹ Шкеж деке Корнилий деч колтымо пöрбен-влак деке Петр волен да каласен: «Мый кычалме еңда улам. Те могай амал дене толында?» ²² Нунышт ойленыт: «Мемнам шүдывуй Корнилий колтен. Тудо чын ыштыше, Юмылан лүдын кумалше айдеме, чыла иудей калыкат тудын нерген порын ойла. Тыйым шке пöртышкыжö ўжын кондаш да ойлыметым колышташ Корнилийлан святой Суксо күштен». ²³ Вара Петр нуным ўжын пуртен да унам ыштен.

А вес кечын нунын дене пырля каен, пеленже Иоппийсе иза-шольо-влак кокла гыч южышт каеныт. ²⁴ Вес кечын нуно Кесарийыш толын шуыныт. Корнилий родо-тукымжым да лишыл йолташыж-влакым ўжын улмаш, нуным вучен. ²⁵ Петрын пурмыж годым Корнилий тудым вашлийын да, йолжо деке кумык возын, вуйым савен. ²⁶ А Петр тудым кынелтен да каласен: «Кынел, мый шкежат айдеме веле улам». ²⁷ Вара, тудын дене мутланен, пöртыш пурен, шуко погынышым ужын ²⁸ да нунылан каласен: «Иудейлан йот тукум ең дене кылым кучаш але тудын деке пураш чарыме нерген те паледа, но ик еңымат шакшылан але ару огыллан шотлаш ок лий манын, Юмо мылам ончыктен. ²⁹ Сандене, мыйым ўжмеке, торешланыде толынам, тыгеже йодам: могай амал дене те мыйым ўжында?»

³⁰ Корнилий каласен: «Кум кече ончыч тиде шагат марте мый пүтым кученам да индешымше шагатыште шке мөңгыштем кумалынам. Кенета мыйын ончылнем йолгыжшо вургеман айде-

* 10:14 Иудей-влак могай янлык да вольык шылым кочкын кертыныт да могай пылже ару огыл улмым Моисейын законжо раш палемден. Мутлан, нушкын коптшо-влакын шылыштым кочкаш ок лий улмаш (Лев 11).

ме кончен ³¹ да каласен: ”Корнилий, тыйын кумалметым колмо, да йорло-влаклан поро пашам ыштыметым Юмо ушышкыжо пыштен. ³² Тугеже Иоппийыш шке енет-влакым колто да Петр манме Симоным ўжын кондо, тудо коваште ийлыше Симонын пörтыштыжö теныз воктене уна лийын ила, Петр тый декет толеш да чыла ойла”. ³³ Мый тунамак тый декет енем-влакым колтенам, толметше пешак сай. Тылат Юмо мом каласаш күштымым колышташ ме ынде чылан Юмо ончылно улына».

³⁴ Тунам Петр ойлаш тўнгалын: «Юмын чыла еным ик семын ончымыжым кызыт чынак умылышым. ³⁵ Тудлан лўдын кумалше да чын почеш ыштыше ен, кеч-могай калык гыч лийже, Юмылан келша. ³⁶ Израиль эрге-влаклан Тудо шке шомакшым колтен, Иисус Христос гоч тыныслык нерген Поро Уверым пуэн. Иисус Христосшо – чыла айдемын Господьшо. ³⁷ Иоаннын увертарен ойлымо тынеш пуртымаш деч вара, Галилей гыч тўнгалын, уло Иудей мучко мо лиймым те паледа: ³⁸ Юмо Назарет Иисусым Святой Шўлыш да вий-куат дене шўрен палемден. Иисус пелен Юмо лийын, сандене Тудо порым ыштен да диаволын кид йымалныже лийше-влакым чыланыштымат паремден коштын. ³⁹ Иудей-влакын элыштышт да Иерусалимыште Иисус мом ыштен, чылажланат ме танык улына. Тудым пу ментеш пудален пуштыныт, ⁴⁰ а кумшо кечын Юмо Тудым ылыжтен да Тудлан кончаш йöным ыштен. ⁴¹ Но Иисус уло калыкланна огыл, а мыланна, Юмын ончылгоч ойырен налме танык-влаклан гына, кончен. Колымаш гыч ылыж кынелмекыже, ме Тудын дене пырля кочкын да йўын улына. ⁴² Колышымат, ылышымат судитлаш Юмо Тудым шогалтен манын, калыклан увертараш да таныклаш Иисус мыланна күштен. ⁴³ Чыла пророк-влак таныклат: Иисуслан ўшаныше кажне енын языкшым Тудын лўм дене Юмо кудалта».

⁴⁴ Петрын тидым каласкалымыж годым тудым колыштшо-влакын чыланыштын ўмбакышт Святой Шўлыш волен. ⁴⁵⁻⁴⁶ Нуннын палыдыме тўрлö йылме дене ойлымыштым да Юмым чапландарымыштым колын, Святой Шўлышын пöлекшым чын Юмым палыдыме калык гыч улшо ен-влак ўмбакат волтымылан Петр дене пырля толшо, Христослан ўшаныше пўчман-влак чылан öрыныт.* Тунам Петр каласен: ⁴⁷ «Мемнан семынак Святой Шўлышым налше нине ен-влакым вўд дене

* 10:44-46 Ончо тыгак Ап.паш 2:2-4.

тынеш пурташ иктаж-кө чарен кертеш мо?»⁴⁸ Вара нунылан Иисус Христос лүмеш тынеш пураш күштен. А нунышт Петрым икмыняр кече шкешт дене лияш йодыныт.

11 ГЛАВА

1-18 Иерусалимыште Петрын умылтарымыже. 19-30 Антиохийысе черке.

¹ Чын Юмым палыдыме-влакат Юмын шомакым шүмышкышт пыштеныт манын, Апостол-влак да Иудейысе иза-шольо-влак колыныт. ² Петрын Иерусалимыш толмекыже, пүчман-влак тудым титаклаш тўнгалыныт: ³ «Тый пүчдыман еҥ-влак деке пуренат да нунын дене кочкынат», – маныныт.

⁴ А Петр нунылан радам дене каласкалаш тўнгалын: ⁵ «Мый Иоппий олаште лийынам да кумалынам, тунам мыйым кугу ормаш авалтен да кончымашым ужынам: кўшыч вольшо лопка вынер гайым ныл лукшо дене пылпомыш гыч мый декем волтеныт. ⁶ Мый тудым тўткын онченам да ныйлола коштшо мландўмбалсе чонан-влакым, янлыкым, нушкын коштшо да кавасе кайык-влакым ужынам. ⁷ Тыгак мылам ойлышо йўкымат колынам: ”Кынел, Петр, шўшкыл да коч”. ⁸ А мый манынам: ”Уке, Господь, нимогай шакше але ару огыл мыйын умшашкем нигунамат пурен огыл”. ⁹ Пылпомыш гыч йўк кокымшо гана мылам ойлен: ”Мом Юмо эрыктен, тудым тый ару огыллан ит шотло”. ¹⁰ Чыла тиде кум гана лийын, вара чылажат угыч пылпомышко налалтын. ¹¹ Тунамак мыйын илыме пўрт ончылан кум еҥ шогалын. Нуным мый декем Кесарий гыч колтеныт улмаш. ¹² Изишат кокытеланыде нунын дене каяш Шўлыш мылам каласен. Нине куд иза-шольо мый денем пырля каен, да ме ўжшө еҥын пўртышкыжө пуренна. ¹³ Тудо мыланна шке пўртыштыжө Суксым ужмыж нерген каласкален. Суксо тудлан ойлен: ”Иоппийыш Петр манме Симоным ўжын кондаш еҥ-влакым колто. ¹⁴ Тудо тыйымат, мўнгысет-влакымат утарыше шомакым тыланет ойла”. ¹⁵ А ойлаш тўнгалмекем, тўнгалтыште мемнан ўмбаке вольмо семынак, нунын ўмбакаат Святой Шўлыш волен. ¹⁶ Тунам мый Господын кузе ойлымыжым шарналтышым: ”Иоанн вўд дене тынеш пуртен, а те Святой Шўлыш дене тынеш пуртымо лийыда”. ¹⁷ Тугеже, Господь Иисус Христослан ўшанаш тўнгалмекына, Юмо мыланна мом пуэн, нуныланат тугайымак пуэн гын, Юмылан чаракым ышташ кө мый улам?»

¹⁸ Тидым колыштмеке, чылан лыпланеныт да Юмым моктен ойленыт: «Тугеже, Шкенжым палыдыме-влакланат Юмо языкыштым касарыкташ да илышым налаш йӧным пуэн».

¹⁹ Стефаным пуштмо деч вара тўналше поктылмашлан кӧра шаланен кайыше-влак Финикий, Кипр, Антиохий марте шуыныт. Нуно Христос нерген шомакым иудей-влак деч молылан нигӧлан каласкален огытыл. ²⁰ Туге гынат нунын коклаште икмыняр ет Кипр да Кириней гыч лийын, нунышт, Антиохийыш толмеке, Господь Иисус нерген Поро Уверым эллин-влакланат каласкаленыт. ²¹ Господьын кидше нунын дене лийын, пешак шукын Господьлан ўшанаш тўналыныт да Тудын велке савырненыт.

²² Тидын нерген уверым Иерусалимысе черке колын, да Варнавам Антиохийыш колтеныт. ²³ Тудо, толмекыже, Юмын порылыкшым ужынат, моткоч куанен да чылаштымат Господь дене уло шўм-чон дене ушнен шогаш ўжын. ²⁴ Тудо Святой Шўлыш да ўшанымаш дене тич темше поро пӧръен лийын. Господь деке ет-влак шукырак ушненыт. ²⁵ Вара Варнава Тарсыш Савлым кычалаш каен, тудым муын да Антиохийыш конден. ²⁶ Нуно тушто идалык мучко черкым погеныт да шуко еным туныктыныт. Антиохийыште тунемше-влакым эн ондак христиан манаш тўналыныт.

²⁷ Тудо кечылаште Иерусалим гыч Антиохийыш пророк-влак толыныт. ²⁸ Нунын кокла гыч иктыже, Агав лўманже, кынел шогалынат, уло тўня мучко кугу шужымаш лийшаш нерген Шўлыш кумылангдыме дене ончылгоч палдарен. Шужымашыже Клавдий кесарь годым лийын. ²⁹ Тунам тунемше-влак, кажныже кертмыж семын, Иудейысе иза-шольо-влаклан польшымым колташ пунчалыныт. ³⁰ Нуно тыгак ыштеныт, погымыштым Варнава ден Савл дене пырля пресвитер-влаклан колтеныт.

12 ГЛАВА

1-5 Иаковым пуштмаш да Петрым кучыктымаш. 6-19 Казамат гыч Петрын утлымыжо. 20-25 Иродын колымыжо.

¹ Тудо жапыште Ирод кугыжа* черкыш коштшо-влак кокла гыч икмынярышт ўмбаке, осалым ышташ манын, кидым нӧлта-

* 12:1 Тиде Ирод – Ирод Агриппа I.

лын. ² Тудо Иоаннын Иаков изажым керде дене пуштыктен. ³ Тыге ыштымаш иудей-влакклан келшымым ужынат, вара Петрымат кучыктен, тидыже Шергинде пайрем годым лийын. ⁴ Кучымеке, тудым казаматыш шынден да ныл енан ныл сарзе тўшкалан оролаш коден. Кугече деч вара Петрым Ирод калык ончык лукнеже улмаш. ⁵ Тыгеракын, Петрым казаматыште ороленыт, а тиде жапыште черке тудын верч Юмылан чарныде кумалын.

⁶ Петрым Ирод калык ончыко лукнеже улмаш. Тылеч ончычсо йўдым кок шинчыр дене шинчырлыме Петр кок сарзе коклаште мален. Орол-влак казамат омса воктенат ороленыт. ⁷ Кенета Господын Суксыжо лектын шогалын да пөлем волгалт каен, Петрым Суксо өрдыжшө гыч тўкалтен помыжалтарен да каласен: «Кынел вашкерак». Петрын кидше гыч шинчыр мучыштен. ⁸ Суксо тудлан ойлен: «Ўштал, йолышкет йолчиемым чие». Петр тыгак ыштен. Вара Суксо каласен: «Ўмбал вургеметым чий да почешем мий». ⁹ Петр лектын да почешыже каен, Суксын ыштымыже чын улмо нерген пален огыл, а шинчажлан конча шонен. ¹⁰ Нуно орол-влакым ик вере эртенят, вара вес вере, олаш лекме күртнө капка деке миен шуыныт, тудыжо нунылан шкеак почылтын. Нуно лектыныт, ик изуремым эртымеке, Суксо кенета тудым коден каен. ¹¹ Тунам Петрын шонымыжо рашемынат, каласен: «Бнде мый чынжымак палем: Господь Суксыжым колтен, мыйым Иродын кидше деч да иудей калыкын мый денем мо лийшашым вучымыж деч утарен».

¹² Тидым умылымеке, Мариян, Марк манме Иоаннын аважын, пөртшө деке толын, тушко кумалаш шукын погыненыт улмаш. ¹³ А кунам Петр капкам тўкалтен, Рода лўман тарзе ўдыр ончалаш лектын. ¹⁴ Петрын йўкшым паленат, куанымыж дене капкам почын огыл, а куржын пурен да Петр капка воктене шога манын увертарен. ¹⁵ А погынышо-влак тудлан каласеныт: «Тый ушым йомдаренат мо?» Но ўдыр чакнен огыл, а нунышт вашештеныт: «Тиде тудын Суксыжо». ¹⁶ Петр капкам тўкалымым чарнен огыл, а почмекышт, тудым ужын, чот өрыныт. ¹⁷ Шыпланышт манын, Петр кидшым нөлталын да Господь тудым казамат гыч кузе лукмо нерген нунылан каласкален, вара манын: «Тидын нерген Иаковлан да иза-шольо-влакклан увертарыза». Петр тушеч лектын да вес верыш каен.

¹⁸ Петр дене мо лиймым пален огытылат, эрдене сарзе-влак чот тургыжланаш тўнгалыныт. ¹⁹ А Ирод Петрым кычалыктен,

тудым муын огытылат, орол-влак деч йодыштын, нуным пушташ кўштен, а шкеже Иудей гыч Кесарийыш каен да тушто икмыняр жапым эртарен.

²⁰ Тир ден Сидонышто илыше-влаклан Ирод шыдешкыше лийын, а нунышт тудын деке икоян толыныт, полатысе тōрам, Властым, шке могырышкышт савыреныт да тыныслыкым йодыныт. Нуно Иродын вуйлатыме кундемже гыч кочкышым налыныт. ²¹ Палемдыме кечын Ирод, кугыжан вургемым чиен, судитлыме верыш шинчын да нунылан ойлаш тўнгалын, ²² а калык кычкырен: «Тиде Юмын йўкшō, а айдемын огыл!» ²³ Ирод Юмын чапшым нōлтен огыл, сандене Господьын Суксыжо тудым тунамак перен, Иродым шукш-влак кочкыныт, тудо коллен.

²⁴ А Юмын шомакше виянгын да шарлен. ²⁵ Варнава ден Савл, польшышым пуымо пашам шуктымекышт, пеленышт Марк манме Иоанным налыныт да Иерусалим гыч Антиохийыш пōртылыныт.

13 ГЛАВА

1-3 Варнава ден Савлын пашашт. 4-12 Апостол-влак Кипрыште Юмын Увержым каласкалат. 13-52 Писидийысе Антиохийыште.

¹ Антиохийысе черкыште икмыняр пророк ден туныктышо лийын: Варнава, Нигер манме Симеон, Кириней гыч Луций, тетрарх Ирод дене пырля кушшо Манаил да Савл. ² Господьлан служитлымышт да пўтым кучымышт годым Святой Шўлыш каласен: «Мый Варнава ден Савлым посна пашалан ўжынам, тиде пашам шукташ нуным Мыланем ойырен шогалтыза». ³ Тунам нуно пўтым кученыт, кумалыныт, Варнава ден Павел ўмбаке кидым пыштеныт да нуным колтеныт.

⁴ Святой Шўлышын колтымo Варнава ден Павел Селевкийыш толыныт, тушечын, корабльыш шинчын, Кипрыш каеныт. ⁵ А Саламинышке шумекышт, иудей-влакын синагогыштышт Юмын шомакым увертарен туныктеныт. Иоанн пырля лийын да нунылан полшен.

⁶ Нуно Паф марте островым пўтынек эртеныт. Тушто Вариисус лўман иудейым вашлийыныт. Тудыжо юзо да шояк пророк лийын, ⁷ Сергей-Павел проконсул дене улмаш. Сергей-Павел ушан пōрьен лийын. Юмын шомакым колыштмыжо шуын да Варнава ден Савлым шкеж деке ўжын. ⁸ Но Елима юзо – лўмжō тидымак

ончыкта – нунын ваштареш лийын, проконсулым ўшанымаш деч корандаш тыршен. ⁹ Тунам Савл, тудым тыгак Павел маныныт, Святой Шўлыш дене темалтын, юзын ўмбаке туран ончалын ¹⁰ да каласен: «О, диаволын эргыже! Тый тўрлө ондалчык да тўрлө осал паша дене тич темынат. Тый чыла чынын тушманже улат! Господьын вияш корныжым кадыртылмым от чарне мо? ¹¹ А тебе Господьын кидше тыйын ваштареш виктаралтын, тый сокыр лият да палемдыме жап марте кечым от уж». Тунамак юзым пич пычкемыш авалтен да тудо, тышке-тушко савырнен, вўден нангайышым кычалын. ¹² Мо лиймым ужын, Господьын туныктымыжлан проконсул чот ۆрын да Господьлан ўшанен.

¹³ Павел да тудын дене пырля коштшо-влак Паф гыч корабльыш шинчын каеныт да Памфилийысе Пергийыш толыныт. Тушто Иоанн нунын деч ойырлен да Иерусалимыш пўртылын. ¹⁴ А нунышт Пергий гыч умбаке каеныт да Писидийысе Антиохийыш толыныт, шуматкечын синагогыш пуреныт да шинчыныт. ¹⁵ Законом да пророк-влакын возымыштым лудмо деч вара синагог вуйлатыше-влак нунылан каласаш колтеныт: «Изашольо-влак, калыкым кумылан ден каласаш мутда уло гын, ойлыза». ¹⁶ Павел кынелын, кидым нўлталын да каласен:

«Израильын пагалыме енже-влак да Юмылан лўдын кумалше-влак, колыштса: ¹⁷ Израиль калыкын Юмыжо мемнан ачана-влакым ойырен налын да Египетыште йот ег семын лиймышт годым тиде калыкым кугемден. Шкенжын виян кидше дене тудым Египет гыч луктын ¹⁸ да нылле ий наре ир мландыште нуным пукшен ашнен, ¹⁹ Ханаан мландыште шым калыкым пытарен да нунын мландыштым шке калыкшылан шеледен пуэн. ²⁰ Тылеч вара пророк Самуилын жапше марте ныл шўдў витле ий наре нунылан судья-влакым пуэн. ²¹ Вара нуно кугыжам йодыныт, да Юмо нунылан Кисын Саул эргыжым, Вениамин тукум гыч пўрњеным, пуэн. Тудо нылле ий кугыжаланен. ²² Вара Юмо тудым коран ден да кугыжаштлан Давидым шогалтен, тудын нерген таныклен каласен:

”Мый шўмемлан келшыше пўрњеным,
Иессейын Давид эргыжым, муынам,
тудо Мыйын чыла шонымем шукта”.*

²³ Тудын тукумжо гыч Юмо, сўрымыж семынак, Израильлан Утарыше Иисусым пуэн. ²⁴ Иисус толмо деч ончыч Иоанн уло

* 13:22 Пс 88:21, 1 Цар 13:14.

Израиль калыклан, языкыштым касарыктен, Юмо деке савырнаш да тынеш пураш күлмө нерген увертарен. ²⁵ Шке пашажым мучашке шуктымыж годым Иоанн каласен: ”Көлан мыйым шотледа, мый тудо омыл, но тебе почешем Весе толеш, мый Тудын йолчием кылжым рудашат ом йөрө”.

²⁶ Иза-шольо-влак, Авраам тукумын эргышт да тендан коклаште Юмылан лудын кумалше-влак! Тиде утарымаш нерген шомакым тыланда колтымо. ²⁷ Иерусалимыште илыше-влак да нунын вуйлатышышт Иисусын кө улмыжым пален огытыл, Тудым титаканыш лукмышт дене пророк-влакын шуматкече еда лудмо шомакыштым шуктеныт. ²⁸ Пуштмым чыныш лукташ нимогай амалым муын огытыл гынат, Иисусым пушташ Пилат деч йодыныт. ²⁹ Тудын нерген мом возымым чыла шуктымеке, пу менге гыч волтеныт да шугарыш пыштеныт. ³⁰ Но Юмо Тудым колымаш гыч ылыжтен. ³¹ Иисус Шкеж дене пырля Галилей гыч Иерусалимыш толшо-влаклан ятыр кече шуко гана кончен. А ынде нуно мемнан калык ончылно Тудын таныкше улыт.

³²⁻³³ Ме кызыт тыланда Поро Уверым каласена: Юмо мемнан ачана-влаклан мом сөрен, тудым нунын йочаштлан, мыланна, шуктен. Кокымшо псаломышто возымо семын, Иисусым ылыжтен. Тушто ойлалтеш:

”Тый Мыйын Эргым улат,
Мый таче Тыйым шочыктенам”.*

³⁴ Юмо Иисусым колымаш гыч ылыжтен гын, Тудо ынде шуйын кийымашке ок пörтыл. Тидын нергенак Юмо тыге каласен:

”Мый Давидлан сöрымö
чын да вашталтдыме суапым тыланда пуэм”.**

³⁵ Вес вереат ойлен:

”Шке Святоетлан шуйын кияш от пу”***

³⁶ Шке жапыштыже Юмын эрыкшылан**** служитлымеке, Давид колен. Тудым ача-кочаже воктен тоеныт, да тудын капше шуйын.

³⁷ А Көм Юмо ылыжтен, Тудын капше шуймашым ужын огыл.

³⁸ Тугеже, иза-шольо-влак, пален лийза: Иисуслан көра тыланда языкдам касарымаш увертаралтеш. ³⁹ Кушто те Моисейын законжо гоч чыныш лектын кертывн огыдал, тушто уло ушаныше-

* 13:32-33 Пс 2:7.

** 13:34 Ис 55:3.

*** 13:35 Пс 15:10.

**** 13:36 Эрык – воля, желание.

влак Иисус гоч чыныш лектыт. ⁴⁰ Шекланыза, тендан дене про-рок-влакын ойлымышт семын ынже лий. Нуно ойленйт:

⁴¹ ”Ончалза, игылтше-влак, өрза да йомза:

Мый тендан кечылаште öрыктарыше пашам ыштем,
иктаж-кö тыланда тидым каласкала гынат,
огыда ўшане ыле”».*

⁴² Кунам Павел ден Варнава иудей-влакын синагогышт гыч лектыныт, чын Юмым палыдыме-влак вес шуматкечынат тидын нергенак каласкалаш йодыныт. ⁴³ Погынымаш гыч шаланен кайымеке, чын Юмым ончыч палыдыме ең-влак да иудей-влак кокла гыч ятырышт Павел ден Варнава почеш каеныт, а Павел ден Варнава нунын дене мутланеныт да Юмын порылыкшым кучен илаш сöрваленыт.

⁴⁴ Юмын шомакшым колышташ вес шуматкечын пўтынь ола гаяк погынен. ⁴⁵ Тынар калыкым ужмеке, иудей-влак чот кöра-неныт, Павелын ойлымыш ваштареш шогеныт да осалын вурсе-ныт. ⁴⁶ Тунам Павел ден Варнава лўдде каласеныт: «Юмын шомакшым эн ондак тыланда каласкалаш кўлеш ыле, но те тудын деч корангыда, шкендам курымашлык илышлан йöрдымым ыштеда, сандене ме чын Юмым палыдыме-влаклан ойлаш тўналына. ⁴⁷ Господь мыланна тыге кўштен:

”Мый Тыйым чын Юмым палыдыме-влакын
волгыдыштлан шогалтенам,
тўня тўр марте Тый утарымаш лият”».**

⁴⁸ Тидым колмеке, чын Юмым палыдыме-влак куаненыт да Господьын шомакшым моктеныт, курымашлык илышлан палемдыме-влак чылан ўшаненыт. ⁴⁹ Господьын шомакше уло кундем мучко шарлен. ⁵⁰ Но иудей-влак Юмылан кумалше да чот пагалыме ўдырамаш-влакым, тыгак оласе кугурак-влакым таратеныт. Нунышт Павел ден Варнавам поктылаш калыкым кынелтеныт да кундемышт гыч поктен колтеныт. ⁵¹ Йöлышт гыч пуракым нунын ваштареш почкалтен, Павел ден Варнава Иконийыш каеныт. ⁵² А тунемше-влак куан да Святой Шўлыш дене темыныт.

* 13:41 Авв 1:5.

** 13:47 Ис 49:6.

14 ГЛАВА

1-7 Иконийыште. 8-20 Листраште. 21-28 Сирийысе Антиохийыш пörтылмаш.

¹ Иконийыште Павел ден Варнава адак иудей-влакын синагогышкышт пуреныт да туге туныктен каласкаленыт, моткоч шуко иудей ден эллин ұшанаш тўналын. ² Но ұшаныдыме иудей-шамыч иза-шольо-влак ваштареш чын Юмым палыдыме-влакым таратеныт да сырыктеныт. ³ Павел ден Варнава тыште ятыр жап лийыныт, Господь нерген лўдде ойланыт. Тудыжо нунын кидышт дене палдарыше палым да öрыктарыше пашам ыштен да тидын дене Шкенжын порылык шомакшым таныклен.

⁴ Тыгеракын, олесе калык шелалтын, иктышт иудей-влак могырышто лийыныт, весышт – Апостол-влак могырышто. ⁵ Вара чын Юмым палыдыме-влак да иудей-влак вуйлатышышт дене пырля Павел ден Варнавалан зияным ышташ да, ўмбакышт кўм кышкен, нуным пушташ шоненыт. ⁶ Апостол-влак тидын нерген пален налыныт, Ликаоний кундемысе Листра ден Дервий олалашке да нунын воктенсе верлашке куржыныт. ⁷ Туштат Поро Уверым каласкаленыт.

⁸ Листраште йыжындыме йолан ик пörьен илен. Тудо шочынак окшак улмаш, эре шинчен веле, нигунам коштын огыл. ⁹ Тудо Павелын ойлымыжым колыштын. Павел тудын ўмбаке ончалын да, паремаш ұшанымыжым ужын, ¹⁰ йўкым кугемден каласен: «Иисус Христос Господьын лўмжö дене тыланет ойлем: йолет ўмбаке вийнен шогал». Окшак ең тунамак тöрштен кыненыт да кошташ тўналын.

¹¹ Павелын мом ыштымыжым ужмеке, ең-влак, йўкым кугемден, ликаон йылме дене ойлаш тўналыныт: «Мемнан деке айдеме сын дене юмо-влак воленыт!» ¹² Варнавам нуно Зевс манын лўмденыт, а вўден ойлымыжлан Павелым Ермий маныныт.* ¹³ Ола ончылно Зевсын храмже шоген, да Зевслан кумалше карт капка ончык ўшкыж ден аршаш-влакым конден, калык дене пырля надырым пуынеже улмаш. ¹⁴ Но Апостол-влак, Варнава ден Павел, тидын нерген колмеке, ўмбал вургемыштым кушкедыныт, калык тўшкаш куржын пуреныт да кычкыреныт:

* 14:12 Зевс – грек-влакын тўн шюак юмышт. Ермий (Гермес, Меркурий) – грек-влакын шюак юмышт кокла гыч иктыже, шюак юмо-влакын уверкондышышт.

¹⁵ «Пөръен-влак, молан тыге ыштеда? Меат тендан гаяк айдеме гына улына. Ме тыланда Поро Уверым ойлена, чыла кўлдымаш деч корангын, илыше Юмо деке савырнаш йодына. Тудо пыл-помышым, мландым, тенгызым да тушто чыла мо улшым пўрен*.
¹⁶ Эртыше жапыште калык-влаклан шке корнышт дене каяш чарен огыл. ¹⁷ Тыгодымак порым ыштымыж дене Шкенжым эреак палдарен шоген: мыланна пылпомыш гыч йўрым колтен, саска лектышым жапыштыже пуэн, мемнам теммеш пукшен, чоннам куандарен». ¹⁸ Тыге ойлен, нунын лўмеш надырым ынышт кондо манын чарен да кажным мўнгтышкыжў каяш пыкше ўшандарен кертыныт.

Павел ден Варнаван тушан кодын туныктымышт годым ¹⁹ Антиохий да Иконий гыч икмыняр иудей толын, а [Апостол-влакын] лўдде ойлымышт годым калыкым нунын деч корангаш ўшандарен да каласен: «Нине еҥ-влак нимо чыным огыт ойло, чыла шойыштыт». Толшо-влак калыкым пудыратеныт. Павел ўмбаке кўм кышкеныт, вара, колышылан шотлен, ола гыч шўдырен луктыныт. ²⁰ Но кунам тунемше-влак йырже погыненыт, Павел кынелын да олашке пўртылын, а вес кечынже Варнава дене пырля Дервийыш каен.

²¹ Тиде олаште Поро Уверым каласкалымеке да ятыр еным тунемшым ыштымеке, нуно мўнгеш Листраш, Иконийыш да Антиохийыш пўртылыныт, ²² тунемше-влакын шўм-чоныштым пентгыдемденыт, Христослан ўшанымаште чоткыдо лияш кумылангденыт. Нуно ойленыт: «Мыланна Юмын Кугыжанышыш шуко нелылык гоч пураш логалеш». ²³ Павел ден Варнава кажне черкылан пресвитер-влакым шогалтеныт, кумалме да пў-тым кучымо деч вара нуным ўшаныме Господыштлан ончаш коденыт.

²⁴ Вара Павел ден Варнава, Писидий гоч эртен, Памфилийыш толыныт. ²⁵ Пергийыште Господын шомакшым каласкалымеке, Атталийыш каеныт, ²⁶ а тушечын, корабльыш шинчын, Антиохийыш миеныт. Кызыт мучашыш шуктыммо пашам ышташ нуным тыштак Господын порылыкшылан ўшанен пуэныт улмаш. ²⁷ Толмекышт, нуно черке погынымашым чумыреныт, Юмо нунын дене мом ыштымым, чын Юмым палыдыме-влаклан ўшанымаш омсам почмым увертареныт. ²⁸ Туштыжо тунемше-влак дене шагал огыл жап лийыныт.

* 14:15 Пўрен – сотворил.

15 ГЛАВА

1-21 Иерусалимысе погынымаш. 22-35 Иерусалимысе погынымашын колтыммо серышыже. 36-41 Павел ден Варнава ойырат.

¹ Иудей гыч толшо икмыняр ег иза-шольо-влакым тыге туныктен: «Те Моисейын кўштымыж почеш пўчмашым шкаланда огыда ыштыкте гың, утаралтын огыда керт». ² Павел ден Варнава нунын ваштареш шогалыныт да шагал огыл ўчашеныт. Павел ден Варнавам да икмыняр моло еным Апостол ден пресвитер-влак дека Иерусалимыш тиде йодыш шотышто кангашаш колтеныт. ³ Тыгеракын, черкын енге-влак нуным ужатен колтеныт. Кайыше-влак Финикий ден Самарийым эртенит, чын Юмым палыдыме-влакын Христос велке савырнымышт нерген каласкаленыт. Чыла иза-шольо тиде уверлан чот куанен. ⁴ А Иерусалимыш толмекышт, нуным черке да Апостол ден пресвитер-влак вашлийыныт, шкенышт дене Юмо мом ыштымым да чын Юмым палыдыме-влаклан ўшанымаш омсам кузе почмым Павел ден Варнава чыла каласкаленыт. ⁵ Фарисей ересь гыч ўшанаш тўнгалше икмыняр ег кынел шогалын да ойлен: «Чын Юмым палыдыме-влак кокла гыч улшо ўшаныше-влак дене пўчмō йўлам эртарыман, тыгак нунылан Моисейын законжым шукташ кўштыман».

⁶ Тиде йодышым ончаш Апостол ден пресвитер-влак погыненыт. ⁷ Кужу жап ўчашыме деч вара Петр кынел шогалын да нунылан каласен: «Иза-шольо-влак, те паледа: чын Юмым палыдыме-влак Поро Уверым мый дечем колышт да ўшанышт манын, Юмо мыйым мемнан кокла гыч шукертак ойырен налын. ⁸ Шўм-чоным палыше Юмо йот калык-влакым Шкеж дека лишемден. Святой Шўлышым мыланна пуымыж самынак нуныланат пōлеклымыж дене тидым таныклен. ⁹ Нуным мемнан деч нимо самынат ойыркален огыл, а шўмыштым ўшанымаш дене эрыктен. ¹⁰ Тугеже молан кызыт те Юмым тергеда? Молан тунемше-влакын вачышкышт нелытым пыштынеда? Мемнан ачана-влакат, меат тудым нумалын кертын огынал. ¹¹ А ме нунын самынак Господь Иисус Христосын порылыкшо гоч утаралтына манын ўшанена».

¹² Тунам уло погынымаш шыпланен да Варнава ден Павелым колышташ тўнгалын. А нунышт каласкаленыт, кузе Юмо нунын гоч чын Юмым палыдыме-влак коклаште тўрлō öрыктарыше паша ден палдарыше палым ыштен. ¹³ Кунам нуно шыпланеныт,

Иаков ойлаш тўнгалын: «Иза-шольо-влак, мыйым колыштса.
¹⁴ Кузе Юмо икымше гана чын Юмым палыдыме-влак деке порылыкшо дене савырнен да нунын кокла гыч Шкаланже калыкым налаш шонен манын, Симон умылтарен. ¹⁵ Пророк-влакын возымо шомакыштат тидын дене келшен толыт:

¹⁶ ”Тылеч вара Мый пörтылам да Давидын шаланыше скинийжым* угыч ыштем, тушто чыла шалатымым чонем да төрлем.

¹⁷ Тунам чыла моло ең-влак да Мыйын манын лүмдымө чыла калык Господьым кычалын кертыт”.

Чыла тидым ыштыше Господь тыге ойлен».**

¹⁸ Юмылан шке пашаже курымла дене палыме. ¹⁹ Сандене чын Юмым ондак палыдыме, а вара Юмо деке савырныше ең-влак-лан нелылыкым ыштышаш огынал манын, мый шонем. ²⁰ Шояк юмылан кумалме дене амыргыше деч, яжарланыме деч, пич каен колышо волык ден янлыкым да вўрым кочмо деч шкеныштым кучышт, тыгак мом шкаланышт ынешт ыштыкте, весыланат тудым ынышт ыште манын, ме нунылан возышаш улына. ²¹ Вет Моисейын законжым ожнысекак чыла олаште увертарат да шуматкече еда синагоглаште лудыт».

²² Тунам Апостол ден пресвитер-влак пўтынъ черке дене пырля шке коклашт гыч икмыняр еңым ойыраш да нуным Павел ден Варнава пелен Антиохийыш колташ пунчалыныт. Нуно Варсава манме Иудам да Силам ойыреныт. Иза-шольо-влак коклаште нине кок ең вуйлатыше лийын. ²³ Пеленышт тыгай серышым колтеныт:

«Апостол, пресвитер ден иза-шольо-влак Антиохийыште, Сирийыште, Киликийыште илыше да чын Юмым ондак палыдыме иза-шольо-влак-лан: куаныза.*** ²⁴ Ме колынна: мемнан кокла гыч южышт толыныт да кўштымына деч посна ”Шкендам пўчыкташ да Моисейын законжым шукташ кўлеш” манме шомакышт дене тендам öрыктареныт да чондам пудыратеныт, сандене ²⁵ ме тендан деке ик ой дене ойырен налме еңнам колташ пунчална. Нуно йöратыме изана-влак Варнава да Павел дене пырля мият – ²⁶ нунышт мемнан Господьна Иисус Христосын

* 15:16 Скиний – тыште: тукым.

** 15:16-17 Ам 9:11-12.

*** 15:23 «Куаныза» – грек йылмыште тидыже саламлыме мут.

лўмжõ вөрч илышыштым чаманен огытыл. ²⁷ Тыгеракын, ме Иуда ден Силам колтена, нуно мемнан кызыт возымо увернамак ойлен умылтарат. ²⁸ Мо кўлеш деч уто нелыжым тендан ўмбака огына пыште. Святой Шўлыш да меат тидым сайлан шотлена. Тидым веле йодына: ²⁹ шояк юмылан пуымо надырым, вўрым, пич каен колышо вольык ден янылыкым ида коч, ида яжарлане, мом шкаланда ынеда ыштыкте, весыланат тудым ида ыште. Тыгайым ыштыме деч шкендам кучеда гын, сай ыштеда. Таза лийза».

³⁰ Тыгеракын, колтымо ең-влак Антиохийыш миен шуыныт да, ўшаныше-влакым поген, серышым кучыктеныт. ³¹ Нуно, луд-мекышт, тудын кумылангыше шомакшылан куаненыт. ³² Иуда ден Сила шкештат пророк лийыныт да иза-шольо-влаклан кумылангыше да пенгыдемдыше мутым шуко ойленыт. ³³ Икмыняр жап тушто лиймекышт, иза-шольо-влак нуным Апостол-влак деке, тынысым тыланен, ужатеныт. ³⁴ Но Сила тушан кодаш шонен пыштен, Иуда Иерусалимыш пõртылын. ³⁵ А Павел ден Варнава Антиохиеш кодыныт. Тушто шуко моло иза-шольо дене пырля Господын шомакшым туныктеныт да Поро Уверым каласкаленыт.

³⁶ Икмыняр жап эртымеке, Павел Варнавалан каласен: «Господын шомакшым каласкалымына годым коштмо чыла олашке иза-шольо-влак деке ынде угыч каена да, кузе илат, ончалына». ³⁷ Варнава пырля Марк манме Иоаннымат налнеже улмаш, ³⁸ но Павел нунын деч Памфилийыште коранше да ыштышаш пашашкышт лекдыме енгым налаш чынлан шотлен огыл. ³⁹ Тыге нунын ўчашымаш лектын, да икте-весышт деч ойырленыт. Варнава Маркым пырля налын да, корабльыш шинчын, Кипрыш каен. ⁴⁰ Павел шкаланже Силам ойырен налын, да иза-шольо-влак Павелым Юмын порылыкшылан ўшанен пуэныт. Тудо корныш лектын, ⁴¹ Сирий ден Киликий гõч эртен да черке-влакым пенгыдемден.

16 ГЛАВА

1-5 Павел ден Сила деке Тимофей ушна. 6-10 Павеллан Македоний гыч ег конча. 11-15 Филиппыште Лидиян Христос деке савырнымыже. 16-40 Филиппыште Павел ден Силам кучен петырымаш.

¹ Дервий ден Листраш Павел миен шуын. А тушто Тимофей лўман ик тунемше лийын. Тудын аваже Христослан ўшаныше иудей улмаш, но ачаже – эллин. ² Тимофей нерген Листрасе да Иконийысе иза-шольо-влак порын гына ойленйт. ³ Тудым Павел пырля налаш шонен. Тимофейын ачаже эллин улмым чылан паленыт, сандене тиде верлаште илыше иудей-влаклан кōра тудын дене пўчмō йўлам эртарен.

⁴ Ола гыч олашке эртымышт годым нуно Апостол ден Иерусалимысе пресвитер-влакын лукмо пунчалышт нерген ўшаныше-влаклан каласкаленыт да тудым шуктен шогаш кўште-ныт. ⁵ Тыге черке-влак ўшанымаште пентыдемыныт, да егышт кече еда ешаралтыныт.

⁶ Фригий ден Галатий мландым эртен кайымекышт, Святой Шўлыш Асий кундемшыште Христос нерген шомакым ойлаш пуэн огыл. ⁷ Мисий марте миен шумеке, нуно Вифинийыш каяш шоненыт, но Шўлыш тидым ышташ пуэн огыл. ⁸ Мисийым эртымеке, нуно Троада олашке шуыныт.

⁹ Тыште йўдым Павел кончымашым ужын. Тудын ончылныжо македоний ег шоген да йодын: «Македонийышке тол, мыланна полшо». ¹⁰ Павел кончымашым ужмеке, ме тунамак Македонийыш каяш ямдылалташ тўнгална. Тушто илыше-влаклан Поро Уверым каласкалалаш Господь мемнам ўжеш манын, ме умылышна.

¹¹ Тыге ме, кораблыш шинчын, Троада гыч кайышна, вигак Самофракийыш миен лекна, а вес кечынже – Неапольыш, ¹² тущечын Филиппыш мийышна. Тиде – Македонийын икымше ужашысе ола, Римын колонийже. Тиде олаште ме икмыняр кечым эртарышна. ¹³ Шуматкечын ола гыч эгер деке лекна, тушто кумалмаш лиеш манын шонышна. Ме шична да тышке погынышо ўдырамаш-влаклан ойлышна. ¹⁴ Тушто Фиатира ола гыч улшо, Израильын Юмыжлан кумалше Лидия лўман ўдырамаш ыле, тудо шемалге-йошкар куэмым ужален илен. Лидия Павелым колыштын, да ойлымыжым шўмышкыжō пышташ Господь тудын чонжым почын. ¹⁵ Лидиян да мōнгысыж-влакын тынеш пурымекышт, тудо мемнам шкеж деке ўжын: «Те

мыйым Господьлан поро чон дене ўшанышылан шотледа гын, мыйын суртышкем илаш пурыза». Мемнам тыгак ыштыктен.

¹⁶ Икана кумалме верыш кайымына годым шинчанужшо шўлышан ик тарзе ўдырым корнышто вашлийна, ончык ужын моштымыж дене тудо озаж-влаклан кугу парышым конден. ¹⁷ Ўдыр Павел почеш да мемнан почеш кычкырен коштын: «Нине еҥ-влак Кўшнысö Юмын тарзыже улыт, нуно мыланна утаралтме корным увертарат!» ¹⁸ Шуко кече тудо тыге ыштен. Пытартышлан Павел шыдешкен савырнен да шўлышлан каласен: «Тудын көргыж гыч лекташ Иисус Христосын лўмжö дене тылат кўштем». Шўлыш тунамак лектын.

¹⁹ Тунам ўдырын озаже-влак, парыш лекме ўшанышт пытымым ужмеке, Павел ден Силам руалтен кученыт да вуйлатыше-влак деке, калык погынымо верыш, конденыт. ²⁰ Оласе төра-влак деке кондымеке, каласеныт: «Нине еҥ-влак иудей улыт, нуно оласе калыкым пудыратылыт ²¹ да тугай йўлам туныктат, кудым мыланна, Рим калыклан, налашат, шукташат ок лий». ²² Калыкат Павел ден Сила ваштареш кынелын, а төра-влак нунын ўмбачышт вургемыштым кушкед шуаш да тоя дене кыраш кўштеныт. ²³ Нуным чот кыреныт, казаматышке шуэныт да ороллан чот эскераш шўденыт. ²⁴ Тыгай кўштымым колмеке, казамат орол, йолышкышт калыпым* чиктен, нуным эн көргö верышке петырен.

²⁵ Пелйүд жапыштырак Павел ден Сила кумалыныт да Юмым моктен муреныт, а казаматышке петырыме-влак нуным колыштыныт. ²⁶ Кенета моткоч чот мланде чытырналтын, казаматын негызшат тарванен, тунамак чыла омса почылтын, чыланыштынат шинчырышт мучыштен. ²⁷ Казаматын оролжо помыжалтын, почылтшо омса-влакым ужын да петырыме-влак куржын пытеныт шонен, садлан кердыжым луктын, шкенжым шке пуштнеже улмаш. ²⁸ Но Павел виян кычкыралын: «Шкаланет осалым ит ыште! Ме чыланат тыштак улына».

²⁹ Орол тулым чўкташ йодын, казаматыш куржын пурен да Павел ден Сила ончылан чытырен кумык возын. ³⁰ Вара нуным тўжвак луктын да йодын: «Мыйын озам-влак! Утаралташ ынде мылам мом ыштыман?» ³¹ Нуныжо вашештеныт: «Господь Иисус Христослан ўшане, тунам тый шкежат, мөнгысет-влакат утаралтыт». ³² Павел ден Сила ороллан да тудын мөнгыштыжö

* 16:24 Калып – колода.

улишо-влаклан чылаштан Господын шомакшым ойленит. ³³ Йүдым, тудо шагатыштак, орол нуным пеленже нангаен, су-сырыштым мушкын. Жапым шуйкалыде, шкежат, мөнгысыж-влакат тынеш пуренит. ³⁴ Вара орол нуным шке пörтышкыжö конден, сийлаш тунгалын да Юмылан ушанаш тунгалмыжлан уло мөнгысыж дене пырля куанен.

³⁵ Волгыжмеке, олесе төра-влак, нуным эрыкыш лукташ күлеш манын каласаш, казамат орол деке шке пашаенгыштым колтеныт. ³⁶ Тидын нерген казамат орол Павеллан увертарен: «Олесе төра-влак тендам эрыкыш лукташ күштен колтеныт, сандене ынде лекса да тыныслык дене кайыза». ³⁷ Но Павел нунылан каласен: «Мемнам, Рим кугыжанышын гражданже-влакым, суд деч посна уло калык ончылно кырен, казаматыш шуэныт. А ынде шолып луктын колтынешт? Уке, тек нуно толыт да шкештак мемнам луктыт». ³⁸ Пашаен-влак тиде ойым олесе төра-влаклан ойленит. Петырыме-влакын Рим кугыжанышын гражданже улмыштым пален налмеке, олесе төра-шамыч моткоч лүдыныт, ³⁹ нунын деке миен, кутырен сөрасаш төченит, нуным петырыма гыч луктыныт да ола гыч каяш йодыныт.

⁴⁰ Казамат гыч лекмеке, Павел ден Сила Лидия деке миеныт, тушто иза-шольо-влакым ужныт да нуным кумыланденит, вара тушеч каеныт.

17 ГЛАВА

1-9 Павел ден Сила Фессалоникьыште. 10-15 Павел ден Сила Верийьыште. 16-34 Павел Афиньыште.

¹ Амфиполь ден Аполлонийым эртымеке, нуно Фессалоникыш толын лектыныт, тушто иудей-влакын синагогышт лийын. ² Павел молгунамсе семынак тушко пурен да нунын дене, Возымашын шомакше-влакым кучылтын, кум шуматкече мутланен, ³ нунылан Возымашым умылтарен. Христос кугу орлыкым ужшаш да колымаш гыч ылыж кынешаш улмаш манын ончыктен. Тудо ойлен: «Мыйын тыланда увертарыме Иисус – Христос улеш». ⁴ Колыштшо-влак кокла гыч южышт ушанаш тунгалыныт да Павел ден Сила деке ушненыт, тыгак Израильын Юмыжлан кумалше шуко эллин да пагалыме ятыр үдырамаш ушнен.

⁵ Но ўшаныдыме иудей-влакым кӧранымаш авалтен, нуно оласе перныл коштшо икмыняр йӧрдымӧ енгым почешышт нангаеныт, шуко калыкым погеныт, олаште тумам нӧлтаныт. Иасонын пӧртшӧ деке лишеманыт, Павел ден Силам калык ончык лукташ тыршеныт. ⁶ Но нуным муын огытылат, Иасоным да икмыняр иза-шольым оласе вуйлатыше-влак деке кучен конденыт да кычкыреныт: «Тӱням пудыратылше нине енг-влак ынде тышкат толыныт, ⁷ а Иасон нуным шкеж деке пурген! Весым, Иисусым, кугыжалан шотлен, нуно чылан кесарьын кӱштымыж-влак ваштареш ыштат». ⁸ Тидым колын, калык да оласе вуйлатыше-влак пудыранаш тӱнганыт. ⁹ Нунышт Иасон да молышт деч ситыше оксам налыныт да колтеныт.

¹⁰ А Павел ден Силам иза-шольо-влак тунамак, йӧдым, Верийыш колтеныт. Тушко мийымеке, нунышт иудей-влакын синагогышкышт каеныт. ¹¹ Тысе-влак Фессалоникысе деч порырак лийыныт: нуно Христос нерген шомакым кугу кумыл дене колыштыныт да, тиде чынак тыге мо манын, Возымашым кече еда шымленыт. ¹² Шукынжо Иисуслан ўшанаш тӱнганыт, тыгак эллин-влак кокла гыч кӱкшын аклыме ўдырамаш-влакат, шуко пӧрӱенгат ўшаненыт. ¹³ Но Павел Верийыштат Юмын шомакым каласкала манын пален налмекышт, Фессалоникысе иудей-влак тушкат толыныт, калыкым тараташ да пудыраташ тӱнганыт. ¹⁴ Иза-шольо-влак Павелым тунамак теныз деке колтеныт, а Сила ден Тимофей кодыныт. ¹⁵ Иза-шольо-влак Павелым Афиньыш шумеш ужатеныт. Вашкерак толышт манын, Сила ден Тимофейлан каласаш Павел ужатыше-влакым йодын, вара нунышт каеныт.

¹⁶ Афиньште нуным вучымыж годым Павел ужын: ола шояк юмо статуй дене тич темын, садлан чонжо моткоч пудыранен. ¹⁷ Синагогышто иудей-влак денат, Израильын Юмыжлан кумалше моло денат кутырен, уремыште вашлийме енг-влак денат кече еда мутланен. ¹⁸ Эпикурей ден стоик икмыняр философат* тудын дене ўчашаш тӱнгалын, да иктышт ойленыт: «Тиде арам ойлыштшо мом каласынеже?» Иисус да ылыжмаш нерген Поро Уверым Павелын каласкалымыжлан южышт

* 17:18 Эпикурей ден стоик-влак – грек философ-влакын тунемшышт. Эпикурей-влак шоненыт: илышыште эн шергакан – тиде чон тыныслык да келанымаш, а чонын колыдымашыжлан нуно ўшанен огытыл. Стоик-влак ушым моктеныт да чон шижмашым кӱлдымашке луктыныт.

ойленйт: «Тудо йот юмо-влак нерген увертарышыла коеш». ¹⁹ Павелым пырля налыныт, Ареопагыш* конденйт да йодыныт: «Могай тиде тыйын каласкалыме у туныктымаш, ме тудын нерген колыштнена ыле. ²⁰ Ала-могай ондак колдымым тый пылышышкына пыштет, сандене ме палынена ыле, мо тиде тыгай?» ²¹ Афиныште илыше-влаклан, тыгак вес вер гыч тушко толшо-влаклан иктаж-мо нерген мутланен да иктаж-мом уым колыштын жапым эртарап пешак келшен.

²² А Павел Ареопаг покшелан шогалын да ойлен: «Афинысе калык! Тендан юмо-влакым чот жаплымыдам чыла гочат ужам. ²³ Ола мучко эртышемла да тендан кумалме вердам ончен коштшемла, ик жертвенникыште мый тыге возымым ужым: ”Палыдыме Юмылан”. Мый тыланда палыде аклыме Юмыда нергенак увертарем. ²⁴ Уло тўням, тушто мо улшым пўрышö** Юмо, пылпомышын да мландын Господышо, айдеме кид дене ыштыме храмлаште ок иле. ²⁵ Айдеме кид дене служитлымым Тудо ок йод, вет Тудлан нимоат огеш кўл. Тудо Шкеак чылалан илышым, шўлышым да молымат пуа ²⁶ да, чумыр мланде мучко илышт манын, ик вўр гыч уло айдеме тукумым ыштен, чыла калыклан палемдыме жапыштым пўрен да илыме верыштлан чекым ыштен. ²⁷ Юмым кычалын, лийме семын Тудын деке шижын лишемышт да муын кертышт. Вет Юмо мемнан кокла гыч икте дечат тораште огыл. ²⁸ Тудын дене ме илена, коштына, улына. Сылнымутым южо возышыда каласыме семын, ”ме Тудын тукумжо улына”. ²⁹ Тыгеракын, Юмын тукумжо улына гын, ме Тудым айдемын шонен лукмо да мастарлыкше дене ыштыме шўртнё, ший але кў тўс семын ужшаш огынал. ³⁰ Палыдымаш пагыт верч Юмо еҥ-влаклан мутым кучыктен огыл, а кызит чыла вере чыла еҥлан, языкыштым касарыктен, Юмо деке савырнаш кўшта: ³¹ Тудо кечым палемден, тиде кечынже тўням чын дене, ончылгоч палемдыме Айдеме гоч судитлаш тўгалеш, тидым чылалан тиде Айдемым колымаш гыч ылыжтымыж дене ончыктен».

³² Колымаш гыч ылыжме нерген колмеке, иктышт игылт воштылыныт, а весышт ойленйт: «Тидын нерген тыйым вес ганат колыштына». ³³ Тыгеракын, Павел нунын кокла гыч лектын каен.

* 17:19 Ареопаг – Афинысе чонга, тушто каҥаш погынен, мутлан, олаште туныктымо папам тудо шекланен.

** 17:24 Пўрышö – Творец.

³⁴ А икмынярышт Павел деке ушненыт да ўшанаш тўнгалыныт. Нунын коклаште Ареопагысе кагашыште ыштыше Дионисий, Дамарь лўман ўдырамаш да молат лийыныт.

18 ГЛАВА

1-17 Павел Коринфыште. 18-23 Павелын Антиохийыш пўртылмыжб. 24-28 Ефесыште Аполлос туныктен каласкала.

¹ Тылеч вара Павел, Афиным коден, Коринфыш каен. ² Тушто тудо Понтеш шочшо Акила лўман иудейым да тудын Прискилла ватыжым вашлийын. Чыла иудейлан Клавдий Римым коден каяш кўштен, садлан нуно шукерте огыл Италий гыч толыныт улмаш. Павел нунын деке миен. ³ Тудо нунын гаяк сомылым ыштенат, пырля пашам ышташ кодын. Нунышт вынер омашым* ыштыше лийыныт. ⁴ Шуматкече еда, синагогышто мутланен, иудей-влакымат, эллин-влакымат ўшандараш тыршен.

⁵ А Сила ден Тимофейын Македоний гыч толмекышт, Иисусын Христос улмыж нерген иудей-влаклан таныклаш Павелым Шўлыш кумылан ден. ⁶ Но иудей-влак торешланеныт да мыскыленыт, сандене Павел вургемжым почкалтен да нунылан каласен: «Тендан вўрда шкендан вуйда ўмбалне, тыште мыйын титакем уке, ынде чын Юмым палыдыме-влак деке каем». ⁷ Тушеч каен да Израильын Юмыжлан кумалше Иуст лўман ег деке миен. Тудыжын пўртшб синагог воктене лийын. ⁸ А синагог вуйлатыше Крисп чыла мўнгысыжге Господьлан ўшанаш тўнгалын. Коринфыште илыше кокла гыч Павелым колыштшо-влак шукушт ўшаненыт да тынеш пуреныт.

⁹ Йўдым кончымаште Павеллан Господь каласен: «Ит лўд, ойло, шып ит лий. ¹⁰ Мый тый денет пырля улам. Тыланет осалым нигб ок ыште: тиде олаште Мыйын енем шуко уло». ¹¹ Юмын шомаклан туныктен, Павел тушто ик ий да куд тылзе илен.

¹² Ахайыште Галлионын проконсул улмыж годым иудей-влак Павел ваштареш икоян шогалыныт, тудым судитлыме верыш конденыт ¹³ да ойленыт: «Тиде ег Юмылан закон почеш огыл кумалаш тарата». ¹⁴ А кунам Павел ойлаш тўнгалнеже улмаш, иудей-влаклан Галлион манын: «Иудей-влак, иктаж-могай титак

* 18:3 Вынер омаш – палатка.

але осал паша гын, тендам колышташ амал лиш ыле,¹⁵ но кунам туныктымо, лўм-влак да тендан законда нерген ўчашымаш кая, шке ончыза, мый тыгайым ынем судитле».¹⁶ Вара нуным судитлыме вер гыч поктен колтен.¹⁷ Тунам эллин-влак чылан синагог вуйлатыше Сосфеным руалтен кученыт да судитлыме вер ончылан кыреныт, но Галлионым тиде тургыжландарен огыл.

¹⁸ Эше икмыняр жапым эртарымеке, Павел иза-шольо-влак дене чеверласен да, корабльыш шинчын, Сирийыш каен, тудын дене пырля Прискилла ден Акила лийыныт. Павел Юмылан мутым пуэн улмаш, сандене тудо Кенхрейыште ўпшым тўредыктен.*
¹⁹ Ефесыш шумек, тушан Прискилла ден Акилам коден, шкеже синагогыш пурен да иудей-влак дене мутланен.²⁰ Кунам тудым тыште кужунрак лияш йодыныт, Павел келшен огыл,²¹ а нунын дене чеверласен да каласен: «Лишемше пайремым мылам Иерусалимыште эртараш кўлешак, а тендан дека Юмо пўртылтынеже гын, пўртылам». Тыге Ефес гыч каен. [Акила ден Прискилла Ефесеш кодыныт.]²² Кесарийыш мийымеке, тудо Иерусалимыш миен, черкым саламлен да Антихийыш каен.
²³ Тушто икмыняр жапым эртарымеке, лектын да радам дене Галатий кундем ден Фригийым эртен, чыла тунемшын чонжым пенгыдемден.

²⁴ Александриеш шочшо Аполлос лўман ик иудей Ефесыш толын. Тудо ойлаш пешак уста лийын да Возымашым сайын пален.²⁵ Аполлос Господьын корныжлан туныктымо лийын, чон йўлен ойлен, Господь нерген сайын туныктен, но Иоаннын тынеш пуртымыжым веле пален.²⁶ Аполлос синагогышто лўдде ойлаш тўнгалын. Акила ден Прискилла, тудым колыштмеке, шке декышт налыныт да Господьын корныж нерген эшеат сайын умылтареныт.²⁷ А кунам Аполлос Ахайыш каяш шонен пыштен, порын вашлияш кумыландаш манын, иза-шольо-влак тусо тунемше-влаклан серышым возеныт. Тушко мийымекеже, Юмын порылыкшылан кўра ўшанаш тўнгалше-влаклан Аполлос кугу пайдам конден.²⁸ Тудо иудей-влакын ўшандарымыштым калык ончылно пеш талын шўрен ойлен, Иисусын Христос улмыжым, Возымаш гыч шомакым кучылтын, чыныш луктын ончыктен.

* 18:18 Ончо: Числ 6:1-21.

19 ГЛАВА

*1-10 Павел Ефес олаште. 11-20 Скеван эргыж-влак.
21-40 Ефесыште пуламыр.*

¹ Аполлосын Коринфыште лиймыж годым Павел курыкысо кундемлам эртен да Ефесыш толын, тушто икмыняр тунемшым вашлийын да ² нунын деч йодын: «Ўшанааш тўналмекыда, те Святой Шўлышым налында мо?» А нунышт тудлан вашештеныт: «Святой Шўлыш улмо нерген ме колынат огынал». ³ Павел йодын: «Тендан могай тынеш пуртымаш лийын?» Нуно ойленыт: «Тиде Иоаннын тынеш пуртымыжо лийын». ⁴ Павел каласен: «Языкым касарыктыме тынеш пуртымаш дене Иоанн тынеш пуртен. Но тудо шкеж деч вара Толшылан, Христос Иисуслан, ўшанышаш улыда манын, калыклан ойлен». ⁵ Тидым колмеке, нуно Господь Иисусын лўмжō дене тынеш пуреныт. ⁶ А кунам нунын ўмбака Павел кидым пыштен, Святой Шўлыш ўмбакаштыт волен, да нуно йот йылме-влак дене ойлаш да пророкла каласкалаш тўналыныт. ⁷ Нуно чылаже латкок пōрѐен наре лийыныт.

⁸ Павел синагогыш миен, Юмын Кугыжаныш нерген кум тылзе лўдде каласкален, мутланен да ўшандарен. ⁹ Но кунам икмынярышт шўмыштым пешкыдемденыт да ўшанен огытыл, калык ончылно Господьын корныж нерген осалын ойленыт, тунам тудо нунын деч корангын, тунемше-влакым нунын деч ойырен да кече еда Тираннын школыштыжо туныктен мутланен. ¹⁰ Тыге кок ий шуйнен, сандене Асий кундемыште илыше-влак чыланат – иудейжат, эллинжат – Господь Иисусын шомакшым колыныт.

¹¹ Юмо öрыктарыше пашам Павелын кидше дене шуко ыштен. ¹² Пўжвўд ўшtmō шовычшымат, ўшталме вургемжымат тудын мogyржо гыч черле-влак ўмбаке пыштеныт, да нуно паремыныт, кōргышт гыч осал шўлыш-влак лектыныт.

¹³ Осал шўлышым поктен лукташ манын, тўрлō вере юлен коштшо южо иудеят Господь Иисусын лўмжым кучылташ тўналын. Нуно тыге ойленыт: «Павелын увертарен ойлымо Иисусын лўмжō дене тыланда кўштена». ¹⁴ Скева лўман иудей архиерейын шым эргыжат тыге ышташ тўналын. ¹⁵ Но осал шўлыш нунылан тыге вашештен: «Иисусым палем, Павелжат палыме. А те кō улыда?» ¹⁶ Тылеч вара осал шўлышан ег нунын ўмбаке кугу куат дене кержалтын да чыланыштымат сенген. А нунышт, чараматын да сусырген пытыше, тудо пōрт гыч куржын лектыныт.

¹⁷ Тыге лиймым Ефесыште илыше чыла иудей ден эллин пален налын. Нуно чылан чот лүдыныт. Господь Иисусын лүмжым чапландареныт. ¹⁸ Ёшанаш тўналше-влак кокла гыч шукынжо толыныт, осал пашашт нерген почын ойленыт. ¹⁹ А юзыланыше кокла гыч ятырынже, тунемме книгаштым поген, уло калык ончылно йўлалтеныт. Нунын чыла акыштым ушен шотлымеке, витле тўжем ший окса наре лектын. ²⁰ Тыге Господьын шомакше виянын да куатшым ончыктен шоген.

²¹ Чыла тиде лийме деч вара Павел шўм-чон шўлышыж дене* Македоний ден Ахайым эрташ да Иерусалимыш каяш шонен пыштен да каласен: «Тушто лиймеке, мый Римымат ужшаш улам». ²² Македонийыш тудо кок полышкалышыжым, Тимофей ден Ерастым, колтен, а шкеже икмыняр жаплан Асиеш кодын.

²³ Тиде жапыште Господьын корныжо верч изи огыл пудыранымаш лектын. ²⁴ Олаште Артемидан изи храмже-влакым ший дене ыштыше Димитрий лўман шийўзгар мастар илен. Тудо кидпашаче-влаклан шагал огыл парышым конден. ²⁵ Кызыт тудо нуным да тыгаяк пашам ыштыше молымат поген да каласен: «Йолташ-влак, те паледа: мемнан улан лиймына тиде пашаш негызлалтеш. ²⁶ Те ужыда да колыда, кузе саде Павел Ефесыште веле огыл, а чумыр Асий мучко гаяк шагал огыл калыкым чын корно гыч коранден, вет тудо ”айдеме кид дене ыштыме юмо-влак – юмо огытыл” манын ўшандара. ²⁷ Тидыже мемнан пашанан чапшым волтымо дене веле огыл лўдыкшым ышта, а кугу Артемида юмын храмжат нимолан шотлалташ ок тўнал, чыла Асийыште да пўтынъ тўняште пагалыме Артемидан лўмнерже вола».

²⁸ Тыгайым колмеке, нуно чот ажгыненыт да кычкыраш тўналыныт: «Ефесысе Артемида – моткоч кугу!» ²⁹ Уло ола чот пудыранен. Ен-влак Павел дене пырля коштшо, Македоний гыч улшо Гаий ден Аристархым руалтен кученыт да ик ен семын чылан театрыш писын каеныт. ³⁰ Павел калык тўшкашке лекнеже улмаш, но тунемше-влак тудым колтен огытыл. ³¹ Асийысе вуйлатыше-влак кокла гычат икмыняр йолташыже, театрыш ынже мий манын, тудлан шижтараш колтеныт. ³² Тиде жапыште иктышт иктым кычкыреныт, весышт – весым, погынымаш шотдымо лийын, да погынышо-влак кокла гыч утларакышт молан

* 19:21 «Шўм-чон шўлышыж дене» – тидым «Шўлышын таратымыж дене» манынат кусарап лиеш.

толмыштымат пален огытыл. ³³ Иудей-влак Александрым ончыко шүкеныт, тудлан калык тўшка гыч кангашым пуэныт. Александр кидшым нўлталын, калыклан шкенжым арален ойлынеже улмаш. ³⁴ Но тудын иудей улмыжым пален налмеке, чыланат ик йўк дене кычыраш тўнгалыныт: «Ефесысе Артемида – моткоч кугу!» Тыге кок шагат наре кычыреныт.

³⁵ Пытартышлан олесе возгалыше калыкым лыпландарен кертын да каласен: «Ефесысе ең-влак! Ефес ола кугу Артемида юмын храмжым да Диопетым арален ончышо семын чыла енлан палыме огыл мо? ³⁶ Тидын шотышто ўчашымаш уке гын, чылаланда лыпланыман да нимомат шоналтыде ыштыман огыл. ³⁷ Нине пўрєен-влак храмым агыше але тендан юмыдам мыскылыше огытыл гынат, те нуным тышке конденда. ³⁸ Дмитрий да тудын дене пырля лийше кидпашаче-влакын иктаж-кўн ўмбаке вуйшиймашышт уло гын, тидлан суд погынымаш уло, тыгак проконсул-влак улыт, тек нунын ончылно икте-весе ўмбаке вуйшиймашым пуат. ³⁹ А иктаж-могай вес йодмашда уло гын, закон почеш эртарыме погынымаште пунчалме лиеш. ⁴⁰ Таче мо лиймылан кўра мемнам тумам нўлталмылан титаклыме лўдыкшў уло, а тыгай шотдымо погынымашым ме нимо денат чыныш луктын огына керт». Тыге ойлен, калыкым шалатен колтен.

20 ГЛАВА

1-6 Павелын Македоний ден Грецийыш миен коштымьжо. 7-12 Кольшо Евтихым ылыжтымаш. 13-16 Троада гыч Милитыш миен коштмаш.

17-38 Апостол Павел Ефес олесе пресвитер-влак дене чеверласа.

¹ Калык пудыранымаш пытымеке, Павел тунемше-влакым ўжыктен, кумылан ден ойлен, вара чеверласен да Македонийыш каен. ² Тусо верлам эртыме годым ўшаныше-влаклан кумылан дыше мутым шуко ойлен, вара Грецийыш миен. ³ Тушто кум тылзе лийын, а кунам тудо Сирийыш кайынеже улмаш, шкенжын ваштареш иудей-влакын шолып кутырен келшымыштым пален налын да Македоний гоч пўртылаш шонен пыштен. ⁴ Асий марте тудым Верий гыч Пиррын Сосипатр эргыже, Фессалоника гыч Аристарх ден Секунд, Дервий гыч Гаий, тыгак Тимофей, Асий гыч Тихик ден Трофим ужатеныт. ⁵ Нуно, ончык кайымеке,

мемнам Троадаште вученыт. ⁶ А ме Шергинде кече пайрем деч вара Филипп гыч корабль дене каенна, вич кече гыч нунын деке Троадаш толынна, тушто шым кече лийынна.

⁷ Шуматкече эрлашын, тунемше-влакын киндым тодыл кочкаш погынымекышт, Павел погынышо-влак дене мутланен. Вес кечынже тудо тышеч каяш шонен, сандене пелйүд марте ойлен.

⁸ Мемнан погынымо кўшыл пөлемыште шуко лампе лийын. ⁹ Оконаште Евтих лўман самырык пөръенг шинчен. Павел кужу жап ойлен, сандене Евтих чот мален колтен, омо авалтенат, кумшо пачаш гыч камвозын. Кунам тудым нөлталыныт, кольшо улмаш. ¹⁰ Павел тудын деке волен, ўмбакше возын, тудым өндалын да каласен: «Ида тургыжлане, чонжо лектын огыл».

¹¹ Павел пөлемыш пөртылын, киндым тодыл кочкын, пешак кужун, волгыжаш тўналмешке, мутланен, а вара лектын каен.

¹² А Евтихым ылышым вўден конденыт, тидыже чылам чот куандарен.

¹³ Ме ончыко тарванышна, корабльыш шична да Ассыш кайышна, тушто ме Павелым пырля налшаш улына ыле. Шкеже йолын каяш шоненат, мыланна тыге кўштен каласен ыле.

¹⁴ Ме тудын дене Ассыште вашлийна, вара корабльыш шындышна да Митилиныш толна. ¹⁵ Тушечын кайышна да вес кечынже Хиос воктеке миен лекна, а эрлашынже Самосыш шуна, Трогиллийыште лиймеке, вес кечынже Милитыш мийышна.

¹⁶ Асийыште жапым йомдараш огыл манын, Павел Ефесым эртен каяш шонен пыштен. Йөн лиеш гын, Павел Витлыгече пайремлан Иерусалимыш миен шуаш вашкен.

¹⁷ Ефесысе пресвитер-влакым ўжаш манын, Павел Милит гыч ег-влакым колтен ¹⁸ да, кунам пресвитер-влак толыныт, каласен:

«Асий кундемыш толмекем, тендан коклаштыда лиймем годым мый икымше кече гычак кузе иленам, те паледа. ¹⁹ Иудей-влак шолып кутырен келшымышт дене мыйым шуко нелылыкыш пуртеныт, но мый Господын ўнышын ылыше, шинчавўд йөре пашам ыштыше тарзыже лийынам. ²⁰ Тыланда мо гына пайдале лийын, тудын нерген ойлымо деч кораңын омыл, а тендам чыла калык ончылнат, пөртыштыдат туныктенам. ²¹ Иудей-влакымат, эллин-влакымат мый, языкыштым касарыктен, Юмо деке савырнаш да мемнан Господьна Иисус Христослан ўшанаш тыршен ўжынам. ²² А кызыт Шўлыш мыйым кепшылтен, да Ие-

русалимыш каем. Мый денем тушто мо лиеш – ом пале.²³ Но мыйым эрыкым йомдарымаш да нелылык вуча манын, Святой Шўлыш чыла олаште палдара.²⁴ Туге гынат мый шке илышем шкаланем шергаканлан ом шотло. Эн ондак шке пашам – Господь Иисусын мылам ўшанен пуымо служитлыме пашам – куанен ворандарынем: Юмын порылыкшо нерген Поро Уверым каласкалымым шуктынем.

²⁵ Мый тендан дене лийынам да Юмын Кугыжаныш нерген каласкаленам, а тендан кокла гыч мыйым тылеч вара иктат угыч ок уж манын, мый кызыт палем.²⁶ Сандене мый тыланда таче увертарем: тендан кокла гыч иктаж-көжө йомын пыта гын, мый титакан омыл,²⁷ мый тендам Юмын уло эрыкше* дене палдарыме деч чакнен омыл.²⁸ Шкендан верч тыршыза, Шўлышын тыланда вуйлаташ пуымо күтү верчат тыршыза, Господь Юмын шке Вўржө дене налме Черкыжым күтыза.²⁹ Мый палем: кайымекем тендан коклашке күтүм чаманыдыме осал пире-влак пурат.³⁰ Тунемше-влакым почешышт нангаяш манын, шкендан кокла гычат чыным пужен ойлышо-влак лектыт.³¹ Сандене шекланен шогыза, шарныза: кум ий йўдшө-кечыже шинчавўд йөре мый чарныде тендан кокла гыч кажныдам туныктенам.³² Иза-шольо-влак, ынде мый тендам Юмылан да Тудын порылык шомакшылан ўшанен пуэм. Тендам пентгыдемдаш Тудын куатше уло да святитлыме чыла енже-влак коклаште наследствым тыландат пуэн кертеш.³³ Мый нигөн шийжымат, шөртныжымат, вургемжымат ынем нал ыле.³⁴ Шкеат паледа, мыланем да пеленем лийше-влаклан мо күлын гын, тебе тиде кидем дене пашам ыштен налынам.³⁵ Тыге пашам ыштен, черле-влаклан полшаш да Господь Иисусын ”Пуымыж годым айдеме налмыж годсо деч пиаланрак” манме шомакшым шарнаш күлмым мый чыла годымат тыланда ончыктенам».

³⁶ Тыге каласымеке, Павел сукен шинчын да нунын дене пырля кумалын.³⁷ Тунам чыланат чот шортыныт, Павелым өндалыныт да шупшалыныт.³⁸ Тудым кызыт пытаргыш гана ужыт манын каласымыжлан эн чот ойгыреныт. Вара корабль марте ужатеныт.

* 20:27 Эрык – воля, желание.

21 ГЛАВА

1-16 Иерусалимыш миен коштмаш. 17-26 Павелын Иаков дене ваиллиймыже. 27-36 Павелым руалтен кучымаш. 37– 22:21 Павел калык ончылно шкенжым арален ойла.

¹ Нунын деч ойырлен кайымеке, тенгызыш лекна да вик Косыш мийышна, вес кечынже – Родосыш, тушечын Патараш кайышна. ² Тушто Финикийыш кайыше корабльым муна, тушко шична да кайышна. ³ Кипр кояш тўналмеке, тудым шола мogyрым коден, ме Сирийыш ийна да Тирыш шуна. Тушто корабль сатум ястарышаш улмаш. ⁴ Ме тысе тунемше-влакым кычал муна, тушто шым кече лийна. Иерусалимыш кайыме ок кўл манын, Шўлышын палдарымыж почеш нуно Павеллан ойланыт. ⁵ Но, тушто нине кечым эртарымеке, ме лекна да кайышна. Чылан, ола гыч лектын, мемнам ватышт да йочашт дене пырля ужатен тольыч. Сер воктене сукен шинчын кумална. ⁶ Ме икте-весе дене чеверласышна да корабльыш шична, а нуно мўнгышкышт пўртылыныт.

⁷ А ме Тир гыч Птолемаидаш корабль дене толна. Тыге мемнан тенгыз дене коштмо корнына мучашке шуо. Иза-шольо-влакым саламлымеке, нунын дене ик кече лийна. ⁸ Вес кечынже Павел да ме, тудын дене пырля лийше-влак, кайышна да Кесарийыш миен лекна, Поро Уверым каласкалыше Филиппын пўртышкыжў пурышна да тудын дене кодна. Шым диакон гыч тудо иктыже улмаш. * ⁹ Тудын марлан лекдыме да пророкла ойлышо ныл ўдыржў лийын. ¹⁰ Тушто ятыр кечым эртарымына годым Иудей гыч Агав лўман пророк толын. ¹¹ Тудо мемнан дече миен, Павелын ўштыжым налын да шкенжын кид-йолжым пидын, вара каласен: «Святой Шўлыш тыге ойла: иудей-влак Иерусалимыште тиде ўштын оажым тыге пидыт да чын Юмым палыдыме-влакын кидышкыже пуат». ¹² Кунам тидым колна, тунам ме да тусо ўшаныше-влак, Иерусалимыш ынже кайманын, Павелым сўрвалышна. ¹³ Но тудо вашештен: «Мом те ыштеда? Молан шортыда да шўмем шўлыкангеда? Мый Иерусалимыште Господь Иисусын лўмжў верч пидме лияш веле огыл, а колашат ямде улам». ¹⁴ Тудо мемнан мутым колыштын

* 21:8 Ончо Ап.паш 6:1-7.

огылат, сөрвалымым чарнышна да ойлышна: «Тек Господьын эрыкше* почеш лиеш».

¹⁵ Нине кече деч вара ме корныш ямдылалтна да Иерусалимыш кайышна. ¹⁶ Мемнан дене пырля Кесарий гыч икмыняр тунемше миен, нуно мемнам Кипр гыч толшо Мнасон деке уна лийын илаш намиеныт. Мнасон тунемше-влак кокла гыч ик эн ончычсо лийын.

¹⁷ Иерусалимышке толмекына, иза-шольо-влак мемнам куанен вашлийыныт. ¹⁸ Вес кечын Павел мемнан дене пырля Иаков деке каен. Тушко пресвитер-влак чылан миеныт. ¹⁹ Павел нуным саламлен да тудын служитлыме пашаж гоч Юмын мом ыштымыжым чын Юмым палыдыме-влак коклаште радамлен каласкален.

²⁰ Тудын ойлымыжым колыштмеке, нуно Юмым моктеныт да Павеллан ойланыт: «Ужат, иза, иудей коклаште ўшанаш тўналше-влак тўжем дене улыт, нуно чыланат иудей закон верч тыршен шогат. ²¹ А тыйын нерген нуно шуко колыныт, пуйто чын Юмым палыдыме-влак коклаште илыше чыла иудейым Моисейын законжо деч кораҥаш туныктет, йочаштлан пўчмө йўлам эртараш да йўла почеш илаш чарет. ²² Тыгеже мом ыштыман? Ен-влак тыйын толмет нерген пален налыт, векат, шукын погынат. ²³ Кузе ме тыланет каласена, туге ыште: мемнан коклаште Юмылан мутым пуышо ныл пөръен уло. ²⁴ Нуным пеленет нал да эрныме йўлам нунын дене пырля эрте, ўпыштым тўредыктен кертышт манын, нунын олмеш тўлө. Тыйын нерген ойлыштмаш чын огыл, тый шкежат закон почеш илет манын, тунам чылан пален налыт. ²⁵ А чын Юмым ондак палыдыме, вара ўшанаш тўналше ен-влакын пашашт шотышто ме ондакак пунчалынна. Тек нуно нимом тыгайым огыт шукто. Шояк юмылан пуымо надыр деч, вўр деч, пич каен колышо вольык ден янлык деч да яжарланыме деч шкеныштым кучышт манын, нунылан серыш дене увертаренна».

²⁶ Тунам Павел нине ныл еным налын да вес кечынже нунын дене пырля эрныме йўлам эртен, а вара храмыш пурен, эрналтме кече-влак кунам пытыме да кажне верч надырым кунам пуаш кўлмө нерген увертарен.

²⁷ Нине шым кече мучашыш шумо годым Асийысе иудей-влак, Павелым храмыште ужын, уло калыкым пудыратеныт,

* 21:14 Эрык – воля, желание.

Ўмбақыже кид дене шуыныт ²⁸ да кычкыренит: «Израильысе ең-влак, полшыза! Тиде еңак мемнан калык, мемнан закон да тиде вер ваштареш чыла вере туныкта, адакшым тышке эллин-влакымат пуртен да тиде святой верым амыртен!» ²⁹ Нуно Ефес гыч толшо Трофимым тудын дене пырля олаште тылеч ончыч ужыныт да, Павел тудым храмыш пуртен манын, шоненыт. ³⁰ Уло ола пудыранен, да чыла могырым калык куржын толын, Павелым руалтен кученыт, храм гыч тўгө шупшын луктыныт да капка-влакым тунамак тўкыленыт. ³¹ Нуно Павелым пуштнешт улмаш, но уло Иерусалим пудыранен манме увер полк вуйлатыше дека шуын. ³² Тудо тунамак, шўдывуй ден сарзе-влакым налын, калык дека писын каен. Вуйлатыше ден сарзе-влакым ужмеке, Павелым кырымым чарненыт. ³³ Тунам полк вуйлатыше лишемын, Павелым кучен да кок шинчыр дене шинчырлаш кўштен, вара йодын: «Кө тудо да мом ыштен?» ³⁴ Калык тўшкаште икте иктым кычкырен, весе – весым, а вуйлатыше йўк-йўанлан көра нимом раш пален кертын огылат, Павелым крепостыш нангаяш кўштен. ³⁵ А кунам Павел тошкалтыш дека миен шуын, калык шыгыремдымылан көра сарзе-влаклан тудым нумал нангаяш логалын. ³⁶ Шуко ең почешышт каен да кычкырен: «Тудлан колымаш!»

³⁷ Крепостыш пуртымо годым Павел полк вуйлатыше деч йодын: «Мылам иктаж-мом тылат каласаш лиеш мо?» А тудыжо манын: «Тый греклат моштет? ³⁸ Тугеже шукерте огыл пудыранымашым нўлталше да ныл тўжем саркуралан еным ир мландыш нангайыше саде египет ең отыл?» ³⁹ Павел вашештен: «Мый иудей улам, Киликийысе кумдан палыме Тарс олан гражданже. Тый дечет йодам: калыкклан ойлаш мыланем эрыкым пу». ⁴⁰ Полк вуйлатыше келшен, да Павел тошкалтышке шогалын, калык ончылно кидшым нўлталын, а кунам чылан шып лийыныт, нунылан еврейла ойлаш тўнгалын:

22 ГЛАВА

22-29 Павел полк вуйлатыше ончылно. 30– 23:11 Павел Синедрион ончылно.

¹ «Иза-шольо да ача-влак! Ынде тендан ончылно шкемым арален ойлымем колыштса». ² Еврей йылме дене каласкалаш тўналмым колмеке, калык утыр шыпланен. Павел ойлен:

³ «Мый иудей улам, Киликийысе Тарсыште шочынам, но тиде олаште ончен куштеныт, Гамалиилын тунемшыже лийынам, мыйым ачана-влакын законышлан сайын туныктеныт. Таче те могай улыда, мыят тугаяк лийынам, мыят Юмын верч чот шогенам. ⁴ Мый Господьын корныж дене коштшо-влакым колымашке шуктен поктылынам, пörьенгымат, ўдырамашымат кучен, казаматышке шындылыктенам. ⁵ Тидын нерген архиерей да калык кугурак-влак чылан таныклен ойлен кертыт. Мый Дамаскыште илыше иудей иза-шольына-влаклан серыш-шамычымат нунын дечак налынам, тусо-влакымат руалташ да, пидын, Иерусалимыш мут кучаш кондаш манын, тушко каенам.

⁶ Кайызем годым, кечывал тура, кунам Дамаск деке лишемынам, кенета мыйын йырем пылпомыш гыч кўдыратле волгыдо йолгалтын. ⁷ Мый мланде ўмбаке йörлынам да ”Савл, Савл, молан тый Мыйым поктылат?” манын ойлымо йўкым колынам. ⁸ Мый вашештенам: ”Господь, кө Тый улат?” Тудо мыланем каласен: ”Мый тыйын поктылмо Назорей Иисус улам”. ⁹ Мый денем пырля лийше-влакат волгыдым ужыныт да чот лўдыныт, но мылам Ойлышын йўкшым колын огытыл. ¹⁰ Тунам мый йодынам: ”Господь, мылам мом ыштыман?” А Господь каласен: ”Кынел да Дамаскыш кае, мом тый ыштышаш улат, чыла тушто каласат”. ¹¹ Йымыктарыше волгыдо шинчамым сокырым ыштен, сандене пырля лийше-влак мыйым Дамаскыш кид гыч вўден намиеныт.

¹² Тушто Ананий лўман ен лийын, тудо Юмын законым ўшанлын шуктышо айдеме улмаш, Дамаскыште илыше иудей-влак тудым кўкшын акленыт. ¹³ Мый декем толын, воктекем шогалын да каласен: ”Савл иза, шинчат почылтшо”. Тунамак мый тудым ужынам. ¹⁴ А тудо мылам ойлен: ”Шке эрыкшым* пален налаш, Чын Ыштышым ужаш, Тудын ойлымо йўкшым колаш ачана-влакын Юмышт тыйым ондакак ойырен налын. ¹⁵ Тый Тудын таныкше лият, мом ужмет да колмет нерген уло калыклан каласкалаш тўнгалат. ¹⁶ Тыгеже мом юватылат? Кынел, тынеш пуро, Господь [Иисусын] лўмжым ўжын, языкет деч мушкылт”.

¹⁷ Иерусалимыш пörтылмекем, храмыште кумалмем годым мыйым кугу өрмаш авалтен, ¹⁸ да Господьым ужынам. Тудо мылам ойлен: ”Вашке тарване, Иерусалим гыч писынак лектын кай, тыште Мыйын нерген таныклен ойлыметым шотыш огыт

* 22:14 Эрык – воля, желание.

нал”.¹⁹ А мый ойленам: ”Господь, Тылат ұшаныше-влакым ка-
заматыш шындымем да синагоглаште кырыктымем нуно палат.
²⁰ Стефанын, Тыйын таныкетын, вўржым йоктарыме годым мый
туштак шогенам, тудым пуштмым сайлан шотленам да пуштшо-
влакын вургемыштым ороленам”.²¹ А Тудо мылам каласен:
”Кае, Мый тыйым торашке, чын Юмым палыдыме-влак деке,
колтем”».

²² Тиде шомак марте иудей-влак Павелым колыштыныт, а
вара кычкыраш тўналыныт: «Тыгайым мландўмбачын пытаре!
Тудо илышаш огыл!»²³ Нунын кычкырымышт, вургемыштым
кушкедмышт да пуракым южыш кышкымышт годым ²⁴ полк
вуйлатыше Павелым крепостыш пурташ кўштен, могай амал
дене нуно тудлан кычкырымыштым палаш манын, тудым сола
дене кырен йодышташ шўден.²⁵ А кунам тудым кыраш ўштō
дене шуялтарен пидыныт, Павел тушто шогышо шўдывуй деч
йодын: «Але тыланда Рим гражданым суд деч поснат кыраш
лиеш?»²⁶ Тидым колмеке, полк вуйлатыше деке шўдывуй миен
да ойлен: «Мом тый ыштынет, ончо! Тиде ег Римын гражданже».
²⁷ Тунам вуйлатыше Павел деке миен да йодын: «Мылам каласе,
тый Римын гражданже улат мо?» Павел ойлен: «Туге». ²⁸ Полк
вуйлатыше вашештен: «Мый тиде гражданствым кугу окса дене
налынам». А Павел манын: «А мый шочынак Римын гражданже
улам». ²⁹ Тудым кырен йодышташ ямдылалтше ег-влак тунамак
кораныныт, а вуйлатыше, Павелын Рим граждан улмыжым па-
лен налмекыже, тудым пидын пышташ кўштымыжлан лўдын.

³⁰ Иудей-влак Павелым молан титаклат манын, чыным па-
лаш шонен, вес кечынже вуйлатыше тудын кепшылжым мучыш-
тарен, архиерей-влаклан да уло Синедрионлан погынаш кўштен.
Вара Павелым конден, нунын ончылан шогалтен.

23 ГЛАВА

*12-22 Павел ваитареш шолып мутланен келшымаш. 23-35 Павелым
Кесарийыш кондат.*

¹ Павел Синедрион ўмбаке тўткын ончен да каласен: «Иза-
шольо-влак! Мый тачысе кече марте Юмын ончылно яндар
чонан иленам». ² А архиерей Ананий Павел воктене шогышо-
влаклан тудым умшаж гыч пераш кўштен. ³ Тунам Павел туд-
лан каласен: «Тый, ошемдыме пырдыж! Тыйым Юмо пера.

Тый тыште шинчет да мыйым закон почеш судитлынет, шкеже мыйым пераш кўштымет дене законом пудыртет». ⁴ Воктене шогышо-влак каласеныт: «Юмын архиерейжым вурсет?» ⁵ Павел вашештен: «Иза-шольо-влак, мый тудын архиерей улмыжым пален омыл. Возымо вет: ”Шке калыкетын вуйлатышыж нерген осал мутым ит ойло”».*

⁶ Синедрионышто ик ужашыже саддукей, а вес ужашыже фарисей-влак улмым паленат, Павел чот ойлаш тўнгалын: «Иза-шольо-влак! Мый фарисей улам, фарисейын эргыже, колышо-влакын ылыж кынелмыштым ўшанен вучымылан мыйым титаклат». ⁷ Тудын тыге манмекыже, фарисей ден саддукей-влак коклаште ўчашымаш тўнгалын да погынымаш шелалтын. ⁸ Вет саддукей-влакын ойлымышт почеш нимогай ылыжмат, Суксат, шўлышат уке, а фарисей-влак чыла тидлан ўшанат. ⁹ Чылан чот кычкыраш тўнгалыныт, фарисей-влак кокласе закон туныктышо-влак кынел шогалыныт да ўчашен ойленыт: «Мемнан шонымаште, тиде ең нимогай осалым ыштен огыл. Тудлан шўлыш але Суксо ала чынак ойлен? Айста Юмын ваштареш огына лий». ¹⁰ Ўчашымаш талышныме дене Павелым кўрышт кышкен кертыт манын, полк вуйлатыше лўдын да сарзе-влакклан тудым калык кокла гыч руалтен налаш да крепостьыш нангаяш кўштен.

¹¹ А вес йўдым Господь Павеллан кончен да каласен: «Пентгыдын шого, Павел. Кузе тый Мыйын нерген Иерусалимыште таныкленат, Римыштат тугак таныклышаш улат».

¹² Эрдене икмынар иудей ойым пидын, Павелым пуштмешке, огына коч да огына йў манын товатлен. ¹³ Шолып ойым пидше ең нылле утла лийын. ¹⁴ Нуно архиерей ден калык кугурак-влак деке миеныт да ойленыт: «Павелым пуштмешкына ме нимомат умшаш огына пыште манын, мутым пуэн товатлышна. ¹⁵ Пуйто пашажым тўткынак тергаш манын, Павелым эрла тендан деке кондаш вуйлатыше деч Синедрион дене пырля кызытак йодса, а тышке конден шуктымо деч ончычак ме тудым пушташ ямде лийына».

¹⁶ Павелын акажын эргыже шолып ойым пидме нерген колын, крепостьыш толын да Павеллан увертарен. ¹⁷ А Павел шўдывуй кокла гыч иктыжым ўжын да каласен: «Тиде рвезым вуйлатыше деке нангае, тудлан ала-мом увертарышашыже уло». ¹⁸ Тудыжо рвезым пеленже налын, вуйлатыше деке намиен да

* 23:5 Исх 22:28

ойлен: «Кучен петырыме Павел мыйым ўжын да тиде рвезым тый декет кондаш йодын. Тыланет ала-мом ойлышашыже уло».

¹⁹ Рвезым полк вуйлатыше, кидше гыч кучен, өрдыжкө коранден да йодын: «Мом мылам каласышашет уло?» ²⁰ Рвезе вашештен: «Павел нерген пуйто утларак сайын палаш манын, иудей-влак эрла тудым Синедрионыш кондаш тый дечет йодаш мутланен келшенят. ²¹ Тый нунылан ит ўшане. Нунын кокла гыч нылле утла ең тудым шолып ванген шогат. Павелым пуштмешкына огына коч да огына йў манын, нуно товатлен ойленят. Кызыт нуно, тидын дене келшыметым вучен, ямде шогат». ²² Тунам вуйлатыше: «Тидым мылам увертарымет нерген нигöланат ит ойло», – манын да рвезым колтен.

²³ Вара вуйлатыше кок шўдывуйым ўжын да каласен: «Кесарийыш каяш кумшо шагат йўдлан* кок шўдö йолешке сарзым, тыгак шымле имнешкым да умдым нумалше кок шўдö еным ямдылыза. ²⁴ Осел-влакымат ямдылыза. Тек Павелым кушкыжыктен шындат да лўдыкшö деч посна вуйлатыше Феликс деке нангаят». ²⁵ Вара тудо тыгай серышым возен: ²⁶ «Клавдий-Лисий чот пагалыме вуйлатыше Феликсан: куане. ²⁷ Тиде еным иудей-влак кученыт да пуштнешт ыле. Мый сарзе-влак дене миенам да, Рим граждан улмыжым пален налмеке, тудым утаренам. ²⁸ Вара, тудым мо шотышто титаклымым палаш шонен, нунын Синедрионышкышт намиенам. ²⁹ Тудым иудей закон дене кылдалтше тўрлö ончалтыш шотышто титаклымым, тудым пуштмым чыныш лукшо але казаматыш шындаш ситыше нимогай титаклымаш укем мый ужынам, ³⁰ а иудей-влакын тудын ваштареш шолып ойым пидмышт нерген увер кунам мый декем шуын, тудым тунамак тый декет колтенам, титаклыше-влаклан вуйшиймашыштым тыйын ончылно ойлаш кўштенам. Таза лий».

³¹ Сарзе-влак, кўштымым шуктен, Павелым пырля налыныт да йўдым Антипатридаш нангаеныт, ³² а эрлашыжым имнешке-влакым Павел дене колтеныт, молышт крепостыш пöртылыныт. ³³ А имнешке-влак, Кесарийыш мийымеке, серышым вуйлатышылан пуэныт, Павелымат конден шогалтеныт. ³⁴ Вуйлатыше серышым лудын да Павелын могай кундем гыч улмыж нерген йодын. Киликий гыч улмыжым пален налмеке, ³⁵ каласен: «Кунам титаклыше-влакетат толыт, тунам тыйын пашатым

* 23:23 Кумшо шагат йўд – мемнан жап дене индеш шагат кастене.

ончен лектам». Вара Иродын кўполатыштыже Павелым оро-
лымаште кучаш кўштен.

24 ГЛАВА

1-9 Павелым Феликс ончылно титаклымаш. 10-23 Павел икенжым Феликс ончылно арален ойла. 24-27 Павел петьрымаште.

¹ Вич кече гыч калыкын икмыняр кугуракше да Тертулл лўман оратор* дене пырля архиерей Ананий толын, нуно вуйлатышылан Павел ўмбаке вуйым шийыныт. ²⁻³ Павелым ўжын кондымеке, Тертулл тудым титаклаш тўнгалын да ойлен: «Пагалыме Феликс, ме тылат кўра кужу жап шуйнышо тыныслыкым налынна, да тыйын тыршымет дене тиде калыкын илышыже пешак саемян. Ме тидым эре да чыла вере кугу таум ыштен вашлийына. ⁴ Тыйым шуко жап ынем кучо, поро лий, мемнам кўчыкын да поро кумылын колышт. ⁵ Ме ужынна: тиде ең – пижедылше чер гай. Тудо уло тўня мучко илыше иудей-влак коклаште пуламырым тарватыл коштеш да Назорей тўшкам вуйлата, ⁶ храмымат шакшылаш тўчен, сандене тудым кученна, шкенан законна почеш судитлыненна ыле. ⁷ Но полк вуйлатыше Лисий толын да тудым мемнан кид гыч кугу вий дене шупшын налын, ⁸ тудым титаклыше-влаклан тый декет толаш кўштен. Тудым йодыштын, мо шотышто титаклымынам тый шке чыла пален налын кертат». ⁹ Чыла тиде чын манын пенгыдемден, титаклымашке иудей-влакат ушненыт.

¹⁰ Вуйлатыше Феликс мут пуымым ончыктен, да Павел ойлаш тўнгалын:

«Шуко ий тиде калыкым чын судитлыметым пален, мый шкемын пашам кызыт эрыкан кумыл дене аралем. ¹¹ Иерусалимыш кумалаш толмемлан латкок кече деч шуко эртен огыл, тидым тый шкеат пален налын кертат. ¹² Мыйым храмыштат, синагогыштат, олаштат иктаж-кў дене ўчашышым але калык пудыранымашым тарватышым ужын огытыл. ¹³ Мо шотышто нуно кызыт мыйым титаклат, тудым нимо денат пенгыдемден огыт керт, ¹⁴ но тыланет чоным почын ойлем: мыйын коштмо Корным нуно шояк туныктымаш маныт. Тудын дене коштын, мый ача-влакын Юмылан служитлем; законышто да пророк-влакын

* 24:1 Оратор – тыште: юрист, адвокат.

книгаштышт возымылан чылажланат ўшанем. ¹⁵ Чын ыштыше-влакат, осалым ыштыше-влакат колымаш гыч ылыжыт манын, Юмылан ўшанем уло. Нине титаклыше-влакат тидымак вучат. ¹⁶ Санденак Юмо да еҥ-влак ончылно яндар чонан лияш мый шкеат вийым пыштем. ¹⁷ Шуко ий эртымеке, мый шке калыкемлан окса полышым пуаш, тыгак пӧлекым кондаш толынам. ¹⁸ Тидым кондымо годым храмыште мыйым эрныме йўлам эртышым ужыныт. Тушто погынышо еҥ тўшкат, пудыранымашат лийын огыл. ¹⁹ Мыйым Асий кундем гыч толшо икмыняр иудей ужын, нунылан тыйын ончылно тыште шке лияш да, мыйын ваштареш иктаж-мошт уло гын, титаклаш кўлеш ыле. ²⁰ Але тышке толшо-влак тек каласат: Синедрион ончылно шогымом годым мыйым мо шотышто титаканым муыныт? ²¹ Нунын коклаште шогымом годым йўкым кугемден ойлымо нине шوماкемым ала титакемлан шотлат: колышо-влакын ылыжмыштлан таче те мыйым титакледа».

²² Господьын корныж нерген сайын паленат, тидым колыштмеке, ончymo пашам Феликс вес жапыш кусарен да каласен: «Полк вуйлатыше Лисий толмеке, тендан пашадам ончен лектам». ²³ А шўдывуйлан кўштен: Павелым оролымаште кучаш, но икмыняр эрыкым пуаш да тудлан полшаш але тудын деке мияш лишылже-влак кокла гыч иктыланат чаракым ышташ огыл.

²⁴ Икмыняр кече гыч Феликс шочынак иудей улшо Друзилла ватыж дене пырля миен, Павелым кондаш еҥым колтен да Христос Иисуслан ўшаныме нерген каласкалымым колыштын. ²⁵ Чын ыштыме, шкем кучен моштым да ончыкылык судитлымаш нерген Павелын ойлымыж годым Феликс лўдын колтен да каласен: «Бнде кай, а кунам жапем лиеш, тыйым угыч ўжам». ²⁶ Тыгодымак, эрыкым тўлен налаш Павел оксам пуа манын, ўшанен вучен. Садлан тудым кондаш чўчкыдын колтен да тудын дене мутланен.

²⁷ Но кок ий эртымеке, Феликсым Порций-Фест алмаштен. А Феликс, иудей-влаклан йӧраш шонен, Павелым петырымашешак коден.

25 ГЛАВА

1-12 Павел кесарь ончылан судитлымым йодеш. 13-27 Павел – Агриппа кугыжа ончылно.

¹ Вуйлатыме кундемышкыже толмеке, Фест кум кече гыч Кесарий гыч Иерусалимыш каен. ²⁻³ Тунам архиерей-влак да иудей кокла гыч кугурак ен-влак тудлан Павел үмбаке вуйым шийыныт, Павелым Иерусалимыш пörтылтымö дене мыланна поро кумылетым ончыкто манын, сөрвален йодыныт. Вет нуно Павелым шолып вангынешт да корнышто пуштнешт улмаш. ⁴ Павелым Кесарийыште оролымаште кучат, шкежат вашке тушко каем, манын Фест. ⁵ «Тыгеже, – каласен тудо, – тендан вуйлатыше-влак кокла гыч икмыняр ен тек мыйын пеленем кая да, тиде енгын иктаж-могай титакше уло гын, тек тудым титакла.»

⁶ Иерусалимыште кандаш але лу кече деч шуко огыл лиймеке, Фест Кесарийыш пörтылын, а вес кечынже судитлыме верыш шинчын да Павелым кондаш күштен. ⁷ Павел толмеке, Иерусалим гыч толшо иудей-влак тудын йыр погынен шогалыныт, шуко неле титаклымашым үмбаке конденит, но титаклымышт чын манын, ончыктен кертын огытыл. ⁸ Павел шкенжым арален ойлен: «Мый иудей закон ваштарешат, храм ваштарешат, кесарь ваштарешат нимогай титакым ыштен омыл». ⁹ Фест, иудей-влаклан йöраш шонен, Павеллан вашештен: «Иерусалимыш кайынет? Тыйым титаклымым тушто мыйын вуйлатыме почеш ончена ыле». ¹⁰ Но Павел каласен: «Мый кесарьын судшо ончылно шогем, тудын ончылнак судитлалтшаш улам. Мый иудей-влак ваштареш нимогай титакым ыштен омыл, тидым тыят сайын палет. ¹¹ Мый титакан улам да титакемже мыйым пуштмым чыныш лукшо гын, колымаш деч коранаш ом төчö, а мыйын ваштареш титаклымышт чын огыл гын, нигö мыйым нунын кидыш пуэн ок керт. Кесарь ончылно судитлалташ йодам». ¹² Вара Фест кагашым пуышыж-влак дене мутланен да вашештен: «Тый кесарьын судшым йодынат, кесарь декак кает».

¹³ Икмыняр кече эртымеке, Кесарийыш Фестым саламлаш Агриппа кугыжа ден Вереника толыныт. ¹⁴ Нунын тушто шуко кечым эртарымекышт, Павел нерген пашам кугыжалан Фест тыге умылтарен: «Тыште казаматеш Феликсын кодымо ен уло. ¹⁵ Иерусалимыште лиймем годым иудей архиерей ден калык ку-

гурак-влак тудын ўмбаке вуйым шияш толыныт да титаканыш лукташ йодыныт. ¹⁶ Титаклыше-влакым шинчаваш ужаш да титаклыме ваштареш шкенжым арален ойлаш эрыкым пуыде, кечмогай енымат пушташ рим йўла почеш огыт пу манын, мый нунылан вашештенам. ¹⁷ Тыгеракын, нунын тышке толмекышт, вес кечынак, шуйкалыде, судитлыме верыш шинчынам да тиде еным ончыкем кондаш кўштенам. ¹⁸ Титаклыше-влак тудым авырен шогалыныт, но мыйын вучыдем гай ик титаклымашынат конден огытыл. ¹⁹ Нуно шке ўшанымашышт да колышо ала-могай Иисус нерген ўчашеныт. Тудын нерген Павел, ила манын, пенгыдын ойлен. ²⁰ Тыгай ўчашымаште кузе лияш, пален омыл, сандене мый йодынам: ”Иерусалимыш каен, тушто суд ончылан шогалнет мо?” ²¹ Но Август* пунчалым лукмо марте Павел шкенжым оролымаште кодаш йодын, сандене, кесарь деке колтымешке, мый тудым оролымаште кучаш кўштенам». ²² А Агриппа Фестлан каласен: «Тиде еным мыят колыштнем ыле». Тудыжо эрлак колышт кертат манын вашештен.

²³ Вес кечын Агриппа ден Вереника кугу пайремыш толмо гай толыныт, сарзе вуйлатыше да оласе эн пагалыме ен-влак дене пырля суд погыным пөлемыш пуреныт, да Фест кўштымеке, Павелым конденыт. ²⁴ Вара Фест каласен: «Агриппа кугыжа да мемнан дене пырля тиде пөлемыш чыла погынышо-влак! Теве тиде енлан кōра иудей-влак Иерусалимыштат, тыштат мылам вуйым шийыныт да тудо илышаш огыл манын кычкыреныт. ²⁵ Но тудо пуштмым чыныш лукшым нимомат ыштен огыл манын, мый ужынам, а Август ончылно судитлалташ тудо шкеак йодын, сандене мый тудым тушко колташ шонен пыштенам. ²⁶ Но кесарьлан возаш мыйын нимо раш уке. Сандене, тиде йодыштмо деч вара мыйын мом возаш лийже манын, тудым тендан ончыко, поснак тыйын ончыко, Агриппа кугыжа, конденам. ²⁷ Мыйын шонымаште, кучен петырыме еным мо шотышто титаклымым ончыктыде, тудым кесарь деке колташ шот огыл».

* 25:21 Август – тыште: лўм огыл, а Рим императорым пагален лўмдыманш. Тыгак – 25:25.

26 ГЛАВА

1-32 Павел Агриппа ончылно ойла

¹ Павеллан Агриппа каласен: «Тый кызыт шкендым арален ойлен кертат». Тунам Павел кидым нөлталын да шкенжым арален ойлаш тўналын:

² «Агриппа кугыжа! Иудей-влакын чыла титаклымышт ваштареш таче тыйын ончылнет аралалт кертмемлан шкемым пиаланлан шотлем, ³ вет тый иудей-влакын илыш-йўлаштым, ўчашыме йодышыштым сайын палет. Сандене мыйым чытен колышт манын йодам. ⁴ Шке калыкем коклаште да Иерусалимыште рвезем годсекак мыйын кузе илымем чыла иудей-влак тўналтыш гычак палат. ⁵ Мый фарисей лийынам да мемнан ўшанымашнан эн пенгыде туныктымыж почеш иленам. Мыйым шукертсек палат; шонат гын, нуно тидым таныклен кертат. ⁶ Ачана-влаклан Юмын сөрымыжлан мый ўшанем, сандене кызыт суд ончылно шогем. ⁷ Тиде сөрымашын шукталтмыжлан ўшаным пыштен, мемнан калыкын латкок тукумжо йўдшөкчыже Юмылан тыршен служитлат. Тиде ўшанлан, Агриппа кугыжа, иудей-влак мыйым титаклат. ⁸ А мо? Колышым Юмын ылыжтымыжым те ўшанаш лийдымылан шотледа мо?

⁹ Назорей Иисусын лўмжө ваштареш шуко ыштышаш улам манын, мыят шоненам. ¹⁰ Тидымак мый Иерусалимыште ыштенам: архиерей-влак деч тидлан эрыкым налмеке, шуко святой еным казаматыш шынденам, а кунам нуным пуштеденыт, мый тидлан йўкем пуэнам. ¹¹ Чыла синагогышто мый нуным чўчкыдын мут кучаш шогалтенам да святойым өкымеш мыскылыкташ төченам, пеш кугу шыдем дене вес кундемласе олашлатат поктылынам.

¹² Тидланак, архиерей-влак деч властьюм да правам налын, Дамаскыш каенам. ¹³ Агриппа кугыжа, кечывал тура мый пылпомыш гыч йолгышо волгыдым корнышто ужынам. Волгыдыжо кече дечат чот йолген, тудо мыйын да пеленем кайыше-влак йыр волгалтарен. ¹⁴ Ме чылан мланде ўмбаке йөрлынна, вара еврей йылме дене ойлымо йўкым колынам, тудо мылам манын: ”Савл, Савл, молан тый Мыйым поктылат? Куат ваштареш тылат каяш неле”. ¹⁵ Мый йодынам: ”Господь, кө Тый улат?” Тудыжо каласен: ”Мый тыйын поктылмо Иисус улам. ¹⁶ Кынел, йол ўмбака шогал, тый Мыйын служитлышем лият,

ужметым да тыланет ончыктышашемым таныклаш тўналат. Тиде пашашке шогалташ Мый тыланет конченам. ¹⁷ Мый тыйым шке калыкетын кидше деч утарем, а кызыт, кунам тыйым чын Юмым палыдыме-влак деке колтем, нунын дечат утарем. ¹⁸ Тый нунын шинчаштым почат, нуным пычкемыш гыч волгыдо деке, сатанан озаланымыж деч Юмо деке савырет. Тунам Мылам ўшанымышт дене нунын языкыштым Юмо кудалта да святитлыме еҥ-влак коклаште нуно верыштым налыт”.

¹⁹ Сандене, Агриппа кугыжа, мый пылпомышсо кончымылан ваштареш лийын омыл. ²⁰ Ондак Дамаскыште да Иерусалимыште илыше-влаклан, вара уло Иудей мланде мучко да чын Юмым палыдыме-влак коклаште, чыланат языкыштым касарыктышт да Юмо деке савырнышт манын, увертарен туныктенам да языкыштым касарыктымылан келшен толшо пашам ышташ ўжынам. ²¹ Тидлан мыйым иудей-влак храмыште руалтен кученыт да пуштнешт ыле. ²² Но Юмо полшымо дене таче мартеат изиланат, кугуланат таныклен шогем, пророк-влакат, Моисеят мо нерген ончык ужын ойленыт, тудын нергенак мыят ойлем, а нимо весе нерген огыл: ²³ Христос орланен колышаш, колымаш гыч ылыжше кокла гыч икымше лийшаш да мемнан калыкланат, чын Юмым палыдыме-влакланат волгыдым увертарышаш ыле».

²⁴ Павелын тыге аралалт ойлымыж годым Фест йўкым кугемден каласен: «Павел, тый ушым йомдаренат! Кугун тунеммет тыйым ушдымо лиймашке шукта». ²⁵ «Уке, моткоч пагалыме Фест, – манын тудо, – мыйын ушем каен огыл, чын мут ден ушан ойым ойлем. ²⁶ Кугыжа нине паша нерген пала, санденак мый тудлан вик ойлем. Нине паша гыч иктаж-мо тудлан палыдыме кодын манын, мый ом ўшане. Тиде өрдыжтө лийын огыл. ²⁷ Агриппа кугыжа, тый пророк-влаклан ўшанет? Мый палем, ўшанет». ²⁸ Агриппа Павеллан каласен: «Христиан лияш тый мыйым изиш веле от ўшандаре». ²⁹ Павел ойлен: «Изиш але шуко, но Юмым сөрвалем: тый веле огыл, а таче мыйым колыштшо-влак чыланат – тиде шинчыр деч посна гына – мыйын гаемак лийышт».

³⁰ Павел тидым ойлымеке, кугыжа, вуйлатыше, Вереника да нунын дене пырля шинчыше-влак кынел шогалыныт ³¹ да, кайышыла, шке коклаштышт ойленыт: «Тиде еҥ пуштмым але казаматыште кучымым чыныш лукшо нимогай титакым

ыштен огыл». ³² А Агриппа Фестлан каласен: «Кесарь ончылан судитлалташ ок йод гын, тиде еным эрыкыш колташ лиеш ыле». Тыге Павелым кесарь деке колташ вуйлатыше шонен пыштен.

27 ГЛАВА

1-12 Павел Римыш кая. 13-38 Тўтан. 39-44 Корабль шаланымаш.

¹ Мыланна Италийыш тенгыз корно дене каяш пунчалым лукмеке, Павелым да кучен петырыме моло икмыняр еным Август кесарьын полкысо Юлий лўман шўдывуйлан эскераш пуэныт. ² Ме адрамитысе корабльыш шична, корабль Асийын сер воктенысе верлам эртышаш ыле, да ме тенгызыш лекна. Мемнан дене пырля Фессалоника гыч македон Аристарх лийын. ³ Вес кечын Сидоныш толна. Павел деке Юлий поро кумылан лийын, тудлан йолташыж-влак деке каяш да нунын полшымышт дене пайдаланаш эрыкым пуэн. ⁴ Тушечын тенгызыш лекмекына, ваштареш пуышо мардеж деч аралалташ манын, Кипр велке кайышна, ⁵ Киликий ден Памфилий тураште тенгызым эртышна да Ликийысе Мирыш толын лекна. ⁶ Шўдывуй тушто Италийыш кайыше александрийысе корабльым муын да тушко мемнам шынден. ⁷ Шуко кече эркын ийын, Книд марте пыкше миен шуна. Чараклыше мардежлан көра, Салмоным эртен, мардеж деч аралыше Крит деке мийышна. ⁸ Сер воктечын пеш нелын ончык каен, Ласей ола воктене верланыше Сай Пристань манме верыш толна.

⁹ Корнышто жап шуко эртенат, корабль дене ийын каяш лўдыкшө лийын, пўтым кучымо пагытат ынде эртен. Сандене Павел шижтарен: ¹⁰ «Йолташ-шамыч, мый ужам: мемнан корнына корабль ден сату-влаклан веле огыл, но мемнан илышланат энгекым да лўдыкшым конден кертеш». ¹¹ Но шўдывуйжо корабль виктарыше ден корабль озалан Павелын ойлымыж деч утларак ўшанен. ¹² Тиде порт телым эртараш келшыше лийын огыл, сандене нунын кокла гыч шукушт умбаке каяш, Финикыш миен шуаш төчаш да телым тушто эртараш күлеш шоненыт. Финик – кас-кечывалвелыш да кас-йўдвелыш почылтшо Критысе порт лийын.

¹³ Кечывалвел лыжга мардеж пуаш тўнгалынат, шонымына шуэш манын ўшаненыт, парусым нөлталыныт да Крит воктене

ийын каеныт. ¹⁴ Но икмыняр жап гыч остров вес могырым «Эвроклидон»* манме тўтан мардеж тарванен. ¹⁵ Мардеж корабльым пуэн нангаен, мардеж ваштареш тудо ийын кертын огыл, ме виктараш тўчымым чарненна, да мемнам мардеж лупшен коштыктен. ¹⁶ Ме Клавда манме изи островын ўшык могырышкыжо логалынна да пушым пыкше веле утарен кертынна. ¹⁷ Пушым корабльыш кўзыктеныт. Корабль ынже шалане манын, тудым вўран кандыра дене пентгыдемденыт. Сирт ошманерышке логалме деч лўдын, парусым волтеныт, да тугак ийын коштынна. ¹⁸ Мемнам тўтан мардеж чот кышкылтынат, эрлашым сатум вўдыш кышкаш тўнгалын улыт. ¹⁹ А кумшо кечын шке кидна денак корабльысе ўзгар-влакым кышкен пытаренна. ²⁰ Ятыр кече шўдырат, кечат койын огыл, пеш тале тўтан мардеж шучкыланен, сандене пытаргышлан мемнан утаралт кодмылан чыла ўшан йомын.

²¹ Иктат шукертсек кочкын огыл. Тунам Павел нунын покшке лектын шогалын да каласен: «Пўрўен-влак! Мыйым колышташ кўлеш ыле да Крит гыч кайыме ок кўл ыле, тунам тыгай нелылыкыш да энтекыш огына шу ыле. ²² А ынде тендам чулым лияш ўжам, тендан кокла гыч иктат чонжым ок йомдаре, корабль гына шалана. ²³ Эртыше йўдым мый декаем Юмын Суксыжо толын. Мый Суксым колтышо Юмын енже да служитлышыже улам. ²⁴ Суксо ойлен: ”Павел, ит лўд! Тый кесарь ончылно шогышаш улат, да тый денет пырля корабльыште лийше-влакым чылаштымат Юмо тылат пўлеклен”. ²⁵ Садлан, пўрўен-влак, чулым лийза. Кузе мыланем каласыме, тугак лиеш манын, мый Юмылан ўшанем. ²⁶ Мемнам иктаж-могай островыш мардеж луктын кудалтышаш».

²⁷ А латнылымше йўдым, мемнам Адриатик теныз мучко тўтан мардеж коштыктымодым, пелйўд жапыште, ала-могай мланде деке лишеммым корабльыште ыштыше-влак шижныт. ²⁸ А келгытым висымеке, коло важык улмым пален налыныт, вара изи кумдыкым эртымеке, угыч висеныт да латвич важык улмым паленыт. ²⁹ Кўан верыш логалме деч лўдынытат, вўдыш корабльын шентел ужашыж гыч ныл якырым кудалтеныт да, чот тургыжланен, волгыжмым вученыт. ³⁰ Нуно корабль гыч куржнешт улмаш да, пуйто корабль нер гыч якырым колташ манын, тенгызыш пушым волтеныт. ³¹ Павел сарзе-влаклан да

* 27:14 Эвроклидон – эрвел-йўдвел.

шўдывуйлан каласен: «Нине ен-влак кораблеш огыт код гын, те утлен огыда керт». ³² Тунам сарзе-влак пушым кылдыме кандырам руэныт да пушым теңызыш колтеныт.

³³ Волгыжмо деч ончыч Павел чылаштым кочкаш ўжын ойлен: «Таче латнылымше кече те чот тургыжланен вучеда да нимом огыда коч. ³⁴ Сандене кочса манын йодам, тидыже тыланда илышдам арален кодашлан кўлеш. Тендан вуйда гыч ик ўп пырчат ок камвоч». ³⁵ Тидым каласымеке, киндым налын, чылан ончылно Юмылан таум ыштен, тодылын да кочкаш тўнгалын. ³⁶ Тунам чылан кумылангыныт да шкештат кочкыныт. ³⁷ Ме корабльыште чылаже кок шўдў шымле куд ен лийынна. ³⁸ Кочмеке, корабльым куштылемдаш манын, шыдангым теңызыш кышкеныт.

³⁹ У кече тўнгалмеке, мландым пален кертын огытыл, а тайылан иксам* ужыныт да лиеш гын, корабльым тушко лишемдаш шоненыт. ⁴⁰ Якырым нўлталмеке, нуно теңызыш лектыныт, кўсмен** кандырам мучыштареныт, ончыл парусым мардеж почеш нўлталыныт да сер велке ийыныт. ⁴¹ Ошманерыш логалыныт, да корабль таяка вереш шинчын, нерже пижын да тарванен кертын огыл, а шентелжым виян толкын шалаташ тўнгалын. ⁴² Кучен петырыме кокла гыч, ийын лектын, нигў ынже курж манын, сарзе-влак чыланыштым пуштнешт улмаш. ⁴³ Но Павелым шўдывуй утарен кодынеже улмаш, сандене шонымыштым ышташ чарен, а ийын моштышо-влаклан эн ондак вўдыш тўршташ да серыш лекташ кўштен, ⁴⁴ молышт онга да корабль деч кодшо ужашла дене сер марте лекшаш улыт улмаш. Тыге чылан серыш утаралт лектыныт.

28 ГЛАВА

1-10 Мальтыште. 11-16 Павел Римыш толеш. 17-31 Павел Римыште Иисус нерген оила.

¹ Утлен кодмеке, островын Мальта лўман улмыжым ме, [Павел дене пырля лийше-влак,] пален нална. ² Островышто илыше-влак мыланна кугу порылыкым ончыктеныт. Йўр тўнгалмылан да йўштылан кўра нуно тулым олтеныт да мемнам тушко

* 27:39 Икса – залив.

** 27:40 Кўсмен – пуш корным виктарыше кольмо, руль.

ўжыныт. ³ Павел укш оргажым поген, тулыш оптымьж годым, аяр кишке, шокшым шижын, тушеч лектын да тудын кидешыже кечалтын. ⁴ Островышто илыше-влак, Павелын кидыштыже кишке кечымым ужмеке, икте-весьыштлан ойлениыт: «Тиде айдеме, очыни, еным пуштшо. Тенгыз гыч тудо утлен гынат, Судитлыше тудлан илаш пўрен огыл». ⁵ Но Павел кишкым тулыш рўзалтен шуэн, кишке деч тудлан нимогай энтек лийын огыл. ⁶ Павел пуалаш тўнгалеш але кенета колышо йўрлеш манын, енг-влак шоненыт, кужу жап тидым вученыт, да тудын дене нимогай энтек лийдымым ужмеке, шонымыштым вашталтеныт да тудым юмо маныныт.

⁷ Тиде вер деч тораште огыл остров вуйлатыше Публийын суртпечыже да пасужо-влак лийыныт. Тудо мемнам шкеж деке пуртен да кум кече поро кумылын унам ыштен. ⁸ Публийын ачаже шокшымужо да дизентерий дене черле киен. Павел тудын деке пурен, Юмылан кумалын да ўмбақыже кидшым пыштен паремден. ⁹ Тыге лийме деч вара островышто илыше моло черле-влакат Павел деке толыныт да паремдыме лийыныт. ¹⁰ Нуно мыланна кугу пагалымашым ончыктеныт. Кунам каяш тарваненна, мыланна мо кўлеш, чыла пуэныт.

¹¹ Кум тылзе гыч ме тышеч островышто телым эртарыше Диоскур* манме александрийысе корабль дене тенгызыш лекна. ¹² Сиракузыш миен шумеке, тушто кум кече лийна. ¹³ Тушечын Ригийыш миен лекна, ик кече гыч кечывалвел мардеж пуаш тўнгалынат, кокымшо кечын ПUTEОЛЫШ толна. ¹⁴ Тушто изашольо-влакым вашлийна, нуно мемнам шым кечылан шкенышт дене кодаш йодыныт. Тыге Римыш корнынам шуенна. ¹⁵ Тусо изашольо-влак, мемнан толмо нерген колмеке, Аппий форум ден Кум таверне дек шумеш вашлияш лектыныт. Павел, нуным ужмеке, Юмылан таум ыштен, да кумылжо нўлталтын. ¹⁶ Римышке миен шумекына, шўдывуй кучен петырыме-влакым воеводылан пуэн коден, а Павеллан тудым оролышо сарзе дене посна илаш эрыкым пуэныт.

¹⁷ Кум кече гыч Павел кугурак иудей-влакым ўжын, погынымекышт, нунылан ойлен: «Иза-шольо-влак, шке калыкна ваштареш але ачана-влакын йўлашт ваштареш нимом ыштен омыл гынат, мыйым Иерусалимыште руалтен кученыт да римлян-

* 28:11 Диоскур – Йыгыр Юмо. Шояк юмо Зевсын эргыж-влак, корабль нерыште нунын сўретышт лийын.

влакын кидышкышт пуэныт. ¹⁸ Нуно мыйым йодыштыныт, да пушташ йöрышö нимогай титакем укеат, мыйым колтынешт ыле. ¹⁹ А иудей-влак тидын ваштареш лийыныт, сандене мылам кесарь ончылно судитлымым йодаш логалын. Туге гынат шке калыкем ўмбаке нимогай титаклымашем уке. ²⁰ Чыла тидлан көра мый тендам ўжынам да, тендам ужын, мутланынем ыле. Израиль калыкын ўшанен вучымыжлан көра мыйым тиде кепшыл дене шинчырлыме». ²¹ Нуно тудлан ойланыт: «Иудей гыч ме тыйын нерген нимогай серышым налын огынал, тушеч ик иза-шольынат тыйын нерген нимом удам увертараш але ойлаш толын огыл. ²² Но кузе шонымет нерген шке дечет колышташ күлешлан шотлена. Чыла вере ең-влак тендан туныктымашда ваштареш ойлат манын, ме палена».

²³ Нуно Павел дене вашлийме кече нерген мутланен келшенит да палемдыме кечын эшеат шукын тудын илыме верыш толыныт. Павел, эрдене эрак тўналын, кас марте нунылан Юмын Кугыжаныш нерген умылтарен да таныклен, Моисейын законешыже да пророк-влакын возымашешышт энгертен, Иисус нерген нуным ўшандараш тыршен. ²⁴ Иктышт тудын ойлымыжым чынлан шотленит, весышт ўшанен огытыл. ²⁵ Коклаштышт келшыдымаш лектынат, нуно каяш тарваненыт, тунам Павел тиде шомакым гына ойлен: «Пророк Исаия гоч мемнан ачана-влаклан Святой Шўлыш чыным каласен:

²⁶ ”Тиде калык деке кай да каласе:

пылыш дене колыштыда, но огыда умыло,
шинча дене ончеда, но огыда уж.

²⁷ Тиде калыкын шўмжö пешкыдемын,
пылышышт пыкше колеш,
шинчаштым куменыт.

Сандене шинчашт дене огыт уж,
пылышышт дене огыт кол,
шўмышт дене огыт умыло,
Мыланем нуным паремдаш манын,
Мый декем огыт савырне”.*

²⁸ Тыгеракын, пален лийза: Юмын утарымашыжым чын Юмым палыдыме-влаклан колтымо, нуно тудын нерген колышташ тўналыт!» ²⁹ Павелын тидым ойлымекыже, шке коклаштышт чот ўчашен, иудей-влак каеныт.

* 28:26-27 Ис 6:9-10.

³⁰ Тыге Павел кок ий шке кўшешыже илен да шкеж деке толшо-
влакым чыланыштым пагален вашлийын, ³¹ Юмын Кугыжаныш
нерген уверым шарен да Господь Иисус Христос нерген лўдде да
чарак деч посна туныктен.

СВЯТОЙ АПОСТОЛ ИАКОВЫН УЛО ЧЕРКЫЛАН КОЛТЫМО СЕРЫШЫЖЕ

1 ГЛАВА

*1 Саламлымаш. 2-8 Ёшанымаш ден уш-акыл.
9-11 Ёорлылык да поянлык. 12-18 Тергымаш да алгаштарымаш.
19-27 Юмын шوماкшым колыштмаш да шуктымаш.*

¹ Юмын да Господь Иисус Христосын Иаков тарзыже тўрлө вере илыше латкок тукымлан: куаныза.*

² Иза-шольым-влак, кунам тўрлө тергымашке логалыда, тидым кугу пиаллан шотлыза. ³ Ёшанымашдам тергыме деч чытымаш шочеш манын, те паледа. ⁴ Те чыла шотыштат тичмашлыкыш шуза да ситыдымаш деч посна лийза манын, чытымаш шке пашажым тичмашлыкыш шуктышаш. ⁵ А тендан кокла гыч иктаж-кудыжын уш-акылже ситышын огыл гын, тек Юмо деч йодеш. Тудо мом йодмыжым налеш, вет Юмо чылалан кумылын да шылталыде пуа. ⁶ Но тек ёшанен, изишат кокытеланыде йодеш, вет кокытеланыше еҥ – мардеж лупшымо да кышкыме теныз толкын гай. ⁷ Господь деч иктаж-мом налам манын, тек тыгай еҥ ок шоно, ⁸ тудо – кок семын шонышо, мом гына ышта, нимоштат пенгыде огыл.

⁹ Изиеш ужмо иза тек кўкшытшылан куана, ¹⁰ а поян – ёлыкшө улмыжлан, вет поян еҥже шудо пеледыш гай пыта. ¹¹ Кече нёлтеш, лўп шокшо лиеш да шудым кошта, шудо пеледыш велеш, йытыра тўсшө йомеш. Поянат шке корныштыжо тыгак лывыжга.

¹² Тергымашым чытен кертше айдеме пиалан, вет тергымашым эргымеке, тудо илыш вуйшўдышым налеш, тидым Господь Тудым йоратыше-влаклан сөрөн. ¹³ Алгаштарымашке логалмеке, Юмо мыйым алгаштара манын, тек нигө ок ойло. Юмым осаллык алгаштарен ок керт, Шкежат нигөм ок алгаштаре. ¹⁴ Кажным шкенжын сутланымыже алгаштара, тудым шупшеш да ондален конда. ¹⁵ А вара сутланымаш, иланемеке, языкым шочыкта, а язык – колымашым.

* 1:1 «Куаныза» – грек йылмыште тидыже саламлыме мут.

¹⁶ Йӱратыме иза-шольым-влак, ида ондалалт. ¹⁷ Чыла поро да тичмаш пӱлек кӱшычын, волгыдо-влакын* Ачашт деч, вола, Тудын дене вашталтмашат, весемме ўмылат уке. ¹⁸ Ме Тудын ыштымыжын тўналтыш саскаже лийшаш улына, сандене Тудо шке шонымыж почеш мемнам чынын шомакше дене шочыктен.

¹⁹ Тыгеракын, йӱратыме иза-шольым-влак, тек кажне айдеме колышташ писе, ойлаш вашкыдыме, шыдешкаш вашкыдыме лиш, ²⁰ вет айдемын шыдыже Юмын чынжым ок шукто. ²¹ Сандене чыла ару огылым да чыла тўрлӱ осалым корандыза. Туныктымо шомакым ўнгышын шўмышкыда пыштыза, тудо тендан чондам утарен кертеш.

²² Шомакым шуктышо лийза, а колыштшо веле огыл, нуно шкеныштым шке ондалат. ²³ Вет кӱ шомакым колыштеш да ок шукто гын, тудо пўртўс пуымо чурийжым воштончышышто ончышо айдеме гай. ²⁴ Шке ўмбакаже ончалмеке, тудо коранеш да могай улмыжым тунамак монда. ²⁵ Но тичмаш законым, эрыкын законжым, кӱ тўткын онча, куча да мом колмыжым ок мондо, а пашам шукта гын, ыштымаштыже пиалан лиш.

²⁶ Тендан кокла гыч кӱ Юмым чын пагалем манын шотла да йылмыжым ок кучо, а шке шўмжым ондала гын, тудын Юмым пагалымыже арам веле. ²⁷ Юмым арун да яндарын пагалымаш Юмо да Ача ончылно теве мо лиш: тиде тулык йочалан да тулык ўдырамашлан орлыкышт годым полшымаш да тўнясе шакшыланыме деч шкем аралымаш.

2 ГЛАВА

1-13 Ен-влакым ойыркалым деч шижстарымаш.

14-26 Ўшанымаш да тудым ылышыш пуртымаш.

¹ Иза-шольым-влак, Иисус Христослан, чапланыше мемнан Господьлан, ўшанеда гын, ен-влакым ида ойыркале. ² Погынымашкыда шӱртньӱ шергашан, поян вургеман ен пура, тыгак шўкшӱ вургеман йорло ен пура гын, ³ поян вургемым чийышым ончен, те тудлан каласеда: «Тышке шич, тыште сай вер». А йорлылан ойледа: «Тый тушан шогал» але «Тышан, мыйын йол воктекем, шич». ⁴ Тыгеже те шкендан коклаште ен-влакым огыда ойыркале мо, чын огыл шонымашан судья лийын огыдал мо?

* 1:17 Волгыдо-влак – очыни, тиде кече, тылзе да шўдыр-влакым ончыкта.

⁵ Йöратыме иза-шольым-влак, колыштса: көмыт тиде тўн-яште йорло улыт, нуным Юмо ўшанымаште поян лияш ойырен налын огыл мо? Юмым йöратыше-влаклан Тудо Кугыжанышым сöрен, нуно тиде Кугыжанышын наследникше лийыт. ⁶ А те йорло еным шотлен огыдал. Поян-влак огыл мо тендам шыгыремдылыт, да нуно огыл мо тендам судыш шупшкедат? ⁷ Тендам могай поро лўм дене лўмдымö, нуно огыл мо тудым мыскылат? ⁸ «Лишылетым шкендым йöратыме семьянак йöрате»* манме, Возымаште пуымо кугыжа законом шуктеда гын, сай ыштеда. ⁹ А ен-влакым ойыркаледа гын, языкым ыштеда, да законом пудыртышо улмыдам закон ончыкта. ¹⁰ Кö уло законом куча, но иктыште языкым ышта, тудо пўтынъ закон ончылно титакан. ¹¹ Вет «Ит яжарлане» манын Кö ойлен, Тудак каласен: «Ит пушт».** Тый от яжарлане, но пуштат гын, тугеже законом пудыртышо улат. ¹² Эрыкын законжо почеш судитлалтшаш ен семын ойлыза да ыштыза. ¹³ Чаманыде ыштыше енлан суд чаманыдыме лиш. А чаманымаш суд деч кўшнырак шога.

¹⁴ Иза-шольо-влакем, иктажше «ўшанымашем уло» манын ойла гынат, но поро пашаже уке гын, тыште могай пайда? Тыгай ўшанымаш тудым утарен кертеш мо? ¹⁵ Иза-шольын але акашўжарын вургемышт ок сите да кечылан ситыше кочкышышт уке гын, ¹⁶ а тендан кокла гыч иктаж-кудыжо «Тыныслык дене кайыза, ырыза, кочса» манын нунылан каласа, но капыштлан мо кўлмым ок пу гын, могай пайдаже? ¹⁷ Ўшанымаш денат тыгак: поро паша деч посна тудо колышо.

¹⁸ Но иктаж-кö каласа: «Тыйын ўшанымашет уло, а мыйын поро пашам уло». Тый мыланем ўшанымашетым пашат деч посна ончыкто, а мый тыланет пашам гоч ўшанымашемым ончыктем. ¹⁹ Юмо икте манын, тый ўшанет. Сай ыштет. Ия-влакат тидлан ўшанат да чытырат. ²⁰ Но палынет мо, умылыдымо айдеме: поро паша деч посна ўшанымаш колышо. ²¹ Шкенжын Исаак эргыжым жертвенникыш пыштымыж годым мемнан Авраам ачана пашаж дене огыл мо чыныш лектын? ²² Ўшанымаш тудын пашажлан полшен да пашаже ўшанымыжым тичмашлыкыш шуктен манын, тый ужат? ²³ Тыге Возымашын шомакше шукталтын: «Авраам Юмылан ўшанен, сандене Юмо тудым чын

* 2:8 Лев 19:18.

** 2:11 Исх 20:13-14.

ыштышылан шотлен»,* да Авраамым Юмын йолташыже манын лүмдымө.²⁴ Айдеме ўшанымаш дене веле огыл, пашаж дене чыныш лукталтеш манын, те ужыда?²⁵ Шолып ончаш толшо-влакым пуртышо да нуным вес корно дене колтышо яжар Раав денат тыгак лийын. Тудат шке пашаж дене чыныш лукмо лийын огыл мо?²⁶ Тыгеракын, кузе чон деч посна кап колышо, тугак поро паша деч посна ўшанымашат колышо.

3 ГЛАВА

1-12 Йылмым сорлыклым нergen. 13-18 Кўшыч толшо уш-акыл.

¹ Иза-шольо-влакым, шукинжо туныктышо лияш ида толаше. Мемнам, туныктышо-влакым, утларак пенгыдын судитлымым паледа.² Чылан ме шуко языкыш пурена. Кө мутышто языкыш ок пуро, тудо тичмашлыкыш шуын да уло капшымат сорлыклен кертеш.³ Мемнам колыштшо манын, тебе ме имнын умшашкыже сорлыкым чиктена да уло капшым виктарен кертына.⁴ Тебе корабль-влакымат, нуно тугай кугу улыт да виян мардеж покта гынат, виктарыше ең моткоч изи күсмен дене кушко шона, тушко виктара.⁵ Тыгак йылмат: капын изи ужашыже веле, но кугун моктана.

Тебе могай изи ойып кугу чодыраш тулым пижыкта!⁶ Йылмат – тул, шоякын сөрастарышыже.** Тыге тудо кап ужашна кокла гыч уло могырым лавырта да, шкеже тамык тул дене ылыжынат, илыш оравам ылыжта.⁷ Вет кеч-могай янлык ден кайык-влакым, нушкын коштшо ден тенгызыште илыше-влакым айдеме кидше йымалне кучен кертеш да тидым ыштен.⁸ А йылмым ик еңат кид йымалныже кучен ок керт: тудо – кучен кертдыме осал, колымашым кондышо аяр дене темын.⁹ Тудын дене Юмым да Ачам моктена, тудын денак айдемым, Юмо тўсаным ыштым, каргена.¹⁰ Тудо умша гычак моктымаш да каргымаш лектеш. Иза-шольым-влак, тыге лийшаш огыл!¹¹ Ик памаш шинча гыч тамле да кочо вўд йога мо?¹² Иза-шольо-влакым, оливым смоква пушенге але смоква саскам виноград вондер шочыктен кертеш мо? Ик памашат ик жапыште шинчалан да шере вўдым йоктарен ок керт.

* 2:23 Быт 15:6.

** 3:6 «Шоякын сөрастарышыже»: тидым «Чын огылын тўняже» манынат ку-сарап лиеш.

¹³ Кө тендан коклаште уш-акылан да ушан? Тек уш-акылжым шкенжым сайын кучымо дене да уш-акыл гыч лекше тыматле пашаж дене ончыкта. ¹⁴ Но шўмыштыда кочо кōранымаш да шке верч тыршымаш уло гын, ида моктане да чын нерген шоям ида ойло. ¹⁵ Тиде кўшыч толшо уш-акыл огыл, а мландысе, чон гыч лекше, ия деч шочшо уш-акыл. ¹⁶ Вет кушто кōранымаш да шкалан тыршымаш, тушто шотдымылык да чыла тўрлō уда паша. ¹⁷ Но кўшыч толшо уш-акыл, эн ондакше, яндар, а вара тынысле, тыматле, мут колыштшо, чаманымаш да поро саска дене темше, ег-влакым ойыркалыдыме, сайла кояш тōчыдымō. ¹⁸ Тыныслыкым ыштыше-влакын тыныс дене ўдымō саскашт – тиде чын ыштымаш.

4 ГЛАВА

1-10 Юмым колыштса. 11-12 Весым судитлыме деч шижстарымаш.

13-17 Моктаныме деч шижстарымаш.

¹ Тендан коклаште кучедалмаш да вашпижмаш кушеч лектеш? Тендан капыштыда кучедалше кумыл шупшмашда деч огыл мо? ² Те тўрлым налнеда, но тендан нимо уке, те пуштедеда да кōранеда, а шонымашкыда шуын огыда керт. Те вашпижыда да кучедалыда, а тендан нимо уке, вет Юмо деч огыда йод. ³ Йодыда гынат, огыда нал, вет порылан огыл йодыда, шкендан кумыл шупшмаштыда кучылташ манын веле тидым йодыда. ⁴ Те, Юмо деч коранше, яжарланыше-влак! Тўнян йолташыже лиймаш Юмын тушманже улмым огыда пале мо? Тугеже, кō тўнялан йолташ лийнеже гын, тудо Юмын тушманже лиш. ⁵ «Мемнан кōргыш илаш пурышо шўлыш кōранымаш марте йōрата» манын, Возымаш арам ойла шонедат мо? ⁶ Но Юмо кураак порылыкым пуа. Сандене Возымаш ойла:

«Юмо кугешныше-влак ваштареш шога,
а ўнгышō-влаклан порылыкым пуа».*

⁷ Тугеже Юмын мутшым колыштса, а диаволлан ваштареш шогалза, тыге тудо тендан деч куржеш. ⁸ Юмо деке лишемза, тунам Тудат тендан деке лишемеш. Языккан-влак, киддам мушса, кок семын шонышо-влак, шўмдам эрыктыза. ⁹ Ойганза, шўлыканза да йўкын шортса. Воштылмыда тек шўлыкыш савырна, а куан-

* 4:6 Притч 3:34.

да – ойгышко. ¹⁰ Господь ончылно шкендам ўлыкө шындыза, да Тудо тендам күшкө нөлталеш.

¹¹ Иза-шольо-влак, икте-весыда ўмбаке осалым ида ойло. Иза-шольо ўмбаке осалым ойлышо але тудым судитлыше айдеме закон ўмбаке осалым ойла да законым судитла. А тый законным судитлет гын, тый законным шуктышо огыл, а судья улат. ¹² Законным Пуышо ден Судья – икте: Тудо, Кө утарен да пытарен кергеш, а лишылетым судитлаш тый кө улат?

¹³ А ынде те, «Таче але эрла ме тыгай олаш каена да тушто ик ий илена, ужалкалаш-наледаш тўнгалына да парышым налына» манын ойлышо-влак, колыштса. ¹⁴ Те эрла мо лийшашымат огыда пале. Тендан илышда – тиде мо? Тиде – тўтыра, тудо кўчык жаплан шарла, а вара шалана. ¹⁵ Тидын олмеш те тыге ойлышаш улыда: «Господьлан йөра гын, ме илаш да тидым але тудым ышташ тўнгалына». ¹⁶ Но ынде кугешнылше улыда да моктанеда. Чыла тыгай моктанымаш – осал. ¹⁷ Тыгеракын, кө поро пашам ыштышашым пала, но ок ыште гын, тиде тудлан язык лиеш.

5 ГЛАВА

1-6 Поян-влакым шижтарымаш. 7-20 Чытымаш да кумалмаш.

¹ А поян-влак, колыштса: ўмбакеда толшаш орлыклан мўгырен шортса. ² Тендан поянлыкда шўйын пытен, вургемдам когарш кочкын, ³ шөртнө ден шийда рўдангыныт. Нунын рўданшышт тендан ваштареш таныклымаш лиеш да тул семын тендан кап ден чондам кочкеш. Те тиде пытаргыш кечылан поянлыкым погенда. ⁴ Теве пашаен-влак пасудам тўредыныт, но те пашадарыштым ондален кучен коденда, пашадарышт вуйшийын кычкыра, да тўредше-влакын кычкырымышт Господь Саваофын пылышышкыже шуын. ⁵ Те мланде ўмбалне ракатланенда, шкаланда келанымашым кычалында, пуйто шўшкылмө кечылан шўмдам өрдыктаренда. ⁶ Те чын ыштышым титаканыш луктында да пуштында, тудо тыланда торешланен огыл.

⁷ Тугеже, иза-шольо-влак, Господь толмешке, чытыше лийза. Теве мланде пашаен шошо да шыже йўр толмым, мландын шергакан саскажым чытен вуча. ⁸ Теат шуко чытыше лийза да шўмдам пентыдемдыза, вет Господьын толмо жапше лишемеш. ⁹ Иза-шольо-влак, икте-весыда ўмбаке вуйым ида ший, уке гын те шке судитлыме лийыда: теве Судья омса воктенак шога.

¹⁰ Иза-шольым-влак, Господьын лўмжō дене ойлышо пророк-влакын чытен орланымыштым да кужун чытымыштым ончыза да нунын самынак ыштыза. ¹¹ Теве ме чытен лекше-влакым поро пиалан манын моктена. Иовын чытымыж нерген те колында да Господьын пытартышлан тудлан мом ыштымыжым ужында, вет Господь чот чаманыше да поро.

¹² Иза-шольым-влак, эн ондак тидым шарныза: ида товатле. Пылпомыш денат, мланде денат, нимогай вес товатлыме дене ида товатле. Тек тендан «туге» манмыда «туге» лиеш, «уке» манмыда – «уке», уке гын те судитлалтмашке логалыда.

¹³ Тендан коклаште иктаж-кō орлана гын, тек кумалеш. Кō поро кумылан – тек Юмым чапландарен мура. ¹⁴ Тендан кокла гыч иктаж-кō черле гын, тек Черкын пресвитерже-влакым ўжеш, нунышт, Господь лўмеш ўйым шўрен, тек тудын верч кумалыт. ¹⁵ Ўшанен кумалмышт черлым паремда, да Господь тудым кынетла, а языкым ыштен гын, титакшым кудалта. ¹⁶ Паремаш манын, титакдам икте-весьланда почын ойлыза да икте-веседа верч кумалза. Чын ыштышын тыршен кумалмыже шуко ыштен кертеш. ¹⁷ Илият мемнан гаяк айдеме лийын. Йўр ынже лий манын, тудо сōрвален кумалын, да мланде ўмбалне йўр кум ий да куд тылзе лийын огыл. ¹⁸ Вара угыч кумалын, да пылпомыш йўрым пуэн, мланде шке саскажым куштен.

¹⁹ Иза-шольым-влак, тендан кокла гыч иктаж-кō чын деч коранеш да иктаж-кудыжо тудым пōртылта гын, ²⁰ тек пала: языканым йонгылыш корныж гыч пōртылтышō тудын чонжым колымаш деч утара да шуко языкым леведеш.

СВЯТОЙ АПОСТОЛ ПЕТРЫН УЛО ЧЕРКЫЛАН КОЛТЫМО ИКЫМШЕ СЕРЫШЫЖЕ

1 ГЛАВА

1-2 Саламлымаш. 3-12 Ильше ұшанен вучымаш. 13-25 Святой лйза.

¹⁻² Иисус Христосын Петр Апостолжо деч Понтышто, Галатийыште, Каппадокийыште, Асийыште да Вифинийыште ордыж ен семын шаланен илыше-влаклан.

Тендам Ача Юмын ончылгоч палымыж почеш Шўлыш дене святитлыме гоч Иисус Христосым колышташ да Тудын Вўржым шыжыктыме дене эрналташ ойырен налме. Тек тыланда Юмын порылыкшо да тыныслык шукемыт.

³ Мемнан Господьна Иисус Христосын Юмыжо да Ачаже моктымо лийже! Иисус Христосын колымаш гыч ылыжмыж гоч Тудо мемнам Шкенжын кугу порылыкшо дене илыше ұшанен вучымашке шочыктен, ⁴ шўйдымө, локтылалтдыме, лывыжгыдыме наследствым сөрен. Тидыже тыланда пылпомышто аралалтеш ⁵ – тыланда, ұшанымыланда көра Юмын куатше дене утаралтмашлан аралыме-влаклан. Тиде утаралтмашыже пытаргыш саманыште кончаш ямде. ⁶ Тыланда тўрлө тергымаште кызыт изишлан ойганаш логалеш гынат, тидлан куаныза. ⁷ Пытен йомшаш шөртньымат тул дене тергат, а тендан ұшанымашдан чытен шоген кертмыжын шөртнө деч шуко пачаш шергакан улмыжо пале лийшаш да Иисус Христосын толмыж годым тауштымашым, пагалымашым да чапым кондышаш. ⁸ Иисус Христосым те ужын огыдал гынат, Тудым йөратеда, кызыт Тудым огыда уж гынат, Тудлан ұшанеда да каласен моштыдымо, чапле куан дене йывыртеда, ⁹ вет те ұшанымашын саскажым, чондан утаралтмыжым, налыда.

¹⁰ Тыланда палемдыме порылык нерген ончылгоч ойлышо пророк-влак тиде утарымашым кычалыныт, шымленыт. ¹¹ Нуннын көргыштышт Христосын Шўлышыжө Христосын ончыкылык орланымыж нерген ойлен да тидын деч вара толшаш чап нерген ончылгоч таныклен. Тыгодым Шўлышын мо нерген да

могай жап нерген ойлымыжым нуно шымленыт. ¹² Нунылан палдарыме лийын: Поро Уверым каласкалыше-влак ынде тыланда пылпомыш гыч колтымо Святой Шўлыш дене мом увертареныт, тудын нергенак ойлымышт годым нуно шкаланышт огыл, а мыланна ыштеныт. Чыла тидым Суксо-влакат келгын ончалнешт.

¹³ Сандене, [йōратымам-влак,] ушдам ямдым кучыза, айык шонымашан лийза, Иисус Христос толмо годым тыланда пуалтшаш порылыклан тичмаш ўшаным пыштыза. ¹⁴ Мутым колыштшо йоча гай лийза: пычкемыште лиймыда годым тендам тўрлō сутланымаш алгаштарен, но ынде тудлан ида келыштаралт, ¹⁵ а тендам ўжшō Святой семын те шкежат кеч-мом ыштымыда годым святой лийза. ¹⁶ Возымо: «Святой лийза, вет Мый святой улам».*

¹⁷ Кажне еным пашаж почеш ойыркалыде Судитлышым те Ача маныда гын, тугеже ѳрдыж ен семын илыме тиде жапдам лўдын эртарыза. ¹⁸⁻¹⁹ Те паледа: ачада-влакын кодымо кўлдымō илыш-шот деч тендам пытышаш ший але шōртньō дене огыл тўлен налме, а Христосын, титакдыме да яндар Пачан, шергакан Вўржō дене тўлен налме улыда. ²⁰⁻²¹ Христосым тўня тўналтыш деч ончычак ойырен налме, а тыланда кōра, Тудын гоч Юмылан ўшаныше-влаклан кōра, Христосым тиде пытаргыш саманыште палдарыме. Тендан Юмылан ўшанымыда лийже да те ўшандам Тудын ўмбаке пыштен кертса манын, Юмо Тудым колымаш гыч ылыжтен да Тудлан чапым пуэн.

²² Иза-шольо-влакым сайла кояш тōчыде йōраташ манын, чыным колыштмо дене Шўлыш гоч чондам эрыктен улыда гын, тугеже яндар шўм дене икте-веседам эре йōратыза, ²³ вет те шўйшаш урлыкаш деч огыл, а шўйдымō урлыкаш деч угыч шочында, тидыже – Юмын илыше да курымеш улшо шомакше.

²⁴ Вет

«Кажне айдеме шудо гай,
тудын чыла чапше шудо пеледыш гай.

Шудо кошка, пеледышыже йога,

²⁵ но Господын шомакше курымеш кодеш».**

А тиде шомакше – тыланда каласкалыме Поро Увер.

* 1:16 Лев 11:44.

** 1:24-25 Ис 40:6-8.

2 ГЛАВА

1-10 Христос – илыше кў. Юмын святой калыкше. 11-17 Святой илыш дене илышаш нерген. 18-25 Христос гай тарзе лийза.

¹ Тугеже, чыла осаллыкым, чыла чояланымым, сайла кояш тӧчымым, кӧранымым да чыла орлымым коден, ² кызыт гына шочшо аза семын ару шомак шӧрым йӧратыза. Тудын дене те кушшаш да утаралтмашке шушаш улыда, ³ вет те Господьын поро улмыжым тамленда. ⁴ Тудын деке, илыше кў деке, толза, Тудым ең-влак кўлдымыш луктыныт, а Юмын ончылно Тудо ойырен налме да шергакан. ⁵ Шкендам илыше кў семын Юмын Шўлышын пӧртшым чонгаш пуыза, Иисус Христос гоч Юмылан келшыше надырым Шўлыш дене пуышо святой иерей-влак лийза. ⁶ Вет Возымаште тыгай шомак уло:

«Теве Мый Сионышто кўм пыштем,
ойырен налме шергакан негыз пусак кўм,
Тудлан ўшаныше намысыш ок пуро».*

⁷ Тугеже, тыланда, ўшаныше-влаклан, тиде кў шергакан, а ўшаныдыме-влаклан тудо – «чонгышо-влакын йӧрдымыш лукмо, но пусақын негызше лийше кў», нунылан тудо – «шўртнымӧ кў, алгаштаралтме кў».** ⁸ Шомакым колыштдымыштлан нуно шўртнят. Нунылан тыге лияш палемдыме.

⁹ Но те ойырен налме тукум, Кугыжан иерейже-влак, святой калык, Юмын Шкаланже налме тукум улыда. Тендам пычкемыш гыч ӧрыктарыше волгыдышкыжо Ўжшын кўдыратле пашажым те увертарышаш улыда.

¹⁰ Ондак те калык лийын огыдал,
ынде Юмын калыкше улыда.
Ондак тендам чаманыме огыл,
а ынде чаманыме улыда.

¹¹ Йӧратымем-влак, илаш толшо ӧрдыж еным сӧрвалыме семын тендам сӧрвалем: чон ваштареш кучедалше капысе сутланымаш деч шкендам кучыза ¹² да чын Юмым палыдыме ең-влак коклаште порын илыза. Тыгеракын, нуно поро пашадам ужыт да, осалым ыштыше манын, мо верч тендам кызыт вурсат, толын кайыме кечынже тидын верчак Юмым мокташ тўналыт.

* 2:6 Ис 28:16.

** 2:7 Пс 117:22, Ис 8:14.

¹³ Тыгеракын, Господьлан көра чыла айдеме вуйлатыше-влакым колыштса: кугыжамат, вет тудо эн кугу кучеман, ¹⁴ төра-влакымат, кугыжа вет нуным осалланыше-влакым мут кучаш шогалташ да порым ыштыше-влакым мокташ колтен. ¹⁵ Вет Юмын эрыкше* тыгай: порым ыштыме дене те тунемдыме ен-влакын шотдымо ойлымыштлан мучашым пыштышаш улыда. ¹⁶ Эрыкан ен семын ыштыза, тек тендан эрыкда осаллан леведыш огеш лий, а Юмын кулжо лийза. ¹⁷ Чылам пагалыза, иза-шольымытым йöратыза, Юмо деч лүдса, кугыжам шотлыза.

¹⁸ Тарзе-влак, озада-влакын мутыштым лүдын да пагален колыштса: поро да тыматле-влакын веле огыл, но торжа-влакынат мутыштым колыштшо лийза. ¹⁹ Юмым эре ушышто кучымыштлан көра иктаж-кө чын амал деч посна ойгандарен орландарымым чыта гын, тиде – Юмылан келшыше. ²⁰ Титакланда кырымем годым чытеда гын, тендам молан мокташ? Но порым ыштымыланда көра орлыкым чытеда гын, тиде Юмын ончылно келшыше, ²¹ да тидланак тендам үжмө, вет Христосат мемнан верч орлыкым чытен да мыланна корным ончыктен: те Тудын кышаж почеш кайышаш улыда.

²² «Языкым Тудо ыштен огыл,

Тудын йылмыж гыч чояланымаш шоктен огыл.»**

²³ Тудым вурсенят гынат, вурсен вашештен огыл, орланымыз годым лүдыктылын огыл, а чын Судитлышын кидышкыже чыла ўшанен пуэн. ²⁴ Ме, язык деч корангын, чын ыштен илен кертшаш улына, сандене Христос шке Капше дене языкнам ырес ментгыш нөлталын. Тудын сусыржо дене те паремдыме лийында. ²⁵ Те [күтүчө деч посна кодшо] йомшо шорык гай лийында, но чондам Күтышö да Аралыше деке кызыт пöртылында.

3 ГЛАВА

1-7 Вате ден марий. 8-22 Чын ыштыме верч орланымаш.

¹⁻² Тыгак теат, вате-влак, шке марийдам колыштса. Тыгеракын, Юмын шомаклан ўшаныдыме марий-влак ватыштын арун да Юмо деч лүдын илымыштым ужын, нунын илышыштлан көра мут деч посна ўшандарыме лийын кертыт. ³ Тек тендан

* 2:15 Эрык – воля, желание.

** 2:22 Ис 53:9.

моторлыкда тўжвач сѳрастарымаште – ойыртемалтше ўппунемыште, шѳртнѳым сакалымаште, чапле вургемыште – ок лий.

⁴ Тек кѳргысѳ шўм айдемыда – вашталтдыме, тыматле, шыма чон – тендам моторым ышта. Тыгайже Юмын ончылно шергакан. ⁵ Юмылан ўшаным пыштыше святой ўдырамаш-влакат ожно шкеныштым тыгак сѳрастареныт да марийыштым колыштыныт. ⁶ Тыге Сарра Авраамын мутшым колыштын, тудым оза манын. Порым ыштеда да нимогай лўдмаш деч огыда лўд гын, те Сарран шочшыжо улыда.

⁷ Тыгак теат, пѳрѳен-влак, вийдыме улмыштым чаманен, ватыда дене шот дене илыза, нунылан пагалымашым ончыктыза, вет нуно тендан дене пырля наследник улыт да Юмын порылыкшо дене пуымо илышым налыт. Тунам кумалмыланда чарак ок лий.

⁸ Мучашлан, чылан икгай шонымашан, чаманыше, иза-шольо-влакым йѳратыше, поро шўман, келшен илыше, ўнгышѳ лийза. ⁹ Осаллыклан осал дене, вурседылмылан вурседылме дене ида вашеште. Порым гына тыланыза, вет те паледа: тидланак тендам ўжмѳ. Тыге шкеат Юмын суапландарымыжым налыда.

¹⁰ Вет возымо:

«Кѳ илышым йѳратынеже

да поро кече-влакым ужнеже,

йылмыжым осал деч кучыжо

да умшажым – чоян ойлымо деч,

¹¹ осал деч коранже да порым ыштыже,

тыныслыкым кычалже да тудын деке лишемаш тыршыже.

¹² Вет Господьын шинчаже чын ыштышым онча,

пылышыже тудын сѳрвалымыжым колыштеш,

но осалым ыштышым мланде ўмбач пытараш манын,

Господьын чурийже тудын ваштареш лиеш».*

¹³ Те поро верч тыршыше лийыда гын, кѳ вара тыланда осалым ышта? ¹⁴ А чын ыштымыланда верч оранеда гынат,

те пиалан улыда, нунын лўдыктымышт деч ида лўд, ида ѳр.

¹⁵ Господь Юмым шкендан шўмыштыда святитлыза, да ўшанен вучымыда шотышто умылтарымашым кѳ йодеш, кажныжлан

тыматлын да пагален вашешташ эре ямде лийза. ¹⁶ Поро

совестян лийза, тунам тендан Христос дене ушнымаште порын илымыдам шудалше-влак тендам осал-влакым вурсымо сецын

* 3:10-12 Пс 33:13-17.

вурсымыштлан намысыш логалыт. ¹⁷ Осал пашалан орланаш сай огыл, а Юмын эрыкшылан* келша гын, поро пашалан орланаш сай. ¹⁸ Вет Христосат, мемнам Юмо деке кондаш манын, языкланна көра икана орланен, чын ыштыше – чын огыл ыштыше-влак верч. Тудым кап дене колымашке шуктымо, но шўлыш дене ылыжын. ¹⁹ Шўлыш денак Тудо каен да казаматыште улшо шўлыш-влаклан ойлен. ²⁰ Ожно, Нойын илыме жапыште, ковчегым чонгымо годым, кунам Юмо чытен вучен, нуно мут колыштдымо лийыныт. Корабльыште икмыняр ег гына, вес семынже кандаш чон, вўд гоч утаралтын. ²¹ Тунамсе семынак кызыт мемнамат вўд, вес семынже тынеш пуртымаш, Иисус Христосын ылыжмыж гоч утара. Тынеш пуртымаш – кап гыч лавырам мушкын колтымаш огыл, а поро совесть дене илаш Юмо деч йодмаш. ²² Христос пылпомышыш күзен да Юмын пурла могырыштыжо шинча. Суксо, власть да вий-влак Тудын кидше йымалне улыт.

4 ГЛАВА

1-11 Юмылан илымаш. 12-19 Христослан ўшанымылан верч орланымаш.

¹ Тыгеракын, Христос мемнан верч кап да чон дене орланен гын, тугеже теат тыге шонымым саркураллан налза, вет кап да чон дене орланыше айдеме языкым ыштым чарна, ² сандене тудо кап дене илаш кодшо ўмыржым ынде айдемын сутланымыж почеш огыл, а Юмын эрыкше* почеш ила. ³ Чын Юмым палыдыме-влакын кумылыштым шуктен, мом эргыше илыш жапыште ыштенда, тидат сита: те пужлен, сутланен, [пөръен пөръен дене коштын, вольык дене коштын, удам шонен,] аракам йўын, шот деч посна кочкын-йўын да шояк юмылан намыслын кумалын иленда. ⁴ Но те нунын дене пырля пужлымаш йогынышко огыда ушно, сандене нуно ёрыт да тендам вурсат. ⁵ Илыше ден колышо-влакым судитлаш Ямде Улшо ончылно нуно мутым кучаш шогалыт. ⁶ Вет колышо-влак айдеме семын кап дене судитлалтыныт гынат, Юмо семын шўлыш дене илышт манын, нуныланат Поро Уверым каласкалыме.

* 3:17, 4:2 Эрык – воля, желание.

⁷ Но чылажынат мучашыже лишнак. Тугеже ушан-шотан да кумалмаште пентгыде лийза. ⁸ Эн ондак икте-весыдам тыршен йӧратыза, вет йӧратымаш шуко языкым леведеш. ⁹ Ӧпке деч посна икте-весыдам шкендан деке пуртыза. ¹⁰ Те кажныже, Юмын шуко сынан порылыкшылан пашам ыштыше поро служитлыше семын, Тудын деч налме моштымаш дене икте-весылан тарзыланыза. ¹¹ Кӧ ойла гын, Юмын шомакшым ойлымо семын ойлыжо, кӧ служитла гын, Юмын пуымо вий дене служитлыже. Тек Юмо чыла шотыштат Иисус Христос гоч чапландаралтеш. Тудлан курым-куруймеш чап да куат лийже. Аминь.

¹² Йӧратымем-влак, тендан дене ала-мо умылыдымо лиеш манын шонен, тендам тергаш колтымо туллан ида ӧр. ¹³ Христосын орланымашкыже ушнымыда семын куаныза, тунам Тудын чапше кончымо годымат куанаш да йывырташ тӱнгалыда. ¹⁴ Тендам Христосын лӱмжӧ верч вурсат гын, пиалан улыда: Чап Шӱлыш, Юмын Шӱлыш, тендан ӱмбалне. Нуно Тудым мыскылат, а те чапландареда. ¹⁵ Тек тендан кокла гыч нигӧат еным пуштмылан, шолыштмылан але осалым ыштымылан, але ен пашаш шӱшкылтмылан ок орлане. ¹⁶ Но иктаж-кӧ Христослан ӱшанымыжлан орлана гын, ынже вожыл, а тыгай ужашлан Юмым чапландарыже. ¹⁷ Вет судлан Юмын мӧнгысыж-влак деч тӱнгалаш жап. А мемнан деч тӱнгалеш гын, Юмын Евангелийжылан тореш лийше-влаклан могай мучаш лиеш?

¹⁸ «Чын ыштыше пыкше утаралтеш гын,

Юмым пагалыдыме да языкан ен кушко логалеш?»*

¹⁹ Тугеже Юмын эрыкше** почеш орланыше-влакат тек чоныштым ӱшанле Ыштышын кидышкыже пуат да умбакыжат порым ыштат.

5 ГЛАВА

1-11 Черкылан да тудын вуйлатышыж-влаклан кангаш. 12-14 Чеверласымаш.

¹ Мый, шкежат пресвитер, Христосын орланымыжым таныклыше да почылтшаш чапым пырля пайлыше айдеме, тендан пресвитерда-влакым сӧрвалем: ² Юмын тыланда ӱшанен пуымо кӱтӱжым кӱтыза, ӧкымлыде, шке кумылын, Юмылан

* 4:18 Притч 11:31.

** 4:19 Эрык – воля, желанис.

келшышын тудым оролыза, намысле пайдам кычалын огыл, а уло кумылын тыршен ыштыза, ³ тыланда ўшанен пуымо ең-влакым кид йымалныда ида кучо, а күтүлан корным ончыктышо лийза. ⁴ Тунам Тўн Кўтўчө кончен толмо годым те лывыжгыдыме чап вуйшўдышым налыда.

⁵ Самырык-влакат, пресвитер-влакым колыштса. Чыланат, икте-весым колыштын, икте-весе деке тыматле шонымашан лийза, вет

«Юмо кугешныше-влак ваштареш шога,
а ўнгышө-влаклан порылыкым пуа».*

⁶ Тугеже, ўнгышө лийза да Юмын виян кид йымалныже лияш келшыза, шке жапыштыже Тудо тендам күшкө шогалта. ⁷ Кечмогай тургыжланымашдам Юмылан ўшанен пуыза: Тудо тендан верч тырша.

⁸ Айык шонымашан лийза, шекланен шогыза: тендан ваштареш шогышыда, диавол, ырлыше лев семын, көм нелаш кычалын, коштеш. ⁹ Пенгыде ўшанымаш дене тудын ваштареш шогалза. Те паледа: тендан иза-шольыда-влаклан уло тўняште тыгаяк орланымашым чыташ логалеш. ¹⁰ А Христос Иисус дене ушнен шогымаште мемнам Шкенжын курымашлык чапышкыже ўжшө чыла порылыкын Юмыжо, күчык жап орлыкым чытымекыда, тек тендам төрлата, чоткыдемда, виянда да пенгыдемда. ¹¹ Тудлан куат да вий курым-курымеш лийже. Аминь.

¹² Мый тыланда Силуан гоч күчыкын возышым, тудым ўшанле изалан шотлем. Мый тендам кумылангынем да, тидыже Юмын чын порылыкшо манын, таныклынем ыле. Тиде порылыкышто те пенгыдын шогеда. ¹³ Тендан дене пырля ойырен налме Вавилон черке, тыгак Марк эргым тыланда саламым колтат. ¹⁴ Икте-веседам йөратымаш шупшалме дене саламлыза. Тыланда, Христос Иисус дене ушнен шогышо-влаклан, чылалан тыныслык лийже. Аминь.

* 5:5 Притч 3:34.

СВЯТОЙ АПОСТОЛ ПЕТРЫН УЛО ЧЕРКЫЛАН КОЛТЫМО КОКЫМШО СЕРЫШЫЖЕ

1 ГЛАВА

1-2 Саламлымаш. 3-15 Юмын ўжмыж дене келишыше илыш.

16-21 Христос нерген пророкла ойлымын чын улмыжо.

¹ Иисус Христосын тарзыже да Апостолжо Симон-Петр деч – мемнан Юмынан да Утарыше Иисус Христосын чын улмышт гоч шкенаң ўшанымашна гай шергакан ўшанымашым налше-влаклан.

² Юмо ден Господьна Христос Иисусым палыме гоч тек ты-ланда порылык да тыныслык шукемыт.

³ Мемнам шке чапше да моткоч кугу порылыкшо дене Ўж-шым палыме гоч Тудын пылпомышсо кўдыратле куатше илыш-лан да Юмым пагален илымылан чыла кўлешым мыланна пўлек-лен. ⁴ Шке чапше да кугу порылыкшо гоч Тудо мыланна кугу да шергакан сўрымаш-влакым пўлеклен. Нине сўрымаш-влак дене те, сутланымашлан кўра тўняште озаланыше локтылалтмаш деч куржын, Юмын гай шўм-чонан лийын кертыда. ⁵ Санденак, уло вийын тыршен, ўшанымаштыда порылыкым ончыктыза, порылыкышто – шинчымашым, ⁶ шинчымаште – шкем кучен моштымым, шкем кучен моштымаште – чытымым, чытымаште – Юмым пагалымым, ⁷ Юмым пагалымаште – иза-шольо-влакым жаплымым, иза-шольо-влакым жаплымаште – йўратымашым.

⁸ Чыла тиде тендан уло да шукем шога гын, тугеже мемнан Гос-подьна Иисус Христосым палымаште пашадыме огыда лий да саска деч посна огыда код. ⁹ А кўн тиде уке, тудо сокыр, торашке уждымо, шкенжым ончычсо языкше деч эрнымым монден. ¹⁰ Сан-дене, иза-шольо-влак, шкендам ўжмым да ойырен налым пенгыдемдаш эшеат виян тыршыза. Тидым ыштеда гын, те ни-гунам огыда шўртньў, ¹¹ тыге тыланда мемнан Господьна да Утарышына Иисус Христосын курымашлык Кугыжанышкыже омса кумдан почылтеш.

¹² Садланак, те тидым паледа да тендан деке шушо чынеш пенгыдемдыме улыда гынат, тидын нерген мый тыланда шар-

ныктымым ом чарне. ¹³ А тиде капыште эше кунар лиям, тендам шарныктымаш дене помыжалтарымым чынлан шотлем. ¹⁴ Тиде капем мый дечем вашке öрдыжкö корандышашым палем. Тидым мылам мемнан Господьна Иисус Христос увертарен. ¹⁵ Тиде илыш гыч кайыдем деч вара т чыла тидым эре шарныза манын, мый тыршаш тунгалам.

¹⁶ Господьна Иисус Христосын куатше да толмыжо дене тендам палдарымына годым ме чоян чонымо йомаклан эртерен огынал: Тудын кудыратле улмыжым ме шкеак ужынна. ¹⁷ Тудлан пеш кугу чап деч «Тиде Мыйын йöратыме Эргым, Тудын дене Мыйын поро кумылем» манын каласыме йук шоктымо годым Тудыжо Юмо Ача деч пагалымашым да чапым налын. ¹⁸ Тудын дене пырля святой курыкышто лиймына годым пылпомыш гыч йонгалтше тиде йукым ме шке колынна. ¹⁹ Тыгеракын, пророк-влакын шомакыштан ме эшеат пентгыдын ушанен кертына. Ужара волгалташ тунгалмешке да шумьштыда эрденысе шудыр нöлталтмешке, пычкемыш верыште йолгышо лампе деке мелын лийме семын тиде шомак велке мелын лийыда гын, те сайын ыштеда. ²⁰ Те эн ондак теве мом палышаш улыда: Возымаште пророк-влакын ик ойлымыштымат нигö шкевужа умылтарен ок керт. ²¹ Вет пророкка ойлымаш нигунам айдемын эрыкше* почеш лектын огыл, а Святой Шулеш кумылангыме почеш Юмын святой енге-влак шомакым ойленыт.

2 ГЛАВА

1-22 Шояк туныктышо-влак.

¹ Израиль калык коклаште шояк пророк-влакат лийыныт, тыгак тендан коклашат шояк туныктышо-влак лектыт. Нуно пытымашке нангайыше шояк туныктымашым кондат да шкеныштымат тullen налше Господь деч корангыт, тидын дене шке умбакышт вашке пытымашым кондат. ² Шукышт нунын пужлымаш корнышт дене каят, да тидлан көра чынын корныжо мыскылымаште лиш. ³ Опкын улмыштан көра нуно шоякым ойлымо дене тендан күшеш илаш тунгалыт. Нунылан суд пунчал шукертак ямде, пытымашышт ок нер.

* 1:21 Эрык – воля, желание.

⁴ Юмо языкыш пурышо суксо-влакым чаманен огыл, а пычкемышын шинчырже дене кылден, нуным тамыкыш сұмыралын да суд кече марте орландарен оролаш пуэн. ⁵ Тошто тўнямат Юмо чаманен огыл, Юмым пагалыдыме-влакын тўняшт ўмбаке вўд ташлымашым колтен. Но чын илыме верч ойлышо Нойын ешыжым – кандаш чоным – арален коден. ⁶ Содом ден Гоморра ола-влакым Тудо пытараш судитлен да ломыжыш савырен, нине ола-влакым шалатыме дене Юмым пагалыдыме ончыкылык еҥ-влаклан шижтарен, ⁷ а шотдымо-влакын пужлен илымышт дене йўсланыше Лотым, чын ыштыше еҥым, утарен. ⁸ Вет нунын коклаште илымыж годым тиде чын ыштыше еҥ закондымылыкым ыштымыштым ужын-колын, да тудын чыным йўратыше чонжо кече еда орланен. ⁹ Господь чыла тидым ыштен гын, Юмым пагалыше-влакым тергымаш деч кузе утараш Тудо пала да, закондымылыкым ыштыше-влакым осал пашашт верч мутым кучаш шогалташ манын, суд кечылан оролымаште кузе кучаш, шинча. ¹⁰⁻¹¹ Кап ден чонысо шакше сутланымаш почеш кайыше да властыым пагалыдыме-влаклан суд поснак пентгыде лиеш.

Нунын деч кугурак вий-куатан Суксо-влакат Господь ончылно нуным мыскылыше мут дене титаканыш огыт лук, но нине торжа да ўскырт еҥ-влак чапланыше Суксо-влакым мыскылаш огыт лўд. ¹² Тыгай еҥ-влак мом огыт пале, тудым мыскылат. Нуно пўртўс палемдыме почеш илыше, кучалташ да пытаралташ шочшо умылыдымо янлык гай улыт да нине янлык-влак семынак пытарыме лийыт. ¹³ Закондымылыкыштан нунылан тўлалтеш. Кечывал кечын шерыштым темымым ракатланымылан шотлат, тендан дене пырля кочмышт-йўмышт годым нине лавыра гай намысле еҥ-влак ондалымышт дене ракатланат. ¹⁴ Шинчаштышт жарланымаш да чарныдыме язык веле, пентгыдем шудымо чоным кучат, шўмышт опкынланымашлан тунемын, нуно каргымашын икшывыж-влак улыт. ¹⁵ Вияш корным коден, нуно йомыныт, Восорын Валаам эргыжын корныж дене каеныт, тудыжо чын огыл пашалан тўлымым йўратен, ¹⁶ но закондымылыкым ыштымыжлан тудым шылталыме: ойлен кертдыме осел, айдеме йўк дене ойлен, пророкын ушдымылыкшым чарен шогалтен.

¹⁷ Нине еҥ-влак вўддымў памаш, тўтан мардеж поктылмо шем пыл улыт. Нунылан курымашлык тўвыт пычкемышым ямдылыме. ¹⁸ Вет кугешнылме яра мутым ойлыштын, нуно кап

ден чонун сутланымыже, пужлымыжо дене тугай ең-влакым опышыш кучат, могайышт шояште илыше-влак деч пыкше гына утлаш тўнгалыныт. ¹⁹ Шкешт шўймашын кулжо улыт гынат, нунылан эрыкым сўрат. Вет кўлан сеналтынат, тудын кулжо улат. ²⁰ Мемнан Господьна да Утарышына Иисус Христосым палыме гоч тиде тўнясе лавыра деч утлымеке, тушан угыч варнат да сеналтыт гын, тугеже мучаште нунылан тўнгалтыш годымсышт деч ударак лиеш. ²¹ Чын ыштымаш корным пален налме да нунылан пуымо святой кўштымаш деч мўнгеш савырныме олмеш чын ыштымаш корным огыт пале гын, нунылан сайрак ыле. ²² Нунын дене чын калыкмутышто ойлымо семын лийын: «Пий шке укшинчышыж деке пўртылеш»,* да «Мушмо сўсна лавыраште пўрдалеш».

3 ГЛАВА

1-18 Иисус Христос кокымшо гана толеш.

¹ Йўратымем-влак, ынде кокымшо серышым тыланда возем, нине серышлаште шке шарныктымем дене тендан кўргыштў яндар шонымашым помыжалтарынем. ² Святой пророк-влакын ондак ойлымо шомакыштым да Господьын, Утарышын, тендан Апостолда-влак гоч пуымо кўштымыжым шарныза шонем.

³ Эн ондак тидым палыза: пытартыш кечылаште шке сутланымышт почеш илыше, мыскылен воштылшо-влак толыт ⁴ да ойлат: «Тудын толаш сўрымыжў кушто? Вет ачана-влак ўмырым шуктеныт, но, тўням ыштыме деч тўнгалын, кузе лийын, чылажат тугак кодеш». ⁵ Вўд гыч да вўд дене ыштыме кавам да мландым тўнгалтыште Юмын шомак дене ыштымым нуно мондаш шонат. ⁶ Вўд денак, ташлыме дене, тунамсе тўня пытаралтын. ⁷ А кызйтсе кава ден мландым тудо шомак денак туллан арален кодымо, Юмым пагалыдыме ең-влакым судитлыме да пытарыме кечылан нуным саклыме. ⁸ Йўратымем-влак, тебе икте тендан деч шылтыме лийшаш огыл: Господьлан ик кече – тўжем ий гай, да тўжем ий – ик кече гай. ⁹ Господь юватылеш манын, южо ең шотла гынат, Господь сўрымыжым шукташ ок юватыл, а мемнан шотышто чытымашым ончыкта. Иктынат пытымыжым Тудо ынеж уж, а чылан языкыштым касарыктышт да Юмо деке

* 2:22 Притч 26:11.

савырнышт манын шона. ¹⁰ А Господьын кечыже йӱдым толшо вор семын толеш, тунам кава мӱгырен йомеш, сандалыкыште чылажат чот ырен шалана, а мланде да тушто мо уло – чылажат йӱла.

¹¹⁻¹² Тыге чылажат шалана гын, тугеже тыланда, Юмын кечыжым да тудын вашкерак толын шумыжым вучышо-влаклан, святой илышыште да Юмым пагалымаште могай лияш кӱлеш! Тудо кечын кава тул дене шалана да сандалыкысе чыла ужаш шокшеш лева. ¹³ Но Юмын сӧрымыж семын ме у кавам да у мландым вучена. Тушто чын ыштымаш илаш тӱнгалеш. ¹⁴ Сандене, йӱратымем-влак, тидым вучен, Юмын ончылно ару чонан, шылталаш лийдыме да тынысан лияш тыршыза. ¹⁵ Йӱратыме Павел изана тудлан пуымо уш-акыл дене тыланда кузе возен, Господьнан чытымыжым утарымашлан шотлыза. ¹⁶ Тидын нерген возымыж годым Павел эре тидымак ойла. Тудын серышлаштыже южо шонымашым умылаш неле, нуныштым тунемдыме ден пенгыдем шудымо еҥ-влак моло Возымаш семынак кадыртылыт, тидын дене шкеныштым пытымашке шуктат.

¹⁷ Тугеже те, йӱратымем-влак, тидым ончылгоч паледа гын, шекланыза. Закондымо-влакын йонгылыш корнышт тендам шкеж деке ынже шупшыл, те пенгыде негызда деч ида коран. ¹⁸ Мемнан Господьна да Утарышына Иисус Христосын порылыкыштыжо да Тудым пален шогымаште кушкын толза. Тудлан кызытат, курым-курымаш кечынат эре чап лийже! Аминь.

СВЯТОЙ АПОСТОЛ ИОАНН БОГОСЛОВЫН УЛО ЧЕРКЫЛАН КОЛТЫМО ИКЫМШЕ СЕРЫШЫЖЕ

1 ГЛАВА

*1-4 Илыш Шомак. 5- 2:2 Юмо дене ушнен шогышо ег языкым
ыштышаш огыл.*

¹ Мо тўналтыш гычак улмаш, мом ме колынна, мом шке шинча дене ужынна, мом онченна да кидна дене шижынна, тудын нерген, илыш Шомак нерген, увертарена. ² Илыш толын, ме тудым ужынна, тудын нерген таныклена да тыланда курымаш илышым увертарена. Тудо Ача дене улмаш да мемнан деке толын. ³ Теат мемнан дене ушнен шогыза манын, мом ме ужынна да колынна, тыланда увертарена. А ме Ача дене да Тудын Эргыже Иисус Христос дене ушнен шогена. ⁴ Тендан куанда тичмаш лийже манын, ме тидым тыланда возена.

⁵ Теве тиде уверым ме Тудын деч колынна да тыланда увертарена: Юмо – волгыдо, Тудын нимогай пычкемышыже уке. ⁶ Тудын дене ушнен шогена манын ойлена да пычкемыште коштына гын, ме шойыштына, чын почеш огына ыште. ⁷ Но Юмо волгыдышто улмо семын меат волгыдышто коштына гын, тыгеже икте-весына дене ушнымо кыл уло да Тудын Эргыжын, Иисус Христосын, Вўржў мемнам кеч-могай язык дечат эрыкта. ⁸ Языкна уке манын ойлена гын, ме шкенам шке ондалена, да мемнан чоныштына чын уке. ⁹ Ме шкенам языкнам почын каласена гын, Юмо, ўшанле да чын улешат, мемнан языкнам кудалта да мемнам кеч-могай чын огыл деч эрыкта. ¹⁰ Языкым ыштен огынал манын ойлена гын, Тудым шояче семын ончыктена, да мемнан чоныштына Тудын шомакше уке.

2 ГЛАВА

*3-11 Юмым пальше Тудым колыштеш. 12-17 Юмым пальше айдеме тўням
йўратышаш огыл. 18-29 Антихристын толмыжо.*

¹ Икшывем-влак, те языкым ида ыште манын, тидым тыланда возем. А иктаж-кў языкым ышта гын, Ача ончылно ара-

лен ойлышына уло: чын ыштыше Иисус Христос. ² Тудо – сора-сымашым ышташлан мемнан языкна верч пуымо жертве, да Тудым мемнан языкна верч веле огыл, а уло тўнян языкше верч жертвылан кондымо.

³ А Юмым пален налмынам ме тебе кушеч ужина: Тудын кўштымыжым шуктена гын, Тудым палена. ⁴ Мый Тудым палем манын, кō ойла да кўштымыжым ок шукто, тудо – шояче, тудын чоныштыжо чын уке. ⁵ А кō Юмын шомакшым шукта, тудын шўмыштыжō Юмын йōратымыже чынжымак тичмашлыкыш шуын. Юмо дене ушнен шогымынам ме тышечын палена. ⁶ Кō Тудын дене ушнен шогем манын ойла, тудо шкежат Христос илыме самынак илышаш.

⁷ Йōратымам-влак, тыланда у кўштымашым огыл, а тошто кўштымашым возем. Тудым тыланда тўналтыштак пуымо: тиде тошто кўштымаш – тўналтыштак тендан колмо шомакда. ⁸ Туге гынат мый тыланда у кўштымашым возем, тидын чынже Христос гоч да тендан гоч коеш, вет пычкемыш йомеш, а ынде чын волгыдо волгалтара. ⁹ Кō волгыдышто улам манын ойла, а изашольжым ужмыжо ок шу, тудо але марте пычкемышыште, ¹⁰ а кō изашольжым йōрата, волгыдышто ила, да шўртнымашке кондышо тудын нимо уке. ¹¹ А кō шке изашольжым ужмышудымо, тудо пычкемыште ила, пычкемышыште коштеш да кушко кайымыжым ок пале: пычкемыш тудын шинчажым сокырым ыштен.

¹² Тыланда возем, икшыве-влак: Тудын лўмжылан кōра Юмо тендан языкдам кудалтен. ¹³ Тыланда возем, ача-влак: те тўналтыш гычак Улшым пален налында. Тыланда возем, рвезе-влак: те осалын озажым сененда. Мый тыланда возем, йоча-влак: те Ачам пален налында.

¹⁴ Тыланда возенам, ача-влак: те Тўналтышдымым* пален налында. Тыланда возенам, рвезе-влак: те виян улыда, Юмын шомакше тендан чоныштыда кодеш, да те осалын озажым сененда.

¹⁵ Тўням ида йōрате, мо тўняште уло, тудымат ида йōрате. Кō тўням йōрата гын, тудын чоныштыжо Ачан йōратымашыже уке. ¹⁶ Чыла, мо тўняште уло: кап ден чонын сутланымыже, шинчан сутланымыже да илышысе кугешнымаш – Ача деч огыл,

* 2:14 «Тўналтышдымым»: тидым «тўналтыш гычак Улшым» манынат кусарап лиеш.

а тиде тўня деч. ¹⁷ Тўнят, тўнясе сутланымашат йомыт, а Юмын эрыкшым* шуктышо курым-куруймеш кодеш.

¹⁸ Икшывем-влак, пытаргыш жап лишемеш. Антихрист толеш манын, те колында, да ынде шуко антихрист лектын. Пытаргыш жап лишеммым тышеч палена. ¹⁹ Нуно мемнан кокла гыч лектыныт, но мемнан лийын огытыл. Нуно мемнан лийыт ыле гын, мемнан дене кодыт ыле. Но чылан огыл мемнан улыт. Тиде палыме лийже манын, нуно лектыныт. ²⁰ А те Святой деч шўрымашым налында да чыла паледа. ²¹ Чыным огыда пале манын огыл мый тыланда возенам, а те чыным паледа да ни-могай шоят чын деч огыл улмым умыледа, садлан возенам. ²² Кө шояче? Иисусым «Христос огыл» манше огыл мо? Тудо – антихрист, Ачамат, Эргымат йёрдымыш луктын ойлышо. ²³ Кө Эргым йёрдымыш луктын ойла, тудын Ачажат уке, а кө Эргылан ўшанымыжым почын ойла, тудын Ачажат уло. ²⁴ Мом те тўнгалтыш гычак колында, тидак тендан дене ушнен шогыжо. Мом те тўнгалтыш гычак колында, тидак тендан дене ушнен шога гын, тугеже теат Эрге да Ача дене ушнен шогеда. ²⁵ А Тудын мыланна пуымо сўрымашыже теве тиде: курымашлык илыш.

²⁶ Тидым мый тендам йонгылышыш пурташ шонышо-влак нерген возенам. ²⁷ А тендан нерген ойлаш гын, тиде шўрымашак тендан дене ушнен шога, да тендам иктаж-көн туныктымыжын күлешыже уке. Тудын шўрымашыже тендам чыла нерген туныкта, тудыжо чын, шоя огыл. Тудын шўрымашыже туныктымо семынак ыштыза: тидын дене ушнен шогыза**.

²⁸ Тугеже, Тудын толмыж годым мыланна лўдаш огыл да, толмекыже, Тудын ончылно вожылаш огыл манын, икшывем-влак, Христос дене ушнен шогыза. ²⁹ Христосын чын улмыжым паледа гын, чын ыштыше кеч-могай айдемынат Тудын деч шочмыжым паледа.

* 2:17 Эрык – воля, желание.

** 2:27 «Тидын дене ушнен шогыза»: тидым «Христос дене ушнен шогыза» манынат умылаш лиеш.

3 ГЛАВА

*1-3 Юмын икшывыжж-влак. 4-10 Юмын икшыве языкым ок ыштыл.
11-17 Икте-весым йӱратымаш. 18-24 Юмын ончылно лӱддымӧ лиймаш.*

¹ Ача могай йӱратымашым мыланна пуэн, ончалза: мемнам Юмын икшывыжж-влак маныт, да ме тыгай улына. Сандене тӱня мемнам ок пале, вет Тудымат пален огыл. ² Йӱратымем-влак, ме ынде Юмын икшывыжж улына, но могай лийшашнам але почмо огыл. Ме палена веле: кунам тиде почылтеш, Тудын гай лийына, вет могай улеш, Тудым тугайым ужна. ³ Тудлан тыгай ушаным пыштыше кеч-кӱат, Тудын семынак ару лияш манын, шкенжым эрыкта.

⁴ Языкым ыштыше кажне еҥ закондымылык корныш шогалеш, да язык – закондымылык. ⁵ Но те паледа: Христос мемнан языкнам Шке ўмбакеже налаш толын, да Тудын языкше уке. ⁶ Тудын дене ушнен шогышо еҥ языкым ок ыште. Языкым ыштыше еҥ Тудым ужын огыл да Тудым пален налын огыл. ⁷ Икшывем-влак, тек нигӱат тендам ок ондале: кӱ чын ышта, Тудын семынак – чын. ⁸ А языкым ыштыше – диавол деч, вет диавол тӱналтыш гычак языкым ышта. Диаволын пашажым шалаташ манынак, Юмын Эргыже тӱняшке толын. ⁹ Юмо деч шочшо иктат языкым ок ыште, вет Юмын илыш нӱшмыжӱ тудын дене кодеш, да тыгай айдеме языкым ыштен ок керт, вет тудо Юмо деч шочын. ¹⁰ Кӱ Юмын, а кӱ диаволын икшывыжж, тыге палаш лиеш. Кӱ чын ок ыште – Юмо деч огыл, тыгак иза-шольыжым йӱратыдыме еҥат Юмо деч огыл.

¹¹ Теве тиде уверым те тӱналтыш гычак колында: ме икте-весеынам йӱратышаш улына. ¹² Ме Каин гай лийшаш огынал. Тудо осал деч лийын да шке шольыжым пуштын. А молан тудым пуштын? Теве молан: шкенжын пашаже осал улмаш, а шольыжын – чын. ¹³ Иза-шольым-влак, тӱня тендам ужмышудымо гын, ида ӱр. ¹⁴ Ме колымаш гыч илышыш куснымынам палена, вет ме иза-шольо-влакым йӱратена. Кӱ иза-шольым ок йӱрате, тудо колымаште кодеш. ¹⁵ Иза-шольыжым ужмышудымо кажне еҥ айдемым пуштшо улеш. А те паледа: айдемым пуштшын иктынат шке кӱргыштыжӱ эрелан кодшо курымаш илышыже уке. ¹⁶ Мо тугай йӱратымаш, теве кушеч ме пален налынна: Христос мемнан верч шке чонжым пуэн. Меат иза-шольо-влак верч чоннам пушаш улына. ¹⁷ Тиде тӱняште улан илыше айдеме шке иза-шольыжын ситыдымашым чытымыштым ужеш да шӱм-

жым нунун деч тўкылымаште куча гын, кузе тудын чонышто Юмын йоратымашыже кодын кертеш?

¹⁸ Икшывем-влак, ме мут да ойлымо дене огыл йоратышаш улына, мемнан йоратымашна чын лийшаш да мом ыштымына гоч койшаш.

¹⁹ Теве тыге ме чын деч улмынам палена да Юмын ончылно шўмнам лыпландарен кертына, ²⁰ вет шўмна мемнам титаканыш луктеш гынат, Юмо шўмна деч кугу да чыла пала. ²¹ Йоратымем-влак, шўмна мемнам титаканыш ок лук гын, Юмо деке мяшш огына лўд, ²² да мом гына огына йод, Тудын деч чыла налына, вет кўштымыжым шуктена да, Тудлан мо келша, тудым ыштена. ²³ А кўштымашыже тыгай: ме Тудын Эргыжын, Иисус Христосын, лўмжылан ўшанышаш да Тудын кўштымыжө семын икте-весеынам йоратышаш улына. ²⁴ А кө Юмын кўштымыжым шукта, тудо Юмо дене ушнен шога, а Юмо тудын дене. Тудын мемнан дене ушнен шогымыжым мыланна пуымо Шўлышыж гыч палена.

4 ГЛАВА

1-6 Чынын шўлышыжө ден шоян шўлышыжө. 7– 5:5 Юмын йоратымыже.

¹ Йоратымем-влак, чыла шўлышлан ида ўшане, Юмо деч улыт мо манын, шўлыш-влакым тергыза, вет тўняшке шояк пророк шуко лектын. ² Юмын Шўлышым [да ондалымаш шўлышым] тыге паледа: Иисус Христос тўняшке толын да кап дене илен манын почын ойлышо кажне шўлыш – Юмо деч, ³ а Иисус Христосын тўняшке толмыжым да кап дене илымыжым почын ойлыдымо кеч-могай шўлышат Юмо деч огыл, тиде антихристын шўлышыжө. Тыгай шўлыш толеш манын, те колында, да тудо ынде тўняште. ⁴ Икшывем-влак, те Юмо деч улыда да шояк пророк-влакым сененда, вет тендан дене Улшыжо – тўня дене улшо деч кугу. ⁵ Нуно тўня деч улыт, сандене ойлымыштат тиде тўня деч, да тўня нуным колыштеш. ⁶ А ме Юмо деч улына. Юмым палыше мемнам колыштеш, а кө Юмо деч огыл, тудо мемнам ок кол. Тыге ме чынын шўлышыжым да шоян шўлышыжым палена.

⁷ Йоратымем-влак, икте-весеынам йоратышаш улына, вет йоратымаш – Юмо деч, йоратыше кеч-могай ег Юмо деч шочын

да Юмым пала. ⁸ Кө ок йөрате, Юмым ок пале, вет Юмо – тиде йөратымаш. ⁹ Юмын мемнам йөратымыже теве кузе почылтын: Ик Шкет Эргыже гоч мыланна илышым пуаш манын, Юмо Тудым тўняшке колтен. ¹⁰ Йөратымашыже теве кушто: ме огыл Юмым йөраташ тўнгалынна, но Тудо мемнам йөратен да сөрасымашым пуышо жертвылан мемнан языкна верч шке Эргыжым колтен. ¹¹ Йөратымем-влак, Юмо мемнам тыге йөратен гын, меат икте-весеынам йөратышаш улына. ¹² Юмым нигө нигунам ужын огыл, но ме икте-весеынам йөратена гын, Юмо мемнан дене ушнен шога, да Тудын йөратымашыже мемнан дене тичмаш лиеш.

¹³ Ме Тудын дене ушнен илена да Тудо мемнан дене ушнен шога манын, тыге палена: Юмо мыланна шке Шўлышыж гыч пуэн. ¹⁴ Ача Эргым тўням Утарыше лияш колтен манын, ме ужынна да таныклена. ¹⁵ Иисус – Юмын Эрге манын ўшанымыжым кө почын ойла, тудын дене Юмо ушнен шога, а тудо – Юмо дене. ¹⁶ Юмо мемнам могай йөратымаш дене йөратымым пален налынна да тидлан ўшанаш тўнгалынна.

Юмо – тиде йөратымаш, йөратымаште илыше айдеме Юмо дене ушнен шога, да Юмо тудын дене ушнен шога. ¹⁷ Йөратымаш мемнан шўмыштө теве тыгай тичмашлыкыш шуын: суд кечын ме огына лўд, вет кузе Иисус тиде тўняште, тугак меат тиде тўняште улына. ¹⁸ Йөратымаште лўдмаш уке, а тичмаш йөратымаш лўдмашым поктен луктеш, вет лўдмаште орланымаш уло. Лўдшө ең йөратымаште тичмашлыкыш шуын огыл. ¹⁹ Юмо мемнам ончычак йөратен, садлан ме Тудым йөратена. ²⁰ Иктаж-кө «Юмым йөратем» манеш да иза-шольыжым ужмыжо ок шу гын, тудо шояче. Вет кө шке ужмо иза-шольыжым ок йөрате, ужаш лийдыме Юмым кузе йөратен кертеш? ²¹ Юмын пуымо тыгай кўштымашна уло: Юмым йөратыше шке иза-шольыжымат йөратышаш.

5 ГЛАВА

6-12 Иисус Христос нерген таныклымаш. 13-21 Пытартыш кангаш-влак.

¹ Иисусын Христос улмыжлан ўшаныше кажне ең Юмо деч шочын, да Шочыктышым йөратыше кажне ең Тудын деч Шочшымат йөрата. ² Ме Юмын икшывыж-влакым йөратымынам теве кушеч палена: ме Юмым йөратена да Тудын кўштымы-

жым шуктена. ³ Юмым йöратымаш Тудын кўштымыжым шук-
тымаш лиеш, а кўштымыжö неле огыл, ⁴ вет Юмо деч шочшо
кажныже тўням сенга. Тўням сенгыше сенгымаш – тиде мемнан
ўшанымашна. ⁵ Кö тўням сенга? Иисус – Юмын Эргыже манын
ўшаныше огыл мо?

⁶ Вўд, вўр да Шўлыш дене толшыжо – тиде Иисус Христос. Ту-
до вўд дене гына огыл, а вўд да вўр дене толын. А таньклышы-
же – тиде Шўлыш, вет Шўлыш – тиде чын. ⁷ Пылпомышто кум
таньклыше уло: Ача, Шомак да Святой Шўлыш, да нине кумыт
икте улыт. ⁸ Мланде ўмбалне кум таньклыше уло: Шўлыш,
вўд да вўр, да нине кумыт иктымак ойлат. ⁹ Ме айдемынат та-
ныклымыжлан ўшанена, но Юмын таньклымыже утларак кугу,
а тиде – Юмын таньклымыже, тыге Тудо шке Эргыж нерген
таньклен. ¹⁰ Юмын Эргылан ўшанышын тиде таньклымаш шке
чоныштыжо уло. А Юмылан ўшаныдыме Тудым пуйто шояче
манын ончыкта, вет Юмын шке Эргыж нерген таньклымыжлан
ок ўшане. ¹¹ Таньклымыже тебе мо: Юмо мыланна курымаш-
лык илышым пуэн, да тиде илышыже – Тудын Эргыж дене уш-
нымаште. ¹² Көн Юмын Эргыже уло, тудын илышыжат уло, а
көн Юмын Эргыже уке, тудын илышыжат уке.

¹³ Юмын Эргыжлан ўшанымыланда көра тендан курымаш-
лык илышда улмым палыза манын, мый тидым тыланда,
Юмын Эргын лўмжылан ўшаныше-влаклан, возенам. ¹⁴ Юмын
ончылно тебе могай ўшанымашна уло: Тудын эрыкше* почеш ку-
нам ме иктаж-мом йодына, Юмо мемнам колеш. ¹⁵ Ме мом гы-
на огына йод, Тудо мемнам колеш манын палена гын, тугеже ме
мом Тудын деч йодына, йодмынам налына манынат палена.

¹⁶ Кö иза-шолыжын язык ыштымыжым ужеш, а языкше ко-
лымашке нангайыше огыл гын, тек кумалеш, да Юмо тудлан
илышым конда. Тидым колымашке нангайыдыме языкым ыш-
тыше-влак нерген ойлем. Колымашке нангайыше языкат уло,
тиде язык верч юмылтыжо манын ом ойло. ¹⁷ Кеч-могай чын огы-
лат – язык, но колымашке нангайыдыме языкат уло.

¹⁸ Ме палена: Юмо деч шочшо ег нигöат языкым ок ыште, а
Юмо деч шочшо шкенжым арала, да осал тудын деке ок тўкнö.
¹⁹ Ме Юмо деч улмынам да уло тўня осалын кид йымалныже
улмым палена. ²⁰ А тыгак палена: Юмын Эрге толын да мылан-
на чын Юмым пален налашлан [волгыдым да] шонен мошты-

* 5:14 Эрык – воля, желание.

машым пуэн, да ме Тудын дене да Иисус Христос Эргыж дене ушнен илена. Тудо чын Юмо да курымашлык илыш. ²¹ Икшывевлак, шкендам шояк юмо деч аралыза. Аминь.

СВЯТОЙ АПОСТОЛ ИОАНН БОГОСЛОВЫН УЛО ЧЕРКЫЛАН КОЛТЫМО КОКЫМШО СЕРЫШЫЖЕ

*1-3 Саламлымаш. 4-11 Чын да йöратымаш.
12-13 Чеверласымаш.*

¹⁻² Старец деч – Юмын ойырен налме госпожалан да тудын икшывыж-влаклан*.

Мемнан дене ушнен шогышо, мемнан дене курымеш лийшаш чынлан көра мый тендам чын дене йöратем, да мый веле огыл, а чыным пален налше-влак чылан йöратат. ³ Тек Юмо Ача да Ачан Эргыже Господь Иисус Христос деч порылык, чаманымаш да тыныслык тендан пелен чын да йöратымаш дене лиеш.

⁴ Ачан мыланна кўштымьж дене чын почеш илыше-влакым тыйын икшывет-влак коклаште ужмемлан пешак куанышым. ⁵ А ынде тыйым, госпожа, йодам: икте-весынам йöратышаш улына; мыйын возымо тиде кўштымашем у огыл, тудым мыланна тўналтыштак пуымо, ⁶ а йöратымашыже Юмын кўштымашыж почеш ыштымаш лиеш. Тидыже – тўналтыш гычак колмо кўштымашда, те тудын почеш илышаш улыда.

⁷ Тўняшке ондалыше шуко лектын. Нуно Иисус Христосын тўняшке толмыжым да кап дене илымыжым шöрен ойлат. Тыгай еҥ-влак ондалыше да антихрист улыт. ⁸ Шкендам шекланыза, мемнан паша лектышнам йомдарышаш огынал, тек мыланна тичмаш суап лиеш. ⁹ Кө Христосын туныктымьжым ок кучо да тудын деч öрдыжкө коранеш, тыгайын Юмыжо уке. А кө тиде туныктымашым куча, тудын Ачат, Эргат уло. ¹⁰ Кө тендан деке толеш да тиде туныктымашым ок кондо гын, тудым пöртышкыда ида пурто, тудым ида саламле. ¹¹ Вет тудым саламлыше осал пашашкыже ушна.

¹² Тыланда шуко возышашем уло, но мый тидлан кагаз ден чиям ынем кучылт, а тендан куанда тичмаш лийже манын, тендан деке мийынем да ваш шинчын мутланынем. ¹³ Юмын ойырен налме акатын икшывыж-влак тыланет саламым колтат. Аминь.

* 1-2 «Юмын ойырен налме госпожа да тудын икшывыж-влак» черкым да тушко пурышо еҥ-влакым ончыкта манын шотлалтеш.

СВЯТОЙ АПОСТОЛ ИОАНН БОГОСЛОВЫН УЛО ЧЕРКЫЛАН КОЛТЫМО КУМШО СЕРЫШЫЖЕ

*1-4 Саламлымаш. 5-8 Гыйым моктымаш. 9-12 Диотреф ден Димитрий.
13-15 Чеверласымаш.*

¹ Старец – йӧратыме Гаийлан.

Тудым мый чынже денак йӧратем.

² Йӧратызем, кузе кӧргӧ чонет сенымашке шуэш, тугак тый чыла шотыштат сенымашке шу да таза лий манын, кумалам.

³ Кунам иза-шольо-влак толыныт, тыйын чынлан ўшанле улмет, чын почеш илымет нерген таныклен ойленыт, да мый пешак куанышым. ⁴ Икшывем-влак чын почеш илат манын колам гын, тидын деч кугу куан мылам уке.

⁵ Йӧратызем, иза-шольо-влаклан, йот вел гыч толшо-влак-ланат тый мом шуктет, чылажымат ўшанле ег семын ыштет.

⁶ Нуно тыйын йӧратымет нерген черке погынымаш ончылно таныкленыт. Нунылан корныш ямдылалташ Юмылан келшышын полшет гын, тый поро пашам ыштет. ⁷ Вет Юмым палыдыме-влак деч нимом налде, нуно Христосын лўмжылан кӧра корнышко лектыныт. ⁸ Мыланна нунын дене пырля чынлан ыштыше лияш манын, ме тыгай-влаклан полшышаш улына.

⁹ Мый черкылан возenam, но тушто ончылно лияш йӧратыше Диотреф мемнам ок вашлий. ¹⁰ Сандене, мый мием гын, могай пашам ыштымыжым шарныктем. Тудо мемнан нерген уда ойым шаркала да тидын дене ок серлаге: шкеже иза-шольо-влакым ок вашлий, вашлияш шонышо-влаклан чаракым шындылеш да черке гыч поктылеш.

¹¹ Йӧратызем, осал семын огыл, а поро семын ыште. Кӧ порым ышта, тудо Юмо деч, а кӧ осалым ышта – Юмым ужын огыл. ¹² Димитрий нерген чыланат, чын шкежат, порым гына ойлат. Меат тыгак таныклена, мемнан таныклымынан чын улмыжым те паледа.

¹³ Возышашем шуко уло, но чия да омыж вурго дене возызем ок шу. ¹⁴ Тыйым вашке ужам манын, ўшанен вучем, тунам ме, ваш шинчын, мутланен кертына. ¹⁵ Тыланет тыныслык лийже.

Йолташна-влак тыланет саламым колтат. Йолташна-влаклан
кажныжлан посна-посна саламым каласе. Аминь.

СВЯТОЙ АПОСТОЛ ИУДАН УЛО ЧЕРКЫЛАН КОЛТЫМО СЕРЫШЫЖЕ

*1-2 Саламлымаш. 3-16 Шояк туныктышо-влак. 17-23 Кангаш ден сөрвалымаш.
24-25 Юмым чапландарымаш.*

¹ Иисус Христосын тарзыже, Иаковын Иуда шольбыжо деч – Иисус Христосын аралыме да Ача Юмын святитлыме ўжмө-влаклан.

² Тек тыланда Юмын чаманымашыже, тыныслык да йöратымаш шукемыт.

³ Йöратымем-влак, чыланнан утаралтмына нерген тыланда серымом пешак шуын, а кызыт тыланда возаш да святой-влаклан икана эрелан пуымо ўшанымаш верч пентыдын шогаш тендам сөрвалаш күлешлан шотлем. ⁴ Вет шукертак судлан палемдыме да Юмым пагалыдыме еҥ-влак коклашкыда шолып пуреныт. Нунышт мемнан Юмынан порылыкшым пужлен илаш йöным пуышо амалыш савырат, Юмо – ик шкет Кугыжа – да мемнан Иисус Христос Господьна деч корангыт.

⁵ Чыла тидым паледа гынат, тыланда ушештарынем: Господь шке калыкшым Египет мланде гыч утарен луктын, но вара нунын кокласе ўшаныдыме-влакым пытарен. ⁶ Шке күкшö верыштым кучаш шоныдымо да илемыштым кодышо суксо-влакымат Юмо курымаш шинчыр дене шинчырлен да кугу суд кечылан пычкемышыште оролен куча. ⁷ Содом ден Гоморра да воктенысе олала нергенат шарналтыза: туштат нунын самынак жарланаш пижыныт, пүртүс дене келшыдыме аташланымылан шкеныштым пуэныт. Нуным курымаш туллан судитлыме, да чылалан шижтарымаш улыт.

⁸ Туге гынат, лийдымашым шонкалыше нине еҥ-влакат тидын самынак капым шакшылат, нуно озаланымаш деч корангыт да чапланыше Суксо-влакым мыскылат. ⁹ Архангел Михаилат* диавол дене мутланымыже да Моисейын капше нерген ўчашымыже годым мыскылыме мут дене титаканыш лукташ тоштын огыл, а каласен: «Тек Господь тыйым чара». ¹⁰ Но нине еҥ-влак

* ⁹ Архангел – Тўн Суксо.

мом огыт пале, тудым мыскылат, а умылыдымо вольык семын пүртүс пуымо дене мом палат, тудын дене шкеныштым пытарат. ¹¹ Ойго нунылан, вет Каинын корныж дене каят, оксалан верч Валаамын гай йонылышлан шкеныштым тўрыс пуэныт да Корей семын ваштареш шогымыштлан кўра пытат. ¹² Кунам те, ваш-ваш йўратен, кочкаш погынеда, нуно шем тамга гай улыт, вожылде тендан дене пырля кочкыт-йўыт, шкенышт верч веле тыршыше кўтўчў улыт. Нуно мардеж нангайыме вўддымў пыл, саскадыме, кок гана колышо, вожге шупшын лукмо шыже пушенте, ¹³ шке намысле пашаж дене шонешталтше, ажгыныше теныз толкын, корныштым йомдарыше, курымашлык шем пычкемышыш колтымым вучышо шўдыр улыт.

¹⁴ Енох, Адам деч шымше, нунын нергенат пророкла ойлен: «Тебе Господь тўжемле святой Суксыж-влак дене толеш, ¹⁵ чылан судым ышта, Юмым пагалыдыме чыла еным пужлымышт дене ыштыме чыла осал пашашт верч да Юмым пагалыдыме нине языкан-влакын Тудын ваштареш каласыме чыла торжа мутышт верч титаканыш луктеш». ¹⁶ Нуно ўпкелыше, нимо денат келшыдыме улыт, Юмым пагалыде да законым пудыртылын, шке сутланымышт почеш илат, йылмышт гыч кугешнен ойлымо мут-влак лектыт, шкаланышт пайдам налашлан сайла кояш тўчат.

¹⁷ Но те, йўратымем-влак, мемнан Господьна Иисус Христосын Апостолжо-влакын ончык ужын ойлымыштым шарналтыза. ¹⁸ Пытаргыш жапыште игылтыше-влак лектыт манын, нуно тыланда ойленят. Тыгай-влак Юмылан тушманле сутланымашышт почеш ыштат, ¹⁹ [ик ўшанымаш деч] шкеныштым ойырат, шке шўм-чонышт почеш илат, шўлышышт* уке. ²⁰⁻²¹ А те Господьна Иисус Христосын чаманымыжым да курымашлык илышым вучеда. Йўратымем-влак, кунам тидым вучеда, эн святой ўшанымашдан негызешыже шке илышдам чонен, Святой Шўлыш дене ушнен кумалын, шкендам Юмын йўратымаштыже кучыза. ²² Иктыштым шонкаленрак чаманыза, ²³ весыштым тул гыч лукмо семын лўдын утарыза, шекланен, языкан кап дене амыргыше вургемышт дечат йыгыжген, шылталыза.

²⁴ Тендам чын корно гыч коранме деч арален да шке чапше ончылан тендам шылталаш лийдымым да куанышаным шогалтен Кертшылан, ²⁵ уш-акылан ик шкет Юмылан, Господьна

* ¹⁹ «шўлышышт»: тидым «(Святой) Шўлышышт» манынат улылаш лисен.

Иисус Христос гоч мемнам Утарышылан, чыла жап тўнгалме деч ончыч, кызыт да курым-курымеш чап да кўкшыт, куат да власть лийже. Аминь.

СВЯТОЙ АПОСТОЛ ПАВЕЛЫН РИМЛЯН-ВЛАКЛАН КОЛТЫМО СЕРЫШЫЖЕ

1 ГЛАВА

*1-7 Саламлымаш. 8-15 Тауштен кумалмаш. 16-17 Поро Уверын куатше.
18-32 Чыла ег языкан.*

¹ Иисус Христосын тарзыже, Юмын ўжмө, Тудын Поро Увержым каласкалаш ойырен налме Апостол Павел деч ^{7-а} Юмын йöратыме да ўжмө Римысе святой-влаклан.

² Поро Уверым Юмо пророкшо-влак гоч Святой Возымаште ончылгоч сöрен, ³ тидыже Тудын Эргыж нерген ойла, Тудыжо кап могырым – Давидын урлыкшо деч шочшо, ⁴ а шўлышыжын святой улмыж могырым – Юмын Эрге, тидым колымаш гыч кугу куат дене ылыжме гоч почын ончыктым. Тудо – мемнан Господьна Иисус Христос, ⁵ ме Тудын гоч порылыкым да Апостол пашам налынна да чыла калыкым Тудын лўмжылан кöра ўшанымаш мутым колыштмашке виктарышаш улына. ⁶ Теат, Иисус Христосын ўжмө егже-влак, нунын кокла гыч улыда.

⁷⁻⁶ Тыланда мемнан Юмо Ачана деч да Господь Иисус Христос деч порылык да тыныслык лийже.

⁸ Тендан ўшанымыда нерген уло тўняште ойлат, сандене эн ондак Иисус Христос гоч чыланда верч Юмемлан таум ыштем. ⁹ Юмо мыланем танык – Эргыж нерген Поро Уверым каласкален, мый Тудлан шўм-чон шўлышем дене служитлем – Юмо мыланем танык: мый чарныде тендам ушыштем кучем ¹⁰ да, пытаргышлан мыйын корнем Юмын эрыкше* почеш тендан деке виктаралтше манын, кумалмем годым эреак йодам. ¹¹ Тендам пенгыдемдаш манын, Святой Шўлышын иктаж-могай пöлекшым тендан дек шукташ мый тендам моткоч ужнем, ¹² вес семынже, тыландат, мыланемат икте-васынан ўшанымашланна кöра кумылангаш манын шонем. ¹³ Иза-шольо-влак, тыланда палдарыде ынем кодо: але марте тидлан чарак лийын гынат, мый шуко гана тендан деке мяш да, могай саскам моло калык

* 1:10 Эрык – воля, желание.

коклаште налынам, тугайымак тендан денат налаш шоненам.
¹⁴ Эллинлан да варварлан, ушанлан да тунемдымылан мыйын
 парымем уло, ¹⁵ сандене тыландат, Римыште илыше-влаклан,
 Поро Уверым каласкалымем шуэш.

¹⁶ Мый Христосын Поро Уверже деч ом вожыл, вет тудо –
 Юмын куатше, ўшаныше кажне енлан – ондак иудейлан, вара
 эллинлан – утарымашым конда. ¹⁷ Вет туштыжо Юмын чынже
 ўшанымаш гыч ўшанымашке почылтеш: Возымо семын «Чын
 ыштыше айдеме ўшанымашыж дене илаш тўнгалеш»*.

¹⁸ Чын огылын кепшылыштыже чыным кучышо ен-влакын
 кеч-могай мут колыштдымышт да чын огылышт ўмбаке Юмын
 шыдыже пылпомыш гыч почылтын толеш. ¹⁹ Вет Юмо нерген
 мом палаш лиеш, тиде нунылан палыме: Юмо нунылан тидым
 палдарен. ²⁰ Тудын койдымо ойыртомже-влакым – курымашлык
 куатшым да Юмо улмыжым – тўням ыштыме гычак пашаж гоч
 ужаш да умылаш лиеш, сандене тыгай ен-влак шкеныштым
 чыныш луктын огыт керт. ²¹ Нуно Юмо нерген паленыт гынат,
 Тудым Юмо семын пагален огытыл да Тудлан тауштен огытыл,
 а нунын шонкалымышт арам лийын, да шонен моштыдымо шў-
 мыштым пычкемыш авалтен. ²² Нуно шкеныштым ушан улына
 маныныт, но ушдымо лийыныт ²³ да колыдымо Юмын чапшым
 колышаш айдемын, кайыкын, ныл йоланын, нушкын коштшын
 сын-тўсышт дене алмаштеныт.

²⁴ Сандене Юмо нуным языкан шўм шонымашышт дене
 амырчыкеш коден, шке капыштым шке намыслаш кудалтен.
²⁵ Нуно Юмын чынжым шоя дене вашталтеныт да Пўрышылан
 служитлыме олмеш Тудын мом пўрымыжым пагаленыт, тидлан
 кумалыныт. Пўрышö курымеш моқтымо лийже, аминь.**

²⁶ Тидлан көра Юмо нуным намысле кумыл шупшмылан
 пуэн: ўдырамаш-влак пўртүс туныктымо почеш вате-марийла
 илымым пўртүс ваштареш улшо койыш дене алмаштеныт, ²⁷ ты-
 гак пөрьен-влакат ўдырамаш дене пўртүс туныктымо почеш
 вате-марийла илымым кудалтеныт да шакше сутланымышт дене
 икте-весьышт деке ылыжыныт, пөрьен ден пөрьен яжарланат, да
 чын койыш деч корангыштан сулен налме мут кучыктымаш
 нунылан логалеш.

* 1:17 Авв 2:4.

** 1:25 Пўрышö – Творец, пўраш – сотворить.

²⁸ Юмым палымашым нуно йӧрдымыш луктыныт, сандене Юмо нуным йӧрдымӧ ушышт почеш илаш кудалтен, да нуно пышткойшым ыштат. ²⁹ Нуно тӱрлӧ чын огыл дене тич улыт: жарланымаш, чояланымаш, опкынланымаш, шыдым кучымаш, кӧранымаш, еным пуштедымаш, ӱчашымаш, ондалкалымаш, еглан осалым шонымаш нуным авалтен. ³⁰ Нуно осал шомакым шаркалат, ег ӱмбаке ойлат да Юмым ужмышт огеш шу, торжа, моктаныше, кугешнылше улыт, осал пашам шонен луктын моштат, ача-аваштым огыт колышт. ³¹ Нуно шонен моштыдымо улыт, ӱшанле огытыл, йӧратыдыме, икте-весе дене келшыдыме да чаманыдыме улыт. ³² Тыге ыштыше-влак колымашым сулен налыт манын, Юмын судитлымыжым нуно палат, но тыгайым шке веле огыл ыштат, тыге ыштылше моло енымат сайлан шотлат.

2 ГЛАВА

1-16 Юмын чын судшо. 17– 3:8 Закон да иудей-влак.

¹ Титаканыш лукшо айдеме, кеч-кӧ тый лий, шкендым нигузе чыныш луктын от керт: весым титаканлан шотлымет годым шкендымат титаканыш луктат, вет тый, весым титаканыш лукшо, шкежат тудымак ыштет. ² Юмо тыге ыштышым чынжымак титаканыш луктеш манын, ме палена. ³ Тый, тыге ыштышым титаканыш лукшо да шкежат тыгак ыштыше айдеме, Юмын судшо дечын утлен кодын кертам, шонет? ⁴ Але тый Тудын кугу порылыкшым, чаманымыжым да кужун чытымыжым от шотло? Юмын порылыкшо тыйым, языкетым касарыктен, Юмо деке савырынеже манын от пале мо? ⁵ Но тый ӱскырт улат, шӱмет язык деч ынеже коран, сандене тый Юмын шыде кечыжлан шке ӱмбакет Тудын шыдыжым погет, тиде кечын Юмын чын судшо почылтын толеш, ⁶ да Юмо кажнылан пашаж почеш тӱла: ⁷ кӧ, чарныде поро пашам ыштен, чапым, пагалымашым, колыдымашым кычалеш, тудлан курымашлык илышым пуа, ⁸ а шкаланже пайдам кычалшылан, чыным колыштдымо, но чын огылым колыштшылан кугу шыдым пуа. ⁹ Осалым ыштыше кажне айдемылан нелылык да орланымаш лиеш, – ондак иудейлан, вара эллинлан. ¹⁰ Но порым ыштыше кажне айдемылан

чап, пагалымаш да тыныслык лиеш, – ондак иудейлан, вара эллинлан. ¹¹ Юмо чыла еңым ик семын онча.

¹² Көмыт закон деч посна языкым ыштат, нуно закон деч поснак пытат. А көмытын законышт уло да языкым ыштат, нуно закон дене судитлыме лийыт. ¹³ Вет законом колыштшо-влак огыл, а тудым шуктен шогышо-влак Юмын ончылно чыныш лукмо лийыт. – ¹⁴ Чын Юмым палыдыме-влак закондымо улыт гынат, закон кўштымым шўм-чон шупшмышт денак шуктен шогат гын, законышт уке гынат, нуно шкаланышт шке закон улыт: ¹⁵ нуно законнын йодмыжо шўмешышт возалтын манын ончыктат, тидын нерген тыгак совестьышт палдара, да түрлө шонымашышт нуным але титакла, але арала. – ¹⁶ Чылажат тудо кечын лиеш, кунам Юмо ең-влакын шўм шылтымыштым, мыйын каласкалыме Поро Увер дене келшышын, Иисус Христос гоч судитла.

¹⁷ Теве тый иудей маналтат, законлан энертет да Юмо дене моктанет, ¹⁸ законнын туныктымыж дене тый Юмын эрыкшым* палет, мо эн сай – умылет. ¹⁹ Сокрым вўден коштшо, пычкемыште коштшо-влаклан волгыдо улам манын, тый ўшанет, ²⁰ умылыдымо-влаклан илыш корныш лукшо, кушкын шудымо-влаклан туныктышо улам, шонет, вет законышто шинчымаш ден чыным тичмашын ужам манын ўшанет. ²¹ Тый, весым туныктышо, шкендым от туныкто мо? ²² «Ит шолышт» манын ойлет, а шкеже шолыштат? «Ит яжарлане» манше, яжарланет? Шояк юмо-влак деч йырныше, але нунын пўртыштым агет? ²³ Тый, закон дене моктаныше, законом пудыртылмет дене Юмым чапшым волтет! ²⁴ Возымо семын

«Тыланда көра Юмын лўмжө чын Юмым палыдыме-влак
коклаште мыскылатеш».**

²⁵ Законом шуктен шогет гын, пўчмаш пайдам пуа, а тый законом пудыртылат гын, пўчмашет пўчдымө улмо дене иктак. ²⁶ Тыгеже, пўчдымө ең законнын кўштымыжым шуктен шога гын, тудын пўчдымө улмыжо пўчмашлан ок шотлалт мо? ²⁷ Возымо законет да пўчмашет уло гынат, законом пудыртылат гын, пўчдымө, но законом шуктышо ең тыйым титаканыш луктеш. ²⁸ Тудо огыл иудей, кө тўжвач ончымаште иудей, пўчмашат тудо огыл, мо капыште коеш, ²⁹ но тудо иудей, кө көргө чонжо дене

* 2:18 Эрык – воля, желание.

** 2:24 Ис 52:5.

иудей, да чын пўчмашат тудо веле, могайым законнын букваже огыл, а Шўлыш айдемын шўм-чоныштыжо ышта. Тыгай енлан моктымаш айдеме деч огыл, а Юмо деч.

3 ГЛАВА

9-20 Чын ыштыше иктат уке. 21-31 Ёшанымаш гоч чыныш лекмаш.

¹ Тыгеже иудей лияш мо дене сайрак, да пўчмаш могай пайдам пуа? ² Чыла шотыштат сайже шуко, эн ондак тиде: Юмын шомак иудей-влаклан ёшанен пуалтын. ³ Южышт ёшанле лийын огытыл гынат, нунын ёшанле огыл улмышт Юмын ёшанле улмыжым укешке луктеш мо? ⁴ Уке! Ен-влак чылан шояче лийыт гынат, Юмо чын. Возымо:

«Ойлымет годым Тый чыныш лектат,

Тыйым судитлыме годым сенет».*

⁵ Мемнан чын огыл ыштымына Юмын чын ыштымыжым утларак раш ончыкта гын, мом каласена? Юмо шыдыжым ончыктымо дене чын ок ыште манын кертына мо? Мый айдеме семын ойлем. ⁶ Уке! Тыге гын, Юмо кузе тўням судитлен кертеш ыле? ⁷ Но Юмын чынже мыйын чын огылемлан кўра Тудлан шуқырак чапым конда гын, молан мыйым языкан семын судитлаш? ⁸ Поро лийже манын, осалым ышташ тўнгалына мо? Тидлан туныктена манын, южышт мемнам мыскылат. Тыгай ен-влак судитлалтмыштым сулен налыт.

⁹ Тугеже ме, иудей-влак, моло деч сайрак улына мо? Изишат уке! Ме титаклымашым луктынна ыле: иудей-влакат, эллин-влакат – чылан языкын кид йымалныже улыт. ¹⁰ Тыге возымо:

«Чын ыштыше иктат уке,

¹¹ шонен моштышат уке,

нигў Юмым ок кычал.

¹² Чылан корно гыч корангыныт,

икте-кодде йўрдымў лийыныт.

Порым ыштыше уке, иктат уке.

¹³ Нунын логарышт – почмо шўгар,

йылмышт дене ондалкалат,

тўрвышт гыч кишке аяр йога,

* 3:4 Пс 50:6.

¹⁴ нунын умшашт каргымаш да кочо дене темын.*

¹⁵ Вўрым йоктараш йолышт писе,

¹⁶ нуно корнешышт

шалатылмашым да орлыкым кодат.

¹⁷ тыныслык корным огыт пале,**

¹⁸ Шинча ончылнышт Юмо деч лўдмаш уке»***

¹⁹ А ме палена: законышто мо ойлалтеш, чылажат закон йымалсе-влаклан веле. Тыгеже, кажне ен шып лийшаш, да уло тўня Юмын ончылно титакан лиеш. ²⁰ Вет законом шукташ тыршыме дене ик айдеMAT Юмын ончылно чыныш ок лек. Закон гоч мо тугай язык манын умылымаш веле толеш.

²¹ А кызыт Юмын чынжым закон деч посна палдарыме. Закон да пророк-влак тиде чын нерген таныклат. ²² Юмын тиде чынже ўшаныше кажне айдемын кўргыштыжў Иисус Христослан ўшаныме дене лиеш. Нунын коклаште ниMOгай ойыртеM уке, ²³ вет чылан языкым ыштеныт да Юмын чапше деч посна кодыныт, ²⁴ но Христос Иисус гоч шуктымо сулен налмаш дене Юмын порылыкшылан кўра чылалан чыныш лекмаш пўлеклалтеш. ²⁵⁻²⁶ Юмо Христосым сўрасымашым ыштыше жертвылан пыштен, сўрасымаш ўшаныме гоч Тудын Вўржў дене лиеш. Тыге Юмо шке чынжым ончыкта. Шуко чытымыж дене Тудо ен-влакын ончычсо языкыштым кудалтен да кызытат, мемнан жапыште, Шкенжын чынжым ончыкта: Тудо Шкеже чын да Иисуслан ўшаныше-влакым чыныш луктеш.

²⁷ Тыгеже, мо дене мыланна моктанаш? Моктанаш амал уке. MOгай закон дене амал уке? Пашам йодшо закон дене мо? Уке, ўшанымашым йодшо закон дене. ²⁸ Ме тыге шотлена: айдемым ўшанымашыже чыныш луктеш, законом шуктымо тыште шотыш ок налалт. ²⁹ Юмыжо иудей-влакын веле Юмышт мо? Тудо Юмым палыдыме-влакынат Юмышт огыл мо? Туге, Юмым палыдыме-влакынат Юмышт, ³⁰ вет Юмо икте, Тудо пўчман-влакымат ўшанымыштлан кўра чыныш луктеш, пўчдымў-влакымат Христослан ўшаныме гоч чыныш луктеш. ³¹ Тыгеже, тидлан ўшаныме дене ме законом укеш луктына мо? Уке. Законом пентгыдемдена веле.

* 3:10-14 Пс 13:1-3, 52:2-4, 5:10, 139:3, 9:28.

** 3:15-17 Ис 59:7-8.

*** 3:18 Пс 35:2. Тидым «Юмо деч огыт лўд» манынат кусараш лиеш.

4 ГЛАВА

1-12 Авраамым чынышке мо луктын? 13-25 Ёшанымаш да Юмын сёрымыжё.

¹ Тугеже Авраам ачана нерген ме мом каласен кертывна? Айдемыла тыршымыж дене тудо кушко шуын? ² Авраам шке пашаж дене чыныш лукталтын гын, моктанен кертеш, но Юмын ончылно огыл. ³ Возымаш мом ойла? «Авраам Юмылан ёшанен, сандене Юмо тудым чын ыштышылан шотлен».* ⁴ Пашам ыштышылан тўлымаш порылык дене пумымо пөлек огыл, а пашадарым тудо сулен налеш. ⁵ Но кё пашам ок ыште, а языкан-влакым чыныш лукшо Юмылан ёшана, тудо тиде ёшанымашыжлан кёра чын ыштышылан шотлалтеш. ⁶ Кём Юмо, пашажым ончыде, чын ыштышылан шотла, тыгайым Давидат поро пиалан манеш:

⁷ «Кён закондымылыкшым Юмо кудалтен да кён языкшым петырен, тудо поро пиалан.

⁸ Кёлан Юмо языкым ок шотло, тудо ег поро пиалан».**

⁹ Поро пиалан манмыже пўчман-влакман веле мо, але пўчдымё-влакманат? Ме ойлена: «Ёшанымыжлан кёра Авраам чын ыштышылан шотлымо лийын». ¹⁰ А кунам тиде лийын? Пўчмё йўлам ыштымеке але пўчмё деч ончыч? Пўчмё йўлам ыштымеке огыл, а пўчмё дечын ончыч. ¹¹ Авраам пўчдымё лиймыж годымак ёшанымыжлан кёра чын ыштыше улмаш, тидым ончыкташ манын, тудо пўчмаш палым налын. Тыгеракын, ёшаныше, но пўчдымё ег-влакат чын ыштышылан шотлалтышт манын, Авраам нунылан чылаштланат ача. ¹² Тудо пўчман-влакманат ача, но чылаштлан огыл, а ёшанымаш дене илыше пўчман-влакман, Авраамын пўчмё деч ончычак ёшанымыж семын ёшаныше-влакман.

¹³ Тўнян наследникше лияш сёрымаш Авраамлан да тудын тукумжылан закон гоч пуалтын огыл. Авраам ёшанен, санденак Юмо тудым чын ыштышылан шотлен да сёрымашым пуэн. ¹⁴ Законлан энгертыше-влак наследник лийыт гын, ёшанымаш укешке лектын да сёрымын вийже йомын. ¹⁵ Закон Юмын шыдыжым луктеш, а кушто закон уке, тушто законом пудыртымашат уке.

* 4:3 Быт 15:6.

** 4:7-8 Пс 31:1-2.

¹⁶⁻¹⁷ Сöрымаш Юмын порылыкшылан көра лийже манын, тудо айдемын ўшанымашыже негызлалтеш. Тыгеже сöрымаш Авраамын уло тукумжылан пентгыде лиеш: законлан энертышевлаккан веле огыл, но Авраамын ўшанымашыжлан энертышевлаканат. Возымо семын Авраам чылаланна ача: «Мый тыйым шуко калыкын ачажым ыштенам». Авраам Юмылан ўшанен да Тудын ончылно мыланна ача лийын, а Юмо колышо-влаккан ылышым пуа, лийдымым лиймашке ўжеш.

¹⁸ Ўшанен вучымаш шукталт ок кертла чучын гынат, Авраам инанен да ўшанен, тидын дене «шуко калыкын ачаже» лийын. Тыгеракын, «Тыйын тукумет тунар шуко лиеш»* манын каласыме шукталтын. ¹⁹ Авраамлан шүдө ий наре лийын, капшат лывыжген, Сарранат көргыжө лывыжген. Чыла тидым ужын гынат, ўшанымашыже иземын огыл. ²⁰ Юмын сöрымө шотышто Авраам кокытеланен огыл, ўшаным йомдарен огыл, а ўшанымаш тудым пентгыдемден. Авраам Юмым чапландарен, ²¹ Юмын шке сöрымыжым шукташ куатше уло манын, пентгыдын ўшанен, ²² санденак Юмо тудым чын ыштышылан шотлен.

²³⁻²⁴ «Чын ыштышылан шотлен» манме шомак тудын шотышто веле огыл, а мемнан шотыштат серыме. Меат, Господьна Иисус [Христосым] колымаш гыч Ылыжтышылан ўшанышевлак, чын ыштышылан шотлалташ тўғалына. ²⁵ Мемнан сулыкканна көра Иисусым пушташ пуымо, мемнам чыныш лукташ манын, Тудо ылыж кыненын.

5 ГЛАВА

1-11 Юмын порылыкшылан куанымаш. 12-21 Адам ден Христос.

¹ Тыгеже, ўшаныме дене чыныш лекмеке, Господьна Иисус Христос гоч Юмо дене тыныслыкна уло. ² Ўшанымыланна көра Христос мыланна Юмын порылыкшо деке корным почын, ме Тудын порылыкшышто илена да Юмын чапышкыже логалмылан ўшаным пыштен кертмылан йывыртена. ³ Тидын дене веле огыл, нелылык денат куанена. Ме палена: нелылык деч чытымаш лектеш, ⁴ чытымаш деч – тергымым эртен кертмаш, тергымым эртен кертмаш деч – ончыкылан ўшан. ⁵ Ончыкылан

* 4:18 Быт 15:5.

ўшанымаш намысым ок кондо, вет Юмын йӱратымашыжым мыланна пуымо Святой Шӱлыш гоч шӱмышкына опталме.

⁶ Кунам ме але вийдыме лийынна, Христос палемдыме жапыште языкан-влак верч колен. ⁷ Чын ыштыше верч иктаж-кӧ колынеже манын, мый ом шоно. Поро ег верч иктаж-кӧ колаш тоштын кертеш. ⁸ Но Христос эше языкан лиймына годымак мемнан верч колен, тидын дене Юмо мемнам йӱратымыжым ончыкта. ⁹ Тыгеже, Христосын Вӱржӧ дене кызыт чыныш лукталтмекына, Юмын шыдыж дечын Тудо, чынжымак, мемнам утара. ¹⁰ Эше Юмын тушманже лиймына годым Эргыжын колымыж гоч Тудын да мемнан коклаште сӱрасымашым ыштыме гын, ме сӱрасыме деч вара Эргыжын илышыж гоч чынжымак утарыме лийына. ¹¹ Тиде гына огыл, а мыланна сӱрасымашым кондышо Господьна Иисус Христос гоч ме Юмо дене моктанена.

¹² Тыгеже, язык ик айдеме гоч тӱняшке толын, а язык гоч – колымаш, да чыла айдемым колымаш авалтен, вет чыланат языкым ыштеныт. ¹³ Закон лекме деч ончычат тӱняште язык улмаш, но закон уке гын, язык ок шотлалт. ¹⁴ Адам языкым ыштен, а кӧ тыгай языкым ыштен огыл гынат, нунын ӱмбалнат колымаш озаланен. Тыге лийын Адам дечын тӱнгалын Моисей марте. Толшаш Айдемын ончыч пуымо сынже Адам лийын.

¹⁵ Но Юмын пӧлекшым Адамын сулыкшо дене тагастарашат ок лий. Вет ик айдемын сулыкшылан кӧра шукын коленыт гынат, ик Айдемын, Иисус Христосын, порылыкшылан кӧра Юмын порылыкшо ден пӧлекше шуко еглан эшеат лын лийыныт. ¹⁶ А Юмын пӧлекшым тиде ик айдемын языкше кушко шуктымо дене тагастараш ок лий: ик сулык гыч судитлымаш да титаканыш лукмаш лиеш, а Юмын порылыкшылан кӧра шуко сулык гыч чыныш лукмаш лиеш. ¹⁷ Иктын сулыкшылан кӧра колымаш тиде ик айдеме гоч озаланаш тӱнгалын гын, Юмын порылыкым да чыныш лукмын пӧлекшым лын налше-влак, чынжымак, ик Айдеме, Иисус Христос, гоч илышыште кугыжаланаш тӱнгалыт.

¹⁸ Тыгеракын, ик сулык гоч кузе чыла ег титаканыш лукталтеш, тугак ик айдемын чын пашаж дене чыла еглан чыныш лукмаш да илыш лиеш. ¹⁹ Кузе ик айдемын мут колыштдымыжо шукым языканым ыштен, тугак Иктын мут колыштдымыжо шукым чыныш луктеш. ²⁰ Сулык шукемже манын, закон лектын.

А кушто язык шукемын, тушто Юмын порылыкшат моткоч лын лийын. ²¹ Кузе язык озаланен да колымашке конден, тугак Юмын порылыкшат чын ыштымаш гоч озаланаш тўнгалын да мемнан Господьна Иисус Христос гоч курымашлык илышыш нангая.

6 ГЛАВА

1-14 Языклан кольшо, Христос дене ушнымаште илыше.

15-23 Языкын куллыкшо деч эрык.

¹ Мом каласена? Юмын порылыкшо кугемже манын, мыланна языкеш кодман мо? Уке. ² Ме, языклан кольшо-влак, кузе эше языкште илен кертына? ³ Але огыда пале: ме чылан, Христос Иисус дене ушнаш тынеш пурышо-влак, Тудын колымашыж деке ушнаш тынеш пуренна? ⁴ Тыгеракын, ме Тудын колымашыж деке ушнаш тынеш пурымо дене Христос дене пырля тоялтынна: кузе Христос колымаш гыч Ачан чапше дене ылыж кынелын, тугак меат уэмдыме илыш дене илышаш улына. ⁵ Ме икгай колымаш дене Тудын деке ушненна гын, икгай ылыжмаш денат Тудын деке ушымо лийына. ⁶ Ме палена: языкан капым* укешке лукташ да мыланна тылеч вара языкын кулжо лияш огыл манын, «тошто айдемынам» Христос дене пырля ыресеш пудалыме. ⁷ Вет кольшо ең язык деч эрыкан. ⁸ А ме Христос дене пырля коленна гын, Тудын дене пырля илашат тўнгалына манын ўшанена. ⁹ Ме палена: Христос колымаш гыч ылыжын, да Тудо ынде ок коло, Тудын ўмбалне ынде колымашын вийже уке. ¹⁰ Могай колымаш дене колен, языклан ик гана эрелан колен, могай илыш дене ила, Юмылан ила. ¹¹ Тыгак теат шкендам языклан колышылан, а, мемнан Господьна Иисус Христос дене ушнен, Юмылан илышылан шотлыза.

¹² Тугеже, тек язык тендан колышаш капыштыда ок озалане да сугланымашым колышташ тендам ок өкымлө. ¹³ Шкендан кап ужашда-влакым осалын паша ўзгарже семын языклан ида пу, а, колымаш гыч илышыш кусненда гын, шкендам Юмылан пуыза, кап ужашда-влакым чын ыштымашын паша ўзгарышт семын Юмылан пуыза. ¹⁴ Язык тендан озада ынже лий, вет те закон кид йымалне огыл, а Юмын порылыкшо йымалне улыда.

* б:6 «Языкан кап»: грекла 'языкын капше', тидым 'языкан улмынам' манын умылыман.

¹⁵ Тугеже, закон кид йымалне огынал, а Юмын порылыкшо йымалне улына гын, языкым ышташ тўнгалына мо? Уке. ¹⁶ Огыда пале мо: кўлан те шкендам кул семын колышташ пуэда, тудынак кулжо улыда? Те але языкым колыштыда, тидыже колымашке нангая, але Юмым колыштыда, тидыже чыныш лекмашке нангая. ¹⁷ Те ондак языкын кулжо лийында, но, Юмылан тау, тендам могай туныктымашым колышташ пуымо, тугайым уло шўм дене кызыт колышташ тўнгалында. ¹⁸ Язык дечын эрыкыш лукталтмеке, те чын ыштымын тарзыже лийында.

¹⁹ Те чыла ең гай начар улыда, сандене тыланда айдемын шонымыж семын ойлем. Кузе те ондак кап ужашда-влакым тўрлў осал пашам ышташ амырчыклан да закондымылыклан кулыш пуэнда, тугак, святой лияш манын, нуным ынде чын ыштымылан служитлаш пуыза. ²⁰ Кунам те языкын кулжо лийында, чын ыштыме деч эрыкан лийында. ²¹ Тунам те могай саскам налында? Тугайым, могайже деч ынде вожылыда, вет тудын мучашыже – колымаш. ²² А кызыт, язык деч эрыкыш лукталтмеке да Юмын тарзыже лиймеке, святой илышыш нангайыше саскада уло, тудын мучашыже – курымашлык илыш. ²³ Вет языкын акше – колымаш, а Юмын поро пўлекше – Господьна Иисус Христос пелен налме курымашлык илыш.

7 ГЛАВА

1-6 Закон деч эрык. 7-25 Закон да язык.

¹ Иза-шольо-влак, – мый кызыт законом палыше-влаклан ойлем, – айдемын илымыж годым веле ўмбалныже законын вийже улмым огыда пале мо? ² Марлан лекше ўдырамаш марийжын илымыж годым закон почеш тудын дене кылдалтын. А марийже колымеке, марийже деке тудым кылдыше закон деч эрыкан лиеш. ³ Тыгеже марийже илыме годымак весе дене ила гын, яжарланышылан шотлалтеш, но, марийже колымеке, тиде закон деч тудо эрыкан лиеш, сандене, весылан марлан лектеш гынат, ок яжарлане. ⁴ Тендан денат тыгак, иза-шольым-влак: весын, колымаш гыч Ылыжтымын, лияш манын, теат Христосын капше дене законлан коленда. Тыге ме чылан Юмылан саскам кондена. ⁵ Кунам ме шкенан кап ден чон йодмо почеш иленна, законлан кўра пален налме языкан сутланымаш мемнан капыште ыштен,

да ме колымашлан саскам конденна. ⁶ Кызыт ме тиде закон деч ойырленна, мо мемнам кылден, тудлан коленна, тыгеже ме законын ожнысо букваже почеш огыл, а Шүлыш уэмдыме почеш Юмылан служитлена.

⁷ Мом каласена? Закон язык мо? Уке. Туге гынат закон огеш лий гын, мо тугай язык, мый ом пале ыле. Закон «ит сутлане»^{*} манын ок ойло гын, мо тугай сутланымаш, мый ом пале ыле.

⁸ Но, законысо күштымаш деч амалым налын, язык мыйын көргыштем түрлө сутланымашым шочыктен, вет закон деч посна язык – колышо. ⁹ Мый ондакше закон деч посна иленам, но кунам законысо күштымаш пуалтын, язык ылыжын, ¹⁰ а мый коленам. Тыгеракын илышым кондышаш күштымаш мылам колымашым конден. ¹¹ Язык, законысо күштымаш деч амалым налын, мыйым ондален да тиде күштымаш дене пытарен. ¹² Тугеже, закон святой, күштымашат святой, чын да поро.

¹³ Тыгеже тиде порыжо мылам колымашым конден мо? Уке. Но язык, языкан улмыжо палдырныже манын, поро гоч мылам колымашым конден, да законысо күштымаш гоч язык моткоч чот языкан лийын. ¹⁴ Ме палена, закон – Юмын Шүлыш деч, а мый капан улам, языклан кулыш ужалыме. ¹⁵ Мом ыштем, ом умыло: мом ыштынем, тудым ом ыште, а мом ужмем ок шу, тудым ыштем. ¹⁶ Мом мый ынем ыште, тудым ыштем гын, тугеже закон поро манын келшем. ¹⁷ Тугеже ынде тидым мый шке огыл ыштем, а көргыштем илыше язык ышта.

¹⁸ Мый палем: мый денем, вес семынже капыштем, нимо поро уке. Мый порым ыштынем, но тудым ыштен ом керт. ¹⁹ Могай порым ыштынем, тудым ом ыште, но могай осалым ынем ыште, тудым ыштем. ²⁰ А мом мый ынем ыште, тудым ыштем гын, тыгеже ынде тидым мый шке огыл, а көргыштем илыше язык ышта. ²¹ Тыгеракын, мый тыгай законом пален налынам: кунам мый порым ыштынем, осал паша лектеш. ²² Көргө чонем дене мый Юмын законлан куанем, ²³ но шке кап-кылыштем вес законом ужам. Мыйын ушем дене сайлан шотлымо закон дене тиде закон кучедалеш да кап-кылыштем илыше языкын законыш мыйым кучен петыра. ²⁴ Могай пиалдыме айдеме мый улам! Кө мыйым колымаш кид йымалсе капем деч утара? ²⁵ Господьна Иисус Христос гоч Юмылан таум ыштем!

^{*} 7:7 Исх 20:17.

Тыгеракын, мый ушем дене гына шке көргыштем Юмын законжылан служитлем, а капем дене язык законнын кулжо улам.

8 ГЛАВА

*1-17 Юмын Шүлыш почеш ылымаш. 18-30 Ончыкылык чап.
31-39 Юмын йöратымышыже.*

¹ Тыгеракын, көмыт Христос Иисус дене ушнен шогат да кап ден чонын йодмышт почеш огыл, а Шүлыш почеш илат, нунылан ынде нимогай судитлымашат уке. ² Христос Иисус гоч ылышым пуышо Шүлыш закон мыйым языкын да колымашын законжо деч утарен. ³ Айдемын кап ден чонжо начар улмылан көра мом закон ыштен кертын огыл, Юмо тудым ыштен: язык верч Тудо шке Эргыжым языкан айдеме гайым колтен да тиде айдеме кап дене языкым титаканыш луктын. ⁴ Тыгеракын, законнын йодмыжо мемнан, кап ден чон йодмо почеш огыл, а Шүлыш почеш ыштыше-влакын, ылышыште шукталтын. ⁵ Кап ден чон йодмо почеш ылыше-влак кап ден чонысо нерген веле шонат, а Шүлыш почеш ылыше-влак – Шүлыш дене кылдалтше нерген. ⁶ Кап ден чонын шонымыжо – колымаш, а Шүлышын шонымыжо – ылыш да тыныслык. ⁷ Кап ден чонын шонымыжо Юмын ваштареш тушманлымаш лиеш, вет тудо Юмын законом ок колышт да колыштынжат ок керт. ⁸ Кап ден чон йодмо почеш ылыше-влак Юмылан йöрышö лийын огыт керт.

⁹ А Юмын Шүлыш тендан көргыштö ила гын, те кап ден чон йодмо почеш огыл, а Шүлыш почеш иледа. А көн көргыштö Христосын Шүлышыжö уке, тудо Христосын огыл. ¹⁰ Христос тендан дене гын, капда языклан колышо, а чын ыштымылан көра Шүлыш тыланда ылышым конда*. ¹¹ Иисусым колымаш гыч Ылыжтышын Шүлышыжö тендан көргыштыда ила гын, Христосым колымаш гыч Ылыжтыше көргыштыда ылыше Шүлышыж дене тенданат колышаш капдам ылышым ышта.

¹² Тугеже, иза-шольо-влак, ме кап ден чонлан огыл парыман улына: ме кап ден чонын йодмышт почеш ылышаш огынал. ¹³ Вет кап ден чон йодмо почеш иледа гын, тендам колымаш вуча, а

* 8:10 «Шүлыш тыланда ылышым конда»: тидым «шүм-чон шүлышда ылыше» манынат кусарап лиеш.

кап ден чонын ыштымыжым Шўлыш дене пытареда гын, илаш тўналыда. ¹⁴ Кём Юмын Шўлыш вўда, чылан Юмын эргыже улыт. ¹⁵ Адак лўдын илаш огыл манын, те кул шўлышым огыл, а эргылык Шўлышым налында, Тудын дене ме «Авва! Ачай!» манын ўжына. ¹⁶ Юмын шочшыжо улмынам Юмын Шўлыш Шкежак мемнан шўм-чон шўлышна дене* таныкла. ¹⁷ Шочшыжо улына гын, тугеже тыгак наследник улына, Христос дене пырля Юмын наследникше улына. Ме Христос дене пырля орланена гын, Тудын дене пырля чапышкыжат шуына.

¹⁸ Мый ўшанем: мемнан илышыште почылтшаш чап дене тағастарена гын, кызытсе жапыште орланыме – нимо. ¹⁹ Юмын ыштыме уло тўня Тудын икшывыж-влакын чапланен почылтмыштым вученак вуча, ²⁰⁻²¹ вет тўням кўлдымашын кид йымакыже налме. Тиде шке кумылын огыл, а кид йымаке налшылан кўра лийын. Шўймашын куллыкшо гыч Юмын икшывыж-влакын эрыкышкышт да чапышкышт лукмо лиям манын, Юмын ыштыме уло тўня шкежат ўшана. ²² Ме палена, Юмын ыштыме уло тўня кызыт мартеат кечкыжеш да орлана. ²³ Тудо шкет огыл орлана, а меат, икымше пўлек семын Юмын Шўлышым налше-влак, эргылыкеш пуртымым, капнам сулен налмым вучен, чон кўргына дене кечкыжына. ²⁴ Вет ўшанен вучымо дене ме утарыме лийынна, а ўшанен вучымын шукталтмыже коеш гын, ўшанен вучымаш уке. Мо шинча ончылно шога, кў тудым ўшанен вуча? ²⁵ Но мом огына уж, тудым ўшанен вучена гын, чытенак вучена.

²⁶ Шўлышат мыланна, начар-влаклан, полша, вет мо нерген да кузе кумалшашымат ме огына пале. Шўлыш Шкежак каласен мошташ лийдыме шўлалтыш дене мемнан верч тырша. ²⁷ Шўлышын шонымыжым шўм-чоннам шымлыше Юмо пала, вет Шўлыш святой-влак верч Юмын эрыкше дене келшышын тырша.

²⁸ Ме палена: Юмым кў йўрата да кём Тудо шке эрыкше** почеш ўжын, нунылан чылажат порылан лиеш. ²⁹ Эргыже шуко иза-шольо коклаште икымше шочшо лийже манын, ончылгоч пален налме еҗже-влакым Юмо Шкенжын Эргыж гай лияш ончылгоч палемден. ³⁰ А кём Юмо ончылгоч палемден, тудымак

* 8:16 «Шўм-чон шўлышна дене»: тидым «шўм-чон шўлышланна» манынат умылаш лиеш.

** 8:27-28 Эрык – воля, желание.

ўжын; кѳм ўжын, тудымак чыныш луктын; а кѳм чыныш луктын, тудланак Шкенжын чапшым пѳлеклен.

³¹ Ме тидлан мом каласена? Юмо мемнан верч гын, кѳ мемнан ваштареш лийын кертеш? ³² Тудо шке Эргыжымат чаманен огыл, но чыланна верч пуэн гын, Тудын дене пырля мыланна чыла молымат ок пѳлекле мо? ³³ Юмын ойырен налме-влакым кѳ титаклен кертеш? Нуным Юмо чыныш луктеш! ³⁴ Кѳ титаканыш луктын кертеш? Христос Иисус, Тудо колен, адакшым ылыжын. Тудак Юмын пурла могырыштыжо шинча да мемнан верч кумалеш! ³⁵ Юмын йѳратымыж деч кѳ мемнам ойырен кертеш? Йѳсѳ але нелылык, поктылмаш але шужымаш, вургем ситыдымаш але шучкылык, але керде? ³⁶ Тыге возымо:

«Тылат верч мемнам кече мучко пуштедат,
шўшкылшаш шорыклан шотлат».*

³⁷ Но мемнам Йѳратышын полшымыж дене ме чыла годымат сенымашке шуына. ³⁸⁻³⁹ Вет мый ўшанем: Господьна Иисус Христос гѳч Юмын мыланна ончыктымѳ йѳратымашыж деч колымашат, илышат, Суксо-влакат, Тўналтыш-влакат, Куат-влакат, кызытсат, ончыкылыкат, кўкшытат, келгытат, Юмын ыштыме нимоат мемнам ойырен огыт керт.

9 ГЛАВА

*1-18 Израиль да Юмын сѳрымыжѳ. 19-29 Юмын судиѳ да порылыкшѳ.
30– 10:4 Израильын ўшаныдымыжѳ.*

¹ Мый, Христос дене ушнен, чыным ойлем, ом шойышт, Юмын Шўлышын виктарыме совестемат тидымак ончыкта: ² мыйын кугу ойгем уло, шўмыштем пытыдыме йѳсылык. ³ Вет шѳчмо калыкысе ен-влак олмеш мый шкежак Христос деч ойырен корандыме лийнем ыле. ⁴ Нуно Израиль калык улыт: нуным эргылыкеш налме, Юмын чапше да сугынь-влак – нунын; законом, служитлыме радамым да сѳрымаш-влакым нунылан пуымо. ⁵ Нуно ача-влакын тукумышт улыт, нунын дечак Христос айдеме семын шѳчын, Тудо – чыла ўмбалне Юмо. Тудо курымеш мѳктымѳ лийже! Аминь.

⁶ Туге гынат Юмын шѳмакше куатшым йѳмдарен огыл. Вет кѳ Израиль тукум деч, чылан огыл израильтян улыт, ⁷ Авраа-

* 8:36 Пс 43:23.

мын урлыкшо деч шочшо чылан огыл тудын икшывыже улыт. Юмо тудлан каласен: «Исаак деч Мый тылат тукумым пуэм».*

⁸ Вес семынже, тудын капше деч шочшо-влак огыл Юмын икшыве улыт, а Юмын сӱрымӱ почеш шочшо-влак тукумлан шотлалтыт. ⁹ А сӱрымаш тыгае: «Палемдыме жапыште мый пӱртылам, тунам Сарран эргыже лиш». ** ¹⁰ Но тиде чыла огыл, эше Ревекка лийын, тудо мемнан Исаак ачана деч нелемын. ¹¹⁻¹² Йыгыр эрге шочмо деч ончычак, нунын иктаж-мом сайым але осалым ыштымышт деч ондак, Ревеккалан каласыме улмаш: «Кугурак эргыч изиракшылан тарзыланаш тӱнгалеш». Юмын эрыкше умбакыжат ойырен налмашеш негызлалтше манын, Тудо тидым каласен – чыла тидыже паша деч огыл, а Ёжшӱ деч. ***

¹³ Тыге возымо:

«Иаковым Мый йӱратенам,
а Исавым ужмем шуын огыл». ****

¹⁴ Мом каласена? Юмо ала чын огыл ышта? Уке. ¹⁵ Вет Моисейлан Тудо ойлен:

«Кӱм Мый серлагем, тудым серлагем,
кӱм чаманем, тудым чаманем». *****

¹⁶ Тыгеракын, тидыже айдеме шонымо да тыршыме дене огыл, а Юмын чаманымыж дене лиш. ¹⁷ Возымаште Юмо фараонлан тыге ойла: «Тыйын гоч шке вием ончыкташ да чумыр мланде мучко лӱмем нерген палдараш манын, Мый тыйым кӱшкӱ нӱлталынам». ***** ¹⁸ Тыгеракын, Юмо, кӱм шона, чамана, кӱм шона – кӱэмалтше шӱманым ышта.

¹⁹ Ёнде тый мый дечем йодат: «Вара молан Юмо мемнам шылтала? Иктаж-кӱ Тудын эрыкше *** ваштареш шоген кертеш мо?» ²⁰ А кӱ улат тый, айдеме, Юмылан торешланаш? Але вара шун ате ыштышыжлан ойла: «Молан тый мыйым тыгайым ыштенат?» ²¹ Кӱршӱк ыштышын ик шун денак тӱрлӱ атым ыш-таш эрыкше уке мо: иктыштым аклыме арвер кӱлмӱ годым кучылташлан, весыштым – тыглай жапыште кучылташлан?

* 9:7 Быт 21:12.

** 9:9 Быт 18:10.

*** 9:11-12 Быт 25:23. Эрык – воля, желание (тыгак – 9:19).

**** 9:13 Мал 1:2-3.

***** 9:15 Исх 33:19.

***** 9:17 Исх 9:16.

²²⁻²³ Чаплан ончылгоч ямдылыме порылык ате-влак гоч Шкенжын чапшын уло поянлыкшым палдараш манын, Юмо, шке шыдыжым ончыкташ да куатшым палдараш шонен, пыташ ямде шыдылык ате-влакым чытенак чытен гын, мо вара? ²⁴ Ме, иудей кокла гыч веле огыл, а чын Юмым палыдыме-влак кокла гычат ўжмө-влак, нине порылык ате улына. ²⁵ Осийын книгагыжы Юмо тыгак ойла:

«Могай калык Мыйын лийын огыл, тудым Шкемын манам; кѳм йѳратен омыл, йѳратымом манам».

²⁶ «Кушто нунылан каласыме:

”Те Мыйын калыкем огыдал”,

тушто нуным илыше Юмын эргыж-влак маныт».*

²⁷ А Израиль нерген Исаия кычкыралеш: «Израиль эрге-влак теңыз ошма пырче наре лийыт ыле гынат, шагалже веле утаралтеш. ²⁸ Господь пашам мучашке шукта, чын почеш тудым писын ышта; жапым шуйкалыде, Господь мланде ўмбалне шке пашажым ышта».**

²⁹ Исаия ончылгоч каласыме семын:

«Господь Саваоф мемнан деч урлыкым ок кодо ыле гын, ме Содом гай лийынна ыле,

Гоморра гайыш савырненна ыле».***

³⁰ Мом каласена? Чын Юмым палыдыме-влак чыныш лукталташ тыршен огытыл, но чыныш лукталтыныт, нунын чыныш лекмышт ўшанымашеш негызлалтын. ³¹ Израиль гын чыныш лекме закон деке шуаш тыршен, но тушко шуын огыл. ³² Молан? Тидлан: Израиль ўшанымылан огыл, а законом шуктымылан энтертен. Тудо шўртнымѳ кўэш шўртнен. ³³ Тидын нерген тыге возымо:

«Теве Сионышто шўртнымѳ кўм,

алгаштаралтме кўм пыштем,

тудлан ўшаныше намысыш ок пуру».**.**

* 9:25-26 Ос 2:23, 1:10.

** 9:27-28 Ис 10:22-23.

*** 9:29 Ис 1:9.

**** 9:33 Ис 28:16.

10 ГЛАВА

5-21 Кеч-кө утаралтын кертеши

¹ Иза-шольо-влак, Израиль утарыме лийже – тиде мыйын шўм кумылем, тидым Юмо деч сөрвалем. ² Мый таныклем: Юмо верч тыршымышышт уло, но тидыже тичмаш умылымашеш ок негызлалт. ³ Вет нуно Юмын чын корныжым огыт пале, шкеныштыным пенгыдемдаш төчат, Юмын чынжылан мут колышт-шо лийын огытыл. ⁴ Вет законын мучашыже – Христос, сандене ўшаныше кажне айдеме чыныш лукталтеш.

⁵ Законлан энгертыме дене чыныш лекме нерген Моисей тыге воза: «Законын йодмыжым шуктышо айдеме тудлан көра илышым налеш».* ⁶ А тугай чыныш лекмаш, могайже ўшанымашлан энгерта, тыге ойла: «Пылпомышко кө кўза» – вес семынже, Христосым пылпомыш гыч кө волта – «манын, шке шўмыштет ит ойло». ⁷ Але «Кө пундашдыме келгытыш вола?» Вес семынже, Христосым колымаш гыч кө нөлта? ⁸ Возымаш мом ойла?

«Шомак тый денет лишне – тыйын умшаштет да шўмыштет».**

Тыште мемнан увертарыме ўшанымаш шомак нерген ойлалтеш. ⁹ Иисусым Господь манын, тый йылмет дене ең ончылно почын ойлет да, Юмо Тудым колымаш гыч ылыжтен манын, шўмет дене ўшанет гын, утаралтат. ¹⁰ Вет шўм дене ўшанымаш чыныш лекмашке нангая, йылме дене почын ойлымаш – утаралтмашке. ¹¹ Возымаш ойла: «Тудлан ўшаныше кеч-көат намысыш ок пуру».**¹² Тыште иудей ден эллин коклаште ойыртеме уке: чыланнанат Господьна икте. Кө Тудын деч полышым йодын кумалеш, Господь поянлыкше гыч чылалан пуа. ¹³ Вет «Господь деч полышым йодшо кеч-көат утарыме лиеш».**¹⁴

¹⁴ Но көлан огыт ўшане, кузе Тудын деч полышым йодын кертыт? Көн нерген колын огытыл гын, кузе Тудлан ўшанен кертыт? Увертарыше уке гын, кузе нуно колын кертыт? ¹⁵ А колтымо огытыл гын, кузе увертарен кертыт? Тыге возымо: «Тыныслык нерген увертарыше-шамычын да поро уверым кон-

* 10:5 Лев 18:5.

** 10:6-8 Втор 9:4, 30:12-14.

*** 10:11 Ис 28:16.

**** 10:13 Иоиль 2:32.

дышо-влакын толмышт могай сас!»* ¹⁶ Но чылан огыл Поро Уверын мутшым колыштыныт. Исаия ойла: «Господь! Мемнан уверенна кө ўшанен?»** ¹⁷ Тыгеже, ўшанымашыже уверым колмо дене шочеш, а уверым колмаш Юмын шомакше гоч толеш. ¹⁸ Но йодам: але нуно колын огытыл? Уке, колыныт:

«Нунын йўкышт уло мланде мучко шарлен,
мутышт тўня тўр марте шуын».**

¹⁹ Адак йодам: але Израиль умылен огыл? Эн ондак Моисей каласен:

«Тугай калык дене, могайже чынжым калыкат огыл,
Мый тендам көранаш таратем,
шонен моштыдымо калык дене тендам шыдештарем».**

²⁰ Исаия гын лўдде ойла:

«Кө Мыйым кычалын огыл, тудо муын,
кө Мыйын нергенем йодын огыл,
тудлан Шкемым палдаренам».**

²¹ Израиль нерген гын ойла: «Мый мут колыштдымо да вашта-реш шогышо калык деке кечыгут кидем шуен шогенам».**

11 ГЛАВА

1-10 Юмо шке калыкшым кудалтен огыл. 11-24 Йот калыкын утаралтмашыже. 25-36 Израильын утаралтмашыже.

¹ Тыгеже йодам: але Юмо шке калыкшым кудалтен? Уке! Мый шкежат Израиль калык гыч, Авраам тукум гыч, Вениамин йыжын гыч улам. ² Ончылгоч пален налме калыкшым Юмо кудалтен огыл. Илия нерген Возымаш мом ойла але те огыда пале? Тудо Юмын ончылно Израильым тыге титакла: ³ «Господь, пророк-влакетым нуно пуштыныт, жертвенник-влакетым шалатеныт, мый шкет кодынам, мыйынат чонем налаш шонат».**

⁴ Мом вара Юмо тудлан вашештен? «Ваал ончылно сукен

* 10:15 Ис 52:7.

** 10:16 Ис 53:1.

*** 10:18 Пс 18:5.

**** 10:19 Втор 32:21.

***** 10:20 Ис 65:1.

***** 10:21 Ис 65:2.

***** 11:3 3Цар 19:10,14.

шичдыме шым тўжем еңым Мый Шкаланем арален коденам».*

⁵ Тыге кызытсе жапыштат Юмо шке порылыкшо дене палемдыме наре еңым ойырен налын. ⁶ Тидыже Юмын порылыкшо дене лийын гын, тыгеже айдемын пашаж дене лийын огыл. Уке гын, Юмын порылыкшо чын порылык ок лий ыле. А ойырен налмаш айдемын пашажлан кōра гын, тидыже порылык огыл; уке гын, паша – паша огыл.

⁷ Тугеже, Израиль кушко тыршен, тушко шуын огыл, ойырен налме-влак веле шуыныт. Молыштын шўмышт кўэмалтын, ⁸ Возымо семын

«Юмо нунылан шиждымашлык шўлышым пуэн,
тачысе кече мартеат шинчашт огеш уж,
пылышышт ок кол».**

⁹ Давидат ойла:

«Тек кочмаш-йўмашышт нунылан опыш, вапш лиеш,
тек шўртньюмō кўш савырна, мут кучымашке конда,
¹⁰ тек шинчашт, вудақангын, сокыр лиеш
да тупышт курымешлан пўгырна».***

¹¹ Тыгеже йодам: але иудей-влак кынел керташ лийдымын шўртненыт? Уке! Нуно кōранаш тўнгальшт манын, шўртньюмышт чын Юмым палыдыме-влаклан утаралташ йōным пуа.

¹² Нунын камвочмышт тўнялан поянлык да йорлештмышт чын Юмым палыдыме-влаклан поянлык гын, тугеже нунын тичмашлыкышт кунар кугурак поянлыкым конда!

¹³ Тыланда, чын Юмым ондак палыдыме-влак, ойлем: мый чын Юмым палыдыме-влакын Апостолышт улам гын, шке служитлыме пашамым чапландарем, ¹⁴ вет лийын кертеш, шке калыкемын еңже-влакым кōранаш таратен кертам да икмын-ярыштым утарен кодем. ¹⁵ Иудей-влакым корандымаш тўня ден Юмо коклаште сōрасымашым ыштен гын, нуным мōнгеш налмашыже колымаш гыч ылыжмаш огыл мо? ¹⁶ У руаш святитлыме гын, уло руашат святой. Вож святой гын, укш-влакат святой улыт.

¹⁷ Олив пушенгын южо укшыжо тодылмо улыт гын, тый, ир оливын укшыжо, тудын укш коклашкыже ушымο лийынат да вожшо ден вўдшō дене пайдаланет гын, ¹⁸ шкендым моло укш деч

* 11:4 3Цар 19:18. Ваал – шояк юмын лўмжō.

** 11:8 Втор 29:4, Ис 29:10.

*** 11:9-10 Пс 68:23-24.

күшкө ит шынде. Шкендым күшкө нөлтет гын, шарне: тый огыл вожым нумалат, а вож тыйым нумалеш. ¹⁹ Тый ойлет: «Мыйым ушаш манын, укш-влакым тодылыныт». ²⁰ Йөра, нуным ўшаныдыме улмыштлан тодыл налыныт, а тый ўшаныметлан көра верыштет улат. Но тидын дене ит кугешне, а лүд. ²¹ Вет Юмо пушенгын шке укшыжым арален коден огыл гын, ала тыйымат арален ок кодо. ²² Тыгеже, Юмын порылыкшым да пенгыдылыкшым уж: шүртнен коранше-влаклан – пенгыдылык, а Юмын порылыкшым кучен илет гын, тыланет порылык, уке гын, тыйымат руал шуат. ²³ Но иудей-влак ўшаныдымыштым чарнат гын, пушенгыш ушымо лийыт, вет нуным мөнгеш ушаш Юмын куатше уло. ²⁴ Шочмо ир олив пушенгет гыч тыйым пүчкын ойырымо да пакчаш куштымо пушенгыш ушымо гын, нине укшым шочмо олив пушенгышкышт ушаш эшеат йөнанрак.

²⁵ Иза-шольо-влак, те шке ушда дене ида кугешне манын, тендам тиде тайне шотышто палыдымым ынем кодо: Юмын Кугыжанышыш чын Юмым палыдыме-влак кокла гыч тичмаш чот пурымешке, Израиль калыкын икмыняр ужашыжын шүмжө кўэмалтше лиеш. ²⁶ Тыгеже уло Израиль утаралтеш. Тыге возымо:

«Сион гыч Эрыкыш лукшо толеш
да Юмым пагалыдымашым Иаковын тукумжо деч
коранда.

²⁷ Кунам Мый языкыштым корандем,
нунылан тиде сугыным пуэм».*

²⁸ Поро Увер шотышто иудей-влак тыланда көра Юмын тушманже улыт, но Тудын ойырен налмыж шотышто нуно шке ачаштлан көра Юмын йөратыме улыт. ²⁹ Юмын пөлекше-влак да ўжмашыже вашталташ лийдыме улыт. ³⁰ Ондакше те Юмым колыштын огыдал, а ынде нунын мут колыштдымо улмыштлан верчын Юмо тендам чаманен. ³¹ Шкештат чаманыме лийышт манын, Юмо тендам чаманымылан көра нунат тидын самынак кызыт мут колыштдымо лийыныт. ³² Вет чыла еным чаманаш манын, Юмо чыла еным мут колыштдымашке петырен шынден.

³³ Юмын поянлыкше, уш-акылже да шинчымашыже мучашдыме! Тудын судшо тергаш лийдыме, Тудын корныжо шымлаш лийдыме!

* 11:26-27 Ис 59:20-21, Иер 31:33-34.

³⁴ «Кө Господьын көргө шонымыжым пала?
Кө Тудлан кангаш пуышо лийын?»*

³⁵ Юмо пөртылтыжө манын,
кө Тудлан ончылгоч пуэн?

³⁶ Вет чылажат Тудын деч, Тудын гоч да Тудлан. Тудлан курым-
куруймеш чап лийже! Аминь.

12 ГЛАВА

1-8 Христос дене у илыш. 9-21 Моным йöратыме нерген.

¹ Иза-шольо-влак, Юмын шүм порылыкшо дене мый тендам сөрвалем: капдам илыше, святой, Юмылан келшыше надыр се-
мын пуыза. Тыге те Юмылан шот дене служитледа. ² Тиде са-
манлан ида келыштаралт, а ушдан уэммыж дене вашталт тол-
за. Юмын эрыкше** могай, мо поро, келшыше да чыла шотыш-
тат сай манын, тунам шонкален, шымлен кертыда.

³ Юмын мылам пуымо порылыкшо дене чылаланда ойлем:
шонкалымаштыда шкендам утыждене күшкө ида шынде,
но шот дене, кажнылан Юмын пуымо ўшанымаш виса дене
шоныза. ⁴ Кузе мемнан ик капыште шуко ужаш уло да чыла
ужаш ик семын огеш кучылталт, ⁵ тугак меат, шукын улына гы-
нат, Христос дене ушнен, ик кап улына, а посна-посна – икте-
весынан ужашыже. ⁶ Юмын кажныланна пуымо порылыкшо
дене моштымашна түрлө. Көн пророкла ойлен моштымашыже
уло гын, ўшанымаш висаж дене келшышын, пророкла ойлыжо;
⁷ служитлен моштымаш пуалтын гын, тек служитла; туныктен
моштымаш пуалтын гын, тек туныкта, ⁸ кумылан ден моштымаш
гын, тек кумылан ден; кө шкенжыным пуа гын, тек поро чон дене
пуа; вуйлатен моштымаш пуалтын гын, тек шке сомылжым тыр-
шен шукта; полшен моштымаш пуалтын гын, тек тидым куанен
ышта.

⁹ Тек тендан йöратымашда поро чон гыч лектеш, осал деч
коран коштса, поро деке пижса. ¹⁰ Икте-весыдам иза-шольо се-
мын ныжылгын йöратыза, пагалымаште икте-весыдам ончылты-
за. ¹¹ Йолагай огыл, тыршыше лийза, йўлышö чон дене Господь-
лан служитлыза. ¹² Ончыкылан ўшанда улмылан куаныза, нелы-

* 11:34 Ис 40:13.

** 12:2 Эрык – воля, желанис.

лык годым чытыше лийза, эре кумалза. ¹³ Күлешышт годым святой-влаклан полшыза, корныен-влакым кумылын ончыза. ¹⁴ Тендам поктылшо-влаклан порым тыланыза; ида карге, а порым тыланыза. ¹⁵ Куаныше дене куаныза, шортшо дене шортса. ¹⁶ Икте-весе дене келшен илыза, ида кугешныл, чытен илыше-влак гай лийза, шкендам шке ушанлан ида шотло. ¹⁷ Осаллан осал дене нигöлан ида тўлö, а чыла енын шинча ончылныжо мо поро, тудым ышташ тыршыза. ¹⁸ Кертыда гын, лийме семын, чыла ен дене тынысын илыза. ¹⁹ Шергакан иза-шольым-влак, шкендан верч ўчым ида шукто, Юмын шыдыжлан верым кодыза. Возымо: «Ўчым Мый шуктем, Мый пöртылтем», ойла Господь.* ²⁰ А «тушманет шужышо гын, тудым пукшо, йўмыжö шуэш гын, йўктö: тидым ыштен, тудын вуйжылан йўлышö тулшолым погет».** ²¹ Осаллан шкендым сенаш ит пу, осалым поро дене сене.

13 ГЛАВА

1-7 Власть кучышо-влаклан мут колыштышо лиймаш. 8-10 Лишыл-влакым йöратыме нерген. 11-14 Христосын кечыже.

¹ Кўшыл властыым кучышо-влакын мутыштым кажне ен колыштшаш, вет кеч-могай власть – Юмо деч, чыла властыым Юмо шогалтен. ² Тыгеракын, кö властылан торешлана, Юмын ыштыме радам ваштареш шогалеш, а ваштареш шогалше-влак судитлымашым шке ўмбакышт налыт. ³ Вет поро пашам ыштыше огыл, а осалым ыштыше ен вуйлатыше-влак деч лўдшаш. Власть деч ынет лўд гын, порым ыште, тунам тудо тыйым мокта. ⁴ Тудо – Юмын тарзыже, тыланет сай лийже манын ышта. Но тый осалым ыштет гын, лўд, вет тудо таклан огыл кердым нумалеш: тудо – Юмын тарзыже, тудын гоч Юмын шыдыже осалланыше ўмбак возеш. ⁵ Тыгеже мут колыштышо лийман. Тидыжым Юмын судшылан кöра веле огыл, но совестьлан кöрат ыштыман. ⁶ Тидлан верч те йозакымат тўледа, вет власть кучышо-влак Юмылан служитлат, эре тиде пашам ыштат. ⁷ Тыгеракын, мом пуышашдам кажнылан пуыза: кöлан лўм окса – лўм оксам, кöлан йозак – йозакым, кöлан лўдмаш – лўдмашым, кöлан чап – чапым.

* 12:19 Втор 32:35.

** 12:20 Притч 25:21-22.

⁸ Ваш йӱратымаш деч моло шотышто нигӱланат парымеш ида код. Весым йӱратыше еҥ законнын чыла йодмыжым шуктен. ⁹ Вет кӱштымаш-влак: «ит яжарлане», «ит пушт», «ит шолышт», «шойыштын, еҥ ўмбаке таныклен ит ойло», «еҥын мо улыжлан ит сутлане» да кеч-могай моло кӱштымаш ик ойышто иктешлалтеш – «шкендым кузе йӱратет, лишыл еҥетымат тугак йӱрате».* ¹⁰ Йӱратымаш лишыл еҥлан осалым ок ыште, сандене йӱратымаш – законом шуктымаш.

¹¹ Те кызытсе жапым паледа: ынде мыланна омо деч помыжалташ жап шуын, вет утаралтмаш кызыт мемнан деке ўшанаш тўналмына годсо деч лишнырак. ¹² Йӱд мучашке шуын, да кече лишемын. Тыгеже пычкемышын пашажым кодышаш да волгыдын саркуралже дене вӱдылалтшаш улына, ¹³ кечывал кечысе семын шкенам сайын кучен илаш тўналына, орен, аракам йӱын, яжарланен, аташланен, ўчашен да кӱранен огына иле. ¹⁴ Иисус Христос Господьна дене вӱдылалтса, да кап ден чонда верч тыршымашым сутланымаш марте ида шукто.

14 ГЛАВА

1-12 Ида судитле. 13-26 Икте-весьнам судитлышаш огынал.

¹ Тӱрлӱ шонымаш шотышто ўчашыде, начар ўшанымашан еҥым шке коклашкыда налза. ² Ўшанымаш иктылан чыла кочкаш эрыкым пуа, весе начар улешат, пакчасаскам веле кочкеш. ³ Кӱ чыла кочкеш, кочдымо ўмбаке кӱшыч ончышаш огыл, да кӱ ок коч, кочшым титаканыш лукшаш огыл, вет Юмо тудымат шкенжынлан шотла. ⁴ Весын тарзыжым титаканыш лукташ кӱ тый улат? Тудо шке Господьшо ончылно шога але йӱрлеш. Но тудо шогалтыме лиеш, вет тудым шогалташ Юмын куатше уло.

⁵ Южо еҥ ик кечым вес кече деч кугураклан шотла, а весылан чыла кече икгай. Тек кажне шке уш виктарымыжлан ўшана. ⁶ Кӱ посна кечым палемда, тидым Господьлан ышта. Кӱ посна кечым ок палемде, Господьлан ок палемде. Кӱ кочкеш – Господь лӱмеш кочкеш, вет тудо Юмылан таум ышта, а кӱ ок коч – Господь лӱмеш ок коч, тудат Юмылан таум ышта. ⁷ Мемнан кокла гыч иктат шкаланже ок иле да шкаланже ок коло. ⁸ Ме илена гын,

* 13:9 Исх 20:13-15,17, Лев 19:18; Мф 19:19.

Господьлан илена, колена гынат, Господьланак колена. Илена але колена, ме Тудын улына. ⁹ Илыше-влакынат, колышо-влакынат Господьышт лияш манынак, Христос колен да ылыж кынелын.

¹⁰ А тый иза-шольычым молан титаканыш луктат? Але тыйже молан иза-шольычым ўлык шындет? Вет ме чылан Юмын судшо ончылан шогалына. ¹¹ Возымо:

«Мый илем, – ойла Господь, –
да ончыланем кажне пулвуй сукен шичшаш,
кажне йылме Мыйым Юмо манын чапландарышаш».*

¹² Мемнан кокла гыч кажныже Юмын ончылно шке верчше мутым куча.

¹³ Тыгеракын, ме тылеч вара икте-весым судитлышаш огынал. А ончыза, иза-шольылан шўртняш але камвозаш амалым ида ыште. ¹⁴ Господь Иисус дене ушнен, мый ўшанем да сайын палем: шке шот дене ару огыл нимо уке, но айдеме иктаж-мом ару огыллан шотла гын, тудлан тиде ару огыл. ¹⁵ Иза-шольыч кочкышетлан ойганат гын, ынде тый йўратен от ыште. Кўн верч Христос колен, тудым кочкышет дене ит пытаре. ¹⁶ Мом те сайлан шотледа, тудо ынже вурсалт. ¹⁷ Юмын Кугыжаныш кочкыш-йўыш огыл, а Святой Шўлыш дене ушнымаште чын ыштымаш, тыныслык да куанымаш. ¹⁸ Кў Христослан тыге служитла, тудо Юмылан келша, калыклан пагалаш йўра.

¹⁹ Тугеже, мо тыныслыкышке да ваш-ваш пентыдемдымашке нангая, тудым кычалына. ²⁰ Кочкышлан лийын, Юмын пашажым ида шалате. Чыла кочкыш ару, но мо вес еным шўртньюмашке конда, айдемылан тугайым кочкаш сай огыл. ²¹ Лучо шылым кочкаш огыл, аракам йўаш огыл, нимомат тугайым ышташ огыл, мо иза-шольым шўртньюмашке конда, алгаштара але вийдымым ышта. ²² Тиде шотышто тый молан ўшанет? Юмын ончылно шке шўмыштет тудым кучо. Кў ойырен налмыжлан шкенжым ок судитле, тудо пиалан. ²³ Кў кочкеш да тиде жапыштак кокыте шона, тудо титаканыш лукталтеш, вет тудо ўшанлан ок энгерте, а чыла, мо ўшан почеш огыл – язык.

²⁴⁻²⁵ Мыйын увертарыме,

Иисус Христос нерген каласкалыше Поро Увер дене да курым-курымеш ойлыде кодымо,

* 14:11 Ис 45:23.

но ынде, чыла калык ўшанымаш мутым колыштшо лийже
манын,
курумашлык Юмын кўштымыж почеш
пророк-влакын возымышт гоч палдарыме тайнын
почылтмыж дене
тендам пенгыдемден Кертшылан,
²⁶ кугу уш-акылан шкет ик Юмылан,
Иисус Христос гоч курым-курумеш чап лийже! Аминь.

15 ГЛАВА

1-6 Лишыллан йöрымаш. 7-13 Иисус Христос пўчман-влаклан да чын Юмым палыдыме-влаклан служитлыше лийын. 14-21 Павел – йот калыкын Апостолжсо. 22-33 Павелын Римьш мяшш шонымыжсо.

¹ Ме, виан-влак, шкаланна йöраш тыршышаш огынал, ўнардыме-влакын вийдымылыкыштым нумалшаш улына. ² Мемнан кокла гыч кажныже лишылжылан йöраш тыршышаш, тудлан мо сай лиеш да мо тудым пенгыдемда, тидым ыштышаш. ³ Христосат шкаланже огыл йöраш тыршен, а возымо семын «Тыйым вурсен ойлышо-влакын мыскылымышт Мыйын ўмбакем возын».* ⁴ Возымашын шочыктымo чытымаш ден кумыландымашлан көра ўшанна лийже манын, мом ончыч возымо, чылажат мемнам туныкташлан возымо. ⁵ Чытымашым пуышо да кумыландыше Юмо тек тендам икте-весыда дене Христос Иисусын туныктымыжла икояным ышта. ⁶ Тыге те ик ой дене ик йўкын Юмым, мемнан Господьна Иисус Христосын Ачажым, чапландарен кертыда.

⁷ Юмын чапшым нöлташ манын, Христос тендам кузе вашлийын, туге икте-весыдам йöратен налза. ⁸ Мый тыланда ойлем: Юмын чынжылан көра, ача-влаклан пуымо сöрымаш-влакым пенгыдемдаш манын, Иисус Христос пўчман-влаклан служитлыше лийын, ⁹ а чын Юмым палыдыме-влаклан Тудо Юмын порылыкшылан көра служитлыше лийын, тидлан нуно Юмым чапландарышаш улыт. Тыге возымо:

«Сандене мый Тыйым чын Юмым палыдыме-влак
коклаште чапландарем,
Тыйын лўметым моктен мурем».**

* 15:3 Пс 68:10.

** 15:9 Пс 17:50.

¹⁰ Да эше возымо:

«Чын Юмым палыдыме-влак, Тудын калыкше дене пырля куаныза!»*

¹¹ Да эше:

«Чын Юмым палыдыме-влак, Господьым чылан моктыза! Чыла калык-влак, Тудым моктыза!»**

¹² Исаият ойла:

«Иессейын вожшо гыч лиеш,
калык-влакым вуйлаташ кынелеш,
Юмым палыдыме-влак ўшаныштым Тудлан пыштат»***

¹³ Ўшанен вучаш йӧным ыштыше Юмо тендам ўшанымаштыда тек куан да тыныслык дене тема, тунам те Святой Шўлышын куатше гоч ўшанен вучымаш дене темыда.

¹⁴ Иза-шольым-влак, мый шкежат тыланда ўшанем: те порылык дене тич темында, тыланда тичмаш шинчымашым пуымо, да икте-веседам туныктен кертыда. ¹⁵ Иза-шольо-влак, южо паша нерген шарныктен, мый тыланда пентгыде мут дене возенам гын, Юмын мылам пуымо порылыкшылан кӧра тидым ыштенам: ¹⁶ чын Юмым палыдыме чыла еҥ-влак Юмылан келшыше да Святой Шўлышын святитлыме надыр лийышт манын, мый чын Юмым палыдыме-влаклан лийын Христос Иисуслан служитлышаш да Юмын Поро Увержын святой пашажым ыштышаш улам. ¹⁷ Тыгеже, Христос Иисус дене ушнен, Юмылан служитлымемлан мый шкемым моктен кертам. ¹⁸⁻¹⁹ Чын Юмым палыдыме-влакым Юмым колыштшым ышташ манын, Христос Шкеже ойлымо да ыштыме дене, палдарыше кугу пале да ӧрыктарыше паша дене, Юмын Шўлышын куатше дене мыйын гоч мом ыштен, тудын деч моло нерген ойлаш ом тошт. Тыге Иерусалим да тудын йырже гыч тўналын, Иллирик марте чыла вере мый Христосын Поро Увержым каласкален шуктенам. ²⁰ Еҥын ямде негызеш чоҥаш огыл манын, кушто Христосын лўмжым колын огытыл, мый тушто Поро Уверым каласкалаш тыршенам. ²¹ Возымо семын лийын:

«Тудын нерген уверым налдыме-влак ужыт,
Тудын нерген колдымо-влак умылат»****

* 15:10 Втор 32:43.

** 15:11 Пс 116:1.

*** 15:12 Ис 11:10.

**** 15:21 Ис 52:15.

²² Тидыже тендан деке толаш шуко гана чаракым ыштен.
²³ Но ынде нине верлаште мыйым нимо ок кучо, а тендан деке мияш ончычсо ийлесе шонымем кодын. ²⁴ Кунам Испанийыш каем, тендан деке мием, вет кайымым годым тендам ужем да, тендан дене икмыняр жапым куанен эртарымеке, те мыйым тушко ужатеда манын, ўшанен вучем.

²⁵ Но кызыт мый Иерусалимыш святой-влаклан полшаш каем. ²⁶ Македоний ден Ахайысе черке-влак Иерусалимыште илыше святой-влак кокласе йорло-влаклан польшым погаш сайлан шотленят. ²⁷ Нуно тыге ыштынешт улмаш – Иерусалимысе-влак ончылно нуно, чынжымак, парымыш пуренят. Шўлышлан мо кўлым иудей-влак деч налыныт гын, чын Юмым ондак палыдыме-влак каплан кўлмө дене нунылан полшышаш улыт.
²⁸ Тиде пашам шуктымеке, тиде пөлекым тичмашнек намиен пуымеке, мый, тендан дене лиймеке, Испанийыш каем. ²⁹ Мый палем, кунам тендан деке мием, Христосын Поро Увержын тичмаш благословенийже дене мием.

³⁰ Иза-шольо-влак, мемнан Господьна Иисус Христос дене да Шўлышын пуымо йоратымаш дене тендам сөрвалем: мый денем пырля тыршыза, мыйын верч Юмылан кумалза. ³¹ Христослан ўшаныдыме-влак деч мылам Иудейыште эрык лийже, Иерусалимыште полшымым тушто илыше святой-влаклан келшыше лийже манын кумалза. ³² Тунам, Юмо колтынеже гын, мый тендан деке куанен миен да тендан дене пырля чон дене каналтен кертам. ³³ Тек тыныслыкым пуышо Юмо чыланда дене пырля лиеш. Аминь.

16 ГЛАВА

1-24 Римын христиан-влакшым саламлымаш.

¹ Мемнан Фива акана дене тендам палымым ыштынем, тудо Кенхрейысе черкыште польшкала. ² Кузе святой-влаклан келшен толеш, туге тудым Господь лўм дене вашлийза, мо тудын ок сите, чыла шотыштат польшым пуыза. Тудо шкежат шукылан полшен, мыламат полшен.

³ Мый денем пырля Христос Иисуслан пашам ыштыше Прискилла ден Акилалан саламым каласыза. ⁴ Нуно мыйын чонем верч вуйыштым пышташ ямде лийыныт, нунылан мый

веле огыл тауштем, а чын Юым палыдыме калык-влак кок-ла гыч ўшанаш тўналше-влакын чыла черкыштат таум ыштат. Тыгак нунын пўртыштў погынышо черкылан салам лийже. ⁵ Ахайыште эн ондак Христослан ўшанаш тўналше йўратыме Епенет йолташемлан саламым каласыза. ⁶ Мыланна кўра тыршен пашам ыштыше Мариамлан салам лийже. ⁷ Мый денем пырля петырымаште лийше, мыйын родо-тукум* гыч улшо Андроник ден Юниялан салам лийже. Нуно Апостол-влак коклаште кумдан палыме улыт, мый дечем ончыч Христос деке савырненыт. ⁸ Господь дене ушнен шогымаште мыйын йўратыме Амплийлан саламым каласыза. ⁹ Христос дене ушнымаште мемнан дене пырля пашам ыштыше Урбанлан да йўратыме Стахий йолташемлан салам лийже. ¹⁰ Христос дене ушнымаште тергыме Апеллеслан саламым каласыза. Аристовулын мўнгысыштлан саламым каласыза. ¹¹ Мыйын родо-тукум гыч улшо Иродионлан, Наркиссын мўнгысыж-влак кокла гыч кў Господь дене ушнен шога, нунылан саламым каласыза. ¹² Господьлан тыршен пашам ыштыше ўдырамаш-влак Трифена ден Трифосалан саламым каласыза. Господьлан шуко пашам ыштыше йўратыме Персидалан саламым каласыза. ¹³ Господьын ойырен налме Руфлан да тудын аважлан саламым каласыза, тудо мыламат авам гай. ¹⁴ Асинкритлан, Флегонтлан, Ермлан, Патровлан, Ермийлан да нунын дене улшо иза-шольо-влаклан саламым каласыза. ¹⁵ Филологлан, Юлиялан, Нирейлан да тудын акажлан, Олимпанлан да нунын дене улшо чыла святой-влаклан саламым каласыза. ¹⁶ Святой шупшалмаш дене икте-весыдам саламлыза. Христосын черкыже-влак чылан тыланда саламым колтат.

¹⁷ Иза-шольо-влак, сўрвалем: молан тендам туныктым, тиде туныктымаш ваштареш кўмыт шогалыт, шеледылмашым ўдат да ен-влакым алгаштарынешт, нунын деч шекланыза. Нунын деч коран коштса. ¹⁸ Тыгай ен-влак мемнан Господьна Иисус Христослан огыл служитлат, а шке мўшкырыштан тарзыланат. Нуно йўраш тўчымў, яклака мутышт дене пушкыдо кумылан ен-влакым ондалат. ¹⁹ Тендан мут колыштшо улмыдам чылан пален налыныт, сандене мый тендан верч куанем, да те порылык шотышто ушан, а осаллык шотышто моштыдымо лийза манын шонем. ²⁰ Тыныслыкым пуышо Юмо вашке тендан йол йымалан

* 16:7 Родо-тукум: тыште тидым ик калыкынак шочшышт манын умылыман.

сатанам шалата! Господьна Иисус Христосын порылыкшо тендан дене лийже. Аминь.

²¹ Мый денем пырля ыштыше Тимофей, тыгак мыйын родотукым гыч Луций, Иасон да Сосипатр саламым колтат. – ²² Мыят, тиде серышым кагазыш возышо Тертий, тендам Господь дене ушнен саламлем. – ²³ Мыйымат, уло черкымат шке суртыштыжо унала вашлийше Гаий тыланда саламым колта. Оласе казнам кучышо Ераст да Кварт иза деч саламым каласыза. ²⁴ Мемнан Господьна Иисус Христосын порылыкшо чыланда дене лийже. Аминь.

СВЯТОЙ АПОСТОЛ ПАВЕЛЫН КОРИНФЯН-ВЛАКЛАН КОЛТЫМО ИКЫМШЕ СЕРЫШЫЖЕ

1 ГЛАВА

1-3 Саламлымаш. 4-9 Юмылан тауштымаш. 10-17 Черкыште келишдымаш ваитареш. 18-31 Юмын куатше да уш-акылже.

¹ Юмын эрыкше* почеш Иисус Христосын Апостолжо лияш ўжмө Павел да Сосфен иза деч ² Юмын Коринфысе черкыжлан, Христос Иисусын святитлыме да святой лияш ўжмө-влаклан, кеч-куштат Господьна Иисус Христосын – нунынат, мемнанат Господьнан – лўмжым ўжын кумалше-влаклан.

³ Мемнан Юмо Ачана да Господь Иисус Христос деч тыланда порылык да тыныслык лийже.

⁴ Юмын тыланда Христос Иисус гоч пуымо порылыкшылан тендан верч Юмемлан эре таум ыштем. ⁵ Тудын дене ушнен шоген, те чыла шотыштат – шомак денат, шинчымаш денат пойдарыме улыда. ⁶ Христос нерген таныклымаш тендан коклаште пентгыдын вожангын, ⁷ да мемнан Господьна Иисус Христосын толмыжым вучымыда годым Юмын пуымо чыла тўрлө моштымаш тендан уло. ⁸ Христос тендам мучаш марте пентгыдемда, тыгеже мемнан Господьна Иисус Христосын кечынже тендам нимо дене шылталаш ок лий. ⁹ Шке Эргыж деке, мемнан Господь Иисус Христос деке, ушнымашке тендам ўжшө Юмо – ўшанле.

¹⁰ Иза-шольо-влак, те чылан ик семынак ойлыза, тендан коклаште шелледалтмаш ынже лий, а ик ой да ик шонымаш тендам ушыжо манын, мемнан Господьна Иисус Христосын лўмжө дене сөрвалем. ¹¹ Иза-шольым-влак, те шке коклаштыда ўчашеда манын, мый Хлоян енге-влак деч пален налынам. ¹² Мый теве мо нерген ойлем: тендан кокла гыч кажныже «Мый Павелын тунемшыже улам», але «Мый – Аполлосын», «А мый – Кифан», «А мый – Христосын» манын каласа. ¹³ Христос шелалтын мо вара? Але тендан верч Павелым пудален сакеныт? Але те Павел

* 1:1 Эрык – воля, желание.

лүмеш тынеш пуренда? ¹⁴ Крисп ден Гайй деч молым тендан кокла гыч нигөм тынеш пуртен омыл, тидлан Юмылан тауштем: ¹⁵ шке лүмешем тендам тынеш пуртенам манын, нигө каласен ок керт. ¹⁶ Адакшым Стефаным да мөнгысыж-влакымат мый тынеш пуртенам. Иктаж-көм весым тынеш пуртенам мо, мый ом пале. ¹⁷ Вет Христос мыйым тынеш пурташ огыл, а Поро Уверым каласкалаш колтен. Поро Уверым мый ушанла чучшо шомак дене каласкалышаш омыл, уке гын Христосын ыресше кўлдымыш лектеш.

¹⁸ Пытымашке кайыше-влаклан ырес нерген шомак – ушдымылык, а мыланна, утарымашке кайыше-влаклан, – Юмын куатше. ¹⁹ Возымо:

«Ушан-влакын уш-акылыштым пытарем,
умылышо-влакын умылымашыштым корандем».*

²⁰ Кушто ушан ег, кушто закон туныктышо, кушто тиде тўнясе шымлызе? Тўнян кугу ушыжым Юмо ушдымылыкыш савырен огыл мо? ²¹ Юмын уш-акылже гоч тўня шке ушыж дене Юмым пален налын огылат, ушдымылыкым увертарыме гоч Юмо ўшаныше-влакым шке порылыкшо дене утараш сайлан шотлен. ²² Вет иудей-влак палдарыше палым ончыкташ йодыт, эллин-влак уш-акылым кычалыт, ²³ а ме ыресеш пудалыме Христос нерген уверым каласкалена. Тидыже иудей-влаклан шўртньымö кў, эллин-влаклан – ушдымылык, ²⁴ а ўжмö-влаклан, иудей-влакланат, эллин-влакланат, Христос – Юмын куатше да Юмын кугу уш-акылже. ²⁵ Вет мо Юмын ушдымылыкшыла коеш, айдемын ушыж деч ушанрак, да мо Юмын вийдымылыкшыла коеш, айдемын вийже деч вяйрак.

²⁶ Иза-шольо-влак, Юмын ўжмö-влак, могай улыда – ончалза: шукынжо огыл шочынак ушан, шукынжо огыл власть кучышо, шукынжо огыл сай тукым деч лекше улыда. ²⁷ Но мо тўняште ушанлан ок шотлалт, тудым Юмо ушан-влакым намысыш лукташ манын ойырен налын, да вяй-влакым намысыш пурташ манын, тўняште вийдымыла койшым Юмо ойырен налын. ²⁸⁻²⁹ Ик айдемат Юмын ончылно моктанен ынже керт манын, кугуэш шотлымым укешке лукташ Тудо тўняште изи, пагалыдыме да нимолан шотлалтдымым ойырен налын. ³⁰ Юмо тендам Христос Иисус деке ушен, Тудыжо мыланна Юмо деч

* 1:19 Ис 29:14.

толшо уш-акыл лийын: святитлалтмаш, чыныш лекмаш да су-
лен налмаш. ³¹ Тыгеракын, возымо семын

«Кө моктанынеже гын, тек Господь дене моктана».*

2 ГЛАВА

1-5 Павел ыресеш пудален сакыме Христос нерген увертара.

6-16 Юмын кугу уш-акылже.

¹ Иза-шольо-влак, кунам тендан деке миенам, мый Юмын таныклымжым пеш чапле мут да кугу уш-акыл дене огыл увертараш толынам. ² Вет тендан дене лиймем годым мый Иисус Христос, пудален сакыме Иисус Христос, деч молым ни-мом палаш огыл манын шонен пыштенам. ³ Мый тендан дене улмем годым вийдыме, лүдшө да пырткыше чонан лийынам, ⁴ мый айдеме уш-акылын ўшандарыше мутшо дене огыл, а Шү-лыш ден вийым ончыктен ойленам да увертаренам, ⁵ вет тендан ўшанымыда айдемын уш-акылеш огыл, а Юмын куатеш не-гызлалтшаш.

⁶ Туге гынат ме ушым шындыше-влак коклаште кугу уш-акылым ойлена, но тидыже кызытсе саманын уш-акылже але кызытсе саманын пытышаш вуйлатыше-влакын уш-акылышт огыл. ⁷ Ме Юмын шолып кучымо, шылтыме кугу уш-акылым ойлен пуэна, тиде уш-акылжым Юмо мемнан чапнам нөлташ жап тўналме деч ончычак палемден. ⁸ Тиде уш-акылым кызытсе саманын власть кучышо-влак кокла гыч иктат пален огыл, а палат ыле гын, чапын Господышым пудален огыт саке ыле. ⁹ Но возымо семын

«Мом шинчат ужын огыл,

пылышат колын огыл,

да мом айдеме шўмыштыжө пален огыл,

тудым Юмым йөратыше-влаклан Юмо ямдылен».**

¹⁰ А мыланна Юмо тидым шке Шўлышыж гоч почын, вет Шў-лыш чылажымат, Юмын келгытшыMAT шымла. ¹¹ Айдемын келгытшым айдеме кокла гыч кө пала? Тидым айдемын көргө шўлышыжө веле пала. Тыгак Юмын келгытшыMAT Юмын Шў-лыш деч моло нигө ок пале. ¹² А ме тиде тўнян шўлышыжым

* 1:31 Иер 9:24.

** 2:9 Ис 64:4.

огыл, а Юмо деч толшо Шўлышым налынна, вет Юмо мом мыланна пөлеклен, тудым палышаш улына. ¹³ А ме тидын нерген айдеме уш-акылын туныктымо мутшо дене огыл, а Святой Шўлыш туныктымо мут дене ойлена, да Шўлыш пашам Шўлыш почеш илыше-влаклан* умылтарена. ¹⁴ Мо Юмын Шўлыш деч, тудым шке шўм-чонжо почеш илыше ең шўмышкыжō ок пыште, вет тудлан тиде ушдымылык, тидым шўлыш дене веле лончылаш лиеш, сандене умылен ок керт. ¹⁵ Но Шўлыш почеш илыше ең чыла лончылен кертеш, а тудым нигō лончылен ок керт, ¹⁶ вет

«Кō Господьын ушыжым пала
да Тудым туныктен кертеш?»**

А Христосын ушыжо мемнан уло.

3 ГЛАВА

1-23 Юмын служитлышыже-влак.

¹ Иза-шольо-влак, мый Шўлыш почеш илыше-влаклан ойлымо семын тыланда ойлен кертын омыл, а кап ден чон йодмо почеш илыше ең-влаклан, Христосым палыме шотышто аза гай ең-влаклан ойлымо семын каласкаленам. ² Мый тыланда пешкыде кочкышым огыл, а шōрым пукшенам, вет те але пешкыде кочкышым кочкын кертын огыдал, эше кызытат огыда керт, ³ те алят кап ден чон йодмо почеш илыше улыда. Тендан коклаште кōранымаш, ўчашымаш да келшыдымаш гын, кап ден чон йодмо почеш огыда иле мо, тўнясе чыла айдеме семын огыл мо те ыштеда? ⁴ Вет кунам икте «Мый Павелын тунемшыже улам», а весе «Мый – Аполлосын» манын ойла, те кап ден чон йодмо почеш огыда иле мо? ⁵ Тугеже, кō тугай Аполлос, кō тугай Павел? Нуно служитлыше улыт, нунын полшымышт дене те Христослан ўшанаш тўналында. Ме кажныже Господьын мыланна ўшанен пуымо пашажым шуктена. ⁶ Мый шынденам, Аполлос вўдым оптен, а Юмо куштен, ⁷ сандене шындышат, вўдым опышат нимо огытыл, куштышо Юмо чыла улеш. ⁸ Шындыше ден вўдым опышо коклаште ойыртеж уке, но кажныже шке пашадаржым

* 2:13 «Шўлыш почеш илыше-влаклан»: грек мутым «Шўлыш пуымо мут дене» манынат умылаш лиеш.

** 2:16 Ис 40:13.

шуктымo пашаж почеш налеш. ⁹ Ме Юмылан пырля пашам ыштена, а те Юмын пасужо, Юмын оралтыже улыда.

¹⁰ Юмын порылыкшо дене мыланем пуымо моштымаш почеш мый ушан чонгышо семын негызым пыштенам, а тудын ўм-балан весе чоҥа. Кузе чонгымыжым тек кажне онча. ¹¹ Пыштыме негыз деч моло негызым нигö пыштен ок керт, тидыже – Иисус Христос. ¹² Тиде негызеш шöртнö, ший, шергакан кў, пушенте, шудо але олым дене чоҥат. ¹³ Кажнын пашаже чараш лектеш, тудым суд кече ончыкта, вет тулышто почылтеш, да кажнын пашаже могай улмым тул терга. ¹⁴ Көн чонгымыжо чытен кодеш гын, тудо пашадарым налеш, ¹⁵ көн чонгымыжо йўла, тудлан энтекеым чыташ логалеш, а шкеже утаралтеш, но тул гыч лекме семын веле. ¹⁶ Але огыда пале: те Юмын храмже улыда, да Юмын Шўлыш тендан көргыштö ила? ¹⁷ Кö Юмын храмжым пытара гын, тудым Юмо пытара, вет Юмын храмже святой, да тиде храмже те улыда.

¹⁸ Тек шкенжым нигö ок ондале. Тиде саманыште тендан кокла гыч иктаж-кö шкенжым уш-акыланлан шотла гын, чынак ушан лияш манын, тек ушдымо лиеш. ¹⁹ Вет тиде тўнян уш-акылже Юмын ончылно ушдымылык. Тыге возымо:

«Уш-акылан-влакым Тудо нунын чоялыкышт дене куча».*

²⁰ Адакшым возымо:

«Ушан-влакын шонкалымышт арам улмым Господь пала».**

²¹ Тугеже, айдеме дене иктат ынже моктане, вет чылажат тендан:

²² Павелат, Аполлосат, Кифат, тўнят, илышат, колымашат, кызытсат, ончыкылыкат – чылажат тендан, ²³ но те Христосын улыда, а Христос – Юмын.

4 ГЛАВА

1-21 Христосын Апостолжо-влак.

¹ Тек еҥ-влак мемнам Христослан служитлышылан шотлат да мыланна Юмын тайныжым палдарыме пашам ўшанен пуымым палат. ² А пашам ўшанен пуымо айдеме деч тудын ўшанле улмыжо эн ондак йодалтеш. ³ Те мыйым судитледа гын, але кеч-могай айдеме суд судитла гын, мыйым тиде огеш тургыжлан-

* 3:19 Иов 5:13.

** 3:20 Пс 93:11.

даре. Мый шкеат шкемым ом судитле. ⁴ Шўем мыйым нимо шотыштат ок титакле, но тидым чыныш лекташлан ом ойло. Мыйын судьям – Господь. ⁵ Сандене жап шумешке ида судитле. Шке жапыштыже Господь толеш да пычкемышеш шылтымым волгалтара, ең-влакын шўм шонкалымыштым чараш луктеш, тунам тауштымаш кажнылан Юмо деч лиеш.

⁶ Иза-шольо-влак, «Возымын чекше* гыч лектын, утым ида шонкале» манме мом ончыктымым те мемнан деч тунемза маньын, чыла тидым мый тыланда кōра шкаланем да Аполлослан кельштаренам. Тендан кокла гыч нигōат иктым кўшкō, весым ўлыкō ынже шынде. ⁷ Кō тыйым моло деч кўшкō нōлта? Мо тыйын тугай уло, мом Юмо деч налын отыл? А мо тыйын уло, тудым Юмо деч налынат гын, пуйто тиде пōлек семын налме огыл маньын, молан моктанет? ⁸ Те ынде темше улыда, те ынде поенда, мемнан деч посна кугыжа лийында! О, мыланнат тендан дене кугыжаланааш маньын, чынжымак кугыжа лийыда ыле гын! ⁹ Юмо мемнам, Апостол-влакым, пуйто эн кўлдымō еным, колаш палемдыме гайым ыштымыла мыланем чучеш, вет мемнам уло тўня, Суксо-влакат, айдеме-влакат ончат. ¹⁰ Ме Христослан кōра ушдымо улына, а те Христос дене – шонен моштышо. Ме вийдыме улына, а те виан, те чапланеда, а мемнам огыт пагале. ¹¹ Кызыт мартеат шужена, йўмына шуэш, чиемна шўкшō, мемнам кырат, ме вер гыч верыш коштына, ¹² шке кид дене тыршена да пашам ыштена. Мемнам вурсат, а ме порым тыланена, мемнам поктылыт, а ме чытена, ¹³ мемнам мыскылат, а ме поро мутым ойлена. Ме тўнялан луктын кудалтыме шўкшак гай, кызыт марте чылалан куштыра гай лийына.

¹⁴ Тендам вожылтараш огыл, а тыланда ушым шындаш тидым возем, вет те мыйын йōратыме икшывем улыда. ¹⁵ Вет Христос дене ушнен шогымаште ончен-куштышыда тўжем дене улыт гынат, ачада шуко огыл. Мый тендам Христос Иисус дене ушнен шогышым Поро Уверым каласкалыме гоч шочыктенам. ¹⁶ Сандене тендам сōрвалем: кузе мый Христос семын ыштем, тугак теат мыйын семын ыштыза. ¹⁷ Тидлан мый тендан деке Тимофейым колтенам. Господь дене ушнен шогымаште тудо мыйын йōратыме, ўшанле эргым. Кузе мый Христос дене ушнен илем да кажне черкыште чыла вере мом туныктем, тудо тыланда ушештара. ¹⁸ Мый тендан деке ом мий маньын шонен,

* 4:6 Чек – граница.

тендан кокла гыч южышт кугешнаш тўнгалыныт. ¹⁹ Но Господь колтынеже гын, вашке тендан деке миём да кугешныше-влакын мутыштым огыл, а вийыштым пален налам. ²⁰ Вет Юмын Кугыжаныш шомакыште огыл, а куатыште. ²¹ Тендан шонымаште можо сайрак: мылам тендан деке тоя дене але йӧратымаш да ўнышӧ шўм-чон шўлыш дене мияш?

5 ГЛАВА

1-13 Яжарланыше еҥ ўшаныше-влак кокла гыч корандыме лийшаш.

¹ Еҥ-влак чынжымак ойлат, тендан коклаште яжарланымаш уло – тугай яжарланымаш, могайже чын Юмын палыдыме коклаштат уке: ала-кӧ ачажын изватыж дене вате-марийла ила. ² А те кугешнеда! Тыланда лучо ойганаш да тыге ыштышым шкендан кокла гыч корандаш ок кўл ыле мо? ³ Мый гын, капем дене тендан дене омыл гынат, шўлышем дене тендан пелен улам, да пуйто тендан дене лийын, тыге илыше еҥ дене мом ышташ, ынде шонен пыштенам. ⁴ Господьна Иисус Христос лў-меш погынымыда годым, кунам мый шўлышем дене тендан пелен улам, да мемнан дене пырля Господьна Иисус Христосын куатшат лиеш, ⁵ тиде еҥым сатаналан кодыза. Тек тудын капше орлана, а чонжо Господьна Иисус Христосын кечынже утаралтеш. ⁶ Тендан моктанымыда сай огыл. Але огыда пале: ру падыраш уло руашым шукта? ⁷ Тыланда у руаш лияш манын, тошто рум луктын кудалтыза. Ынде те ру деч посна улыда, вет мемнан Кугече Пачанам, Христосым, мемнан верч шўшкылмӧ. ⁸ Тугеже, тошто ру дене огыл, пужлымашын да осаллыкын тошто руышт дене огыл, а арулыкын да чынын шергиндыже дене пайремлышаш улына.

⁹ Яжарланыше-влак дене кылым кучаш огыл манын, мый серышыштем тыланда возенам. ¹⁰ Мый тиде тўнясе чыла яжарланыше, опкынланыше, агыше, шояк юмылан кумалше нерген иктешлен ойлен омыл. Уке гын, тыланда тиде тўня гыч лекташ кўлеш ыле. ¹¹ Мый возенам ыле: ўшанышылан шотлалтше еҥ яжарлана, опкынлана, шояк юмылан кумалеш, орла, йўэш але аген коштеш гын, тудын дене кылым ида кучо, тыгай еҥ дене пырля кочманат огыл. ¹² Молан мылам ӧрдыж еҥ-влакымат судитлаш? Шкендан кокласе еҥым те шке огыда судитле мо?

¹³ Тўжвалсе-влакым Юмо судитла. «Осалланышым шкендан кокла гыч корандыза».*

6 ГЛАВА

1-11 Христиан-влак коклаште суд лончылымаш. 12-20 Айдемын капише – Святой Шўлышын храмже.

¹ А кунам тендан кокла гыч иктыжын весе дене тўрлышаш пашаже уло, кузе тудо чын огыл ыштыше-влак ончылно судитлалташ тоштеш? Молан тидым святой-влак ончылно ок ыште? ² Тўням святой-влак судитлаш тўнгалыт манын, але те огыда пале? Те тўням судитлаш тўнгалыда гын, эн изи пашам судитлаш огыда йөрө мо? ³ Суксо-влакым судитлышаш улына манын, але те огыда пале? Илышыште лийше пашам судитлен огына керт мо? ⁴ А те илышыште лийше пашам суд дене ончымо годым шкендан судьялан черкыште пагалыдыме еным шогалтеда. ⁵ Тыланда вожылашда ойлем. Але иза-шольо-влак кокласе йодышым тўрлен кертше ик ушан ендат уке? ⁶ Но иза-шольо-влак шке коклаштышт судитлалтыт, адакшым тидым Христослан ўшаныдыме-влак ончылно ышта! ⁷ Шке коклаштыда суд дене тавалымаш улмыжак лўмдам волта. Молан тыланда осалым ыштымым чытымаш сайрак огыл? Погыдам шупшынын налмым чытымаш сайрак огыл мо? ⁸ Но те шкеак осалым ыштеда да погым шупшынын налыда, иза-шольо-влакынымат! ⁹ Чын огыл ыштыше-влак Юмын Кугыжанышын наследникышт огыт лий манын, але те огыда пале? Йонгылыш ида лий: яжарланышат, шояк юмылан кумалшат, шке пелашыж деч моло дене коштшат, пужлышат, пўрєн дене илыше пўрєнгат, ¹⁰ вораг, опкынланышат, йўшат, орлышат, агышат Юмын Кугыжанышын наследникышт огыт лий. ¹¹ Тендан кокла гычат южышт тыгай лийыныт, но мемнан Господьна Иисус Христосын лўмжө дене да мемнан Юмынан Шўлышыж дене те мушмо, святитлыме, чыныш лукмо улыда.

¹² «Кеч-мом ышташ эрыкем уло», но чылаже огыл пайдале. «Кеч-мом ышташ эрыкем уло», но мый нимон кид йымалныже лийшаш омыл. ¹³ Кочкыш мўшкырлан, а мўшкыр кочкышлан, а Юмо тидыжымат, тудыжымат пытара. Кап яжарланымылан огыл, а Господьлан, Господьшо – каплан. ¹⁴ А Юмо Господьымат

* 5:13 Втор 17:7.

колымаш гыч ылыжтен, мемнамат шке куатше дене ылыжта.
¹⁵ Тендан капда Христосын кап ужашыже-влакым але те огыда пале? Тугеже, Христосын кап ужашыже-влакым налын, нуным яжар ўдырамашын кап ужашыжым ыштем мо? Тыге ынже лий.
¹⁶ Яжар ўдырамаш дене ушнышо тудын дене ик кап лиеш. Тидым огыда пале мо? Вет каласыме:

«Нуно коктын ик кап да чон лийыт».*

¹⁷ А Господь дене ушнышо Тудын дене ик шўлыш улеш. ¹⁸ Яжарланымаш деч коран коштса. Чыла моло язык, могайым гына айдеме ок ыште, капым ок амырте, а яжарланыше шкенжын капше ваштареш языкым ышта. ¹⁹ Але те огыда пале: тендан капда – тендан дене ушнен илыше да Юмо деч налме Святой Шўлышын храмже? Те шкендан огыдал, ²⁰ вет те [шерге ак дене] тўлен налме улыда, сандене капда денат, чонда денат Юмын чапшым нўлтыва, нуно Юмын улыт.

7 ГЛАВА

1-16 Мужыранме нерген. 17-24 Юмо айдемым могай илыш дене ўжын, тек тудо тугаяк кодеи. 25-40 Пелаш деч посна илыше ег да тулык ўдырамаш нерген.

¹ Мо нерген те мыланем возен улыда – туге, айдеме ўдырамаш дене ок ушно гын, сай. ² Но, яжарланымаш деч коран кошташ манын, кажне пўрєннын шке ватыже, кажне ўдырамашын шке марийже лийже. ³ Марий йўратымашыжым ватыжлан пуышаш, тыгак вате йўратымашыжым марийжылан пуышаш: ⁴ вате шке капшылан оза огыл, а марийже оза, тыгак марият шке капшылан оза огыл, а ватыже оза. ⁵ Икте-весе деч ида коран. Пырля мутланен келшен, пўтылан да кумалмылан шкем пуаш манын, икмыняр жаплан веле корангаш лиеш, вара угыч pyrля илыза. Уке гын шкем кучен кертдымыланда сатана тендам алгаштара. ⁶ Но мый тидым кўштен огыл, а эрыкым пуэн ойлем. ⁷ Чыла ег мыйын гай лийже манын шонем, но кажныжын Юмын пуымо моштымашыже уло, иктыжын икте, весыжын весе.

⁸ А кўн пелашыже уке але кўн пелашыже колен, нунылан ойлем: мыйын семын шкет илат гын, нунылан сай. ⁹ Но шкеныштым кучен огыт керт гын, тек мужырангыт, вет кап йўлен кошт-

* 6:16 Быт 2:24.

меш, мужырангаш сайрак. ¹⁰ Но мужырангше-влаклан мый огыл, а Господь кўшта: вате марийже деч ойырлышаш огыл. ¹¹ Ойырлагын, тек мужыранде кодеш але шке марийже дене сōраса. А марий ватыжым кудалтышаш огыл. ¹² Молыжлан Господь огыл, а мый ойлем: иктаж-кудо ўшаныше пōрѐнтын ватыже ўшаныдыме, но пырля илаш келша гын, тудо ватыжым кудалтышаш огыл. ¹³ А ўдырамашын марийже ўшаныше огыл, но пырля илаш келша гын, тудо марийжым кодышаш огыл. ¹⁴ Вет ўшаныдыме пōрѐн ўшаныше ватыж гоч святитлалтеш, а ўшаныдыме ўдырамаш ўшаныше марийже гоч святитлалтеш, уке гын тендан йочада ару огыт лий ыле, а кызыт святой улыт. ¹⁵ А ўшаныдыме пелаш ойырлынеже гын, тек ойырла. Ўшаныше пōрѐн але ўдырамаш тыгай годым ойырлаш эрыкан лиеш. Тынысын илаш мемнам Юмо ўжын. ¹⁶ Кушеч палет, вате, мариетым утарен кертат мо? Але марий, кушеч палет, ватетым утарен кертат мо?

¹⁷ Могай илышым Юмо палемден да могай дене Господь ўжын, тек каже тугаяк илыш дене умбакыжат ила. Мый чыла черкыште тыге кўштем. ¹⁸ Кō пўчман ўжалтын, тек тидым шылташ ок тырше, кō пўчдымō ўжалтын, тек пўчмō йўлам ок эрте. ¹⁹ Айдеме пўчмō але пўчдымō – садак, Юмын кўштымыжым шуктымаш веле кўлешан. ²⁰ Юмын ўжмō годым айдеме могай лийын, тугаяк кодшаш. ²¹ Тыйым кул семын ўжмō гын, тек тиде тыйым ок тургыжландаре, а эрыкан лийын кертат гын, сайракшым ойырен нал.* ²² Вет Господьын ўжмō кул Господьын эрыкыш колтымо енге улеш, тыгак ўжмō годым эрыканже Христосын кулжо улеш. ²³ Те шергын тўлен налме улыда, айдемын кулжо ида лий! ²⁴ Иза-шольо-влак, Юмын ўжмō годым кō могай лийын, Юмын ончылно кажныже тугаяк кодшо.

²⁵ А ўдыр-влак шотышто кўштымым Господь деч мый налын омыл, но Господьын порылыкшо дене мый ўшанле улам да шке шонымем каласем. ²⁶ Тыгеракын, кызытсе неле жаплан кōра айдемылан ончычсо гаяк кодаш сайрак, шонем. ²⁷ Вате дене кылдалтынат гын, ойырлаш ит тырше. Тыйын ватет уке гын, ўдырым налаш ит тōчō. ²⁸ Но мужырангат гынат, языкым отыште, ўдырат марлан лектеш гын, языкыш ок пуру. Но тыгай енын илышыштыже нелылык лиеш, а мый тендам тидын деч аралынем. ²⁹ Мый тыланда каласем, иза-шольо-влак: ынде

* 7:21 Грекла возымым кок семын умылаш лиеш: «Сайракшым ойырен нал» кул лийын кодмынат, эрыкыш лекмынат ончыктен кертеш.

жап шагал. Ончыкыжым тек ватан-влак ватыдыме гай лийыт, ³⁰ шортшо-влак – шортдымо гай, куаныше-влак – куаныдыме гай, тўлен налше-влак – погыдымо гай, ³¹ тўняште мо улмо дене кў пайдалана, пайдам налдыме гай лийже, вет тиде тўнян тўсшў эрта. ³² Те тургыжланыде илыза манын шонем. Господьлан келшыше лияш манын, ватыдыме айдеме Господьын пашаж верч тырша, ³³ а ўдырым налше – тўнясе нерген шона, ватыжлан келшаш тырша. Марлан лекше ден ўдыр икте-весешт деч ойыртемаптыт: ³⁴ ўдыржў, кап денат, шўлыш денат святой лияш манын, Господьын пашаж верч тырша, а марлан лекше тўнясе нерген шона, марийжылан келшаш тырша. ³⁵ Тидым мый тендам кепшылташлан огыл, а тыланда полшаш шонен ойлем. Те шкендам сайын кучыза да Господь дене эре порын ушнен шогыза манын шонем.

³⁶ Иктаж-кў ўдыржым марлан пуыдымыж дене сайын ок ыште манын шона, ўдыржын марлан кайыме жапше эртен да тыге лияш кўлеш гын, тек кузе шона, туге ышта, тиде язык огыл, тек тыгай-влак мужырангыт. ³⁷ Но кў нимогай ўкым деч посна, шўмыштыжў пенгыдын шоген, шке эрыкшылан оза лиеш да шке ўдыржым ўдырымак кодаш шонен пыштен, тудо сай ышта. ³⁸ Тугеже, кў ўдыржым марлан пуа, сай ышта, а кў ок пу, эшеат сай ышта.*

³⁹ Марийже илыме годым ватыже тудын дене закон почеш кылдалтын, а марийже кола гын, кўлан шона, тудлан марлан лекташ эрыкше уло, но тидыже Господь дене ушнымаште лийшаш. ⁴⁰ Туге гынат тудо марлан лекде кодеш гын, пиаланрак лиеш. Тиде мыйын шонымем, а мый шонем: мыйынат Юмын Шўлыш уло.

* 7:36-38 Грекла возымым тыгеат умылаш лиеш: «36 Иктаж-кў налшаш ўдыржў шотышто тудым марлан налде сайын ок ыште манын шона, шкенжым кучен ок керт да тыге лияш кўлеш гын, тек кузе шона, туге ышта, тиде язык огыл, тек тыгай-влак мужырангыт. 37 Но кў, шўмыштыжў пенгыдын шоген, шкенжым кучен кертеш, шке эрыкшылан оза лиеш да налшаш ўдырым ўдырымак кодаш шонен пыштен, тудо сай ышта. 38 Тугеже, кў налшаш ўдыржым марлан налеш, сай ышта, а кў ок нал, эшеат сай ышта.

8 ГЛАВА

1-13 Шояк юмылан пуымо надыр кочкыш нерген.

¹ Шояк юмылан пуымо надыр кочкыш нерген ме палена, мемнан чыланнан шинчымашна уло. Но шинчымаш моктанаш тарата, а йӱратымаш чонен пенгыдемда. ² Кӱ шинчымашке шуынам шона, тудо кӱлеш семын але нимом ок пале. ³ Но кӱ Юмым йӱрата гын, тудлан шинчымашым Юмо пуа.* ⁴ Тыгеракын, шояк юмылан пуымо надыр кочкышым кочмо нерген ме палена: тӱняште шояк юмо нимом ок шого. Шкет ик Юмо деч моло весе уке. ⁵ Вет юмо манме-влак пылпомыштат, мланде ӱмбалнат улыт гынат – тыгай юмо да тыгай оза чынжымак шуко –

⁶ мемнан ик Ача Юмо уло,

чыла улшо – Тудын деч,

меат – Тудлан.

Мемнан ик Господьна – Иисус Христос,

Тудын гоч чыла ыштыме,

меат – Тудын гоч.

⁷ Но тидым чылан огыл палат. Шояк юмо уло манын советыштыже шотлышо ӱшаныше южо ег надырлан пуымо кочкышым кочмыж годым але мартеат шона: чынжымак, тидыже шояк юмылан пуымо. Тыгай егын совестьше вийдыме улмылан кӱра амырга. ⁸ Но кочкыш мемнам Юмо деке ок чакемде. Кочкына гынат, нимом ок ешаралт, огына коч гынат, нимом огына йомдаре. ⁹ Туге гынат тендан тиде эрыкда вийдыме-влаклан шӱртньымӱ кӱ ынже лий манын шекланыза. ¹⁰ Вет иктаж-кӱ тыйын, шинчымашан айдемын, шояк юмын храмыште кочметым ужеш гын, тудын вийдыме советыше шояк юмылан пуымо надырым кочкаш ок кумыланге мо? ¹¹ Тыгеже вийдыме шольыч тыйын шинчымашетлан кӱра пыта, а тудын верч Христос колен. ¹² Иза-шольо-влак ваштареш языкым тыге ыштеда да вийдыме советыштлан энтекемым кондеда гын, те Христос ваштареш языкым ыштеда. ¹³ Сандене, кочкыш мыйын иза-шольым алгаштаралтмашке шукта гын, шылым нигунам кочкаш ом тӱнал. Мый иза-шольымым ынем алгаштаре.

* 8:3 «Тудлан шинчымашым Юмо пуа» – але «тудым Юмо пала».

9 ГЛАВА

1-27 Апостолын налшашыже да ыштшышыже.

¹ Але мый Апостол омыл? Але мый эрыкан омыл? Але мый Иисус Христосым, мемнан Господьнам, ужын омыл? Господь дене ушнен шогымыда мыйын пашам огыл мо? ² Молылан мый Апостол омыл гын, тыландаже Апостол улам, вет Господь дене ушнен шогымыланда көра те шке мыйын Апостол улмемым ончыктышо пале улыда.

³ Мыйым титаклыше-влак ончылно теве кузе аралалтам: ⁴ кочкаш-йӱаш мемнан эрыкна уке мо? ⁵ Ӱшаныше ӱдырамашым – пелашым – пеленна коштыкташ моло Апостол, Господьын изаже-влак да Кифа семын мемнан эрыкна уке мо? ⁶ Але мыйын да Варнаван гына паша ыштыде илаш эрыкна уке? ⁷ Могай сарзе шке ӱмбач служитла? Кӧ, виноградым шындымеке, саскажым ок коч? Кӧ кӱтӱм кӱта да вольык шӧрым ок коч? ⁸ Мый тидым айдеме шонымо семын веле ойлем мо? Законат тидымак ок ойло мо? ⁹ Моисейын законыштыжо возымо:

«Шурным шийше ӱшкыжын умшажым ит петыре».*

Тыге ойлен, ӱшкыж верч мо Юмо тырша? ¹⁰ Але тыгай мут мемнан верч огыл? Тидым мемнан верч возымо, вет вучымым налаш ӱшанен, куралше куралшаш, шийше шийшаш. ¹¹ Ме тыланда шӱлышлан кӱлмым ӱденна гын, тендан деч каплан кӱлмым тӱредмаш кугу паша мо? ¹² Моло егынат тендан дене тыгай эрыкышт уло гын, мемнан утларак огыл мо?

Туге гынат ме тиде эрык дене пайдаланен огынал, а Христосын Поро Увержылан нимогай чаракым ышташ огыл манын, чыла чытена. ¹³ Храмыште служитлыше-влак храм деч кочкышым налыт, жертвенник воктене служитлыше-влак жертвенник гыч шке ужашыштым налыт манын, але огыда пале? ¹⁴ Тыгак Поро Уверым каласкалыше айдемат Поро Уверым каласкалыме гыч илышлан мо кӱлешым налшаш манын, Господь кӱштен. ¹⁵ Но мый тыгай йӧн дене пайдаланен омыл, да шкаланем тыгайым йодаш манын огыл тидым возenam. Тыге ыштымеш, мылам колаш сайрак! Тек моктаныме амал деч посна мыйым нигӧ ок кодо. ¹⁶ Мый Поро Уверым каласкалем гын, тыште мылам нимо дене моктанаш, тиде мыйын шуктышаш пашам. Поро Уверым ом каласкале гын, мылам ойго! ¹⁷ Мый тидым шке кумыл дене

* 9:9 Втор 25:4.

ыштем гын, мыйым пашадар вуча, а Юмылан служитлыме пашам шукташ мыланем кумылем ваштареш ўшанен пуымо гын,¹⁸ тугеже могай мылам пашадарже? Теве тыгай: Христос нерген Поро Уверым каласкалымом годым тудым яра увертарем, Поро Уверын пуымо эрыкше дене мый ом пайдалане.

¹⁹ Мый эрыкан улам да нигөн кулжо омыл, но лийме семын шуқырак еным савыраш манын, мый шкемым чылалан кулыш пуэнам. ²⁰ Иудей-влакым Поро Увер деке савыраш манын, мый иудей-влаклан иудей гай лийынам, закон йымалсе-влакым савыраш манын, закон йымалсе-влаклан нунын гаяк лийынам. ²¹ Мый Юмын закон деч посна ом иле, вет Христосын законжо йымалне улам, но закон деч посна илыше-влакым савыраш манын, мый закон деч посна илыше-влаклан закон деч посна илыше гай лийынам, ²² вийдыме-влакым савыраш манын, вийдыме-влаклан вийдыме гай лийынам. Кеч южыштым кузе-гынат утараш манын, мый чылалан чыла лийынам. ²³ Чыла тидым мый Поро Уверлан көра ыштем, вет мый шкеат тудын сайжым налнем.

²⁴ Але те огыда пале: тангасыме верыште ўчашен куржшо-влак чылан куржыт, но пөлекым икте налеш. Теат, налеш манын, тыге куржса. ²⁵ Кажне тыршыше чыла шотыштат шкенжым куча: нуно – шўйшаш вуйшўдышым налеш манын, а ме – шўйдымым. ²⁶ Тугеже мый кушко куржмем палыде ом курж, южым арам ом лупшо. ²⁷ Мый, молылан Поро Уверым каласкалыше айдеме, шкежак йордымыш ынем лек, сандене капем индырем да кулыш савырем.

10 ГЛАВА

1-22 Шояк юмылан кумалме деч шижтарымаш. 23– 11:1 Мом гына ыштеда, чылажымат Юмын чапшым нёлташ ыштыза.

¹ Иза-шольо-влак, чыла ачанан пыл йымалне лиймышт да тенгыз гоч эртымышт нерген тендам палдарыде ынем кодо.*
² Пыл дене да тенгыз дене нуно чыланат Моисей дене ушнен шогаш тынеш пурталгыныт. ³ Чылан Юмын Шўлыш пуымо тудо кочкышымак кочкыныт, ⁴ да чылан Шўлыш пуымо тудо йўшымак йўыныт, вет нуно пеленышт коштшо пылпомышсо

* 10:1 Ончо: Исх 13:18-21: 14:21-22.

кў гыч йўыныт, а кўжө Христос улмаш. ⁵ Туге гынат нунын кокла гыч шукуракышт Юмылан келшыше лийын огытыл. Тидым ир мландыште пытаралтмышт ончыкта. ⁶ Тыгеракын, тиде мыланна шижтарымаш лийын: нунын семын ме осаллан сутланыше лийшаш огынал. ⁷ Нунын кокла гыч южышт семын шояк юмылан ида кумал, тидын нерген «Калык кочкаш-йўаш шинчын, вара модаш кынелын»* манын возымо. ⁸ Нунын кокла гыч южыштын яжарланымышт семын ме яжарланышаш огынал: тыгайже ик кечыште коло кум тўжем колен. ⁹ Нунын кокла гыч южыштын тергымышт семын ме Христосым тергышаш огынал: нуно кишке чўнгалме дене коленыт. ¹⁰ Нунын кокла гыч южыштын өпкелымышт семын ида өпкеле: нуным пытарыше суксо пуштын.** ¹¹ Чыла тиде нунын дене шижтарымаш семын лийын, а мыланна, пытартыш саманыште илыше-влаклан, туныкташ манын возен кодымо. ¹² Сандене, кө шкенжын нерген шогем манын шона, тек камвочмо деч шеклана. ¹³ Тыланда могой тергымашым эрташ логалеш, тидыже айдемын тыглай тергымашыже веле. Юмо ўшанле, Тудо тыланда вий шутымо деч кугурак тергымашыш логалаш ок пу. Тендам тергыме годым тусеч лекташ корнымат ямдыла, тыге те чытен кертыда.

¹⁴ Сандене, йўратышем-влак, шояк юмылан кумалме деч коран коштса. ¹⁵ Мый тыланда шонен моштышо еҥ-влаклан каласкалыме семын ойлем. Мом ойлышем нерген шке шоналтыза. ¹⁶ Мемнан благословитлен йўмө чашына, суапландарымашын чашыже, – Христосын Вўржө дене ушнымаш огыл мо? Тодылмо киндына Христосын Капше дене ушнымаш огыл мо? ¹⁷ Кинде икте, сандене ме шукын ик кап улына, вет чылан ик кинде деч ужашым налына. ¹⁸ Израиль калыкым ончалза: надырлан пуымым кочшо-влакын жертвенникыште ужашышт уке мо? ¹⁹ Мом вара мый каласынем? Шояк юмо ала-мо ойыртемалтше улеш манын ойлем мо? Але шояк юмылан пуымо надыр ала-мо ойыртемалтше улеш манын ойлем мо? ²⁰ Уке, мый тидым каласынем: чын Юмым палыдыме еҥ-влак надырыштым Юмылан огыл, а ия-влаклан пуат. А тендам ия дене ушнышым ынем уж. ²¹ Те Господын чашыж гыч йўыда гын, ия-влакын чашышт гыч йўын огыда керт, да Господын ўстелже гыч кочкыда гын,

* 10:7 Исх 32:6.

** 10:8-10 Ончо: Числ 16:41-49, 21:5-6, 25:1-18.

ия-влакын үстелышт гыч кочкын огыда керт. ²² Але ме Господьын шыдыжым ылыжтынена? Але ме Тудын деч виянрак улына?

²³ «Кеч-мом ышташ эрыкем уло», но чылаже огыл пайдале; «кеч-мом ышташ эрыкем уло», но чылаже огыл туныктен пенгыдемда. ²⁴ Тек нигö шкаланже пайдам ок кычал, а весылан кычалже. ²⁵ Пазарыште мом ужалат, совестьлан көра йодышым пуыде, чыла кочса, ²⁶ вет «Мланде да тушто мо уло, чыла Господьын».* ²⁷ Христослан ўшаныдыме ег тендам уналыкеш ўжеш, да те кайынеда гын, мом ончыкыда шындат, совестьлан көра йодышым пуыде, чыла кочса. – ²⁸ Но иктаж-кө тыланда «Тиде – шояк юмылан надырлан пуымо кочкыш» манеш гын, тидым увертарышылан көра да совестьлан көра тудым ида коч, вет «Мланде да тушто мо уло, чыла Господьын». ²⁹ А мый шке совесть нерген огыл, а весын совестьше нерген ойлем. – Молан вес енын совестьше мыйын эрыкемым судитлышаш? ³⁰ Мый кочкышемлан Юмылан тауштем гын, мо верч мый таум ыштем, тудын верч мыйым молан шылталаш?

³¹ Тугеже, те кочкыда але йўыда, але мом гына ыштеда, чыла тидым Юмын чапше лўмеш ыштыза. ³² Иудей-влакланат, эллин-влакланат, Юмын черкыжланат шўртняш амалым ида пу. ³³ Шукын утаралтышт манын, мыят шкаланем огыл, а молылан пайдам кычалын, чыла еглан чыла шотыштат йўрышö лияш тыршем.

11 ГЛАВА

2-16 Кумалаш погынымаште вуйым леведме нерген. 17-22 Коринфьыште Господьын кас кочкышыжым эртарымаш. 23-26 Господьын кас кочкышыжю. 27-34 Господьын кас кочкышыжым чын огыл кочмаш.

¹ Кузе мый Христос семын ыштем, тугак теат мыйын семын ыштыза.

² Иза-шольо-влак, мыйын чыла туныктымем шарнымылан, мыйын ойлен кодымым шуктен шогымылан мый тендам моктем. ³ Но те палыза, шонем: кажне пөрьенлан вуй – Христос, а ўдырамашлан вуй – пөрьен, а Христослан вуй – Юмо. ⁴ Кумалмыж але пророкла ойлымыж годым пөрьен вуйым петыра

* 10:26 Пс 23:1.

гын, вуйжым намысыш пурта, ⁵ а кумалше але пророкла ойлышо ўдырамаш вуйжым ок петыре гын, тудат вуйжым намысыш пурта, тидыже тўредын нўжымō вуян лийме дене иктак. ⁶ Ўдырамаш вуйжым ок левед гын, тек ўпшымат тўредыкта. А ўдырамашлан ўпым тўредыкташ але нўжыкташ вожылмаш гын, тек вуйжым леведеш. ⁷ Пўрєн вуйжым леведшаш огыл, вет тудо – Юмын тўсшō да чапше. А ўдырамаш – пўрєнғын чапше. ⁸ Вет пўрєнғым ўдырамаш деч ыштыме огыл, а ўдырамашым пўрєн деч ыштыме, ⁹ да пўрєнғым ўдырамашлан огыл, а ўдырамашым пўрєнлан ыштыме. ¹⁰ Сандене Суксо-влаклан кўра ўдырамашын вуйыштыжо пўрєнғын власть йымалне улмым ончыктышо пале лийшаш. ¹¹ Туге гынат Господь ончылно пўрєнгат ўдырамаш деч посна, ўдырамашат пўрєн деч посна уке: ¹² кузе ўдырамашым пўрєн деч ыштыме, тугак пўрєнгат ўдырамаш деч шочеш, но чылажат – Юмо деч. ¹³ Шке шоналтыза: вуйым леведде, Юмылан кумалаш ўдырамашлан йўра мо? ¹⁴⁻¹⁵ Пўрєн кужу ўпан гын, тудлан тиде намыс, а ўдырамаш кужу ўпан гын, тудлан тиде чап манын, пўртўс тендам шке ок туныкто мо? Ўдырамашлан кужу ўпым леведышлан пуымо. ¹⁶ А иктаж-кў тидын нерген ўчашаш шона гын – мемнан нимогай вес йўлана уке, Юмын черкыж-влакынат уке.

¹⁷ Нине канашым пуымом годым иктылан мый тендам ом мокто: тендан погынымашда деч энтекше пайда деч шуқырак. ¹⁸ Эн ондак каласынем: кунам те черке погынымашым эртареда, икте-весе ваштареш шогышо тўшкалан шелалтыда манын, мый колынам. Тыште мыняр-гынат чын улмылан мый ўшанем. ¹⁹ Вет тендан коклаште тўрлō ой лийшаш, тыге тергымашым чытен кертше-влак тендан коклаште почылтыт. ²⁰ Тыгеже, кунам те пырля погынеда, тидым Господьын кас кочкышыжым эртарымаш манаш ок лий. ²¹ Вет те кажныже шке кочкышдам кочкаш вашкеда, тыге иктыже шужышо кодеш, весыже утымеш йўэш. ²² Але те мўнгыштыда кочкын-йўын огыда керт? Ала Юмын черкыжым огыда шотло да укеан-влакым вожылмашке пуртынеда? Тыланда мом каласаш? Тендам мокташ мо? Тидлан ом мокто!

²³ Господь деч пален налмем дене мый тендам палдаренам: Господь Иисусым ужалыме йўдым Иисус кидышкыже киндым налын, ²⁴ Юмылан тауштен, тодылын да каласен: «Налза, кочса: тиде тендан верч тодыл пуымо Мыйын Капем. Мыйым шарнен, тыге ыштыза». ²⁵ Кас кочкыш деч вара чашым тугак налын да

каласен: «Тиде чаше – Мыйын Вүрем гоч пуымо у сугынь. Кунам тушеч йўыда, Мыйым шарнен, эре тыге ыштыза». ²⁶ Кунам гына тиде киндым кочкыда да тиде чаше гыч йўыда, Господьын толмешкыже, те Тудын колымыжым увертареда.

²⁷ Тыгеракын, кō йōрдымын тиде киндым кочкеш да Господьын чашыж гыч йўэш, тудо Господьын Капше да Вүржō ваштареш титакыш пура. ²⁸ Тиде киндым кочмо деч ончыч да тиде чаше гыч йўмō деч ончыч айдеме шкенжым тергышаш. ²⁹ Вет кō, Господьын Капше да чыла моло коклаште ойыртемем ужде, йōрдымын кочкеш да йўэш, тудо кочмыж-йўмыж дене шкаланже судитлымашым конда. ³⁰ Сандене тендан коклаште вийдыме ден черле ятыр уло да шагал огыл колен. ³¹ Ме шкенам шке тергена гын, судитлыме огына лий ыле. ³² А мыланна тўня дене пырля титаканыш лукталташ огыл манын, Господь мемнам судитла да тōрлата. ³³ Сандене, иза-шольым-влак, кас кочкышым ышташ погынымыда годым икте-веседам вучыза. ³⁴ Погынымыда тыланда титаканыш лекмым ынже кондо манын, кō шужен гын, тек мōнгыштыжō кочкеш. Моло паша шотышто тендан деке мийымекем кўштен каласем.

12 ГЛАВА

1-11 Святой Шўлышын пуымо тўрлō моштымаш. 12-31 Кап икте, а ужашыже шуко.

¹ Иза-шольо-влак, Святой Шўлышын пуымо тўрлō моштымаш шотышто тендам палыдымым ынем кодо. ² Кунам те чын Юмым але пален огыдал, йылмыдыме шояк юмо деке пуйто вўден нангайыме гай коштында манын паледа. ³ Садлан палашда ойлем: Юмын Шўлыш дене ойлышо айдеме Иисусым ок карге, да Святой Шўлыш деч посна нигō Иисусым Господь манын ок керт.

⁴ Шўлышын пуымо моштымаш тўрлō лиеш, а Шўлыш икте. ⁵ Служитлыме пашат тўрлō лиеш, а Господь икте. ⁶ Ыштымаш тўрлō лиеш, а чылалан чыла тидым ыштыктыше Юмо икте. ⁷ Чылалан пайда лийже манын, Шўлыш кажне айдеме гоч тўрлын палдырна. ⁸ Иктылан Шўлыш гоч ушан шомак пуалтеш, весеылан тиде Шўлыш гочак – шинчымаш шомак, ⁹ иктылан тиде Шўлышак ойыртемалтше кугу ўшанымашым пуа, весеылан тиде Шўлышак – паремден моштымашым. ¹⁰ Иктылан чудым ышташ

вий пуалтеш, весылан – пророкла ойлымаш, иктылан – шү-лыш-влакым ойыркален моштымаш, весылан – түрлө йылме, южылан – нине йылмым умылтарымаш. ¹¹ Чыла тидым ик Шү-лышак ышта. Тудо кажне айдемылан шке шонымыж семын мош-тымашым пуа.

¹² Кап икте гынат, шуко ужашыже уло, да ик капын ужашы-же шуко гынат, чыла пырля ик капым ыштат. Христос денат тыгак. ¹³ Ме чылан, иудей але эллин, кул але эрыкан, тудо ик Шү-лыш гочак ик кап лияш тынеш пуртымо улына, да чылан тудо ик Шү-лыш денак темалтше улына. ¹⁴ Капат икте гыч огыл, а шуко ужаш гыч шога. ¹⁵ «Мый кид омыл да сандене капын омыл» ман-нын, йол каласа гынат, тудо капын ужашыже огыл мо? ¹⁶ «Мый шинча омыл да сандене капын омыл» манын, пылыш каласа гынат, тудо капын ужашыже огыл мо? ¹⁷ Уло кап шинча гын, мо дене колеш? А уло кап пылыш гын, мо дене пушым шижеш? ¹⁸ Но Юмо чыла ужашым шонымыж семын веранден, капыште кажныжлан шке вержым пуэн. ¹⁹ А чылажат ик ужаш гына лиеш ыле гын, кушто капше лиеш ыле? ²⁰ Но тебе ужаш шуко, а кап икте. ²¹ Шинча кидлан «Тый мыланем от күл» манын каласен ок керт, але вуй йоллан – «Тый мыланем от күл». ²² Мөнгешла, капын кудо ужашыже-влак моло деч начарракла койыт, нуно эн күлешан улыт. ²³ Капын кудо ужашыже чапым шагал сулышы-ла коеш, тудым ме поснак сайын авыралайна. ²⁴⁻²⁵ Мемнан ончык-таш йордымө ужашна-влакым поснак келшышын леведына, а ончыкташ йорышө ужашна-влаклан тиде ок күл. Но капыште посна ужашла коклаште икте-весе ваштареш шелалтмаш ынже лий, а чыла ужаш ик семын икте-весьшт верч тыршышт манын, Юмо капын ужашыж-влакым иктыш ушымыж годым изинрак чапланыше ужаш-влаклан поснак кугу чапым пуэн. ²⁶ Ик ужаш орлана гын, тудын дене пырля чыла ужаш орлана, ик ужаш чаплана гын, тудын дене пырля чыла ужаш куана.

²⁷ Те Христосын капше улыда, да тендан кокла гыч кажны-же – тудын ужашыже. ²⁸ Южыштым Юмо Черкыште посна паша-лан шогалтен: иктыштым Апостоллан, весыштым – пророклан, кумшыштым – туныктышылан, адакшым южыштан чудым ыштат вийым, южыштан – паремден моштымашым, полшен моштымашым, вуйлатен кертмым але түрлө йылмым пуэн. ²⁹ Чылан мо Апостол улыт? Чылан мо пророк улыт? Чылан мо туныктышо улыт? Чылан мо чудым ыштат? ³⁰ Чылан мо парем-

ден моштат? Чылан мо палыдыме йылме дене ойлат? Чылан мо йылме-влакым умылтарен моштат? ³¹ Кугурак моштымашым Юмо деч налаш тыршыза. Кызыт мый тыланда эшеат чап-лырак корным ончыктем.

13 ГЛАВА

1-13 Йӧратымаш.

¹ Мый айдеме да суксо йылме дене ойлем гынат, но йӧратымашем уке гын, тугеже йонгышо той семӱзгар але шергылтше кимвал веле улам. ² Лийын кертеш, мыйын пророкла ойлен моштымашем уло, чыла тайным палем да мыйын чыла шинчымашем уло, лийын кертеш, курык-влакым вашталтен шындаш ситыше ӱшанымашем уло, но йӧратымашем уке гын, тугеже мый нимо омыл. ³ Мый уло погем пуэден пытарем да капем йӱлалташ пуэм гынат, но йӧратымашем уке гын, тыште мылам нигогай пайда уке.

⁴ Йӧратымаш кужун чытыше да поро, йӧратымаш ок кӧране, йӧратымаш ок моктане, ок кугешне, ⁵ торжан ок ыште, шкаланже пайдам ок кычал, ок шыдешке, осалым шарнен ок иле, ⁶ чын огыллан ок куане, а чынлан йывырта, ⁷ чыла леведеш, чылалан* ӱшана да ӱшанен вуча, чыла чыта.

⁸ Йӧратымаш нигунам ок пыте, а пророкла ойлымаш чарна, палыдыме йылме дене ойлымаш шыплана, шинчымаш пыта. ⁹ Вет мемнан шинчымашна тичмаш огыл да пророкла ойлымашна тичмаш огыл, ¹⁰ а тичмаш толмо годым тичмаш огылжо пыта. ¹¹ Кунам мый йоча лийынам, йочала ойленам, йоча семын шоненам, йоча семын ушем кучылтынам, а кунам кушкын шуынам, тунам йоча годсо деч корангынам. ¹² Кызыт ме пуйто раш огыл тӱсым воштончышышто ужна, а тунам шинчаваш ончен ужна. Кызыт мый тичмашын огыл палем, а Юмо мыйым палыме семынак тунам тичмашын палаш тӱнгалам. ¹³ А тыгезе нине кумыт эре лийыт: ӱшанымаш, ӱшанен вучымаш, йӧратымаш, но нунын кокла гыч эн кугужо – йӧратымаш.

* 13:7 «Чылалан»: але «эре».

14 ГЛАВА

1-25 Пророкла ойлен да палыдыме йылме дене ойлен моштымаш.
26-40 Черкын погынымаштыже радамым аралыме нерген.

¹ Йӱратымашке шуаш тыршыза, но Святой Шӱлышын пуымо тӱрлӱ моштымашлан, поснак пророкла ойлымылан кумыланза. ² Вет кӱ палыдыме йылме дене ойла, еҥ-влаклан огыл, а Юмылан ойла, вет тудым ниӱ ок умыло, тайным Шӱлыш дене ойла. ³ А кӱ пророкла ойла, еҥ-влаклан ойла: туныктен пентгыдемда, кумыланда, лыпландара. ⁴ Кӱ палыдыме йылме дене ойла, ойлымыжо дене шкенжым туныктен пентгыдемда, а кӱ пророкла ойла, ойлымыжо дене черкым пентгыдемда. ⁵ Те чыланат палыдыме йылме дене ойлыза манын, мый шонем, но пророкла ойледа гын, эшеат сай шонем. Палыдыме йылме дене ойлымо шомак черкым туныктен пентгыдемдаш манын ок умылтаралт гын, тугеже пророкла ойлышо еҥ – палыдыме йылме дене ойлышо деч кугурак.

⁶ Ынде, иза-шольо-влак, тендан деке мием да палыдыме йылме дене ойлем гын, да мыйын мутыштем почмашат, шинчымашат, пророкла ойлымашат, туныктымашат уке гын, тыланда могай пайдам кондем? ⁷ Тыгак йӱкым лукшо чондымо ӱзгар, кеч шиялтыш але кӱсле лийже, посна йӱкым ок лук гын, тудын дене мом шоктымым кузе палаш лиеш? ⁸ Але пуч йӱкым раш ок лук гын, кӱ кредалмашлан ямдылалташ тӱнгалеш? ⁹ Тыгак теат, йылмыда дене умылаш лийдыме мутым луктыда гын, мом ойлымыдам кузе пален налыт? Те мардежлан веле ойледа. ¹⁰ Тӱняште мыняр тӱрлӱ йылме уло, мый ом пале, но нунын коклаште нимом ончыктыдымо иктат уке. ¹¹ А мут-влакын мом ончыктымаштым мый ом пале гын, ойлышылан мый йот еҥ улам, да ойлышат мылам йот улеш. ¹² Те Святой Шӱлышын пуымо тӱрлӱ моштымашлан кумылангында гын, черкым пентгыдемдашлан нунын дене пойдаралташ тыршыза. ¹³ Сандене палыдыме йылме дене ойлышо еҥ умылтарен моштымым тек сӱрвален кумалеш. ¹⁴ Мый палыдыме йылме дене кумалам гын, мыйын шӱлышем кумалеш гынат, ушемже саска деч посна кодеш. ¹⁵ Мом ышташ? Мый шӱлыш дене кумалаш тӱнгалам, уш денат кумалаш тӱнгалам. Мый шӱлыш дене мураш тӱнгалам, уш денат мураш тӱнгалам. ¹⁶ Тый Юмым шӱлышет дене веле мокташ тӱнгалат гын, погынымашыш толшо шагал палыше еҥ таум ыштыметлан кузе «аминь» манын каласа? Тудыжо тыйын ойлыметым ок умы-

ло вет. ¹⁷ Тый порын тауштет, но весылан тиде нигузе ок полшо. ¹⁸ Мый палыдыме йылме дене тендан чыланда деч шукуррак ойлем, тидлан Юмемлан тауштем. ¹⁹ Но черкыште молымат туныкташ манын, шуко тўжем мутым палыдыме йылме дене ойлымешке, шке ушем дене вич шомакым каласынем.

²⁰ Иза-шольо-влак, ушда дене йоча гай ида лий. Осаллык шотышто аза гай лийза, а уш дене – кушкын шушо. ²¹ Законьшто возымо:

«Вес йылме дене ойлышо-влак гоч,
йот калыкын шомакше дене
тиде калыклан ойлаш тўнгалам,
но тунамат Мыйым огыт колышт, манеш Господь».*

²² Тыгеже, палыдыме йылме-влак ўшаныше-влаклан огыл палдарыше пале улыт, а ўшаныдыме-влаклан. Но пророкла ойлы-маш ўшаныдыме-влаклан огыл палдарыше пале, а ўшаныше-влаклан. ²³ Пўтынъ черке иктыш погынымо годым чыланат палыдыме йылме дене ойлаш тўналыт гын, да шагал палыше ен але ўшаныдыме-влак погынымашке пурат гын, тугеже тендан ушда каен манын, огыт каласе мо? ²⁴ А чылан пророкла ойлат да ўшаныдыме але шинчымаш деч посна кодшо ен пура гын, тудын титакшым чылан ончыктат, тудым чылан лончылат, ²⁵ да тудын шўмеш шылтымыже тўжвак лектеш. Тунам тудо кумык возеш, Юмылан вуйым сава да ойла: «Юмо чынжымак тендан дене».

²⁶ Кузе вара, иза-шольо-влак? Погынымыда годым тендан кокла гыч кажныдан муро, туныктымаш але почмаш, йылме але тудым умылтарымаш уло – чыла тиде тек черкым пенгыдемдашлан лиеш. ²⁷ Палыдыме йылме дене ойлышо лийыт гын, тек кокыт, эн шукужо кумыт ойла, тек нуно черет дене ойлат, икте тек умылтара. ²⁸ А умылтарыше уке гын, тек черкыште нуно шып лийыт, шкаланышт да Юмылан ойлышт. ²⁹ Пророк-влак кокла гычат тек кок але кум ен ойла, а молышт тек ойлымыштым лончылат. ³⁰ Но тушто шинчыше-влак кокла гыч иктаж-кудыжлан Юмо деч почмаш лиеш гын, икымше ойлышо шып лийже. ³¹ Чылан тунемышт да кумылангышт манын, икте-весе почеш те чыланат пророкла ойлен кертыда. ³² Пророк-влакын шўлышышт пророк-влакым колыштыт, ³³ вет Юмо шот деч посна ыштымын Юмыжо огыл, а тыныслыкын. Святой-влакын чыла черкыштышт тыге лиеш.

* 14:21 Ис 28:11-12.

³⁴ Тек тендан ўдырамашда-влак черкыште шып лийыт, нуно ынышт ойло, мутым колыштшаш улыт, законат тыге ойла.

³⁵ Нуно иктаж-молан тунемнешт гын, тек тидын нерген мӱнгыштышт марийышт деч йодыт, вет ўдырамашлан черке погынымаште ойлаш намыс. ³⁶ Але Юмын шомак тендан деч лектын? Але тендан деке веле шуын?

³⁷ Иктаж-кӧ шкенжым пророклан шотла але Святой Шўлыш деч моштымашым налынам шона гын, тудо палышаш: мом мый тыланда возем, тиде Господын кўштымыжӧ. ³⁸ А кӧ тидым ок умыло, тек ок умыло.* ³⁹ Тугеже, иза-шольо-влак, пророкла ойлымылан кумыланза, палыдыме йылме дене ойлашат ида чаре, ⁴⁰ но тек чылажат келшышын да радамын лиеш.

15 ГЛАВА

*1-11 Христосын ылыжмыже. 12-34 Кольшо-влакын ылыжмышт.
35-58 Ылыжмаш деч варасе кап.*

¹⁻² Иза-шольо-влак, мый тыланда Поро Уверым каласкаленам, а те тудым шўмышкыда пыштенда, тудын негызыштыже пенгыдын шогеда да, могайым мый тудым тыланда увертаренам, тугайым кучеда гын, тудын гочак утаралтыда – арам огыл те ўшаныше лийында гын, тыге лиеш. Тиде Поро Уверым тыланда шарныктем. ³ Молан мыйымат туныктеныт, тудым тыланда эн ондак туныктенам: Христос мемнан языкна верч колен, тидыже Возымаште каласыме семын лийын. ⁴ Тудым тоеныт да Возымаште каласыме семынак кумшо кечын ылыж кыненыт, ⁵ Кифалан кончен, вара латкок Апостоллан. ⁶ Тылеч вара вич шўдӧ утла иза-шольылан иканаште кончен, нунын кокла гыч шуқыракышт кызытат илат, а южышт коленыт. ⁷ Вара Иаковлан, туддеч вара чыла Апостоллан кончен. ⁸ А чыла деч вара мыланем, луктын шумо гайлан, кончен. ⁹ Мый Апостол-влак кокла гыч эн изиже улам да Апостол маналташ ом йӧрӧ, вет Юмын черкыжым поктылынам. ¹⁰ Но кӧ улам, Юмын порылыкшо дене тудо улам. Тудын мылам ончыктымо порылыкшо арам лийын огыл: чыла моло Апостол деч шуко пашам ыштенам – чынжым,

* 14:38 «А кӧ тидым ок умыло, тек ок умыло»: грекла возымым вес семынат умылаш лиеш, мутлан «Кӧ тидым ок умыло, тудым те палышаш огыдал» але «Кӧ тидым ок пале, Юмат тудым ок пале».

тидым мый огыл ыштенам, а Юмын мый денем улшо порылык-шо. ¹¹ Тугеже ме чылан – мыят, нунат – тыгак увертарена, да теат тыгак ўшаненда.

¹² А колымаш гыч ылыжын манын, Христос нерген увертаралтеш гын, кузе тендан кокла гыч южышт колымаш гыч ылыж кынелмаш уке манын ойлен кертыт? ¹³ Колымаш гыч ылыжмаш уке гын, Христосат ылыжын огыл. ¹⁴ А Христос ылыжын огыл гын, мемнан каласкалыме увернат арам, тендан ўшанымыдат арам, ¹⁵ адакшым ме Юмо нерген шоякым каласкалышыш лектынна, вет Христосым Тудо ылыжтен манын, чын ваштареш ойлена. Колышо-влак ылыжтыме огыт лий гын, тугеже Христосым Юмо ылыжтен огыл. ¹⁶ Вет колышо-влак огыт ылыж гын, Христосшат ылыжын огыл. ¹⁷ А Христос ылыжын огыл гын, тендан ўшанымыда арам, те але шкендан языкыштыда улыда, ¹⁸ да Христослан ўшанен колышо-влакат пытеныт. ¹⁹ А ме ўшанен вучымынам тиде илыш жаплан гына Христос ўмбаке пыштенна гын, тугеже чыла ен дечат пиалдыме улына.

²⁰ Но Христос колымаш гыч ылыж кынелын, колышо-влак кокла гыч икымше. ²¹ Колымаш айдеме гоч гын, тыгеже колышо-влакын ылыжмыштат айдеме гоч лийын. ²² Кузе Адам гоч чылан колат, тыгак Христос гоч чылан илышым налыт, ²³ но кажне шке черетше дене: тўнгалтышлан Христос, вара Тудын толмыж годым Христосын енге-влак. ²⁴ А вара, кунам Тудо чыла вуйлатымашым, чыла властым да вийым пытара да Кугыжанышым Юмылан, Ачалан, пуа, тунам мучаш лиеш. ²⁵ Чыла тушманым шке йол йымакыже пыштымешке, Тудлан кугыжаланаш кўлеш. ²⁶ Пытартыш тушман семын колымаш пытарыме лиеш. ²⁷ «Юмо чылажымат Тудын йол йымакыже пыштен»,* но чылажымат Тудын кид йымакыже пуэн манын, Возымаш ойла гынат, раш: Тудлан чылажымат кид йымакыже Пуышыжо Тудын кид йымалныже огыл. ²⁸ А кунам чыла Тудын кид йымаке пуымо лиеш, тунам Эрге Шкежат кид йымаке Пуышын кидше йымаке Шкенжым пуа. Тунам Юмо чылаштат чыла лиеш.

²⁹ Колышо олмеш тынеш пурышо ен-влак мом ыштат? Колышо-влак йўршынат огыт ылыж гын, молан вара колышо-влак верч тынеш пурат? ³⁰ Молан меат шагат еда шкенам орлыклан пуэна? ³¹ Мый кече еда колымаш тўрыштō улам. Тидым,

* 15:27 Пс 8:7.

иза-шольо-влак, Господьна Христос Иисус ончылно тендан моктымыда дене* товатлем. ³² Мый Ефесыште янлык-влак ваштареш айдемын тыглай амалже дене гына кучедалынам гын, мылам могай пайда? Колышо-влак огыт ылыж гын, «кочкаш-йўаш тўналына, вет эрла садак колена».** ³³ Йонылыш ида лий: «Уда йолташ-влак поро койышым локтылыт». ³⁴ Айык шонымашан лийза, чын корныш пўртылза да языкым ида ыште. Вет тендан кокла гыч южышт Юмым огыт пале. Тыланда вожылашда ойлем.

³⁵ Иктаж-кў ала йодеш: «Колышо-влак кузе ылыжыт, да капышт могай лиеш?» ³⁶ Шонен моштыдымо! Тыйын ўдымет ок коло гын, тудо ылыжын ок керт. ³⁷ Тый ўдымет годым ончыкылык капым огыл, а пырчым, мутлан, шыданым але иктаж весым гына ўдет. ³⁸ Но Юмо шонымыж семын тудлан капым пуа, да кажне пырчылан – шке капым. ³⁹ Чыла чонанын капышт икгай огытыл: айдемын капше ик тўрлў, вольыкын – вес тўрлў, колын – ик тўрлў, кайыкын – вес тўрлў. ⁴⁰ Уло пылпомышсо кап да мландўмбалнысе кап, но пылпомышсын чапше ик тўрлў, мландўмбалнысын – вес тўрлў. ⁴¹ Кечын йолгалтмыже ик тўрлў, тылзын – вес тўрлў, шўдыр-влакын – эше вес тўрлў, да йолгалтмышт дене шўдыр-влак икте-весеышт деч ойыртегалтыт.

⁴² Колышо-влак ылыжме годымат тыгак лиеш: ўдалтеш шўймашке, кынелеш шўйдымашке, ⁴³ ўдалтеш чап деч посна, кынелеш чапланен, ўдалтеш ал деч посна, кынелеш вий дене, ⁴⁴ ўдалтеш чон дене ылыше кап, кынелеш шўлыш дене ылыше кап. Чон дене ылыше кап уло, шўлыш дене ылыше капат уло. ⁴⁵ Тыге возымо: «Икымше айдеме, Адам, ылыше чон лийын»,*** а пытаргыш Адам – ылышым ыштыше шўлыш. ⁴⁶ Но ончыч шўлышан огыл, а чонан лийын, вара шўлышан. ⁴⁷ Икымше айдеме – мланде гыч, рок гыч улмаш, кокымшо айдеме – пылпомыш гыч Господь. ⁴⁸ Рок гыч лийше айдеме могай улмаш, рок гыч лийше-влак чылан тугай улыт, да пылпомыш гыч толшо могай, пылпомышын чылан тугай улыт. ⁴⁹ Кузе ме рок гыч лийше айдемын сынан лийынна, тугак пылпомыш гыч Толшын сынанат лийына.

* 15:31 «Тендан моктымыда дене»: тидым «Тендан верч кугешнымем дене» манынат умылаш лиеш.

** 15:32 Ис 22:13.

*** 15:45 Быт 2:7.

⁵⁰ Но тудым, иза-шольо-влак, ойлем: кап ден вўр Юмын Кугыжанышын наследникше лийын огыт керт, шўйшашлыкат шўйдымылыкын наследникше ок лий. ⁵¹⁻⁵² Теве тыланда тайным ойлем: чылан огыл ме колена, но кенета, иктатыштак, пытаргыш пуч пуалтыме годым чылан вашталтына. Пуч йўк шокта, колышо-влак ылыжыт да шўйдымō лийыт, да ме вашталтына. ⁵³ Тиде шўйшашлыклан шўйдымылыкыш вўдылалташ кўлеш, тиде колышашлыклан – колыдымашке. ⁵⁴ А кунам тиде шўйшашлык шўйдымылыкыш вўдылалтеш да тиде колышашлык – колыдымашке, Возымашын тиде шомакше тунам шукталтеш:

«Колымаш сенгалтын,
колымашым нелме».

⁵⁵ «Колымаш, кушто тыйын умдет?
Тамык, кушто тыйын сенымашет?»*

⁵⁶ Колымашын умдыжо – язык, а языкын вийже – закон. ⁵⁷ А мемнан Иисус Христос Господьна гоч мыланна сенымашым пуышо Юмылан тау! ⁵⁸ Тугеже, йōратыме иза-шольым-влак, пенгыдын, чоткыдын шогыза. Господь дене ушнен ыштыме пашада арам ок лий манын пален, Тудын пашажым эре тыршен шуктыза.

16 ГЛАВА

1-4 Оксам погымаш. 5-12 Ончыкылык миен коштмаш нерген.

13-24 Чеверласыме шомак.

¹ Святой-влаклан оксам погымо нерген тидым ойлем: кузе мый Галатийысе черкылаште ышташ кўштенам, теат тугак ыштыза. ² Мийымекем погаш ынже кўл манын, тендан кокла гыч кажныже арнян икымше кечынже кертмыж семын мōнгыштыжō оксам өрдыжкō пыштен аныклыже. ³ А кунам мый тендан деке мием, кōмытым те ойырен налыда, нуным Иерусалимыш пōлекдам нангаяш серыш-влак дене колтем. ⁴ Мыланемат тарванаш амал лиеш гын, нуно мый денем пырля каен кертыт.

⁵ Македонийым эртымеке, тендан деке мием – вет мый Македоний гоч каем. ⁶ Мый тендан дене ала иктаж-мыняр жап лиям, теле мучкат лийын кертам. Вара, кеч-кушко каем гынат, те мыйым ужатен кертыда. ⁷ Кызыт тендам эртен кайышыла веле ынем уж, Господь йōным ышта гын, шукрыак жап тендан

* 15:54-55 Ис 25:8, Ос 13:14.

дене лийнем. ⁸ Но Ефесыште мый Витлыгече пайрем марте лиям. ⁹ Мылам кугу да кумда омсам почмо, да ваштареш шогышо-влакат шукин улыт.

¹⁰ Тимофей мия гын, тудлан тендан дене нимо деч лүдшаш ынже лий манын шекланыза, вет тудо мыйын семынак Господын пашажым ышта. ¹¹ Тыгеже тудым шотлыдымо нигö ынже лий, мый декем мөнгеш тыныслык дене ужатыза. Мый тудым иза-шольо-влак дене пырля вучем.

¹² А Аполлос иза шотышто, мый тудым иза-шольо-влак дене пырля тендан деке мяш пешак йодынам, но кызыт ынеж мий.* А кунам йөн лектеш, тунам мия.

¹³ Шекланен шогыза, ўшанымаштыда пентгыде лийза, лүддымö, виян лийза. ¹⁴ Мом те ыштеда, чылажымат йöратен ыштыза.

¹⁵ Иза-шольо-влак, те Стефаным да мөнгысыж-влакым падеда, нуно Ахайыште мемнан пашанан тўналтыш саскаже улыт, святой-влаклан пашам ышташ шкеныштым ойыреныт. Йодам: ¹⁶ теат тыгай-влакын да нунын дене пырля пашам ыштыше да тыршыше-влакын мутыштым колыштшо лийза. ¹⁷ Мый Стефанын, Фортунатын да Ахайкын толмыштлан куанем. Те тыште уке улыда гынат, нуно мыланем тендан олмеш улыт. ¹⁸ Нуно мыйынат, тенданат көргö шўлышым лыпландареныт. Тыгай-влакым аклыза.

¹⁹ Асийысе черке-влак тыланда саламым колтат, Акила ден Прискилла да нунын пörтыш погынышо черке тыланда Господь дене ушнымаште шокшо саламым колтат. ²⁰ Чыла иза-шольо тыланда саламым колта. Святой шупшалмаш дене икте-веседам саламлыза.

²¹ Мый, Павел, тиде саламлымашым шке кидем дене возем. ²² А иктаж-кö Господь Иисус Христосым ок йöрате гын, тек ойырен корандыме лийже. Мемнан Господьна, тол!** ²³ Господь Иисус Христосын порылыкшо тендан дене лийже. ²⁴ Христос Иисус дене ушнымаште тек мыйын йöратымашем чыландан дене лийже. Аминь.

* 16:12 «Ынеж мий»: грек мутым «Юмо тудым ынеж колто» манынат умылаш лиш.

** 16:22 Грек йылмыште тыште «анафема» мут кучылталтеш, тудо 'каргыман, ойырен корандымаш' манмым ончыкта. «Мемнан Господьна, тол!»: Павел тыште арамей «маран афа» ойым кучылтеш, тудыжо «Мемнан Господьна, тол!» манмым ончыкта.

СВЯТОЙ АПОСТОЛ ПАВЕЛЫН КОРИНФЯН-ВЛАКЛАН КОЛТЫМО КОКЫМШО СЕРЫШЫЖЕ

1 ГЛАВА

*1-2 Саламлымаш. 3-11 Юмын пуымо лыпландарымашлан таум ыштымаш.
12– 2:4 Павелын толмыжо варалан кодеи.*

¹ Юмын эрыкше* почеш Иисус Христосын Апостолжо лийше Павел да Тимофей иза деч Юмын Коринфысе черкыжлан да уло Ахаййысе чыла святой енлан.

² Мемнан Юмо Ачана деч да Господь Иисус Христос деч тыланда порылык да тыныслык лийже.

³ Мемнан Господьна Иисус Христосын Юмыжо да Ачаже, чаманыше Ача, чыла лыпландарымашын Юмыжо моктымо лийже. ⁴ Тудо мемнам кеч-могай нелылык годымат лыпландара, тыгеракын, могай лыпландарымаш дене Тудо шкенам лыпландара, меат кеч-могай нелылыкыште улшо-влакым тугай лыпландарымаш денак лыпландарен кертына. ⁵ Кузе Христосын орланымыже мыланна шукемеш, тугак лыпландарымашат Христос гоч мыланна шукемеш. ⁶ Ме йӱсланена гын, тыланда лыпландарымаш да утарымаш лийже манын йӱсланена. Могай йӱсланымашым ме чытена, теат тугайымакым чытеда гын, Юмо тыланда утарымашым пуа. ⁷ Тендан нерген мемнан ўшанна пенгыде. Мыланна лыпландарымаш пуалтеш гын, тыланда лыпландарымаш да утарымаш толышт манын лиш. Ме палена: кузе те мемнан орланымашке ушнеда, тугак лыпландарымашкат ушнеда.

⁸ Иза-шольо-влак, Асийыште мыланна логалше нелылык нерген тендам палдарыде ынена кодо. Ме моткоч чот, вий шутымо деч утларак кугу нелылыкыш логалынна ыле, илен кодашат ўшаннам йомдаренна, ⁹ колымашлан судитлыме улына манын шоненна. Ме шкаланна огыл, а колышо-влакым ылыжтыше Юмылан ўшанышаш улына, сандене тыге лийын. ¹⁰⁻¹¹ Юмо тыгай колымаш лӱдыкшӧ гыч мемнам утарен да утара. Теат

* 1:1 Эрык – воля, желание.

мемнан верч кумалмыда дене мыланна полшеда гын, Тудо мемнам ончыкыжымат утараш тўнгалеш манын, ме Тудлан ўшаннам пыштенна. Тыгеже шуко енын кумалмыштлан кўра мыланна ыштыме порылык верч Юмылан шукын таум ыштат.

¹² Теве мо дене кугешнена: тиде тўняште да поснак тендан коклаште ме айдеме уш-акыл почеш огыл, а Юмын порылыкшо почеш, Юмылан келшыше поро чон да яндарлык дене иленна манын, шке совестьна таныкла. ¹³⁻¹⁴ Ме тыланда весым огыл, а мом те лудыда, мом те умыледа, тудым веле возена. Те мемнам икмыняр ынде умыленда, но мучаш марте тидым ынгледа манын ўшанымем шуэш: Господьна Иисусын кечынже те мемнан дене кугешнеда, меат тендан дене кугешнена.

¹⁵ Тиде ўшан дене мый тендан дека ончычак мийынем ыле. Те Юмо деч кокымшо гана порылыкым налза манын шоненам. ¹⁶ Македонийыш кайыдем годым тендан дека пураш да Македоний гыч угыч тендан дека толаш шоненам, а те мыйым Иудейыш ужатен колтеда ыле. ¹⁷ Тыге шоныдем дене шоналтыде ыштенам мо? Але мый мом ыштышашым кап ден чон йодмо почеш шонен пыштем мо? Ойлем мо ик жапыштак «туге, туге», «уке, уке»? ¹⁸ Юмо ўшанле: мом ме тыланда ойленна, ик жапыштак «туге» да «уке» лийын огыл. ¹⁹ Мемнан – мыйын, Силуанын да Тимофейын – тендан коклаште каласкалыме Юмын Эрге Иисус Христос дене «туге» да «уке» лийын огыл, Тудын дене «туге» лийын. ²⁰ Вет Юмын чыла сўрымыжў – Тудын дене «туге» да Тудын дене «аминь». Сандене Юмылан мемнан гоч чапландарымаш лиеш. ²¹ Мемнанат, тенданат Христос дене ушнымынам пенгыдемдышыже да мемнам шўрен палемдышыже – тиде Юмо. ²² Тудак мемнам палемден, шўмышкына залог шотеш Шўлышым пуэн.

²³ Мый тендам чаманымемлан кўра але марте Коринфыш миен омыл, тидым таныклаш Юмым ўжам да чонем дене товатлем. ²⁴ Туге гынат ме тендан ўшанымыдам шкенан кид йымалне ынена кучо, а куаныше лияшда ме тендан дене пырля ыштена, вет тендан ўшанымашда пенгыде.

2 ГЛАВА

5-11 Языкшылан ойгырышо егын титакшым кудалтымаш.

12-17 Христос сенгымашым пуа.

¹ Мый тыге шонен пыштенам: тендан деке адак ойго дене ом мий. ² Мый тендам ойгандарем гын, кө мыйым куандара? Тудак огыл мо, көм мый ойгандаренам? ³ Көмыт верч мылам куанаш күлеш, толмекем, нунын деч ойгым налаш огыл манын, мый тыге тыланда возенам. Мыйын куанем тенданат куанда манын, чылаланда ўшанем. ⁴ Кугу нелылык да шыгыремдыме шўм дене мый, шуко шинчавўдым йоктарен, тыланда возенам. Мый тендам ойгандараш возен омыл, а тендам уло чон дене йоратымем умылыза манын шоненам.

⁵ А кө ойгандарен гын, мыйым огыл ойгандарен, кунар гынат – утыждене шуко ынем каласе – тендам чыландам ойгандарен. ⁶ Тыгай енлан тендан кокла гыч шукуштын мут кучыктымышт сита, ⁷ тугеже, пеш кугу ойго тудым ынже авалте манын, ынде титакшым кудалташ да лыпландараш күлеш. ⁸ Сандене йодам: угычын тудым йоратен илыза. ⁹ Тендам тергаш да те чыла шотыштат мут колыштшо улыда мо манын палашак мый тыланда возенам. ¹⁰ А те көн титакшым кудалтеда гын, тудыным мыят кудалтем. Мыят мом кудалтенам – кудалташ иктаж-мо лийын гын – тудым Христосын лўмжө дене тыланда көра кудалтенам. ¹¹ Сатана мемнам ондален ынже сенге манын, мый тыге ыштем, вет тудын осал шонымыжо мыланна палыдыме огыл.

¹² Трорадаш Христосын Поро Увержым каласкалаш толмекем, мылам Господь пашамлан омсам почын улмаш гынат, ¹³ көргө шўлышем лыпланен кертын огыл, вет Тит йолташем мый муын омыл. Сандене тусо-влак дене чеверласенам да Македонийыш каенам.

¹⁴ Христос дене ушнымаште мемнам сенгымаш дене эре наггайыше да чыла вере Христосым палымашын тамле пушыжым мемнан гоч шарыше Юмылан тау! ¹⁵ Вет утарымашке кайыше-влакланат, пытымашке кайыше-влакланат ме Христосын тамле пушыжо улына: ¹⁶ иктыштлан колымашым кондышо колымаш ўпш улына, весыштлан – илышым кондышо илыш ўпш. Кө тыгай пашалан йөра? ¹⁷ Шуко ег семын ме Юмын шомакшым огына ужалкале, а Юмо деч налме шомакым Юмын ончылно Христос дене ушнен яндар шонымаш дене ойлена.

3 ГЛАВА

1-18 У сугыньлан Павелын служитлымыже.

¹ Ме угыч шкенам шке палдараш тўнгалына мо? Южо ең се-мын ала мыланнат темлыме серыш-влак тыланда але тендан деч кўлыт? ² Уке, те шке мемнан серышна улыда, тудым шўмешна возымо, тудым чыла ең пален да лудын кертеш. ³ Христосын серышыже улмыдам шкеак ончыктеда. Тудым мемнан служитлыме пашана дене серыме, чия дене огыл, а илыше Юмын Шўлышыж дене возымо, кў онгаш огыл, а айдемын шўм онгашыже серыме.

⁴ Юмылан тыгай ўшанымашна Христослан кōра мемнан уло. ⁵ Туге гынат ме нимом шкенам ыштымына манын шотлен огына керт, а мемнан моштымашна Юмо деч. ⁶ Тудо мемнам У Сугыньын служитлышыже лияш моштышым ыштен. Ме законысо букван служитлышыже огыл, а Шўлышын служитлышыже улына, вет законысо буква колымашке шукта, а Шўлыш илышым пуа.

⁷ Кўэш возымо да колымашым кондышо буквалан служитлыме пашат чапланен, да Израиль эрге-влак Моисейын чурийышкыже ончен кертын огытыл, вет тудын чурийже йолгалтын – а тиде чапше пытышаш улмаш. ⁸ Шўлышлан служитлыме паша утларак чапланыше ок лий мо? ⁹ Титаканыш лукмылан служитлыме паша чапланен гын, чыныш лукмылан служитлыме паша утларак чаплана. ¹⁰ Тудын чапше тугай кугу, ондак чапланыше пашаже тудын дене танастарымаште чапланышыла ок кой. ¹¹ Вет пытышашыже чапланен толын гын, тугеже курымашлыкше шуко пачаш виян чаплана.

¹² Тыгеракын, тыгай ўшанен вучымашна уло гын, ме калык ончылно лўдде ойлена. ¹³ Пытышашын мучашыжым Израиль эрге-влак ынышт ончо манын, Моисей чурийжым леведын, а ме тыге огына ыште. ¹⁴ Но Израиль калыкын ушыжо кўэмалтын. Тошто сугыньын возымыжым лудмо годым таче кече мартеат саде леведышак корандыде кодеш, вет Христос дене ушнымаште веле тудо корандалтеш. ¹⁵ Моисейын законжым лудмо годым леведыш таче мартеат нунын шўмышт ўмбалне кия. ¹⁶ Но кунам Господь велке савырнат, леведыш налалтеш. ¹⁷ Господь – тиде Шўлыш, а кушто Господьын Шўлышыжō уло, тушто эрык лиеш. ¹⁸ А мемнан шўргыштына леведыш уке. Ме чылан Господьын

чапшым пуйто воштончыш гоч ончена, Тудын гай лияш манын, чап гыч чапыш вашталтына; тыге мемнам Господьын Шүлышыжӧ вашталта.*

4 ГЛАВА

1-15 Шун көршӧкысӧ поянлык. 16– 5:10 Ёшанымаш дене ылымаш.

¹ Тыгеракын, Юмын порылыкшо дене тыгай служитлыме пашана уло гын, ме вуйнам огына саке. ² Ме намысле шолып пашам коранденна, ондален огына ыште, Юмын шомакшым огына вашталтыл, а чыным почын увертарена да чын улмынам чыла енын совестыштлан ончыктена. ³ А мемнан каласкалыме Поро Уверна шылтыме гын, пытымашке кайышашлык-влак деч веле шылтыме. ⁴ Нине ёшаныдыме-влакын ушыштым тиде курымысо юмо сокырым ыштен. Тыгеракын, Христосын чапше нерген каласкалыше Поро Уверын волгыдыжо нунылан ок йолгалт. Христосшо – [ужаш лийдыме] Юмын түсшӧ. ⁵ Вет ме шкенан нерген огыл увертарена, мемнан уверна теве могай: Христос Иисус – Господь, да Иисуслан көра ме тендан тарзыда улына. ⁶ Пычкемыш гыч волгыдылан йолгалташ кўштышӧ Юмо шўмышкына волгыдым пуэн. Тыге Юмын чапшым – Иисус Христосын чурийже гоч йолгалтше чапшым – палымаш мемнам волгалтара.

⁷ Тиде поянлык мемнан шун атыште уло: тиде кўдыратле куат мемнан деч огыл, а Юмо деч лектеш манын, ен-влак ужшаш улыт. ⁸ Мемнам чыла могырым шыгыремдат, но ме шыгыремдыме огынал, ёшаннам йомдарымыла коеш, но ёшаным огына йомдаре. ⁹ Мемнам поктылыт, но кудалтен кодымо огынал, мемнам сўмырал шуат, но пытарыме огынал. ¹⁰ Мемнан капыштына Иисусын ылышыжат палдырныже манын, ме капыштына Господь Иисусын колымашыжым эре нумалына. ¹¹ Вет ме, ылыше-влак, Иисуслан көра эре колымашлан пуымо улына, тыге Иисусын ылышыжат мемнан колышаш капыштына палдырна. ¹² Тугеже мемнан коклаште колымаш ышта, а тендан коклаште – ылыш. ¹³ Мемнан тугай ёшан шўлыш уло, могайже

* 3:18 «Господьын Шўлышыжӧ»: грек шомакым тыгеат кусараш лиеш: «Господь, Шўлыш,».

нерген возымо: «Мый ұшаненам, садлан ойленам».* Тугак меат ұшанена, сандене ойлена. ¹⁴ Палена: Господь Иисусым колымаш гыч Ылыжтыше мемнамат Иисус гоч ылыжта да тендан пелен Шке ончыланже шогалта. ¹⁵ Чыла тиде тыланда кӧра ышталтеш, тыгеракын, Юмын порылыкшо эше шукурак ег деке шуэш, да тауштымаш, Юмын чапшым нӧлтен, шукемеш.

¹⁶ Тыгеже ме вуйнам огына саке. Мемнан «тӱжвал айдемына» лунчырген пыта гынат, «кӧргӧ айдемына» кече гыч кечыш уэмеш. ¹⁷ Тиде кӱчык да куштылго орланымашна мыланна курымашлык чапым висаш лийдымын моткоч шуко конда. ¹⁸ Ме шинчалан койшыш огыл, а койдымыш шинчанам нӧлталына, вет шинчалан койшо кӱчык жаплан веле, а койдымо – курымашлык.

5 ГЛАВА

11– 6:13 Юмо дене сӧрасымаш

¹ Ме палена: мландысе мемнан пӧртна, тиде омашна,** шалатыме лиеш гынат, Юмын пуымо илыме верна уло. Тиде – айдеме кид тӱкныде ыштыме, пылпомышсо, курымашлык пӧрт. ² Но тыште улмына годым ме, кугун шӱлалтен, пылпомыш гыч пуалтшаш илыме верышкына вӱдылалтмым уло чон дене вучена. ³ Тудын дене вӱдылалтмеке, мыланна чара кодаш огыл ыле. ⁴ Ме, тиде кап-омашыште улшо-влак, кугун шӱлалтен йӧсланена: ме ынена кудаш, а колышашым илыш авалтыже манын чийынена. ⁵ Тидланак мемнам Юмо ыштен, Тудо мыланна залоглан Шӱлышым пуэн.

⁶ Садлан ме эре лӱддымӧ улына. Ме палена: капыште улмына годым ме але Господь дене огынал. ⁷ Ме ужмо дене огыл, а ұшаныме дене илена. ⁸ Ме лӱддымӧ улына, да кап гыч лекмым да Господь деке куснымым сайраклан шотлена. ⁹ Сандене ме кечкушто лийына гынат, тыште але тушто, Тудлан йӧрышӧ лияш чот тыршена. ¹⁰ Капыште илымыж годым кажныже мом ыштен, порым але удам, тудлан келшышын налаш манын, ме чылан Христосын судшо ончылан шогалшаш улына.

¹¹ Тыгеже, Господь деч лӱдмашым пален, ме ег-влакым ұшандараш тыршена. А могай улмына Юмылан раш, тиде тен-

* 4:13 Пс 115:1.

** 5:1 «Мландысе пӧрт» да «омаш» колышаш капнам ончыктат.

дан совестьяланат раш манын ўшанем. ¹² Ме шкенам тыланда угычын огына палдаре, а шўмысө дене огыл, тўжвалсе дене моктаныше-влаклан мом каласашда лийже манын, мемнан дене моктанаш амалым пуэна. ¹³ Ме шотдымыла койынна гын – Юмылан көра, шотан лийынна гын – тыланда көра, ¹⁴ вет Христосын йōратымашыже мемнам вуйлата. Ме тыге шонена: икте чылан верчын колен гын, тугеже чылан коленыт. ¹⁵ А Тудо чылан верчын колен, тугеже илыше-влак ынде шкаланышт огыл, а нунын верч Колышылан да Ылыжшылан илышаш улыт.

¹⁶ Сандене тылеч вара ме нигōмат айдемын висаже дене огына пале. Ме ондакше Христосым тыге паленна гын, ынде огына пале. ¹⁷ Тыгеракын, кө Христос дене ушнен шога, тудо – у айдеме, ончычсыжо шентелан кодын, ынде чыла у. ¹⁸ Чылажат Юмо деч, Тудо Шкенжын да мемнан коклаште Иисус Христос гоч сōрасымашым ыштен да сōрасымашке ўжмō пашам мыланна ўшанен пуэн: ¹⁹ Юмо Христос дене ушнен шоген да тўня ден Шкеж коклаште сōрасымашым ыштен, ен-влакын сулыкыштым шотыш налын огыл, а мыланна сōрасыме шомакым пуэн.

²⁰ Тугеже, ме Христосын лўмжō дене колтымо улына, Юмо Шке мемнан гоч темла. Христосын лўмжō дене йодына: Юмо дене сōрасызга. ²¹ Христос дене ушнымаште мыланна Юмын ончылно чын ыштыше лияш манын, мемнан верч Юмо языкым палыдыме Христосым языклан көра жертвым ыштен.

6 ГЛАВА

14– 7:1 Ўшаньше айдеме – Юмын илыме верже.

¹ Юмо дене пырля ыштыше улынат, ме тендам сōрвалена: Юмын порылыкшым налмыда арам ынже лий. ² Вет Юмо каласа:

«Келшыше пагыт годым Мый тыйым колынам,
утарыме кечын тылат полшенам».*

Теве ынде келшыше пагыт, теве ынде утарыме кече.

³ Служитлыме пашана шылталыме ынже лий манын, ме нигōлан да нимо шотышто шўртньымō кўм огына пыште. ⁴⁻⁵ Чыла годымат шкенам Юмын служитлышыже семын ончыктена: нелылыкыште, азапыште, шыгыремдылмаште, кы-

* 6:2 Ис 49:8.

ралтмаште, казаматлаште, пудыранчыкыште, неле пашаште, шагал малымаште, пўтым кучымаште*, ⁶ арулыкышто, шинчымашыште, шуко чытымаште, порылыкышто, Святой Шўлышыштö, чын йöратымаште, ⁷ чын шомакыште, Юмын куатыште – ме чын ыштымыв саркуралжым пурла да шола кидыште кучена – ⁸ чапыште да намысыште, шылталымаште да моктымаште. Мемнам ондалышылан шотлат, но ме чын улына, ⁹ палыдымылан шотлат, но мемнам палат, колышылан шотлат, но ме тебе илена. Мемнам орландарат, но ме пуштмо огынал. ¹⁰ Мемнам ойгаңдарат, а ме куаныше улына, ме йорло улына, но шукуым пойдарена, мемнан нимона уке, но чылажат мемнан.

¹¹ Коринфыште илыше-влак, ме тыланда чыла шотыштат тура ойлена, мемнан шўмна тыланда кумдан почмо. ¹² Тыланда мемнан шўмыштö шыгыр огыл, но шкендан шўмыштыда шыгыр. ¹³ Шкемын йочамлан ойлымо семын каласем: мыланна тугак пöртылтыза, теат шўмдам кумдам ыштыза!

¹⁴ Ёшаныдыме-влак дене пырля йот омыташ ида кычкалт. Чын ыштымыв да закондымылыкын мо иктеш лиеш? Волгыдо ден пычкемыш коклаште могай кыл уло? ¹⁵ Христос ден Веллар коклаште могай икгайлык? Але ёшаныше ден ёшаныдыме коклаште мо иктеш лийын кертеш? ¹⁶ Юмын храмже шояк юмовлак дене кузе пырля лиеш? Те илыше Юмын храмже улыда. Юмо тыге ойлен:

«Мый нунын дене илаш
да коклаштышт кошташ тўналам.
Нунын Юмышт лиям,
а нуно Мыйын калыкем лийыт».**

¹⁷ Садлан

«Нунын кокла гыч лекса,
нунын деч ойырлыза, – Господь ойла. –
Ару огыл деке ида тўкнö,
тунам тендам Шке декем налам».**

¹⁸ «Тыланда Ача лиям,
а те Мыйын эргым да ёдырем-влак лийыда», –
ойла чыла кучен Ашныше Господь.****

* 6:5 «Пўтым кучымаште»: тидым «шужымаште» маньнат умылаш лиеш.

** 6:16 Лев 26:12, Иез 37:27.

*** 6:17 Ис 52:11.

**** 6:18 2 Цар 7:14, Ис 43:6, Иер 31:9.

7 ГЛАВА

*2-16 Коринфусе-влакын шке йогылышышит деч корангмыштлан
Павелын куанже.*

¹ Тугеже, йӱратымем-влак, тыгай сӱрымашна-влак улыт гын, ме кап ден чонын да шӱлышын чыла лавырашт деч шкенам эрыктышаш да, Юмо деч лӱдын, святой илыш дене илышаш улына.

² Шӱмыштыда мыланна верым пуыза! Ме нигӱланат осалым ыштен онал, нигӱланат энгекым ыштен огынал, нигӱ дечат пайдам кычалын огынал. ³ Тендам титаклаш огыл тидым ойлем, вет мый ондакат каласенам: те мемнан шӱмыштына улыда, колымаштат, илымаштат пырля лийына. ⁴ Мый тыланда лӱдде ойлен кертам, тендан дене моткоч кугешнем, лыпланымаш дене теминам, чыла нелылык годымат мый кугу куан дене тич темше улам.

⁵ Македонийыш толмекына, кап ден чонланна нимогай ласкалык лийын огыл, а чыла шотыштат орлыкым чытенна: тӱжвач – кредалмаш, кӱргыштӱ – лӱдмаш. ⁶ Но чытен илыше-влакым лыпландарыше Юмо мемнам Титын толмыж дене лыпландарен. ⁷ Титын толмыжо веле огыл, тудын тендан дене лыпландарымашым налмыжат мемнам лыпландарен. Мыйым ужмо шумыда нерген, мыйын верч ойганымыда да тыршымыда нерген тудо мыланна каласкален, тыгеже мый эшеат утларак куаненам.

⁸ Серышем дене тендам ойгандаренам гынат, ом ӱкынӱ. Серышемлан кӱра кӱчык жаплан ойганмыдам ужын, тудым колтымемлан ӱкыненам гынат, ⁹ мый ынде куанем. Мый тендан ойганмыланда огыл куанем, а тебе молан куанем: ойгыда тендам языкым касарыктымашке да Юмо деке савырнымашке конден. Вет те Юмо верч ойгангында, тыгеже ме тыланда нимогай энгекым ыштен огынал. ¹⁰ Юмо верч ойганмаш языкым касарыктымашке да Юмо деке савырнымашке конда, тыгак шӱраш лийдыме утарымашке нангая, а тиде тӱнyse ойго колымашке нангая. ¹¹ Юмо верч ойганмыда мом ыштен, ончалза: могай тыршымым, могай аралалт ойлымым, могай шыдешкымым, могай лӱдмашым, могай ужмышумашым, могай кумыланмашым, могай мут кучымашым тендан дене шочыктен! Тыште те чыла шотыштат ару улмыдам ончыктенда. ¹² Тугеже, мый тыланда возенам гынат, осалым ыштышылан кӱра але

осалым ыштымым чытышылан көра огыл, а тендан верч тыршымынам те шкежат Юмын ончылно ужса манын возенам. ¹³ Тидыже мемнам лыпландарен.

Но тиде лыпландарымашлан эшеат кугу куан ешаралтын: Титын куанымыже, вет те чылан тудын шүм-чон шүлышыжым куштылемденда. ¹⁴ Мый тудлан тендан нерген иктаж-мо шотышто моктен ойленам гын, вожылмашке логалын омыл. Кузе тыланда эре чыным веле ойленна, тугак Тит ончылно моктен ойлымынат чыныш лектын. ¹⁵ Могай мут колыштшо те лийында да кузе тудым лүдын да пагален вашлийында манын шарналтымж годым тудын шүмжө эшеат утларак тендан велке савырна. ¹⁶ Тыланда чыла шотыштат ўшанен кертам манын куанем.

8 ГЛАВА

1-15 Иерусалимысе христиан-влаклан польшым погымаш.

16-24 Тит да тудын дене пырля коштышо-влак.

¹ Иза-шольо-влак, Македонийысе черке-влаклан Юмо могай порылыкым ыштыме нерген тыланда увертарена. ² Нуно кугу нелылык да тергымашке логалыныт, но нунын куанышт тунар кугу, моткоч йорло улыт гынат, шкеныштыным уло кумылын пуэныт. ³ Нуно шке кумылын, кертмышт семын да кертмышт деч утларакат пуэныт, тидым мый таныклем. ⁴ Святой-влаклан погымо польшыш шке надырыштым пышташ йөным нуно мемнан деч чот сөрвален йодыныт. ⁵ Мом ме вученна, нуно тидым веле огыл ыштеныт: нуно шкеныштымат пуэныт, ондак Господьлан, а вара, Юмын эрыкше* почеш, мыланнат. ⁶ Сандене ме Титым тиде поро пашам тендан дене тўналмыж семынак мучаш марте шукташ йодынна. ⁷ Кузе те чыла шотыштат поян улыда, – ўшаныме дене, ойлымо дене, шинчымаш дене, уло тыршымаш дене, мемнам йōратымыда дене, – тыгак тиде порылык паша денат поян лийза.

⁸ Кўштымō семын тидым ом ойло, а, молын тыршымышт нерген каласкален, тендан йōратымашда чын мо манын тергынем. ⁹ Вет те мемнан Господьна Иисус Христосын порылыкшым паледа: те Тудын йорлылыкшо дене пойыза манын, Тудо, поян,

* 8:5 Эрык – воля, желание.

тендан верч йорлештын. ¹⁰ Мый тыланда тидлан кангашым пу-
эм, тудо тыланда пайдале лиеш – вет кодшо ийынак те моло деч
ондак тиде пашам тўналында да тудым моткоч ыштынеда ыле:
¹¹ Ынде тиде пашам шуктыза. Те тўналаш кумылан лийында
гын, кертмыда семын тудым мучаш марте шуктыза. ¹² Вет пу-
аш кумыл уло гын, айдемын мо улмо гыч пуымыжо келшыше
лиеш. Мо тудын уке, тудым огыт йод. ¹³ Моылан куштылго,
а тыланда неле лийшаш огыл, иктөр лийшаш: ¹⁴ кызыт тендан
утыда нунын ситыдымыштым темаш, а вара нунын утышт тен-
дан ситыдымашдам темаш лийже, тыге чыла иктөр лиеш. ¹⁵ Во-
зымо семын

«Кө шуко поген, утыжо лийын огыл,
кө шагал поген, ситыдымыже лийын огыл».*

¹⁶ Титын шўмыш тендан верч тугаяк тыршымашым пышты-
ше Юмылан тау. ¹⁷ Вет Тит мемнан йодмына дене келшен веле
огыл, тудо тугай тыршыше – тендан деке шке кумылын кая.
¹⁸ Поро Уверым каласкалымыжлан чыла черкыште моктымо
изам тудын дене пырля колтена. ¹⁹ Адакшым черке-влак тиде
пёръеным мемнан дене пырля полышым нангаяш ойыренят,
тиде полышлан ме, Господьын Шкенжынак чапшым нёлташ да
ямде улмыдам ончыкташ манын, пашам ыштена. ²⁰ Тынар кугу
пөлек дене мом ыштымыланна мемнам нигө ынже титакле ма-
нын шекланена. ²¹ Вет ме Господь ончылно веле огыл сай ышташ
тыршена, а ет-влак ончылнат. ²² Нине кок ет дене пырля эше
ик изам колтена. Ме тудым ятыр гана да шуко шотышто тер-
генна да тыршыше улмыжым палена. Ынде тыланда чот ўша-
нымыжлан көра тудын тыршымыже эшеат шукемын. ²³ Тит
нерген ойлаш гын, тудо мыйын йолташем да тыланда мый де-
нем пырля пашам ыштыше. А мемнан нине иза-шольо-влакна
черке-влакын колтымо егышт, Христосын чапше улыт. ²⁴ Туге-
же йоратымашдам да тендам мокташ амална улмым нунылан
да черке-влакнан ончыктыза.

* 8:15 Исх 16:18.

9 ГЛАВА

1-15 Куанен пуышым Юмо йӱрата.

¹ Чынжым гын святой-влаклан полшымо нерген тыланда возаш мыланем кӱлешыже уке. ² Вет мый тендан пуаш шонымыдам палем да, Ахайй кундем кодшо ий гычак тидлан ямде манын, Македонийыште илыше-влак ончылно тендан дене кугешнен ойлем. Тендан тыршымыда шукыштым пуаш кумылан ден. ³ Тендан дене кугешнымына тиде пашаште арам ынже лий да те мыйын ойлымем семын ямде шогыза манын, мый изашольо-влакым колтенам. ⁴ Македонийыште илыше-влак мый денем пырля толыт да тендан ямде огыл улмыдам ужыт гын, ме тендам тынар моктымыланна кӱра вожылмашке логалына ыле – ойлымо деч поснат раш, могай намыс тыланда лиш ыле. ⁵ Тугеже мый дечем ончыч тендан дека мияш да ондак сӱрымӱ пӱлекдам шотыш кондаш изашольо-влакым йодаш кӱлешлан шотленам. Тунам пӱлек ӱкымлен налме окса семын огыл, а шке кумылын погымо надыр семын ямде лиш.

⁶ Тидым ойлем: кӱ чанган ӱда, тудо шагал тӱредеш, а кӱ лынг ӱда, тудо лынак тӱредеш. ⁷ Кажныже шӱмыштыжӱ шонен пыштыме семын пуыжо, ойганен але ӱкымлымӱ почеш ыштыман огыл, вет куанен пуышым Юмо йӱрата. ⁸ Юмын тыланда тӱрлӱ порым лынг пуаш куатше уло, сандене те чыла шотыштат эре ситышан лийыда да шуко тӱрлӱ поро пашам ыштен кертыда. ⁹ Тыге возымо:

«Тудо шеледа, йорло-влаклан пуа,

порым ыштымыже курым-курымешлан кодеш».*

¹⁰ А ӱдышылан урлыкашым да кочкаш киндым пуышо Юмо тендам шуко урлыкаш дене пайдара да порым ыштымыдан саскажым шукемда. ¹¹ Те тӱрлӱ порылыклан чыла шотыштат поеда, тигеракын, мемнан пашана гоч тендан пӱлекда Юмылан тауштымашым конда. ¹² Вет тиде полшымо паша святой-влакын укештым веле огыл тема, но Юмылан шуко енын утыр тауштымыжым конда. ¹³ Кунам те тиде пашаште шкендан чын улмыдам ончыктеда, тунам тендан верч Юмым чапландараш тӱнгалыт, вет те Христосын Евангелийжылан ӱшанымыдам почын ойледа, тудым колыштшо улыда да нунын дене да чыла

* 9:9 Пс 111:9.

моло дене ару чон дене кылым кучеда.*¹⁴ Нуно тендан верч кумалаш тўнгалыт да Юмын тыланда лынг ончыктымo порылыкшылан кўра тендан деке кумылышт савырна.¹⁵ Каласен мошташ лийдыме пўлекшылан Юмылан тау!

10 ГЛАВА

1-18 Павел Апостол сомылжым арален ойла.

¹ Мый, Павел, – тудак, кў тендан дене пырля улмыж годым тугай ўнгышў, укеж годым пенгыде – тендам Христосын тыматле да поро улмыжо дене шке сўрвалем: ² тендан деке толмекем, мыйым тыланда пенгыдын ида ойлыкто, вет ме пуйто кап да чон йодмо почеш илена манын шотлышо енг-влаклан мый чот пенгыде лияш шонем. ³ Молан манаш гын кап да чон дене илена гынат, ме кап да чон почеш огыл кучедалына, ^{4,5} вет мемнан кучедалме саркурална капын да чонын огыл. Кеч-могай пенгыде крепостыым Юмын куатше дене шалатен кертше саркурална уло, тудын дене тўрлым шонен пыштымым да Юмым палымаш ваштареш кугешнен нўлталтше кажне чаракым сўмыралына да кажне шонымашым Христосым колышташ савырена. ⁶ Тендан мут колыштмыда тичмаш лиймеке, чыла ой колыштдымашым мут кучаш шогалташ ямде улына.

⁷ Мо тендан шинча ончылныда, тудым ончеда мо? Кў Христосын улам манын ўшана гын, меат тудын семын Христосын улына манын шотлыжо. ⁸ Господь мыланна властыым пуэн, тиде власть дене ме тендам шалатышаш огыл, а пенгыдемдышаш улына. Тидын дене мый утларакат кугешнем гын, намысыш ом пуро. ⁹ Тендам серышем-влак дене лўдыкташ тыршем манын, тыланда ынже кой. ¹⁰ Вет ала-кў ойла: «Павелын серыш-влакше пенгыдын йодшо да виян, а мемнан дене шке лиймыж годым вийдыме, ойлымыжат тудын куатдыме». ¹¹ Тыгай енг тек умыла: укена годым ме серыш мут дене могай улына, улмына годым пашана денат тугаяк улына.

¹² Вет кўмыт шкеныштым шке моктен темлат, тугай-влак дене ме шкенам иктўрыш шындаш але таҥастараш огына тошт.

* 9:13 «Нунын дене да чыла моло дене ару чон дене кылым кучеда»: грек мутым «Нунын дене да чыла моло дене кылым кучен, шкендан деч ару чон дене пуэда» манынат кусарап лиеш.

Нуно, умылен моштыде, шкеныштым шкешт денак висат да шкеныштым шкешт денак тагастарат. ¹³ А ме палемдыме деч утым огына кугешне, а Юмын мыланна висен пуымыж наре веле, тиде висен пуымо кумдыкшо тендан декат шуэш. ¹⁴ Ме пуйто тендан деке шудымо гай утыждене огына тырше, вет Христосын Поро Уверже дене ме тендан декат шуынна. ¹⁵ Ме утым огына кугешне, ег паша дене огына моктане, но ўшанен вучена: ўшанымашда кушмо дене тендан коклаште мыланна пуымо кумдык чот шарла, ¹⁶ да, весе-шамычын шке кумдыкыштышт ыштыме паша дене моктаныде, тендан дечат тораште Поро Уверым каласкален кертына. ¹⁷ «Кö кугешна, тек Господь дене кугешна».* ¹⁸ Кö шкенжым шке моктен темла, тудо сайлан ок шотлалт, а көм Господь темла – тудо.

11 ГЛАВА

1-15 Павел да шояк апостол-влак. 16-32 Павелын нелылыкше.

¹ О, мый дечем кеч изиш ушдымылыкым те чытеда ыле гын! Но те мыйым чынжымак чытеда. ² Мый Юмын тыршымыж дене тендан верч чон йўлен тыршем, вет мый тендам ик пöръенлан, Христослан, сөренам да Тудын ончык яндар ўдырым шогалтышаш улам. ³ Но кузе кишке Евам шке чоялыкше дене ондален, тугак тендан шонымашдат пужлен кертеш, да Христос дене ушнымаште ару чон дене илымыда деч кораныда манын лўдам. ⁴ Вет иктаж-кö толеш да мемнан каласкалыме Иисус нерген огыл, вес Иисус нерген каласкалаш тўнгалеш гын, але те налме Шўлышда деч моло шўлышым налыда гын, але шўмышкыда пыштыме Поро Увер деч моло поро уверым налыда гын, те тидым сайын чытеда ыле. ⁵ Кўшыл Апостол-влак деч мый нимо денат уда омыл, шонем. ⁶ Мый ойлымо шотышто тунемше омыл гынат, шинчымашлан тунемше улам. Тыланда тўрлö семынат чылаштат палыме улына.

⁷ Мый Юмын Поро Увержым тыланда акым йодде каласкаленам. Тендам нöлташ манын, мый шкемым ўлык шынденам. Але тиде язык? ⁸ Тыланда пашам ышташ манын, моло черке деч оксам налын, мый нуным йорлештаренам, манаш лиш. А тендан дене лиймем годым, кунам мылам иктаж-мо ситен

* 10:17 Иер 9:24.

огыл, иктыланат нелым ыштен омыл. ⁹ Мо мылам ситен огыл, Македоний гыч толшо иза-шольо-влак тудым пуэныт. Тыланда нимо шотыштат нелым ышташ огыл манын, мый тыршенам да тыршаш тўналам. ¹⁰ Христосын көргышкем пыштыме чынже дене ўшандарем: тиде кугешнымаш Ахайысе кундемлаште мый дечем ок налалт! ¹¹⁻¹² Молан? Пуйто мый тендам ом йөрате, садлан мо? Юмо пала.

Мо дене моктанат, тушто мемнан гаяк лияш тыршышевлаклан моктанаш амалым пуаш огыл манын, мый мом ыштенам, умбакыжат тудымак ышташ тўналам. ¹³ Тыгай-влак шояк апостол, Христосын Апостолжо улына манын ўшандарыше чоя пашаен улыт. ¹⁴ Ёршашыжат уке: сатана шкежат волгыдо Суксын тўсшым налеш. ¹⁵ Тыгеже, тудын тарзыж-влак чынын служитлышыжла койнешт гын, тидыже кугу паша огыл. Нунын мучашышт пашашт дене келшыше лиеш.

¹⁶ Адак каласем: нигө мыйым ушдымо манын ынже шотло. Тыге шотледа гын, мыламат иктаж-кунар моктанаш манын, кеч ушдымо семын мыйым налза. ¹⁷ Мом кызыт ойлем, тудым Господь деч ом ойло. Моктаныме шотышто мый ушдымо семын ойлем. ¹⁸ Шукын тиде тўнясе айдеме семын моктанат гын, мыят тугак моктанем. ¹⁹ Вет те, ушан-влак, ушдымо-влакым кумылын чытеда! ²⁰ Тендам кулыш савырат, погыдам кочкын пытарат, тендам кид йымакышт налыт, ўмбакада кўшыч ончат, тендам шўргыда гыч кырат – да те тидым чытеда. ²¹ Вожылашем ойлем: тидлан мемнан вийна ситен огыл!

Мо шотышто иктаж-кө моктанаш тоштеш гын – мый ушдымо семын ойлем – мыят тоштам. ²² Нуно еврей улыт? Мыят еврей улам. Израиль калык гыч улыт? Мыят. Авраамын урлыкшо улыт? Мыят. ²³ Христосын служитлышыже улыт? Уш кайышыла ойлем: мыйым Христосын служитлышыже манаш амал шукырак. Мый пашам шукырак ыштенам, мыйым мучашдымын кыренит, чўчкыдынрак казаматышке логалынам, ятыр гана колаш шушо гай лийынам. ²⁴ Иудей-влак мыйым «икте деч посна нылле гана дене» вич пачаш кыренит. ²⁵ Кум гана тоя дене кыренит, ик гана ўмбакем кўм кышкеныт. Кум гана тенгызыште корабльна шаланен. Ик йўдым да кечым тенгыз вўдыштө эртаренам. ²⁶ Мый корнышто шуко лийынам, энерыште лўдыкшыштө, агыше-влаклан көра лўдыкшыштө, шке тукым калыкемлан көра лўдыкшыштө, чын Юмым палыдыме-влаклан көра лўдыкшыштө, олалаште лўдыкшыштө, ир мландыште

лұдыкшыштө, тенгызыште лұдыкшыштө, шояк иза-шольо-влак коклаште лұдыкшыштө лийынам. ²⁷ Мый вий пытымешке пашам ыштенам, чўчыдынак малаш йөн лийын огыл, шужымым да йўмө шумым чытенам, чўчыдын пўтым кученам, йўштыштат, вургем деч поснат лийынам. ²⁸ Тидын деч посна кече еда мый декем ен-влак погынат, тыгак чыла черке верч тургыжланем. ²⁹ Иктаж-кө вийдыме гын, мыят вийдыме улам, иктаж-кө алгаш-таралтеш гын, тудын верч чонем йўла.

³⁰ Кугешнаш кўлеш гын, шкемын вийдымылыкем дене кугешнем. ³¹ Господьна Иисус Христосын курым-курумеш моктым Юмыжо да Ачаже пала: мый ом шойышт. ³² Дамаскыште Арета кугыжан тōраже, мыйым руалтен кучаш манын, Дамаск олам оролен, но мыйым окна гыч ола пырдыж воктеч комдеш шынден волтеныт да тудын кидышкыже логалын омыл.

12 ГЛАВА

1-10 Павелын ужмыжо. 11-21 Коринфысе черке верч Павелын тургыжланьмыже.

¹ Мылам кугешнаш пайдале огыл. Мый кызыт Господьын пуымо кончымаш ден почмаш-влак нерген ойлаш тўнгалам. ² Христос дене ушнен шогышо еным палем. Латныл ий ончыч тудо кумшо пылпомыш марте кўзыктымө лийын. Капыште лийын мо – ом пале, кап деч өрдыжтө лийын мо – ом пале, Юмо пала. ³ Мый тиде айдеме нерген палем – капыште лийын мо але кап деч өрдыжтө, тидым ом пале, Юмо пала – ⁴ тудо райыш кўзыктымө лийын да ойлен мошташ лийдыме шомак-влакым колын, нуныжым айдемылан ойлен мошташ ок лий. ⁵ Тыгай ен дене моктанем, а шкем дене ом моктане; моктанем гынат, вийдыме улмем дене веле.

⁶ Моктанынем ыле гынат, ушдымо ом лий ыле, вет чыным ойлем. Но мыйым утыждене кўкшын нигө ынже акле, мом ыштымем ужмыжо але мый дечем мом колмыжо дене келшышын веле аклыже манын, шкемым моктаныме деч кучем. ⁷ Мыланем ончыктымө өрыктарыше почмаш-влак дене мый кугешнышаш омыл, садлан кап ден чонышкем умдым пуымо – тиде сатанан суксыжо, кугешнымылан чаракым ышташ манын, тудо мыйым орландара. ⁸ Тудым мый дечем корандыже манын, Господьым кум гана сөрвален кумалынам. ⁹ Но Господь мылам

каласен: «Тылат Мыйын порылыкем сита, вет Мыйын вием вийдымылыкыште шукталтеш». Сандене, Христосын куатше көргышкеш илаш пуржо манын, мый шке вийдымылыкем дене уло кумылын кугешнаш тўналам. ¹⁰ Тидланак Христослан көра вийдыме улмылан, шотлыдымашлан, азаплан, поктылмашлан, шыгыремдылмашлан куанем, вет кунам мый вийдыме улам, тунам куатан улам.

¹¹ Моктанен, мый ушдымылыкыш шуынам: тышке мыйым те шуктенда. Тыланда мыйым мокташ күлеш ыле вет. Мый нимо омыл гынат, нине күшыл Апостол-влак деч мый нимо денат уда омыл. ¹² Апостолын палыж-влакым тендан коклаште чыла чытымаш, палдарыше пале, öрыктарыше паша да куат дене ончыктымо. ¹³ Мо дене тендам моло черке деч ударак верышке шындыме? Икте дене веле: мый шкеже тыланда уто нелым ыштен омыл. Тыгай титакемлан вуеш ида нал! ¹⁴ Теве ынде мый тендан деке кумшо гана мияш ямде улам да тыланда уто нелым ом ыште, вет тендан погыдам огыл, а тендам кычалам. Йоча-влак огыл ача-аваштлан погышаш улыт, а ача-ава-влак – йочаштлан. ¹⁵ Тендам тынар чот йöратыдем үмбач те мыйым шагал йöратеда гынат, тендан чонда верчын мый уло кумыл дене шкемыным кучылтам да шкемым шке чаманыде пуэм. ¹⁶ Йöра, мый тыланда уто нелым ыштен омыл лийже. Но чоя ег семын ала тендам ондаленам? ¹⁷ Көм мый тендан деке колтенам, нунын кокла гыч иктаж-көн гоч тендан деч пайдам кычалынам мо? ¹⁸ Мый Титым тендан деке каяш сөрваленам да иза-шольо-влак кокла гыч иктым пырля колтенам. Тит тендан деч иктаж-могай пайдам кычалын мо? Ме ик шўлыш дене огыл мо ыштенна? Ме ик корно дене огыл мо коштынна?

¹⁹ Ме тендан ончылно аралалтына манын, те угыч шонеда докан? Но ме Юмын ончылно Христос дене ушнен ойлена, да чылажат тиде, йöратыдем-влак, тендам пенгыдемдаш ышталтеш. ²⁰ Мый лўдам: мийимекем, могайым ынем уж, тугайым тендам ужам, теат мыйым тугайым ужыда, могайым ынеда уж. Келшыдымым, көранымым, шыдешкымым, ўчашымым, ег үмбак ойлымым, коклазе лиймым, кугешнымым, шотдымылыкым ужам манын лўдам. ²¹ Мыйын тендан деке мийимекем, Юмем тендан ончылно мыйым угыч ўлыкө ынже шынде ыле, да кө эртыше жапыште языкым ыштен да ару огыл койыш, жарланыме да аташланыме деч корангын огыл, шукышт верч шорташ огыл ыле.

13 ГЛАВА

1-10 Шижтарымаш-влак. 11-13 Чеверласымаш.

¹ Ынде кумшо гана тендан деке мием. «Кажне шомак кок але кум таныклышын ойлымыж дене пентгыдемдалтшаш.»* ² Кунам тендан дене кокымшо гана лийынам, ондак языкым ыштыше-влакым да чыла молыштымат мый шижтаренам, тыгак кызытат, уке улмем годым, возем: кунам мый угыч толам, тендам чаманаш ом тўнал, ³ вет Христос мыйын гоч ойла мо манын, те пентгыдемдымашым налнеда. Христос тыланда вийдыме огыл, а тендан коклаште виян. ⁴ Вет Тудо вийдымылыкыште ыресеш пудалыме лийын гынат, Юмын куатше дене ила. Меат Христос дене ушнымаште вийдыме улына, но Христос дене пырля Юмын куатше дене тыланда илена.

⁵ Ёшаныше улыда мо, шкендам шке тергыза, шкендам шке шымлыза. Иисус Христос тендан дене ушнен шога манын, але те шкендам шке огыда пале? Але те тергымашым чытен кертын огыдал? ⁶ Мемнан тергымашым чытен кертмынам те пален налыда манын, мый ёшанен вучем. ⁷ Те нимогай осалым ида ыште манын, Юмым сёрвалена. Тергымашым эртен кертмынам ончыкташ огыл, а – тудым эртен кертдымыла койына гынат – те порым ыштыза манын, тыге кумалына. ⁸ Ме чын ваштареш ни-мом ыштен огына керт, а чын верч веле кертына. ⁹ Кунам ме вийдыме, а те виян улыда, ме куанена. Тидын нергенак, саем-машда нерген, ме кумалына. ¹⁰ Господь мылам властьюм пуэн гынат, тендан деке мийимекем, чот пентгыде ынем лий, сандене мый тидым тендан дене уке улмем годым возем, вет тиде властьюм тендам шалаташ огыл, а пентгыдемдаш пуымо.

¹¹ Икманаш, иза-шольо-влак: куаныза, саемза, икте-весыдам кумылангыза, икоян лийза, келшен илыза, тунам йоратымашым да тыныслыкым пуышо Юмо тендан дене лиеш. ¹² Икте-весыдам святой шупшалмаш дене саламлыза. Святой-влак чылан тыланда саламым колтат.

¹³ Господь Иисус Христосын порылыкшо, Юмын йоратымашыже да Святой Шўлыш дене ушнымаш чыландан дене лийже. Аминь.

* 13:1 Втор 19:15.

СВЯТОЙ АПОСТОЛ ПАВЕЛЫН ГАЛАТ-ВЛАКЛАН КОЛТЫМО СЕРЫШЫЖЕ

1 ГЛАВА

1-5 Саламлымаш. 6-10 Вес Поро Увер уке. 11-24 Кузе Павел Апостол лийын.

¹ Павел деч – ең-влакынат, айдеме гочат огыл, а Иисус Христосын да Тудым колымаш гыч ылыжтыше Ача Юмын колтымо Апостолжо деч – ² да пеленем улшо чыла иза-шольо деч Галатийысе черке-влаклан.

³⁻⁴ Юмо Ачана деч да Тудын эрыкше* почеш мемнам кызытсе осал саман деч утараш Шкенжым языкна верч пуышо Господь-на Иисус Христос деч тыланда порылык да тыныслык лийже.

⁵ Юмылан курым-курымеш чап лийже. Аминь.

⁶ Тендам Христосын порылыкшо дене Ёжшö деч тыге писын коранмыланда да вес поро увер деке савырнымыланда öрам.

⁷ Туге гынат тидыже вес увер огыл, а тендам пудыратыше да Христосын Поро Увержым локтыл весемдаш шонышо ең-влак гына улыт. ⁸ Но мемнан каласкалыме Поро Уверна деч молым тыланда ме шкежат ойлена але пылпомыш гыч Суксо каласкала гынат, тек тыгай уверым шарышыже каргыме лиеш.

⁹ Кузе ме ондак ойленна, кызытат тыгак каласем: шўмышкыда пыштыме Поро Увер деч молым тыланда иктаж-кö каласкала гын, тудо каргыме лийже.

¹⁰ Кызыт мый ең-влакын мо кумылыштым шке велкем савырынем але Юмыным? Ең-влаклан мо келшаш тыршем? Мый кызыт мартеат ең-влаклан келшаш төчем ыле гын, Христосын тарзыже ом лий ыле.

¹¹ Иза-шольо-влак, пален лийза: мыйын каласкалыме Поро Увер айдемын огыл. ¹² Тудым мый айдеме деч налын омыл, тудлан мыйым туныктен огытыл, тудым мый Иисус Христосын почмыж гоч налынам.

¹³ Иудей йўла почеш ондак кузе илымем нерген те колында, тунам мый Юмын Черкым чот поктылынам да тудым пытараш тыршенам. ¹⁴ Иудей йўлам шуктымаште мый шке калыкысе

* 1:3-4 Эрык – воля, желанис.

ятыр иктангашем-влак деч утларак сенымашке шуынам, ачана-влакын йўлашт верч моткоч пентгыдын шогенам.¹⁵⁻¹⁶ Но эше авамын көргыштыжӧ улмем годымак мыйым ойырен налше да порылыкшо дене ўжшӧ Юмо шке Эргыжым мыйын гоч палдараш сайлан шотлен. Тудын нерген Поро Уверым чын Юмым палыдыме-влак коклаште каласкалышаш улам. Мый тунамак айдеме деч кангашым йодын омыл,¹⁷ да мый дечем ончыч Апостол лийше-влак деке Иерусалимыш миен омыл, а Аравийыш* каенам да угыч Дамаскыш пӧртылынам.

¹⁸ Вара, кум ий эртымеке, Петр дене вашлийын мутланаш Иерусалимыш миенам да тудын дене латвич кече лийынам,¹⁹ но Господын изаже Иаков деч моло вес Апостолым ужын омыл.²⁰ Тиде мыйын возымем шоя огыл манын, тендам Юмын ончылно ўшандарем.

²¹ Тылеч вара мый Сирий да Киликий кундемлашке каенам.²² Иудейысе христиан черкылаште мыйым чурий дене пален огытыл.²³ Нуно колыныт веле: «Ондал мемнам поктылшо саде ен ўшанымашнам тылеч ончыч пытараш тӧчен, но кызыт тудым шке увертара». ²⁴ Сандене мыйын верч Юмым моктеныт.

2 ГЛАВА

1-10 Вес Апостол-влак Павелым шке коклашкышт налыт. 11-14 Петрым Павел шылтала. 15-21 Христослан ўшаныме веле айдемым утарен кертеи.

¹ Вара, латныл ий эртымеке, мый Варнава дене пырля уэш Иерусалимыш миенам, пеленем Титымат налынам.² А каенамже Юмын почын ончыктымыжлан көра. Мыйын ончычсо да кызытсе тыршынем арам ынже лий манын, чын Юмым палыдыме-влаклан мыйын каласкалыме Поро Уверым тысе-влаклан умылтаренам, вуйлатышылан шотлалтше-влаклан посна каласкаленам.³ Но нуно мый денем пырля мийыше эллин Титымат пўчмӧ йўлам эргаш ӧкымлен огытыл.⁴ Туге гынат Христос Иисусын мыланна пуымо эрыкшым палаш шолып толшо, ўшанышыла кояш тӧчышӧ шояк ен-влак, мемнам кулыш савыраш манын, коклашкына йышт пуреныт.⁵ Тендан коклаште Поро Уверын чынже аралалтше манын, ме нунын ончылно ик шагатланат чакнен да вуйым пуэн огынал.

* 1:17 Аравий – тыге лўмдымӧ кундем тунам кушто лиймым ме таче раш каласен огына керг. Тудо кызытсе Аравий лийын огыл.

⁶ А кө вуйлатышылан шотлалтын – могай гына нуно ынышт лий, мылам нимогай ойыртом уке, Юмо чылан ўмбақ ик се мын онча – нине вуйлатышылан шотлалтше-влак мыланем туныктымашке нимом ешарен огытыл. ⁷ Мөнтешла, нуно ужыныт: кузе Поро Уверым пўчман-влак коклаште каласкалаш Петрлан ўшаныме, тугак пўчдымө-влаклан тудым каласкалаш мылам ўшаныме. ⁸ Петрым пўчман-влакын Апостолжым Ыштышак мыйымат чын Юмым палыдыме-влаклан Апостолым ыштен.* ⁹ Юмо порылыкшо дене мылам могай пашам пуымым умылы-мекышт, пенгыде энгертышлан шотлалтше Иаков, Кифа да Иоанн мылам да Варнавалан, кидым пуэн, паша кыл ыштымым палемденят: ме чын Юмым палыдыме-влак деке кайышаш улына, нуно – пўчман-влак деке. ¹⁰ Йорло-влакым гына шарнышаш улына, тидыжым мый ышташ тыршенам.

¹¹ А кунам Петр Антиохийыш толын, мый чылан ончылно тудын ваштареш шогалынам, вет тудо титакан лийын. ¹² Молан манаш гын еҥ-влакын Иаков деч толмышт деч ончыч тудо чын Юмым ондак палыдыме да вара ўшанаш тўҥалше-влак дене пырля кочкын, а нине еҥ толмеке, пўчмө йўла верч шогышо-влак деч лўдынат, тыгай ўшанаш тўҥалше-влак деч коран кошташ тўҥалын. ¹³ Тудын дене пырля моло иудей-влакат шояк койышым койыныт, Варнават нунын койышышкышт ушнен. ¹⁴ Поро Уверын чын корныж гыч нунын коранмыштым ужмекем, мый чылан ончылно Петрлан каласенам: «Тый, иудей, шкеже иудейла огыл, а чын Юмым палыдыме-влак семын илет гын, молан чын Юмым палыдыме-влакым иудей семын илаш өкымлет?»

¹⁵ Ме шочынак иудей улына, а чын Юмым палыдыме языкан еҥ-влак кокла гыч огыл. ¹⁶ Туге гынат ме палена: айдеме законом шуктымо дене огыл чыныш лукталтеш, а Иисус Христослан ўшаныме дене веле. Сандене, законом шуктымо дене огыл, а Христослан ўшаныме дене чыныш лекташ манын, меат Христос Иисуслан ўшаненна, вет законом шукташ тыршыме дене ик еҥат чыныш ок лукталт. ¹⁷ Но мемнанат, Христос гоч чыныш лекташ шонышо-влакын, языкан улмына раше мын гын, тугеже Христос языкын служитлышыже мо вара? Уке! ¹⁸ Мом мый шалатенам, тудым угыч чонем гын, мый шкемым шке закон

* 2:8 Тидым тыгеат кусарап лисш: «Петр гоч тудын апостол пашаже дене пўчман-влак коклаште Ыштыше мыйын гочат чын Юмым палыдыме-влак коклаште ыштен».

пудыртышо семын ончыктем. ¹⁹ Юмылан илаш манын, закон гоч мый законлан коленам. Мый Христос дене пырля ыресеш пудалалтынам, ²⁰ да ынде мый огыл илем, а, мый денем ушнен, Христос ила. А кызыт капыште илымем годым мыйым йӧратыше да мыйын верч Шкенжым пуышо Юмын Эргылан ўшанен илем. ²¹ Юмын порылыкшым ом коранде: айдеме закон гоч чыныш лукталтеш гын, Христос арам колен.

3 ГЛАВА

1-14 Закон да Христослан ўшанымаш. 15-18 Сӧрымаш ден закон.

19– 4:7 Закон молан кӱлеш?

¹ О, умылдымо галат-влак, кӧ тендам чын деч корангаш ондален таратен? Шинча ончылныда Иисус Христос тендан дене пудален сакыме [гаяк] сӱретлалтын. ² Тендан деч тидым гына пален налнем: законом шуктымо дене те Юмын Шӱлышым налында мо але колмо уверлан ўшаныме дене? ³ Тунарак те умылдымо улыда мо? Шӱлыш дене тӱнгалында, а ынде кап да чон дене мучашледа? ⁴ Арамак мо те тынар шуко чытенда? Уке, арам огыл, шонем. ⁵ Юмо тыланда Шӱлышым пуа да тендан коклаште чудым ышта. Тидым Тудо законом шуктымыланда кӧра мо ышта – але колмо уверланда ўшанымылан кӧра?

⁶ Авраам денат тыгак лийын: «Тудо Юмылан ўшанен, сандене Юмо тудым чын ыштышылан шотлен».* ⁷ Тугеже палыза: ўшанымашлан энгертыше-влак Авраамын шочшышт улыт. ⁸ Чын Юмым ондак палыдыме-влакым Юмо ўшанымыштан кӧра чыныш луктеш. Тидым Возымаш ончык ужын да Авраамлан «Тыйын гоч калык-влак чылан суапландарыме лийыт»** манын, поро уверым ончылгоч увертарен. ⁹ Тыгеракын, ўшанымашлан энгертыше-влак ўшаныше Авраам дене пырля суапландарыме лийыт, ¹⁰ а законом шуктымылан энгертыше-влак ўмбалне – каргымаш.

Вет возымо: «Закон книгаш возымым кӧ чылажымат шуктен ок шого, кеч-кӧат каргыме лиеш»*** ¹¹ А закон гоч нигӧ Юмын ончылно чыныш ок лек, тиде раш, вет «чын ыштыше айдеме

* 3:6 Быт 15:6.

** 3:8 Быт 12:3.

*** 3:10 Втор 27:26.

ўшанымашыж дене илаш тўналеш». * ¹² Закон ўшанымашлан ок энгерте, а «кө законын йодмыжым шукта, тудым шуктымо дене ила». ** ¹³ Христос мемнам законын каргымыж деч тўлен налын. Тудо мемнан верч Шке каргыме лийын, возымо вет: «Пу ментеш сакыме кеч-көат каргыме». *** ¹⁴ Сандене Авраамлан пуымо суап-ландарымаш чын Юмым палыдыме-влак дек Христос Иисус гоч шуын кергеш, да ме сөрымө Шўлышым ўшаныме дене налын кертгына.

¹⁵ Иза-шольо-влак, ең-влакын шонкалымышт семын ойлем: айдемын пенгыдемдыме сугыньымат нигө шөренат да тушко нимом ешаренат ок керт. ¹⁶ А сөрымашым Авраамлан да тудын урлыкшылан пуымо. Возымаште, «урлык-влаклан» манын, шуко нерген огыл, а икте нерген «тыйын урлыкетлан» манын каласыме, тиде – Христос. **** ¹⁷ Мый тидым ойлынем: ныл шўдө кумло ий эртымеке лекше закон Христос нерген Юмын ондак пенгыдемдыме сугыньым шөрен да Юмын сөрымашын вийжым пытарен ок керт. ¹⁸ Вет наследством налмаш законеш негызлалтеш гын, тыгеже тудо сөрымашеш ок негызлалт. Но Юмо сөрымаш дене Авраамлан наследством пөлеклен.

¹⁹ А молан законжо кўлеш? Тудым, сөрымашым налше урлык толмешке, титакыш пурымылан көра варарак лукмо да ушен шогышын кидше дене Суксо-влак гоч пуымо. ²⁰ Но икте годым ушен шогышо огеш лий, а Юмо икте.

²¹ Тугеже закон Юмын сөрымаш ваштареш шога? Уке! Вет илышым ыштен кертше закон пуалтеш ыле гын, чыныш лекмаш чынжымак закон деч лиеш ыле. ²² Но мом сөрымө, тудо ўшаныше-влаклан Иисус Христослан ўшаныме дене пуалтше манын, Возымаш чылам языкеш кепшылтен.

²³ Ўшанымаш толмо деч ончыч, шушаш ўшанымаш почылтмешке, закон мемнам петырен кучен да оролен. ²⁴ Тыгеже, ўшаныме дене мыланна чыныш лекташ манын, закон мемнам Христос деке виктарыше лийын. ***** ²⁵ Но ўшанымаш толмеке, ме ынде виктарышын кид йымалныже огынал.

* 3:11 Авв 2:4.

** 3:12 Лев 18:5.

*** 3:13 Втор 21:23.

**** 3:16 Быт 12:7, 13:15, 24:7.

***** 3:24 «Закон мемнам Христос деке виктарыше лийын»: грекла возымым тыгеат умылаш лисп: «Христос толмешке, закон мемнам виктарыше лийын».

²⁶ Вет Христос Иисуслан ўшанымылан көра те чылан Юмын шочшыжо улыда. ²⁷ Те чылан, Христос дене ушнаш манын тынеш пурышо-влак, Христос дене вўдылалтында. ²⁸ Иудей але эллин, кул але эрыкан, пөръен але ўдырамаш ынде уке, вет те чыланат, Христос Иисус дене ушнен, икте улыда. ²⁹ А Христосын улыда гын, тугеже те Авраамын урлыкшо да сўрымō почеш наследник улыда.

4 ГЛАВА

8-20 Галат-влак верч Павелын тургыжланымыже. 21-31 Агарь ден Сарра.

¹ Эше каласынем: наследник чылалан оза гынат, йочаж го-
дым тудо кул деч нимо денат ок ойыртемалт. ² Ачажын палем-
дыме жап марте тудо ончышын да сурт-печым вуйлатышын кид
йымалнышт лиеш. ³ Тыгак меат: йоча улмына го-дым тўрлō пўр-
тўс вийын кулжо лийынна, ⁴⁻⁵ но жап шке тичмашышкыже шуме-
ке, Юмо [Ик Шкет] Эргыжым колтен. Закон йымалсе-влакым
тўлен налаш да мыланна Юмын икшыве лияш манын, Эргыже
закон кид йымалне ўдырамаш деч шочын. ⁶ А те Тудын икшы-
выже улыда, сандене Юмо Эргыжын «Авва, Ача!» манын ўжшō
Шўлышыжым шўмышкыда колтен. ⁷ Тыгеже тый ынде кул отыл,
но эрге, а эрге улат гын, Иисус Христос гоч Юмын наследник-
ше улат.

⁸ Но ондак, кунам те Юмым пален огыдал, тугай-влакын
кулышт лийында, могайышт чынжым юмо огытыл. ⁹ А ынде
Юмым паледа але, чынрак каласаш гын, Юмо тендам пала. Мо-
лан угычын тўрлō лунчырго да чўдō пўртўс вий деке пўртылы-
да, шкендам адакат тудын кулышкыжо савырынеда? ¹⁰ Те кече,
тылзе, идалык жап да ий-влакым посна палемдеда. ¹¹ Тендан
верч лўдам. Арам мо мый тендан верч тынар пашам ыштенам?

¹² Иза-шольо-влак, тендам сўрвален йодам, мый гаемак лий-
за, вет мыят тендан гаяк лийынам. Те мыланем нимо удам ыш-
тен огыдал. ¹³ Те паледа: икымше гана тыланда Поро Уверым
начар лиймем го-дым каласкаленам. ¹⁴ Кап дене орланенам
гынат, те йыгыжген огыдал да шкендан деч ышда шўкал, а
Юмын Суксыжым але Христос Иисусым вашлийме семын
мыйым вашлийында. ¹⁵ Могай те поро пиалан лийында! Тендан
нерген таныклем: лиеш ыле гын, те шке шинчадам луктыда да

мыланем пуэда ыле. ¹⁶ Тыгеже тыланда чыным ойлымо дене але мый тушманышкыда савырненам?

¹⁷ Тендан верч саде ең-влак тыршат, но порым огыт шоно, а шкенышт верч тыршыза манын, мемнан деч тендам ойырынешт. ¹⁸ Порылан тыршымаш эре сай, тендан дене лиймем годым гына огыл. ¹⁹ Икшывем-влак, Христосын сынже тендан гоч кояш тўналмешке, тыланда верч мылам азам ыштыме годсо гай орланымым угыч чыташ логалеш. ²⁰ Кузе тендан дене ынде лийнем да йўкем вашталтынем ыле! Мом тендан дене ышташ, мый ом пале.

²¹ Те, закон йымалне лияш шонышо-влак, мыланем каласыза: але те законом огыда колышт? ²² Вет возымо: Авраамын кок эргыже лийын, иктыже кул ўдырамаш деч, а весыже – эрыкан деч. ²³ Кул ўдырамаш деч шочшо эрге пўртўс пуымо почеш шочын, а эрыкан ўдырамаш деч шочшо – Юмын сōрымō почеш. * ²⁴ Тыште туштен каласымаш уло. Нине кок ўдырамаш – кок сугынь. Иктыже Синай курык деч, тудо кул лияш шочыкта. Тиде – Агарь. ²⁵ Вет Агарьже Аравийысе Синай курыкым ончыкта, а Синай курыкшо кызытсе Иерусалимлан келшен толеш. Тудыжо шке икшывыж-влак дене кулышто улеш. ²⁶ А пылпомышсо Иерусалим эрыкан, тудо мемнан чыланнан авана. ²⁷ Вет возымо:

«Йочам ыштен кертдыме, азам ыштыдыме – куане,
азам ыштен орланыдыме – йывырген кычкырал,
вет шкет ўдырамашын йочаже шуко,
мариян ўдырамашын дечат утларак».**

²⁸ Ме, иза-шольо-влак, Исаак семын Юмын сōрымашын шочшыжо улына. ²⁹ Кузе пўртўс пуымо почеш шочшо эрге Шўлыш пуымо почеш шочшым тунам поктылын, кызытат тугак. ³⁰ А Возымаш мом ойла? «Кул ўдырамашым да эргыжым поктен колто. Кулын эргыже эрыканын эргыж дене пырля наследник огеш лий». *** ³¹ Тыгеракын, иза-шольо-влак, ме кул ўдырамашын огыл, а эрыканын икшывыж-влак улына.

* 4:22-23 Быт 16,18:1-15, 21:1-21.

** 4:27 Ис 54:1.

*** 4:30 Быт 21:10.

5 ГЛАВА

1-15 Эрыкыште лийза. 16-26 Шўлышын саскаже да кап ден чонын пашаже.

¹ Тугеже, Христосын мыланна пуымо эрыкыштыже пентгыдын шогыза да угычын кул пызыралтмашке шкендам кепшылташ ида пу. ² Теве мый, Павел, тыланда ойлем: те шкендам пўчкыктеда гын, Христос тыланда нимогай пайдам ок кондо. ³ Шкенжым пўчкыктышō кажне енлан адак шижтарем: тудо законым тўрысnek шуктышаш. ⁴ Те, законым шуктымо дене шкендам чыныш лукташ шонышо-влак, Христос деч корангында, Юмын порылыкшо деч ойырленда. ⁵ А ме Шўлыш дене ўшанымына гоч чыныш лукмым вучена, чыныш лукмылан ўшаннам пыштена. ⁶ Ме Христос Иисус дене ушнен шогена гын, мыланна пўчмō йўлам эртарыме але уке – садиктак, йōратымаш гоч саскам пуышо ўшанымаш гына кўлешан.

⁷ Те сайын тўнгалында. Чыным колышташ огыл манын, кō тендам чарен шогалтен? ⁸ Тыгай чарак тендам Ўжшō деч огыл. ⁹ Шагал ру уло руашым шукта. ¹⁰ Мый тыланда ўшанем, вет ме чылан Господь дене ушнен шогена: те вес семын шонаш огыда тўнал. А тендам пудыратылше, кō гына ынже лий, судитлыме лиеш. ¹¹ Иза-шольо-влак, пўчмаш кўлеш манын, мый алят увертарем гын, молан мыйым адак шыгыремдылыт? Тыгеже ырес нерген шомак ен-влакым шыдештарымым чарна ыле. ¹² О, тендам пудыратылше-влак корандыме лийыт ыле гын!

¹³ Те, иза-шольо-влак, эрыкыш ўжмō улыда. Но эрыкда кап ден чонын йодмыштлан йōным ынже ыште, а икте-весьланда йōратен польшкалыза. ¹⁴ Вет чумыр закон тиде ик оеш шындралтеш: «Шкендым кузе йōратет, лишыл енетымат тугак йōрате».* ¹⁵ А икте-весьыдам пурыда да кочкида гын, ваш-ваш пытарыме деч шекланыза.

¹⁶ Мый тидым ойлынем: Шўлыш вуйлатыме почеш илыза, тунам те кап ден чонын сутланымым огыда шукто. ¹⁷ Вет кап ден чон шонымаш Шўлыш ваштареш ыштынеже, а Шўлыш – кап ден чон шонымо ваштареш. Нуно икте-весьыштлан ваштареш шогат, сандене те мом ышташ шонедда, тудым огыда ыште. ¹⁸ А тендам Шўлыш виктарен шога гын, те закон йымалне огыдал.

¹⁹ Кап ден чонын пашаже чылалан коеш. Тиде: ен вате дене коштмаш, яжарланымаш, амыргымаш, аташланымаш, ²⁰ шояк

* 5:14 Лев 19:18.

юмылан кумалмаш, юлымаш, сырен илымаш, ўчашымаш, кӧранымаш, шыдешкымаш, шкалан пайдам кычалмаш, келшыдымаш, [алгаштарымаш,] йонгылыш туныктымаш,²¹ кӧранен ыштымаш, пуштедылмаш, аракам йӱмаш, йӱын пайремлымаш да тулеч молат. Кузе ондак тыланда ойленам, кызытат ойлем: тыге ыштыше-влак Юмын Кугыжанышым огыт нал.²² А Шӱлышын саскаже: йӧратымаш, куанымаш, тыныслык, кужун чытымаш, алал кумыл, порылык, ўшанымаш*,²³ ўнгышылык, шкем кучымаш. Закон тыгай-влак ваштареш огыл.²⁴ Но кудышт Христосын улыт, нуно кап ден чоным да нунын сутланен йодмыштым ыресеш пудаленыт.

²⁵ Ме Шӱлыш дене илена гын, тугеже Шӱлыш вуйлатыме почеш ыштышаш улына.²⁶ Яра чапым кычалше, икте-весым сырыктыше, икте-васылан кӧраныше лийшаш огынал.

6 ГЛАВА

1-10 Неле годым икте-васылан полиыза. 11-18 Чеверласыме шомак.

¹ Иза-шольо-влак, айдеме иктаж-могай сулыкыш пура гын, те, Шӱлыш почеш илыше-влак, тыгай еным тыматлын тӧрлатыза, но шкеат алгаштаралташ огыл манын шекланыза.² Икте-васыдан нелылыкым нумалза, тыге те Христосын законжым шуктеда.³ Кӧ, нимо огыл гынат, шкенжым ала-кӧлан шотла, тудо шкенжым шке ондала.⁴ Тек кажне шке пашажым терга, тунам моктымашыже весын пашажлан огыл, а шкенжынлан гына лиеш.⁵ Кажне шке нумалтышыжым нангайышаш.

⁶ Кӧм Юмын шомаклан туныктымо, тудо шкенжын мо сай улыж гыч ужашыжым туныктышыжлан пуышаш.⁷ Йонгылыш ида лий: Юмо вурсалтмашке ок лек. Айдеме мом ўда, тудымак тӱредеш.⁸ Шкенжын кап ден чонышкыжо ўдышӧ – кап ден чон дечак пытымашым тӱредеш, а Шӱлышыш ўдышӧ – Шӱлыш деч курымашлык илышым тӱредеш.⁹ Порым ышташ мыланна нойыман огыл, огына лушко гын, шке жапыштыже лектышыжым тӱредына.¹⁰ Тугеже, але жапна улмо годым чылалан, поснак ўшанымаш гоч мыланна иза-шольо ден ака-шӱжар лийше-влаклан, порым ыштышаш улына.

* 5:22 «Ўшанымаш» – тидым «ўшанлык» манынат умылаш лисш.

¹¹ Ончалза, мыняр шуко мый тыланда шке кидем дене возем. ¹² Кап дене моктанаш шонышо-влак тендам пұчмө йўлам шукташ өкымлат. Христосын ыресшылан верч шыгыремдыме лияш огыл манын, нуно тидым ыштат. ¹³ Пұчмө йўлам кучышопшамыч шкештат законым огыт шукто, но нуно, тыланда мом ыштыме дене моктанаш манын, те пұчмашым эртыза шонат.

¹⁴ А мый мемнан Господьна Иисус Христосын ыресше деч моло дене нимо денат ынем моктане, тудын дене мылам уло тўн-ям пудалыме, а мый тўн-ялан пудалыме улам. ¹⁵ Христос Иисус дене ушнен шогымаште пұчмашат, пұчдымашат нимом ок шого, а тиде веле: Юмын уэмдыме айдеме. ¹⁶ Көмыт тиде ойым шукташ тўнгалыт, нунылан да Юмын Израильжылан тыныслык да порылык лийже!

¹⁷ Ончыкыжым тек мыланем нигө нелым ок ыште, вет мый Господь Иисусын сусыржым шке капыштем нумалам.

¹⁸ Иза-шольо-влак, мемнан Господьна Иисус Христосын порылыкшо тек тендан шўм-чон шўлышда дене лиеш. Аминь.

СВЯТОЙ АПОСТОЛ ПАВЕЛЫН ЕФЕСЯН-ВЛАКЛАН КОЛТЫМО СЕРЫШЫЖЕ

1 ГЛАВА

*1-2 Саламлымаш. 3-14 Христос гоч эргылыкши пуртымаш.
15-23 Лудио-влак шинчымашым налышит манын кумалмаш.*

¹ Юмын эрыкше* почеш Иисус Христосын Апостолжо лийше Павел деч Ефесыште илыше да Христос Иисус дене ушнен шогы-маште ўшанле святой-влаклан.

² Мемнан Юмо Ачана деч да Господь Иисус Христос деч ты-ланда порылык да тыныслык лийже.

³ Мемнан Господьна Иисус Христосын Юмыжо да Ачаже моктымо лийже! Тудыжо пылпомышто Шўлышын уло суаплан-дарымыж дене Христос гоч мемнам суапландарен. ⁴ Шкенжын ончылныжо мыланна святой да шылталаш амалдыме лияш ма-нын, тўням шочыктымо деч ончычак Тудо мемнам Христос гоч ойырен налын. Шке йўратымыж дене, ⁵ шке поро кумылжо да эрыкше* дене Иисус Христос гоч Тудо мемнам шке эргыже лияш ончылгоч палемден. ⁶ Тыгеже йўратыме Эргыж гоч мыланна пў-леклыме чапланыше порылыкшо моктымо лиеш. ⁷ Тудын гоч, Ту-дын Вўржў дене, ме тўлен налме улына, Юмо поян порылыкшо дене сулыкнам кудалтен. ⁸ Тиде порылыкшым Тудо чыла тўрлў уш-акыл да умылымаш дене мыланна лын пўлеклен. ⁹ Хрис-тос гоч ондакак ямдылыме тайныжым Тудо поро кумылжо дене мыланна палдарен. ¹⁰ Жап тичмашлыкышкыже шумек, Юмо тидым шукта: пылпомыштат, мланде ўмбалнат чылажымат, Христосын кид йымакыже пуэн, уша.

¹¹ Тудын дене ушнен, ме наследник лийынна, чылам шукты-шо Юмын эрыкше почеш тидлан ончылгоч палемдыме улына. Тудын эрыкше да канашыж почеш* ¹² ме, эн ондак Христослан ўшаннам пыштыше-влак, Юмын чапшылан моктымашым кон-дышо илыш дене илышаш улына. ¹³ А чын шомакым, тыланда утарымашым кондышо Поро Уверым, колмекыда да Тудлан

* 1:1 Эрык – воля, желание. Тыгак – 1:5, 1:11.

ўшанымекыда, Христос дене ушнымаште теат сӧрымӧ Святой Шўлыш дене палемдыме улыда. ¹⁴ Тудо мемнан наследствынан залогшо, Тудым Юмын енге-влакым тўлен налмылан пуымо, тыге Юмын чапше мокталтеш.

¹⁵ Чыла тидлан кӧра мый, Господь Иисуслан ўшанымыда да чыла святой-влакым йӧратымыда нерген колмекем, ¹⁶ кумалмем годым тендам эре шарнем да тендан верч Юмылан чарныде таум ыштем. ¹⁷ Мемнан Господьна Иисус Христосын Юмыжо, чапаныше Ача, Тудым пален налмаште тыланда уш-акыл да почмаш шўлышым пуыжо. ¹⁸⁻¹⁹ Мом ўшанен вучаш Юмо мемнам ўжмым палыза, Тудын святой-влаклан пуышаш чапле наследствыже могай поян улмым умылыза да Тудын вий-куатше мемнан дене, ўшаныше-влак дене, тангастараш лийдыме могай кугу улмым те палыза манын, Юмо тендан шўм шинчадам волгалтарыже. Тиде кугу вий-куатшым ²⁰ Христос гоч ончыктен, Тудым колымаш гыч ылыжтен да пылпомышто Шкенжын пурла могырышкыжо шынден. ²¹ Христосым Юмо чыла тўналгыш, власть, куат да озаланымаш деч кўшкӧ, тиде курымышто веле огыл, а шушаш курымыштат пуымо чыла лўм деч кўшкӧ шынден. ²² Юмо чылажымат Христосын йол йымакыже пыштен да Тудым чыла деч кўшкӧ Черкын вуйжылан шогалтен. ²³ Черкыже Тудын Капше – чылаштат чылам тичмашым Ыштышын тичмашлыкше.

2 ГЛАВА

1-10 Колымаш гыч ылышыш. 11-22 Иудей да моло калыкым Христос иктеш уша.

¹ Те ондак осал пашаланда да языкланда кӧра колышо лийында. ² Тудо жапыште те осалым ыштен иленда, тиде тўнясе илыш-йўла дене келшышын, южысо властын тӧражын – мут колыштдымо-влак коклаште кызытат ыштыше шўлышын – шонымыж семын ыштенда. ³ Нунын коклаште ондак меат чылан кап ден чоннан сутланымыже почеш, кап ден чонын да шонымашын йодмыштым шуктен иленна да пўртўсна дене моло семынак Юмын шыдыжым ужшаш улына ыле. ⁴ Но порылыклан поян Юмо шке кугу йӧратымашыж дене мемнам туге йӧратен, ⁵ мемнам, осал пашаланна кӧра колышо-влакым, Христос дене пырля илышым ыштен. Юмын порылыкшо дене те утарыме улыда. ⁶ Тыгак Юмо мемнам Христос Иисус дене ылыжтен да

Тудын дене ушнымаште мемнам пылпомышто шынден. ⁷ Мыланна, Христос Иисус дене ушнышо-влаклан, ончыктымо порылыкшо дене Юмо Шкенжын алалжын лынг поянлыкшым шушаш курымлаште ончыкташ шонен.

⁸ Юмын порылыкшо дене, ўшаныме гоч, тендам утарыме. Утарымаш тендан деч огыл, а Юмын пӧлекше, ⁹ тиде – паша деч огыл, сандене нигӧ моктанен ок керт. ¹⁰ Ме Тудын ыштымыже улына, Тудын ончылгоч ямдылыме поро пашажым шукташ Юмо мемнам Христос Иисус гоч ыштен.

¹¹ Тыгеже шарныза: ондак те, шочынжо Юмым палыдымевлак – капым айдемын кидше дене пӱчмылан кӧра пӱчман маналтше-влак тендам пӱчдымӧ маныт – ¹² те тудо жапыште Христос деч посна ыльда да Израиль калык деч ӧрдыжтӧ лийында, сӧрымашан сугынь-влаклан йот лийында, те тӱняште ончыкылан ўшан да Юмо деч посна иленда. ¹³ А ынде те, ондакше тораште лийше-влак, Христос Иисус дене ушнымаште Христосын Вӱржӧ гоч лишемында.

¹⁴⁻¹⁵ Вет Христос – мемнан тыныслыкна, кок тӱшка гыч Тудо иктым ыштен да нуным ойырышо пырдыжым, вес семынже тушманлымашым, шке айдеме капше дене шалатен. Нине кокыт гыч Шкеж дене ик у айдемым ышташ манын, законом, тудын кӱштымыж ден пунчалже-влакым укеш луктын, тидын дене тынысым конден. ¹⁶ Тыге Христос тушманлымашым ырес гоч пытараш, тушто нине кокыт ден Юмо коклаште сӧрасымашым ышташ да нуным ик капеш ушаш шонен. ¹⁷ Тудо толын да тыланда, тораште улшо-влакланат, лишне улшо-влакланат тыныслык нерген поро уверым каласкален. ¹⁸ Тудын гоч иктыштат, весыштат ик Шӱлыш дене Ача деке шуын кертят.

¹⁹ Тыгеже, те ынде йот да ӧрдыж ен огыдал, а святой-влак дене пырля ик калыкак лийында, Юмын енге-влак улыда. ²⁰ Те Апостол ден пророк-влакын негызешышт чонгым улыда, а негызын пусак кӱжӧ – Иисус Христос Шкежак. ²¹ Тушан уло оралте ушна, кушкеш да Господьын святой храмже лиеш. ²² Христос дене ушнен шогымаште теат Шӱлыш дене Юмын илемже лийыда.*

* 2:22 «Шӱлыш дене Юмын илемже лийыда»: тидым «Илем лийыда, тушто Юмо Шӱлышыж гоч ила» манынат кусараш лиеш.

3 ГЛАВА

1-13 Чын Юмым палыдыме-влак верч Павелын ыштыме пашаже.

14-21 Христосын йӱратымыже.

¹ Сандене мый, Павел, тыланда, чын Юмым ондак палыдыме-влаклан, кӱра Иисус Христос верч кучен петырыме улам. ² Тыланда полшышо порылык пашам Юмын мыланем ўшанен пуымыж нерген те колында, века: ³ кузе мый ондак кўчыкын возenam, почмаш гоч мыланем тайным палдарыме. ⁴ Кунам лудыда, Христосын тайныжым сайын палымем умылен кертыда. ⁵ Тудым ончычсо тукым еҥ-влаклан палдарыме огыл, а ынде Тудын святой Апостол ден пророкшо-влаклан Святой Шўлыш дене почмо. ⁶ А тайныже теве тыште: чын Юмым палыдыме-влак Поро Увер гоч иудей-влак дене пырля наследник да ик кыпын ужашыже лийшаш улыт, сӱрымым нунат Христос Иисус дене ушнымаште налыт. ⁷ Юмын шуко ыштыше куатше почеш Тудын мылам пуымо порылык пӱлекше гоч мый Поро Уверын служитлышыже лийынам. ⁸ Мылам, святой-влак кокла гыч эн изилан, тиде порылык пуалтын: Христосын шымлаш лийдыме поянлыкше нерген чын Юмым палыдыме-влаклан поро уверым каласкалаш ⁹ да чылажымат Иисус Христос гоч ыштыше Юмын Шкеж дене курымла годсек шылтыме тайныже кузе шукталтым чылалан палдараш. ¹⁰⁻¹¹ Вет Господьна Христос Иисус гоч Юмын шуктымо курымашлык шонымашыж дене келшышын, Юмын шуко сынан уш-акылже пылпомышсо вуйлатымаш ден властьлан ынде Черке гоч палдарыме лийшаш. ¹² Христос дене ушнен шоген да Тудлан ўшаныме дене ме лўдде да инанен Юмо деке толын кертына. ¹³ Сандене тендан верч нелылыкыш логалмемлан вуйдам ида сакe манын йодам, тиде нелылыкше тендан чапда.

¹⁴ Тидлан кӱра мемнан Господьна Иисус Христосын Ачаж ончылно сукен шинчам – ¹⁵ ача деч шочшо кеч-могай тукым пылпомыштат, мландўмбалнат шке лўмжым Тудын деч налеш – ¹⁶ да сӱрвалем: тек Тудо чапшын поянлыкше дене келшышын тендан кӱргӱ чондам шке Шўлышыж дене виан пенгыдемда. ¹⁷⁻¹⁹ Те йӱратымашеш вожанза, тудын ўмбалан илышдам чонгыза, чыла святой-влак дене пырля Христосын йӱратымашыжын лопкытшым, кужытшым, келгытшым да кўкшытшым умылен кертса, Христосын чыла шинчымаш деч кўшнӱ шогышо йӱратымашыжым пален налза манын, тек тендан шўмыштыда

ўшанымаш гоч илаш Христосым пуа, тыге те Юмын чыла тич-машлыкше дене темалтын кертыда.

²⁰ Мемнан көргыштö ыштыше куатше дене мемнан йодмына але шонкалымына деч ятырлан шукурак ыштен кертше Юмылан ²¹ Черкыште Христос Иисус дене ушнымаште тукум гыч тукумыш, курым-курумеш чап лийже. Аминь.

4 ГЛАВА

*1-16 Христосын Черкыжын иктылыкше. 17-24 Ончычсо илыш да у илыш.
25– 5:5 У илышлан кангаш-влак.*

¹ Тыгеракын мый, Господь верч кучен петырыме ег, налме ўжмашда дене келшен илаш сөрвалем. ² Эре ўнышö, тыматле да чытыше лийза, икте-веседам йöратен чытыза. ³ Шўлышын кондымо иктылыкшым тендам ушышо тыныслык дене аралаш тыршыза. ⁴ Ик кап да ик Шўлыш уло, ўшанен вучымашат тыгак икте, те тушко ўжмö улыда. ⁵ Ик Господь, ик ўшанымаш, ик тынеш пуртымаш, ⁶ ик Юмо да чылан Ачаже. Тудо чыла ўмбалне шога, чыла гоч ышта да чыланнан чонышто ила.

⁷ А мемнан кокла гыч кажнылан Христосын висен пуымыж дене келшышын посна пöлек пуалтын. ⁸ Сандене Возымаш ойла:

«Тудо күкшытыш күзен,
пленыш налме-влакшым нангаен
да айдеме-влаклан пöлекым пуэден».*

⁹ Тудын күзымыжö мом ончыкта? Тудын ондакше мланде пундашке воымыжым ончыкта. ¹⁰ Тиде Воышыжак, уло сандалыкым темаш манын, чыла пылпомыш деч күшкö күзен. ¹¹ Тудо иктыштым Апостоллан, весештым пророклан, иктыштым Поро Уверым каласкалышылан, весештым пастырлан але туныктышылан шогалтен. ¹² Служитлыме пашалан, Христосын Капшым чонгымылан святой-влакым ямдылаш манын, Тудо тыге ыштен. ¹³ Тыгеракын, пытартышлан ме чылан ўшанымаште да Юмын Эргыжым палымаште иктылыкыш шуына, кушкын шушо, Христосын тичмашлыкше дене келшыше күкшытыш шушо лийына. ¹⁴ Тунам ме толкын кышкылтме, чыла туныктымашын мардежше пуэн нангайме, алгаштараш уста чоя ег-влакын

* 4:8 Пс 67:19.

ондалыме изи йоча гай огына лий, ¹⁵ а чыным кучен, йӧратен илен, Тудын деке ушнымашке чыла шотыштат кушкын толына, Тудыжо вуй, Христос улеш. ¹⁶ Тудын деч уло кап, пырля кучышо кажне йыжын полшымо дене иктеш ушнен шоген, кажне посна ужашын шке ыштышашыжым ыштымыж семын кушкеш да йӧратымаште шкенжым чонген пентгыдемда.

¹⁷ Тыгеже мый Господьын лӱмжӧ дене тидым ойлем да сӧрвалем: моло калык семын кӱлдымӧ шонымаш дене умбакыже ида ыште. ¹⁸ Нунын ушыштым пычкемыш авалтен, палыдымыштлан да шӱмышт кӱэмалтмылан кӧра Юмын илыш деч ӧрдыжтӧ улыт. ¹⁹ Нуно чыла шижмашым йомдареныт, шала койышлан шкеныштым пуэныт, тӱрлӧ йырныкым опкынланен ыштат. ²⁰ Но те тыге огыл Христос нерген тунемында. ²¹ Иисус нерген те колында да, Тудын тунемшыже лийын, Тудын дене улшо чынлан туныктымо лийында гын, ²² тугеже ондалчкыан сутланымаш дене эркын-эркын пытаралтше тошто айдемыдан ончычсо койышыж деч кораншаш улыда. ²³ Тендан шӱм-чон шӱлышда да ушда уэмшаш улыт, ²⁴ Юмо гай лияш ыштыме, чынын йодмыж дене чын да святойла илыше у айдемыш вӱдылалтшаш улыда.

²⁵ Сандене, шоям ӧрдыжеш коден, чылан шке лишылда-влаклан чыным ойлыза, * вет ме икте-весын ужашыже улына. ²⁶ Сыреда гынат, языкым ида ыште:** кече шичмешке, шыдешкымыдам кудалтыза, ²⁷ да диаволлан верым ида пу. ²⁸ Кӧ шолыштын, тек ынде ок шолышт, йорло енлан кушеч ойырен пуаш лийже маньын, тек шке кидше дене пайдале пашам тыршен ышта. ²⁹ Тендан умшада гыч нимогай йӧрдымӧ мут ынже лек, а колыштшо-влаклан порым кондышо, ӱшанымаште пентгыдемдыше поро шомакым веле ойлыза. ³⁰ Юмын Святой Шӱлышыжым ида ойгандаре, вет те эрыкыш лукмо кечын Шӱлыш дене палемдыме улыда. ³¹ Чыла чон кочым, ажгынымым, шыдым, кычкырымым, мыскылымым чыла осаллык дене пырля кудалтыза. ³² Икте-весе деке поро да пушкыдо кумылан лийза. Кузе Юмо тендан титакдам Христос гоч кудалтен, теат тугак икте-весын титакыштым кудалтыза.

* 4:25 Зах 8:16.

** 4:26 Пс 4:5.

5 ГЛАВА

6-20 Волгыдын икшивыже семын ылыза. 21-33 Марий ден вате.

¹ Те Юмын йӧратыме икшивыже улыда гын, тугеже Тудын семын ыштыза. ² Кузе Христос мемнам йӧратен да Шкенжым мемнан верч жертве семын, тамле пушан пӧлек семын Юмылан пуэн, туге йӧратен ылыза. ³ Но яжарланыме, тӱрлӧ ару огыл койыш але опкынланыме нерген тендан коклаште мутымат лукман огыл, святой-влаклан тиде келшен ок тол. ⁴ Тыгак шакшын мутланымаш, кӱлеш-оккӱлым ойлыштмаш, игылт воштылмаш тыланда йӧрдӱмӧ, тыгай олмеш те Юмылан таум ыштышаш улыда. ⁵ Пален лийза: ик яжарланышынат, але ару огылынат, але опкынланышынат – опкынланымыже шояк юмылан кумалме дене иктак – тыгайым ыштыше ик айдемынат Христосын да Юмын Кугыжанышыште нимогай наследствыже уке.

⁶ Тек тендам яра ойлыштмо дене нигӧ ынже ондале, вет тидын верчак мут колыштдымо ен-влак ӱмбаке Юмын шыдыже возеш. ⁷ Тыгай ен-влак деке ида ушно. ⁸ Ондак те пычкемыш лийында, а ынде, Господь дене ушнен, волгыдо улыда. Волгыдын йочашт семын ылыза, ⁹ вет Шӱлышын саскаже – тӱрлӧ порылык, чын ыштымаш да чын. ¹⁰ Юмылан мо келшымым эре терген шогыза. ¹¹ Пычкемышын саскадыме пашаж деке ида ушно, а тыгайым тӱжвак лука. ¹² Ен-влакын шолып ыштыме пашашт нерген ойлашат намыс. ¹³ Но волгыдо дене тӱжвак лукмо годым чыла раш коеш. Тӱжвак лукмо чылажат волгыдо лиеш, ¹⁴ сандене каласыме:

«Малыше, кынел да колымаш гыч ылыж,
тыйым Христос волгалтараш тӱнгалеш».

¹⁵ Тугеже, кузе ылымыдам тӱткын ончыза. Ушдымо семын огыл, а уш-акылан семын ылыза, ¹⁶ жапым пайдалын кучылтса, вет нине кече ондалчыкан улыт. ¹⁷ Сандене шонен моштыдымо ида лий, а Юмын эрыкшым** умылаш тыршыза. ¹⁸ Руштмешке ида йӱ, тиде яжарланымашке конда, а Святой Шӱлыш дене темалтса. ¹⁹ Икте-веседам псалом да шӱлыш кумыландыме моктен мурымаш дене пенгыдемдыза, шӱмыштыда Господьлан

* 5:13 «Тӱжвак лукмо чылажат волгыдо лиеш»: грек шомакым «Волгыдо чыла тӱжвак луктеш» манынат кусараш лиеш.

** 5:17 Эрык – воля, желание.

мурыза да семым шоктыза. ²⁰ Мемнан Господьна Иисус Христос лўм дене эре да чыла верч Юмылан, Ачалан, таум ыштыза.

²¹ Юмо деч лўдын, икте-весыдам колыштын илыза. ²² Вате-влак тек шке марийыштым Господьым колыштмо семынак колыштыт, ²³ вет кузе Христос Черкылан вуй улеш, да Тудак капын* Утарышыже, тугак марият ватылан вуй улеш. ²⁴ Кузе Черке Христосым колыштеш, тугак вате-влакат шке марийыштым чыла шотыштат колыштшаш улыт.

²⁵⁻²⁶ Марий-влак, Христосын Черкым йоратымыж семын шке ватыдам йоратыза. Черкым святитлаш манын, Христос Шкенжым пуэн, тудым вўд дене да шомак дене мушкын эрыктен. ²⁷ Христос Шке ончыланже Черкым чап дене, лавыран тамга але иктаж-могай экшык деч посна шогалтынеже, Черкыже святой да нимогай ситыдымаш деч посна лийшаш. ²⁸ Тыгак марият ватыжым шке капшым йоратыме семын йоратышаш. Ватыжым йоратыше шкенжым шке йората. ²⁹ Нигө нигунам шке капшым ужмышудымо ок лий, а тудым пукша да ырыкта. Тыгак Черке верч Господь тырша, ³⁰ вет ме Тудын капшын ужашыже улына, Тудын капше ден лужо деч улына. ³¹ «Сандене пөрьен ачаж ден аважым кода, шке ватыж дене ушна, да нуно коктын ик кап ден чон лийыт.»** ³² Тиде кугу тайне, а ойлемже Христос да Черке нерген. ³³ Но тендан коклаштат тугак лийже: кажныже шкенжым йоратыме семын тек ватыжым йората, а вате тек марийже деч лўдеш.

6 ГЛАВА

1-4 Йоча да ача-ава. 5-9 Кул-влак да нунын озашт. 10-20 Юмын пумымо сарўзгарже. 21-24 Чеверласымаш.

¹ Йоча-влак, Господь дене ушнен, ача-авадан мутыштым колыштса, вет Юмын ончылно тиде сай. ² «Шке ачат ден аватым пагале», – тиде икымше кўштымаш, тудын дене пырля сорымаш пуалтын: ³ тунам «тыланет сай лиеш, да мланде ўмбалне кужу ўмыран лият»*** ⁴ Те, ача-влак, йочада-влакым шыдылан ида тарате, а Господьын туныктымыж да торлатымыж дене нуным ончен куштыза.

* 5:23 Кап – тыште «Черке» манын умылыман.

** 5:31 Быт 2:24.

*** 6:2-3 Исх 20:12, Втор 5:16.

⁵ Кул-влак, мландүмбалсе озада-влакым Христосым колыштмо семын, лүдын да пагален, яндар шүм дене колыштса. ⁶ Айдемылан келшаш төчен, оза ужмо годым веле огыл тыге ыштыза, а, Юмын эрыкшым* уло чон дене шуктен, Христосын тарзыже семын ыштыза. ⁷ Айдемылан огыл, а Господьлан служитлыме семын уло кумылын шке пашадам ыштыза. ⁸ Пален лийза: кө иктаж-могай порым ышта гын, кеч кул, кеч эрыкан лийже, Господь деч порылыкым налеш. ⁹ Теат, оза-влак, лүдыктылмашым коден, кулда-влак дене тугак ыштыза. Пален лийза: пылпомышто нунынат, тенданат Господь уло, Тудо чыла айдемым ик семын онча.

¹⁰ Иза-шольым-влак, пытартышлан ойлынем: Господь да Тудын кугу вий-куатше дене пенгыдемза. ¹¹ Дьяволын осал шонымыжлан ваштареш шоген кертса манын, Юмын уло сарүзгарже дене вүдылалтса. ¹² Вет кучедалмашна ең-влак ваштареш огыл, а тиде курымысо пычкемышын вуйлатышыже, властьше ден төраже-влак ваштареш, кава йымалсе осал шүлыш-влак ваштареш. ¹³ Тыгеже Юмын уло сарүзгаржым налза. Тунам те осал кечын ваштареш шогалын да, чыла шуктымек, пенгыдын шоген кертыда. ¹⁴ Тугеже ямде лийза: кыдалешда чыным үшталза, чын ыштымашым күртнө тувыр семын чийыза, ¹⁵ тыныслык нерген поро уверым каласкалаш ямде улмым йолешда чийыза. ¹⁶ А эн чотшо Юмылан үшанымашым авыртыш семын налза, тудын дене те осалын чыла йүлышө пикшыжым йөртен кертыда. ¹⁷ Утарымашым шлем семын упшалза, Шүлышын кердыжым, вес семынже Юмын шомакым, налза.

¹⁸ Эре сөрвалыза да йодса, чыла годымат Шүлыш дене кумалза, түткө лийза да кугу чытымаш дене чыла святой-влак верч Юмым сөрвалыза. ¹⁹ Ойлымем годым мылам күлеш шомакым Юмо пуыжо да Поро Уверын тайныжым лүдде палдараш йоным ыштыже манын, мыйын верчат кумалза. ²⁰ Поро Уверлан көра мыйым колтымо да кучен петырыме. Поро Увер нерген ең-влак ончылно күлеш семын лүдде каласкалаш мылам полшыжо манын, Юмым сөрвалыза.

²¹ Мыйын пашам кузе кайыме да кузе илымем нерген теат палыза манын, Господьын үшанле служитлышыже, йөратыме Тихик иза тыланда чыла каласкален пуа. ²² Мемнан нерген чыла

* 6:6 Эрык – воля, желание.

палдараш да тендан шўмдам кумылангдаш манын, мый тудым тендан деке колтенам.

²³ Иза-шольо-влаклан Юмо Ача да Господь Иисус Христос деч тыныслык, йӧратымаш да ўшанымаш лийже. ²⁴ Мемнан Господьна Иисус Христосым вашталтдыме йӧратымаш дене йӧратыше чыла айдеме пелен порылык лийже. Аминь.

СВЯТОЙ АПОСТОЛ ПАВЕЛЫН ФИЛИППЫШТЕ ИЛЫШЕ-ВЛАКЛАН КОЛТЫМО СЕРЫШЫЖЕ

1 ГЛАВА

*1-2 Саламлымаш. 3-11 Филиппысе черке верч Юмылан тауштен кумалмаш.
12-30 Христос – ылыш.*

¹ Иисус Христосын Павел ден Тимофей тарзыже-влак деч Христос Иисус дене ушнен шогышо, Филиппыште улшо чыла святой-влаклан, тыгак епископ ден диакон-влаклан.

² Мемнан Юмо Ачана деч да Господь Иисус Христос деч тыланда порылык да тыныслык лийже.

³ Кеч-кунамат тендам шарналтымем годым Юмемлан таумыштем. ⁴ Тендан чыланда верч Юмым сөрвалымем годым эре куанен кумалам, ⁵ вет те икымше кече гычак таче мартеат Поро Уверым шарымаште полшеда. ⁶ Мый ўшанем: поро пашам тендан көргыштө тўналше Юмо тудым Иисус Христосын кечыж марте мучашыш шукта. ⁷ Чыланда нерген мыйын тыге шонымем чын. Те шўмыштем улыда. Петырымаште лиям але Поро Уверым арален ойлем, але тудын верч ўшандарен каласкалем, чылан мый денем пырля Юмын порылыкыштыжо улыда. ⁸ Мый тендам Иисус Христосын йоратымыж дене йоратем, тидлан Юмо таныклыше. ⁹ Тендан йоратымашда шинчымаш да шижын моштымаш дене эре утларак шукемже манын, мый кумалам.

¹⁰ Тунам мо эн сай улмым терген кертыда, Христосын кечынже ару, йонылышдымо ¹¹ да Иисус Христосын шочыктымо чын ыштымаш саска дене тич темыда, тидыже Юмылан чапым да моктымашым конда.

¹² Иза-шольо-влак, палыза шонем: мо мый денем лийын гын, Поро Уверлан пайдам конден. ¹³ Ынде преторийысе уло калыклан, тыгак чыла молыланат палыме лийын: мый петырымаште Христос верч улам. ¹⁴ Мыйын петырымаште шинчымемлан көра иза-шольо-влак кокла гыч шукуракыштын Господьлан ўшанымышт пентгыдемын, Юмын шомакым эшеат талын да лўдде каласкалаш тўнгалыныт.

¹⁵ Чын, иктышт кӧранымышт да ўчашаш йӧратымыштлан кӧра Христос нерген увертарат, а весышт тидым поро шонымаш дене ыштат: ¹⁶ икымшышт ару огыл чон дене, шкалан пайдам кычалмылан кӧра Христос нерген увертарат, тидын дене мылам петырен шинчымаште нелылыкым ыштынешт, ¹⁷ а мыйым Поро Уверым аралаш шогалтымым палатат, кокымшышт йӧратымылан кӧра ыштат. ¹⁸ Но Христос нерген кеч-кузе увертарышт, сайла кояш тӧчен але чын шонымаш дене, тидлан мый куанем веле.

Ончыкыжымат куанаш тўнгалам, ¹⁹ вет мый палем: тендан кумалмыланда да Иисус Христосын Шўлышыжын полшымылан кӧра тиде чылажат мыланем утарымашке савырна. ²⁰ Мый чот вучем да ўшанем: мылам нимо шотыштат вожылаш ок логал, но лўддымӧ лиям, да кеч илыш, кеч колымаш лийже, Христос мыйын капем гоч кызыт моло годымсо семынак чаплана. ²¹ Илыш мыланем – Христос, а колымаш – сенгымаш. ²² Капыште илымаш мыйын пашам гоч саскам конда гын, мом ойырен налаш, мый ом пале. ²³ Мыйым тидыжат, тудыжат шупшеш: мый тиде илыш гыч кайынем да Христос дене лийнем, тидыже шуко пачаш сайрак, ²⁴ но капыште илаш кодаш тыланда верч кўлешанрак. ²⁵⁻²⁶ Мый тидлан ўшанем, сандене палем: те ўшанымаште сенгымашке шуза да куаныза манын, мый тышан кодам да, тендан деке угыч мийымекем, мыланем кӧра куанда Христос Иисус дене ушнен шогымаште лын лийже манын, чылада дене пырля улам.

²⁷ Ончыза, Христосын Поро Увержылан йӧрышӧ илыш дене илыза. Мый тендам ужаш миём але тендан деч тораште лиям, те ик шўлыш дене икоян улыда да Евангелиеш негызлалтше ўшанымаш верч пенгыдын шогедат манын колнем. ²⁸ Ваштареш шогышо-влак деч те нимо шотыштат лўдшаш огыдал. Тидыже нунылан колымашын палыже улеш, а тыланда утарымашын палыже – тидыже Юмо деч. ²⁹ Вет Христослан ўшанаш гына огыл, Тудын верч орланашат тыланда пиал пуалтын. ³⁰ Мыйын кредалмашем те ондак ужында, тудым шуйымом нерген кызыт колыда. Тенданат тиде кредалмашак.

2 ГЛАВА

*1-11 Христосын корныжо. 12-18 Утаралтмаш верч тыршыза.
19-30 Тимофей ден Епафродит.*

¹ Тыгеже, Христос дене ушнымаш тендам кумыланда гын, Тудын йоратымыже тендам лыпландара гын, Шүлыш дене ушнымаш уло гын, шүм кумыл да порылык уло гын, ² мыйын куанем тичмашым ыштыза: чылан ик семын шоныза, икгай йоратымашан, икоян да ик кумылан лийза. ³ Тавалымылан але чапланаш тыршымылан көра нимом ида ыште, а ўнышын икте-весым шке дечда кугураклан шотлыза. ⁴ Тек кажныже шке пайдаж нерген веле огыл, а молынат пайдаж нерген шона. ⁵ Тендан шонымашда да шүм шижмашда Христос Иисусын гаяк лийже.

⁶ Тудо, чын Юмо улмыж ўмбач,

Юмо дене төр лияш төчен огыл,

⁷ а Шкенжым Шке ўлык шынден,

тарзын түсшым налын, айдеме гай лийын,

Тудым чылан айдеме түсаным ужыныт.

⁸ Тудо Шкенжым Шке изиэш луктын,

колымо марте, ыресеш колымо мартеат,

мутым колыштшо лийын.

⁹ Садлан Юмо Тудым күшкө нөлтен,

чыла лүм дечат күшнө шогышо лүмым пуэн.

¹⁰ Тыгеракын, пылпомышсо, мландысе

да мланде йымалсе-влак

чылан Иисус лүмеш сукалтышаш улыт,

¹¹ кажне йылме, Ача Юмын чапшым нөлташ,

Иисус Христосым Господь манын почын ойлышаш.

¹² Тыгеракын, йоратыме иза-шольым-влак, тендан дене лиймем годым кузе мыйым эре колыштында, ынде тендан деч тораште улмем годым эшеат утларак колыштса: шкендан утаралтмашдам лүдын да тыршен шуктыза. ¹³ Юмо Шкеак тендан көргыштыда пашажым ышта, тыгеже те Тудын поро эрыкше* дене келшыше пашам ыштынеда да ыштеда. ¹⁴⁻¹⁵ Локтылалтше да пужлышо тукум коклаште те шылталаш амалдыме, яндар, Юмын титакдыме икшывыже лийза манын, чылажымат өпкелыде да кокыте шоныде ыштыза. Тыгай тукум коклаште те

* 2:13 Эрык – воля, желание.

тўняште шўдыр семын йолгалтыда, ¹⁶ илыш шомакым кучеда. Чыла тидлан кўра Христосын кечынже мый моктанен кертам, вет тидыже мыйын арам огыл тыршымом да арам огыл пашам ыштымем ончыкта. ¹⁷ Но ўшанымашда верч надырым пуэн эр-тарыме служитлымаште жертве лиям ыле гынат, мый куанем, чыланда дене пырля йывырте. ¹⁸ Тыгак теат куаныза, мый денем пырля куаныза.

¹⁹ Тендан кузе илымыда нерген пален налын, мыйынат кумылем нўлтшў манын, тендан деке вашке Тимофейым колтен керташ Господь Иисус дене ушнен ўшанем. ²⁰ Тудын семын уло чон дене тендан верч тыршыше мыйын нигў весе уке, ²¹ вет чылан Иисус Христосын пашаж верч огыл, а шкеныштын пашашт верч веле тыршат. ²² А Тимофейлан ўшанаш лиеш манын, те паледа: Поро Уверлан тудо мый денем ачаж дене эрге пырля ыштыме семын ыштен. ²³ Тугеже, мый денем мо лийшашым пален налмекем, тудым тунамак колтен кертам манын ўшанем. ²⁴ Мый шкежат вашке тендан деке толам манын, Господь мылам ўшаным пуа.

²⁵ Но Епафродитым, мый денем пырля ыштыше да тыршыше изанам, мыланем кўлмў годым полшаш колтымо ендам, тендан деке колташ кўлешлан шотлем. ²⁶ Тудо тендам чыландам пешак уjneже да черланымыж нерген уверым колмыланда тургыжлана. ²⁷ Епафродит чынжымак колышаш гай черле лийын, но Юмо тудым чаманен, да тудым веле огыл – мылам ойго ўмбака ойго ынже ешаралт манын, шкемымат чаманен. ²⁸ Тыгеже тыланда, тудым угыч ужмеке, куан лийже, а мыланем шагалрак ойго лийже манын, мый тудым вашкерак колтенам. ²⁹ Тудым Господь дене ушнымаште куанен вашлийза да тудын гай ен-влакым пагалыза. ³⁰ Тудыжо Христосын пашажлан лийын изиш гына колен огыл. Могай полышым те мыланем пуэн кертын огыдал, тудым пуаш манын, илышыжымат чаманен огыл.

3 ГЛАВА

1-11 Христослан ўшаныме гоч чыншы лекмаш. 12– 4:1 Ончыко кайымам.

¹ Тыгеракын, иза-шольым-влак, Господь дене ушнымаште куаныза. Тидымак угыч тыланда возымом мыйым ок йўсландаре, а тыланда пайдале лиеш.

² Пий-влак деч, осал пашаче-влак деч шекланыза, пўчкедыше-влак деч шекланыза. ³ Ме, шўлыш дене Юмылан служитлыше,

Христос Иисус дене кугешныше да каплан огыл ўшаным пыштыше-влак, чынжымак пўчман улына. ⁴ Кеч мый шкеже капланат ўшаным пыштен кертам ыле. Иктаж-кө каплан ўшаным пышташ шона гын, тидлан мыйын амал утларак уло: ⁵ шочмекем, мылам кандашымше кечын пўчмө йўлам ыштеныт, Израиль калык гыч Вениамин тукум, еврей деч шочшо еврей улам, а законом шуктымшо шотышто фарисей лийынам, ⁶ Юмын Черкым поктылмо марте тыршыше лийынам, законом шуктымшо гыч лекше чын ыштымаш шотышто – шылталаш лийдыме айдеме. ⁷ Но мо мыланем сенымаш лийын, тидым Христослан көра йомдарымашлан шотлем. ⁸⁻⁹ Туге, мый чылажымат оккўллан шотлем, вет Христос Иисусым, мыйын Господьым, палымаш мылам чыла моло деч утларак чапле. Тудлан көра мый чылажымат кудалтенам. Христосым шкаланем муын налаш да Тудын дене тўрысnek ушнен шогаш манын, мый чылажымат йёрдымылан шотлем. Тыге мый шкаланем көра, законом шуктымшо дене огыл, а Христослан ўшаныме дене чын ыштышыш лектам. Тыгай чын ыштымаш ўшанымылан көра Юмо деч лиеш. ¹⁰ Мый Христосым да Тудын ылыжмыжын куатшым палынем, Тудын орланымашкыже ушнынем да Тудын колымыж дене Тудын гай лийнем. ¹¹ Тыге ала мыят колымаш гыч ылыжтыме лиям.

¹² Мый кушко кайышаш улам, тушко шуынам але тичмашлыкыш толынам манын ом ойло, но, кузе Христос Иисус мый декем шуын, тугак, шуаш тыршен, вийым пыштен, ончыко каем. ¹³ Иза-шольо-влак, мый кушко кайышаш улам, тушко але шуынам манын ом шотло гынат, иктым ыштем: шентгелан кодшым чыла монден, ончыко уло вийын каем. ¹⁴ Мый тушко шунем, кушто Христос Иисус дене ушнен шогымаште Юмын эн кўшыл ўжмашлан көра пуалтшаш сенымаш пөлек мыйым вуча. ¹⁵ Тугеже мемнан кокла гыч ўшанымаште кушкын шушо-влак тыге шонышаш улыт, а те иктаж-мо нерген вес семын шонеда гын, тидымат Юмо тыланда почеш. ¹⁶ Кеч-мо лийже, ме могай кўкшытыш шуынна, ме тыге шонышаш да тудо правил почешак илышаш улына.

¹⁷ Иза-шольо-влак, мыйын семынем ыштыза, мемнан тыланда ончыктымшо корно дене коштшо-влак ўмбаке ончыза. ¹⁸ Мый тидын нерген тыланда чўчкыдын ойленам, да ынде шинчавўд йөре каласем: шукышт Христосын ыресшын тушманже семын илат. ¹⁹ Нунын мучашышт – пытымаш, нунын юмышт – кочмаш-йўмаш, а чапышт – намысан койыш. Нуно мланде ўмбалсе нер-

ген шонат. ²⁰ Но мемнан илыме верна пылпомышто, тушечын ме Утарышым, Господь Иисус Христосым, вучена. ²¹ Кид йымакыже чыла налаш Тудын куатше уло, тиде куат дене Тудо мемнан начар капнам Шкенжын чапланыше капше гайыш савыра.

4 ГЛАВА

2-9 Кагаш-влак. 10-20 Пӧлеклан тауштымаш. 21-23 Чеверласымаш.

¹ Тыгеже, йӧратыме да ужмо шумо иза-шольым-влак, мыйын куанем да сенгымаш вуйшӱдышем, Господь дене тыге ушнен шогыза, йӧратымам-влак.

² Господь дене ушнен икоян лияш Еводиям да Синтихиям сӧрвалем. ³ Туге, тыйымат йодам, пашаште ӱшанле йолташем: нине ӱдырамашлан полшо, нуно мый денем пырля, тыгак Климент да мый денем ыштыше моло ег дене пырля Поро Увер верч тыршеныт. Нунын лӱмышт – илыш книгаште. ⁴ Господь дене ушнен эре куаныза. Угыч каласем: куаныза! ⁵ Тендан тыматле улмыда чыла енлан палыме лийже; Господь лишнак. ⁶ Нимо нергенат ида тургыжлане, а, кумалын, тауштен да сӧрвален, йодмыдам чыла годымат Юмылан палдарыза. ⁷ Тунам Юмын кечмогай уш деч кӱшнӧ шогышо тыныслыкше тендан шӱмдам да шонымыдам Христос Иисус дене ушнымаште арала.

⁸ Пытартышлан, иза-шольо-влак, чыла, мо чын, мо пагалыме, мо сай, мо ару, мо келшыше, мо мокташ йӧрышӧ – мо гына поро лиеш да тауштымым шога гын, тидын нерген шоныза. ⁹ Мый дечем те молан тунемында, мом налында, колында да ужында, тудым ыштыза, да тыныслыкым пуышо Юмо тендан дене лиеш.

¹⁰ Те ынде мыйын верч угыч тыршаш тӱнгалында, садлан Господь дене ушнен моткоч куанышым. Те ондакат полшынеда ыле, но йӧнда лийын огыл. ¹¹ Мый йорло улмемлан огыл тидым ойлем, мый мо улмо дене серлагаш тунемынам. ¹² Мый чӱдӧ илыш денат, улан илыш денат илен моштем, чыла годымат да чыла вереат темын илашат, шужашат, улан але йорлын илашат тунемше улам. ¹³ Мылам вийым пуэн шогышо [Иисус] Христос дене мый чылажымат кертам. ¹⁴ Туге гынат мылам орлыкем куштылемдаш полшымыда дене те сай ыштенда.

¹⁵ Те, Филиппыште илыше-влак, шкеат паледа: Поро Увер шарлаш тўналме годым, Македоний гыч лекмекем, тендан деч моло ик черкат мыланем полышым пуэн огыл. ¹⁶ Фессалоникиште улмем годымат те кўлмō годым мылам ик гана веле огыл полышым колтенда. ¹⁷ Тендан деч пōлекым налашлан огыл тидым ойлем, но поро паша лектышда ешаралтмым ужмем шуэш. ¹⁸ Амый чыла налынам, чылажат лын уло. Тендан колтымыдам Епафродит деч налынамат, мыйын чылажат шуко. Мом те пуэнда, тиде «тамле пушан пōлек», «Юмылан келшыше, йōрышō надыр».* ¹⁹ Мыйын Юмем тек тендан чыла кўлешдам чап дене шке поянлыкше почеш Христос Иисус гоч тема. ²⁰ Юмылан, мемнан Ачаланна, курым-курумеш чап лийже. Аминь.

²¹ Христос Иисус дене ушнен шогышо чыла святой-влаклан саламым каласыза. Мыйын пеленем улшо иза-шольо-влак тыланда саламым колтат. ²² Тыланда чыла святой, поснак кесарын полатысыже-влак, саламым колтат. ²³ Тек Господьна Иисус Христосын порылыкшо чыланда дене лиеш. Аминь.

* 4:18 Ончо: Быт 8:21, Исх 29:18.

СВЯТОЙ АПОСТОЛ ПАВЕЛЫН КОЛОССЯН-ВЛАКЛАН КОЛТЫМО СЕРЫШЫЖЕ

1 ГЛАВА

*1-3 Саламлымаш. 4-14 Колоссысо черке верч Юмылан тауштен кумалмаш.
15-23 Христосын кӧ улмыжо да пашаже нерген. 24– 2:5 Черкылан Павелын
ыштымыже.*

¹ Юмын эрыкше* почеш Иисус Христосын Апостолжо лийше Павел ден Тимофей иза деч ² Христос Иисус дене ушнен шогышо, Колоссышто улшо святой да ўшанле иза-шольо-влаклан.

³ Юмо Ачана да Господь Иисус Христос деч тыланда порылык да тыныслык лийже.

Тендан верч кумалмына годым мемнан Господьна Иисус Христосын Юмыжлан да Ачажлан эре тауштена: ⁴ Христос Иисуслан ўшанымыда да чыла святой еным йӧратымыда нерген колынна. ⁵⁻⁶ Ўшанен вучымыдам тыланда пылпомышто ямдылыме, тидым пален, ўшанеда да йӧратеда. Мом ўшанен вучеда, тудын нерген те тўналтыштак чын шомакыште, тендан деке шушо Поро Уверыште, колында. Поро Увер еҥ-влак деке тўня мучко шуэш, саскам пуа, шарла, да Юмын порылыкшо нерген колмо, тиде порылык чынжымак могай улмо нерген пален налме кече деч вара тендан денат тугак лийын – ⁷ Юмын порылыкшо нерген те мемнан дене пырля пашам ыштыше да тендан верч Христослан ўшанлын служитлыше йӧратыме Епафрас деч пален налында. ⁸ Тудак чоныштыда могай йӧратымашым Шўлыш шочыктымо нерген мыланна увертарен.

⁹ Теве молан меат чыла тидын нерген колмо кече гычак тендан верч кумалмым огына чарне, да Юмо тыланда шке эрыкшым* Шўлыш деч налме чыла уш-акыл да умылымаш дене тўрысnek пален налаш полшыжо манын, эре йодына. ¹⁰ Те Юмылан келшыше илыш дене илыза, чыла шотыштат Тудлан йӧрышын ыштен, чыла тўрлӧ порым ыштыме дене саскам

* 1:1 Эрык – воля, желание. Тыгак – 1:9.

кондыза да Юмым палымаште кушкын толза манын, Юмым сөрвалена. ¹¹ Тек Тудын чапшын чыла вийже да куатше тендам пенгыдемда, тунам те эре чыла чытыше да куаныше лийыда ¹² да святой-влаклан ямдылыме наследствым волгыдо Кугыжанышыште налаш мемнам ўжшö Ача Юмылан таушташ тўналыда. ¹³ Тудо мемнам пычкемышын властыше деч утарен да йöратыме Эргыжын Кугыжанышкыже кусарен. ¹⁴ Тудын Вўржö дене мемнам сулен налме, Тудын гоч мемнан языкнам кудалтыме.

¹⁵ Христос – койдымо Юмын тўсшö, Юмын ыштыме тўня деч ончыч шочшо, ¹⁶ вет пылпомышто, мландўмбалне мо уло – мо коеш, мо ок кой, – чыла Тудын гоч ышталтын: престолат, озаланымашат, вуйлатымашат, властят.* Чылажымат Тудын гоч да Тудлан ыштыме. ¹⁷ Тудо чыла деч ончыч лийын, да Тудын дене чылажат радамлалтын шога. ¹⁸ Тудо – капын, вес семынже Черкын, вуйжо. Тудо – тўналтыш. Чыла шотыштат икымше лийже манын, колымаш гыч ылыжше кокла гыч эн ончычсо. ¹⁹⁻²⁰ Чыла тичмашлык Тудын дене лийже манын, Тудын гоч Юмо Шкеж ден чыла улшо коклаште сöрасымашым ышташ, мо мландўмбалне да пылпомышто уло, чылаж денат Тудын ыресеш йоктарыме Вўржö дене тыныслыкым ышташ шке порылыкшо дене сайлан шотлен.

²¹ Теат ондак Юмо деч тораште шогенда, те шке шўмыштыда Тудын тушманже лийында, осал пашам ыштенда. ²² Шке ончыланже тендам святойым, арум да шылталаш лийдымым шогалташ манын, Христосын айдеме кап дене колымыж гоч Юмо тендан дене ынде тыныслыкым ыштен. ²³ Ўшанымашын негызыштыже чоткыдын шогыза, тендан колмо Поро Увердан пуымо ончыкылык ўшан деч ида коранг. Поро Уверым Юмын ыштыме уло тўнялан увертарыме, да мый, Павел, тудлан служитлыше лийынам.

²⁴ Тендан верч орланымемлан ынде куанем. Христосын йöсланымаштыже мо але ок сите, тудым мый шке капем дене Тудын Капше верч темем, а Тудын Капше – Черке. ²⁵ Юмо эрыкше** почеш шке шомакшым тыланда тўрыс увертарыме пашам мылам ўшанен пуэн, да мый Черкын служитлышыже лийынам. ²⁶ Юмын шомакше тукум гыч тукумыш курымла дене шылты-

* 1:16 Тыште Суксо чин нерген ойлалтеш.

** 1:25 Эрык – воля, желание.

ме тайне ыле, а ынде святойжо-влаклан почмо. ²⁷ Нунылан Юмо чын Юмым палыдыме-влак коклаште тиде тайнын уло поянлыкшым да чапшым палдарынеже улмаш. Тайныже тыгай: тендан дене Христос, Тудо – чапым ўшанен вучымаш. ²⁸ Кажне еным нимогай ситыдымаш деч посна Христос Иисус дене ушнымаште Юмын ончыко шогалташ манын, уло уш-акыл дене чыла еглан кангашым пуэн да чыла еным туныктен, ме Тудын нерген увертарена. ²⁹ Тидлан көра мый Тудын пуымо вийже дене ыштем да тыршем, тиде вийже мыйын көргыштем ила.

2 ГЛАВА

6-15 Христос дене у илыш. 16-23 Кўлдымө чарымаш деч эрык.

¹ Тендан верч, Лаодикийыште да Иерапольышто илыше-влак верч да кө мыйын чурием ужынжат огыл, чылашт верч кузе чот мылам кучедалаш логалеш, те палыза шонем. ² Чыланыштын шўмышт кумыланже да чыланат йōратымаш дене ушнышт, умылымашын уло поянлыкышкыже да тичмашлыкышкыже, Ача Юмын да Христосын тайныштым палымашке шуышт манын тыршем. ³ Уш-акылын да шинчымашын чыла поянлыкше Христос дене уждымын саклалтеш. ⁴ Тендам нигōат ласка мут дене ынже ондале манын, мый тидым ойлем. ⁵ Вет капем дене тендан пелен омыл гынат, чонем дене тендан пеленак улам да, шот дене илымыдам да Христослан пенгыдын ўшанымыдам ужын, куанем.

⁶ Тыгеже Христос Иисусым, Господьым, шўмышкыда пуртенда гын, Тудын дене ушнен илыза. ⁷ Тендам туныктымо семын Христосеш вожанза, Тудын дене ушнен, шке илышдам чоныза, ўшанымаш дене пенгыдемза. Тек тендан тауштымыда лын лиш. ⁸ [Иза-шольо-влак,] Христосеш огыл, а айдеме туныктымашеш да сандалыкысе тўрлө пўртўс виеш негызлалтше, ушанла койшо туныктымаш да кўлдымө ондалымаш дене нигō тендам ынже авалте манын шекланыза. ⁹ Христосын айдеме капыштыже Юмын уло тичмашлыкше ила. ¹⁰ Христос дене ушнен, теат тичмашлыкыш шуында, Тудыжо – уло вуйлатымашын да властын вуйжо. ¹¹ Тудын дене ушнымаште те пўчмашым эртенда, но тиде айдеме кид дене ыштыме пўчмаш огыл, а пуйто айдемын языкан кап ден чон кумылжым кудааш налмаш. Тыгай пўчма-

шым Христос ышта. ¹² Тынеш пуртымо гоч Тудын дене пырля тойымо лийында, тынеш пуртымо гочак Тудым колымаш гыч ылыжтыше Юмын куатшылан ўшанымылан көра Тудын дене пырляк ылыж кынылында. ¹³ Тендам, ондакшым сулыккланда да пўчдымө улмыланды колышо-влакым, Христос дене пырля Юмо ылышым ыштен. Тудо мемнан чыла сулыкнам касарен, ¹⁴ мемнан ваштареш возымо кагазым туныктымаш дене ўштыл шуэн, ыресеш пудален коранден. ¹⁵ Тидын дене вуйлатымашын да властын вийыштым поген налын, нуным чылан ончылно намысыш пуртен да ырес дене нуным чапланен сенен.

¹⁶ Тыгеже мом кочмылан але йўмылан, але иктаж-могай пайремым, у тылзым але шуматкечым палемдымылан тендам тек нигө ок титакле. ¹⁷ Тиде – мо лийшашын ўмылжө веле, а кап* – Христосын. ¹⁸ Кө ег ончылно ўгышыла кояш төча, Суксылан кумалмым йөрата да уждымо кончымашыж дене кугешнылеш, тыгай-влак кокла гыч тендам нигө ынже ондале. Айдеме ушышт дене нуно арам моктанат, ¹⁹ вуй дене – Христос дене – кылышт уке, а Христосшо уло капым йыжын да шөн-влак дене уша, Юмын шонымыж почеш кушта.

²⁰⁻²¹ Тыгеракын, те Христос дене пырля колен улыда да тўнясе тўрлө пўртүс вий деч утленда гын, тугеже, молан тиде тўнясе семын «Ит тўкнө», «Ит коч», «Ит тўкале» манын кўштымым шуктеда? ²² Мо нерген тыге ойлат, чыла тиде кучылтмо дене пыта. Тыгай чарымаш – айдемын кўштымыжө да туныктымыжо веле. ²³ Шке семын служитлымаш, шояк ўгышылык да капым индырымаш – чылажат ушанла коймаш гына, кап ден чонын йодмыштым шотыш налдымаш гына.

3 ГЛАВА

1-17 Тошто ден у айдеме. 18- 4:1 Христиан еш ден кул-влак нерген.

¹ Те Христос дене пырля ылыжында гын, тугеже кўшылсым кычалза. Тошто Юмын пурла могорыштыжо Христос шинча. ² Мланде ўмбалсе нерген огыл, а кўшылсө нерген шоныза. ³ Вет те коланда, да тендан ылышда Христос дене пырля Юмо дене ушнымаште уждымын саклалтеш. ⁴ Кунам Христос, тендан ылышда, толеш, тунам теат Тудын дене пырля чапланен

* 2:17 «Кап»: грекла возымым «Мо чынжымак уло» манынат умылаш лисш.

толыда.

⁵ Сандене тендан тиде тўня деч мо уло, тудым пытарыза: яжарланымым, шакшыланымым, сутланымым, осал кумыл шупшмым, опкынланымым. Опкынланымыже шояк юмылан кумалме дене иктак. ⁶ Тыгай верчак мут колыштдымо ен-влак ўмбаке Юмын шыдыже возеш. ⁷ Ала-кунам теат тыгай койыш кид йымалне лийында, шкендам тыгак кученда. ⁸ А ынде те чылажымат өрдыжкө корандыза: шыдым, ажгынымым, енлан осалым шонымым, ен ўмбаке ойлымым, умша гыч лекше шакше мутым. ⁹ Икте-весыланда ида шойышт, вет шке ўмбачда тошто айдемым пашаж дене пырля кудалтенда, ¹⁰ у айдемыш вўдылалтынды. Тудыжо, Пўрышыжын* тўсан гай лияш кельштаралтын, эре уэмеш, Юмым сайынак да сайынак палаш ту-немеш. ¹¹ Тидын шотышто эллинат, иудеят, пўчмат, пўчдымат, варварат, скифат, кулат, эрыканат уке, но Христос – тиде чыла да чылашат.

¹² Тыгеже, Юмын ойырен налме, святой да йөратыме ен-влак семын, шўм чаманымаш, порылык, ўнгышылык, тыматле улмо, шуко чытыме дене вўдылалтса. ¹³ Икте-весыдам чытен илыза, тендан кокла гыч иктаж-кудыжын весылан өпкеда уло гын, титакшым кудалтыза. Кузе Христос титакдам кудалтен, теат тугак ыштыза. ¹⁴ Но эн ондак йөратымаш дене вўдылалтса, тудо чыла сайым уша. ¹⁵ Тек тендан шўмыштыда Юмын тыныслыкше озалана. Тыныслыкышке тендам ик кап семын ўжмө. Тауштен моштышо лийза. ¹⁶ Тек тендан чоныштыда Христос шомакын уло поянлыкше ила. Уло уш-акыл дене икте-весыдам туныктыза, икте-весылан кангашым пуыза, псаломым, моктемурым да шўлыш кумыландыме мурым шўмыштыда Господьлан тауштен мурыза. ¹⁷ Мом гына ойледа але ыштеда, чылажымат Господь Иисус Христос лўм дене ыштыза, Тудын гоч Юмылан да Ачалан таум каласыза.

¹⁸ Вате-влак, марийдам колыштса, Господьлан ўшаныше ўдырамашлан тиде келшен толеш. ¹⁹ Марий-влак, шке ватыдам йөратыза да нунын дене торжа ида лий. ²⁰ Йоча-влак, ача-ава-дам чыла шотыштат колыштса, Господьлан тиде келша. ²¹ Ача-влак, йочада-влак вуйым ынышт саке манын, нуным эре ида шылталале.

²² Кул-влак, мландўмбалсе озада-влакым чыла шотыштат

* 3:10 Пўрышө – Творец.

колыштса. Тидыжым айдемылан келшаш төчен, оза ончымо годым веле огыл, а яндар шүм дене, Юмо деч лүдын ыштыза. ²³ Мом те ыштеда, чылажымат айдемылан огыл, а Господьлан ыштыме семын уло кумылын ыштыза. ²⁴ Господь деч пӧлек шотеш наследствым налшашдам те паледа, вет Христос Господьлан служитледа. ²⁵ А осалым ыштыше шкенжын осалже денак налеш. Юмо чыла еным ик семын онча.

4 ГЛАВА

2-6 Черкылан кангаш-влак. 7-18 Чеверласымаш.

¹ Оза-влак, кулда-влак дене чын да төр ыштыза. Ушыштыда кучыза: пылпомышто тенданат Озада уло.

² Кумалмаштыда чытышан да тӱткӧ лийза, таум ыштыза. ³ Шке увержым шараш, Христосын тайныжым увертараш, Юмо мыланна омсам почшо манын, мемнан верчынат кумалза. Тиде тайне верчак мый кызыт петырымаште шинчем, ⁴ да мый тудым раш палдарышаш улам. Мыланем тидым кӱлеш семын ышташ манын кумалза. ⁵ Ӗрдыж-влак дене шкендам моштен кучыза, жапым пайдалын кучылтса. ⁶ Мутда эре поро, шинчал дене саемдыме лийже, кажнылан кузе вашешташ пален шогышаш улыда.

⁷ Господьлан ўшанлын служитлыше, мемнан дене пырля ыштыше йӧратыме Тихик иза тыланда мыйын нерген чылажымат каласа. ⁸ Тудым тидланак тендан деке колтенам. Тек тудо тендан дене мо ышталтме нерген пален налеш да шӱмдам кумылангда. ⁹ Тудын дене пырля ўшанле да йӧратыме Онисим изана толеш, тудо тендан кокла гыч иктыже. Тысе чыла паша нерген нуно тыланда каласкалат.

¹⁰ Мый денем пырля казаматыште шинчыше Аристарх, тыгак Варнаван Марк родыжо тыланда саламым колтат. Марк шотышто йодмым налында: тудо тендан деке мия гын, порын вашлийза. ¹¹ Тыгак Иуст манме Иисус саламым колта. Пӱчман-влак кокла гыч нуно веле Юмын Кугыжанышлан мый денем пырля пашам ыштат. Нуно мыланем кумыландымаш лийыныт.

¹² Иисус Христосын тарзыже, тендан Епафрасда саламым колта. Те нимогай ситыдымаш деч посна шогыза, чыла шотыш-

тат Юмын эрыкше* почеш илыза манын, тудо кумалмаште тендан верч эреак кучедалеш. ¹³ Тудо тендан верч да Лаодикий ден Иерапольышто улшо-влак верч уло кумылын тырша манын, мый ўшандарен кертам. ¹⁴ Йўратыме врач Лука да Димас тыланда саламым колтат. ¹⁵ Лаодикийысе иза-шольо-влаклан, тыгак Нимфанлан да тудын пўртеш погынышо черкылан саламым каласыза. ¹⁶ А тиде серышым тендан дене лудмеке, тудым тыгак Лаодикийысе черкыште лудыктыза, Лаодикийысе серышым теат лудса. ¹⁷ Архипплан каласыза: «Шеклане, Господь дене ушнен шогымаште налме служитлыме пашатым шукто».

¹⁸ Мый, Павел, тиде саламлымашым шке кидем дене возем. Мыйын петырымаште шинчымем шарныза. Тендан дене Юмын порылыкшо лийже. Аминь.

* 4:12 Эрык – воля, желание.

СВЯТОЙ АПОСТОЛ ПАВЕЛЫН ФЕССАЛОНИКЫШТЕ ИЛЫШЕ-ВЛАКЛАН КОЛТЫМО ИКЫМШЕ СЕРЫШЫЖЕ

1 ГЛАВА

1 Саламлымаш. 2-10 Фессалоникысе ўшаныше-влакын ылышышт.

¹ Павел, Силуан да Тимофей деч Юмо Ача да Господь Иисус Христос дене ушнен шогышо Фессалоникысе черкылан.

Мемнан Юмо Ачана да Господь Иисус Христос деч тыланда порылык да тыныслык лийже.

² Кумалмына годым эре тендам шарнена, чыланда верч Юмылан таум ыштена. ³ Ўшанымылан көра ыштыме пашадам, йӧратымылан көра тыршымыдам да мемнан Господьна Иисус Христослан ўшаным пыштыме гыч лекше чытымыдам ме Юмына, Ачана, ончылно шарнен шогена. ⁴ Юмын йӧратыме иза-шольына-влак, Тудын тендам ойырен налмыжым палена, ⁵ вет каласкалыме Поро Уверна мут дене веле огыл, а кугу куат, Святой Шўлыш да тўрыс ўшанымаш дене тендан дека миен шуын. Коклаштыда тыланда көра могай лиймынам шкеат паледа. ⁶ Те мемнан семын да Господь семын ыштыше лийында; пеш чот индыралтын да гынат, Поро Уверым Святой Шўлыш деч лекше куан дене шўмышкыда пыштенда. ⁷ Тыгеракын, Македонийыште да Ахаййыште ўшаныше чыла еҗлан корным ончыктенда. ⁸ Господьын шомакше Македонийыште да Ахаййыште веле огыл тендан деч йонгалтын, а Юмылан ўшанымыда нерген увер чыла вере шарлен. Мыланна тыгеже нимом каласкалыме ок кўл, ⁹ вет нуно шке мемнан нерген каласкалат, тендан дека кузе мийымына да шояк юмо-влак деч кузе коранмыда нерген ойлат: те ылыше, чын Юмылан служитлаш тўнгалында; ¹⁰ Тудын колымаш гыч ылыжтыме Иисус Эргыжын пылпомыш гыч толмыжым вучеда, Тудыжо мемнам Юмын толшаш шыдыже деч утара.

2 ГЛАВА

*1-16 Павелын Фессалоникысе пашаже.
17– 3:13 Павел угыч Фессалоникыш мийынеже.*

¹ Иза-шольо-влак, шкеат паледа: тендан деке мемнан мийымына арам лийын огыл. ² Те паледа: тылеч ончыч Филиппыште шуко орлыкым да торжа койышым мыланна чыташ логалын, да тендан денат ваштареш шогеныт гынат, тыланда Поро Уверым каласкалаш Юмо мыланна лүддымылыкым пуэн. ³ Мемнан ўжын ойлымына чын деч коранме гычат, амыргыме гычат, чояланyme гычат ок лек. ⁴ А Юмо мемнам терген да Поро Уверым мыланна ўшанаш лиймым ужын, да ме тыгак ойлена: енлан огыл, а мемнан шүмнам тергыше Юмылан келшаш тыршена.

⁵ Ме нигунам сайла кояш төчен ойлен огынал манын, те паледа; пайдам налаш шонымына лийын огыл, Юмо тидлан танык. ⁶ Ме айдеме деч чапым огына кычал, тендан дечат, моло дечат. ⁷ Ме Христосын Апостолжо улына да тендан деч пентгыдын йодын кертына ыле, но шке йочажым пукшен ончышо ава гай шыма тендан коклаште лийынна. ⁸ Тендам йōратымыланна кōра ме Юмын Поро Увержым веле огыл, а шкена чоннамат тыланда пуаш ямде улына ыле, тунар те мыланна шерге лийында.

⁹ А те, иза-шольо-влак, пашам ыштымынам да тыршымынам шарнеда: тендан кокла гыч иктыланат нелым ышташ огыл манын, Юмын Поро Увержым каласкалымына годым йūdшō-кечыже пашам ыштенна. ¹⁰ Кузе ме святойын, чын да шылталаш лийдымын тендан дене ыштенна, тидлан те, ўшаныше-влак, да Юмо танык улыда. ¹¹⁻¹² Тендам шке Кугыжанышкыже да чапышкыже ўжшō Юмылан келшышын илыза манын, ача шке икшывыжым туныктымо семын кажныдам кумыланденна, ўшандаренна да сōрваленна – тидым те паледа.

¹³ Мемнан деч Юмын шомакым колмекыда, те тудым айдеме шомак семын огыл, а тудо чынжымак могай, тугайым, тендан, ўшаныше-влакын, коклаште Юмын виан ыштыше шомакше семын ушешда коденда – тидланат ме Юмылан эреак таум ыштена.

¹⁴ Те, иза-шольо-влак, Христос Иисус дене ушнен шогышо Иудейысе черке-влак семын ыштыше лийында. Нуно иудей-влак деч мом чытеныт, теат шкендан калык деч тудымак чытенда.

¹⁵ Иудей-влак Господь Иисусымат, шкеныштын пророкышт-влакымат пуштеденыт, а мемнам поктылыныт. Нуно Юмылан

огыт келше да чыла енын тушманже улыт. ¹⁶ Чын Юмым палыдыме-влаклан утарыше шомакым ойлаш нуно мыланна чаракым ыштылыныт, да тидын дене шке язык висаштым эре темен шогат. Но пытаргышлан нунын ўмбаке Юмын шыдыже логалын.

¹⁷ Иза-шольо-влак, кўчык жаплан тендан деч мыланна ойырлаш логале, но шўмна дене огыл, а чурийна дене гына, да тендан дене вашлияш эшеат кугу кумыл дене тыршенна. ¹⁸ Ме тендан деке мияш шоненна – мый, Павел, ик гана веле огыл мийынем ыле – но сатана чаракым ыштылын. ¹⁹ Господьна Иисус Христос толмо годым Тудын ончылно кō мемнан ўшанен вучымына але куанна, кō мемнан сенгымаш вуйшўдышна? Те огыл мо? ²⁰ Те мемнан чапна да куанна улыда.

3 ГЛАВА

¹ Сандене, ынде чытен огыналат, ме Афинеш шкет кодаш шонен пыштенна ² да тендам пентыдемдаш, ўшанымаштыда кумыландаш ме Тимофей изанам – Христосын Поро Увержым каласкалымаште Юмын служитлышыжым, мемнан дене пырля ыштышым – тендан деке колтенна. ³ Тек кызытсе орландарымашлан кōра нигō огеш тайнышт. Те шкеат паледа, мыланна тыге пўралтын. ⁴ Орланышаш улына манын, тендан дене лиймына годымак тыланда ончылгоч каласенна ыле. Тыгак лийын, тидым те паледа. ⁵ Санденак мый ынде чытен кертын омылат, ўшанымыда нерген пален налаш колтенам. Алгаштарыше тендам алгаштарен мо, да мемнан пашана арам лийын мо манын, мый тургыжланенам.

⁶ А ынде Тимофей, тендан деч мемнан деке толмекше, ўшанымашда да йōратымашда нерген поро уверым конден. Те мемнам эре порын шарнеда да, кузе ме тендам пеш чот ужнена, теат мемнам тугак ужнеда манын каласкален. ⁷ Сандене, изашольо-влак, чыла энгекна да нелылыкна годым тендан верч да ўшанымыланда кōра ме кумылангынна. ⁸ Те Господь дене пентыдын ушнен шогедат гын, тугеже ме илена. ⁹ Ме тендан верч Юмына ончылно пеш куанена. Кузе ситышын тендан верч да тыланда кōра куанымына верч Юмылан таум ыштен кертына? ¹⁰ Тендам ужаш да, ўшанымаштыда мо ок сите, тудым ешараш йōным пуыжо манын, йўдшō-кечыже уло шўм дене Юмым сōрвалена.

¹¹ Юмо, мемнан Ачана, Шкеже да Господьна Иисус Христос тек мыланна тендан деке корным почеш. ¹² Тек Господь тыланда икте-весе деке да чыла ең деке йӧратымашым шукурак да шукурак пуэн шога. Кузе ме тендам йӧратена, тек тендан йӧратымашдам тугайымак ышта ¹³ да тидын дене тендан шӱмдам пентгыдемда. Тыге мемнан Господьна Иисус Христос чыла святойжо дене толмо годым те Юмо, мемнан Ачана, ончылно шылталаш амалым огыда пу да святой лийыда. Аминь.

4 ГЛАВА

1-12 Юмылан келшыше илыш. 13-18 Господьын толмыжо.

¹ Икманаш, иза-шольо-влак: Юмылан келшыше илыш дене кузе илаш кӱлмым те мемнан деч тунемында. Но ме Иисус Христосын лӱмжӧ дене сӧрвален йодына: адакат сайракыш тыршыза. ² Господь Иисусын лӱмжӧ дене тыланда мом кӱштенна, те паледа.

³ Юмын эрыкше* тиде: те святой лийшаш да яжарланыме деч шкендам кучышаш улыда. ⁴ Тендан кокла гыч кажныже шке капшым** святойым да чапыште кучен моштышаш, ⁵ чын Юмым палыдыме калык семын сутланымын тулжылан вуйым ида пу. ⁶ Шке лишылжылан нигӧ энтеким ыштышаш да тудын кӱшеш пайдам налшаш огыл. Кузе ме тыланда ондакат пентгыдын шижтаренна, Господь тыгайлан мутым кучыкта. ⁷ Юмо мемнам амырчыкыш огыл, а святой илышыш ўжын. ⁸ Тыгеракын, тиде туныктымо деч коранше ең айдемым огыл, а мыланна Шкенжын Святой Шӱлышыжым пуышо Юмым коранда.

⁹ Но иза-шольо-влакым йӧратыме нерген тыланда возымо ок кӱл, вет икте-веседам йӧраташ Юмо Шке тендам туныктен. ¹⁰ Уло Македонийысе чыла иза-шольо дене тыгак ыштеда. Тендам сӧрвалена, иза-шольо-влак, адакат сайракыш тыршыза. ¹¹ Кӱштымына семын тыматлын илымым, шке сомылым шуктымым да илышлан шке кид дене ыштен налмым чаплан шотлыза. ¹² Тунам тендан кузе илымыдам ӧрдыж ең-влак пагалат, да те нимо укелыкым огыда пале.

¹³ Иза-шольо-влак, ўшанен вучымаш деч посна илыше ең-влак семын ида ойгыро манын, колышо дене мо лийшаш нерген

* 4:3 Эрык – воля, желание.

** 4:4 «Кап»: грекла возымаште «ате».

тендам палдарыде ынем кодо. ¹⁴ Иисус колен да ылыж кынелын манын ўшанена гын, Иисуслан ўшанен колышо-влакымат Юмо Тудын дене пырля конда манынат ўшанена. ¹⁵ Ме тидым Господьын шомакше дене ойлена: ме, Господь толмешке илен шушовлак, колышо-влакым изишат огына ончылто. ¹⁶ Вет увертарыме годым, Архангелын* йўкшө да Юмын пучшо шергылтме годым Господь Шкеак пылпомыш гыч вола, да Христослан ўшанен колышо-влак эн ондак ылыж кынелыт. ¹⁷ Вара ме, илен шушовлак, нунын дене пырля Господь дене южышто вашлияш пыл дене кўзыктымө лийына. Тыгеракын, ме эре Господь дене пырля лийына. ¹⁸ Тугеже, тиде шомак дене икте-веседам кумыланден шогыза.

5 ГЛАВА

1-11 Ида мале. 12-28 Каҥаш-влак да чеверласымаш.

¹ Иза-шольо-влак, жап да шагат нерген тыланда возаш кўлешыже уке. ² Те шкеат сайын паледа: Господьын кечыже йўдым толшо вор семын толеш. ³ Кунам «Тыныслык, лўдыкшө уке» манын ойлаш тўнгалыт, тунам нелемше ўдырамашын азам ыштыме орланымашыже тўнгалме семын азап нуным вучыдымын авалта, да утлен огыт керт. ⁴ Но те, иза-шольо-влак, пычкемыште огыдал, да тудо кече тендам вор семын авырен ок керт. ⁵ Те чылан волгыдын шочшыжо, кечывал кечын икшывыже улыда. Ме йўдынат, пычкемышынат шочшыжо огынал. ⁶ Тыгеже моло семын малышаш огынал, ме шекланен шогышаш да айык шонымашан лийшаш улына. ⁷ Вет малыше-влак йўдым малат, да йўшө-влак йўдым йўыт. ⁸ Ме кечывал кечын шочшыжо улына гын, айык шонымашан лийшаш улына, аралыше кўртньө тувыр семын йўратымаш ден ўшанымашым чийышаш, утарымашым ўшанен вучымым шлем семын упшалшаш улына. ⁹ Вет Юмо мемнам шке шыдыжлан огыл, а Господьна Иисус Христос гоч утарымашым налаш палемден. ¹⁰ Ме илена але колымаш омо дене малена, мыланна Христос дене пырля илаш манын, Тудо мемнан верч колен. ¹¹ Сандене икте-веседам кумыландыза да пенгыдемдыза. Те тидым ынде ыштен шогеда.

¹² Иза-шольо-влак, тендан коклаште пашам ыштыше, Господь дене ушнымаште тендам виктарыше да каҥашым пуйшо

* 4:16 Архангел – ик эн кугу Суксо.

ен-влакым жаплаш йодына. ¹³ Ыштен шогымо пашаштлан нуным поснак пагалыза да йӧратыза. Шке коклаштыда тынысын илыза. ¹⁴ Шот деч посна илыше-влакым туныктыза, лӱдшӧ-влакым кумыландыза, вийдыме-влаклан полшыза, чыла декат чытышан лийза манын, иза-шольо-влак, тендам сӧрвалена. ¹⁵ Нигӧат весын осалжылан осал дене ынже вашеште манын шекланыза, икте-везыланда да чылаланат эре порым ышташ тыршыза.

¹⁶ Эре куаныза. ¹⁷ Чарныде кумалза. ¹⁸ Чыла годымат Юмылан таум ыштыза. Тендан деч, Христос Иисус дене ушнен шогышо-влак деч, Юмо тидымак вуча. ¹⁹ Шӱлышын тулжым ида йӧртӧ, ²⁰ пророкла ойлымым ӱлык ида шынде. ²¹ Чыла тергыза, сайжым кучыза. ²² Чыла тӱрлӧ осал деч коранза.

²³ А тыныслыкым пуышо Юмо Шкеак тендам пӱтынек святи тлыже, тек тендан шӱлышда, чонда да капда мемнан Господьна Иисус Христос толмылан шылталаш лийдымын тӱрыснек аралалт кодеш. ²⁴ Тендам Ӱжшӧ – ӱшанле, Тудо тидым ышта. ²⁵ Иза-шольо-влак, мемнан верч кумалза. ²⁶ Чыла изашольым святой шупшалмаш дене саламлыза. ²⁷ Тиде серышым чыла святой изашольылан лудаш Господь лӱм дене кӱштем. ²⁸ Мемнан Господьна Иисус Христосын порылыкшо тендан дене лийже. Аминь.

СВЯТОЙ АПОСТОЛ ПАВЕЛЫН ФЕССАЛОНИКЫШТЕ ИЛЫШЕ-ВЛАКЛАН КОЛТЫМО КОКЫМШО СЕРЫШЫЖЕ

1 ГЛАВА

1-2 Саламлымаш. 3-12 Господьын кечыжым вучымаш.

¹ Павел, Силуан да Тимофей деч мемнан Юмо Ача да Господь Иисус Христос дене ушнен шогышо Фессалоникысе черкылан.

² Мемнан Юмо Ачана деч да Господь Иисус Христос деч тыланда порылык да тыныслык лийже.

³ Иза-шольо-влак, ме тендан верч Юмылан эреак таум ыштышаш улына, тыгак лийшаш, вет тендан ўшанымыда моткоч чот кушкеш да кажныдан икте-весым йӱратымашда шукемеш.

⁴ Тыланда чыташ логалше чыла поктылмаш ден йӱсланымаште пенгыдын шогымыда да ўшанымыда дене ме шкежат Юмын черкыж-влак ончылно тендан дене кугешнен кертына. ⁵ Юмын судшо чын улмым чыла тиде ончыкта, тыгеракын, те Юмын Кугыжанышлан йӱрышӧ енлан шотлалтыда. Юмын Кугыжаныш верчынак те орланеда. ⁶ Юмо чын ышта: тендам орландарыше-влаклан орлык дене тўла, ⁷⁻⁸ а тыланда, орландарыме-влаклан, тыгак мыланнат ласкалыкым пуа. Тидыже Господь Иисусын виян Суксыж-влак дене пылпомыш гыч тул лонгаште толмыж годым лиеш. Тунам Юмым палаш шоныдымо, Господьна Иисус Христосын Поро Увержым колыштдымо ен-влакым мут кучаш шогалта. ⁹⁻¹⁰ Кунам Иисус шке святойжо-влак коклаште чапланаш, ўшаныше-влак коклаште моктымо лияш толеш – вет те мемнан таныклымылан ўшаненда – тудо кечын Господь Поро Уверым колыштдымо-влакым курымашлык пытымашлан судитла, нуно Тудын чурийже деч да Тудын куатшын чапше деч корандыме лийыт. ¹¹ Сандене ме тендан верч эре кумалына. Тек мемнан Юмына тендам ўжмашлан йӱрышым ышта да поро деке тыршымыдам да ўшанымашеш негызлалтше пашадам шке куатше дене тичмашыш шукта. ¹² Мемнан Господьна Иисус Христосын лўмжӧ тендан гоч чапланыже, мемнан Юмынан да Господь Иисус Христосын порылыкшо дене тыландат Тудын гоч чап лийже манын, ме кумалына.

2 ГЛАВА

1-12 Юмын тушманже. 13-17 Те утаралташлан ойырен налме улыда.

¹ Иза-шольо-влак, Господьна Иисус Христосын толмыжо да мемнам Тудын деке погымо нерген икмыняр шомакым каласынена. Тендам сөрвалена: ² иктаж-могай шўлыш але увер, але пуйто мемнан колтымо серыш, Христосын кечыже ынде шуын манын ойла гын, шонен моштымыдам вигак ида йомдаре, чон пудыранымылан эрыкым ида пу. ³ Тек тендам нигö нигузе ок ондале. Вет Юмо деч коранмаш ондак толмешке да языкын енже, пытымашын эргыже, лекмешке, тудо кече ок тол. ⁴ Мом Юмо маныт але молан кумалыт, чылаштынат ваштареш пытымашын эргыже шогалеш, шкенжым нунын деч кўшкө нёлта, Юмо семын храмышкат шинчеш да Юмо улам манын увертара. ⁵ Эше тендан дене лиймем годымак тидын нерген ойлымем огыда шарне мо? ⁶ Шке жапше деч ончыч лекме деч тудым ынде мо куча, те паледа. ⁷ Закондымылык тайне шке пашажым ышташ тўнгалын, но тудым чарен кучышым тышеч налмешке, [огеш шукталт]. ⁸ Тунам языкын енже толын лектеш. Но Господь Иисус тудым умшажын шўлышыж дене пуштеш, чапланен толмыж денак пытара. ⁹⁻¹⁰ Языкын енже сатанан ыштен шогымыж дене уло вий, шояк палдарыше пале да шояк чудо дене пытышаш-влакым тўрлын ондален толеш, вет нуно утаралташлан чыным йöратен огытыл. ¹¹ Юмо чыла тидлан көра нунылан ондалалтмашым колта, да нуно шоялан ўшанат. ¹² Тыгеракын, чынлан ўшаныдыме, но чын огылым йöратыше-влак чылан судитлыме лийыт.

¹³ Господьын йöратыме иза-шольына-влак, ме тендан верч Юмылан эреак таум ыштышаш улына: Шўлышын святитлымыже да чынлан ўшаныме гоч утаралташ Юмо тендам тўнгалтышгычак ойырен налын. ¹⁴ Тидлан, мемнан Господьна Иисус Христосын чапшым налаш, Тудо тендамат мемнан каласкалыме Поро Увер гоч ўжын. ¹⁵ Сандене, иза-шольо-влак, пентгыдын шогыза, да мут дене але серыш гоч мом увертаренна да мом туныктенна, тудым кучен илыза. ¹⁶ Мемнан Господьна Иисус Христос Шке да мемнам йöратыше, мыланна порылыкшо дене курымашлык йывыртымашым да вучымынан шукталтмылан пентгыде ўшаным пуышо Юмо, мемнан Ачана, ¹⁷ тек тендан шўмдам кумылангда, поро шомаклан да поро пашалан тыланда эре вийым пуа.

3 ГЛАВА

*1-5 Мемнан верч кумалза. 6-15 Шот деч посна илыме деч шижтарымаш.
16-18 Чеверласымаш.*

¹ Тугеже, иза-шольо-влак: Господьын шомакше тендан денысе семынак писын шарлыже да чапланыже манын, мемнан верч кумалза. ² Йордымӧ, осал еҥ деч мыланна утлаш манынат кумалза, вет чылаштын огыл ўшанымашышт уло. ³ Но Господь ўшанле, Тудо тендам пентгыдемда да осал деч арала. ⁴ Господь дене ушнымаште тендан нерген ўшанна уло: мом ме тыланда кўштена, тудым кызытат, ончыкыжымат шукташ тўналыда. ⁵ Тек Господь тендан шўмдам Юмын йӧратымашке да Христосын чытымашкыже виктара.

⁶ Иза-шольо-влак, мемнан деч налме туныктымаш почеш огыл, а шот деч посна илыше чыла иза-шольо деч те коранза манын, мемнан Господьна Иисус Христосын лўмжӧ дене кўштена. ⁷ Мемнан семын кузе ыштышашым те шкеат паледа. Ме тендан дене лиймына годым шот деч посна илен огынал, ⁸ нигӧн киндыжым яра кочкын огынал. Тендан кокла гыч нигӧлан нелым ышташ огыл манын, йўдшӧ-кечыже шуко пашам ыштен улына. ⁹ Мемнан властына укелан огыл, а тыланда корным ончыкташлан, теат мемнан семынак ыштыза манын, тидым шуктенна. ¹⁰ «Кӧ пашам ынеж ыште, тудо ынже коч» манын, тендан дене лиймына годым кўштенна. ¹¹ Но ме колынна: тендан кокла гыч южышт шот деч посна илат, нимогай пашам огыт ыште, кўлеш-оккўлым шуктат. ¹² Тыгай-влак тыматлын пашам ыштышт да шке пашашт дене налме киндым кочкышт манын, мемнан Господьна Иисус Христосын лўмжӧ дене кўштена да сӧрвалена. ¹³ А те, иза-шольо-влак, порым ышташ ида нойо. ¹⁴ Тиде серышыште возымынам иктаж-кӧ ок колышт гын, тудым шкаланда палемдыза да, вожылтараш манын, тудын дене кылым ида кучо. ¹⁵ Туге гынат тушманлан ида шотло, а иза-шольым тӧрлымӧ семын шижтарыза.

¹⁶ Тек тыланда тыныслык Господь Шкеак чыла шотыштат эре тыныслыкым пуа. Тек Господь чыланда пелен лиеш.

¹⁷ Мый, Павел, тиде саламлымашым шке кидем дене возем, тидыже чыла мыйын серышемыв палыже лиеш – мый тыге возем. ¹⁸ Тек мемнан Господьна Иисус Христосын порылыкшо чыланда дене лиеш. Аминь.

СВЯТОЙ АПОСТОЛ ПАВЕЛЫН ТИМОФЕЙЛАН КОЛТЫМО ИКЫМШЕ СЕРЫШЫЖЕ

1 ГЛАВА

*1-2 Саламлымаш. 3-11 Шояк туныктымаш нерген шижстарымаш.
12-20 Юмын порылыкшылан тауштымаш.*

¹ Юмын, мемнан Утарышынан, да Господь Иисус Христосын, ончыкылык ўшаннан, кўштымыж дене Иисус Христосын Апостолжо лийше Павел деч ² ўшанымылан көра шочмо эргыж гай лийше Тимофейлан.

Юмо Ачана да Господьна Христос Иисус деч тыланет порылык, чаманымаш да тыныслык лийже.

³⁻⁴ Вес туныктымым ынышт шаре, шонен лукмо ойлыштмаш да мучашдыме тукумвож нерген ынышт шонкале манын, тый икмынар енлан кўштышаш улат ыле. Чыла тидыже Юмын пашажлан огыл, а ўчашымашым лукташ веле полша, Юмын пашаже ўшаныме гоч веле ышталтеш. Садлан мый Македонийыш каяш лекмем годым тыйым Ефесеш кодаш йодынам. ⁵ Яндар шўм, поро совесть да ондалыдыме чон дене ўшанымаш гыч лекше йўратымаш лийже манын, мый тыге кўштенам. ⁶ Тидын деч южышт корангыныт, кўлеш-оккўлым мутланышышке савырненыт. ⁷ Нуно закон туныктышо лийнешт, но шкешт мом ойлымыштымат, молан ўшандарымыштымат огыт умыло.

⁸ Ме палена: законом закон почеш кучылташ гын, тудо сай.

⁹ Ме умылена: законом чын ыштышылан огыл, а тудым пудыртышо да мут колыштдымо, Юмылан кумалдыме да языкан, святойым шотлыдымо да амыргыше, ача-авалан осалым ыштыше, айдемьым пуштшо, ¹⁰ яжарланыше, пўрєен ден пўрєен илыше, еным шолыштшо, [ен ўмбаке ойлышо, вольык дене коштшо,] шояче, шке товатлымыжым пудыртышо-влаккан да чын туныктымаш ваштареш шогышо чыла молылан лукмо. ¹¹ Моктымо Юмын чапшым увертарыше, мыланем ўшанен пуымо Поро Увер тыге ойла.

¹²⁻¹³ Мылам вийым пуышо Господьна Христос Иисуслан тауштем: мый ондакше мыскылыше, поктылшо да еным шы-

гыремдыше лийынам гынат, Тудо мыйым ўшанле айдемылан шотлен да служитлыме пашаш шогалтен. Мыйын титакем Юмо кудалтен, вет мом ыштенам – ўшаныдымемлан көра пален омыл. ¹⁴ Господьнан порылыкшо Христос Иисус дене ушнымаште улшо ўшанымаш ден йӧратымаш дене пырля мыланем тичмашын пуалтын. ¹⁵ Тиде мут чын да шўмыш пышташ чыла шотыштат йӧра: Христос Иисус тўняшке языкан-влакым утараш толын, нунын кокла гыч эн языканже мый улам. ¹⁶ Мыйын, эн кугу языканын, илышыште Иисус Христос уло чытымыжым ончыкташ шонен, сандене мыйым тыге серлаген, Тудлан ўшанаш тўналшаш да курымашлык илышым налшаш-влаклан мыйын гоч корным ончыктен. ¹⁷ А Курымашлык Кугыжалан, колыдымо, койдымо, кугу ушан ик шкет Юмылан курым-курымеш пагалымаш да чап лийже. Аминь.

¹⁸ Тимофей эргым, пророкла ойлен кодымаште тыйын нерген каласыме дене келшышын, тиде кўштымашым тыланет ўшанен кодем. Тиде ойлымылан эртерен, кредалмаште ўшанле сарзе лий, ¹⁹ ўшанымаште шого, поро совестыым кучо. Икмынярышт совестыштым колыштмым чарненыт, да нунын ўшанымашышт кў ўмбаке логалше корабль семын шаланен. ²⁰ Тыгайже-влак коклаште Именей ден Александр улыт. Юмым мыскылыде илаш тунемышт манын, мый нуным сатаналан пуэн коденам.

2 ГЛАВА

1-15 Юмылан кузе кумалман.

¹⁻² Тыгеже мыланна ласкан, шып, чыла шотыштат Юмым пагален да яндар койышым кучен илаш манын, чыла ен верч, кугыжа ден вуйлатыше-влак верч эн ондак йодмым, кумалмым, сӧрвалымым, тауштымым эртараш йодам. ³⁻⁴ Чыла ен утаралтше да чыным пален налже манын шонышо Юмын, мемнан Утарышынан, ончылно тидыже сай да келшыше. ⁵ Вет Юмо икте, Юмо ден ен-влак коклаште ушен шогышат икте – айдеме Христос Иисус. ⁶ Тудо чыла еным сулен налаш Шкенжым пуэн, шке жапыштыже таныклымаш тыгай лийын. ⁷ Тидланак мыйым увертарен туныктышылан да Апостоллан шогалтыме. Христос дене ушнен, чыным ойлем, ом шойышт. Чын Юмым палыдыме-влакым ўшанымашлан да чынлан туныкташ мыйым палемдыме.

⁸ Тыгеже пөръен-влак, кидыштым яндар кумылын нөлталын, шыде да кокыте шонымаш деч посна чыла годымат кумалышт манын шонем. ⁹⁻¹⁰ Тек ўдырамаш-влак чапыштым волтыдымо, шинчаш перныдыме да шотан вургемым чият, шкеныштым ойыртемалтше ўппунем, шөртньö, ракывотшер да шергакан вургем дене огыл, а поро пашашт дене сöрастарышт. Юмын корно дене каяш шонышо ўдырамаш-влаклан тыге ышташ келша. ¹¹ Тек ўдырамаш, чыла шотыштат мутым колыштын, шып тунемеш. ¹² Туныкташ але пөръеным вуйлаташ мый ўдырамашлан эрыкым ом пу, тудо шып илышаш. ¹³ Вет эн ончыч Адамым ыштыме, вара – Евам. ¹⁴ Адамым ондалыме огыл, а ўдырамаш ондалалтын да титакыш пурен. ¹⁵ Но ўдырамаш ўшанымаште да йöратымаште пентгыдын шога да поро уш-акыл дене яндарын ила гын, йочам ыштыме гоч утаралтеш.

3 ГЛАВА

1-7 Черке вуйлатыше-влак нерген. 8-13 Диакон-влак нерген. 14-15 Молан тиде серышым возымо. 16 Христослан чапмура.

¹ Тиде мут чын: кө епископ лийнеже гын, поро пашам ыштынеже. ² А епископ шылталаш лийдыме лийшаш: ик гана гына ўдырым налше,* айык, ушан-шотан, шкенжым сайын кучышо, [чыным йöратыше,] корныен-влакым кумылын ончышо, туныктен моштышо лийже. ³ Аракам йўаш йöратыше огыл, кредал коштышо огыл, [ўчашыше огыл,] шкаланже пайдам кычалше огыл, но тыматле лийже, ынже ўчаше, оксам ынже йöрате. ⁴ Тудо шке ешыжым моштен кучышаш, йочажым мут колыштшым да чыла шотыштат чын илышым ончен куштышаш. ⁵ А кө шке ешыжым кучен огеш керт гын, кузе Юмын Черкыж верч тыршаш тўнгалеш? ⁶ Епископ кызыт гына ўшанаш тўнгалше лийшаш огыл. Тыгай айдеме кугешнаш тўнгалын да диавол дене пырля титаканыш лукталтын кертеш. ⁷ Ен-влакын титаклымашкышт да диаволын вапшышкыже логалаш огыл манын, тудо öрдыж-влак коклаштат пагалыме лийшаш.

⁸ Тыгак диакон-влакат чын илышаш улыт. Нуно кокыте ойлышаш огытыл, аракам йўаш йöратыше ынышт лий, шкала-

* 3:2 «Ик гана гына ўдырым налше»: грекла «Ик ватын марийже». Тыгак – 3:12.

нышт пайдам ынышт кычал, ⁹ ўшанымашын таинствыжым ару совесть дене пенгыдын кучышаш улыт. ¹⁰ Но нине енгымат ондакше тергыман, вара, нуно шылталаш лийдыме улыт гын, тек служитлаш тўналыт. ¹¹ Вате-влакат чын илышаш улыт, ен ўмбаке ынышт ойло, айык, чыла шотыштат ўшанле лийышт. ¹² Диакон-влак тек ик гана гына ўдырым налше лийыт, шке йочаштым да ешыштым сайын кучышт. ¹³ Сайын служитлыше-влак шкаланышт кугу кўкшытым ямдылат, да Христос Иисуслан ўшанымаште нуно кугу лўддымылыкыш шуыт.

¹⁴ Тый декет вашке мияш ўшанен, мый тидым тылат возем. ¹⁵ А кучалтам гын, Юмын пўртыштў* ен-влак шкеныштым кузе кучышаш улыт манын, тыланетат палаш кўлеш, вет тиде пўртшў илыше Юмын Черкыже, чынын негызше да энертышыже.

¹⁶ Чынжымак, Юмылан ўшанымашын святой тайныже пешак кугу:

Юмо кап дене толын,
Святой Шўлыш дене чыныш лектын,
Суксо-влаклан Шкенжым ончыктен,
калык-влаклан Тудын нерген увертарыме,
тўняште Тудлан ўшаненыт,
Тудо чап дене пылпомышко нўлталтын.

4 ГЛАВА

1-16 Ўшаныше-влакын вўйлатышышты шкеныштым кузе кучышаш улыт.

¹ Шўлыш раш ойла: ондалыше шўлыш-влакым да ия-влакын туныктымыштым колыштын, пытаргыш жапыште южышт Христослан ўшаныме деч корангыт. ² Тыгай туныктымаш йўлен пытыше совестьян да сайла кояш тўчышў шояче-влак гоч толеш. ³ Нуно ўдырым налаш але марлан лекташ чарат да, мом Юмо ўшаныше да чыным пален налше-влаклан тауштен кочкашышт ыштен, тудым кочкаш чарат. ⁴ Юмын ыштыме чылажат сай, тауштен налме гын, нимо шўкалме лийшаш огыл, ⁵ тудым Юмын шомак да кумалме святитлат.

⁶ Тидым иза-шольо-влаклан эре ушештарен шоget гын, Иисус Христосын сай служитлышыже лият, ўшанымаш шомак тыйым пукша, сай туныктымым шуктен шоget, да тудо тыйым

* 3:15 «Юмын пўрт» манмым тыште «Юмын калык» манын умылыман.

пенгыдемда. ⁷ А йөрдымө да шонен лукмо түрлө ойлыштмаш деч коран, Юмым пагалымаште шкендым виянде. ⁸ Капым вияндымаш шагал пайдам пуа, но Юмым пагалымаш чыла шотыштат пайдале, вет тудо кызытсе илышымат, ончыкылык илышымат сөра. ⁹ Тиде мут чын да шүмыш пышташ чыла шотыштат йөра. ¹⁰ Вет ме илыше Юмылан ўшаннам пыштенна, садлан пашам уло вийын ыштена да вурсымым чытена, Тудыжо – чыла айдемын, поснак ўшаныше-влакын, Утарышышт. ¹¹ Тидым ышташ күштө да тидлан туныкто. ¹² Самырыкетлан көра тек тыйым шотлыдымо нигө ок лий. Мутланымаштат, шкем кучымаштат, йөратымаштат, шүлышыштат, ўшанымаштат, арулыкыштат ўшаныше-влаклан корным ончыкто. ¹³ Мыйын мийымешкем, ең-влаклан Возымашым лудмылан, канашымылан, туныктымылан шкендым пу. ¹⁴ Пресвитер-влакын тый денет кид пыштымым шуктымышт годым пророкла каласыме гоч Юмын тыланет пуымо моштымашым ит шүкал. ¹⁵ Тыйын сенымашке шуметым чылан ужышт манын, чыла тиде верч тырше, тидлан уло виетым пыште. ¹⁶ Шкендымат, туныктыметымат шекланен шого. Чыла тидым пенгыдын кучо, вет тыге ыштымет дене тый шкендымат, колыштшо-влакетымат утарет.

5 ГЛАВА

1– 6:2 Ўшаныше-влакын түрлө тўшкаит дене шкем кузе кучаш.

¹ Шонгыенным ит шылтале, но ачам туныктымыла пагален туныкто, а самырык пөръен-влакым – иза-шольым туныктымо семын. ² Илалше ўдырамаш-влакым авам туныктымыла пагален туныкто, самырык ўдырамаш-влакым – ака-шўжарым туныктымо семын, койышет чыла шотыштат ару лийже.

³ Чынжымак шкет кодшо тулык вате-влакым пагале. ⁴ А иктаж тулык ватын йочаж але уныкаж-влак улыт гын, тек ондак шке ешыштым пагалаш да ача-аваштлан поро дене пөртылташ тунемыт, тидыже Юмын ончылно сай. ⁵ Чынжымак родо-тукымжо деч посна кодшо тулык ўдырамаш ўшанжым Юмылан пышта да, польшым йодын, Тудлан йүдшө-кечыже кумалеш. ⁶ А шке шержым темаш йөратыше илышынек колен. ⁷ Ең-влакын шылталаш амалышт ынже лий манын, чыла тидымак ышташ күштө. ⁸ А кө родо-тукымжо да поснак шке ешыже верч ок тырше

гын, тудо ўшанымаш деч корангын да ўшаныдыме ег дечат уда-
 рак лийын. ⁹ Кудло деч шагал огыл ийыш шушо да ик гана ве-
 ле марлан лекше тулык ўдырамаш тек тулык вате радамыш
 пурталтеш. ¹⁰ Тудо поро пашаж дене палыме лийшаш: йоча-вла-
 кым ончен-куштен, корныен-влакым ончен, святой-влакын йо-
 лыштым мушкын, нелылыкыш логалшылан полшен да тўрлө
 поро пашам ыштен шоген. ¹¹ Самырык тулык вате-шамычым ты-
 гай радамыш ит пурто. Кунам нуно шкеныштым куштылгын ку-
 чаш тўналыт, Христос деч торлат да марлан лекнешт, ¹² ўшанле
 лияш мутым пуэныт гынат, тудым пудыртат да титаканыш лук-
 талтыт. ¹³ Тыгодымак нуно йолагайланаш, пөрт еда кошташ
 тунемыт, да йолагайланаш гына огыл, а утым ойлен кошташ,
 күлеш-оккўлым пален налаш тыршат да оккўлым ойлыштыт.
¹⁴ Сандене самырык тулык вате-влак марлан лектышт, йочам
 ыштышт, сурт сомылкам чумыркалышт манын тыланем, оса-
 лым ойлаш тушманлан нимогай амалым ынышт пу. ¹⁵ Вет
 южышт ынде чын корно гыч кораныныт да сатана почеш каеныт.
¹⁶ Ўшаныше иктаж пөръенгын але ўдырамашын лишыл родыжо-
 влак коклаште тулык вате уло гын, тудлан полшыжо, чынжымак
 шкет кодшо тулык ватылан Черке полшен кертше манын, тиде
 нелылык Черке ўмбаке ынже воч.

¹⁷ Черкым моштен вуйлатыше пресвитер-влакым, Юмын
 шомакым каласкалыше да тыршен туныктышо-влакым, пос-
 нак пагалаш күлеш. ¹⁸ Возымаште ойлалтеш: «Пырчым шийше
 ўшкыжын умшажым ит петыре»,* тыгак: «Пашаен шке паша-
 даржым сулен налеш». ¹⁹ Кок але кум таныклыше деч посна
 пресвитерым титаклымым ит колышт. ²⁰ Молат лўдышт манын,
 языкым ыштен шогышо-влакым чылаштын ончылно шылтале.
²¹ Юмо ончылно, Господь Иисус Христос ончылно да ойырен
 налме Суксо-влак ончылно мый тыланет нине кангашем шукташ
 пентгыдын күштем. Пашам шымлымешке, чыла раш манын,
 ончылгоч ит шоно, иктаж-көн велке ит лий.

²² Нигө дене кид пыштымым шукташ** ит вашке, ег-влакын
 языкыштышт тыйын ужашет ынже лий. Шкендын арулыкетым
 арале. ²³ Ончыкыжым вўдым веле огыл йў, а пагаретлан да
 чўчкыдын черле лийметлан көра йошкар аракамат изиш кучылт.
²⁴ Южо енгын языке раш коеш да судитлымашке вик конда, а

* 5:18 Втор 25:4.

** 5:22 Кид пыштыме нерген мутерыште мом возымым ончо.

южыштын вара почылтеш. ²⁵ Тыгак поро пашат раш коеш, а кудыжо ок кой гын, шылын кодын ок керг.

6 ГЛАВА

3-10 Шояк туныктымаш да чын поялык. 11-21 Тимофейлан Павелын сугыньжо.

¹ Юмын лүмжө да мемнан туныктымашна ынышт вурсалт манын, кид йымалне уло кул-влак шке озаштым чыла шотыштат пагалаш йöрышылан шотлышаш улыт. ² А көн Христослан ўшаныше озаже уло, тек озажым шотлыдымо ок лий, вет нуно ўшанымаште иза-шольо улыт. Тудо утларак тыршен веле тарзыланышаш, молан манаш гын озаже – ўшаныше да йöратыме еҥ – эре порым гына ышта. Чыла тидлан туныкто да каҥашым пу.

³ Кө весылан туныкта да мемнан Господьна Иисус Христосын яндар шомакше да чын ўшанымаш туныктымо дене ок келше, ⁴⁻⁵ тудо кугешна, нимом ок пале, но ўчашыме да мут нерген тавалыме чер дене черланен, тидыж дечын пужлышо ушан, чыным йомдарыше еҥ-влак коклаште кöранымаш, келшыдымаш, вурсен ойлымаш, осал йолам ыштымаш да ўчашымаш лектыт. Тыгай еҥ-влак Юмым пагалыме дене пояш лиеш манын шонат. Нунын деч коран.

⁶ Чынжымак, мо уло дене серлаген, Юмым пагалаш – кугу поялык. ⁷ Ме тўняшке нимом конден огынал да, чылалан раш, тиде тўня гыч нимом пеленна налын огына керг. ⁸ Кочкышна да вургемна уло гын, тидын дене серлагышаш улына. ⁹ А пояш шонышо-влак алгаштаралтыт, ушдымо да зияным ыштыше тўрлö сутланымашын лöдышкыжö логалыт, нунышт еҥ-влакым кугу азапыш пуртен, пытымашке шуктат. ¹⁰ Вет чыла осалын вожшо – оксам йöратымаш, оксалан вуйым пуымеке, южышт ўшанымаш деч корангыныт да шкеныштым шке шуко орлыкыш пуртеныт.

¹¹ А тый, Юмын еҥже, тыгай деч коран курж да чын ыштымаште, Юмым пагалымаште, ўшанымаште, йöратымаште, чытымаште, тыматле лиймаште сенгымашке шу. ¹² Христослан ўшаныме верч шогымаште чыла виет дене тырше, курымаш илышым кучо. Юмо тыйым тиде илышланак ўжын, да тый шуко таныклыше ончылно шке ўшаныметым пентгыдын почын

каласенат. ¹³ Чылалан илышым пуышо Юмын ончылно да Понтий Пилат годым пенгыдын таныклен ойлышо Христос Иисус ончылно мый тыланет кўштем: ¹⁴ мемнан Господьна Иисус Христос толмешке, тыланет кўштымым яндарын да шылталаш лийдымын шуктен шого. ¹⁵ Тудын толмыжым

поро пиалан ик шкет куатле Юмо,
кугыжаланыше-влакын Кугыжашт
да озаланыше-влакын Озашт,
шке жапыштыже ончыкта.

¹⁶ Тудо шкетынак веле колыдымо,
лишемаш лийдыме волгыдышто ила,
Тудым ик айдеMAT ужын огыл да ужын ок керт.
Тудлан чап да курымашлык вий-куат. Аминь.

¹⁷ Шкеныштым кўшкө ынышт шынде да пытышаш поянлыклан огыл, а мыланна куанен илаш чылажымат лын пуышо илыше Юмылан ўшаным пыштышт манын, кызытсе курымысо поян-влаклан кўштө. ¹⁸ Тек нуно порым ыштат, нунын поянлыкышт порым ыштымышт лийже, вес еглан тўрлын полшаш эре кумылан лийышт. ¹⁹ Тидын дене нуно шкаланышт чын поянлыкым погат, тидыже ончыкылыкыштлан пенгыде негыз лиеш, да курымашлык илышыш шуын кертят.

²⁰ О, Тимофей! Тылат ўшанен пуымым арале, йөрдымө яра мутланымаш деч да шинчымаш манын мом йонгылыш лўмдат, тудын торешланымыже деч коран. ²¹ Южышт тудын велке савырненыт да Христослан ўшаныме корно гыч корангыныт. Тый денет Юмын порылыкшо лийже. Аминь.

СВЯТОЙ АПОСТОЛ ПАВЕЛЫН ТИМОФЕЙЛАН КОЛТЫМО КОКЫМШО СЕРЫШЫЖЕ

1 ГЛАВА

1-2 Саламлымаш. 3-18 Юмылан тауштымаш.

¹ Иисус Христос дене ушнымаште сöрымö илышым увертараш колтымо, Юмын эрыкше* почеш Иисус Христосын Апостолжо лийше Павел деч ² шкенжын йöратыме Тимофей эргыжлан.

Ача Юмо да Господьна Христос Иисус деч тыланет порылык, чаманымаш да тыныслык лийже.

³ Мый Юмылан таум ыштем – Тудлан ача-кочам семынак яндар совесть дене служитлем – да йöдшö-кечыже кумалмаштем тыйым эре шарнем. ⁴ Мый шинчавüдетым шарналтем, тыйым ужмем шуэш, ужмекем, мыйым куан тема. ⁵ Тыйын чон гыч лекше ўшанымашетым мый шарнем. Ондак тыйын Лоида коват ден Евника аватын шүмыштыштат тыгаяк ўшанымаш лийын, да мый инанем: тудо тыйынат көргыштет ила.

⁶ Сандене тыланет ушештарем: үмбакет кидем пыштымем годым Юмо деч налме моштымашетым угычын виянден шо-го. ⁷ Юмо мыланна лүдмашын шүлышыжым огыл, а вийын, йöратымашын да яндар уш-акыл дене илымын шүлышыжым пуэн. ⁸ Тугеже мемнан Господьна [Иисус Христос] нерген танык-лыме дечат, мый дечемат – Тудын верч петырымаште шинчыше деч – ит вожыл, а Поро Увер верч нелылыкым чытымашке мый денем пырля ушно, тидлан Юмо вийым пуа.

⁹ Тудо мемнам утарен
да святой илышышке ўжын.

Тидым мемнан пашаланна көра огыл,
а ончылгоч шонен пыштымыжлан көра
да жап тўнгалме деч ончычак мыланна
Христос Иисус гоч ончыктымо порылыкшылан көра ыштен.

¹⁰ Тидыже ынде мемнам Утарыше Иисус Христосын
толмыж гоч почылтын.

* 1:1 Эрык – воля, желание.

Тудо колымашын вийжим пытарен,

Поро Увер гоч илышым да колыдымашым почын ончыктен.

¹¹ Тиде Поро Уверын увертарышыжлан да Апостолжылан мыйым шогалтыме. Мый чын Юмым палыдыме-влаклан тудым туныктышаш улам. ¹² Тидлан көра мый тыге орланем. Туге гынат ом вожыл: Көлан мый ўшанем, Тудым палем, да саде кече марте мыланем ўшанен пуымым* аралаш Тудын куатше уло манын инанем.

¹³ Мый дечем тый яндар туныктымашым колынат. Тек тудо тылат корным ончыкта, Христос Иисус дене ушнымаште шочшо ўшанымашым да йоратымашым арале. ¹⁴ Тыланет ўшанен пуымо порылыкым мемнан шўм-чонышто илыше Святой Шўлышын полшымыж дене арале.

¹⁵ Тый палет: Асийысе-влак чыланат мый дечем кораңгыныт, нунын коклаште Фигелл ден Ермогенат улыт. ¹⁶ Тек Онисифорлан да тудын монтгысыж-влаклан Господь порылыкым ышта, вет тудо мыйым шуко гана кумылан ден да, мыйым шинчырленыт гынат, мый дечем вожылын огыл. ¹⁷ А кунам тудо Римыш толын, мыйым чот тыршен кычалын да муын. ¹⁸ Тек Господь шке кечынже тудлан порылыкшым ончыкта. А кунар тудо мылам Ефесыште полшен, тый эн сай палет.

2 ГЛАВА

1-13 Поро Увер верч тыршымаш. 14-26 Юмын сайлан шотлымо тарзе.

¹ А тый, эргым, Христос Иисусын порылыкшо дене пентыдем.

² Шуко таныклыше улмо годым мом мый дечем колынат, ўшанле ең-влаклан тудым ўшанен пу. Нуно вара молымат туныктен кертыт. ³ Иисус Христосын сай сарзыже семын нелылыкым чыте. ⁴ Воеводылан кажне сарзе келшаш тырша, сандене илышысе тыглай паша дене шкенжым ок кылде. ⁵ Тыгак таңасыше айдекат, чын почеш ок таңасе гын, сенымаш вуйшўдышым ок нал. ⁶ Мланде пашам тыршен ыштыше ең саскам эн ондак налшаш. ⁷ Мом мый ойлем, тудын нерген шоналте. Господь тылат чылажымат умылаш полшыжо.

⁸ [Господь] Иисус Христосым шарне. Мыйын увертарыме Поро Увер дене келшышын Тудо Давид тукум гыч лийын да ко-

* 1:12 «Мыланем ўшанен пуымым»: грекла возымым тыгат кусарап лисп: «Мыйын ўшанен пуымым».

лымаш гыч ылыж кынелын. ⁹ Поро Уверлан көра мый орланем, мыйым осалланыше ең семын казаматыш шынденыт, но Юмын шомакшым шинчырлаш ок лий. ¹⁰ Сандене мый ойырен налме-влак верч чыла чытем: нунат Христос Иисус дене ушнымаште утарымашым да курымашлык чапым налшаш улыт. ¹¹ Тиде мут чын:

Ме Тудын дене пырля коленна гын,
 Тудын дене пырляк илашат тўнгалына,
¹² чытена гын,
 Тудын дене пырля кугыжаланашат тўнгалына,
 Тудым ме огына пале манына гын,
 Тудат мемнам ом пале манеш,
¹³ ме ўшанле огынал гын,
 Тудо – ўшанле,
 вет Тудо Шкеж деч Шке корангын огеш керг.

¹⁴ Тидым ушештарен шого, мут шотышто ынышт ўчаше манын, Господь ончылно кўштө. Тыгайже нимогай пайдам ок пу, а колыштшо-влакым энгекекш шукта. ¹⁵ Юмылан йөрышө лияш тырше: шке пашат деч ит вожыл, чынын шомакшым чын туныкто. ¹⁶ А йөрдымө арам ойлыштмаш деч коранг, вет тыге кутыркалыше ең-влак утларак да утларак Юмо деч корангыт. ¹⁷ Нунын шомакышт шўйшө сусырла шарлаш тўнгалеш. Тыгай улыт Именей ден Филит. ¹⁸ Ылыж кынелмаш уже лийын манмышт дене нуно чын корно гыч корангыныт да тыге южыштын ўшанымашыштым локтылыт. ¹⁹ Но Юмын пыштыме чоткыдо негызше шога, ўмбалныже тыгай печать: «Господь шке еңже-влакым пала»,* «Господьын лўмжым ўжшө чыла ең чын огыл деч коранже». ²⁰ Кугу пөртыштө шөртньө да ший ате веле огыл, пу да шун дене ыштыме ате-влакат улыт. Иктыштым аклыме ате кўлмө годым кучылтыт, весыштым – тыглай жапыште. ²¹ Тугеже, кө шкенжым чыла тыгай осал деч эрыкта гын, тудо аклыме ате гай, святитлыме да Оажлан пайдале, тўрлө поро пашалан ямде лиеш. ²² Самырык годсо сутланымаш деч коранг курж, Господьлан яндар шўм дене кумалше-влак дене пырля чын ыштымым, Христослан ўшанымым, йөратымым, тыныслыкым пенгыдын кучо. ²³ Но ораде да шотдымо ўчашымаш деч коранг, палет вет: нуно келшыдымашым шочыктат. ²⁴ Господьын тарзыже ўчашышаш огыл, а чыла дене тыматле, туныктен моштышо

* 2:19 Числ 16:5.

да чытыше лийшаш. ²⁵ Ваштареш шогышо-влакым тудо ты-матлын тӧрлышаш. Юмо нунылан языкыштым касарыкташ да Шкеж деке савырнаш ала йӧным пуа. Тыге лиеш гын, нуно, чыным пален налын ²⁶ да ушым шынден, диаволын вапшыж деч утлен кертыт, вет диавол, шкенжын эрыкшым* шуктышт манын, нуным кучен.

3 ГЛАВА

1-9 Пытартыш жапысе ег-влак. 10– 4:8 Тимофейлан Павелын сугыньжо.

¹ Пытартыш кечылаште неле жап толеш манын, палышаш улат. ² Ег-влак шкеныштым да оксам йӧратыше, моктаныше, кугешныше, мыскылыше, ача-авам колыштдымо, таум ыштыдыме, Юмым пагалыдыме, йӧратыдыме, ³ келшыде илыше, ег ўмбаке ойлышо, шкем кучен моштыдымо, торжа, порым ужмышудымо, ⁴ предатель, вожылдымо, чот кугешныше, Юмым йӧратыме олмеш шке шерыштым темаш йӧратыше лийыт. ⁵ Тўжвач ончымаште Юмым пагалышыла койыт, но ўшанымашын вийже деч корангыт. Тыгай ег-влак деч торло. ⁶ Нунын кокла гыч южышт ег пӧртыш чояланен пурат да тўрлӧ язык дене варналтше, тўрлӧ сутланымын вўдымӧ ўдырамаш-влакым кид йымакышт налыт. ⁷ Нине ўдырамаш эре тунемаш тыршат гынат, чыным палымашке нигунам шуын огыт керт. ⁸ Кузе Ианний ден Иамврий Моисей ваштареш шогалыныт, тыгак нине ег-влакат чынлан торешланат. Нунын шонымашышт пужлен да ўшанымашышт лушкыдо. ⁹ Но нуно шукыжак ыштен огыт керт, вет нунын ушдымылыкышт чылан ончылно чараш лектеш. Тыгеак Ианний ден Иамврий дене лийын.

¹⁰ А тый мыйын туныктымем, илыш-шотем, ышташ шонымем, Христослан ўшанымем, туркымем, йӧратымем, чытымем эре ужынат да тыгак ыштенат, ¹¹ Антиохийыште, Иконийыште, Листраште мый денем лийше поктылмым, орланымым тый палет. Могай поктылмым мый чытенам! А чылаж дечат мыйым Господь утарен. ¹² Христос Иисус дене ушнен, Юмым пагален илаш шонышо-влак чылан поктылмо лийыт. ¹³ А осал ег да ондалыше-влак, весе-влакым йонгылышыш пуртен да шкештат ондалалтын, осалым ыштымаште кўкшытыш шуыт.

* 2:26 Эрык – воля, желание.

¹⁴ А молан тый тунемынат да мом тылат ўшаныме, тудым пенгыдын кучо, вет тый шке туныктышетым палет. ¹⁵ Адакшым тый Святой Возымашым йоча годсек шинчет. Тудо Христос Иисуслан ўшаныме дене утаралташ тыланет ушым пуэн кертеш. ¹⁶ Чыла Возымаш Юмын Шўлыш деч лектын да туныкташ, титакым чараш лукташ, койыш-шоктышым тўрлаш, чын ышты-машке виктараш пайдале. ¹⁷ Тугеже, Юмын айдемыжын нимогай ситыдымашыже уке, тудо чыла поро пашаланат ямдылыме лиеш.

4 ГЛАВА

9-18 Кагаш ден йодмаш-влак. 19-22 Чеверласымаш.

¹ Кунам Христос шке чапше дене толеш да кугыжаланащ тўналеш, Тудо илыше ден колышо-влакым судитла. Тидым ушышто кучен, Юмо да Господьна Иисус Христос ончылно тыланет пенгыдын кўштем: ² Юмын шомакым увертаре, келшыше жапыштат, келшыдыме жапыштат тудын верч пенгыдын шого, титакым чараш лук, йонгылыш лийшым шылтале, чылам кумыланге. Чыла тидым кужун чытен да туныктен ыште. ³ Вет тугай жап толеш, кунам ен-влак яндар туныктымашым огыт чыте, а шке кумылыштлан келшыше, колышташ онгай туныктышо-влакым шкаланышт ойырен налаш тўнгалыт, ⁴ чыным колышташ огыл манын, пылышыштым петырат да шонен лукмо ойлыштмаш деке савырнат. ⁵ Но тый чыла шотыштат айык шонымашан лий, нелылыкым чыте, Поро Уверым шарыме пашам ыште, служитлыме пашатым шукто.

⁶ Вет мыйым надырлан пуаш жап шуын, кайышаш шагатем лишемын. ⁷ Тагасымаште мый чот тыршенам, кайышаш корнем мучашыш шуктенам, ўшанымашым арален коденам. ⁸ А ынде чын ыштыме верч пуалтшаш вуйшўдыш мыйым вуча, тудым мыланем Господь, чын Судья, тудо кечын пуа, да мыланем веле огыл, Тудын чап дене толмыжым йўратен вучышылан чылалан пуа.

⁹ Мый декем вашкерак толаш тырше. ¹⁰ Кызытсе курымым йўратымыжлан кўра Димас мыйым коден да Фессалоникыш каен. Крискент Галатийыш миен, Тит – Далматийыш. Лука гына мый денем кодын. ¹¹ Маркым нал да шке денет пырля кондо,

тудын полышыжо мыланем пешак кўлеш. ¹² А Тихикым мый Ефесыш колтенам. ¹³ Кунам толат, ўмбал вургемым кондо, тудым мый Троадаште Карп дене коденам. Тыгак книга-влакым, поснак коваштеш возымо-влакым, кондо. ¹⁴ Апшат Александр мыланем шуко осалым ыштен. Господь тудлан пашаже семын тўлыжō. ¹⁵ Тудын деч тыят шеклане, тудо мемнан ойлымына ваштареш чот шогалын. ¹⁶ Икымше гана шкемым арален ойлымем годым мыланем полшаш нигō толын огыл, чылан мыйым коденыт. Тек нунылан тиде титаклан ок шотлалт. ¹⁷ А Господь мыйым коден огыл, полшен. Мыйын гоч Юмын увержым шарыме шукталтше да чын Юмым палыдыме-влак тудым чылан колышт манын, Тудо мыйым пентыдемден. Тыгеракын, мый левын умшаж гычын утаралтынам. ¹⁸ Господь мыйым чыла осал паша деч арала да Пылпомышсо Кугыжанышыжлан утара. Тудлан курым-курымешлан чап лийже! Аминь.

¹⁹ Прискилла ден Акилалан, Онисифорлан да мōнгысыж-влаклан саламым каласе. ²⁰ Ераст Коринфеш кодын, а Трофимым черле улмыжлан кōра Милитеш коденам. ²¹ Теле марте толаш тырше. Еввул, Пуд, Лин, Клавдия да чыла иза-шольо тылат саламым колтат. ²² Тыйын шўм-чон шўлышет дене Господь Иисус Христос лийже. Тендан дене Юмын порылыкшо лийже. Аминь.

СВЯТОЙ АПОСТОЛ ПАВЕЛЫН ТИТЛАН КОЛТЫМО СЕРЫШЫЖЕ

1 ГЛАВА

1-4 Саламлымаш. 5-16 Титын Критыште ыштышаш пашаже.

¹ Мый Павел, Юмын тарзыже да Иисус Христосын Апостол-жо, тыйым саламлем. Юмын ойырен налме енге-влаклан Христослан ўшанаш да чыным пален налаш полшаш мыйым колтымо, тиде чынже Юмым пагален илымым шочыкта. ² Тыге нуно курымашлык илышым ўшанен вучен кертыт. Тудым Юмо тўням ыштыме деч ончычак сўрен, а Юмо мутшым ок вашталте. ³ Шке жапыштыже Тудо увертарен туныктымаш гоч шомакшым палдарен, а Юмын, мемнан Утарышынан, кўштымыж почеш тиде пашам мылам ўшанен пуымо. ⁴ Тит, икгай ўшаныме дене тый шочмо эргым гай лийынат. Тылат Юмо Ача да мемнам Утарыше Господь Иисус Христос деч порылык, чаманымаш да тыныслык лийже!

⁵ Ыштышаш сомылнам мучашыш шукташ да чыла олалаште пресвитер-влакым мыйын шўдымō семын шогалташ манын, мый тыйым Критеш коденам. ⁶ Пресвитер-влак шылталаш лийдыме, икана гына ўдырым налше лийшаш улыт. Йочашт-влак Юмылан ўшанышт, шала койышыштлан да мутым колыштдымыштлан ынышт титаклалт. ⁷ Черкыште епископлан Юмын пашам ўшаныме, сандене тудын нимогай титакше лийшаш огыл. Тудо торжа ынже лий, вашке шыдешкыше ынже лий, аракам йўаш йўратыше ынже лий, кредал коштшо ынже лий, шкаланже пайдам кычалше ынже лий, ⁸ а корныен-влакым кумылын ончышо, порым йўратыше, яндар уш-акылан, чын ыштыше, Юмым жаплыше да шкенжым кучен моштышо лийже. ⁹ Епископ туныктымаш дене келшыше чын шомакым пенгыдын кучышаш. Тунам тудо енг-влакым яндар туныктымаш дене кумылан ден да ваштареш шогышо-влакын йонгылыш шонымыштым ончыктен кереш.

¹⁰ Вет мут колыштдымо, кўлдымашым ойлыштшо да ондалыше-влак шукин улыт, тыгайже пўчман-влак коклаште посланак шуко. ¹¹ Нунын умшаштым петыраш кўлеш. Шкаланышт

вожылдымын пайдам налаш манын, күлеш-оккүлым туныктен, еш-влакын ўшанымашыштымат пудыратылыт. ¹² Нунын коклагыч ала-көжө, шкеныштынак пророкышт, каласен:

«Эреак шояче,

Осал янлык,

Його опкын

Улыт критян-влак».

¹³ Тудын таныклымыже чын. Садлан нуным пентгыдын шылталла, тек нуно яндар ўшанымашым аралышт, ¹⁴ иудей-влакын шонен лукмо ойлыштмыштым да чын деч корангше енг-влакын күштымыштым шотыш ынышт нал. ¹⁵ Арулан чыла ару, а амыргыше ден ўшаныдыме-влаклан нимо ару уке, нунын шонымыштат, совестыштат амыргеныт. ¹⁶ Нуно Юмым палена маныт, но пашашт дене Юмым палыдымыштым ончыктат, йырнык да мут колыштдымо, нибогай порым ыштен моштыдымо улыт.

2 ГЛАВА

1-15 Чын туныктымлан келишыше илыш.

¹ А тый яндар туныктымаш дене келшышын ойло. ² Илалше пөръен-влакым айык шонымашан, чын илыше, ушан-шотан, ўшанымаште, йоратымаште, чытымаште чын лияш туныкто. ³ Тыгак илалше ўдырамаш-влакат святой-влаклан келшен толшо вургемым чийышт,* енг ўмбаке ынышт ойло, аракан кулжо ынышт лий, порылан веле туныктышт. ⁴⁻⁵ Нуно самырык ўдырамаш-влакым марийыштым, йочаштым йораташ, ушан-шотан, яндар, сурт сомылкам тыршен шуктышо, поро, шке марийыштым колыштшо лияш туныктышт. Юмын шомакше ынже мыскылат. ⁶ Рвезе-влаклан ушан-шотан лияш кагашым пу, ⁷ тый шке поро пашат дене чыла шотыштат илыш корным ончыктышо лий. Тек туныктымет яндар, пагалымашым лукшо, локтылалтдыме лийже. ⁸ Ойлымет чын лийже, титаклаш амалым ынже пу, тунам ваштареш шогышо-влак мемнан нерген нимо удам каласен огыт керт, вожылмашке пурат. ⁹ Кул-влакым озаштым чыла шотыштат колышташ, келшыше лияш туныкто, ваштареш

* 2:3 «Святой-влаклан келшен толшо вургемым чийышт»: тидым «ишышыштым Юмылан святитлен пуышо енг-влак семын шкеныштым кучышт» маньнат кусарап лиеш.

ынышт ойло, ¹⁰ ынышт шолышт, эре поро да ўшанле лийышт, тыге нуно мемнан Утарышынан, Юмынан, туныктымыжлан чыла шотыштат поро чапым кондат.

¹¹ Юмын утарыше порылыкшо чыла енлан почылтын. ¹²⁻¹³ Ўшаныме поро пиалым – Кугу Юмын, мемнам Утарыше Иисус Христосын, чапшын шумыжым – вучымына годым Юмын порылыкшо мемнам шотдымо илышым да тўнясе сутланымым корандаш виктара, кызытсе курымышто яндар ушакыл дене, чын, Юмым пагален илаш туныкта. ¹⁴ Мемнам чыла закондымылык деч утараш, поро пашам тыршен ыштыше калыкым Шкаланже эрыкташ манын, Тудо Шкенжым мемнан верч пуэн. ¹⁵ Тидым ойло, кангашым пуэде, уло властетым кучылтын шылтале. Тек нигөат тыйым шотлыдымо ок лий.

3 ГЛАВА

1-11 Порым ыште. 12-15 Кангаш ден саламлымаш.

¹ Тўрлө вуйлатыше да төра-влаклан мут колыштшо лийышт манын, ўшаныше-влаклан эре ушештарен шого, нуным колыштышт да кеч-могай поро пашам ышташ ямде шогышт. ² Нигөн ўмбаке осалым ынышт ойло, нигө дене ынышт ўчаше, тыматле, чыла енлан поро кумылан лийышт. ³ Ондак меат шонен моштыдымо, мутым колыштдымо, йомшо лийынна, сутланымын да тўрлө ракатланымын кулышт улына ыле: осалланен да көранен иленна, йырнык да икте-весе нам ужмышудымо лийынна. ⁴ А кунам мемнан Утарыше Юмынан порылыкшо да айдемым йөратымыже почылтын, ⁵ Тудо мемнан ыштыме чын пашаланна огыл, а угыч шочыктышо мушмаш да Святой Шўлыш дене уэмдымаш гоч шке порылыкшо дене мемнам утарен. ⁶ Мемнан Иисус Христос Утарышына гоч Святой Шўлышым ўмбақына Юмо лынг опталын. ⁷ Тыгеракын ме, Тудын порылыкшо дене чыныш лукмо-влак, ўшанен вучымо курымашлык илышым налын кертыва.

⁸ Тиде шомак чын. Мый тидым тыланет поснак палемдыктынем. Юмылан ўшанаш тўнгалше-влак поро пашалан тыршышт. Тидыже ен-влаклан сай да пайдале. ⁹ Но шотдымо тўрлө ўчашымаш, тукумвожым шымлымаш да закон нерген икте-весе ваштареш ойлымаш деч коран, тиде нигогай пайдам

ок пу да кўлдымё. ¹⁰ Ик гана да вес гана шижтарымекет, шояк туныктымашан ег деч коранг. ¹¹ Тыгай ег пужлен, тудо языкым ышта, шкенжым шке титаканыш луктеш манын, тый палет.

¹² Кунам тый декет Артемам але Тихикым колтем, мый декем Никопольыш вашке тол, тушто телым эртараш шонен пыштенам. ¹³ Закон туныктышо Зинам да Аполлосым корныш тыршен ямдыле, нунылан мо кўлеш, тек чылажат лийже. ¹⁴ Мемнан-влакат, саскадыме лияш огыл манын, польш кўлмё годым тек поро пашам тыршен ышташ тунемыт.

¹⁵ Мый денем улшо-влак чылан тыйым саламлат. Мемнам ўшанымаште йōратыше-влакым саламле. Чыланда дене Юмын порылыкшо лийже. Аминь.

СВЯТОЙ АПОСТОЛ ПАВЕЛЫН ФИЛИМОНЛАН КОЛТЫМО СЕРЫШЫЖЕ

*1-3 Саламлымаш. 4-7 Филимондын ұшанымашыж ден йӱратымашыже.
8-22 Онисим верч йодмаш. 23-25 Чеверласымаш.*

¹⁻² Иисус Христос верч кучен петырыме Павел да Тимофей иза деч мемнан дене пырля ыштыше йӱратыме Филимонлан, йӱратыме Апфия акалан да мемнан дене пырля ыштыше Архипп-лан, тыгак тыйын пӱртыштӱ погынышо черкылан.

³ Мемнан Юмо Ачана деч да Господь Иисус Христос деч по-рылык да тыныслык тыланда лийже.

⁴ Кумалмем годым тыйым эре шарнем, Юмылан таум ыш-тем, ⁵ вет чыла святой-влакым да Иисус Христосым йӱратымет да Иисус Христослан ұшанымет нерген мый колынам. ⁶ Мем-нан-влак деке тый ұшанымаш гоч ушненат. Тидыже Христос Иисус дене ушнымаште тыланда пуымо чыла сайым келгын-рак пален налашет полшыжо манын, Юмо деч йодам. ⁷ Тыйын йӱратымашет мемнам пешак куандара да кумыланда, вет ты-лат кӱра, шольым, святой-влакын шӱмышт лыпланеныт.

⁸ Мом ышташ кӱлмым шукташ тыланет кӱшташ Христос дене ушнен шогымаште эрыкем уло гынат, ⁹ йодаш сайраклан шотлем, вет мый тыйым йӱратем. Весе огыл, мый, Павел, кугу-рак ет, ынде Иисус Христос верч петырыме айдеме, ¹⁰ Онисим эргым шотышто тый дечет йоднем. Тудо мылам казаматыште шке эргым семын шочын. ¹¹⁻¹² Ондак тудо тылат пайдале лийын огыл, а кызыт мыламат, тылатат пайдале.* Мый тудым, шкемын шӱмем, тый декет мӱнгеш колтем. Онисимым шке декет нал. ¹³ Поро Уверлан кӱра петырымаште шинчымем годым мылам тыйын олмеш полшыжо манын, тудым шке пеленем кучаш шо-ненам ыле, ¹⁴ но, тыйын шоныметым палыде, тидым ыштымем ок шу. Мый тыланет ӱкымеш порым ыштыкташ ом шоно, тек по-ро пашат шке кумылын лиеш. ¹⁵ Ала тудо пеленет курымешлан кодшо манын веле тый дечет икмыняр жаплан ойырымо лийын.

* 11-12 Онисим лӱм 'пайдале' манме лиеш.

¹⁶ Но ынде тудо тыйын кулет веле огыл, а кул деч шергырак: йөратыме шольо. Тудо мылам моткоч шергакан, а тылат айдеме семынат, Господьлан ўшаныше семынат эшеат кугурак акан.

¹⁷ Тыгеракын, мыйым ўшанымаште изалан шотлет гын, шке декет мыйым пуртымо семын тудым пурто. ¹⁸ Тудо тыйын ончылно титакыш пурен але пуышашыже уло гын, тидым мыйын парымамлан шотло. ¹⁹ Мый, Павел, шке кидем дене возем: чыла тидым пörтылтем. Чынжым гын, тый шке чонет шотышто мылам парымыште улат манын каласен кертам ыле. ²⁰ Туге, шольым, Господьлан лийын, поро пашам ышташ йодам. Мыйын шүмем Господь пелен куандаре.

²¹ Мутым колыштметлан ўшанен, тидым возем. Тый ышташ йодмем деч шукыракат ыштет манын, мый палем. ²² Вес йодмашемат уло: мыланем пөлемым ямдыле. Юмо деч тидым сөрвалымыланда көра тыланда пörтылтымö лиям манын, мый ўшанен вучем.

²³⁻²⁴ Иисус Христос верч мый денем пырля петырен шындыме Епафрас, тыгак мый денем пырля ыштыше-влак Марк, Аристарх, Димас, Лука тылат саламым колтат. ²⁵ Господьна Иисус Христосын порылыкшо тендан шүм-чон шүлышда дене лийже. Аминь.

СВЯТОЙ АПОСТОЛ ПАВЕЛЫН ЕВРЕЙ-ВЛАКЛАН КОЛТЫМО СЕРЫШЫЖЕ

1 ГЛАВА

1-4 Юмо Эргыж гоч ойла. 5-14 Юмын Эргыже Суксо-влак деч кўшнӧ шога.

¹ Ожно шуко гана да тўрлӧ семын пророк-влак гоч ача-влаклан ойлышо Юмо ² тиде пытартыш кечылаште мыланна Эргыж гоч ойлен. Эргыжым Юмо чылан наследникшылан шогалтен, Тудын гочак курым-влакым пўрен* улмаш. ³ Эрге Тудын чапшын волгалтмыже, могай улмыжын тичмаш сынже улеш да чылажымат куатан шوماкше дене куча. Шкеж дене мемнам язык деч эрныктарымеке, Эрге пылпомыш кўкшытыштӧ Чаплылыкын [престолжын] пурла могырышкыжо шинчын. ⁴ Налме лўмжӧ Суксо-влакын лўмышт деч кунар кўшнӧ, Суксо деч Тудо тунарак кугу лийын.

⁵ Суксо кокла гыч кӧлан кунам Юмо каласен:

«Тый Мыйын Эргым улат,
Мый таче Тыйым шочыктенам».

Адак каласен:

«Мый Тудлан Ача лиям,
а Тудо Мыланем Эрге лиеш».**

⁶ Тыгак Икымше Шочшыжым тўняшке пуртымыж годым манын:

«Тек Тудлан Юмын чыла Суксыжо вуйым сава».**

⁷ Суксо-влак нерген каласа:

«Суксыж-влакым шўлышым**** ышта,
служитлышыж-влакым – тулуйлымым».

⁸ А Эргыж нерген:

* 1:2 «Пўрен» – сотворил. «Курым-влакым» – але «тўня-влакым» (тыгак – 11:3).

** 1:5 Пс 2:7, 2 Цар 7:14.

*** 1:6 Пс 96:7.

**** 1:7 Пс 103:4. «Шўлыш»: грек йылмыште ик мутак «шўлыш» ден «мардеж» шوماкым ончыкта. Ончо Ин 3:8.

«Юмо, Тыйын престолет курым-курумашлык,
чынлыкын скипетрже – Тыйын Кугыжанышетын скипетрже.

⁹ Тый чын ыштымым йөрәтенат,
закондымылыкым ужмышудымо лийынат.
Сандене, Юмо, Юмет Тыйым куан үй дене
пеленет улшо-влак деч утларак шүрен».*

¹⁰ Адак ойлен:

«Тый, Господь, тўналтыште мландым негызленат,
каваат – кидетын пашаже.

¹¹ Нуно пытат, а Тый эре улат.

Чылажат вургем семын тоштемеш,

¹² чиём семын нуным вўдылат,

да нуно вашталтыт.

Но Тый эре тугаяк кодат,

ильшаш кечет огеш пыте».**

¹³ Суксо кокла гыч кўлан кунам Юмо каласен:

«Тушманет-влакым йол йымакет пыштымешкем,

пурла велыштем шинче»***

¹⁴ Але чыла Суксо Юмылан служитлыше шўлыш огыл? Утары-
рымашым налшаш-влаклан нуным служитлаш колтыммо огыл
мо?

2 ГЛАВА

1-4 Утарымашын кугу улмышо. 5-18 Юмын Эрге да айдеме тукум.

¹ Ойырлен корангаш огыл манын, мом колынна, тудым пос-
нак сайын шотыш налшаш улына. ² Вет Суксо-влак гоч увер-
тарыме шомакат пентгыде лийын, да кеч-могай титак, ойым ко-
лыштдымаш верч мутым чын кучыктыммо. ³ Тугеже, тыгай кугу
утарымашым огына шотло гын, кузе ме куржын утлен керты-
на? Тиде утарымашым эн ондак Господь увертарен, да Госпо-
дьым колыштшо-влак тудым мыланна пентгыдемденыт. ⁴ Тиде
утарымаш нерген Юмо Шкежат палдарыше пале да чудо-влак
дене, тўрлў куат дене, Святой Шўлышым шке эрыкше**** почеш
пуэдыме дене таныклен.

* 1:8-9 Пс 44:7-8.

** 1:10-12 Пс 101:26-28.

*** 1:13 Пс 109:1.

**** 2:4 Эрык – воля, желание.

⁵ Мемнан ойлымо ончыкылык сандалыкым Юмо Суксо-влакын кидышкышт огыл пуэн. ⁶ Мӱнгешла, ала-кӱ Возымаште ала-кушто таныклен ойлен:

«Мо тугай айдеме?

А Тый тудым шарнет.

Але айдемын эргыже?

А Тый тудын деке порын савырнет.

⁷ Тудым Суксо-влак деч изиш веле ўлыкрак волтенат.*

Тый тудым чап да пагалымаш дене леведынат,

кидет дене ыштыметын озажлан шогалтенат,

⁸ тудын йол йымакыже чыла пыштенат».**

Айдемын кидышкыже чыла пуымыж годым тудын кид йымакыже пуыде нимом коден огыл. А тудын кид йымакыже чыла пуымым ме кызыт але огына уж. ⁹ Но Суксо-влак деч изиш ўлыкрак Волтым, Иисусым, ме ынде колымашым чытымыжлан кӱра чап да пагалымаш дене леведмым ужнына, вет Юмын порылыкшо дене Тудо чыла еҥ верч колышаш улмаш.

¹⁰ Шуко эргым чапыш кондаш манын, Юмылан – чылажат Тудлан да Тудын гоч – нуным утарымашке Нангайшым орланымаш гоч тичмашлыкыш шукташ кўлын. ¹¹ Вет Святитлышат, святитлыме-влакат – чыланат Икте дечын улыт. Сандене Святитлыше нуным иза-шольо манаш ок вожыл ¹² да ойла:

«Тыйын лўметым иза-шольым-влаклан увертарем, черке покшелне Тыйым моктен мурем».***

¹³ Да адак:

«Мый Тудлан ўшанен илаш тўнғалам».** **

Эше:

«Теве Мый да Юмын Мыланем пуымо икшывем-влак».

¹⁴ Кузе икшыве-влак капан да вўран улыт, тугак Тудат капан да вўран лийын, вет Тудо колымаш вий кучышым, вес семынже диаволым, шке колымыж дене сенгышаш ¹⁵ да колымаш деч лўдмӱ дене ўмыр мучко кул лийше-влакым чыланыштым эрыкыш лукшаш улмаш. ¹⁶ Вет Тудо, чынжымак, Суксо-влакым огыл, а Авраамын урлыкшым арален налеш. ¹⁷ Сандене, Юмылан ыш-

* 2:7 «Тудым Суксо-влак деч изиш веле ўлыкрак волтенат»: тидым «Кўчык жаплан тудым Суксо-влак деч ўлык волтенат» манынат кусараш лиш.

** 2:6-8 Пс 8:5-7.

*** 2:12 Пс 21:23. «Черке» – кумалаш погынышпо ўшаныше еҥ-влак.

**** 2:13 Ис 8:17-18.

тымаште чаманыше да ўшанле Архиерей лияш да калыкым языкше деч эрыкташ манын, Тудо чыла шотыштат иза-шольж-влак гай лийшаш улмаш. ¹⁸ Тудо Шкежат орлыкым да алгаштарен тергымым чытен, сандене алгаштарымашке логалше-влак-лан полшен кертеш.

3 ГЛАВА

1-6 Иисус Моисей деч кўшнő шога. 7– 4:13 Юмын калык-лан каньш.

¹ Тыгеракын, святой иза-шольо-влак, пылпомышсо тудо ўж-машымак налше-влак, мемнан почын ойлымо ўшанымашын Апостолжо да Архиерейже Иисус Христосым умылен налза. ² Моисей семынак Тудо Шогалтышыжлан ўшанле лийын, Моисейже Юмын уло пўртыштыжő ўшанле улмаш, ³ но кузе пўртым чонгышын чапше пўртын чапше деч кугурак, тугак Иисусат Моисейын деч кугу чапым сулен налаш йўрышő. ⁴ Вет кажне пўртын чонгышыжо уло, а чылажымат чонгышыжо – Юмо. ⁵ Моисеят Тудын уло пўртыштыжő служитлыше семын ўшанле улмаш. Мо нерген Юмо варарак каласышаш улмаш, тидым таныклышаш улмаш. ⁶ Но Христосшо Юмын пўртыштő Эрге семын ўшанле лийын. А лўддымылыкнам да мемнам куандарыше ўшанен вучымашнам мучаш марте пентгыдын арален кодена гын веле, Тудын пўртшő ме улына.

⁷ Сандене Святой Шўлыш ойлымо семын ыштыза:

«Тачысе кечын Тудын йўкшым колыда гын,

⁸ өпкелыме годымсыла

ир мландыште тергыме кечысыла

шўмдам ида пешкыдемде.

⁹⁻¹⁰ Тушто тендан ачада-влак

Мыйым тергеныт,

да Мыйын ыштымем нылле ий ужыныт.

Сандене Мый тиде тукымлан шыдешкенам да каласенам:

”Нуно шўмышт дене эре йомын коштыт,

Мыйын корнем пален налын огытыт”.

¹¹ Сандене шыдем дене товатленам:

нуно Мыйын ласкалыкышкем огыт пура».*

* 3:7-11 Пс 94:7-11.

¹² Иза-шольо-влак, тендан кокла гыч иктаж-кӧн шӱмжӧ осал да ўшаныдыме ынже лий да илыше Юмо деч ынже коран манын шекланыза. ¹³ Тендан кокла гыч нигӧ, язык дене ондалалтын, пешкыдемше ынже лий манын, эше «тачысе кечын» маналтме годым икте-весыдам кече еда кумылангыза. ¹⁴ Вет ме тӱнгалтыш ўшанымашым мучаш марте пентгыдын арален кодена гын веле, Христос дене ушнен шогена. ¹⁵ Каласыме:

«Тачысе кечын Тудын йӱкшым колыда гын,
ӧпкелыме годымсыла шӱмдам ида пешкыдемде».*

¹⁶ Колыштшо-влак кокла гыч южышт ӧпкеленыт, но Моисей дене Египет гыч лекше чыла ег огыл. ¹⁷ Кӧлан Юмо нылле ий шыдешкен? Языкыш пурышо-влаклан огыл мо? Нуно лулегыштым ир мландеш пыштеныт. ¹⁸ «Мыйын ласкалыкышкем огыт пуро» манын, Юмо кӧлан товатлен? Мутым колыштдымо-влаклан огыл мо? ¹⁹ Тыгеракын, ужина: ўшанымашышт уке улмылан нуно тушко пурен кертын огытыл.

4 ГЛАВА

14– 5:10 Иисус – эн кугу Архиерей.

¹ Тыгеракын, Юмын ласкалыкышкыже пураш сӧрымаш эше уло гын, тендан кокла гыч нигӧ ӧрдыжеш ынже код манын, шекланышаш улына. ² Вет нунылан каласкалыме семынак тиде сӧрымаш нерген куан уверым мыланнат каласкалыме. Но нуно колмо шомакыштым ўшаныме дене шӱмышкышт пыштен огытыл, сандене тудо нунылан пайдам конден огыл. ³ Юмын ласкалыкышке ме, ўшанаш тӱнгалше-влак, пурена. Юмо каласен:

«Шыдем дене товатленам:
нуно Мыйын ласкалыкышкем огыт пуро».**

Кеч Тудын пашаже тӱням негызлыме годсекак шуктымо улмаш. ⁴ Вет Возымаште ала-кушто шымше кече нерген тыге каласыме: «Шымше кечын Юмо чыла шке пашаж деч канен».**⁵ А тиде верыште каласыме: «Мыйын ласкалыкышкем огыт пуро».**⁶

⁶ Тыгеракын, южыштым тушко пурымаш вуча, а кӧлан ожно

* 3:15 Пс 94:7-8.

** 4:3 Пс 94:11.

*** 4:4 Быт 2:2.

**** 4:5 Пс 94:11.

куан уверым увертарыме, нуно тушко мут колыштдымыштлан кӧра шуын огытыл. ⁷ Сандене Юмо угычын «тачысе кече» манме кечым палемден. Ондак каласыме шомакым Тудо тынар кужу жап эртымеке Давид гоч ойлен:

«Тачысе кечын Тудын йӱкшым колыда гын,
шӱмдам ида пешкыдемде».*

⁸ Вет Иисус Навин нуным ласкалыкыш конда ыле гын, Юмо вара-рарак вес кече нерген ок ойло ыле. ⁹ Тугеже, Юмын калыкшым шуматкече каныш вуча. ¹⁰ Кузе Юмо шке пашаж деч канен, тугак Юмын ласкалыкышкыже пурышат шке пашаж деч кана. ¹¹ Тыгеракын, нигӧ нунын семын мут колыштдымашке ынже шунгалт манын, тиде ласкалыкыш пураш тыршышаш улына.

¹² Вет Юмын шомакше илыше да виян, тудо кок могыран кеч-могай керде дечат пӱсӧ. Шӱлыш ден чон, йыжынгла ден вем шелалтмешке тудо керылт пура, шӱмын шонкалымыжым да кумылжым лончыла. ¹³ Тӱняште Юмо деч шылтыме нимо уке, Тудын шинча ончылныжо чылажат чара да койшо; Тудын ончылно ме мутым кучышаш улына.

¹⁴ Пылпомыш вошт эртыше пеш кугу Архиерейна, Юмын Эр-ге Иисусна уло гын, тугеже почын ойлымо ўшанымынам пентгыдын кучышаш улына. ¹⁵ Вет мемнан Архиерейна вийдымылыкнам чаманен кертеш: мемнан семынак Тудым чыла шотыштат тергыме, но языкдыме улмаш. ¹⁶ Тыгеракын, чаманымашым налаш да Юмын порылыкшым кӱлеш жапыште польшлан муаш манын, порылык престол деке лӱдде мийышаш улына.

5 ГЛАВА

11– 6:12 Ўшанымаш деч ида коран.

¹ Ен-влак кокла гыч ойырен налме кеч-могай архиерейым ен-влак верч Юмын ончылно служитлаш шогалтыме, тудыжо пӧлекым да язык верч надырым пуышаш. ² Тудо нимом палыдыме да йонгылышым ыштылше-влакым чаманен кертеш, вет тудымат вийдымылык темда, ³ сандене тудо калыкын языкше верч пуымо семын шкенжын языкше верчат надырым пуышаш. ⁴ Архиерей лияш чапым нигӧ шкаланже шке ок нал, а Юмо тудым Ааронным ўжмӧ семын ўжеш.

* 4:7 Пс 94:7-8

⁵ Тыге Христосат архиерей чапыш Шкенжым Шке нөлталын огыл, Тудлан тиде чапым Юмо пуэн да каласен:

«Тый Мыйын Эргым улат,
таче Мый Тыйым шочыктенам».*

⁶ Вес вере тыге ойла:

«Мелхиседекын иерей радамже дене
Тый курымашлык иерей улат».**

⁷ Кап дене илымыж годым Христос шке юмылтымыжым да кумалмыжым Тудым колымаш деч утарен Кертшылан, йўкын кычкырен, шинчавўд йөре, надырлан конден, да мут колыштшо улмыжлан көра Тудын кумалмыжым колмо. ⁸ Тудо Эрге гынат, орланымыз гоч мутым колышташ тунемын, ⁹ а тичмашлыкыш шумекше, Тудын мутшым колыштшо кажне енлан курымашлык утарымашым кондышо лийын, ¹⁰ да Юмо Тудым Мелхиседекын иерей радамже дене Архиерейлан шогалтен.

¹¹ Тидын нерген мемнан ойлышашна шуко, но умылтараш не-ле, вет те колышт моштыдымо лийында. ¹² Тиде жап марте те туныктышо лийшаш улыда ыле гынат, тендам Юмын шомакын тўналтыш шинчымашыжлан угычын туныкташ күлеш, тыланда шөр күлеш лийын, а пешкыде кочкыш огыл. ¹³ Кө але шөрым кочкеш, чынлан тунем шуын огыл, вет тудо але аза. ¹⁴ Пешкыде кочкыш – кушкын шушо-влаклан. Эре тыршымышт дене нунын уш ден шижмашышт поро ден осалым ойырен мошташ туныктымо улыт.

6 ГЛАВА

13-20 Юмын пеггыде сөрымыжб.

¹⁻² Сандене, Христосын шомакшын тўналтыш шинчымашыжым лончылымым чарнен, тичмаш шинчымашыш шуаш тыршышаш улына. Колымашке нангайыше паша деч коранме да Юмылан ўшанаме, тынеш пуртымаш-влак, айдеме ўмбаке кидым пыштыме йўлам эртарыме, колышо-влак ылыжме да курымашлык суд нерген туныктымылан угычын негызым пыштышаш огынал. ³ Юмо эрыкым пуа гын, кушкаш тыршена. ⁴⁻⁶ Вет икана волгыдыш шушым, пылпомыш пөлекын тамжым пален

* 5:5 Пс 2:7.

** 5:6 Пс 109:4.

налшым, Святой Шўлыш дене ушнен шогышым, Юмын поро шомакшым да шушаш саманын куатшым пален налшым, а вара кораншым, угычын языкым касарыктен, Юмо деке савыраш ок лий. Тыгай ең шке шўмыштыжō Юмын Эргым пудален сака да Тудым вурса. ⁷ Мланде шке ўмбаке чўчыкдын велше йўрым шупшеш да куштышылан пайдале кушкылым шочыкта гын, тудо Юмо деч суапландарымашым налеш. ⁸ Но мланде иман вондер ден коршангым шочыкта гын, тудо – йōрдымō, тудым каргымаш вуча, мучашыже – йўлалтымаш. ⁹ Йōратымына-влак, тыге ойлена гынат, илыш корныда сайрак да утаралтыда манын, ме ўшанена. ¹⁰ Юмо чын огыл ок лий: святой-влаклан пашам ыштымыда годым ондакат, кызытат ыштыме пашадам да Тудым йōратен тыршымыдам Тудо ок мондо. ¹¹ Но тендан кокла гыч кажныже, ўшанен вучымо шукталтмылан пенгыдын инанен, мучаш марте тыгаяк тыршымымашым ончыктыжо манын, мемнан ужмына шуэш. ¹² Йōлагайыш ида савырне, а ўшаныме да кужун чытыме дене Юмын сōрымыжым налше-влак гай лийза.

¹³ Юмо деч кугу нигō уке, сандене Авраамлан сōрымашым пуымыж годым Шкеж деч кугуракын лўмжō дене товатлен кертын огыл, а шке Лўмжō дене товатлен ¹⁴ ойлен: «Чынжымак, тыйым суапландаренак суапландарем да шукемденак тукуметым шукемдем».* ¹⁵ Тыгеракын, чытен вучымыж дене Авраам сōрымым налын. ¹⁶ Ең-влак шке дечышт кугурак дене товатлат. Товатлымаш ойлымым пенгыдемда да кеч-могай торешланымылан мучашым пышта. ¹⁷ Сандене Юмат, Шкенжын эрыкше** вашталтдыме улмым сōрымын наследникше-влаклан чылт раш ончыкташ манын, тудым товатлен пенгыдемден. ¹⁸ Нине вашталтдыме кок шомак гоч – тыште Юмо шойыштын кертын огыл – ме, Тудын пелен аралалтымашым мушо-влак, ўшанен вучымым кучаш чот кумылангына. ¹⁹ Тиде ўшанен вучымымаш чонлан якыр гай, ўшанле да пенгыде, тудыжо пўрдыш вес могырыш шумеш пура. ²⁰ Тушко Иисус, Мелхиседекын иерей радамже дене курымашлык Архиерей лиймекше, ончыч кайыше семын мемнан верч пурен.

* 6:14 Быт 22:17.

** 6:17 Эрык – воля, желанис.

7 ГЛАВА

1-14 Мелхиседек иерей. 15-28 Мелхиседек гай у иерей.

¹ Тиде Мелхиседек, Салимын кугыжаже, Күшнысö Юмын иерейже улмаш. Кугыжа-влакым сеныме деч вара Авраамын пöртылмыж годым тудым Мелхиседек вашлийын да благословитлен. ² Авраам тудлан мо улыж гыч луымшо ужашым пуэн. Мелхиседек эн ончыч, шке лүмжö мом ончыктымо дене келшышын, «чын ыштыше кугыжа», а вара Салимынат кугыжаже, тидыже «тыныслыкын кугыжаже» манмым ончыкта.* ³ Тудын ачажат, аважат, тукумвожшат уке, тудын илыш кечыже тўналтышдыме да мучашдыме. Тудо – Юмын Эрге гай, эре иерей лиеш.

⁴ Шоналтыза, могай тудо кугу: Авраам тўн кугезат сенен налмыж гыч эн сай луымшо ужашым тудлан пуэн. ⁵ Тыгак Левий тукум гыч иерейлан шогалтыме-влакын калык деч, вес семынже шке иза-шольо-влак деч – кеч нунат Авраам тукум улыт – закон почеш луымшо ужашым налаш кўштымашышт уло. ⁶ Но Мелхиседек нунын тукум гыч лийын огыл, туге гынат Авраам деч луымшо ужашым налын да сöрымашым налшым благословитлен. ⁷ Изиракым кугурак благословитла, тиде ўчашыдеак раш. ⁸ Ик радам годым луымшо ужашым колышаш ен-влак налыт, а вес радам годым – ила манын таныклыме айдеме налеш. ⁹ Да каласаш лиеш: луымшо ужашым налше Левий шкежат Авраам гоч луымшо ужашым пуэн, ¹⁰ вет Мелхиседекын Авраамым вашлиймыж годым Левий эше ачажын кöргыштыжö лийын.

¹¹ Левий тукумын иерейлан ыштымыже тичмашлыкыш шуктен гын – нунын сомылышт Израиль калыкклан законнын негызше улеш, – тугеже Аарон семын огыл, а Мелхиседекын иерей радамже дене лекше вес иерейже эше молан кўлеш ыле? ¹² Вет иерей радам вашталтеш гын, законат вашталтшаш. ¹³ Көн нерген тиде ойлалтеш, Тудо вес тукум гыч лектын, тиде тукум деч лекше кокла гыч иктыжат жертвенник воктене ыштен огыл. ¹⁴ Пале вет: мемнан Господьна Иуда тукум гыч волгалт лектын, а тиде тукум шотышто Моисей иерей-влак нерген нимом каласен огыл.

* 7:1-2 Быт 14:17-20.

¹⁵ Мелхиседек гай вес иерей шогалеш гын, чыла тидыже эшеат рашрак коеш. ¹⁶ Тудо айдеме нерген ойлышо законысо кўштымаш почеш огыл, а пытыдыме илышын куатше почеш иерей лийын.

¹⁷ Возымаш таныкла:

«Мелхиседекын иерей радамже дене

Тый курымашлык иерей улат».*

¹⁸ Тыгеракын, ончычсо кўштымашын вийже да пайдаже лийын огыл, садлан көра тудо пытаралтеш, ¹⁹ вет закон нимом тичмашлыкыш шуктен огыл, а кызыт мыланна Юмо деке лишемаш йõным ыштыше сайрак ўшанен вучымаш пуалтеш.

²⁰ Тидыже товатлыме деч посна лийын огыл. ²¹ Молышт товатлыде иерей лийыныт, а Тудо – товатлыме мут дене, Тудлан Ойлышын тиде шомакше дене:

«Господь товатлен

да тидлан ок õкынõ:

Мелхиседекын иерей радамже дене

Тый курымашлык иерей улат».**

²² Сандене Иисус сайрак сугынь верч шогышо лийын. ²³ Моло иерей шуко лийын, вет пашаште эрелан кодаш колымаш нунылан чаракым ыштен. ²⁴ А Иисус курым-курым дене ила, иерей улмыжо мучашдыме, ²⁵ да Тудын гоч Юмо деке толшо-влакым тўрыс утарен кертеш, вет Тудо нунын верч кумалаш эре ила.

²⁶ Мыланна тыгаяк Архиерей кўлеш: святой, титакдыме, яндар, языкан-влак деч ойырымо да кава деч кўшкõ шындыме.

²⁷ Тудын моло архиерей семын ондак Шкенжын языкшылан верч, вара калыкын языкшылан верч кече еда надырым пуаш кўлешыже уке, вет Тудо Шкенжым Шке жертвылан пуымыж дене чылажымат икана эрелан шуктен. ²⁸ Вет закон вийдыме ен-влакым архиерейлан шогалта, а закон деч вара лекше товатлыме шомак курым-курымешлан тичмашлыкыш шушо Эргым шогалтен.

8 ГЛАВА

1-13 У сугыньын Архиерейже.

¹ Мемнан ойлымаштына тўнжõ тиде: пылпомышто Чаплылыкын престолжын пурла могырышкыжо шичше Архиерейна

* 7:17 Пс 109:4.

** 7:21 Пс 109:4.

уло. ² Тудо святой верыште, чын скинийыште, служитла. Тиде скинийым айдеме огыл, а Господь шогалтен. ³ Кеч-могай архиерей пӧлекым да надырым пуаш шогалтыме лиеш, сандене мемнан Архиерейнат надырлан мом кондышашыже лийшаш. ⁴ Тудо мланде ўмбалне лиеш ыле гын, иерейжат ок лий ыле, вет пӧлекым закон почеш кондышо иерей-влак Тудын деч поснат улыт. ⁵ Но нунын служитлымышт пылпомышсын сынже да ўмылжӧ веле. Скинийым чоҥаш тўналмыж годым Моисейлан каласыме улмаш: «Ончо, чылажымат курыкышто тыланет ончыктымо гайымак ыште».* ⁶ Мемнан Архиерейна – сайрак сӧрымашеш негызлалтше, шуко пачаш сайрак сугынын ходатайже, тидын дене келшышын, Тудын налме служитлыме пашажат утларак чапле.

⁷ Икымше сугынь ситыдымаш деч посна лиеш ыле гын, тугеже вес сугыным кычалаш кўлешыже уке ыле. ⁸ Но Юмо шке калыкшым шылтален ойла:

«Теве кече-влак толыт, каласа Господь,
Израиль тукум да Иуда тукум дене у сугыным ыштем,

⁹ тугай сугыным огыл, могайым Мый ачашт дене
нуным Египет мланде гыч лукташ
кидыштым кучымем ыштенам.

Вет нуно Мыйын тудо сугынем шуктен огытыл,
сандене нунын деч корангынам, ойла Господь.

¹⁰ Теве нине кече-влак деч вара

Израиль тукум дене ыштышаш сугынем, ойла Господь:
Шкемын законом нунын ушышкышт пыштем
да тудым шўмешышт возем,
Мый нунын Юмышт лиям,
а нуно Мыйын калыкем лийыт.

¹¹ Тунам шке лишылжым да иза-шольжым,
”Господьым пале” манын, нигӧ ок туныкто,
вет изижат-кугужат
чылан Мыйым палаш тўналыт.

¹² Мый нунын чын огылыштым кудалтем,
языкыштым да закондымылыкыштым ынде ом шарналте».**

* 8:5 Исх 25:40.

** 8:8-12 Иер 31:31-34.

¹³ У сугынь нерген ойлымыж годым Юмо икымше сугыньын тоштеммыжым ончыктен, а тоштемше да шүкшемше – пытымаш деке лишыл.

9 ГЛАВА

1-22 Мланде ўмбалсе да пылпомышо храмыште служитлымаш.

23– 10:18 Христосын жертвыже дене языкым корандымаш.

¹ Тыгеракын, икымше сугынь годым калыкын Юмылан служитлымым палемдыше радамже да тиде тўнясе святой верже лийыныт. ² Икымше скинийым шогалтыме, тушто светильник, ўстел, надыр кинде уло, да тиде скинийым «святой» маныт. ³ А кокымшо пўрдыш вес велне «святой дечат святой» манме скиний верлана. ⁴ Тушто тўтыраш шўртнў дене ыштыме ўстел да чыла могырым шўртнў дене леведме сугынь ковчег уло. Ковчегыште манным аралыме шўртнў ате, Ааронын пеледше пондыжо да сугыньым возыман кок кў онга кият. ⁵ Ковчег ўмбалне Юмын чапше дене йолгалтше херувим-влак серлагыме верым леведыт. Тидын нерген ынде тичмашын каласкалыме ок кўл.

⁶ Тыгай радам годым икымше скинийыш иерей-влак служитлыме пашаштым шукташ эре пурен коштыт. ⁷ А кокымшо скинийышкыже ийлан ик гана архиерей гына пура, тунамжат пеленже вўрым налшаш, тудым шке верчше да калыкын палыде ыштыме языкше верч надырлан конда. ⁸ Икымше скиний шогымо годым эн святой верыш корным эше почмо огыл манын, Святой Шўлыш ончыкта. ⁹ Чыла тиде – кызытсе жапым туштен ончыктымаш: пўлекым да надырым кондат, но нунышт Юмылан тыге служитлыше енын совестьшым тўрыснек эрныктарен огыт керт. ¹⁰ Кочкыш, йўыш да тўрлў мушкылтмо йўла-влак самынак надырым кондымашат – кап дене кылдалтше кўштымаш веле, чыла тидыже уэмдымаш жап марте гына лиеш.

¹¹ Но Христос, мемнам вучышо суапын Архиерейже, кугурак да сайрак скиний дене ынде толын. Тиде скинийже кид дене ыштыме огыл, Юмын ыштыме тиде тўня гыч огыл. ¹² Каза таган да ўшкыжын вўржў дене огыл, а Шкенжын Вўржў дене Христос икана эн святой верыш пурен да курымашлык сулен налмашым мыланна ыштен. ¹³ Вет каза тага ден ўшкыж вўрым да тунан ломыжшым шыжыктымаш шакшемше-влакын кап ден чоныштым эрыкта да святитла гын, ¹⁴ тугеже Христосын Вўржў

мыняре шуқырак ышта! Тудо Святой Шўлыш дене Шкенжым Юмылан титакдыме жертве семын пуэн. Христосын Вўржө мемнан шўмнам колымашке нангайыше паша деч эрыкта, да ме илыше да чын Юмылан служитлен кертыва.

¹⁵ Ёжмө-влак сөрымө курымашлык наследствым налышт манын, Христос, икымше сугынь годымсо титакым сулен налаш колымеке, у сугыньын ходатайже лийын. ¹⁶ Кушто завещаний* уло, тушто завещанийым возышын колымыжым пенгыдемден ончыкташ күлеш, ¹⁷ завещаний колымо деч вара веле вийыш пура. Возышын илымыж годым тудын нигунамат вийже уке. ¹⁸ Садланак икымше сугынят вўр деч посна пенгыдемдалтын огыл. ¹⁹ Вет Моисей, законысо чыла күштымым уло калыкклан ойлымеке, ўшкыжын да каза таган вўрыштым, тыгак вўдым, йошкар межым да иссоп укшым налын, закон книга ўмбакаат, калык ўмбакаат шыжыктен. ²⁰ Тудо ойлен: «Тиде сугынь вўр, сугыньжым Юмо тыланда шукташ күштен».** ²¹ Тыгак скинийымат, Юмылан служитлыме годым кучылтмо чыла ўзгарымат вўр дене шыжыктен. ²² Закон почеш чылам гаяк вўр дене эрыкташ күлеш, да вўрым йоктарыме деч посна титакым касарымаш огеш лий.

²³ Тыгеже пылпомышсо дене келшен толшо-влакым тыге эрыкташ күлеш, а чыла пылпомышсым шкенжым – тидын дечат сайрак надыр дене. ²⁴ Вет Христос кид дене ыштыме святой верыш огыл пурен – тидыже чын святой верын тўсшө веле – а ынде мемнан верч Юмын ончылан шогалаш манын, пылпомышкак пурен. ²⁵ Святой дечат святой верыш ий еда шкенжын вўржө дене огыл пурешо тыглай архиерей семын Христос Шкенжым шуко гана жертвылан пуаш тушко пурен огыл, ²⁶ уке гын тўня тўналтыш гычак Тудлан шуко гана орланен колаш логалеш ыле. Ынде, саман мучаште, Шкенжын жертвыже дене языкым пытараш, Тудо ик гана гына тўняшке толын. ²⁷ Айдеме ик гана колышаш, а вара суд лиеш, ²⁸ Христос денат тыгак: шукуштын языкуштым Шке ўмбакаже налаш манын, Тудо Шкенжым ик гана жертвылан пуэн, а кокимшо гана языклан көра огыл, а Тудым вучышо-влакым утараш толеш.

* 9:16 Ик грек мутак «завещанийым» да «сугыньым» але «ойпидышым» ончыкта.

** 9:20 Исх 24:8.

10 ГЛАВА

19-39 Сөрвалымаш да шижтарымаш.

¹ Законьшто шушаш суапын ўмылжө гына уло, а тудын чын сынже огыл. Сандене закон Юмын ончыко толшо-влакым ий еда кондымо икгаяк надыр дене нигунам тичмашлыкыш шуктен огеш керт. ² Уке гын тудым кондымым чарнат ыле, вет служитлыше-влак ик гана эрналтыныт гын, языкыштын нелытшым ынде огыт шиж ыле. ³ Но надыр ий еда язык нерген шарныкта. ⁴ Вет ўшкыжын да каза таган вўрышт языкым пытарен огыт керт.

⁵ Сандене Христос тўняш толмыж годым ойлен:

«Надыр ден пөлекым Тый ынет нал улмаш,
но капым Мыланем ямдыленат.

⁶ Йўлалтыме кумалтыш вольык
да язык верч пуымо надыр

Тыланет келшен огытыл.

⁷ Тунам Мый ойленам: тебе, Юмо,
книгаште Мыйын нерген возымо семын

Тыйын эрыкетым* шукташ мием».

⁸ Ондак ойлен: «Надырым, пөлекым, йўлалтыме кумалтыш вольыкым, язык верч пуымо надырым Тый ынет нал улмаш, да нуно Тыланет келшен огытыл». А нуным закон почеш кондыман.

⁹ Вара каласен: «Тебе, Юмо, Тыйын эрыкетым* шукташ мием».**

Кокымшыжым ышташ манын, икымшыжым укешке луктеш.

¹⁰ Юмын тиде эрыкше* почеш ме Иисус Христосын капшым ик гана жертвылан пуымо дене святитлыме улына.

¹¹ Кеч-могай иерей кече еда служитлен шога да шуко гана икгай надырым пуа, а тыгай надыр нигунам языкым коранден огеш керт. ¹² А Христос язык верч ик жертвым пуэн да Юмын пурла могырышкыжо эрелан шинчын. ¹³ Тиде жап гыч тушманже-влакым йол йымакыже пыштымым вуча. ¹⁴ Вет Тудо святитлыме-влакым ик жертве дене эрелан тичмашлыкыш шуктен.

¹⁵ Тидын нерген мыланна Святой Шўлыш таныкла, вет ондакше тыге каласыме:

* 10:7 Эрык – воля, желание. Тыгак – 10:9, 10:10.

** 10:5-9 Пс 39:7-9.

¹⁶ «Теве сугынь, могайым нине кече-влак деч вара
нунылан пуэм, каласа Господь:

Шкемын законом нунын шўмышкышт пыштем
да тудым ушешышт возем,

¹⁷ языкыштым да закондымылыкыштым ынде ом
шарналте».*

¹⁸ А кушто Юмо айдемын языкшым кудалтен, тушто язык верч
надырым пуымо ок кўл.

¹⁹⁻²⁰ Иза-шольо-влак, святой дечат святой верыш Иисусын
Вўржылан кўра пурен кертмылан ме ўшанена: пўрдыш гоч, вес
семынже шке Капше гоч, Тудо мыланна илыше да у корным по-
чын. ²¹ Юмын пўртым кучышо кугу Иерейна мемнан уло. ²² Ту-
геже, вияш шўм да тичмаш ўшанымаш дене, титакан совесть
деч шыжыктен эрныктыме шўм да яндар вўдеш мушмо кап
дене Юмо деке мийышаш улына. ²³ Ме почын ойлымо ўшанен
вучымашнам пенгыдын кучышаш улына, вет сўрымашым Пуы-
шо – ўшанле. ²⁴ Йўратымаш да поро пашалан икте-весынам ку-
зе кумыландаш манын, икте-весына верч тыршышаш улына.
²⁵ Южыштын семын шкена черке погынымашкына коштым
чарнышаш огынал, а икте-весым кумыландышаш, жап эртыме
семын тидым эшеат утларак ыштышаш улына, вет тиде кече
лишеммым те ужыда.

²⁶ Чыным пален налмекат, ме языкым лўмын ыштылына гын,
тугеже языкна верч надыр ынде ок код, ²⁷ судым лўдын вучы-
маш да ваштареш шогышо-влакым нелаш ямде орышо тул веле
кодеш. ²⁸ Моисейын законжо деч коранше енгым кок-кум егын
таныклымыже почеш колымашлан чаманыде судитлат. ²⁹ Юмын
Эргым шотлыдымо, шкенжымат святитлыше сугынь Вўрым
святойлан шотлыдымо да порылык Шўлышым мыскылыше ег
кунар нелынак мут кучышашым шога манын шоналтыза!

³⁰ «Мый ўчим шуктем, Мый пўртылтем, ойла Господь».

Тидым Кў каласен, ме Тудым палена. Тыгак каласыме:

«Господь шке калыкшым судитлаш тўналеш».**

³¹ Илыше Юмын кидышкыже логалаш шучко.

³² Ончычсо кечыда-влакым шарналтыза, тунам те, волгыдыш
лукталтмеке, кугу орланымаш ден неле кучедалмашым чытен
лектында. ³³ Южгунам тендам чылан ончылно мыскыленит, ор-

* 10:16-17 Иер 31:33-34.

** 10:30 Втор 32:35-36.

ландаренит, южгунам тыгайым чытыше воктеке шогалында.
³⁴ Те петырымаште лиймем годым мый денем пырля орланенда да, пылпомышто сайрак да пытыдыме погыда улмым пален, погыдам агымым куанен чытенда. ³⁵ Тыгеже шкендан лүддымылыкдам ида кудалте, тудо тыланда кугу суапым конда. ³⁶ Сöрымым Юмын эрыкшым* шуктыммо дене налаш манын, тыланды чытымаш күлеш. ³⁷ Вет каласыме:

«Эше изиш, моткоч изиш лиймеке,
 Толшашлык толеш да ок юватыл.

³⁸ Чын ыштыше айдеме

ўшанымашыж дене илаш тўналеш,

а чакна гын,

поро шонымашем тудын велне ок лий».**

³⁹ Ме пытымашке чакнен кайыше огынал, а утарымашке ўшанен каена.

11 ГЛАВА

1-40 Ўшанымаш.

¹ А ўшанымаш – вучымынан шукталтмыже, ужын керташ лийдымылан ўшанымаш. ² Тиде ўшанымаштак Юмо ожнысо ен-влак нерген сай таныклымашым пуэн.

³ Ўшанымаш дене ме курым-влакын Юмын шомак дене ышталтмыштым умылена: койдымо гыч койшо шочын.

⁴ Авель ўшанымаш дене Юмылан Каинын деч сайрак надырым пуэн, ўшанымаш денак чын ыштыше улмыж нерген таныклымашым налын: Юмо тудын пöлекше-влак нерген сай таныклымашым пуэн. Ўшанымаш дене тудо колымекыжат ойла.

⁵ Ўшанымашлан көрак Енохым, колымашым уждеак, тиде тўня гыч налме. Тудым муаш лийын огыл, вет Юмо тудым тиде тўня гыч кусарен. Пылпомышыш налме деч ончыч тудо Юмылан йöрышö лиймыж нерген таныклымашым налын.***

⁶ А ўшанымаш деч посна Юмылан йöрышö от лий. Юмо уло да Тудым кычалше-влаклан суапым пуа манын, Юмо деке тол-

* 10:36 Эрык – воля, желание.

** 10:37-38 Авв 2:3-4.

*** 11:5 Енох – иудей калыкын тўналтыш годсо ик кугезыже. Илын му-чашыштыже колыдеак Юмо деке налме лийын. Быт 5:21-24.

шо ўшанышаш. ⁷ Мо але койшо лийын огыл, тудын нерген Ной ўшанымаш дене палдарымашым налын да, Юмым чот пагален, шке ешыжым утараш ковчегым ыштен. Ўшанымыж дене тудо тўням титаканыш луктын, да ўшанымылан кōра тудо чыныш лукмашын наследникше лийын.

⁸ Наследствылан налшаш кундемыш каяш ўжмым Авраам ўшанымылан кōрак колыштын да кушко кайымыжым палыдеак тарванен. ⁹ Ўшанымаш дене тудо ордыж ен семын сōрымō мландыште илаш тўнгалын да Исаак ден Иаков дене пырля вынер омашыште илен, нунышт тиде сōрымынак наследникше-влак лийыныт. ¹⁰ Авраам пенгыдын негызлыме олам вучен, тудын архитекторжо да чоңышыжо – Юмо. ¹¹ Йочам ыштен кертдыме Сарра ўшанымаш дене тукумым шуяш вийым налын да, шонто гынат, азам ыштен, вет сōрымашым Пуышо ўшанле манын пален. ¹² Санденак ик айдемын, моткоч шонгемшын, кавасе шўдыр виса, теңыз серысе шотлен пытарыдыме ошма пырче наре шочшыжо лийын.

¹³ Чылан нуно ўшанымаште коленыт, сōрымым налын огытыл, тора гыч веле тудым ужыныт да куаненыт, мланде ўмбалне йот да ордыж ен улына манын почын ойленыт. ¹⁴ Кōмыт тыге ойлат, нуно шке элыштым кычалмыштым ончыктат. ¹⁵ А коден кайыме элышт нерген шонат ыле гын, нуно пōртыл кертыт ыле. ¹⁶ Но нуно сайрак элыш, вес семынже, пылпомышсыш, шуаш тыршеныт, сандене Юмо нунын Юмышт улам маналташ ок вожыл, вет Тудо нунылан олам ямдылен.

¹⁷ Ўшанымылан кōра Авраам, тудым тергыме годым, Исаакым надырлан конден. Сōрымашым налмеке, ик шкет эргыжым пуаш ямде лийын. ¹⁸ Юмо тудлан каласен улмаш: «Тыйын тукумет Исаак гоч шуйна».* ¹⁹ Юмо колымаш гычат ылыжтен кертеш, шонен тудо, санденак эргыжым мōнгеш налын, тидыже ылыжтымаш нерген ончылгоч палдарымаш лийын. ²⁰ Ўшанымаш дене Исаак, ончыкылык нерген шонен, Иаков ден Исавым благословитлен. ²¹ Ўшанымаш дене Иаков колымыж годым Иосифын эргыж-влакым благословитлен да, шке тояж ўмбаке энгертен, Юмылан вуйым савен.** ²² Ўшанымаш дене Иосиф илыш гыч кайымыж годым Израиль эрге-влакын

* 11:18 Быт 21:12

** 11:21 Быт 47:31.

Египет гыч лекмышт нерген ойлен да шке лулегыж дене мом ыштышашым кўштен коден.

²³ Ёшанымаш дене Моисейын ача-аваже тудым шочмо деч вара кум тылзе шылтен ашненыт, вет аза мотор улмым нуно ужыныт да кугыжан кўштымыж деч лўдын огытыл. ²⁴ Ёшанымжлан кўра Моисей, кушкын шумекыже, фараон ўдырын эргыже манын лўмдалташ тореш лийын, ²⁵ язык дене кўчык жап ракатланyme деч сайраклан Юмын калыкше дене пырля орланымым шотлен. ²⁶ Христос семын мыскылалтмым Моисей Египетын поянлыкше деч шергаканлан шотлен, вет тудо ончыкылык суапышке ончен. ²⁷ Ёшанымыже дене тудо, кугыжан шыдыж деч лўдде, Египетым коден каен, Ужаш лийдымым пуйто ужмыла пенгыде лийын. ²⁸ Пытарыше суксо Израиль калыкын кугергыж-влакым ынже тўкў манын, Моисей ёшанымаш дене Кугечым да вўр шыжыктымашым ыштен. ²⁹ Ёшанымаш дене Израиль калык Йошкар тенгызым кукшо вер дене вончymo семын вончен, а кунам египтян-влак тидымак ышташ тўченыт, вўд йымалан кодыныт. ³⁰ Израиль калык шым кече Иерихон пырдыж йыр коштмеке, ёшанымыштлан кўра пырдыж шаланен. ³¹ Ёшанымжлан кўра Раав, яжар ўдырамаш, шекланаш толшо-влакым порын вашлийын [да вес корно дене ужатенат], Юмым колыштдымо-влак дене пырля колен огыл.

³² Мом эше каласем? Гедеон, Варак, Самсон ден Иеффай, Давид, Самуил да [моло] пророк-влак нерген каласкалаш мыйын жапем ок сите. ³³ Ёшанымаш дене нуно кугыжаныш-влакым сененыт, чыным ыштеныт, Юмын сўрымыжым налыныт, лев-влакын умшаштым петыреныт, ³⁴ тулын вийжым сененыт, керде деч утленыт; вийдымылыкышт вийыш савырнен; сарыште виян лийыныт, йот сарзе полк-влакым поктен колтеныт. ³⁵ Ёдырамаш-влак шкеныштын колышо-влакыштым ылыжшым мўнгеш налыныт. А южышт, сайрак ылыжмашыш шуаш манын, шкеныштым эрыкыш лукмылан тореш лийыныт, да нуным орландарен пуштыныт. ³⁶ Молышт мыскылымым, кырымым, тыгак шинчырлымым да петырен шындымым чытеныт. ³⁷ Ёмбакышт кўм кышкеныт, пила дене кокыте пўчкыныт, чот орландарен тергеныт, керде дене руал пуштыныт; нунылан шорык ден каза коваштым чиен кошташ логалын, ситыдымашым, шыгыремдылмашым, орландарымым чытеныт. ³⁸ Нуным уло тўняжат шоген огыл, нуно ир мландыште, курыклаште коштыныт, курык рожлаште, мланде вынемлаште иленыт.

³⁹ Нуно чыланат ўшанымаш гоч сай таныклымашым Юмо деч налыныт гынат, сӧрымым налын огытыл. ⁴⁰ Нуно мемнан деч посна тичмашлыкыш ынышт шу манын, Юмо, мемнан нерген шонен, ала-мом сайракым ямдылен.

12 ГЛАВА

1-13 Пенгыдын шогаи ўжмаш. 14-29 Юмын ваштареш шогымо деч шижтарымаш.

¹ Садлан меат, тынар кугу таныклыше тўшка мемнам пылла авыра гын, чыла нелым да мемнам куштылгын шўртныктарыше языкым кудалтышаш да ончылына улшо корным чытен эртышаш улына, ² ўшанымынам шочыктышо да тичмашлыкыш шуктышо Иисус ўмбаке ончышаш улына. Намысым шотлыде, Тудым вучышо куан олмеш ыресым чытен лектын да Юмын престолжын пурла вельшкыже шинчын. ³ Ида нойо да чонда вийым ынже йомдаре манын, языкан-влак деч тыгай ваштареш шогымым Чытыше нерген шоналтыза.

⁴ Язык ваштареш кредалмаште тыланда але вўрдам йоктараш логалын огыл. ⁵ Тыланда эргылан ойлымо семын каласыме лыпландарымашым монденда:

«Эргым! Господын тӧрлатымыжым кўлдымылан ит шотло, кунам Тудо тыйым шылтала, вуетым ит саке.

⁶ Вет Господь кӧм йӧрата, тудым наказатла, кӧм эрге семын налеш, чыланыштым кыра».*

⁷ Наказатлымым чытеда гын, Юмо тендан дене эрге-влак дене ыштыме семын ышта. А уло мо тугай эрге, кудым ача мут кучаш ок шогалте? ⁸ Чыла эргылан логалшаш наказатлымаш деч посна кодыда гын, тугеже те чын эрге огыл, закондымо улыда. ⁹ Адакшым, кап шот дене чыланнан наказатлыше ачана лийын, да ме тудым пагаленна, тугеже, илаш манын, шўлыш-влакын Ачаштын** мутшым утларак колыштшаш огынал мо? ¹⁰ Кап ачана-влак шке умылымышт семын мемнам кўчык жаплан наказатленит, а Юмо мыланна чынжымак сай лийже манын наказатла, Тудын наказатлымыжлан кӧра ме Тудын

* 12:5-6 Притч 3:11-12.

** 12:9 «Шўлыш-влакын Ачаштын»: тидым «шўм-чон Ачанан» манынат кусараш лиеш.

святой улмыжо гай святой лияш йӧным налына. ¹¹ Кеч-могай наказатлымаш шке жапыштыже куанла огыл, а ойгыла чучеш, но вара тудын гоч туныктымо-влаклан чын ыштымашын тыныслык саскажым конда.

¹² Тугеже ўнардыме киддам да вийым йомдарыше пулвуйдам вияндыза. ¹³ Окшаклышын йолжо ынже йычкешт, а лучо паремже манын, йолланда вияш йолгорным ыштыза.

¹⁴ Чылан денат тынысын илаш тӧчыза, святой илыш дене илаш тыршыза, тудын деч посна Господьым нигӧ ок уж. ¹⁵ Юмын порылыкшо деч нигӧ ынже коран манын эскерыза. Тек нимогай кочо вож ынже лек да энтеким ынже ыште, шукым ынже амырте. ¹⁶ Тендан коклаште иктаж-могай яжарланыше але Исав семын Господьым пагалыдыме енат ынже лий манын эскерыза, Исавше икана кочшашлан кугерге улмыжым ужален. ¹⁷ Те паледа: кунам Исав тидын деч вара благословитлымым налаш шонен, корандыме лийын. Шинчавўд йӧре ачаж деч йодын гынат, тудын шонымыжым вашталтен кертын огыл.

¹⁸⁻¹⁹ Те шижаш лийме да тул дене йӱлышӧ курык деке огыл, пич пычкемыш да тўтан мардеж деке огыл, пуч йонгалтме да мутым лукшо йӱк деке огыл лишемында. Мыланна тылеч вара нимом каласыме ынже лий манын, тиде йӱкым колшо-влак йодыныт, ²⁰ вет «Курык деке янлык але волык тўкна гынат, кўм кышкен але пикш дене пуштмо лийже»* манын кўштымым чытен кертын огытыл. ²¹ Тиде ужмышт тунар шучко лийын, Моисеят каласен: «Мый чот лўдам да чытырем».** ²² Но те Сион курык да илыше Юмын олаже, пылпомышсо Иерусалим деке, шотлен пытараш лийдыме Суксо-влак деке толында, ²³ ончыч шочшо-влакын пайремлымашышт да черке погынымашышт деке – нунын лўмыштым пылпомышто возымо – , чылаштын судьяшт, Юмо, деке миенда, тичмашлыкыш шушо чын ыштыше-влакын чонышт деке, ²⁴ у сугыньын Ходатайже Иисус деке да Авельын вўржӧ деч сайракын ойлышо шыжыктыме Вўр деке лишемында.

²⁵ Шекланыза, ойлышо деч ида коран. Нине моло, мландўмбалне нуным шижтарыше деч коранмеке, утлен огытыл гын, тугеже ме пылпомыш гыч Шижтарыше деч савырнена гын, мутат уке, утлен огына керт. ²⁶ Тунам Тудын йӱкшӧ мландым

* 12:20 Исх 19:12-13.

** 12:21 Втор 9:19.

чытырыктен, да Тудо кызыт тыгай сөрымашым пуэн: «Эше икана мландым веле огыл, а кавамат чытырыктем».* ²⁷ «Эше икана» манмыже чытырыкташ лиймым, вес семынже Юмын пұрымö** тўням, корандымыжым ончыкта. Тыгеже, чытырыкташ лийдымыже кодеш. ²⁸ Ме чытырыктен кертдыме Кугыжанышым налына, сандене Юмын порылыкшым кучышаш*** да, таум ыштен, Юмылан служитлышаш улына, но тидым Тудлан келшышын, кугун пагален да лўдын ыштышаш улына, ²⁹ вет мемнан Юмына чыла пытарыше тул улеш.

13 ГЛАВА

1-19 Юмылан келышыше ылыи. 20-25 Чеверласымаи.

¹ Икте-весыдам иза-шольо семын ончыкыжат йöратыза. ² Корныен-влакым ончымым ида мондо, вет унам ончен, южышт, палыде, Суксо-влакым унам ыштеныт. ³ Казаматыш петырыме-влакым шарныза, пуйто нунын дене пырля теат петырымаште улыда. Орландарымым чытыше-влакым шарныза, пуйто теат капда дене орланеда. ⁴ Тек мужырагмашым чылан пагалат, вате-марий вакшыш языкдыме лийже, вет яжарланышым да пелашыжым ондалышым Юмо судитла. ⁵ Оксам йöратыше ида лий, мо улыда дене серлагыза. Юмо Шке каласен: «Тыйым ом кодо, тыйым ом кудалте».**** ⁶ Тугеже ме лўдде ойлена: «Господь мыланем полшышо, ом лўд, мом мыланем айдеме ыштен кертеш?»*****

⁷ Юмын шомакым тыланда увертарыше вуйлатышыда-влакым шарныза, ылышыштым илен шуктымыштым ончыза, нунын ўшанымышт семынак ўшаныза. ⁸ Иисус Христос тенгечат, тачат, курым-курумешат икгай. ⁹ Тўрлö йот туныктымылан кумылдам савыраш ида пу, вет кочкыш дене огыл, а Юмын порылыкшо дене шўмдан пенгыдеммыже сай. А кö мом кочкаш лийме верч тырша, тудлан пайда уке. ¹⁰ Мемнан тугай жертвенникна

* 12:26 Агг 2:6.

** 12:27 Пұрымö – сотворенное.

*** 12:28 «Юмын порылыкшым кучышаш»: грекля возымым «Тауштышо лийшаш» манынат кусараш лиеш.

**** 13:5 Втор 31:6.

***** 13:6 Пс 117:6.

уло, могайже гыч скинийыште служитлыше-влаклан кочкаш ок лий. ¹¹ Кунам архиерей язык верч вольык вўрым святой дечат святой верыш пурта, вольыкын капшым илем деч өрдыжеш йў-лалтат. ¹² Сандене Иисусат, калыкым шке Вўржө дене святитлаш манын, олан капкаж деч тўжвалне орланен колен. ¹³ Тыгеже Иисус деке илем деч өрдыжкө лекшаш да Тудын дене пырля мыскылалтмым чытышаш улына, ¹⁴ вет эре лийшаш олана тыште уке, а ончыкылык олам кычалына. ¹⁵ Тугеже, Иисус гоч ме Юмылан моктымаш надырым, вес семынже, Тудын лўмжым чапландарыше йылмын саскажым, чарныде конден шогышаш улына. ¹⁶ Тыгак порым ыштымым да икте-васылан полшымым ида мондо, тыгай надыр Юмылан келша.

¹⁷ Шкендан вуйлатышыда-влакым колыштса, нунылан ида торешлане, вет нуно, мутым кучышо семын, тендан чонда верч лым лийде тыршат. Мутыштым колыштыда гын, нуно тидым куанен ыштат, уке гын, кугун шўлалтен ыштат, а тиде тыланда пайдале огыл.

¹⁸ Мемнан верч кумалза. Ме палена: мемнан совестьна ару да чыла шотыштат шкем чын кучаш шонена. ¹⁹ Юмо мыйым тендан деке вашкерак пёртылтыжө манын, мемнан верч кумалаш поснак йодам.

²⁰ Господьна Иисусым, Курымашлык сугынын Вўржө дене шорык-влакын кугу Кўтўчыжым, колымаш гыч нўлталше тыныслык Юмо ²¹ тек тендам чыла тўрлө поро пашалан ямдыла да тидын дене тендам шке эрыкшым* шуктен кертшым ышта. Шке ончылыжо мо сай, тек тудым Иисус Христос гоч тендан кўргыштө шочыкта. Тудлан курым-курымеш чап лийже! Аминь.

²² Иза-шольо-влак, тиде лыпландарыме шомакем налза манын йодам, вет тиде серышем кўчык. ²³ Мемнан Тимофей изанам эрыкыш лукмым пален лийза. Тудо вашке толеш гын, мый тудын дене пырля тендам ужаш мием.

²⁴ Шкендан чыла вуйлатышыланда да чыла святойлан саламым каласыза. Тыланда Италийысе-влак саламым колтат.

²⁵ Чыланда дене Юмын порылыкшо лийже. Аминь.

* 13:21 Эрык – воля, желание.

СВЯТОЙ ИОАНН БОГОСЛОВЛАН ПОЧМАШ*

1 ГЛАВА

1-3 Ончылмут. 4-8 Саламлымаш. 9-20 Иоаннын Христосым ужмыжо.

¹ Иисус Христосын почмашыже; вашке мо лийшашым шке тарзыж-влаклан ончыкташ манын, тиде почмашым Юмо Тудлан пуэн. Тудыжо чыла тидым Иоанн тарзыже деке колтымо Суксыж гоч палдарен. ² Юмын шомакше да Иисус Христосын таныклымыж нерген, мом ужын, чылаж нерген Иоанн тыште таныклен каласкала. ³ Пророкла ойлымо тиде шомакым лудшо да тидым колыштшо-влак, тушан возымым шуктышо-влак пиалан улыт: шукталтме жап чакемын.

⁴⁻⁵ Иоанн деч Асий кундеммысе шым черкылан.

Кö уло, Кö лийын да Кö толеш, Тудын деч, Тудын престол ончылнысо шым шўлыш деч да колышо-влак кокла гыч эн ондак ылыжше, мландўмбалсе кугыжа-влакын онышт лийше ўшанле таныклыше Иисус Христос деч тыланда порылык да тыныслык лийже.

Тудо мемнам йöратен да шке Вўржö дене языкна деч мушкын эрыктен, ⁶ Юмын, шке Ачажын, кугыжа ден иерейже-влакым мемнам ыштен. Тудлан курым-курымеш чап да вий лийже! Аминь.

⁷ Теве Тудо пыл коклаште толеш,
Тудым чылан шке шинчашт дене ужыт,
ужыт Тудым шуралтыше-влакат,
мландўмбалнысе чыла тукым

Тудын верч ойганен шорташ тўнгалеш.

Тыгак лиеш, аминь.

⁸ «Мый – Альфа ден Омега,** Тўнгалтыш ден Мучаш улам», – ойла Господь, Тудо, Кö уло, Кö лийын да Кö толеш, Чылакучышо.

* Грек йылмыште тиде книга «Апокалипсис» маналтеш, тиде мут почмашым але кончымашым ончыкта.

** 1:8 «Альфа ден Омега»: грек буква радамшыте икымше ден пытартын буква.

⁹ Мый, Иоанн, Иисус Христосын орлыкшым, Кугыжанышыжым да чытымашыжым тендан дене пырля налше изада, Юмын шомаклан да Иисус Христосын таныклымыжлан көра Патмос манын лүмдымө островышто лийынам. ¹⁰ Господьын кечынже* мыйым шүлыш авалтен, да пуч гыч лекше гай виян йүкым шке шентгелнем колынам. Тудыжо ойлен: «Мый Альфа ден Омега, Икымше ден Пытартыш улам. ¹¹ Мом тый ужат, книгаш возо да Асийыште улшо черке-влаклан колто: Ефесыш, Смирнаш, Пергамыш, Фиатираш, Сардисыш, Филадельфийыш да Лаодикийыш».

¹²⁻¹³ Мый денем ойлышо йүк көн манын, мый ончалаш савырнышым. Савырнымеке, шым шөртньö светильникым да нунын коклаште Айдеме Эргыла койшым ужым. Тудо подир вургемым чийыше да он тураште шөртньö үштым үшталше лийын. ¹⁴ Тудын вуйжо да үпшö ош меж гай, лум гай ошо, а шинчаже тулйылме гай лийыныт, ¹⁵ йолжо йолгыжшо той гай, пуйто конгаш шуарыме, а йүкшö кугу вүд лүшкымö гай лийын. ¹⁶ Пурла кидыштыже Тудо шым шүдырым кучен, умшаж гыч кок могырге пүсö керде лектын, а шүргыжö – уло вийын йолгалтше кече гай.

¹⁷ А кунам мый Тудым ужынам, йол воктекеже колышо гай камвозынам. Тудо пурла кидшым мыйын үмбакем пыштен да ойлен: «Ит лүд. Мый Икымше да Пытартыш ¹⁸ да Илыше улам; Мый колышо лийынам, а тебе Мый курым-курымеш илыше улам, аминь, да колымаш ден тамыкын сравочышт Мый денем. ¹⁹ Тугеже, мом ужметым, мо уло да тылеч вара мо лийшаш, возо. ²⁰ Пурла кидыштем тыйын ужмо шым шүдыр да шым шөртньö светильник тебе тидым ончыктат: шым шүдыр – шым черкын Суксыж-влак, тыйын ужмо шым светильникше – шым черке.

2 ГЛАВА

*1-7 Ефесысе черкылан серыш. 8-11 Смирнасе черкылан серыш.
12-17 Пергамысе черкылан серыш. 18-29 Фиатираше черкылан серыш.*

¹ Ефесысе черкын Суксыжлан возо:

”Пурла кидыштыже шым шүдырым Кучышо, шым шөртньö светильник коклаште Коштшо тыге ойла: ² Тыйын пашатым, тыр-

* 1:10 «Господьын кечынже»: рушарнян.

шыметым, чытыметым да осал-влакым чытен кертдыметым палем. Апостол огытыл гынат, южышт шкеныштым апостол маньт, тый нуным тергенат да шояче улмыштым пален налынат. ³ Тый шуко чытенат, чытымашет уло, Мыйын лүмем верч шуко пашам ыштенат да ноен отыл. ⁴ Но тыйын ваштареш Мыйын теве мо уло: тый икымше йӧратымашетым коденат.* ⁵ Тугеже мо деч торлыметым шарналте, койышетым вашталте да ончычсо пашатым ыште. Уке гын, языкетым касарыктен, Юмо деке от савырне гын, тый декет вашке миём да светильникетым верже гыч корандем. ⁶ Но николаит-влакын** пашаштым ужмышудымо дене тый чын ыштет. Тидыжым Мыйынат ужмем ок шу. ⁷ Кӧн пылышыже уло, черке-влаклан Шӱлышын мом ойлымыжым тек колеш. Сенгышылан Мый Юмын райже покшелне шогышо илыш пушенге гыч кочкаш эрыкым пуэм.”

⁸ Смирнасе черкын Суксыжлан возо:

”Икымше да Пытартыш, колышо лийше да кызыт илыше тыге ойла: ⁹ Тыйын пашатым, орлыкетым, йорлылыкетым палем – туге гынат тый поян улат. Шкеныштым иудей манше-влакын тыйым кузе вурсымыштым палем, а нуно иудей огытыл, сатанан тӱшкаже улыт. ¹⁰ Мом тылат чыташ логалеш, нимо дечат ит лӱд. Теве, тендам тергаш манын, тендан кокла гыч южыштым диавол казаматыш кышка, да лу кече орлыкан лийыда. Колымаш марте ўшанле лий, да тылат илыш вуйшӱдышым пуэм. ¹¹ Кӧн [колышташ] пылышыже уло, черке-влаклан Шӱлышын мом ойлымыжым тек колеш. Сенгышылан кокымшо колымаш энтекеым ок ыште.”

¹² Пергамысе черкын Суксыжлан возо:

”Кӧн кок могырге пӱсӧ кердыже уло, Тудо тыге ойла: ¹³ Тыйын пашатым да сатанан престолжо шогымо верыште илыметым палем. Тый Мыйын лүмем пенгыдын кучет да Мыйын ўшанле Антипа таныклышемем тендан дене, сатана илыме вереш, пуштмо годымат Мыланем ўшаныме деч корангын отыл. ¹⁴ Но тыйын ваштареш ойлышашемат изиш уло: енет-влак коклаште Валаамын туныктымыжым кучышо-влак улыт. Тудыжо, Израиль эрге-влак шояк юмылан пуымо надырым кочкышт да жарланышт манын, языкыш пурташ Валакым туныктен. ¹⁵ Николаит-влакын туныктымыштым кучышо-влак тыйынат улыт,

* 2:4 Але: «ынде ончычсо семын от йӧрате».

** 2:6 Николаит-влак – шояк туныктымашан тӱшка.

тиде туныктымашым Мыйын ужмем ок шу. ¹⁶ Тыгеже, языке-тым касарыктен, Юмо деке савырне. А уке гын, тый декет вашке миём да умшам гыч лекше кердем дене нунын ваштареш кредалаш тўнгалам. ¹⁷ Кўн [колышташ] пылышыже уло, черке-влаклан Шўлышын мом ойлымыжым тек колеш. Сенгышылан Мый шолыпышто кучымо манным кочкаш пуэм, тыгак тудлан ош кўм пуэм, кў ўмбалныже у лўмым возымо, тудыжым кўм налше деч моло нигў ок пале.”

¹⁸ Фиатирасе черкын Суксыжлан возо:

”Юмын Эрге – Тудын шинчаже тулйылме гай, йолжо йолгышо той гай – тыге ойла: ¹⁹ Тыйын пашатымат, йўратымашетымат, служитлыметымат, ўшаныметымат, чытен кертметымат палем. Кызыт тый тўнгалмет годсо деч шукырак ыштет. ²⁰ Но тыйын ваштареш ойлышашемат изиш уло: шкенжым пророк манше Иезавель ўдырамашлан шке туныктымыж дене Мыйын тарзем-влакым яжарланымашке да шояк юмылан пуымо надырым кочмашке алгаштараш эрыкым тый пуэнат. ²¹ Мый тиде ўдырамашлан яжарланымыж деч коранаш жапым пуэнат, но тудо языкше деч корангын огыл. ²² Сандене Мый тудым орланымаш вакшышыш кудалтем, да тудын дене яжарланыше-влакым, шке пашашт деч огыт коранг гын, кугу орлыкыш пуртем, ²³ йочаж-влакымат колымашке шуктем. Тунам чыла черке-влак палаш тўнгалыт: Мый шўмым да кўргым тергыше улам, тыланда кажныланда пашада почеш тўлем. ²⁴ А тыланда да Фиатирасе моло-влаклан, кўмыт тиде ўдырамашын туныктымыжым огыт кучо да, мом ’сатанан келгытше’ маныт, тудым пален налын огытыл, ойлем: тендан ўмбаке вес нелытым ом пыште, ²⁵ мо тендан уло, тудым гына Мыйын толмешкем кучыза. ²⁶ Кў сенга да Мыйын пашам мучаш марте шуктен шога, тудлан Юмым палыдыме-влакым вуйлаташ властыым пуэм. ²⁷ Тудо нуным кўртнў тоя дене кўташ тўнгалеш, нуно шун ате семын шаланат. Тыгаяк властыым Мый Ача деч налынам. ²⁸ Мый сенгышылан эр шўдырым* пуэм. ²⁹ Кўн [колышташ] пылышыже уло, черке-влаклан Шўлышын мом ойлымыжым тек колеш.”

* 2:28 Эр шўдыр – сенгымашын символжо.

3 ГЛАВА

*1-6 Сардисысе черкылан серыш. 7-13 Филадельфийысе черкылан серыш.
14-22 Лаодикийысе черкылан серыш.*

¹ Сардисысе черкын Суксыжлан возо:

”Юмын шым шўлышыжō да шым шўдыр кōн уло, Тудо тыге ойла: Тыйын пашатым палем. Лўмет илышын, но шкеже колышо улат. ² Помыжалт, мо але кодын да колымашке лишемын, тудым пенгыдемде. Юмем ончылно тыйын пашат тичмаш огыл манын ужынам. ³ Тугеже, мом тый налынат да колынат, тудым шарне, тидым кучо да, языкетым касарыктен, Юмо деке савырне. А шекланен от шого гын, Мый вор семын мием, да кунам тылат мут кучыкташ толам, тый от пале. ⁴ Но Сардисыште енет-влак коклаште вургемыштым амыртыдыме-влакат икмынярын улыт. Нуно Мый денем пырля ош вургеман кошташ тўналыт; нуно тидлан йōрышō улыт. ⁵ Сенгышыже ош вургемым чия, да Мый лўмжым илыш книга гыч ом ўштыл, а Ачам ончылно да Тудын Суксыж-влак ончылно лўмжым палымем нерген почын каласем. ⁶ Кōн пылышыже уло, черке-влаклан Шўлышын мом ойлымыжым тек колеш.”

⁷ Филадельфийысе черкын Суксыжлан возо:

”Давидын сравошым кучышо Святой да Чын – Тудын почмыжым нигō ок петыре, да Тудын петырымыжым нигō ок поч – тыге ойла: ⁸ Тыйын пашатым палем. Теве тыйын ончылнет Мый омсам починам, да нигō тудым петырен ок керт. Виет шагал гынат, шомакем кучен иленат да Мыйын лўмем деч корангын отыл. ⁹ Теве Мый тыланет сатанан тўшкаж гыч шкеныштым иудей манын лўмдышō-влакым пуэм – но нуно иудей огытыл, а шойыштыт веле. Нуным тыге ыштыктем: нуно толыт, тыйын йол воктекет кумык возыт да тыйым йōратымем пален налыт. ¹⁰ Мыйын чыташ кўштымем тый шуктен шогенат, сандене, кунам мландўмбалне илыше-влакым тергыме жап уло сандалыкыш толын шуэш, Мый тыйым арален кодем. ¹¹ Вашке толам: тыйын сенгымаш вуйшўдышетым нигō ынже нал манын, мо тыйын уло, тудым пенгыдын кучо. ¹² Сенгышым Мый шке Юмемын храмыштыже ўшанле ментым ыштем, тушечын тудыжо ынде ок лек. Тудын ўмбалан шке Юмемын лўмжым да Мыйын Юмемын олажын – Мыйын Юмем деч пылпомыш гыч волышо у Иерусалимын – лўмжым да Шкемын у лўмем возем. ¹³ Кōн пы-

лышыже уло, черке-влаклан Шўлышын мом ойлымыжым тек колеш.”

¹⁴ Лаодикийысе черкын Суксыжлан возо:

”Чын да ўшанле танык, Юмын чыла ыштымыжын тўнгалтышыже, Аминь, тыге ойла: ¹⁵ Тыйын пашатым палем. Тый йўштат, шокшат отыл. О, тый йўштө але шокшо лият ыле гын! ¹⁶ Но шокшат, йўштат отыл, а леве улат, сандене тыйым умшам гыч луктын кудалтышаш улам, ¹⁷ вет тый ойлет: ’Мый поян улам, поенам да мылам нимо ок кўл’. Тый пиалдыме, чаманышашлык, йорло, сокыр да чара улметым от пале. ¹⁸ Тыланет ойым пуэм: поян лияш манын, тулеш эрыктыме шөртньым Мый дечем тўлен нал; чияш да намысле чаратым петыраш манын, Мый дечем ош вургемым нал; шинчат ужшо манын, шинчашкет эмым шўрө. ¹⁹ Көм Мый йөратем, чылаштымат шылталем да наказатлем. Тыгеракын, чон йўлен тыршыше лий да, языкетым касарыктен, Юмо деке савырне. ²⁰ Теве Мый омса воктене шогем да пералтем. Кө Мыйын йўкем колеш да омсам почеш гын, тудын деке Мый пурем да тудын дене кас кочкишым ыштем, а тудо – Мый денем. ²¹ Сенгышылан Мый пеленем престолышкем шинчаш эрыкым пуэм. Тугак Мыят сененам да Ачам дене Тудын престолышкыжо шинчынам. ²² Көн пылышыже уло, черке-влаклан Шўлыш мом ойлымым тек колеш”.»

4 ГЛАВА

1-11 Пылпомышо престол ончылно вуйым савымам.

¹ Тылеч вара мый ужынам: теве пылпомышто почмо омса. Мыланем ондак пуч семын йонген ойлышо йўк каласен: «Тышке кўзө, тылеч вара мо лийшашым тыланет ончыктем». ² Тунамак мыйым Шўлыш авалтен. Теве пылпомышто престол шога, а престолышто – Шинчыше. ³ Шинчышыжын тўсшө япис ден сардис кў гай койын, престол йыр смарагдыла койшо шонанпыл лийын. ⁴ Тиде престол йыр коло ныл престол лийын, тушто коло ныл старец шинчымым ужынам, нуно ош вургеман лийыныт, вуйыштышт шөртньө вуйшўдыш лийын. ⁵ А престол деч волгенче да кўдырчө да йўк-йўан лектыныт. Престол ончылно шым светильникыште тул йўлен, нуно Юмын шым шўлышыжө улыт. ⁶ А престол ончылно хрусталь гай янда тенгыз лийын.

Престол покшелне да престол йыр ныл илыше шоген, нунын капыштышт чыла вере, ончылнат, шентелнат, шинчашт лийын. ⁷ Икымшыже лев гай лийын, кокымшыжо – ўшкыж гай, кумшыжо айдемын гай чуриян лийын, а нылымшыже – чонештыше пўркыт гай. ⁸ Ныл илыше кокла гыч кажныжын куд шулдыржо лийын, шинчашт – уло кап мучко, кўргыштыштат. Йўдшў-кечыже чарныде ойлат:

«Святой, Святой, Святой
Господь Юмо, Чылақучышо!

Тудо лийын, уло да толеш».

⁹ А кунам илыше-влак престолышто Шинчышым, курым-курымеш Илышым, чапландарат, Тудлан пагалымашым ончыктат да тауштат, ¹⁰ коло ныл старец престолышто Шинчыше ончылан кумык возеш, курым-курымеш Илышылан вуйым сава, вуйшўдышыжым престол ончыко пышта да ойла:

¹¹ «Господь,

Тый чапымат, пагалымашымат, вийымат налаш
йўрышў улат:

мо уло – чыла Тый ыштенат,

Тыйын эрыкетлан кўра чылажат уло да пўралтын».*

5 ГЛАВА

1-14 Книга да Надыр Пача.

¹ Престолышто Шинчышын пурла кидыштыже книгам ужынам, тудыжо кўргыштыжат да ўмбалныжат возыман да шым печать дене петырыме лийын. ² Мый виян Суксым ужынам, тудо кугу йўк дене кычкырен увертарен: «Кў печать-влакым корандаш да книгам почаш йўрышў уло?» ³ Но пылпомыштат, мланде ўмбалнат, мланде йымалнат книгам почынат, кўргышкыжў ончалынат кертше нигў лийын огыл. ⁴ Книгам почаш, кўргышкыжў ончалаш да лудаш йўрышў иктат лийын огылат, мый шуко шортынам. ⁵ Старец кокла гыч иктыже мылам ойлен: «Ит шорт. Теве Иуда тукым гыч лев, Давидын вожшо, сенгымашке шуын. Тудо шым печатьым коранда да тиде книгам почеш».

⁶ Мый ужынам: теве престол, ныл илыше да старец-влак коклаште шўшкылмў гай Пача шога, Тудо шым тўкан да шым

* 4:11 Эрык – воля, желание. Пўралтын – сотворено.

шинчан, нуныжо Юмын уло мланде ўмбаке колтымо шым шўлышыжө улыт. ⁷ Пача толын да престолышто Шинчышын пурла кидше гыч книгам налын. ⁸ А кунам Тудо книгам налын, ныл илыше да коло ныл старец Пача ончылан кумык возыныт. Кажныжын күсле да шөртнө чашыже лийын, чашышт тамлын ўпшышө фимиам дене темыме, тидыже – святой-влакын кумалмышт. ⁹ Нуно у мурым муреныт:

«Тый книгам налаш
да печать-влакым почаш йөрышө улат,
вет Тый шўшкылмө лийынат,
чыла йыжын да йылме, калык да тукым гыч
 мемнам Юмылан шке Вүрет дене тўлен налынат.

¹⁰ Тый Юмыланна
 мемнам кугыжа ден иерей-влакым ыштенат,
 ме мланде ўмбалне кугыжаланаш тўнгалына».

¹¹ Вара мый ужынам да шуко Суксын йўкшым колынам, нуно престол, илыше-шамыч да старец-влак йыр лийыныт. Нунын чотышт – тўжем дене, шотлен пытарыдыме. ¹² Нуно виян йўк дене ойленыт:

«Шўшкылмө Пача
 вийымат, поянлыкымат, уш-акылымат, куатымат,
 чапымат, пагалымашымат, моктымашымат
 налаш йөрышө».

¹³ Пылпомыштат, мландүмбалнат, мланде йымалнат, тенгызыштат Юмын пўрымө-влакын* мом ойлымыштым мый колбым. Нуно ойленыт:

«Престолышто Шинчышылан да Пачалан
 курым-курымеш моктымаш, пагалымаш, чап да власть».

¹⁴ Вара ныл илыше каласен: «Аминь». Коло ныл старец кумык возын да курым-курымеш Илышылан вуйым савен.

6 ГЛАВА

1-17 Тўнгалтыш куд печатьым почмаш.

¹ Пачан шым печать гыч иктыжым почмыжым мый ужынам да ныл илыше гыч иктыжын кўдырчө гай йўк дене «Тол да ончал!» манын каласымыжым колынам. ² Вара мый ужынам: те-

* 5:13 Пўрымө-влак – сотворенные.

ве ош имне, тудын ўмбалне шинчышын пикш йонгежше лийын. Тудлан вуйшўдышым пуэныт, тудо сенгыше семын да сенгаш лектын.

³ А кунам Пача кокымшо печатьым почын, мый ныл илыше гыч кокымшын «Тол да ончал!» манын ойлымыжым колынам.

⁴ Тул гай йошкар вес имне лектын. Ен-влак икте-весым пуштедышт манын, тудым кушкыж шинчышылан мланде ўмбач тыныслыкым налаш вийым пуэныт, тыгак тудлан кугу кердым пуымо.

⁵ А кунам Пача кумшо печатьым почын, ныл илыше гыч кумшыжын «Тол да ончал!» манын каласымыжым колынам. Теве шем имным ужынам, тудын ўмбалныже шинчышын кидыштыже виса лийын. ⁶ Ныл илыше кокла гыч лекше йўкым колынам, тудо каласен: «Хиникс виса* шыдаг ик динарийым шога, кум хиникс виса шожат – динарийымак. А олив ўйым да йошкар аракам ит локтыл».

⁷ А кунам Пача нылымше печатьым почын, мый ныл илыше гыч нылымшыжын йўкшым колынам, тудо ойлен: «Тол да ончал!» ⁸ Мый ужынам: теве ужар-сур имне да ўмбалныже имнешке, тудын лўмжў колымаш, почешыже тамык коштын. Тудын кид йымакыже мландын нылымше ужашыже пуалтын. Керде дене, шужымаш дене, чер дене да янлык-влак дене еным пуштедаш тудлан власть пуалтын.

⁹ А кунам Пача визымше печатьым почын, жертвенник йымалне мый Юмын шомак верч да таныклымышт верч пуштмовлакын чоныштым ужынам. ¹⁰ Нуно виян йўк дене кычкыреныт: «Святой да Чын Господь, эше мыняр жап Тый мланде ўмбалне илыше-влакым от судитле да мемнан вўрна верч ўчим от шукто?»

¹¹ Нунылан кажныжлан ош вургемым пуэныт. Тендан дене пырля пашам ыштыше ен да иза-шольо-влак кокла гыч шукуштым тендан семынак пуштыт, нунын чотышт тичмаш лиймешке, эше икмыняр жап чытыза манын, нунылан каласеныт.

¹² А Пачан кудымшо печатьым почмекыже, мый ужынам: теве мланде чот чытырналтын, кече шем чоштыра куэм гайыш савырнен, тылзе вўр гай йошкарге лийын. ¹³ Кушкын шудымо смоква саскам кугу мардеж рўзен велыме семын кавасе шўдыр-влак мланде ўмбаке йогеныт; ¹⁴ вўдылка книгам пўтырымў семын кава чакнен йомын, чыла курык да остров-влак шке верышт

* 6:6 Хиникс виса – литр наре.

гыч тарваненыт. ¹⁵ Мландүмбалсе кугыжа, төра ден поян-влак, сарзывуй да виян-влак, чыла кул ден чыла эрыкан-влак мланде помыш ден курык шелше коклаш шылыныт ¹⁶ да курык ден кў-влаклан ойланыт: «Ўмбакайна камвочса да престолышто Шинчышын чурийже да Пачан шыдыж деч мемнам шылтыза! ¹⁷ Вет Тудын шыдыжын кугу кечыже толын, да кӧ тидым чытен шоген кертеш?»

7 ГЛАВА

1-8 Израиль калыкын печать дене палемдыме 144 тўжем егҗе.

9-17 Престол да Пача ончылно шуко калык.

¹ Тылеч вара мый ныл Суксым ужынам, нуно мландын ныл лукыштыжо шогеныт да, мландышкат, тенгызышкат, нимогай пушенгышкат мардеж ынже пуо манын, мландын ныл мардежшым кученыт. ² Мый кече лекме могырым нӧлталтше да Илыше Юмын печатышым кучышо вес Суксым ужынам. Тудо мландылан да тенгызлан энтекеым ышташ эрыкем пуымо ныл Суксылан виян кычкыралын: ³ «Юмынан тарзыже-влакын сангашышт печатым шындымешкына, мландыланат, тенгызланат, пушенгыланат нимогай энтекеым ида ыште». ⁴ Печать дене палемдыме еҗ-влакын чотыштым кольым, тиде – шӱдӧ нылле ныл тўжем, нуно Израиль эрге-влакын чыла тукемжо гыч лийыныт: ⁵ Иуда тукем гыч латкок тўжемым печать дене палемдыме, Рувим тукем гыч – латкок тўжемым, Гад тукем гыч – латкок тўжемым, ⁶ Асир тукем гыч – латкок тўжемым, Неффалим тукем гыч – латкок тўжемым, Манассий тукем гыч – латкок тўжемым, ⁷ Симеон тукем гыч – латкок тўжемым, Левий тукем гыч – латкок тўжемым, Иссахар тукем гыч – латкок тўжемым, ⁸ Завулон тукем гыч – латкок тўжемым, Иосиф тукем гыч – латкок тўжемым, Вениамин тукем гыч – латкок тўжемым палемдыме.

⁹ Тылеч вара мый ужынам: теве моткоч шуко калык, тудым нигӧ шотлен пытарен кертын огыл. Тушто чыла тўрлӧ тукем, йыжын, калык да йылме гыч еҗ-влак лийыныт. Нуно престол ончылно да Пача ончылно шогеныт, ўмбалнышт ош вургем, кидыштышт пальме укш лийын. ¹⁰ Виян йӱк дене нуно кычкыренит:

«Престолышто шинчыше Юмына деч, да Пача деч,
утарымаш толеш!»

¹¹ Суксо-влак чылан престол, старец-влак да ныл илыше йыр шогеныт, престол ончылно кумык возыныт да Юмылан вуйым савен ¹² каласеныт:

«Аминь! Моктымаш, чап, уш-акыл,
тауштымаш, пагалымаш, вий да пенгыдылык
мемнан Юмыланна курым-курымеш. Аминь!»

¹³ Вара старец-влак кокла гыч иктыже мый дечем йодын: «Нине ош вургеман-влак кӧмыт улыт да кушеч толыныт?» ¹⁴ Мый тудлан каласенам: «Кугун пагалыме, тый палет». А тудо мылам манын: «Нине ег-влак пеш кугу орлык гыч толыныт, нуно вургемыштым мушкыныт да Пачан вӱржӧ дене ошемденыт.

¹⁵ Сандене нуно Юмын престолжо ончылно улыт,
Тудлан храмыштыже йӱдшӧ-кечыже служитлат,
да престолышто Шинчыше нунын коклаште илаш тӱнгалеш.

¹⁶ Ынде нуно огыт шужо, йӱмыштат ок шу,
нуным кечат, нимогай лӱп шокшат пелташ ок тӱнгал.

¹⁷ Престол покшелнысе Пача нуным кӱта,
илыше вӱд памаш деке коштыкташ тӱнгалеш,
да Юмо нунын шинчашт гыч чыла шинчавӱдым ӱштылеш».

8 ГЛАВА

1-5 Шымше печатьым почмаш. 6–9:21 Пуч-влак.

¹ А кунам Пача шымше печатьым почын, пуйто пел шагат наре пылпомышто тымык лийын. ² Юмын ончылно шогышо шым Суксым ужынам, нунылан шым пучым пуымо.

³ Адак ик Суксо толын да, шӧртнӧ дене ыштыме тӱтырымӧ атым кучен, жертвенник ончылан шогалын. Престол ончылнысо шӧртнӧ жертвенникыш святой-влакын чыланыштын кумалмышт дене пырля надырлан пуыжо манын, тамлын ӱпшышӧ фимиамым тудлан шуко пуымо улмаш. ⁴ Святой-влакын кумалмышт дене пырля тамлын ӱпшышӧ фимиамын шикшыже Суксын кидше гыч Юмын ончыко нӧлталтын. ⁵ Вара Суксо тӱтырымӧ атым налын, тудым жертвенникысе тул дене темен да мланде ӱмбаке шуэн. Тунам йӱк-йӱан, кӱдырчӧ, волгенче лийын да мланде чытырнен.

⁶ Ынде шым пучым кучышо шым Суксо пуалташ ямдылалтын.

⁷ Икымше Суксо пучым пуалтымеке, вўр дене варыме шолем ден тул лектыныт, да нуно мланде ўмбаке йогеныт. Пушенте-влакын кумшо ужашыже да чыла ужар шудо йўлен.

⁸ Кокымшо Суксо пучым пуалтымеке, пуйто тул дене йўлышö кугу курык тенгызыш кудалтыме лийын. Тенгызын кумшо ужашыже вўрыш савырнен, ⁹ тенгызыште илыше чонан-влакын кумшо ужашыже колен, корабль-влакын кумшо ужашыже пытен.

¹⁰ Кумшо Суксо пучым пуалтымеке, волгалтарен йўлышö кугу шўдыр кава гыч камвозын, тудо энгер-влакын кумшо ужашыже да памаш-влак ўмбаке возын. ¹¹ А шўдыржын лўмжö – арымшудо. Вўдын кумшо ужашыже арымшудо гай лийын, да вўдлан кōра шуко еҥ колен, вет вўдшö кочо лийын.

¹² Нылымше Суксо пучым пуалтымеке, кечын кумшо ужашыже, тылзын кумшо ужашыже, шўдыр-влакын кумшо ужашышт энгекым чытеныт. Нунын кумшо ужашышт пычкемышалтыныт, да кечывал кечын кумшо ужашыже волгыдо лийын огыл, йўд денат тыгак лийын.

¹³ Тунам мый ужынам да пылпомыш покшелне чонештыше Суксын виян йўк дене ойлымыжым колынам: «Ойго, ойго, ойго мландўмбалне илыше-влаклан ончыкыжым моло кум Суксын пучым пуалтыме йўкышт деч!»

9 ГЛАВА

¹ Визымше Суксо пучым пуалтымеке, мый кава гыч мландыш камвочшо шўдырым ужынам, тудлан пундашдыме келгытын тавыжын сравочшым пуэныт. ² Шўдыржö пундашдыме келгытын тавыжым почын, да кугу конга гыч лекме семын таве гыч шикш нōлталтын, тушеч лекше шикш дене кече ден юж вудаканыныт. ³ Шикш гыч мланде ўмбаке шурнышырчык-влак лектыныт, нунылан мланде ўмбалнысе скорпионын гай вий пуалтын. ⁴ Мландысе шудылан, нимогай кушкыллан да нимогай пушентгылан энгекым ынышт ыште манын, шурнышырчык-влаклан каласеныт: кōн сангаштыже Юмын печатьше уке, тугай айдемылан веле энгекым ышташ нунылан эрык пуалтын. ⁵ Нунылан еҥ-влакым пуштедаш огыл, а вич тылзе орландараш

эрыкым пуымо. Нунын орландарымышт скорпионнын айдемым пұшкылмыжө гай. ⁶ Тудо кечылаште еҥ-влак колымашым кычалыт, но огыт му, нуно колынешт, а колымаш нунын деч куржеш.

⁷ Тўсышт дене шурнышырчык-влак сарлан ямдылыме имне гай койыныт. Вуйыштышт шөртньыла койшо вуйшўдыш гай улмаш, а чурийышт – айдемын гай. ⁸ Нунын ўдырамаш ўпла койшо ўпышт лийын, а пўйышт – левын гай. ⁹ Ёмбалнышт кўртньө тувыр гай аралыше тувыр лийын, шулдыр йўкышт – шуко имне кредалмашке кудалме годым орва лўшкымө гай. ¹⁰ Нунын скорпионнын гай почышт лийын, почыштышт – умдо. Айдемылан вич тылзе энтекеым ышташ властышт улмаш. ¹¹ Нунын кугыжашт пундашдыме келгытын суксыжо лийын, еврейла тудын лўмжө Аваддон, а грекла – Аполлион, «Пытарыше».

¹² Икымше ойго эртен, тылеч вара эше кок ойго толеш.

¹³ Кудымшо Суксо пучым пуалтымеке, Юмын ончылнысо шөртньө жертвенникын ныл тўкыж гыч мый ик йўкым колынам. ¹⁴ Пучым кучышо кудымшо Суксылан тудо каласен: «Кугу Евфрат эҥер воктене пидын шогалтыме ныл Суксым руден колто». ¹⁵ Ныл Суксым мучыштареныт. Айдеме тукумын кумшо ужашыжым пушташ нуным тиде шагатлан, кечылан, тылзылан да ийлан ямдым кученыт. ¹⁶ А имнешке сарзе-влакын чотышт кок шўдө миллион наре лийын, мый тиде чотым колынам. ¹⁷ Ужмаштем нине имне ден имнешке мылам тыге койыныт: имнешке-влак ёмбалне тул гай йошкарге, шем-канде да киш гай нарынче тўсан аралыше ком лийын. Имне-влакын вуйышт левын гай, нунын умшашт гыч тул, шикш да киш лектын. ¹⁸ Тиде кум азап – нунын умшашт гыч лекше тул, шикш да киш – айдеме тукумын кумшо ужашыжым пытарен. ¹⁹ Имне-влакын вийышт нунын умшаштышт да почыштышт. Почышт – кишке гай да вуян, тудын дене энтекеым ыштеныт.

²⁰ Еҥ-влак кокла гыч илен кодшо-влакышт, кōмытым нине азап пуштын огыл, шке кидышт дене мом ыштеныт, тудын деч корангын огытыл: нуно иялан да ужынат, колынат, коштынат кертдыме шөртньө, ший, той, кў да пу юмылан кумалмым чарнен огытыл. ²¹ Нуно пуштедымышт, юзыланымышт, яжарланымышт да шолыштмышт деч корангын огытыл.

10 ГЛАВА

1-11 Вудылка книгаг кучышо Суксо.

¹ Вара мый эше ик Суксым ужинам. Тудо кугу куатан лийын, пылпомыш гыч волен. Вургемже пыл лийын, вуй ўмбалныже – шонанпыл, шўргыжō кече гай, йолжо тул менте гай. ² Кидыштыже тудо почмо книгаг кучен. Пурла йолжым тенгыз ўмбаке шынден, шолажым – мланде ўмбаке, ³ да лев ырлыме семын виян йўк дене кычкыралын. А кунам тудо кычкыралын, шым кўдырчō кажныже шке йўкшō дене ойлаш тўнгалын. ⁴ Кажне шым кўдырчō шке йўкшō дене ойлымеке, мый возаш шонышым, но пылпомыш гыч йўкым кольым: «Шым кўдырчō мом ойлымым ит палдаре, тидым ит возо».

⁵ Вара тенгыз да мланде ўмбалне шогышо мыйын ужмо Суксо кидшым пылпомыш велке нōлталын ⁶ да кавам да тушто улшым, мландым да тушто улшым, тенгызым да тушто улшым Пўрышō,* курым-курымеш Илыше дене товатлен: «Ынде жап ок лий. ⁷ Шымше Суксын пучшо йонгалтме кечылаште Юмын тайныже Тудын пророк тарзыж-влаклан увертарымыж семынак шукталтеш».

⁸ А пылпомыш гыч мыйын колмо йўк адак мылам каласен: «Мий, тенгыз да мланде ўмбалне шогышо Суксын кид гычше почмо книгаг нал». ⁹ Мый Суксо деке мийышым, книгаг пуаш йодым. А тудо мылам ойлен: «Нал да коч. Тыйын кōргыштет тудо кочым луктеш, но умшаштет мўй гай шере лиеш». ¹⁰ Мый Суксын кидше гыч книгаг налым да кочкым, умшаштем тудо мўй гай шере ыле, а кочмекем, кōргыштем кочо лие. ¹¹ А тудо мылам ойлен: «Тыланет шуко калык, тукум, йылме да кугыжа нерген адакат пророкла каласкалаш кўлеш».

11 ГЛАВА

1-14 Кок таныкльше. 15-19 Шымше пуч.

¹ Мылам пондо гай тоям пуэныт да каласеныт: «Кынел, Юмын храмжым да жертвенникшым vise, тушто кумалше-влакым шотло. ² А храмын тўжвал кудывечыжым ўрдыжеш кодо, тудым ит vise, вет тудым чын Юмым палыдыме-влаклан пуы-

* 10:6 Пўрышō – Творец.

мо, да нуно святой олам нылле кок тылзе тошкаш тўнгалыт. ³ Мый кок таныклышемым колтем: нуно, чоштыра вургемым чиен, тўжем кок шўдө кудло кече пророкла каласкалаш тўнгалыт».

⁴ Нунышт мландын Юмыжо ончылно шогышо кок олив пушенге да кок светильник улыт. ⁵ Нунын умшашт гыч тул лектеш да нунылан осалым ышташ шонышо тушманыштым пытара. Кө нунылан осалым ыштынеже гын, тудо пуштмо лийшаш. ⁶ Пророкла ойлымышт годым йўр [мланде ўмбаке] ынже йўрманын, пылпомышым петыраш нунын властышт уло, да шонымышт годым вўдым вўрыш савыраш да мландыш тўрлө энгекым колташ властышт уло.

⁷ А кунам нуно таныклымыштым мучашыш шуктат, пундашдыме келгыт гыч лекше янлык нунын ваштареш кредалаш тўнгалеш, сенга да нуным пуштеш. ⁸ Нунын капыштым кугу ола уремеш кода, тудыжым тағастарен ойлымо годым Содом ден Египет маныт, туштак мемнан Господьнат ыресеш пудалыме лийын. ⁹ Колышо капыштым тўрлө калык, тукум, йылме да йыжын гыч ең-влак кум кечат пеле ончат да нунын капыштым шўгарыш пышташ огыт пу. ¹⁰ Мландўмбалне илыше-влак нунын колымыштлан куанат да йывыртат, икте-васылан пөлекым колтат, вет нине кок пророк мландўмбалне илыше-влакым орландареныт.

¹¹ Но кум кечат пеле гыч пророк-влакын көргышкышт Юмо деч илыш шўлыш пурен, да нуно [коктынат] йол ўмбаке кынет шогалыныт. Нуным ончышо-влакым кугу лўдмаш авалтен. ¹² Нуно пылпомыш гыч «Тышке кўзыза» манын виян йўкын каласымыжым колыныт. Пророк-влак пыл ўмбалан пылпомышко кўзеныт, а тушманышт-влак нуным онченыт. ¹³ Тиде жапыштак мланде виян чытырналтын, да олан луымшо ужашыже шаланен. Мланде чытырналтме дене шым тўжем ең пытен, молышт моткоч чот лўдыныт да пылпомышо Юмым чапландареныт.

¹⁴ Кокымшо ойго эртен, тебе кумшо ойго вашке толеш.

¹⁵ Шымше Суксо пучым пуалтен. Тунам пылпомышто шуко йўк йонгалтын, нуно виян ойланыт:

«Тўня кугыжаныш

мемнан Господьнан да Тудын Христосшын лие!

Тудо курым-курумеш кугыжаланаш тўнгалеш».

¹⁶ Юмын ончылно шке престолыштышт шинчыше коло ныл ста-
рец кумык возын да Юмылан вуйым савен ¹⁷ ойлен:

«Чылакучышо Господь Юмына,
Улшо, Лийше да Төлшаш,
Тыланет таум ыштена:

Тый шке кугу куатетым налынат
да кугыжаланащ тўнгалынат.

¹⁸ Чын Юмым палыдыме-влак шыде дене темыныт,
но Тыйын шыде жапет ынде толын.

Колышо-влакым судитлаш,
Тыйын пророк тарзет-влаклан,
святой-влаклан, лўметым лўдын пагалыше-влаклан
изиланат, кугуланат тарым пуаш

да мландым пыгарыше-влакым пыгараш жап шуын».

¹⁹ Вара Юмын пылпомышсо храмже почылтын, да храмышты-
же Тудын сугынь ковчегше койын. Волгенче волгалтын, йўк-йўан
шоктен, кўдырчў кўдыртен, мланде чытырналтын да кугу шо-
лем лийын.

12 ГЛАВА

1-17 Ёдырамаш ден дракон.

¹ Пылпомышто палдарыше кугу пале кончен: кече дене вў-
дылалтше ёдырамаш, йол йымалныже тылзе, а вуйыштыжо
латкок шўдыран вуйшўдыш. ² Ёдырамаш нелемше улмаш, йоча
ыштыме корштымаш дене орланен кычкырен. ³ Вара пылпомыш-
то палдарыше вес пале кончен: теве шым вуян, лу тўкан, тул гай
йошкар кугу дракон, тудын вуйлаштыже шым диадим. ⁴ Тудын
почшо кавасе шўдыр-влакын кумшо ужашыштым ўлыкў шуп-
шылын да нуным мланде ўмбаке йоктарен. Драконжо азам
ыштыше ёдырамаш ончылно шоген, аза шочмеке, тудым кочне-
же улмаш. ⁵ Ёдырамаш эрге азам ыштен, эргыже чыла калыкым
кўртнў тоя дене кўтышаш. Ёдырамашын икшывыже Юмо деке
да Тудын престолжо деке налме лийын. ⁶ А ёдырамаш ир млан-
дыш куржын, тудлан тушто Юмын ямдылыме вер лийын, тушто
тудым тўжем кок шўдў кудло кече пукшаш тўнгалыт.

⁷ Вара пылпомышто сар тўнгалын: Михаил да тудын Сук-
сыж-влак дракон ўмбаке сар дене каеныт. Дракон да тудын сук-

сыж-влак кредалыныт, ⁸ но вийышт ситен огыл, нунылан пыл-помышто ынде вер лийын огыл. ⁹ Уло сандалыкым ондалыше кугу драконом, акрет годсо кишкым, диавол да сатана манын лўмдымым, мланде ўмбаке сўмырал шуэныт, тудын дене пырля суксыж-влакымат сўмыралыныт. ¹⁰ Вара мый виян йўкым колынам, тудо пылпомышто ойлен:

«Мемнан Юмынан утарымашыже,
куатше да Кугыжанышыже,
Тудын Христосшын властыше ынде толын,
вет мемнан иза-шольынам титаклышым,
мемнан Юмына ончылно нуным йўдшө-кечыже
титаклышым,
сўмырал шуымо.

¹¹ Тудым нуно Пачан вўржө
да шке таныклыме мутышт дене сененыт,
чоныштымат чаманен огытыл,
колашат ямде лийыныт.

¹² Тугеже, пылпомыш да тушто илыше-влак, куаныза!
А мланде ўмбалне да тенгызыште илыше-влаклан – ойго!
Тендан деке диавол волен,
жапше шагал улмым паленат,
тудым ажгынымаш авалтен».

¹³ Шкенжым мланде ўмбаке сўмыралмым ужмеке, эрге азам быштыше ўдырамашым дракон поктылаш тўнгалын. ¹⁴ Ир мландышке, палемдыме верыш, ўдырамаш чонештен каен кертше манын, тудлан кугу пўркытын кок шулдыржым пуымо: тушто, кишке деч тораште, пагыт, кок пагыт да пелпагыт* жапыште тудо пукшымо лийшаш. ¹⁵ Ўдырамашым йогын дене нангяш манын, тудын почеш кишке умшаж гыч энер семын вўдым йоктарен колтен. ¹⁶ А ўдырамашлан мланде полшен: мланде шке умшажым почын да драконын умшаж гыч колтымо энгерым нелын. ¹⁷ Ўдырамашлан дракон чот сырен да тудын моло икшывыж-влак дене кредалаш каен, Юмын кўштымыжым шуктышо, Иисус Христосын таныклымыжым кучышо моло шочшыж ваштареш кынелын.

* 12:14 «Пагыт, кок пагыт да пелпагыт» – кум ият пеле. Ончо Дан 7:25, 12:7.

13 ГЛАВА

1-18 Кок шучко янлык.

¹ Мый тенгыз серысе ошмаш шогалынам да тенгыз гыч янлыкын лекмыжым ужынам. Тудын шым вуйжо да лу тўкыжō лийын, тўкыштыжō лу диадим, а вуйлаштыже – Юмым мыскылыме лўм-влак. ² Мыйын ужмо янлыкше барс гай лийын, а йолжо – маскан гай, умшаже – левын умшаж гай. Дракон тудлан шке вийжым, шке престолжым да кугу властьым пуэн. ³ Мый ужынам: янлыкын ик вуйжо колышаш гай сусыргышо лийын улмаш, но сусыржо паремын. Уло мланде өрмыж дене янлык почеш эскерен. Янлыклан властьым пуышо драконлан ен-влак, кумалын, вуйым савеныт ⁴ да янлыклан, сукен, вуйым савен ойленит: «Кō тиде янлык гай, да кō тудын дене кредалын кергеш?»

⁵ Янлыклан кугешнен да Юмым мыскылен ойлышо умша пуалтын, тыгак тудлан нылле кок тылзе шке пашажым ышташ эрыкым пуымо. ⁶ Юмым мыскылаш, Тудын лўмжым, илемжым да пылпомышто илыше-влакым вурсаш умшажым почын. ⁷ Святой-влак ўмбаке сар дене каяш да нуным сенаш тудлан эрык пуалтын, тыгак чыла йыжын, калык, йылме да тукум-влакым тудын кидышкыже пуымо. ⁸ Мландўмбалне чыла илыше, кōн лўмыштым шўшкылмō Пачан илыш книгаштыже тўня тўнгалтыш гычак возымо огыл, сукен, янлыклан вуйым сават.

⁹ Кōн пылышыже уло, тек колеш.

¹⁰ Кō пленыш нангая, пленыш логалеш,
кō керде дене пуштеш, керде деч колышаш.

Тыштыже святой-влакын чытымашышт да ўшанымашышт.

¹¹ Мый вес янлыкын мланде гыч лекмыжым ужынам, тудын пачан гай кок тўкыжō лийын, да дракон семын ойлен. ¹² Тудо икымше янлыкын чумыр властью дене тудын ончылно ышта, колымашыш шуктышо сусыр деч паремше икымше янлыклан вуйым савен кумалаш уло мландым да мландўмбалне илыше-влакым өкымла. ¹³ Тудо кугу палдарыше пале-влакым ончыкта, ен-влак ончылно пылпомыш гыч мландыш тулымат волта. ¹⁴ Янлык ончылно тудлан ышташ пуымо палдарыше пале-влак дене мланде ўмбалне илыше-влакым ондала, керде дене сусыргышо да илыше кодшо янлык лўмеш тўсым ышташ мланде ўмбалне илыше-влаклан кўшта. ¹⁵ Янлыкын тўсшылан шўлышым пурташ тудлан эрык пуалтын, сандене янлыкын тўсшō

ойлашат тўнгалын да, кө янлыкын тўсшылан вуйым савен кумалын огыл, чылаштым пуштыктен. ¹⁶ Изилан да кугулан, поянлан да йорлылан, эрыканлан да куллан – чылаштлан пурла кидышкышт але санташкышт палым шындыкта. ¹⁷ Тыгеракын, тиде палым – янлыкын лўмжым але лўмжын чотшым – налше деч молыжо ужаленат, налынат огыт керт.

¹⁸ Тыште кугу уш-акыл. Көн ушыжо уло, тек янлыкын чотшым шотла: тиде айдемын чотшо, тудын чотшо – куд шўдө кудло кудыт.

14 ГЛАВА

1-5 Сион қурықышто у муро. 6-13 Қум Суксо. 14-20 Мланде ўмбалне тўредмаи.

¹ Мый ужынам: тебе Сион қурықышто Пача шога, Тудын дене пырля шўдө нылле ныл тўжем ең лийын, нунын санташтышт Тудын Ачажын лўмжым возымо. ² Мый пылпомыш гыч шуко вўд лўшкымө, виян кўдырчө кўдыртымө гай йўкым колынам. Мый кўслезе-влакын кўслештым шоктымо гай йўкым колынам. ³ Нуно престол ончылно, ныл илыше да старец-влак ончылно у гай мурым муреныт. Мландўмбач тўлен налме 144 тўжем ең деч моло тиде мурым нигө мураш тунем кертын огыл. ⁴ Нине ең тебе кө улыт: нуно шкеныштым ўдырамаш-влак дене амыртен огытыл, нарашта ўдыр гай ару улыт, да Пача кушко кая, почешыже мият. Нуным Юмылан да Пачалан икымше шочшо семын ең-влак кокла гыч тўлен налме. ⁵ Йылмыштышт шоя уке, Юмын престолжо ончылно ситыдымаш деч посна улыт.

⁶ Вара мый кўшнө, пылпомыш покшелне чонештыше эше ик Суксым ужынам. Мланде ўмбалне илыше-влаклан, чыла калыклан, тукумлан, йылмылан да йыжыглан увертарыже манын, тудын қурымашлык Евангелийже улмаш. ⁷ Тудо кугу йўк дене ойлен: «Юмо деч лўдса, Тудым чапландарыза, вет Тудын судитлыме жапше толын. Кавам да мландым, теңызым да пачамаш-влакым Пўрышылан,* сукен, вуйым савыза!»

⁸ Тудын почеш кокымшо Суксо толын да ойлен: «Сўмырлен! Яжарланыме шыде аракажым чыла калыклан йўктымыжлан кугу Вавилон ола сўмырлен!»

* 14:7 Пўрышнө – Творец.

⁹ Вара кумшо Суксо нунын почеш толын да виян йўк дене ойлен: «Кө янлыклан да тудын тўсшылан вуйым савен кумалеш да тудын палыжым шке сангашкыже але кидышкыже шындыкта гын, ¹⁰ тудыжо Юмын шыдыжын аракажым, вўд дене варыдыме, Юмын шыдыжын чашешыже ямдылыме аракам йўшаш да святой Суксо-влак ден Пача ончылно тул да киш дене орландарыме лийшаш. ¹¹ Тыгай еҥ-влакым орландарыме деч лекше шикш курым-курымеш нөлталташ тўналеш. Кө янлыклан да тудын тўсшылан вуйжым савен кумалеш да тудын лўм палыжым шкаланже шындыкта, тугай еҥлан йўдымат, кечывалымат тыныс ок лий. ¹² Тыштыже Юмын кўштымыжым шуктышо да Иисуслан ўшанле святой-влакын чытымашышт».

¹³ Вара мый пылпомыш гыч йўкым колынам, тудо мылам ойлен: «Көмыт тылеч вара Господь дене ушнымаште колат, нуно пиалан улыт манын возо». «Туге, – Шўлыш ойла, – нуно шке пашашт деч канат, да нунын пашашт почешышт кая».

¹⁴ Мый ужинам: теве ош пыл, пыл ўмбалне Айдеме Эргыла койшо шинчен, вуйыштыжо шөртнө вуйшўдыш, кидыштыже пўсө сорла. ¹⁵ Вара храм гыч вес Суксо лектын да пыл ўмбалне шинчышылан виян йўк дене кычкыралын: «Сорлатым колто да тўред! Тўредме жап толын, мланде ўмбалне шурно шуын». ¹⁶ Тунан пыл ўмбалне шинчыше сорлажым мланде ўмбаке шуэн, да мланде тўредме лийын.

¹⁷ Вара пылпомышсо храм гыч адак ик Суксо лектын, тудынат пўсө сорлаже лийын. ¹⁸ Вес Суксо жертвенник деч лектын, тудо тулым кид йымалныже кучен. Пўсө сорлам кучышылан тудо виян кычкыралын: «Пўсө сорлатым колто да мландўмбалсе виноград орлангым пўчкеде, вет саскаже шуын». ¹⁹ Суксо сорлажым мланде ўмбаке шуэн, мландўмбалсе виноград орлангым, пўчкын, саскавўдым темден лукмо верыш, Юмын шыдыжын шучко верышкыже, шуэн. ²⁰ Саскажым ола деч өрдыжтө темден лукмо верыште тошкеныт, да тушечын тўжем куд шўдө стадийыш* вўр йоген лектын да имнын шөрмычшө марте шуын.

* 14:20 Стадий – 185 метр наре.

15 ГЛАВА

1-8 Шым Суксо да шым азап.

¹ Пылпомышто мый кугу да öрыктарыше вес палдарыше палым ужинам: пытаргыш шым энтекеым кучышо шым Суксо. Нине шым азап дене Юмын шыдыже мучашлалтеш.

² Мый тул йöре варыме янда теңыз гайым ужинам. Янлыкым да тудын тўсшым, палыжым да лўм чотшым сенгыше-влак янда теңыз ўмбалне шогеныт да Юмын кўсле-влакшым кученыт. ³ Нуно Юмын тарзыже Моисейын мурыжым да Пачан мурыжым муреныт:

«Господь Юмо, Чылакучышо,
Тыйын ыштымет кугу да öрыктарыше!

Святой-влакын Кугыжашт,
Тыйын корнет чын да поро!

⁴ Господь, кө гына Тый дечет огеш лўд,
кө гына лўметым ок чапландаре?

Тый веле святой улат.

Калык-влак чылан толыт
да Тыйын ончылнет, сукен, вуйым сават,
вет Тыйын чын пашат-влак почылтыныт».

⁵ Вара мый ужинам: теве пылпомышто таныклымаш скиний-ысе храм почылтын. ⁶ Шым энтекеым кучышо шым Суксо храм гыч лектын. Нуно волгалтше ару йытын вургеман лийыныт, а онгыштышт шöртнö ўштö лийын. ⁷ Вара ныл илыше гыч иктыже курым-курумеш илыше Юмын шыдыж дене темыме шым шöртнö чашым шым Суксылан пуэн. ⁸ Юмын чапше ден Тудын куатше деч лекше шикш храмым темен, да шым Суксын шым энтекеше шукталтмешке, храмыш нигö пурен кертын огыл.

16 ГЛАВА

1-21 Юмын шыдыжын шым чашыже.

¹ Вара мый храм гыч шым Суксылан виян йўк дене ойлымым колынам: «Кайыза да Юмын шыдыжын шым чашыжым мланде ўмбаке ястарыза!»

² Икымше Суксо каен да шке чашыжым мланде ўмбаке ястарен. Тунам янлыкын палыжым налше да тудын тўсшылан

вуйым савен кумалше-влакын капешышт орландарыше йырнык шўйшө сусыр лектын.

³ Кокымшо Суксо шке чашыжым тенгызыш ястарен: вўд колышын вўржө гай лийын, да тенгызыште чыла чонан колен.

⁴ Кумшо Суксо шке чашыжым энерлашке да памашлашке ястарен, да нуно вўрыш савырненыт. ⁵ Мый вўд Суксын ойлымыжым колынам:

«Господь, Тый улшо да лийше, святой,
тыге судитлымет дене чын улат.

⁶ Нуно святой ден пророк-влакын вўрыштым йоктареныт,
да Тый нунылан вўрым йўаш пуэнат.

Нуно тидым шогат».

⁷ Мый жертвенник деч весын ойлымыжым колынам:

«Туге, Чылакучышо Господь Юмо,
Тыйын судитлымет чын да поро».

⁸ Нылымше Суксо шке чашыжым кечыш ястарен: кечылан ен-влакым тул дене когарташ эрык пуалтын. ⁹ Кугу пич шокшо дене ен-влак когаргеныт да нине энтекым кид йымалныже кучышо Юмын лўмжым мыскыленыт, язык деч корангын огытыл, Юмым чапландарен огытыл.

¹⁰ Визымше Суксо шке чашыжым янлыкын престолышкыжо ястарен, да тудын кугыжанышыже пычкемышалтын. Ен-влак орланымышт дене йылмыштым пурыныт, ¹¹ орланымыштлан да сусырыштлан кōра пылпомышсо Юмым мыскыленыт, осал пашашт деч корангын огытыл.

¹² Кудымшо Суксо шке чашыжым кугу Евфрат энерыш ястарен. Энерын вўдшө кошкен, тыге эрвел могырысо кугыжа-влаклан корно почылтын. ¹³ Вара драконын умшаж гыч, янлыкын умшаж гыч да шояк пророкын умшаж гыч ужавала койшо кум шакше шўлыш лекмым мый ужынам. ¹⁴ Нуно палдарыше палым ончыктышо ия шўлыш улыт, Чылакучышо Юмын тиде кугу кечынже кредалмашыш погаш манын, нуно уло тўнян кугыжаж-влак деке лектыт. ¹⁵ «Тебе, вор семын вучыдымын толам: чара кошташ огыл да намышым ынышт уж манын, вургемжым аралыше да тўткө лийше ен поро пиалан.» ¹⁶ Суксо чыла кугыжа-влакым еврейла Армагеддон манме верыш поген.

¹⁷ А шымше Суксо шке чашыжым южыш ястарен, да пылпомышсо храм гыч престол деч виян йўк шергылтын, тудо каласен: «Шукталтын!» ¹⁸ Волгенче, кўдырчө да йўк-йўан лийын,

мланде виян чытырналтын. Тугай кугу да виян чытырналтмаш лийын, могайже мланде ўмбалне айдеме улмо годсек нигунамат лийын огыл. ¹⁹ Кугу ола кум ужашлан шелалтын, чын Юмым палыдыме-влакын олашт шаланеныт. Шыдыжын да чот сырымыжын аракажым йўкташ манын, Юмо кугу Вавилон олакат шарналтен. ²⁰ Чыла остров торлен йомын, курык-влакат кодын огытыл. ²¹ Пылпомыш гыч еҥ-влак ўмбаке талант* наре нелытан шолдыра шолем йоген. Шолем деч лийше энгеклан верчын еҥ-влак Юмым мыскыленыт, вет азапше моткоч кугу лийын.

17 ГЛАВА

1-18 Яжарланыше ўдырамаш да янлык.

¹ Шым чашым кучышо шым Суксо кокла гыч иктыже толын да мылам каласен: «Тышке тол, мый тыланет шуко вўд ўмбалне шинчыше чот яжарланыше ўдырамашым судитлымым ончыктем. ² Тудын дене мландўмбалсе кугыжа-влак яжарланеныт, да тудын яжарланымыжын аракаж дене мланде ўмбалне илыше-влак руштыныт». ³ Вара Суксо мыйым шўлыш дене ир мландыш нангаен. Мый йошкар янлык ўмбалне шинчыше ўдырамашым ужынам, янлыкын шым вуйжо да лу тўкыжў лийын, капше Юмым мыскылыме лўм-влак дене темалтше лийын. ⁴ Ўдырамаш шемалге-йошкар да чевер вургеман лийын, шўртньў, шергакан кў да ракывотшер дене сўрастарыме улмаш, йырнык да яжарланымыжын амырчыкше дене темыме шўртньў чашым кидыштыже кучен. ⁵ Тудын сангаштыже шолып шоньмашан лўмым возымо: «Кугу Вавилон – мландўмбалсе яжарланыше-влакын да йырныкын авашт». ⁶ Святой-влакын вўрышт да Иисусын таныклышыже-влакын вўрышт дене тудын йўын темше улмыжым мый ужынам.

Ўдырамашым ужмекем, мый моткоч чот ўрынам. ⁷ Суксо мылам каласен: «Молан тый ўрат? Мый тыланет тиде ўдырамашын да тудым нумалше шым вуян, лу тўкан янлыкын тайныштым каласем. ⁸ Тыйын ужмо янлык лийын, а ынде уке. Тудыжо пундашдыме келгыт гыч лектеш да пытымашке кая. Мландўмбалне илыше-влак, кўмытын лўмыштым тўням ыштыме

* 16:21 Талант – нылле килограмм наре.

годсекак илыш книгаш возымо огыл, янлыкым ужмекышт öрыт: тиде янлыкше лийын, ынде уке, но толеш. ⁹ Тыште уш-акыл кўлеш. Шым вуй – тиде шым курык, нунын ўмбалне ўдырамаш шинча; ¹⁰ тыгак тиде шым кугыжа. Нунын кокла гыч визытынже сўмырленыт, иктыже уло, пытартышыже але толын огыл, а кунам толеш, кужу жаплан кодшаш огыл. ¹¹ Тиде янлык, кудо лийын да ынде уке, тудо кандашымше, но нине шымыт кокла гыч улеш да пытымашке кая. ¹² Тыйын ужмо лу тўкө – тиде лу кугыжа, нуно кугыжанышым але налын огытыл, но янлык дене пырля кугыжан гай властьюм ик шагатлан налыт. ¹³ Нуно икоян лийыт: вийыштымат, властьюштымат янлыклан пуат. ¹⁴ Нуно Пача дене кредалаш тўнгалыт, да Пача нуным сенга, вет Тудо – господь-влакын Господышт да кугыжа-влакын Кугыжашт, а Тудын дене пырля улшо-влакше ўжмө, ойырен налме да ўшанле улыт».

¹⁵ Вара Суксо мылам ойлен: «Яжарын шинчыме верыште тыйын ужмо тўрлө вўд – тидыже калык, ег тўшка, тукум да йылме-влак. ¹⁶ Янлыкын тыйын ужмо лу тўкыжө яжарым ужмышудымо лийыт. Нуно тудым нимо деч посна, чарам кодат, кашшым кочкыт, яжарым тулеш йўлалтат. ¹⁷ Вет Юмо шкенжын эрыкшым* шуктымым нунын шўмышкышт пыштен, сандене нуно икоян кумылыштым шуктат да, Юмын шомакше шукталтмешке, янлыклан шкеныштын кугыжанышыштым пуат. ¹⁸ А тыйын ужмо ўдырамаш мландўмбалсе кугыжа-влак дене кугыжаланыше кугу ола улеш».

18 ГЛАВА

1– 19:5 Вавилонын шаланымыже.

¹ Тылеч вара мый пылпомыш гыч адак ик Суксо волымым ужинам. Тудын моткоч кугу властьюше улмаш, да мланде тудын чапше дене волгалтарыме лийын. ² Суксо виян йўк дене кычкыралын:

«Сўмырлен, кугу Вавилон ола сўмырлен!

Тудо ия-влакын илыме верышт,

чыла осал шўлышын шылме верже

да чыла шакше да йыгыжге кайыкын шылме верже лийын.

* 17:17 Эрык – воля, желание.

Вет тудо яжарланыме шыде аракажым чыла калыклан
йүктен,

³ мландүмбалсе кугыжа-влак
тудын дене пырля яжарланеныт
да мландүмбалсе сатузо-влак

тудын моткоч ракатланен илымыжлан көра поеныт».

⁴ Вара пылпомыш гыч вес йүкым колынам, тудо ойлен:

«Мыйын калыкем, тиде ола гыч лек!

Уке гын, тудын языкшыкыже ушнет
да тудын дене пырля энтекыш логалат.

⁵ Тудын языкше пылпомышыш шумеш шуын,
да Юмо тудын чын огыл ыштымыжым шарналтен.

⁶ Кузе тыланда пуэн, тудлан тугак пуыза,
пашажлан көра кок пачаш ешарен пörтылтыза.

Весылан аракам варен ямдылыме чашыштыже
шкаланже кок пачаш варен ямдылыза.

⁷ Кунар тудо шкенжым чапландарен да ракатланен илен,
тунар орланымашым да ойгым тудлан пуыза,
вет шке шүмыштыжö тудо ойла:

”Кугыжала шинчем, мый тулык вате омыл
да ойгымат ом уж”.

⁸ Сандене энтекше ик кечыште толеш:
колымаш, шортмаш да шужымаш.

Тудо тул дене йүлалтыме лиеш,
вет тудым титаканыш лукшо Господь Юмо виян.

⁹ Тиде ола дене яжарланыше да ракатланыше мландүмбалнысе
кугыжа-влак тудын йүлымö шикшыжым ончымышт годым ту-
дын верч мўгырен шорташ тўналыт. ¹⁰ Нуно, тудын орланымыж
деч лўдын, öрдыжтö шогат да ойлат:

”Ойго, ойго тыланет, кугу ола,

Вавилон, пенгыде ола!

Тыйым судитлымаш иканаште толын!”

¹¹ Мландүмбалсе сатузо-влак тудын верч шортыт да ойгырат,
вет нунын сатуштым ынде нигö ок нал: ¹² шöртньö ден шийым,
шергакан кўм, ракывотшерым, мотор йытын вынерым, шемал-
ге-йошкар куэмым, порсыным, чевер куэмым, тўрлö тамле пу-
шан пушенгым, слон лу дене ыштыме тўрлö ўзгар-влакым,
эн шергакан пушенге, вўргене, кўртньö, мрамор дене ыштыме
ўзгарым, ¹³ корицым, фимиамым, миром, ладыным, йошкар ара-

кам, олив ұйым, ложашым, шыдангым, вольыкым, шорыкым, имньым, орвам, айдеме капым да чоным.

¹⁴ ”Уло чонет дене налаш шонымо саскат тый дечет каен,
чыла поян да чапле тый дечет йомын,
ынде нуным нигунам от му.”

¹⁵ Чыла нине сатум налше да ужалыше, тиде яжар олалан көра пойышо сатузо-влак, тудын орланымыз деч лұдын, ойгырен шортын өрдыжтө шогат да ¹⁶ ойлат:

”Ойго, ойго тыланет, кугу ола!
Тый мотор йытын вургемым,
шемалге-йошкартым, чеверым чийыше,
шөртньө, шергакан кү да ракывотшер дене
сöрастарыме лийынат.

¹⁷ Ик шагатыште тыгай поянлык пытен!”

Корабль виктарыше, корабль дене ийын коштшо, корабльыште ыштыше да теныз күшеш илыше-влак чылан өрдыжтө шогеныт ¹⁸ да, тудын йўлымö шикшыжым ончен, кычкыралыныт: ”Тиде кугу ола гай вес ола уло мо?” ¹⁹ Нуно вуйышкышт пуракым ша-веныт да ойгырен-шортын кычкыреныт:

”Ойго, ойго тыланет, кугу ола!
Көн теныз корабльже лийын,
олан шергакан сатуж дене чылан поеныт,
но ик шагатыште чыла пытен”.

²⁰ Пылпомыш, святой-влак, Апостол ден пророк-влак, тудын дене мо лиймылан куаныза: тендам тудо кузе судитлен, тудым Юмо тугак судитлен».

²¹ Вара куатан ик Суксо кугу вакшкү гай күм налын, тенызыш шуэн да ойлен:

«Тыгай вий дене кугу Вавилон олат кудалтыме лиеш,
ынде тудым огыт му.

²² Кўсле дене шоктымым,
мурымым, шиялтыш дене шоктымым,
пучым пуалтымым тыйын уремыштет ынде огыт кол,
пашаштлан уста түрлө кидмастар-влакым
тыште ынде огыт му,

вакш йонгыштымо йўк-йўанат ок шокто.

²³ Олаште лампын тулжо ынде волгалтараш ок тўнал,
каче ден ўдырын йўкыштым тыште ынде огыт кол.

Вет тыйын сатузет-влак мландүмбалне төра лийыныт,

да тыйын юзыланымет чыла калыкым ондален.

²⁴ Пророк ден святой-влакын вўрыштым,
мланде ўмбалне чыла пуштмо-влакын вўрыштым
тиде олаште мумо».

19 ГЛАВА

6-10 Пачан сўан сийже. 11-21 Ош имне ўмбалне имнешке.

¹ Тылеч вара мый пылпомыш гыч шуко калык тўшкан гай
виян йўкым колынам. Нуно ойленыт:

«Аллилуия! Утарымаш, чап, пагалымаш да куат мемнан
Юмынан:

² Тудын судитлымыже чын да поро,
яжарланымыз дене мландым локтылшо
кугу яжарым Тудо судитлен
да тарзыж-влакын вўрыштым йоктарыме верч
тудын кидше гыч тўлыкташ йодын».

³ Вара угычын кычкыралыныт:

«Аллилуия! Тудын йўлымö шикшыже
курым-курымеш нöлталтеш!»

⁴ Коло ныл старец да ныл илыше кумык возыныт да престолыш-
то шинчыше Юмылан вуйым савен ойленыт:

«Аминь! Аллилуия!»

⁵ Престол деч йўк лектын:

«Мемнан Юмынан тарзыже-влак,
Тудлан лўдын кумалше-влак,
изиже-кугужо чылан Тудым моктыза!»

⁶ Вара мый моткоч кугу тўшкан гай, кугу вўд лўшкымö гай,
кўдырчö виян кўдыртымö гай йўкым колынам. Тудо ойлен:

«Аллилуия! Чылакучышо Господь Юмо
кугыжаланаш тўнгалын.

⁷ Куанышаш да йывыртышаш,
Тудым чапландарышаш улына,
вет Пачан сўанже шуын,
да Тудын налшаш ўдыржö шкенжым ямдылен.

⁸ Тудлан чияш ару волгалтше виссон* вургемым пуымо».

* 19:8 Виссон – йытын мушын эн вичкыж да эн чапле ярымже (ужашыже).

Виссонжо святой-влакын чын пашашт лиеш. ⁹ Суксо мылам каласен: «Возо: Пачан сѳан сийышкыже ўжмѳ-влак поро пиалан улыт». Вара ешарен: «Ниныже Юмын чын шомакше улыт». ¹⁰ Тунам мый, вуйым саваш манын, тудын йолжо деке кумык возынам, а тудо мылам ойлен: «Ончо, тыге ит ыште! Мый тый денет да Иисусын таныклымыжым кучышо иза-шольыч-влак дене пырля служитлыше улам. Юмылан вуетым саве». А Иисусын таныклымыже пророкла каласкалымын шўлышыжѳ улеш.

¹¹ Мый почылтшо пылпомышым ужынам: теве ош имне, а ўмбалныже шинчышым Ўшанле да Чын манын лўмдымѳ. Тудо чын почеш судитла да кредалеш. ¹² Тудын шинчаже – тулуйлме гай, вуйыштыжо шуко диадим. Тудын возымо лўмжѳ уло, тиде лўмым Шкеж деч весе нигѳ ок пале. ¹³ Тудо вўр дене йошкаргыше вургеман лийын, да Тудын лўмжѳ – Юмын Шомакше. ¹⁴ Ош ару виссон вургеман пылпомышсо сарзе-влак, ош имньым кушкыжын, почешыже каеныт. ¹⁵ Умшаж гыч пўсѳ керде лектын, тудын дене калык-влакым пытарышаш улмаш. Нуным Тудо кўртнѳ тоя дене кўташ тўналеш, виноградым темден лукмо верыште Чылакучышо Юмын шыдыжын да чот сырымыжын аракажым Шке тошкен ышта. ¹⁶ Тудын вургемешыже да эрдешыже «Кугыжа-влакын Кугыжашт, господь-влакын Господышт» манын возымо лўм уло.

¹⁷ Мый кечыште шогышо ик Суксым ужынам. Кўшнѳ каваште чонештылше кайык-влаклан тудо кугу йўк дене кычкыралын: «Толза, Юмын кугу кас кочкышышкыжо погыныза! ¹⁸ Кугыжа, сарзывуй да виян-влакын капыштым, имне да имнешке-влакын капыштым, чыла эрыкан да кулын, изи енґын да кугу енґын капыштым кочса!» ¹⁹ Вара мый янлыкын, мландысе кугыжа-влакын да нунын сарзе-влакыштын погынымыштым ужынам. Нуно имне ўмбалне Шинчыше дене да Тудын сарзыже-влак дене кредалаш ямдылалтыныт. ²⁰ Но янлыкым руалтен кученыт, тудын ончылно палдарыше палым ончыктышо шояк пророкымат пырля кученыт. Чудыжо-влак дене тудо янлыкын палыжым налше да янлыкын тўсшылан вуйым савен кумалше-влакым ондален улмаш. Нуным коґынбыштымат илышынек киш дене йўлышѳ тулан ерыш шуымо. ²¹ А молыштым имне ўмбалне Шинчышын умшаж гыч лекше керде дене пуштмо, да кайык-влак, нунын колышо капыштым кочкын, чылан темыныт.

20 ГЛАВА

*1-6 Тўжем ий. 7-10 Сатанам сўмырал шуымаш.
11-15 Кольшо-влакым судитлымаш.*

¹ Мый пылпомыш гыч Суксо волымым ужинам, тудын кидыштыже пундашдыме келгытын срабочшо да кугу шинчыр лийын. ² Суксыжо драконом – акрет годсо кишкым кучен, тидыже – диавол да сатана, тудым тўжем ийлан шинчырлен ³ да пундашдыме келгытышке кудалтен, тудын анжым петырен, ўмбаланже печатьым пыштен. Тек дракон, тўжем ий эртымешке, умбакыже калык-влакым ондален ок керг. Тидын деч вара тудо кўчык жаплан эрыкыш лукмо лийшаш.

⁴ Мый престол-влакым да тушто шинчыше-влакым ужинам, нунылан судитлаш властьым пуымо улмаш. Иисусын таныклымыже да Юмын шомакше верч вуйыштым руал ойырымо-влакын чоныштым ужинам. Нуно янлыкланат, тудын тўсшыланат вуйым савен кумалын огытыл, тудын палыжым сангашышт але кидешышт шындыктен огытыл. Нуно ылыжыныт да Христос дене пырля тўжем ий кугыжаланеныт. ⁵ Моло колышыжо тўжем ий эртымешке ылыжын огыл. Тиде – икымше ылыжмаш. ⁶ Икымше ылыжмаш годым ылышым налшаш-влак пиа-лан да святой улыт: нунын ўмбалне кокымшо колымашын властыше ок лий, а Юмын да Христосын иерейышт лийыт да Тудын дене пырля тўжем ий кугыжаланаш тўналыт.

⁷ Тиде тўжем ий жап эртымеке, сатана шке казаматше гыч эрыкыш лукмо лиеш. Тудыжо мландын ныл могырыштыжат ылыше калык-влакым, вес семынже Гог ден Магогым, ондалаш лектеш. Тудо нуным сарыш пога, а нунын чотышт тенгыз ошма пырче наре. ⁸ Нуно уло мланде мучко шарлен кынелыныт, святой-влакын илемыштым да йўратыме олам авырен налыныт, ⁹ но пылпомыш гыч Юмо деч тул волен да нуным пытарен. ¹⁰ Нуным ондалыше диаволым йўлышө кишан ерыш шуэныт, тушкак ондакше янлыкым да шояк пророкым шуэныт. Тушто нуно йўдшө-кечыже курым-курымеш орландарыме лийыт.

¹¹ Мый кугу ош престолым да тушто Шинчышым ужинам. Тудын чурийже деч мланде ден кава торлен йомыныт – нунылан вер лийын огыл. ¹² Мый колышо-влакым изимат, кугумат ужинам, нуно Юмо ончылно шогеныт. Книга-влакым починыт. Адак вес книгагм починыт, тиде – ылыш книга. Колышо-влак

книгалаш возымо негызеш пашаштлан келшышын судитлыме лийыныт. ¹³ Тенызат колышо-влакшым пуэн, колымаш ден тамыкат колышо-влакштым пуэныт. Кажныже пашажлан келшышын судитлыме лийын. ¹⁴ Колымашымат, тамыкымат тулан ерыш шуымо. Тиде – кокымшо колымаш. ¹⁵ А көн лүмжым илыш книгаште возымым муын огытыл гын, тудым тулан ерыш шуэныт.

21 ГЛАВА

1-8 У кава ден у мланде. 9– 22:5 У Иерусалим.

¹ Вара мый у кава ден у мландым ужынам. Ончычсо кава ден ончычсо мланде пытенит, тенызат ынде уке. ² Мый, Иоанн, святой олам, у Иерусалимым, ужынам. Тудо качылан сӧрастарыме марлан лекшаш ўдыр семын ямдылыме улмаш да пылпомыш гыч Юмо деч волен. ³ Пылпомыш гыч виян йӱкым колынам, тудо ойлен: «Теве, Юмын илемже ынде айдеме коклаште. Тудо нунын пелен илаш тўналеш, нуно Тудын калыкше лийыт, да Юмо, нунын Юмышт, Шкежак нунын коклаште лиеш. ⁴ Юмо нунын чыла шинчавўдыштым ўштылеш. Ынде колымаш ок лий, ойгат, мўгырен шортмашат, черат ок лий, вет ончычсо эртен.

⁵ Престолышто Шинчыше каласен: «Теве, Мый чылажымат уым ыштем». Вара ойлен: «Возен нал, вет нине шомак чын да ўшанле улыт». ⁶ Адак мылам ойлен: «Шукталтын. Мый Альфа да Омега, Тўналтыш да Мучаш улам. Мый йӱмӧ шушылан илыш вўд памаш гыч вўдым яра пуэм. ⁷ Сенгыше чыла тидын наследникше лиеш, а Мый тудын Юмыжо лиям, тудо Мыйын эргым лиеш. ⁸ Но лўдшӧ, ўшанымаш деч коранше, шакше, еным пуштшо, яжарланыше ден юзо-влакын, шояк юмылан кумалше-влакын да чыла шоячын ужашышт – йўлышӧ кишан ер. Тиде – кокымшо колымаш».

⁹ Пытартыш шым энтеким темыман шым чашым кучышо шым Суксо кокла гыч иктыже толын да мыланем каласен: «Тол, мый тыланет Пачан налшаш ўдыржым, вате лийшашыжым, ончыктем». ¹⁰ Тудо мыйым шўлыш дене кугу да кўкшӧ курыкыш нангаен, да пылпомыш гыч Юмо деч волышо кугу олам, святой Иерусалимым, мылам ончыктен. ¹¹ Юмын чапше тудын уло, олаже шергакан кў семын, хрусталь гай яндар яспис кў

семын йолген. ¹² Ола йыр кугу да күкшө пырдыж лийын, тушто – латкок капка, капкаште латкок Суксо. Капка үмбалне лүм-влакым возымо, тиде – Израиль эрге-влакын латкок тукумын лүмышт. ¹³ Эрвел могырым кум капка, йүдвел могырым кум капка, кечывалвел могырым кум капка да касвел могырым кум капка. ¹⁴ Олан пырдыжшын латкок негызше лийын, да тушто – Пачан латкок Апостолжын лүмышт.

¹⁵ Мый денем мутланыше Суксын олам да тудын капка ден пырдыжшым висаш шөртнө тояже лийын. ¹⁶ Ола ныл лүкан лийын, тудын кутышыжо – лопкытшо гаяк. Суксо тояж дене олам висен, висымыже латкок тўзем стадий лийын: тудын кутышыжо, лопкытшо да күкшытшө икгай. ¹⁷ Вара пырдыжым висен, айдемын висаж дене келшышын, тудо шүдө нылле ныл кынергут лийын, Суксынат висаже тыгаяк. ¹⁸ Пырдыжшым яспис дене ыштыме, а олаже ару янда гай яндар шөртнө лийын. ¹⁹ Олан пырдыж негызшым тўрлө шергакан кү дене сорастарыме: икымше негызым – яспис дене, кокымшым – сапфир дене, кумшым – халкидон дене, нылымшым – смарагд дене, ²⁰ визымшым – сардоникс дене, кудымшым – сердолик дене, шымшым – хризолит дене, кандашымшым – вирилл дене, индешымшым – топаз дене, луымшым – хризопрас* дене, латикымшым – гиацинт дене, латкокимшым – аметист дене. ²¹ А латкок капка латкок ракывотшер пырче лийын: кажне капкаже ик ракывотшер пырче гыч шоген. А олан уремже – вошт койшо янда гай яндар шөртнө.

²² Мый олаште храмым ужын омыл, вет тудын храмже – Чылакучышо Господь Юмо да Пача. ²³ Олам волгалтараш кечат, тылзат ок күл: Юмын чапше тудым волгалтара; тудын волгалтарышыже – Пача. ²⁴ Тиде олан волгыдыштыжо утарыме калык-влак кошташ тўналыт. Мландүмбалсе кугыжа-влак чапыштым да пагалымашыштым тушко кондат. ²⁵ Капка-влакшым кечывалым петыраш огыт тўнал, а йүд тушто ок лий. ²⁶ Тушко калык-влакын чапыштым да пагалымашыштым кондат. ²⁷ Тушко нимо амыргыше, йырныкым да шоям ыштыше нигө ок пура. Пачан илыш книгашкыже возымо-влак веле тушко пура.

* 21:19-20 Таче нине кү гыч южыштым вес семын лүмдат: яспис – яшме, халкидон – халцедон, смарагд – изумруд, вирилл – берилл, хризопрас – хризопраз.

22 ГЛАВА

6-21 Христосын толмыжо.

¹ Вара Суксо мыланем илыш вўдын яндар энержым ончыктен, тудо – хрусталь гай волгыдо, Юмын да Пачан престолжо деч лектеш. ² Олан уремже покшелне да энерын кок могырыштыжат – илыш пушенге. Тудо ийлан латкок гана саскам пуа, тылзе еда саскажым конда, а пушенгын лышташыже калыкым паремда. ³ Нимо каргыме ынде ок лий. Тушто Юмын да Пачан престолышт лиеш, да тарзыж-влак Тудлан служитлаш тўнгалыт. ⁴ Нуно Тудын чурийжым ужыт, да Тудын лўмжō нунын сангаштышт лиеш. ⁵ Йўд тушто ок лий, да нунылан лампе але кече волгыдо ок кўл: Господь Юмо нуным волгалтараш тўнгалеш, да нуно курым-курымеш кугыжаланаш тўнгалыт.

⁶ Суксо мылам ойлен: «Нине шомак чын да ўшанле улыт. Вашке мо лийшашым тарзыж-влаклан ончыкташ манын, святой пророк-влакын Господь Юмышт шке Суксыжым колтен». ⁷ «Теве, вашке толам. Тиде книгасе пророкла ойлымо шомакым шуктышо поро пиалан».

⁸ Мый, Иоанн, чыла тидым ужынам да колынам. А ужмекем да колмекем, чыла тидым ончыктышо Суксын йол воктекеже вуйым саваш кумык возынам, ⁹ но Суксо мылам каласен: «Ончо, тыге ит ыште! Мый тый денет, пророк иза-шольыч-влак да тиде книгасе шомакым кучышо чыла ен дене пырля служитлыше улам. Сукен, вуетым Юмылан саве».

¹⁰ Тудо мылам каласен: «Тиде книгасе пророкла ойлымо шомакым палдарыде ит кодо: шукталтме жап лишемын. ¹¹ Чын огыл ыштыше ен тек умбакыжат чын огылым ыштыже, шакше тек умбакыжат шакшын ила. Чын ыштыше тек умбакыжат чыным ышта, святой умбакыжат святитлалтше. ¹² Теве Мый вашке толам, тўлышашем кондем, кажнылан пашаж почеш тўлем. ¹³ Мый Альфа да Омега, Тўнгалтыш да Мучаш, Икымше да Пытартыш улам. ¹⁴ Тудын кўштымыжым шуктышо-влак поро пиалан улыт: нуно илыш пушенге гыч кочкаш да олашке капка гыч пураш эрыкым налыт. ¹⁵ А пий да юзо-влак, яжарланыше, еным пуштшо, шояк юмылан кумалше-влак, шоям йōратыше да тудым ыштыше-влак чылан тўжвалан кодыт. ¹⁶ Мый, Иисус, тыланда черкылаште тидын нерген таныклаш шке Суксем колтенам. Мый Давидын вожшо да тукумжо улам, волгыдо да эрденысе шўдыр улам».

¹⁷ Шўлышат, налшаш ўдырат ойлат: «Тол!» Кө тидым колеш, тек тудат ойла: «Тол!» Көн йўмыжө шуэш, тек толеш, кө илыш вўдым налнеже, тек яра налеш.

¹⁸ Кө тиде книгасе пророкла каласыме шомакым колеш, мый чылаштлан таныклем: иктаж-кө нине шомакыш иктаж-мом ешара гын, тудо енлан Юмо тиде книгаште возымо энтекеым ешара. ¹⁹ А иктаж-кө пророкла ойлымо тиде книгасе шомак гыч иктаж-мом коранда гын, Юмо тудым илыш книгаште да святой олаште лийме деч, да мом тиде книгаште возымо, тудын деч коранда.

²⁰ Тидым Таныклыше каласа: «Чынже денак, вашке толам!» Аминь. Туге, тол, Господь Иисус!

²¹ Господьна Иисус Христосын порылыкшо тек чыланда пелен лиеш. Аминь.

У СУГЫНЬ МУТЕР

Аарон – Моисейын изаже, Израиль калыкын икымше иерей-же, иерей тукумын кугезыже. (Исх 29:9, Лк 1:5, Евр 5:4.)

Авва – 'Ачай' манмым ончыктышо арамей йылмысе мут. (Мк 14:36.)

Август – Мемнан саман деч 31 ий ончыч тўнгалын, мемнан саманысе 14 ий марте Рим империйын вуйлатышыже, кесарь. (Лк 2:1.)

Авель – Тўнясе икымше ең-влакын, Адам ден Еван, кокымшо эргышт. Тудо ўшанымаш дене Господьлан надырым конден, да Господь тудын надыржым сайлан шотлен, но тудын Каин изажын надыржым Господь сайлан шотлен огыл, сандене Каин шке шольжлан кўранен да тудым пуштын. (Быт 4:1-8, Евр 11:4.)

Авраам – Еврей (иудей) калыкын тўн кугезыже. Тудо мемнан саман деч 2000 ий наре ондак илен. Самырык жапшым Месопотамийыште эртарен (тудыжо кызытсе Ирак кундемыште верланен улмаш), вара Юмын кўштымыжлан кўра тушечын Палестиныш илаш куснен. Юмо тудлан мландым да моткоч кугу тукумым пуаш, тыгак тудын гоч тўнясе чыла калыкым суапландараш сўрен. Юмо тудын ўшанымыжым чот терген. Пентгыдын ўшанымыжлан кўра Авраам Юмылан келшыше лийын. (Быт 11:26 – 25; Евр 11:8-19.)

Агарь – Авраамын Сарра ватыжын кул ўдыраамашыже, варакакше Авраамын кокымшо ватыже. (Быт 16, 21; Гал 4:24.)

Агриппа – Ончо: **Ирод**.

Адам – Икымше айдеме. Чарыме пушенте гыч саскам кочкын, Адам языкыш пурен. Адам – языкеш пытыше айдеме тукумын тўнгалтышыже, а Иисус Христос – вес Адам, язык деч утарыме у айдеме тукумын тўнгалтышыже манын, Павел туныкта. (Быт 2:7, 3:6, Рим 5:12-21.)

Айдеме Эрге – Пророк Данилын книгаштыже (7:13-14) алакўм «пуйто Айдеме Эрге» семын каласыме. Тудлан чыла калык дене эре кугыжаланаш Юмо властьюм пуа. Иисус Христос Шкенжым Айдеме Эрге манын. (Мф 8:20.)

Аллилуия – Еврей шомак, «Господьым моктыза» манмым ончыкта. (Почм 19:1.)

Алой (алоэ, столетник) – Тамлын ўпшышö вўдым (сокым) пуышо кушкыл. Ты вўдым колышо еным пўтыралме куэмеш йыгенит, тыгак эм семынат кучылтыныт. (Ин 19:39.)

Аминь – «Тиде чын» манын ончыктышо еврей шомак. Тиде мутым кумалме шомак да Юмын суапландарымыжым (благословенийжым) тыланыме деч вара пелештеныт. (Рим 1:25, 1 Кор 14:16, Гал 6:12.)

Антихрист – Христос ваштареш шогышо. (1 Ин 2:18.)

Апостол – Уверкондышо, посна пашалан ўшанен колтымо ег. Грек мут. Иисус Христос Шкаланже 12 Апостолым ойырен налын (Мф 10:2). Нуно Тудын эн лишыл тунемшыже лийыныт. (Ончо: **Тунемше**.) У Сугынышто тыгак Павелым да икмыняр весым Апостол маныт. (Ап.паш 14:14.)

Аравий – У Сугынышто Аравий полуостровын йўдвел-касвел ужашыжым, вес семынже Палестинын кечывалвел-эрвел ужашыжым, тыге лўмдат, тушко Синай полуостроват пура. (Ап. паш 2:11, Гал 4:25.)

Арака, йошкар арака – Тыште: виноград дене ыштыме йўыш. Йўмö годым чўчкыдынак вўд дене вареныт. (Мф 9:17.)

Армагеддон – «Мегиддо курык» манмым ончыктышо еврей лўм. Мегиддо ола Палестинын йўдвел ужашыштыже лийын. Иоаннын ужмо кончымаште тиде верыш тўнясе кугыжа-влак кугу кучедалмашке погыненыт. (Почм 16:16.)

Артемида – (Диана) Грек-влакын шояк юмышт гыч иктыже. Ёдырамаш юмо. Тудлан ыштыме моткоч сöрал полат (храм) Ефес олаште лийын. Тиде полатым акрет годсо тўнян шым чудыж гыч иктыжлан шотленыт. (Ап.паш 19:24.)

Ару, арулык – Ожнысо иудей-влакын религий илышыштышт пеш кўлешан ойыртем. Ару огыл айдеме Юмылан надырым да моло пöлекым конден але храмыште кумалын кертын огыл. Айдеме ару кодшо манын, койыш могай лийшаш нерген Моисейын законыштыжо шуко кўштымаш уло. У Сугынь жапыште закон туныктышо иудей-влак тўжвал арулык нерген кагашым чот пентыдемденыт да тидын дене шке калыкыштын илышышкыже шуко нелылыкым пуртеныт. А Иисус көргö арулык верч шога, чон ару лийже манын кўшта. (Лев 11 – 15, Лк 11:37-42.)

Архангел – Ик эн кугу Суксо. (1Фес 4:16.) Ончо: **Суксо**.

Архелай – Кугу Иродын эргыже. Тудо Иудейыште, Самарийыште да Идумейыште, мемнан саман деч 4-ше ий ончыч тўналын, мемнан саманын 6-шо ийже марте кугыжаланен. (Мф 2:22.)

Архиерей – Ончо: **Иерей**.

Асий – Рим империйысе кундем, тачысе Изиде Азий. Тудын рўдө олаже Ефес лийын. (Ап.паш 2:9.)

Асир – Иаковын эргыж-влак кокла гыч иктыже. (Быт 30:13, Лк 2:36.) Ончо: **Иаков** 1.

Ача – Тошто Сугыньышто Юмо южгунам шке калыкшым эрге манеш. А Иисус Христос, Юмын Эргыже, Юмо ден ўшаныше айдеме коклаште могай чак кыл лийын кертмым ончыктен: кузе йоча ачажлан ойла, айдема Юмылан тугак ойлен кертеш. (Исх 4:22, Мф 6:10, Ин 20:17, Рим 8:14-16.)

Вавилон – Акрет годсо Вавилон кугыжаныш, тудо Тигр ден Евфрат егерла коклаште лийын (таче кечывалвел Ирак). Тиде кугыжанышын рўдө олажымат тыгак лўмденыт. Мемнан саман деч ончычсо шымше курымышто Вавилонышто илыше-влак Иудейым сенен налыныт да иудей-влакым шке декышт пленыш нангаеныт. «Святой Иоанн Богословлан почмаште» Вавилон лўм дене Римым ончыктат, очыни. (4 Цар 24 – 25, Мф 1:11, Почм 14:8.)

Валаам – Сöрымö мланде деке Израиль калыкын коштымж годым илыше пророк. Тудын деч Моавын Валак кугыжаже Израиль калык ўмбакар каргымышым пелешташ йодын. (Числ 22 – 24, 2 Петр 2:15.)

Валак – Ончо: **Валаам**.

Веельзевул – Осал пашан озаже, ия-влакын төрашт. Сатанан икмыняр лўмжө гыч иктыже. Ончо: **Сатана**. (Мф 10:25.)

Вениамин – Иаков кугезын межнеч (эн изиде) эргыже, тудым аваже Рахиль. Вениамин тукумын кугезыже. (Быт 35:16-19, 43 – 45, Ап.паш 13:21.) Ончо: **Иаков** 1.

Вереника – Кокымшо Ирод Агриппа кугыжан шўжарже. (Ап. паш 25:11.)

Витлыгече пайрем – Кугече деч вара 50 кече гыч эртарыме еврей пайрем. Тошто Сугыньышто тиде пайремым Арня пайремат, Түредме пайремат маныт. Варарак тудо законом налме пайремат лийын. Святой Шўлыш тунемше-влак ўмбаке Витлыгечын волен, сандене тудо христиан-влаклан Черке шочмо кече лийын. (Исх 23:16, 34:22, Ап.паш 2.)

Возымаш, Святой Возымаш – У Сугыньышто «Возымаш» шомак Тошто Сугыньын возымашыжым ончыкта. Иисус Христосын да У Сугыньын авторжо-влакын туныктымашт Тошто Сугынеш негызлалтыт. Тушан Иисус Христос толмо да У Сугыньым возымо годым шукталтше пророкла ойлымым серыме. (Лк 24:25-27, 1 Кор 10:1-22, 1 Петр 1:10-12.)

Вуйшүдыш – Тагасышылан сенгымыж деч вара пуымо пöлек. У Сугыньышто тиде шомак чүчкыдын важмалдыкын кучылталтеш. (Иак 1:12.)

Гавриил – Эн кугу Суксо кокла гыч иктыже. (Дан 8:16, Лк 1:19.) Ончо: **Суксо**.

Галлион – Римысе вуйлатыше, тудо мемнан саманын 51-52 ийлаштыже Ахайыште ыштен. (Ап.паш 18:12-17.)

Гамалиил – Синедрионын енге, иудей-влакын кумдан палыме туныктышышт. Апостол Павелат тудын тунемшыже лийын. (Ап.паш 5:34-40, 22:3.)

Гоморра – Ончо: **Содом**.

Господь – Юмылан, кугыжалан, озалан ойлымо годым еврей йылмыште пагален *адон* 'оза, олпот, господин' мутым кучылтыныт. Лүдмышт да чот пагалымышт дене *Яхве* мутым – Юмын чын лүмжым – йўкын ойлен огытыл, а тудын олмеш *Адонай* мутым кучылтыныт. У Сугыньышто ты мутлан *кўриос* грек мут келшен толеш. Тудыжат 'оза, господин' манмым ончыкта. Тыге енымат лүмден кертыныт. Иисус Христос шотыштат ты мутым кучылтыт.

Господьын кечыже – Чыла еным Юмын судитлыме кечыже. Иисус Христос тўняшке Кугыжа да Судья семын пöртылмö кече. (Ис 2:12, 2 Петр 3:10-13, 1 Кор 1:8.)

Давид – Израильын кокымшо кугыжаже, кугыжа тукумын кугезыже. Мемнан саман деч 1000 ий ончыч илен. Давид годым Израиль кугыжаныш пентгыдемын да Иерусалим тудын рўдö олашкыже савырнен. Тошто Сугыньын шомакше дене келшышын, вучымо Утарыше Давыдын тукумжо гыч лийшаш улмаш. Иисус Христос тудын тукумжо гыч лийын. (1 Цар 16-шо лончыш – 3 Цар 2-шо лончыш, Мф 1:1, Ин 7:42.) У Сугыньышто Иисус Христосым южгунам **Давыдын Эргыже** маныт. Тыге ойлышо айдеме Тудын Юмын колтымо Утарыше улмыжлан ўшанымыжым палдара. (Мф 9:27.)

Диакон – Тўнгалтыш годсо Черкысе Апостол ден епископ-влакын польшкалышышт. (Флп 1:1.)

Динарий – Рим окса, ик кечаш пашадар. (Мф 18:28.)

Ева – Адамын, икымше айдемын, ватыже, да Адам деч шочшо йоча-влакын авашт. Юмо Евам Адамын өрдыжлужо дене ыштен. Сатана кишке сыным налын толын да Евам Юмын кўштымö ваштареш ышташ алгаштарен. (Быт 2:15-25, 3:1-24, 2 Кор 11:3.)

Евангелий – Поро Увер. Евангелий – грек йылме гыч налме мут, 'поро увер' але 'куан увер' манме лиеш. У Сугыньышто Поро Увер – пророк-влак гоч Юмын пуымо сöрымаш-влакын шукталтмышт: Юмын колтымo Утарыше да Господь, Христос, толын, да утарыме жап шуын. (Мф 4:23.)

Евнух – Кугыжан полатыште кўкшö верым налше вуйлатыше, шукуж годым вускемдыме. (Ап.паш 8:27.)

Елеон курык – Олив курык, тиде курык ўмбалне олив пушенге кушкеш. (Мф 21:1.)

Елисей – Тошто Сугыньысо пророк, Илиян тунемшыже да тудын гай лўмлö айдеме. Елисей Сирийысе сарзывуй Нееманым проказе чер деч паремден. (3 Цар 19:16-21 – 4 Цар 2:1 – 9:3, 13:14-21, Лк 4:27.)

Епископ – Черкыште вуйын шогышо ег. Тўнгалтыш годсо христиан черкыште могай пашам шуктымжым ме огына пале. (Флп 1:1.)

Жертве – Ончо: **Надыр**.

Жертвенник – Юмылан надырым пуаш ыштыме вер. Иудей-влакын жертвенникышт Иерусалимысе храмыште лийыныт. (Мф 5:23, Лк 1:11.) Афиныште Павел шояк юмо-влакын жертвенникыштым ужын. (Ап.паш 17:23.)

Закон – Моисей гоч Юмын пуымо кўштымаш-влак. Нунын гоч Юмо дене да моло ег дене шкем чын кучен мошташ Юмо туныкта. Юмын законын тўнжö – тиде лу кўштымаш. У Сугыньышто закон мут эре гаяк Моисейын вич книгажым (Бытие, Исход, Левит, Числа, Второзаконие) ончыкта. (Мф 5:17, 22:36, Ин 1:17.) (Ончо: **Моисей**.)

Закон туныктышо-влак – Еврей шанчызе специалист-влак, нуно Моисейын законжым да моло Святой Возымашым тунык-теныт да тудым умылтареныт. (Мф 2:4.)

Захарий – 1. Тынеш Пуртышо Иоаннын ачаже. (Лк 1:5.)
2. Мемнан саман деч ончыч кандашымше курымышто илыше пророк. Тудым храм кудывечыште пуштыныт. (2 Пар 24:20-22, Мф 23:35.)

Зилот – Иудей националист тўшкан егже. (Лк 6:15.)

Иаков – 1. Еврей-влакын кугезышт, Авраамын уныкаже, Исаакын эргыже. (Быт 5:21 – 50:13, Мф 1:2.) 2. Апостол Иаков, Зеведейын эргыже. (Мф 4:21.) 3. Изирак Апостол Иаков, Алфейын эргыже. (Мф 10:3.) 4. Иаков, Иисусын изаже, Иерусалимысе черкын вуйлатышыж-влак кокла гыч итыже. (Мф 13:55.)

Иерей – Тошто Сугынь закон почеш Аарон тукумысо пörьен веле иерей лийын кертын. А Ааронжо Левий тукум йыжынгыш пурен. Храмыште эн күлешанжым ыштышаш улыт улмаш. Тыгайже эн ондак – надырым пуымаш лийын. Архиерей иудей иерей-влакын вуйлатышышт, религий шотышто эн күлешан верыште шогышо ен лийын. Храмысе святой дечат святой верыш тудо веле пурен кертын. Синедрионын (шке калыкшын кўшыл кангашыжын) вуйлатыше лиймылан кōра политикиштат кугу верым налын шоген. (Мф 8:4, 26:3-4, Евр 7 – 10:18.) Ончо: **Синедрион**.

Иеремий – Тошто Сугыньысо пророк. Тудо мемнан саман деч ончыч нылымше курымышто Иерусалимыште илен, да Тошто Сугыньышто тудын ойжым возыман кугу книга уло. (Мф 2:17.)

Иессей – Давид кугыжан ачаже. (1 Цар 16:1-13, Ап.паш 13:22.)

Иза-шольо-влак – Икгай ўшанымашым кучышо-влакым У Сугыньышто тыге лўмдат. Мутлан, Апостол-влакын пашаштым 6:3, Иаковын серышыжым 1:2 ончо.

Израиль – Кугезе Иаковын вес лўмжō (Быт 32:28), тыгак тудын деч шарлыше калыкын лўмжō.

Иисус – 'Господь утара' манын ончыктышо грекла кельшта-рен кучылтмо еврей лўм. Тудым Мария деч шочшо, Юмын Ик Шкет Эргыжлан пуымо. (Мф 1:21.)

Иисус Навин – Моисей деч вара Израиль калыкын вуйлатышыже. Тудын вуйлатымыж дене калык Юмын сōрымō мландым сенген налын да шкенжын тукумжо-влаклан пайлен. (Втор 31:7-8,14,23, Нав 1 – 24.)

Илия – Тошто Сугыньысо пророк. Тошто сугынь жапысе пророк-шамыч коклаште тудо ойыртегалтше верыште лийын. Тиде пörьен шке жапыштыже кугу чудым ыштылын да Израиль кугыжаныште шояк юмылан кумалме ваштареш кредалын. Тудын илыш мучашыжат öрыктарыше лийын: тудым тул имневлак тул орваш пылпомышко нангаеныт, тидым Елисей пророк ужын. (3 Цар – 4 Цар 2:12.) Мессий (Христос) толмо деч ончыч

Илия пöртгылеш манын, иудей-влак шоненыт (Мф 11:14). Пророк Малахий тидын нерген ончылгоч ойлен. (Мал 3:23-24.)

Иона – Тошто Сугыньысо пророк кокла гыч иктыже. Юмо тудлан тыгай увертарыме пашам ўшанен пуэн: Ассирий кугыжанышын рүдö олаштыже, Ниневийыште, илыше-влакын языкыштлан ты ола пытарыме лиеш манын каласкалышаш улмаш. Иона Юмым ынеж колышт улмаш да кораблеш шылын каен, но тўтан годым тудым тенгызыш шуэныт. Тенгызысе кугу янлык Ионам нелын. Тудо утлен да, пытаргышлан, Юмын шонымыжым шуктен. Ионан шижтарымыжым колмеке, тусо-влак илышыштым вашталтеныт, да пытарымашым Юмо коранден. (Иона 1 – 4, Мф 12:39-41.)

Иосиф – 1. Иаковын латикымше эргыже, тудын аваже – Рахиль. Кöраныше изаж-влак Иосифым Египетыш кул лияш ужаленыт, но тушто тудо кугу вуйлатыше лийын да Египет калыкымат, шкенжын ешыжымат шужен ий-влак деч утарен. (Быт 30:24; 37; 39 – 48; 49:22-26; 50; Ап.паш 7:9-16.) 2. Мариян, Иисус Христосын Аважын, марийже. (Мф 1:18.) 3. Аримафей гыч Иосиф, Иисусын шолып тунемшыже. (Лк 23:50.)

Ирод – 1. Кугу Ирод, мемнан саман деч ончычын 37 гыч 4 ий марте Иудейын кугыжаже. Иудей-влакын кызыт гына шочшо кугыжашт нерген пален налаш тудын деке эрвел гыч ушан ег-влак толыныт. Тудо Вифлеемыште чыла эргаш азам пушташ кўштен. (Мф 2:1-16.) 2. Антипа Ирод, Кугу Иродын эргыже. Тудо, мемнан саман деч ончычсо 4-ше ий гыч тўнгалын, мемнан саманын 39 ийже марте Галилей да Перей кундемлаште вуйлатен да Тынеш Пуртышо Иоанным пушташ кўштен. (Мф 14:1.) 3. Ирод Агриппа Икымше, Кугу Иродын уныкаже. Тудо иудей-влаклан келшынеже улмаш да христиан-влакым поктылын, Иаков Апостолым пушташ кўштен. Юмо тудым кугешнылымжлан мутым кучыктен. (Ап.паш 12:1-23.)

Иродида – Антипа Иродын кокымшо ватыже. Иродида икымше марийже деч ойырлен да тудын иквўран Антипа Ирод шольж дене илаш тўнгалын. Тудыжат тылеч ончыч шке ватыж деч ойырлен. Тынеш Пуртышо Иоанн нуным тиде закондымо кылыштлан шылтален, а Иродида тудлан ўчим шуктен. (Мк 6:17-28.)

Исаак – Авраамын эргыже, еврей кугезе гыч иктыже. Тудо Юмын сöрымыжлан көра шочын, да У Сугыньышто Исаакын

шочмыжым Юмын чыла сӧрымыжӧ виеш кодмым ончыктышо таныклымаш семын кучылтыт. (Быт 21:1 – 28:5, 37:27-29; Рим 9:6-12.)

Исав – Тўн кугезе Иаковын изаже, едом калыкын кугезыже. Иаков ден Исав йыгыр эрге лийыныт. Исав икана кочшашлан кугерге вержым Иаковлан ужален. У Сугыньышто Исав Господь деч коранше-влакым ончыкта. (Быт 25:19-34, 27:1 – 28:9, 32:4-22, 33:-17, Евр 12:16-17.)

Исаия – Тошто Сугыньысо пророк, тудо Иерусалимыште мемнан саман деч ончычсо кандашымше курымашто илен. Тошто Сугыньышто тудын ойжым возыман кугу книга уло, тусо шомакым У Сугыньын авторжо-влак чўчкыдын кучылтыт.

Иуда – 1. Иаковын эргыж-влак кокла гыч иктыже, Иуда тукумлан тўналтышым пуышо (Мф 1:2). 2. Искарот манме Иуда, Иисус Христосын латкок тунемшыж гыч иктыже да Тудым ужалыше еҥ (Мф 10:4, 26:47-49). 3. Иисусын вес Апостолжо (Мф 10:3). 4. Иисусын изаже (Мф 13:55). 5. Калыкым шотлен возымо годым тумам нӧлталше Галилей Иуда (Ап.паш 5:37). 6. Варсава манме Иуда, пагалыме христиан (Ап.паш 15:22). 7. Дамаскыште илыше Иуда (Ап.паш 9:11).

Иудей – Кунам Палестина Рим империйын кид йымалныже лийын, тудо кум ужаш гыч, Иудей, Самарий да Галилей гыч шоген (картым ончо). Но южгунам иудей-влак илыме уло кундемым Иудей манын лўмденыт (мутлан, Лк 1:5).

Иудей-влак – Ожно Иаковын Иуда эргыжын тукумжым тыге лўмденыт. Варарак, кунам шыгыремдылше-влак еврей калыкым Палестина гыч вес вере кусареныт, тўн шотышто Иудан тукумжо веле мӧнгеш пӧртылын, да еврей-влакым чылаштымат ты тукумын лўмжӧ дене лўмдаш тўнгалыныт. Иудей калыкым религий уша. Иисус да Тудын эн лишыл тунемшыж-влак иудей лийыныт. (Мф 2:2.)

Ия – Юмо ваштареш шогышо осал шўлыш, сатанан тарзыже. Иян кид йымакше логалше еҥ-влак нерген У Сугыньышто каласкалат. Тыгай еҥ кап да чон шотышто тўрлӧ нелылыкым чытен. Иисус Христос еҥ-влакын кӧргышт гыч иям поктен луктын, сандене ия-влак Тудын деч лўдыныт. (Мф 9:32-33, 10:8, Мк 5:1-20.)

Йозак погышо-влак – Рим казнаш тўрлӧ йозакым погышо-влак, Палестиныште нуным иудей-влак кокла гыч тарленыт.

Нуно казнашке палемдыме наре оксам пуышаш улыт улмаш, но шкаланыштат шуко оксам погеныт. Калык нуным агышылан шотлен да иудей огыл ең-влак дене кылым кучымыштлан ужмышудымын ончен. А Иисус нуным Шкеж деч коранден огыл, ик Апостолжат йозак погышо лийын. (Мф 9:9-12.)

Йошкар теңыз – Египет гыч лекме годым Израиль калыкын вошт коштмо теңыз. (Исх 14:9-31, Ап.паш 7:36.)

Йүд орол – Йүд оролыме жапым кум але ныл ужашлан шелыныт. (Мф 14:25.)

Каин – Ончо: **Авель**.

Калык кугурак-влак – Иудей калыкын вуйлатышыж-влак. Нуно синагог-влакын пашаштым виктарымаште вуйын шогеныт. Южо кугуракше Синедрион член лийын. (Мф 16:21.) (Ончо: **Синагог, Синедрион**.)

Кесарь – Рим империй вуйлатыше. (Мф 22:17.)

Кид пыштыме йўла – Иктаж-мом поснак күлешаным ыштыме годым айдеме ўмбаке кидым пыштеныт. Кунам Иисус йоча-влакым благословитлен да черле-влакым паремден, Тудо нунын ўмбаке кидым пыштен. Иисус ўшаныше-влаклан черлешамыч дене кид пыштымым шукташ күштен. Ең-влак Святой Шўлышым налышт манын, Апостол-влак нунын ўмбаке кидым пыштеныт, айдемым Черкысе пашаш шогалтыме годымат тыгак ыштеныт. (Мк 10:16, 16:18, Лк 4:40, Ап.паш 6:5-6, 8:17.)

Кириней – Йүдвел Африкысе ола, У Сугынь жапыште тудо Рим империйыш пурен. Иудей-влак тушто шукын иленыт. (Мф 27:32.)

Кифа – Ончо: **Петр**.

Клавдий – Римын императоржо, мемнан саманын 41-54 ийлаштыже кугыжаланен. Павел миссионер пашажым Клавдий годым тўнгалын. Тудыжо ондак еврей-влакым пагален, а вараракше нуным Рим гыч поктен колтен. (Ап.паш 11:28, 18:2.)

Ковчег – Ончо: **Ной, Сугынь**.

Корей – Сöрымö мландыш кайыме годым ир кундемшыште шке еңже-влак дене Моисей ваштареш кынеше еврей, тудым мланде нелын. (Числ 16:1-36, Иуд 11.)

Кугече – Еврей-влакын Египетысе куллык гыч лекме кечым палемдыме пайремышт. Египет гыч лекме деч ончыч еврей кугезе-влак Юмын күштымыж почеш пачам кочкыныт да пöрт омса янакешышт пача вўрым шўреныт. Тидын дене нунын кугергышт-влак пуштмо деч утаралтыныт, а египет калыкын кугергышт

коленыт, да еврей-влакым поктен луктыныт. Садланак Кугечым эргарымашке кас кочкыш пурен, тушто пачам кочкыныт. Кугечым Иерусалимыште ий еда апрель тўналтыште пайремленыт. У Сугыньышто Иисус Христосым кугече пача дене танастарат. Тудо ең-влаклан языкышт деч утаралташ йōным пуышо надыр. Христиан-влак Иисус Христосын ылыж кыселмыжым Кугече кечын палемдат. (Исх 12, Мф 26:17-19, Ап.паш 8:32-35, 1 Кор 5:7.) Ончо: **Юмын Пача**.

Кумалмаш – Юмо дене кылым кучымаш. Мутлан, чоным почын ойлымаш, сōрвалымаш, моктымаш, таум ыштымаш але вуйым савымаш. Иисус Христос чўчкыдын кумалын, да уло Библий эре кумалаш ең-влаклан канашым пуа. (Мф 14:23, Иак 5:13-18, Еф 6:18-20.)

Кынергут – Кутыш висыш, пелметр наре. (Мф 16:27.)

Левий тукум – Иерей-влакын польшкалышышт, Иаковын Левий эргыжын пōрєн йыжын тукумжо. (Числ 1,3,4,8, Лука 10:32.) Ончо: **Иаков 1**.

Легион – Рим армийын ужашыже, 6000 наре йолешке. (Мф 26:53.)

Лепта – У Сугынь жапысе грек-влакын эн изи вўргене оксашт. (Мк 12:42.)

Лот – Авраам тукум ең, Содом олам пытарыме годым Лотым утарен кодымо. (Быт 19:15-26, Лк 17:28-29.)

Лука – Евангелий кокла гыч иктыжым да «Святой Апостол-влакын пашаштым» возышо врач. Павел Апостол дене пырля ятыр вере миен коштын. (Кол 4:14.)

Манна – Египет гыч ир мланде гоч Юмын сōрымō мландыш кайыме годым Израиль калыклан 40 ий жапыште Юмын пуымо кочкыш. (Исх 16:14,31,35; Числ 11:6-9; Ин 6:31.)

Мессий – (Ин 1:41, 4:25.) Ончо: **Христос**.

Миро – Тамлын ўпшышō ўй. Ончо: **Шўрымаш**.

Михаил – Архангел (эн кугу Суксо) кокла гыч иктыже. (Дан 10:13, Иуд 9, Почм 12:7.) Ончо: **Суксо**.

Моисей – Израиль калыкын религий да политик шотышто пеш кугу вуйлатышыже. Египетыште шочшо еврей, тудо Израиль калыкым Египетыште кул семын илыме деч утарен нангаен. Моисей пророк лийын, да тудын гоч Юмо калыклан лу кўштымашым да моло законом пуэн. Лу кўштымаш – тиде Юмын законын тўнжō. (Исх 1 – 20, Втор 34, Ап.паш. 7:20-38.)

Надыр – Юмылан пуымо пӧлек. Израиль калыклан Юмын пуымо тошто сугынь почеш ег-влак Тудлан законнын ончылгоч палемдыме надыржым кондышаш улыт улмаш. Акрет годсо Израильыште Юмылан надыр шотеш вольыкым, кочкышым да тамлын ўпшышым кучылтыныт. Южо надыржым тичмашнек йўлалтеныт, а икмынярышт гыч иерей-влак шке пайыштым налыныт. Надыр деч посна Юмо айдемын языкшым ок кудалте. Христосын колымыжо – ситыше тичмаш надыр (жертве), тудлан кӧра Юмо Христослан ўшаныше чыла енгын языкшым кудалта манын, У Сугынь увертара. Тетла нимогай вес надыр ок кўл. (Лк 13:1, Евр 7:27.) Ончо: **Храм**.

Нард – Индийысе кушкыл. Тудын вожшо гыч пеш тамле пушан ўйым ыштеныт. (Мк 14:3.)

Ниневий – Ончо: **Иона**.

Ной, Нойын ковчегше – Айдеме тукумын эн тўнгалтыш кугезыж гыч иктыже. Ной чын ыштыше ег лийын, сандене Юмо тудым уло мландым пытарыше кугу вўд ташлыме деч утараш шонен пыштен. Юмын кангашыж почеш Ной ковчегым (леведме кугу пушым) ыштен да шке ешыжге илен кодын. (Быт 6:8 – 8:19, Мф 24:37-39.)

Омаш шогалтыме пайрем – Шурным поген налме куан пайрем, тудым кажне шыжым шым кече эртареныт. Израилтян-влак пайрем годым укшла дене омашым ыштеныт да Юмын сӧрымӧ мландыш кайыме годым ир мландыште коштым шарныме лўмеш тушто иленыт. (Лев 23:33-43, Ин 7:2.)

Осал шўлыш – Ончо: **Ия**.

Осанна – Еврей-арамей мут, «утаре», «полшо» манмым ончыкта. У Сугыньышто Иерусалимыш толшо Христосым тиде шомак дене саламлат. (Мф 21:9.)

Пача – Ончо: **Юмын Пача**.

Петр – «Кў курык» манмым ончыктышо лўм. Петр Иисус Христосын ик эн лишыл Апостолжо лийын. Грекла лўмжӧ – «Петрос», а Петрым арамей Кифа лўм денат ойленыт, тудат кў курыкым ончыкта. (Мф 16:17-18, Ин 1:42.)

Полк – Тыште: У сугынь жапысе когорта, 600 наре еган Рим сарзе-влакын ужашышт. (Мф 27:27.)

Понтий Пилат – Мемнан саманын 26 гыч 36 ий марте Рим империйын Палестинысе вуйлатышыже. Тудо иудей-влак дене келшен да Иисусым пушташ судитлен. (Мф 27:2,11-26.)

Пресвитер – Верысе черкым вуйлатыше айдеме. (Ап.паш 11:30.) Ончо: **Черке**.

Проказе чер – Лұдыкшө түрлө коваште черын иктешлыме лұмжө. Тўжвач ончымаште нуно кызытсе лепра черым шарныктеныт. Проказе черан-влак ару огыллан шотлалтыныт, нуным храмыш пуртен огытыл да еҥ-влак кокла гыч поктеныт. Кө тыгай черан еҥ деке тўкнен гын, тудат ару огыллан шотлалтын. Нине черым эмлен кертын огытыл, но кунам Иисус Христос тыгай черан дене вашлийын, Тудо нуным тўкалтен паремден. (Лев 13:1-46, 14:1-32; Мф 8:1-4.)

Пророк – Юмо деч уверым кондышо айдеме. Шке шонымыжым калыклан увертараш да шке шомакшым колышташ туныкташ манын, Тошто Сугынь жаплаште Юмо пророк-влакым ойырен налын. Нуно тыгак ончык лийшашым ойленыт. Тошто Сугыньышто латкуд пророкын книгаштат уло. У Сугыньышто христиан черкылаште ыштыше пророк-влак ушештаралтыт. Нуно Христослан ўшаныше лийыныт, да нунын гоч Юмын Шўлыш ойлен. Нунын кокла гыч Агав да «Почмашын» авторжо веле лийшашым ончылгоч каласеныт. Молышт туныктышо гай лийыныт. (Мф 1:22, 11:9, 23:37, Лк 4:24-27, Ап.паш 21:10-11, Почм 1:1-2.)

Псалом – Тошто Сугыньысо Псалтирь книгашке пурышо посна муру. Тидыже еврей калыкын кугу мурпогыжо. Псалом кокла гыч шукыжо кумалтышмут улыт. (Ап.паш 13:33.)

Пундашдыме келгыт – Ончо: **Тамык**.

Пўтө – Палемдыме жапыште религий амал дене иктаж-мом кочде але тўрыс кочде илымаш. Иудей калык ий еда лийше южо религий пайрем жапыште пўтым кучен. Еҥ-влак чўчкыдынак шке амалыштлан лийын пўтым кученыт, мутлан, ойгылан көра але иктаж-могай чот кўлешаным ышташ тўҥалме деч ончыч. Иисус Христосат пўтым кучен. (Ис 58, Мф 4:2, Ап.паш 14:23.)

Пўчмө йўла – Кандаш кечаш еврей эрге йочалан пўчмө йўлам эртареныт. Пўчмаш – тиде Авраамлан Юмын пуымо сугыньжын еҥже улмым ончыктышо пале. Пўчман еҥ еврей-влакын акрет годсо законыштым шуктышаш улмаш. А Христос гоч пуымо у сугыньын (ойпидышын) палыже – тынеш пуртымаш. (Быт 17:9-27, Лк 1:59, Гал 5:2-3, Кол 2:11.)

Пылпомыш Кугыжаныш – Ончо: **Юмын Кугыжаныш**.

Раав – Иерихон олаште еврей-влакын шекланен коштшо-влакыштым порын вашлийше ўдырамаш. Еврей-влак олам сенген налмеке, Раавым арален коденыт. (Нав 2 – 6, Иак 2:25.)

Равви, раввуни – Туныктышым пагален лўмдымаш. Еврей йылмысе мут, равви 'туныктышо', а раввуни 'мыйын туныктышем' манмым ончыкта. (Мф 23:7, Мк 10:51.)

Рай – Икымше ег-влаклан Юмын шындыме сад, мутым колыштдымыштлан нуным тушеч поктен колтымо. У Сугыньышто рай – чын ыштышым колымаш деч вара вучышо вер. (Быт 3, Лк 23:43.)

Рахиль – Тўн кугезе Иаковын ватыже, Иосифын да Вениаминын аваже. (Быт 29, 30:1-24, 35:16-20, Мф 2:18.) Ончо: **Иаков 1**.

Ревекка – Исаакын ватыже, Исавын да Иаковын авашт (Быт 25:19-26, Рим 9:10.)

Рим гражданстве – Рим империйын енге лиймаш айдемылан посна правам пуэн. Павел граждан лийын да тидлан кўра Рим законын аралымыж дене пайдаланен кертын. (Ап.паш 22:25-29.)

Рим империй – У Сугыньым возымо годым Рим империй Мландыкоккла тенгыз йырысе кугу кумдыкым шке кид йымалныже кучен, Палестинат тудын кид йымалныже лийын.

Саваоф – Юмын чапшым да вийжым ончыктышо лўм. «Господь Саваоф» манмым 'кавасе шўдыр-влакын Озашт', 'шотлен пытарыдыме Суксо-шамычын Озашт' манме семын умылаш кўлеш, очыни. (Иак 5:4.)

Савл – Апостол Павелын еврей лўмжў. Тудым «Апостол-влакын пашаштышт» 13-шо лончышын 9-ше почеламутшо марте Савл маныт. (Икымше гана Ап.паш 7:58.)

Саддукей-влак – Еврей калыкын религий партийышт гыч иктыже, тушко поян да озаланыше ешла гыч иерей-влак пуреныт. Нуно фарисей партий ваштареш шогеныт. Саддукей-влак Суксо улмылан але колымаш гыч ылыжмылан ўшанен огытыл. Моисейын вич книгаже деч молым, кугезе-влакын йўлаштымат, моло Возымашымат пагален огытыл. (Мф 22:23-32.)

Самарий-влак – Палестинан кокла ужашыштыже илыше ег-влак (картым ончо). Моло калык дене лугалтше еврей-влак деч лекше калык. Иудей ден самарий-влак икте-весым ужмышудымын онченыт. (Мф 10:5, Ин 4:4-42.)

Самуил – Израильын пытартыш кугу судьяже. Пророк. (1 Цар 1 – 3, 7:2-13:15, 15:1 – 16:13, 25:1, Ап.паш 3:24.)

Санга вер – Грекла «вуйгонгыра вер», тушан Иисус Христом пудален сакенйт. (Мф 27:33.)

Сарра – Авраамын ватыже, Исаакын аваже. (Быт 17:15-16, 18:1-15, 21:1-7, Рим 4:19.) Ончо: **Авраам**.

Сатана – 'Титаклыше, тушман.' Тошто Сугыньшто «сатан» еврей мут кучылталгеш, а У Сугыньшто ты шомаклан «диаболос» грек мут келшен толеш. Сатана – Юмын эн тун тушманже. Айдемым Юмын ончылно сатана титакла да алгаштара, айдеме Юмын шонымо ваштареш ыштыже манын тырша, Юмо деч корандаш точа. Айдемым утарыме да Поро Уверым шарыме ваштареш сатана шога. Но шке колымыж да ылыжмыж дене Иисус Христос сатанам сенен. (Иов 1:6-12, 2:1-7, Мк 4:15, Почм 20:10.)

Святой – Юмо святой улеш: моткоч чот ару, чын да вяян, ни-могай ситыдымашыже уке, лудмашым да пагалымашым лукшо. Ёзгарат, айдеMAT, верат святой лийын кергыт, тунам нуно язык деч тораште шогышо, Юмылан ойырымо, Юмын лийшаш улыт. Иисус Христос святой, да Библий ег-влакым святойла, яндарын да чын илаш ужен.

Святой-влак – Черке погынымашке коштшо ушаныше чыла еным У Сугыньшто тыге лумдат. (Рим 1:7.)

Святой Шўлыш, Шўлыш – Юмын Шўлыш, Ача да Эрге дене иктор; пырляже кум-иктылык (триединый) Юмо. Иисус каласен: Ачам деке кайыдем деч вара тунемшем-влак Святой Шўлышым налыт. Тиде сoryмаш Витлыгече кечын шуын. Шўлыш полшымо дене ушанымашан енын шўмыштыжө Юмо ила да шке егже-влакым Черкыш уша. (Мф 1:18, 3:16, 28:19, Ин 14:16-17, 26, 16:7, Ап.паш 2, 1 Кор 3:16, Еф 2:22.)

Синагог – Иудей-влакын Возымашым лудмо да Юмылан кумалме верышт. Тиде тыгак Юмын законжым тунемме школ да судитлыме вер улмаш. А Моисейын законыштыжо палемдыме надырым Иерусалимысе храмыште веле пуэн кергыныт. Синагог-влак Палестиныште веле огыл, а иудей-влак шукын илыме вес эллаштат лийыныт (да кызытат улыт). (Мф 4:23.)

Синай курык – Синай курыкышто Юмо Моисейлан законом пуэн. (Исх 19 – 31, Ап.паш 7:38.)

Синедрион – Иудей-влакын кўшыл кангашышт, Рим империй тудлан шке калыкшым вуйлаташ икмыняр правам пуэн. Синедрионыш 70 ег пурен (архиерей, калык кугурак, закон тунык-

тышо, фарисей да саддукей-влак). Нуно Иерусалимыште погыненыт. Погынымашым архиерей вуйлатен. (Мф 26:57-66.)

Сион – Святой курык, тушто Иерусалимысе храм верланен. Уло Иерусалимым Сион манын лўмден кертаныт. (2 Цар 5:6-9, Мф 21:5, Почм 14:1.)

Скиний – Пырля нумал коштмо омаш, тушто Юмылан кумалыныт. Египетысе куллык гыч лекме деч вара Синай ирмландыште коштмыж годым Израиль калык тудым шкеж дене пырля нумал кондыштын. У Сугыньышто скиний мутым чўчкыдын важмалдыкын кучылтмо. (Исх 40:34-38, Евр 8:2.)

Смирна (мирра) – Аравийыште, Эфиопийыште да Сомалиште кушшо изи пушенгын кишыже. Тудын дене тамлын ўпшышў ўйым ямдыленит, мутлан, корштымым чарыше эмлан да колышо капым шўраш кучылтыныт. (Мф 2:11, Мк 15:23, Ин 19:39.)

Смоква пушенге – Кечывал велнысе саскан пушенге, саскаже – смоква, але инжир. Кызытсе йылмыште саскажым эн чўчкыдын инжир маныт. (Мф 21:19.)

Содом – Шинчалан теҥыз серысе ола. Содом ден Гоморра ола-влакым языкыштлан Юмо кузе кава гыч йогышо кў да тул дене пытарыме нерген Тошто Сугыньышто ойлалтеш. (Быт 19:24-25, 2 Петр 2:6.)

Соломон – Давид кугыжан эргыже, Израиль калыкын кумшо кугыжаже. Тудо мемнан саман деч ончыч луымшо курымышто кугыжаланен да икымше храмым ыштен. Юмо деч тудо кугу ушым налын, да эсогыл кечывалвел ўдырамаш кугыжа Соломонын ушан шомакшым шке пылышыж дене колышташ толын. (3 Цар 1 – 11, Мф 1:6, 12:42, Ап.паш 7:47.)

Стадий – Грек виси кутыш, 185 метр наре. (Лк 24:13.)

Сугынь – Языкыш пурышо айдеме тукумлан шке йўратымышыжым ончыкташ Юмо шонен да еҥ-влаклан сугыньым пуэн (рушлаже «завет» лиеш, грекла – 'ойпидыш, ушем'). Тошто сугыньын негызше законом шуктымаш лийын, а у сугыньын негызше – Иисус Христосын Шкенжым айдеме тукум верч пуэн колымыжо. (Исх 24:1-8, Мф 26:28, Евр 8:6-13.)

Сугынь ковчег – Шўртнў дене леведме сылнештарыме пушондык, тушто кў онга-влакым араленыт, ўмбаланышт Юмын лу кўштымышыжым возымо улмаш. Ковчег кўргыштў тыгак Ааронын пондыжо да маннам оптымо ате лийыныт. Тудым храмыште эн святой верыште араленыт. (Втор 10:1-5, Евр 9:4.)

Суксо – Юмын уверкондышыжо да служитлышыже, Юмын ыштыме шўлыш. Южо Суксым Библий лўм дене ончыкта. Суксо южгунам айдеме тўсан кончен кертеш. Библий языкыш пурышо суксо-влак нергенат ушештара. Языкыш пурышо суксо-влак Юмылан огыл, а сатаналан тарзыланат. (Лк 1:26, Мк 16:5, 2 Петр 2:14.)

Тамык – Колышо-влакын верышт, тушто Юмылан ўшаныдыме-влак орланат. (Мф 5:22.)

Тетрарх – Иктаж-могай областын нылымше ужашыжым вуйлатыше, Рим кугыжаныште вес вуйлатышын кид йымалне уло чыла изирак тўра-влакым тыге манын кертыныт. Кугыжа деч изирак вуйлатыше. (Лк 3:1.)

Тиверий – Мемнан саманын 14-37 ийлаштыже кугыжаланыше Рим император. (Лк 3:1.)

Той дене ыштыме кишке – Сўрымў мландыш Израиль калыкын куснымыж годым еҥ-влак Юмын ваштареш ойлаш тўналыныт, да Юмо нунын коклаш аяран кишке-влакым колтен. Моисейын ыштыме да кужу вара вуеш сакыме той кишке ўмбаке ончышо-влак веле чўнгалме деч паремыныт. Иисус каласен: Тудо Шкежат тиде кишке семынак нўлталме лиеш. (Числ 21:4-9, Ин 3:14.)

Тойымаш – Йўн лийын гын, Израильыште колышым курык рожеш тоеныт. Тудыжо пўртўсыштў шке лийын але еҥ-влак ыштеныт. Анжым йыргешке кў дене петыреныт. Колышым вынер дене пўтыралыныт да тамле пушан ўй дене шўреныт. Шўргышкыжў шовычым пыштеныт. Йорло еҥым тўр вереш тоен кертыныт. Тыгай годым кап йыр кўм оптеныт да мланде дене уреныт, а ўмбакеже кў плитам пыштеныт. Еҥ-влак сайын ужышт манын, чыла шўгарым ошемденыт. (Мф 27:57-60, 23:27.)

Тошто Сугынь – Иисусын шочмыж деч ончыч возымо Библийысе книга-влак. Тўн шотышто нуным еврей йылме дене серыме.

Тунемше – Туныктышыж почеш кайыше. Фарисей, закон туныктышо-влак да Тынеш Пуртышо Иоанн семынак Иисус Христосат Шкаланже тунемше-влакым поген. Нунын коклагыч латкокытшыш Апостол манын да посна туныктен. Тиде эн лишыл тунемшыж-влак коклагыч иктыже, Искариот Иуда, Тудым ужален да шкеже колен, а Иисусын ылыжмыж деч вара моло 11 тунемше Иуда олмеш Матфий лўман еҥым сайленыт. (Мф 4:18-22, Ап.паш 1:13,24-25.) Ончо: **Апостол**.

Туштен ойлымаш – Туныктымашан кўчык ойлымаш. (Мутлан, Мф 13:1-23.)

Тўн кугезе – патриарх, тукумлан тўналтышым пуышо кугу ен. (Ап.паш. 7:8.)

Тынеш пуртымаш – Грекла 'вўд дене мушмаш, вўдыш чыкы-маш' манме лиеш. Тынеш Пуртышо Иоанн языкыштым почын ойлышо ен-влакым Иордан энгереш тынеш пуртен, тунам Юмо языкыштым кудалтен. Иоанн Иисус Христосым Шкенжымат тынеш пуртен, да тидын годым Святой Шўлыш Иисусын ўмба-кыже волен. Варарак Иисус Христос тунемшыж-влаклан ен-влакым тынеш пурташ кўштен. Сандене Витлыгече пайрем деч вара Христослан ўшанаш тўналше-влакым чыланьштым Тудын лўмжө дене тынеш пуртеныт. Тынеш пуртымаш Христос деке ушнымым, Тудын дене пырля колымым да у илышын тўналмыжым ончыкта. (Мф 3:5-6,13-17, 28:19, Ап.паш 2:38-41, 19:4-5, 1 Петр 3:20-21, Рим 6:3-11.)

У Сугынь – Иисусын шочмыж деч вара возымо Библийысе книга-влак. Нуным грек йылме дене серыме.

Фараон – Акрет годсо Египетысе кугыжа-влакын чап лўмышт. (Ап.паш 7:10.)

Фарисей-влак – Еврей-влакын религий партийышт гыч ик-тыже. Моисейын законжым сайын шуктен шогымо дене пырля фарисей-влак кугезе-влакын йўлаштым шуктымым моткоч кўлешанлан шотленыт. (Мф 3:7, Лк 11:37-38.)

Феликс – Антоний Феликс мемнан саманын 52-60 ийлаштыже Римын Иудейысе вуйлатышыже лийын. (Ап.паш 23:24 – 24:47.)

Феофил – 'Юмым йўратыше' манмым ончыктышо лўм. «Лукан возымо Евангелий» ден «Святой Апостол-влакын пашашт» Феофиллан возымо (Лк 1:1-4, Ап.паш 1:1). Тиде ен кө лийын, ме огына пале.

Фест – Порций-Фест мемнан саманын 60-62 ийлаштыже Римын Иудейысе вуйлатышыже улмаш. (Ап.паш 24:27 – 25:27, 26:24-32.)

Ханаан – Палестина кундемным акрет годсо лўмжө. (Ап.паш 7:11.)

Храм – Иерусалимысе святой вер, уло иудей калыкын рўдө кумалме верже. Тушто гына надырым пуаш лиеш улмаш. Храм комплексыш пуреныт: кўполат – тудын эн көргө ужашыже поснак святой улмаш; тыгак кугу кудывече лийын, тушто жертвенник

верланен, тышанже надыр шотеш пуымо волыкым йўлалтеныт. Икымше храмым Соломон кугыжа чонен (3 Цар 6 – 9:9). Римын сарзыж-влак пытартыш храмым, У Сугынь жапысе храмым, мемнан самынысе 70 ийыштыже йўлалтеныт. Картым ончо.

Храмым уэмдыме пайрем – Ий еда эртарыме религий пайрем. Мемнан саман деч ончыч 160-шо ийлаште Иерусалимысе храмым сириец-влак шакшыленыт. Сар тўнгалын, тудлан лийын иудей-влак эрыкан лийыныт да храмым угычын святитленыт. Тидын лўмеш декабрьште куан пайремым эртарат. (Ин 10:22.)

Христиан – Христослан ўшаныше ег, черке погынымашын енге. (Ап.паш 11:28.)

Христос – Еврей йылмысе «Мессий» мутым грек йылмыш кусарымаш, кок мутшат 'Шўрымө, Шўрен палемдыме' манме лиеш. Ожнысо Израильыште кугыжам, пророкым да иерей-влакым шогалтыме годым шўрымө йўлам эртареныт. Тошто Сугыньын пророкшо-влак Юмын сөрымө Утарышым «Мессий» манын ончыктеныт. У Сугыньышто Христос лўмым Иисус нумалеш, молан манаш гын Көн нерген пророк-влак ойленыт, Тиде лач Тудо.

Черке – Иисус Христослан ўшаныше ег-влакын общинышт. Черке Витлыгече кечын, Христосын ылыжмыж да пыл-помышко кўзен кайымыж деч вара шочын. Черке – мланде ўмбалне Христосын капше. Верласе тыгай общине-влакын вуйлатышыштым пресвитер манын лўмденыт. (Ап.паш 2, 8:1, 14:23, Рим 16:16.)

Чынын Шўлышыжө – Ончо: **Святой Шўлыш.**

Шергинде пайрем – Кугече дене кылдалтше шым кечаш пайрем. Еврей-влак Египет гыч лекме годым шопо руашым ямдылен шуктен огытыл, сандене кажне ийын ты пайремым эртарыме годым шере киндым гына кочкиныт. (Исх 12:39, 13:3-7, Лев 23:5-8, Мф 26:17.) (Ончо: **Кугече.**)

Шуматкече – Иудей календарыште тиде – Юмылан ойырымо пайрем кече. Кугарня кастене тўнгалын, вес кас марте шуйна. Иудей-влак ты кечым «шаббат» маныт, ты мутшо 'чарнымаш' манме лиеш. Моисейын законжо почеш тудо каныш кече, тунам пашам ышташ ок лий. Шуматкечын мом ышташ лийме шотышто закон туныктышо-влакын пеш пенгыде правылышт лийын. Мутлан, шуматкечын могай коклам каяш лиймым нуно палемденыт. Иисус шуматкечынат ег-влакым паремден, санде-

не Иисус шуматкече нерген Юмын кўштымыжым пудыртен манын шотленыт. А Иисус тиде кўштымым пытараш шонен огыл, но енлан шуматкечын полшаш чарыме ваштареш шоген. (Исх 20:8-11, Мф 12:10-14, Ап.паш 1:12.)

Шўрымаш, шўрен палемдымаш – Айдеме ўмбаке тамле пушан ўйым опталмаш. Ожнысо Израильыште кугыжам, пророкым да иерей-влакым пашаш шогалтыме годым шўрымө йўлам эртареныт. У Сугыньышто унам порын вашлийме, еным тойымо, тыгак паремдыме годым айдемым шўрымө нерген каласкалалтеш. Ен-влакым Святой Шўлыш дене Юмо «шўрен» кертеш. «Шўрымө» шомак Юмын ойырен налме Утарышым, Христосым, ончыкта. (Лев 8:1, 1 Цар 10:1, Мф 6:12, Лк 4:18, 7:46, Ап.паш 10:38, Иак 5:14, 1 Ин 2:20.)

Ылыж кышелмаш – Иисусым Юмо колымаш гыч ылыжтен да чыла енымат ылыжта манын, У Сугынь туныкта. (Мф 28:5-6, Почм 20:12-13.)

Ырес, ыресеш пудалымаш – Рим калыкын шучкын орландарен пуштмо йөнжө. Титакан еным пу ыресеш сакеныт але пудаленыт. Пудален сакымым ыресеш коденыт, тудо эсогыл икмыняр кече логар кошкен, шужен орланен кечен. Мутлан, кул да тумам нөлталше-влакым тыге орландарен пуштыныт. Шукыж годым нунын капыштым иканаште тоен огытыл. Иисус Христос языкдыме лийын гынат, Тудым ыресеш пудален сакеныт. Тудо айдеме тукумын языкшым Шке ўмбаке налын да шке колымыж дене айдеме тукум ден Юмо коклаште сөрасымашым ыштен. (Мф 27:31-38, Ап.паш 2:36-38.)

Эрныктымаш – Айдеме дене шуктен кертме религий йўла. Мутлан, эрге азам ыштымеке, ўдырамашым 40 кече религий шотышто ару огыллан шотленыт. Ты жап эртымеке, храмыште палемдыме надырым пуэныт, тылеч вара ўдырамаш уэш арулан шотлалтын. (Лк 2:22,24, ончо: Ару.)

Юмылан мутым пуымаш – Апостол-влакын пашаштышт (18:18, 21:23) назорейла мутым пуымо нерген ойлалтеш. Тыгай мутым пуышо ен палемдыме жаплан шкенжым Юмылан ойырен: нимогай аракам йўын огыл, колышо ен деке тўкнен огыл, тудын вуйышкыжө ўп нўжымө ўзгар тўкнышаш огыл улмаш. Палемдыме жап эртымеке, законышто палемдыме надырым тудо кондышаш да вуйжым нўжышаш улмаш. (Числ 6.)

Юмын Кугыжаныш, Пылпомыш Кугыжаныш – Тиде географический кумдык але политик ушем огыл. Юмын Кугыжаныш

нерген Иисус шуко ойлен. Мутлан, Лукан возымыжым ончо: 6:20; 7:28; 8:10; 9:27,62; 11:2,20; 12:31-32; 13:18-21,28-29; 17:20-21; 18:16-17,24-30; 21:31; 22:16.

Юмын Пача – Тынеш Пуртышо Иоанн Иисусым Юмын Пача (рушлаже Агнец) манын. Тыге лўмдымаш тошто сугынь годымсо надыр пача-влак дене кылдалтеш. Юмылан самырык, экшыкдыме тага-влакым надырлан пуэныт. Иисус Христос кугече пача гай надыр (жертве) лийын. (Ин 1:29, 1 Петр 1:18-19, Почм 5:6.)

Юмын Эрге – Иисус Христос. Ончо: **Святой Шўльш.**

Яжарланымаш – Шке вате але марий деч моло дене кошт-маш.

Язык – Юмо да Тудын шонымыж деч корангмаш. Сулык.

МАРЛА-РУШЛА ИЗИ МУТЕР

- алгаштараш** – искушать
архиерей – первосвященник
аташланымаш – распутство
вынер омаш – палатка
иерей – священник
йозак – налог
йолшакляка – лодыжка, щиколотка
каламбыр – тмин
калып – колода
келанаш – чувствовать довольство, наслаждаться
керде – сабля, меч
кесарь – император Римской державы
кидвозыш – рукопись
кокыте шонкалаш, кокытеланаш – сомневаться
кўдыратле – великий
кўсмен – рулевое весло
лампыпўкен – подставка для лампы
лўм окса – подать
лынг – изобильно
надыр – жертва (вклад)
сугынь – договор, завет, союз
пондо – посох
пўрдыш – занавес, завеса
пўртньык – мята
ракывотшер – жемчуг
ру – закваска
сарзе – воин
суап – добро, награда
суапландараш – благословить
сугланымаш – похоть, жадность
тамык – ад, тот мир
танык, таныклыше – свидетель
таныклаш – свидетельствовать
тарзе – слуга
тарзыланаш – служить
тат – момент, мгновение
товатлаш – клясться

товатмут – клятва
туркаш – терпеть
тўтыраш – кадить
шокшымужо – горячка
шувыш – мехи
шугыньо – дубина
шудо шерча – ясли (кормушка для скота)
шурнышырчык – саранча
шўдивуй – сотник
шывага – жребий
эргылыкыш пурташ, эргылыкеш налаш – усыновлять

КҮЧЫКЕМДЫМАШ-ВЛАК

У СУГЫНЬ

Ап.паш – Святой Апостол-влакын пашашт

Гал – Святой Апостол Павелын галат-влаклан колтымo серышыже

Евр – Святой Апостол Павелын еврей-влаклан колтымo серышыже

Еф – Святой Апостол Павелын ефесян-влаклан колтымo серышыже

Иак – Святой Апостол Иаковын уло Черкылан колтымo серышыже

Ин – Иоанн (Иоаннын возымо Святой Евангелий)

1 Ин – Святой Апостол Иоанн Богословын уло Черкылан колтымo
1-ше серышыже

2 Ин – Святой Апостол Иоанн Богословын уло Черкылан колтымo
2-шо серышыже

3 Ин – Святой Апостол Иоанн Богословын уло Черкылан колтымo
3-шо серышыже

Иуд – Святой Апостол Иудан уло Черкылан колтымo серышыже

Кол – Святой Апостол Павелын колоссян-влаклан колтымo
серышыже

1 Кор – Святой Апостол Павелын коринфян-влаклан колтымo
1-ше серышыже

2 Кор – Святой Апостол Павелын коринфян-влаклан колтымo
2-шо серышыже

Лк – Лука (Лукан возымо Святой Евангелий)

Мф – Матфей (Матфейын возымо Святой Евангелий)

Мк – Марк (Маркын возымо Святой Евангелий)

1 Петр – Святой Апостол Петрын уло Черкылан колтымo
1-ше серышыже

2 Петр – Святой Апостол Петрын уло Черкылан колтымo
2-шо серышыже

Почм – Святой Иоанн Богословлан почмаш

Рим – Святой Апостол Павелын римлян-влаклан колтымo
серышыже

1 Тим – Святой Апостол Павелын Тимофейлан колтымo
1-ше серышыже

2 Тим – Святой Апостол Павелын Тимофейлан колтымo
2-шо серышыже

Тит – Святой Апостол Павелын Титлан колтымo серышыже

1 Фес – Святой Апостол Павелын Фессалоникыште илыше-влаклан
колтымo 1-ше серышыже

2 Фес – Святой Апостол Павелын Фессалоникыште илыше-влаклан
колтымo 2-шо серышыже

Флп – Святой Апостол Павелын Филиппыште илыше-влаклан
колтымo серышыже

Флм – Святой Апостол Павелын Филимонлан колтымo серышыже

ТОШТО СУГЫНЬ

Тошто Сугынь марла лектын огылат, кўчыкемдымаш-влакым утларакшым руш Библийысе семынак кучылтмо.

Авв – Книга Пророка Аввакума

Агг – Книга Пророка Аггея

Ам – Книга Пророка Амоса

Быт – Первая книга Моисеева. Бытие

Втор – Пятая книга Моисеева. Второзаконие

Дан – Книга Пророка Даниила

Зах – Книга Пророка Захарии

Иез – Книга Пророка Иезекииля

Иер – Книга Пророка Иеремии

Иов – Книга Иова

Иоиль – Книга Пророка Иоиля

Иона – Книга Пророка Ионы

Ис – Книга Пророка Исаии

Исх – Вторая книга Моисеева. Исход

Лев – Третья книга Моисеева. Левит

Мал – Книга Пророка Малахии

Мих – Книга Пророка Михея

Нав – Книга Иисуса Навина

Ос – Книга Пророка Осии

1 Пар – Первая книга Паралипоменон

2 Пар – Вторая книга Паралипоменон

Притч – Книга Притчей Соломоновых

Пс – Псалом

1 Цар – Первая книга Царств

2 Цар – Вторая книга Царств

3 Цар – Третья книга Царств

4 Цар – Четвертая книга Царств

Числ – Четвертая книга Моисеева. Числа

Библийым марий йылмыш кусарыме нерген

Бнде марий-влакат кызытсе литератур йылме дене кусарыме У Сугыньым налыныт. Но Библийын посна ужашыжым марий йылмыш ондакат кусарыме. Марий йылме дене книгаште лекше возымаш кокла гыч эн ондакысе – тиде «Пылпомышсо Ачана» кумалтышмут, тудым 1705 ийыште Амстердамыште лекше книгашке пуртымо. Книга «Татарийын йӱдвел да эрвел ужашыже» маналтын, тудым голланд шанчызе Н. Витсен возен. А марий йылме дене лекше икымше книгаште Библий гыч Юмын лу кӱштымашыже лийын. Тиде книга – 1804 ийыште Москваште савыктыме «Сокращенный катехизис с присовокуплением некоторых молитв, символа веры и 10 заповедей на русском и черемисском языках». Вара тыгай книга-влакым марий йылмын тӱрлӱ диалектше дене савыктыме, шукуракышт курык марла лектыныт. Библийын марий йылме дене тӱрыс кусарыме книгаж-влак кокла гыч тыгайым ушештараш лиш: курык марла лекше У Сугыньым (тудым Россий Библий Ушем 1821-1827 ийлаште Петербургышто савыктен), олык марий йылмыш кок гана кусарыме Матфейын Евангелийжым (икымшыже Лондонышто 1866 ийыште латин буква дене савыктыме, кусарышыже эстон Ф. Видеман, а кокымшыжо – 1870 ийыште, савыктышыже – Православный Миссионер Ушем), курык марий йылме дене Матфейын Евангелийжым (тудым Лондонышто 1866 ийыште латин буква дене савыктыме, кусарымым Ф. Видеман терген), олык марий йылме дене ныл Евангелийым (Православный Миссионер Ушем, Озан, 1906 ий), олык марий йылме дене Псалтирьым (Британский да Йот элысе Библий Ушем, Озан, 1914 ий, кусарышыже марий В. Васильев).

Библийым кусарыше институт (БКИ) совет кучем годым коло ий наре ончыч кызытсе марий йылме дене Библийым лукташ тыршаш шонен пыштен. Марий калыкын Юмын Книгам шочмо йылмыш дене лудаш шонымыжо да шке калыклан порым ышташ тыршымыже ты пашан тӱн негызше лийын. Неле пагытыште тӱналме пашан ик саскаже – 1986 ийыште 1000 экземпляр дене савыктыме У Сугынь ден Псалтирь. Тунамсе саманыште кусарымым кӱлеш семын тергаш да тӱрлаш йӱн лийын огыл. Туге гынат книгам савыктыме, вет ончыкыжо мо лиш, нигӱ пален огыл. 90-ше ийла гыч пашам умбакыже шуйымо. 1993 ий

тўналтышлан Маркын Поро Увержын у вариантше тергаш ямде лийын. Маркын Поро Уверже (Маркын возымо Святой Евангелий) У Сугыньышто моло возымо дене тагастарымаште куштылго йылме дене серыме гынат, лексикым да терминологий шотан мутым ойырен налаш шуко жап да тыршымаш кўлын. Шымлаш савыктыме изданийым 1994 ийыште лукмо. Моло Евангелийжымат 90 ийлаште шымлаш савыктыме: Лукам 1995, Иоанным 1997, Матфейым 1999 ийыште. 2000 ий тўналтышлан У Сугынь тўрыс уэмден кусарыме, да икмыняр ужашыже редактироватлыме лийын, а 2003 ий мучашлан Евангелий-шамычымат угыч ончен лекме. Кусарымым ямдылыме годым текстологий, лексике, терминологий да орфографий шотышто икмыняр йодышым ўмбач-ўмбач ончен лекме. У Сугыньым шымлаш лукмо изданий семын «Марийский полиграфическо-издательский комбинат» издательствыште савыктыме, тиражше 5000.

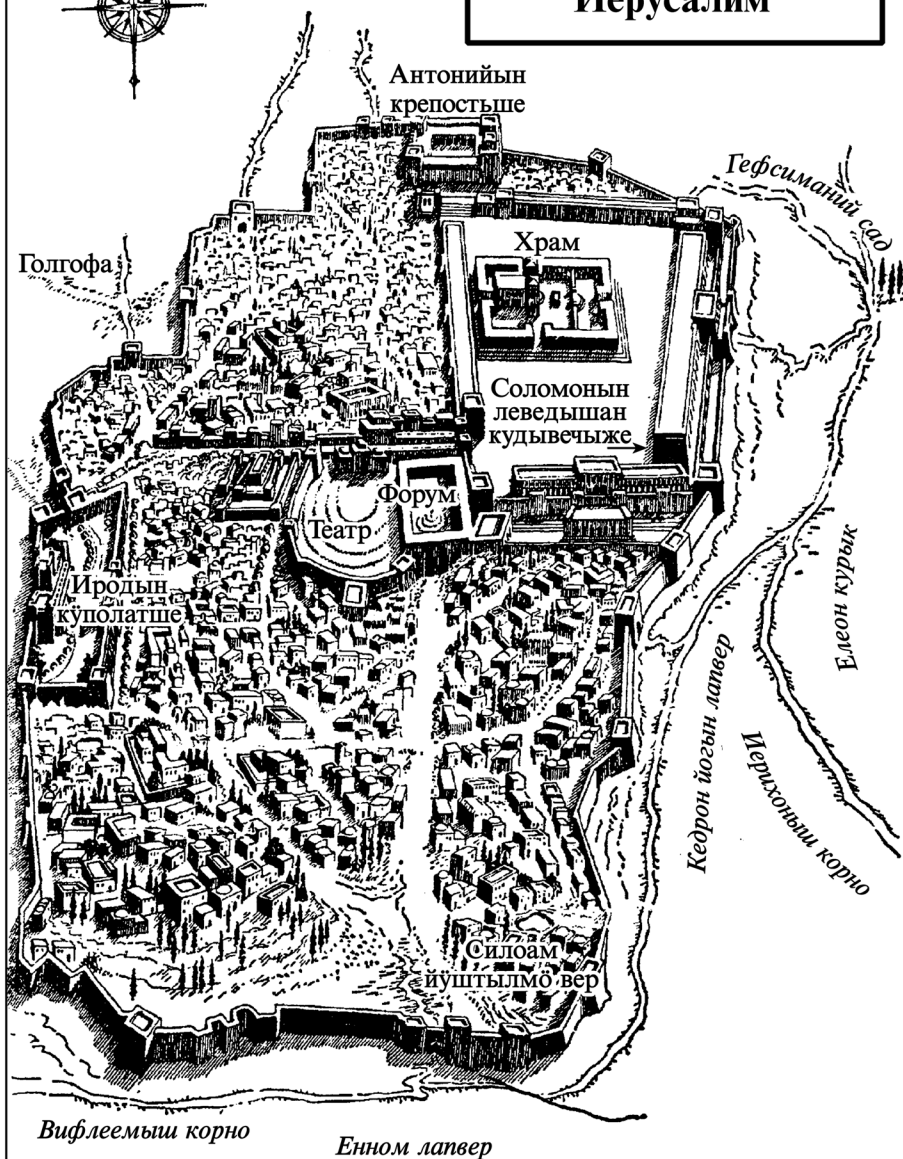
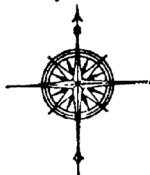
Тиде книга шуко енын пашажлан кўра лектын, тўняшке тудлан лекташ тўрлў Библий организаций полшен. БКИ-н финнугор отделенийже вуйлатыме почеш марий йылмыш кусарыме сомылым вашталтдыме бригада шуктен. Тушко 1992 ий гыч кусарыше – журналист, писатель Л. Л. Яндаков пурен, варарак тушко филологий редактор да стилист ушненыт. Марий Элысе Православный Епархий дене пытаргыш кум ий жапыште пырля пашам ыштымаш кусарымашым мучаш марте шуктымылан пеш кўлешан лийын. Тиде У Сугынь кусарымаште ыштыше чыла ен эн сайыш шуаш тыршен: Юмын Шомакшым сылне, умылаш лийме марий йылме дене чын – кеч-могай марий енын чонжым да ушыжым тарватен кертше мут дене пуаш. БКИ марий У Сугыньым шочыкташ полшышо чыла енлан уло шўм дене таум ышта. Но эн кугу тау тек Юмылан лиеш: Тудо – тиде утарыше Шомакын памашыже.

*Библийым кусарыше институт
2007 ий*

БИБЛИЙЫСЕ ВЕРЛА ГЫЧ КАРТ-ВЛАК

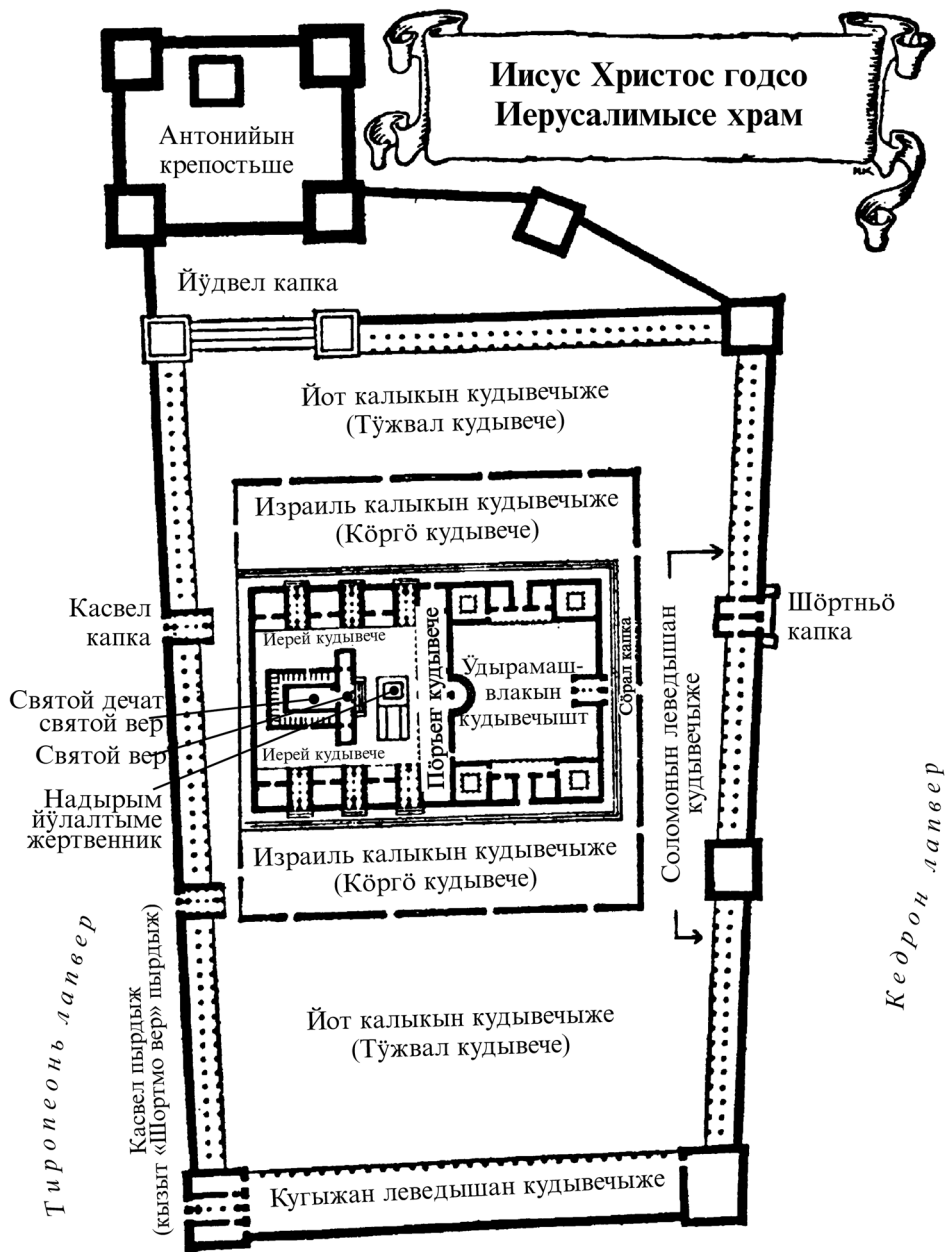
**Иисус Христос
годсо
Иерусалим**

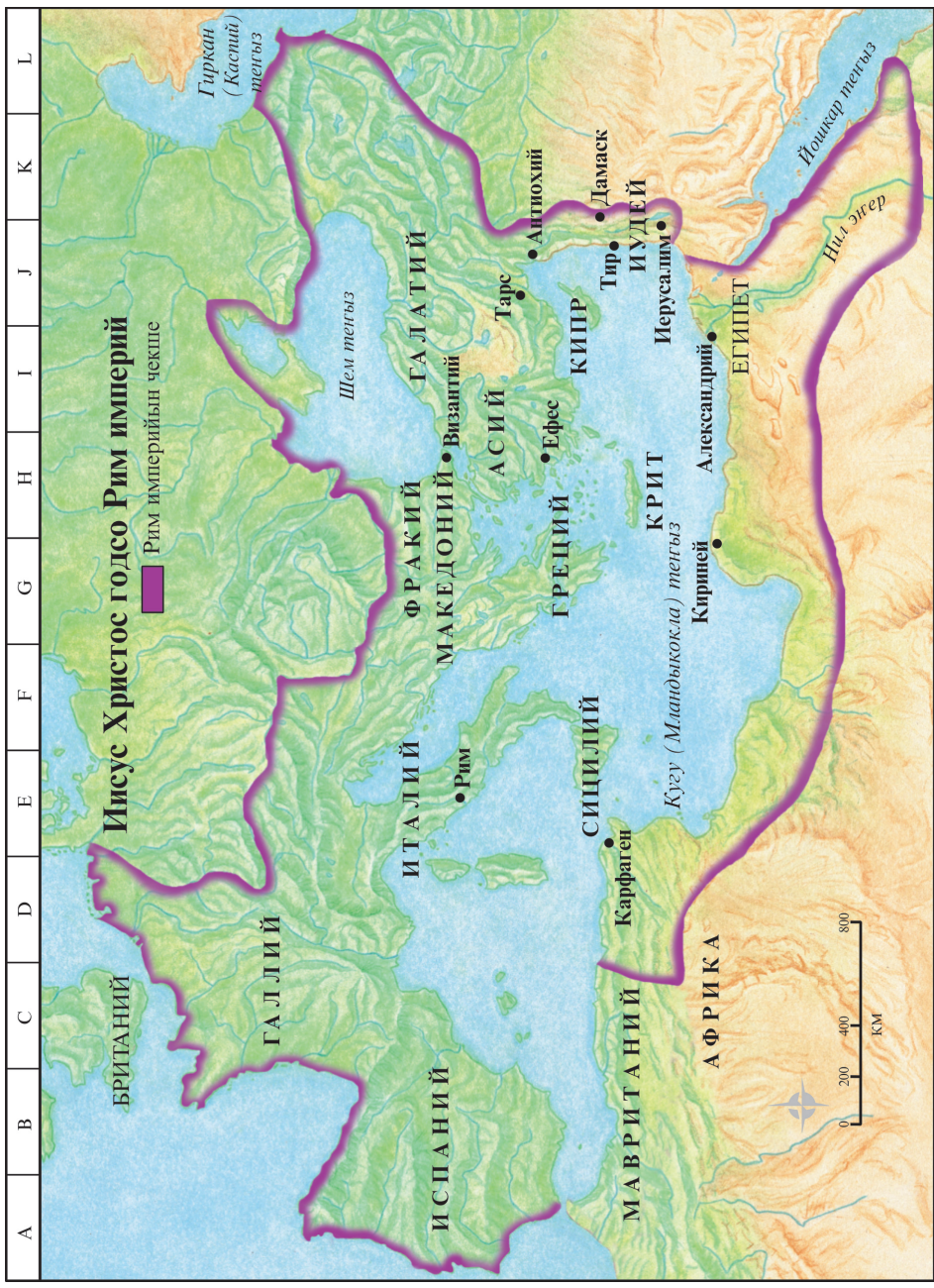
Иудвел

Вифлеемыш корно

Енном лаввер

У Сугынь

ISBN 978-952-5634-12-9

© Библийым кусарыше институт 2007

Карт-влак:

Иисус Христос годсо Иерусалим да

Иисус Христос годсо Иерусалимысе храм

Horace Knowles © The British & Foreign Bible Society

1954, 1967, 1972

Иисус Христос годсо Рим империй, Палестина да

Апостол Павелын Поро Уверым каласкален коштымжо-влак 1–4

© UBS, 1999